

OBSAH

Předmluva k vydání (str.5-9)

Úvod k Postille (str.11-12)

1. Neděle první adventní
orig.kázání (str.13-18)
2. Neděle druhá adventní
orig.kázání (str.19-25)
3. Neděle třetí adventní
orig.kázání (str.26-31)
4. Neděle čtvrtá adventní
orig.kázání (str.32-35)
5. Neděle první po Kristovu narození
orig.kázání (str.36-40)
6. Neděle druhá po Kristovu narození
orig.kázání (str.41-46)
7. Neděle třetí po Kristovu narození
orig.kázání (str.47-54)
8. Neděle čtvrtá po Kristovu narození
orig.kázání (str.55-62)
9. Neděle pátá po Kristovu narození
orig.kázání (str.63-65)
10. Neděle šestá po Kristovu narození
orig.kázání (str.66-69)
11. Neděle sedmá po Kristovu narození
orig.kázání (str.70-77)
12. Neděle, jenž slove Devíetník
orig.kázání (str.78-86)
13. Neděle devátá po Kristovu narození
orig.kázání (str.87-93)
14. Neděle na Masopust
orig.kázání (str.94-102)
15. Neděle první u puostě
orig.kázání (str.103-112)
16. Neděle druhá u puostě
orig.kázání (str.113-117)
17. Neděle třetí u puostě
orig.kázání (str.118-125)

18. Neděle čtvrtá u puostě
orig.kázání (str.126-134)
19. Neděle pátá u puostě
orig.kázání (str.135-144)
20. Na Květnú neděli
orig.kázání (str.145-153)
21. Na velikú noc
orig.kázání (str.154-159)
22. Pondělí po veliké noci
orig.kázání (str.160-164)
23. Úterý po veliké noci
orig.kázání (str.165-176)
24. Neděle prvá po veliké noci
orig.kázání (str.177-187)
25. Neděle druhá po veliké noci
orig.kázání (str.188-199)
26. Neděle třetí po veliké noci
orig.kázání (str.200-204)
27. Neděle čtvrtá po veliké noci
orig.kázání (str.205-211)
28. Neděle pátá po veliké noci
orig.kázání (str.212-219)
29. Neděle šestá po veliké noci
orig.kázání (str.220-231)
30. Na den svatého Ducha
orig.kázání (str.232-237)
31. Pondělí po svatém duchu
orig.kázání (str.238-242)
32. Úterý po svatém duchu
orig.kázání (str.243-252)
33. Na den svaté Trojice
orig.kázání (str.253-262)
34. Neděle prvá po svaté Trojici
orig.kázání (str.263-275)
35. Neděle druhá po svaté Trojici
orig.kázání (str.276-285)
36. Neděle třetí po svaté Trojici
orig.kázání (str.286-293)

37. Neděle čtvrtá po svaté Trojici
orig.kázání (str.294-304)
38. Neděle pátá po svaté Trojici
orig.kázání (str.305-308)
39. Neděle šestá po svaté Trojici
orig.kázání (str.309-317)
40. Neděle sedmá po svaté Trojici
orig.kázání (str.318-320)
41. Neděle osmá po svaté Trojici
orig.kázání (str.321-326)
42. Neděle devátá po svaté Trojici
orig.kázání (str.327-335)
43. Neděle desátá po svaté Trojici
orig.kázání (str.336-344)
44. Neděle jedenáctá po svaté Trojici
orig.kázání (str.345-350)
45. Neděle dvanáctá po svaté Trojici
orig.kázání (str.351-358)
46. Neděle třináctá po svaté Trojici
orig.kázání (str.359-371)
47. Neděle čtrnáctá po svaté Trojici
orig.kázání (str.372-376)
48. Neděle patnáctá po svaté Trojici
orig.kázání (str.377-385)
49. Neděle šestnáctá po svaté Trojici
orig.kázání (str.386-392)
50. Neděle sedmnáctá po svaté Trojici
orig.kázání (str.393-399)
51. Neděle osmnáctá po svaté Trojici
orig.kázání (str.400-408)
52. Neděle devatenáctá po svaté Trojici
orig.kázání (str.409-412)
53. Neděle dvacátá po svaté Trojici
orig.kázání (str.413-417)
54. Neděle jednadvacátá po svaté Trojici
orig.kázání (str.418-422)
55. Neděle dvaadvacátá po svaté Trojici
orig.kázání (str.423-430)
56. Neděle třiadvacátá po svaté Trojici

orig.kázání (str.431-437)

57. Neděle čtyřřadvacátá po svaté Trojici

orig.kázání (str.438-442)

58. Čtení na posvěcení kostela č.1

orig.kázání (str.443-451)

59. Čtení na posvěcení kostela č.2

orig.kázání (str.452-463)

60. Jiné kázání-tzv. Dodavek

orig.kázání (str.464-470)

Poznámky od J.B.Jeschke (str.471-474)

SPISY KOMENSKÉHO EVANGELICKÉ FAKULTY
BOHOSLOVECKÉ

ŘÍDÍ
F. M. BARTOŠ, F. M. DOBIÁŠ, J. L. HROMÁDKA,
V. SOBOTKA
ŘADA A

S V. X X.

PRAHA 1952

KOMENSKÉHO EVANGELICKÁ FAKULTA
BOHOSLOVECKÁ

MISTR JAN HUS

POSTILLA

VYLOŽENIE SVATÝCH ČTENÍ NEDĚLNÍCH

PODLE ERBENOVA VYDANÍ
S ÚVODEM F. M. BARTOŠE K TISKU PŘIPRAVIL J. B.
JESCHKE

1952
KOMENSKÉHO EVANGELICKÁ FAKULTA BOHOSLOVECKÁ
V PRAZE

Komenského fakulta zahajuje tímto svazkem obsáhlý výbor ze slovesného díla M. J. Husa, rozpočtený asi na 8-10 svazků, který by nahradil podobný výbor V. Flajšhanse a Milana Svobody, vyšlý před necelým půlstoletím a dávno zmizelý z trhu. Jako tento výbor nechce ani náš podávat spisy Husovy ve vydání kritickém a soutěžit tím s úkolem a programem Komise pro vydávání pramenů k dějinám náboženského hnutí v Čechách v 14. a 15. stol. při České akademii, která vydala 1903-20 prací V. Flajšhanse a V. Novotného čtyři svazky Husových děl. Naším úmyslem je zpřístupnit hlavní spisy Mistrovy široké veřejnosti, tedy latinské v překladě, české v transskripci; zde se odchýlíme od Flajšhanse, který překládal Husa do moderní češtiny, a přidržíme se jako vzoru K. J. Erbena, jehož vydání českých spisů Husových bude naším základem. Kritické vydání těchto spisů je dnes ještě vzdálenější uskutečnění než v letech šedesátých, a to pro početnost a odchylnost rukopisů, v nichž se dochovaly. Erben vzal proto za základ nejlepší rukopis a pominul odchylky rukopisů ostatních a znění jím sestrojené vyhovuje v podstatě dodnes. Naše vydání obnovuje takto pokus mladého F. Žilky, pozdějšího profesora a chlouby naší fakulty, jeho úpravu vydání Erbenova z r. 1902. O podrobnostech naší úpravy hovoří vydavatel sám v doslovu.

Nejdříve zamýšlíme vydat spisy české, u nichž se potřeba vydání jeví nejnaléhavější. Proti spisům latinským, většinou starším, je jich daleko méně, ale mají proti nim velikou přednost. Kdežto spisy latinské jsou psány kněžstvu nebo inteligenci, prošlé universitou, spisy české psal M. Jan pro lid. Vznikly namnoze ve vyhnanství, mimo Prahu, a Hus je psal stejně pro své nové posluchače venkovské jako pro posluchače betlemské, od nichž byl odtržen, ale s nimiž zůstal důvěrně spjat až do tragického konce života. Vzpomínal jich vděčně ještě tváří v tvář smrti a dal je pozdravovat jako své doktory, ty krejčiči, ševce a písaře, od nichž se neváhal učit neméně než od svých učitelů universitních. České spisy zakládají také Husovu slávu jako klasika nejen české reformace, ale i naší literatury. Mají proto v dějinách našeho národa již skvělou tradici a vykonávaly mocný vliv na celá jeho pokolení. O tom připomeňme svědectví, které nad mnoho jiných vystihuje mravní sílu, jakou jsou nabitý, a jež má váhu zcela neobyčejnou již osobností svého původce. Je to Z. N e j e d l ý. „Již jako chlapec," vyznal 1919 ve spisku Hus a jeho pravda, „dostal jsem do ruky Erbenovo vydání Husových spisů, a nejenže jsem je ihned a s chutí přečetl, ale staly se mi od té doby nejmilejší snad knihou, s níž jsem se již nikdy nerozloučil. V každé době svého života čítal jsem v těchto třech svazcích jako v nejlepším svém evangeliu, v němž jsem na všecky

otázky, jež mě kdy tísnily, nalezl odpověď, a to odpověď osvobozující. Z nich jsem st- učil ctíti povinnosti života, chápati smysl boje za pravdu, poznávati mravní povinnosti člověka i tak mnoho jiného, co teprve člověka činí člověkem. Ale i když jsem trpěl zcela zvláštními, dobovými pochybnostmi, nalezl jsem vždy nejlepší posilu v Husových spisech. A tak i v minulých právě letech nejhlubšího útisku a ponížení znovu jsem otvíral tyto knihy a nalézal v nich místa, jež jakoby byla přímo dnes psána, pro dnešní naše lidi." Tolik Z. Nejedlý.

Výbor zahajujeme Českou postilou, nejzralejším spisem Husovým, jak uznal sám přísný katolický soudce M. Jana Jan Sedlák. Je to jeho poslední velké dílo, dopsané ve vyhnanství na hradě Kozím 27. října 1413, a je to závěr jeho mnohaletého díla kazatelského, kterým toto dílo vyvrcholuje. Po dvanáct let svého působení v Praze, od vysvěcení na kněze v létě 1400 až do odchodu do vyhnanství v říjnu 1412, byl Hus horlivým kazatelem, jenž svá kázání také vydával na veřejnost. Hned v prvním roce svého kazatelství sebral žeň tohoto roku ve sbírku, a když se dostal v březnu 1402 na kazatelnu betlemskou, činil tak potom nejspíše skoro každý rok; z posledních pěti let máme takovou postilu z každého roku, z dřívějších šesti zatím aspoň tři a vedle toho ještě zvláštní sbírku kázání svátečních. Léty nabývají postily rozsahu i ceny. Zvláště z nich vyniká veliká postila z r. 1410-1411, t. zv. Betlemská kázání. Tato postila, psaná jako všeccky uvedené latinsky, byla, jak se zdá, hlavní pomůckou Husovou, když se někdy v létě 1413, snad ještě v Praze, kde byl zdržen do července pokusy dvora o jeho smíření s církví, rozhodl zpracovat ona latinská kázání v naši Postilu. Z práce té byl asi potom dosti vyrušován činností kazatelskou, kterou konal v širém okolí svého útočiště, hradu Kozího u pozdějšího Tábora. Teprve podzim dovolil mu dílo dokonat.

Své předlohy se Hus přidržel místy doslovně, to zvláště asi, kdy mu nevybylo dosti času, přece však je Česká postila rázu značně jiného. Postily latinské podávají zpravidla pouhé náčrtky neb osnovy a jsou psány slohem téměř stenografickým. Jsou psány kněžím a často tu najdeme pokyn: „Rozved, jak dovedeš!" Postila naše je psána pro lid. Přidává proto to, co Hus v latinských, sbírkách většinou potlačil, úvahy a vzpomínky osobní. Jsou rázu namnoze obranného, ale i útočného. To je odraz zápasu, z něhož dílo vzrostlo a který v době, kdy je psáno, dostupuje vrcholu. Již od října 1412 je Hus psancem. Byl slavnostně vyloučen z církve a postižen jejím prokletím hned 1410, ale ochrana krále Václava IV. způsobila, že velký ten úder zůstal na papíře. Avšak Husovo vystoupení proti kra- maření odpustky v červnu 1412 pohněvalo náladového panovníka tak, že se od Husa navždy odvrátil a jemu nezbylo než opustit

Prahu. Propukly tu pouliční bouře, neboť církev mohla nyní přikročit k provedení klatby až do konečných důsledků, zastavit v hlavním městě jakékoli bohoslužby, pohřby i křty. Husovi samému zahrozila smrt, a dvůr, jak sám vzpomíná v Postile, nalehl na něho, aby z Prahy odešel. Vrátil se potom do Betlema ještě asi dvakrát, ale jen na zapřenou a asi v červenci opustil město trvale. Husova strana má již tehdy své mučedníky, a to nejen v Praze, kde za bouře proti odpustkům padli tři mladí stoupenci Mistrovi rukou kata, ale i na Moravě. Není jistě divu, že vzpomínky na to na vše zabarvuje v Postile trpkost a rozhorlení a že mezi klidnými výklady biblických textů čteme znovu a znovu obrany vlastního postupu proti odpůrcům, cit to je již zemřelý arcibiskup Zbyněk z Hazmburka, doktoři theologické fakulty v čele se starým učitelem Husovým Stanislavem ze Znojma nebo papežové, ano že tu čteme jednou dokonce několikastránkový obranný výklad o klatbě. Bohoslovec tu ustupuje bojovníku a Postila dává nám možnost představit si Husa na kazatelně, jak skutečně kázal a bojoval. Bojuje nejen za sebe, ale i za druhý svůj Betlém, když je chrám postižen klatbou, že se tam zpívají při bohoslužbách duchovní písně. To vše dodává Postile živosti, jaké nedosahuje ani jediná - z četných Husových postil latinských.

Ale to není jediná přednost díla: Nemenší záleží v tom, jak pěkně zrcadlí Husův opravný program v jeho konečné podobě a uzrání. Tento program přijal Hus v podstatě od staršího pokolení kazatelského, od školy Miličovy, ale dal mu jednak vědecktější výzbroj, jednak jej rozličně domyslí. Onu výzbroj vzal většinou z předního svého učitele Jana Viklefa. Domyšlení provedl hlavně tím, že se vrátil k samému Otci naší reformace, Miličovi, zejména k jeho nesmlouvavému ideálu chudoby kněžstva po vzoru Kristově. Kdežto však Milič přestával většinou na tom, že hlásal tento ideál vlastním životem, učinil z něho Hus normu nejen pro sebe, ale i pro všechno kněžstvo a odchylku od této normy prohlásil jako Viklef za svatokupectví a tím za kacířství. Poplatky za udílení svátostí (a tenkrát se platilo i za zpověď) jsou podle Husa svatokupectví a všechen majetek církve náleží chudým; kněží mají nárok pouze na stravu a oděv. Tím podtínal betlémský kazatel všecku hospodářskou moc kněžstva, opřenou o obrovský majetek pozemský, který z církve činil největšího velkostatkáře v zemi, a ospravedlňoval již to, co provede husitská revoluce: vyvlastnění církevních statků a tím dalekosáhlou revoluci sociální. Neboť tyto statky, toť jed, který byl podle středověké legendy vlit do církve, když přijala majetek od císaře Konstantina, a otrávil všechno křesťanstvo sváry a spory mezi kněžími, svatokupectvím, pýchou i smilstvem. A proto Hus neváhá opakovat po Viklefovi: „Psi se rvou o kosi, vezmi kost a přestanou!“ To byla výzva státu, výzva k revoluci. Církev na ni odpověděla

rozvinutím úsilí, aby dostala kletého kacíře do rukou a učinila ho navždy neškodným.

Když dospěl skoro do polovičky díla, nevěřil Hus ještě, že by jeho vyhnanství bylo konečným řešením jeho odboje proti církvi. Bude-li vůle Boží, praví (str. 198), odváží se přece nedbat klatby nad ním vyhlášené, když uzří k tomu čas, a bude zase kázat; tím rozumí patrně kázání v Betlemě. O něco později (str. 211) dává této naději výraz slavným heslem Písma, které se stane heslem revoluce: Pravda nade všecky věci přemáhá a ostojí na věky. Tato naděje ho neopustila, ani když dílo dopsal koncem října 1413. Čtyři dny nato dojednal král Zikmund v Itálii s papežem Janem XXIII. svolání koncilu kostnického a to způsobilo ve věci Husově obrat dosahu osudového. S všeobecným koncilem církevním se objevil na jevišti soudce mnohem mocnější, než byl papež, poněvadž byl zdánlivě zcela nestranný, a Husovi vzata byla rychle jakákoli možnost, aby se proti němu vzepřel, jako se vzepřel uposlechnout rozkazu papežova. Celá Evropa byla nyní rozhýbána, aby vynutila vydání Husa na soud koncilu. Neminul ani rok od dopsání Postily na tichém hradě Kozím a M. Jan byl na cestě do Kostnice, na cestě, z níž nebylo návratu.

F. M. Bartoš.

O dochování, vydáních a osudech Postilly, jakož i hlavní podrobnosti o literatuře jí věnované najde čtenář v poznámkové části našeho vydání na konci.

POSTILLA.

Vyloženie svatých čtení nedělních.

Milosrdný spasitel, pán všemohúci, syn boží, Ježíš Kristus, pravý bůh a pravý člověk, přišel jest na svět, aby svědectvie pravdě vydal, o nebeském králevství kázal, ovcě zahynulé shledal, a cestu jim slovem i skutkem k věčné radosti ukázal, v tom plně vůli otce svého, pána boha. Milostivý spasitel v pokoře a v tichosti i v chudobě, jsa zavržený od pyšných lidí a od chytřcův tohoto světa, a zvláště od biskopův, od mistrův, od kněží a od zákonníkův, jenž sů mu sě vždy protivili, pracoval jest s lidem v kázání až do smrti; a to jest učinil z velikého slitování. Protož píše svatý Mat. v 9 kap. 36-38 v. řka: Vida Ježíš zástupy, slitoval sě nad nimi, neb sů byli trápeni, a leželi sů jako ovcě, nemajíce pastýřě. Protož řekl jest učedníkóm svým: Jistě žeň mnohá jest, ale dělníci nemnozí; protož proste pána žni, at pošle dělníky na žeň svů. To jest: mnozí jsů lidé, jenž by rádi slovo božie slyšeli, a tak jako pšenice v stodolu králevství Kristova sě hodili; ale nemnozí sů dělníci, to věz, že málo jest věrných kazatelův, kteří z lásky pro chválu boží, pro lidské a pro své spasenie pracují s lidem božím. Protož die spasitel: Proste pána žni, to jest boha, jenž jest pán všeho světa, at pošle žencě věrné na žeň svů. To slovo S. Řehoř váží "žeň mnohá a pracovníci nemnozí," řka, In. om.: Toho bez těžké truchlosti mluvíti nemůžeme, neb ač jsů ti, kteříž by rádi dobré věci slyšeli, ale nejsů ti, kteří by pravili. Aj svět kněžimi jest naplněn, a však ve žni boží velmě řiedký pracovník bývá nalezen; neb úřad kněžský přijímáme, ale skutku úřada neplníme. Ale važte, bratříe moji! važte, co die pán: Proste pána žni, at pošle dělníky na žeň svů! Vy za nás proste, abychom užitečné věci vám připraviti mohli, aby jazyk od napomínání neustal; a poňavadž místo kázanie sme přijeli, aby před spravedlivým súdcí nás naše mlčení neodsúdilo. To S. Řehoř. Jehož řeč, ale prvé svého spasitele, já vážě, abych ovšem kněžského úřadu

neopustil, času nezmařil, umienil sem pro chválu boží, pro spasenie Čechův věrných, kteříž žádají vůli boží poznati a plniti, čteme nedělnie všecika kratičce s boží pomocí vyložiti, žádaje, aby ti, kteříž budú čisti neb slyšeti, byli spaseni, napřěd sě hřiechův varovali, boha nade všechny věci milovali, spolu milost držěli, v ctnostech prospievali, a za mě hřiešného pána boha poprosili.

A že nemají obecně čtení česky psaných, a výklad netak sě brzy přijme bez založení, protož chci vždy prvé čtenie položití a potom výklad, aby našeho spasitele slovo vždy najviece vznělo, a tak věrným bylo k spasení oznámeno; néb ktož je v milosti do smrti slyšie, ti budú spaseni a zde jsú blaženi, jakož die sám spasitel Luc. 11, 28: Blažení ti, kteříž slyšie slovo božie a ostřiehají ho. To vážiece, máme pilně, mile, statečně a vesele slova našeho milostivého spasitele poslúchati, jiným je praviti a kázati, pilně k rozumu přivoditi, a vedlé jiného písma druhé vykládati, jakož světí božím darem vykládají. I mámí úmysl, abych, což mohu, najlehčejie vyložil k rozumu čtenie, ač ne ovšem týmž obyčejem, jako káži.

ČTENIE NEDĚLE PRVÉ V ADVENTU.

Píše svatý Mat. v 21 kapitole, 1-9 verši.

Když přiblížil se Ježíš k Jeruzalému, a přišel jest k Betfage (té vesce) k hoře Olivetské, tehdy poslal jest Ježíš dva učedníky (Petra a Filipa) svá, řka jim: Děte do hrádka (do Jeruzaléma), jenž proti vám (pléd vám) jest, a ihned naleznete oslici přivázanú, a oslátko s ní; odvěžte a přiveďte mi. A ač kto vám co die, řcete, že pán jich (oslic a oslíka) potřebie má (t. potřebuje, aby naplnil proroctvie), a ihned nechá jich. A to všecko stalo se, aby bylo naplněno, co řečeno jest skrze proroka [Isaiáše v 62 k. 11 v.], jenž die: Pravte dcercě Sion (t. lidu Jeruzalémskému): Aj král tvój jde k tobě tichý, sedě na oslici, a na oslíku synu poddané [t. oslic práci porobené]. A šedše učedníci, učinili sú, jakož prikázal jim Ježíš, a přivedli sú mu oslici a oslátko; a vložili sú na ně (na oslici a na oslíka) rúcha svá, i kázachu jemu na ně vsiesti. A mnohý zástup stlali sú rúcha svá na cestě, a jini řezáchu (neb sěkách) ratolesti s stromův a stláchu na cestě. A zástupi, kteříž napřed jdíechu, a kteříž po něm jdíechu, voláchu řkúce: Osanna (t. pane spas) synem Davidovým (t. skrze syna Davidova)! požehnaný, jenž jest přišel ve jméno božie.

- A. Toto čtenie v skutku stalo se na Květnú neděli, protož více záleží k tomu dni ku paměti, nežli k dnešnímu dni. Avšak dnes je čteme, pamatujíce příchod jeho, kterýž dnes pamatuje sbor křesťanský, říkající Čechové "Advent" po latinské řeči; neb latině adventus česky slove příchod neb navštívení. A to pamatuje církev svatá od dnešního dne až do Kristova dne narození; a tak již ten vešker čas nazývají Advent, to jest čas, v němž pamatují Kristovo navštívení.

Tu věz, že Kristovo navštívení jest troje, jakož písmo ukazuje: Prvé v tělesenství. Tím jest nás navštívil, když se, jsa

bohem, v životě panny Marie vtělil. O tom sám die v 16 kap. 28 v. S. Jana: Vyšel sem od otcě a přišel sem na svět.

Druhé navštívenie Kristovo jest duchovnie, jímž navštěvuje milostí svú nás; neb on die, Joh. 14, 23: Miluje-li mě kto, řeči mé zachovává, a otec můj bude ho milovati, a k němu přídeme. To miení Kristus, že on a otec přídú k tomu člověku, kterýž Krista miluje a jeho řeči zachovává. A o tom navštívení die v zjevení S. Jana v 3 kap. 20 v.: Aj já stojím u dveří a tluku; uslyší-li kto hlas můj a otevře mi dvěře, vejdu k němu, a budu s ním večeřeti a on se mnú. U dveří Kristus stojí, tak že hotov jest milostí vóli člověka navštívení, a tluče, když napomíná vdechnutím, bolestí, hrózú neb nemocí, aneb dáváním darův rozličných. A ktož uslyší hlas jeho příkázanie, a otevře dvěře Kristovi, hřiech opustě a vóli svú k dobrému plně obrátě, k tomu Kristus vejde, milostí svú jeho navštívě; a skoná-li v té milosti člověk, k hříechu sě nenavracuje, tehdy bude Kristus s ním večeřeti a on s Kristem, to jest, radosti bude věčné požívati. A tak Kristus navštěvuje člověka duchovně, i kdy hřiechův smrtných člověk nechá a on jemu je odpustí, i kdy zvláštní milostí jeho obdaruje, i kdy na smrti milostí svú k němu přichodí. A též také i zlé lidi navštěvuje hrózú, pomst ú a věčným zatracením, a zvláště na smrti. Protože die S. Mat. v 24 kap. 42 v.: Bděte, neb nevíte, v kterou hodinu pán váš přide. A v zjevení S. Jana v 3 kap. 3 v. die: Protož nebudeš-li bdieti, přídut jako zloděj a nevzvieš, v kterou hodinu přijdu k tobě.

Třetíe navštívenie Kristovo jest budúie v súdný den, o němž sám die v 25 k. 31-32 v. S. Mat.: Když přijde syn člověka v oslavnosti své a všichni angelové jeho s ním, tehdy sedne na stolici královstvie svého, a sebráni budú před něho všichni lidé. O tom také přichodu hekáme u věře, že přijde súdit živých i mrtvých.

Pak z toho dále máš, že prvnie navštívenie to sě jednú stalo, jakož jednú sě vtělil; druhé to sě každý den děje, jakož každý den věrné svú milostí navštěvuje, a zlé pomstú neb napomínáním; třetíe to sě má jednú státi. Prvého navštívenie

máme býti velmě vděční, a tak mile je pamatovati; druhého máme býti pilní, aby s námi ráčil přebývati, a aby nás zvláště milostí na den svého narození navštívil, máme se nábožně mieti; třetího máme velmě pilně ěakat, neb velí nám velmě pilně bdieti, to jest od hřiechu se ostřiehati a v boží milosti prospievati. A pro ta tři navštívení ustavila cirkve svatá, abychom od dnešního dne pilnějie než prvé se v ctnostech způsobili, pamatující, že jest vtělením k našemu spasení přišel, a že milostí svú nás zvláště navštíví na den svého narození, a že třetí v súdný den přijda i dá nám věčné království.

- B. A k tomu navštívení jest troje příprava: Prvá, aby věrní, ěakajice svého pána, poctivě se měli, a zvláště když se blíží. A to záleží na onom slovu S. Isaiáše v 1 k. 16-17 v.: Přestaňte zle ěiniti, uěte se dobřě ěiniti. A jakož die David, Žalm 34, 15 a 37, 27: Odchyl se od zlého a ěiň dobřě. Druhá příprava jest, abychom slyšiece, že tak veliký pán blízko jest, připravili se, a to trojím obyějem: Prvé, pripraviece jemu dóm, to jest, vyěistiece jemu duši od hřiechův; neb on die skrze Isaiáše v 1 k. 16 v.: Umyjte se a ěisti buděte, odvrzte zlost myšlení svých od oěí mých! Druhé máme se pripraviti v rúcho krásné, jakož die Isaiáš v 52 k. 1 v.: Oblec se rúchem oslavy své, Jeruzaléme, město svaté! Jeruzalém v tomto místě znamená věrných sbor, jenž jest město svaté, v němž má král Kristus na věky přebývati; a to město má se obleci v rúcho oslavnosti, to jest v ctnosti, jenž ěinie ělověka slavného. A to rúcho jest lepšie každě duši nesmierně, než všechna rúcha tohoto světa, jimiž se tělo odievá: né jedna ctnost lépe odievá ělověka, než které rúcho těleštné; a to rúcho má býti bílé, to jest hřiechem nezprzněné.
- C. Třetí máme se pripraviti, abychom hodnú krmi tak velikému pánu dali. Krmě hodná, již se krmí Kristus, jest vóle jeho naplněnie, jakož sám die v 4 k. 34 v. S. Jana: Můj pokrm jest, abych ěinil vóli jeho, jenž mě jest poslal, abych dokonal skutek jeho. A opět die, Joh. 6, 27: Připravujte pokrm, ne ten, jenž hyne, ale ten, jenž ostává u věčném životě, kterýžto pokrm dá vám syn ělověka. Ti sobě připravují pokrm, jenž nezhyne, kteříž pinie vóli boží a v tom setrvají, neb na věky budú v ra-

dosti božstvie požívati. A tak veľmi kresťanové krmie Krista každý den, keď jeho prikázanie pinie. A to on sám vyzná v súdny den, keď die spravedlivým, Mat. 25, 35: Lačen sena byl a nakrmili ste mē; žiezni, a napojili ste mē.

Aj tak sē máme pripraviti, abychem hodnē jeho svatē navštievenie prvnie pamatovali, k druhému a k trētiemu sē pripravili, a tak dôstojnē jeho svatē tēlo na božie narozenie prijímali. Neb die svatý Augustin v kázani: Bratřie najmilejší! z milosti božie již prišli sú nám dnové, v kterýchžto žádáme, abychem božie narozenie světili; protož prosím a napomínám, abychem jakož najlépe móžem pracovali, abychem na ten den s čistým svědomím, s velikú pilností, s čistým srdcem i tēlem k oltári božiemu mohli pristúpiti, a tēlo jeho a krev jeho, ne k súdu, ale k uzdravení duše a k spasení hodni byli přijeti. Neb v Kristově tēle život náš záleží, jakož on sám die, Jan 6, 53: Nebudete-li jiesti tēla syna člověka a jeho krve píti, nebudete mieti života v sobě. Protož proměň život, ktož chce vzieti život; neb nepromění-li života, k súdu vezme život, a více bude z něho porušen, než obživen. O kterak zčástná jest ta duše, která s boží pomoci tak svůj život jest způsobila, že jest hodna, aby Krista hostí přijala! Těž zasē, kterak nezčástné jest to svědomie a žalostivé, kteréž sē zlými skutky tak zprznilo, že v něm Kristus neráčí přebývati, ale ďábel počne panovati! To vše die S. Augustin.

Z té vše řeči, jakož i svatý Pavel v dnešní epištole velí, vezměme naučení, Římanům 13, 12: Zavržme skutky temnosti, to jest, odbuďme hříchův, jenž vedú k věčné temnosti, a oblecme sē v odění světlosti, to jest, přijmēme ctnosti, jenž vedú nás k věčné světlosti. Neb tak jsúce živi, dobrě budeme pamatovati navštievenie Kristovo troje: budem hodni, aby nás zvláštní milostí navštívil nynie, potom na smrti, a konečně v súdny den. Již jest nás navštívil svým vtělením; to navštievenie pamatujme, že sē již stalo. Tak nás navštívil svú milostí na krstu, že nás hříchův zbavil; a ač sme po krstu hřěšili, ale navštívil nás milostí v pokání; pakli sú kteří nehřěšili smrteľnē po krstu, ale navštívil jest je zvlášti milostí a navštěvuje. A trētieho navštievenie v súdny den čakáme, jehož čakajice

máme vždy hotovi býti, neb on sám die, Luc. 12, 40, Mat. 25, 13: Bulte hotovi, neb v kterúž hodinu nemníte, syn člověka přide. A máme tak býti hotovi, abychom mile, což nás potká, pro milého Krista trpěli, jakož on jest za ny za hříšné, nejša nám dlužen, za své protivníky, mile ukrutnú smrt trpěl; k kteréžto smrti dobrovolně jest do Jeruzaléma přišel, a na oslíku přijel s velikým pláčem, ukazuje lidu Jeruzalémskému milostivé navštívenie.

Protož čte se čtenie to dnes o navštívení duchovníem, jímž jest navštívil věrné skrze své svaté utrpenie: ne aby jim zbožie pobral, ani aby je hrdloval, ale aby z smrti je výkúpě, jim věčné královstvie dal. Protož prorokuje svatý Zacharias, Zach. 9, 9, die k cirkvi svaté: "Aj král tvůj přišel jest tobě spravedlivý a spasitel, on chudý sedě na oslici a na oslátku." V té řeči prorok těší církev svatú, řka: "Aj král tvůj," král milostivý ku pomstě, mocný k obraně, múdrý k zprávě, bohatý k odplatě. Die: tvůj, že tě stvořil, tvůj, že tě živí, tvůj, že tebe od dábla brání, tvůj, že tě vykúpil smrtí, tvůj, že tě do smrti miloval, tvůj, že dá věčné královstvie, ač konečně budeš vděčen. Protož die: Aj král tvůj přišel jest, neb přijel, "tobě spravedlivý," jenž dá každému vedlé jeho zaslúžení; "spasitel," neb jest přišel, aby spasil, jakož sám die, Joh. 3, 16-17: Tak jest bůh miloval svět, aby syna svého jednorozeného dal, aby každý, ktož věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný; neb neposlal jest bůh syna svého na svět, aby súdil svět, ale aby svět byl spasen skrze něho.

Aj ted máš jeho svědectvie, že poslán jest od otcě na svět tento, aby nesúdil světa, ale aby spasil svět, to jest, lid vyvolený k spasení z světa: nebt těch nebude súditi k věčnému zatracení. Protož die prorok cirkvi svaté: Aj král tvůj jde tobě spravedlivý a spasitel! a "on chudý," aby tě chudobú svú zbohatil, jakož die S. Pavel, 2. Cor. 8, 9: Kristus pro ny chudý učiněn jest, abychom my jeho chudobú zbohatěli, to věz, nynie v ctnostech a potom v radosti nebeské; neb proto jest přijel on chudý "na oslíku," jakož čtenie svědčí, jehož nechci nynie vyložiti; neb lépe mi se zdá, abych je zachoval k Květnie neděli, neb se v tu dobu dalo, a také, abych již neprodliil.

Protož, najmilejší! mějte na tom dosti, a připravte se k navštívení druhému a poslednímu, želejíce hříchův, prospievající v ctnostech, plníce pokání, a žádající srdečně jeho navštívenie.

ČTENIE DRUHĚ NEDĚLE V ADVENT.

Píše S. Lukas v 21 kapitole, 25-33 verši.

V ten čas ř. J. u. s.: Budú znamenie na slunci a na měsíci a na hvězdách, a na zemích dav lidí pro stok zvuku moře a pro tečení, že schnutí budou lidé pro strach a pro čekání, jenž při jdú všemu světu, neb moci nebeské hnú se. A tehdy uzříte syna člověka, jdúcieho v oblacě s mocí velikú a s velebností. A když ty věci se počnú, vzezřete a vzdvihnete hlavy své, nebi se blíží vykúpenie vaše. I povědě jim podobenství: Hleďte na fíkové dřevu i na všecky štěpy; když vyvodie již z sebe ovoce, víete, že blízko jest léto, takéž i vy, když uzříte, že ty věci se ději, vězte, žeť blízko jest království božie. Věru pravi vám, že nepomine pokolenie toto, ažť se všechny věci stanú; nebe i země pojdu, ale slova má nepojdu.

Onu neděli byla památka o příštím Kristovu pokorném a tichém; dnes ukazuje čtení příští Kristovo mocné a velebné. Neb onde řečeno jest, že přišel jest král tichý a chudý na oslíku; ale dnes die čtenie, že uzříte syna člověka, jdúcieho v oblacě s mocí velikú a s oslavností: a to proto, aby ti, kteříž nechtie milovati tichého a pokorného, aspoň báli se mocného a slavného. A tak paměť prvního navštívení hodí se ku povýšení naděje, a paměť druhého k zachování bázni, neb i naději i bázeň mají mieti křesťané; neb bázeň je zdržuje, aby k hříechu neklopotali, a naděje drží, aby protivné věci neporazily. Neb die Šalomún, Prov. 1, 32: Odrácenie malých zabie je, a zčestie bláznův zatratí je. Protož v čtení dnešním i bázeň jest položena, i naděje ukázána: bázeň neb hróza od počátku čtenie až do oněch slov: "A když ty věci se počnú;" a pak naděje tu se počíná, když se potom die: "vzdvihnete hlavy své, nebi se blíží vykúpenie vaše." I pokládá spasitel náš i strach i naději, a ukazuje znamenie, kteráž se stanú před jeho navštívením v súdný den, jenž se stane, když die: "budú znamenie na slunci a na

měsiecei." Druhé pokládá své navštívenie, říká: "tehdy uzříe . syna člověka." Třetí pokládá utěšenie spravedlivých, říká: "vzdvihněte hlavy své-." Čtvrté pokládá napomenutie k výstraze od zlého.

A tak všechno toto čtenie položeno jest, abychom pilně k posledniemu Kristovu příchodu neb k navštívení patřili. Neb když sú učedníci tázali Krista spasitele o súdném dni, po Květnie neděli na hoře Olivetské, říkáce, Mt. 24, 3: Pověz nám, kdy ty věci budú, a které znamenie navštívenie tvého a skonanie světa? tehdy mezi jinú řeči odpověděl jim, říká: Budú znamenie na slunci a na měsieci a dále. A pokládá spasitel znamenie i na nebeských věcech, jako na slunci, na měsieci, na hvězdách; i na zemských, jako na zemi, a na moři, i na lidech, jenž budú schnúti strachem a bázní. I die spasitel: "Budú znamenie na slunci, a na měsieci a na hvězdách." A která znamenie, die ve čtení S. Mat. v 24 kap. 29 v.: "Slunce se zatmí, měsíc nedá světla svého, a hvězdy s nebe budú padati." Slunce znamenie již mělo, když se jest pro smrt Kristovu zatmílo, Mt. 27, 45, a též i měsíc v tu dobu byl jest potratil světlo i hvězdy, jenž berú své světlo od slunce. Ale můž rozumieno býti, že slunce Kristus zatmí se před súdným dnem, tak že lidé nebudú viděti věrú živú toho slunce; a měsíc, jenž znamená sbor křesťanský, ten nedá světla svého, to věz, že nebudú sietiti naučením pravým, a i skutky dobrými; a hvězdy, to jest lidé, budit s nebe padati, to jest odpadnú od nebeských obcování. Neb drak Antikrist, jakož svědčí S. Jan v zjevení, Apok. 12, 4, třetí částku ocasem stáhne hvězd s nebe: ne hvězd oněch, jenž v nebi svietie, nebť ty ani padati budú, ani staženy od draka budú, neb na věky tam ostanú; ale lidé odpadnú od nebeských věcí, hrózú a chytrostí Antikristovú, a svedením jeho poslov.

A to prorokoval jest Kristus, říká napřed učedníkóm, Mt. 24, 4-5 a 24: Vizte, ať nižádný vás nesvede, nebť mnozí přijdú ve jméno mé, říkáce: Já jsem Kristus! a mnohé svedú. A potom die, že vstanú falešní prorokové, a dadie znamenie veliká a zázraky, tak aby uvedeni byli v blud, by mohlo býti, i vyvolení. A to se nyní velmě plní, neb již Kristova pravda i Kristus málo v lidech svietí, ani již chtěie, aby čtenie e nekázali a Krista

nejmenovali; a kohož chopie, an Kristovu pravdu upriemo vyznáva, toho klnú, pohonie, vypovedajú, hrdľujú i mučie i žalaľujú, i mrtvie. Jakož sú nynie v Moravě oficiál a jiní věrného člověka hladem umořili, a knězi Martinovi, kazateli, nohy uhnojili; a co se stalo lóni v Pražě i není se děje nad těmi, kteříž Kristovu pravdu vedú, jest známo mnohým lidem. A to vše pocházíe od Antikristových poslov, falešných kazatelův, jenž peníze honiece na lidu k svému lakomství, pýše, rozkoši a smilství, dávají za peníze hříchův odpuštění, praviece, že papež jest zemský bůh, jenž má moc dávati komuž chce a když chce odpuštění hříchův: ale nepravie lidu, že Kristus die, Luc. 13, 3: Nebudete-li se hříchův káti, všichni zahynete! Neb již zatmili sú tak velmě pravdu, Krista, že již kazatelé více jmenují papeže než Krista, a více velebie i držíe ustavenie papežská, než zákon pána našeho Jezu Krista. A protož jest věrným jeho synóm dav v zemích; neb i v Čechách i u Moravě, v Míšni i v Englantě, i jinde jest veliké sůženie, jakož sem toho svědom; neb mordují, mučie i klnú věrnú kněží, a do Říma není poč postati, ano tu vrch všie Antikristovy zlosti: pýchy, lakomství, smilstvie, pokrytství i svatokupectvie, tak že od Říma až do Čech svatokupectvie a lakomství se vylilo. Neb prodávají a kupují arcibiskupství draže než mnohá v Čechách panství, a odpustky dávají v nájmu, jakož který Antikristův posel móż utržiti, aby mohl více na lidu sprostném vylúdiť. A proto lidé schnú, jedni bojiece se pravdy proti tomu bludu vyznati; druzí nevědiece pro rozdělení kněžské v kázání, čeho se mají držeti; třetí majice veliké tesknosti, že tak jiní blúdie; a čtvrtí trpiece haněnie, kacěrovánie i mordovánie, a také pro veliké sůženie pravdy božie. Neb zvučí moře, to jest lid tohoto světa, jenž se moři přirovnává. Diem: "zvučí," hlásě, že ti kteříž Krista následují a jeho pravdu vedú, že ti jsú bludní a kacieři. A k tomu die David, Žalm 93, 4, že divná jsú vzdviženie moře, to jest, že divně sú se lidé vzdvihli proti Kristovi a proti pravdě, a pozdvihli sú hlasu svého; neb opět die David, Žalm 93, 3: Pozdvihli sú tokové hlasu svého.

A tak již jsú znamenie na slunci Kristovi, že již pro hříchův rozmnoženie lidé ho nevidie živú věřú; a jsú znamenie na mě-

sieci, to jest na těch, kteří by měli, vezmúce světlo písma od Krista, jiným svietiti, ti již nesvietie; a jsú znamenie na hvězdách, že ti kteří by měli žádostí lpeti v nebesiech, ti sú k zemským obyčejóm žádostí se přichýlili, a zvláště ti, kteří by měli jiným svietiti: jako jsú mistři a preláti, to věz nad jiné v duchovním úřadu posazení, neb tací učení, jenž jsúce zle živi, jiné horšie, padají od světla věčného; jakož zasě, kteří učie jiné k spravedlnosti, jsúce dobře živi, budú se stkvieti na věky. Jakož die Daniel prorok v 12 k. 3 v.: Kteríž učení budú, stkvieti se budú jako blesk nebeský; a kteríž učie k spravedlnosti mnohé, jako hvězdy na věčné věky, to věz, budú se stkvieti. Aj tu máš, že zjevně prorok nazývá učené lidi dobré, jenž jiné učie, hvězdami; a ti mají své světlo od slunce Krista, jenž jest slunce spravedlnosti, jakž die Malachias, Mal. 4, 2: Vám bojícím jmena mého vzende slunce spravedlnosti. Ale falešným kněžím a kazatelóm to slunce za horu jest zašlo, jako die Micheas prorok v 3 k. 6 v.: Zajde slunce nad proroky a bude nad nimi zatmen den. A ihned před tím die, Micheáš 3, 5: Toto die pán na proroky, kteříž svodie lid můj, kteříž kúsají svými zuby, a kází, že pokoj jest, a nedá-li jim kto v ústa jich co, svat činie na něho boj neb válku. A snad toto písmo dotýká těch, jenž na ty, kteří jim nechtie po jich vůli býti podrobeni, vydávají kříž, a svatú nazývají válku, a boj svatý, dávajíce i hřiechów i muk zbavenie těm, kteříž v boji pomáhají. Divná věc: sami nemohú sebe zbaviti blech a much, a pak chtie jiné zbaviti pekelných muk svým dáváním, ani se modléce za to, ani dobře jinak jsúce živi! A jest-li který věrný křestan, jenž káže proti jich zlosti, tehdy k němu nenávisť mají, a vymyšlenú zlosti stavia služby boží, nemohúce jinak staviti kázanie, jenž jich zlosti lidu oznamuje.

A tú chytrostí Antikrist svrchovaně svú zlost vede proti svobodě a chvále pána našeho Jezu Krista. O té chytrosti psal sem plně v jiných knihách, i v českých i v latinských. A zdá mi se, že ta chytrost jest najhoršie a najtěžšie věrným křestanóm; neb ani haněnie, ani mučení, ani umoření móż staviti pravdy kázanie ú věrném Kristovu kazateli, jenž právě boha miluje; ale vymyšlené stavenie služby božie že jest veliký zádav, ne

tomu; jenž by rád kázal, ale lidu, jenž by rád slyšel. Neb co můž více nuziti křesťany, než aby jim nedali pohřebu, krstu, zpovědi, těla božieho? Mezi kterými zádaty najtěžšie jest, kdyby krstiti nechtěli. Ale tomu by zhodili věrní a rozumní křesťané: knězie neposlouchající toho přikázanie, a jiní lidé netbající, kde by je pohrabali, a dietky u veliků nůzi sami by krstili, a tak s boží pomocí roztrhli Antikristovy sieti, jimiž chytře pod jmenem svatého poslušenství lidi mámí. A to jest ono náramné trápenie, o němž die spasitel, Mt. 24, 21-22: že bude tehdy trápenie veliké, kaké nikdy nebylo od počátku světa až dotud, aniž bude. A nebyli-li by ukrácení dnové ti, nebyl by spasen každý člověk; ale pro vyvolené božie ukrácení budou dnové ti.

A jistě běh nynějšího času dává věrným rozum toho svatého čtenie o znameních súdného dne, aby běh znamenající, slova svého spasitele vážili, a rozumějící, pilně se způsobili proti chytrosti Antikristově; neb po znameních těch neumešká příchod syna božieho. O kterémžto die dále čtenie, že "moci nebeské hnů sě," to věz angelé, jakož die S. Řehoř, hnů sě k súdu s synem člověka proti hříšníkóm. Neb die písmo, Sap. 5, 18: Nastrojí stvoření na pomstu nepřátel. Protož dále die: "A tehdy uzříe syna člověka," to jest Ježíše Krista, jenž jest syn ne dvou člověků, ale jednoho člověka, panny Marie. "Jdúcieho", to věz k súdu. "V oblacě" - kteraký bude oblak, on to vie! "S mocí veliků", to proti hrdým hříšníkóm moc veliká; neb die David prorok, Žalm 97, 3: Oheň před ním pojde, a páliť bude vókol všechny nepřátely jeho. "A s velebností," to věz k utěšení spravedlivých; neb ihned dále dává utěšení svým, řka: "A když ty věci sě počnú, vzezřete," to věz, k mé pomoci čistým srdcem patřte, "a vzdvihněte hlavy své," to jest rozumy své; jakož die S. Řehoř: Hlavy vzdvihnúti jest mysli k radosti otcě nebeského povzdvihnúti. Neb dále die spasitel: "nebť sě blíží vykúpenie vaše," jako by řekl: jižť bude vaše vysvobození a zlých věčné zatracenie. Dále die čtenie: "A povědě jim podobenství: Hleďte na fíkové dřevo i na všechny štěpy" ; a tak dále; dává spasitel svým podobné známenie, že jakož kdy ovoce na štěpiech' dospievá, tehdy blízko jest léto: těž kdy již morové, hladové, války, země třesenie, a znamenie napřed řečená jsú v světě,

tehdy věrným blízko jest kráľevstvie božie, to jest blahoslavenstvie, kterěz budú mieti v nebesiech. Protož die dále spasitel: "Těž i vy, když uzříte, že ty věci se dějí, vězte, že blízko jest kráľovstvie božie." A potvrzuje spasitel náš té řeči přísahú, řka: "Věru pravi vám, že nepomine pokolenie toto," to jest, lid nepojde z smrti do nesmrtnosti, „až se všechny věci," to věz již řečené, "stanú." Dovídá toho řka: "Nebe i země pojdú," to jest, nebe se promění, že bude krašší po súdném dni; i země se promění, "ale slova má nepojdú," to jest nepromění se, ale stane se vždy to, což sem těmi slovy mienil. To krátčě na čtenie.

A že spasitel milostivý o svém příchodu neb navštívěni posledniem často mluvil, vystřiehaje své věrné a pravě, kterak bude hrozně, protož máme pilně ten příchod pamatovati, velmě jej vážiti, a tak dobřě máme živi býti; neb přide pán zlým velmě hrozný, tak že řkú zatracenci horám, Ozeáš 10, 8 a Lukáš 23, 30: "Padněte na nás!" přijde ten, jenž nižádného zatracencě neuslyší; přide ten, jenž všechny zlosti každého člověka všem angelóm, lidem i dáblóm oznámí; přide ten, jenž věčným ohněm všechny zatracencě zapálí; přide ten, jenž k věčnému ohni a k temnosti, a k všelikaké psotě zlé odsúdí. Protož die svatý Řehoř dnes v kázani: Ten den, bratřie najmilejší! před oči položte. A což kolivěk těžké nyní se zdá, bude lehké, nebi o tom dni die prorok, Johel 2, 31: Blízko jest den boží, veliký a hrozný velmě, a kto jej strpí? A prorok Sofonias v 2 k. die: Blízko jest den boží veliký, blízko a brzky velmě, hlas dne božieho hořký, trápen bude tu silný, den hněvu den ten, den zamúcenie a úzkosti, den truchlosti a psoty, den temnosti a mrákoty, den oblaka a bůře, den trůby a trůbenie. To Sofonias, ukazuje, že den súdný zlým bude velmě hrozný. O němž takto píše svatý Petr, 2. Petr. 3, 10-12: Přide den boží jako zloděj, v kterýžto nebesa velikú prudkostí pojdú, a živlové horkostí se rozbořie, a země, a ta kteráz v ní jsú stvořenie, pálena budú. A poňavadž ty všechny věci mají se rozplynúti, a kterací my musíme býti v svatých obcováních a dobrotách, čakajíce a chvátajíce k příchodu dne pána našeho Jezu Krista, skrze něhož nebesa hořiece se rozplynú, a živlové horkostí ohně zprahnú. Tak píše netr apoštol o dni siúdném, v kterýžto den nad námi svrchu hude

súdcě, uražen od zlých, jim hněvivý, vezpod peklo hrozné otevřené, na pravici všichni hříechové zjevně žalující, na levici dáblové do pekla táhnúce, okolo i s zadu svět hořící, napřed angelé do pekla ženúce, vnitř svědomie ukrutně kúsavé, zevnitř oheň věčný tělo pále, a všichni světi odsúzenie potvrzující a řkúce s súdci: Jděte zlořečení do věčného ohně!

O najmilejší! váziece tak těžký a hrozný příchod Kristův a den súdný, pamatujme pilně Kristův prvý příchod, že vtěliv se, i přišel jest na svět, v práci pro naše spasenie. Budme vděčni, ať nás nyní duchovně svú milostí navštíví, a na smrti ať nás nalezne hotovy. Pamatujme poslední příchod hrozný, abychom byli k nebeské radosti přísúzeni; nebt die S. Řehoř v dnešním kázání: Ten den, bratříe najmilejší! vši neb plnú myslí pamatujte, života popravte, obyčeje proměňte, zlá pokušenje přemáhajte, hříechův dopuštěných pláčem mstěte; neb příchod věčného súdcě, tiem bezpečnější jsúce, uzříte, čím více nyní ukrutnosti se jeho bojiece připravujete. Ty všechny věci k našemu spasení rač způsobiti milosrdný spasitel, bůh i člověk pravý, požehnaný na věky, Ježíš Kristus!

ČTENIE TRĚTIE NEDELE V ADVENT.

Svat. Mat. v 11 kapitole, 2-10 verši.

V ten čas, když uslyšě Jan v okovách skutky Kristovy, poslav dva z učedníků svých, vece jemu (Ježíšovi): Ty-li jsi, jenž máš přijíti [aby vykúpil], čili jiného čekáme? A odpověděv Ježíš, vece jim [učedníkům Janovým]: Jdouce odpovězte Janovi ty věci, kteréž ste slyšěli a viděli: slepi vidie [jsúc uzdraveni], klécaví chodie, malomocní sě čistie, hluší slyšie, mrtví vstávaji, chudí božím slovem prospievají [evangelisantur, to jest: božie slovo slyšie a jím prospievají]; a blahoslavený ten (t. jest), kterýž nepohorší sě [nevěruJ nade mnú. A když oni otjidechu, poče Ježíš mluviti k zástupóm o Janovi: Co ste vyšli na púšť viděti? trest větrem klácená (totiž nenít člověk, jímž pýcha klátila neb neustavičnostJ? I co ste vyšli viděti? člověka měkkými (oděvy) oděného [však v húni chodí]? Aj ti kteří sě měkkými [oděvy] odievají, v domiech králových jsú [jako pyšní a rozkošní]. I co ste vyšli viděti? proroka? Ovšem pravi vám, více než proroka; tentoC jest jistě, o němž psáno jest [Malachias prorok píše v 3 k. 1 v.J: Aj já posielám angela (t. posla: angelus řecky, posel česky] svého před tváří tvú, kterýžC připraví těstu tvú před tebú.

V tomto čtení jest zmienka o vězení svatého Jana, krstitele Kristova; druhé, o divných skutciech pána Ježíše Krista; třetie,

- A. o chvále svatého Jana. O vězení die čtenie: "Když uslyše Jan v okovách skutky Kristovy." Tu věz, že S. Jan byl jest v okovách v žaláři proto, že tresktal jest Heroda krále z cizoložstvie, jakož píše S. Mt. v 14 k. 3-4 v. řka: Herodes popadl jest Jana, a svázal a vsadil ho do žalářě pro Erodias, ženu bratra svého; neb říkal jemu Jan: Neslušie jie tobě mieti. A svatý Marek die v 6 k. 20 v.: Eroses báše sě Jana, věda, že on jest muž spravedlivý a svatý, a ostříeháše ho, a slyše ho, mnohé věci činieše, a rád ho posloucháše. Proč? to die S. Jan zlatoústý v kázani

o svatém Janu: Praviěše Jan krstiteľ to, což bylo k zákonu, co (k) spravedlnosti, co bieše k spasení; jistě to praviěše, co jest nebylo k nenávisti,« ale k milování. Opět die: Eroda Jan svatými napomínáními, ne žalobů, napomínáše, jakožto milovník nesmlnosti, chtě aby byl spasen, ale ne zatracen. Ale že smilstvie těžko kto ostane, protož Erodes nechťe smilstvie ostatí a smilnicě cizoložné opustiti, Jana jem okoval a do žaláře vsadil; a on jsa v okovách, uslyšav skutky Kristovy, i poslal k němu své učedníky. Protož die čtenie: "Když uslyše Jan v okovách skutky Kristovy, poslav dva z učedníkův svých, vece jemu: Ty-li jsi, jenž máš přijíti, čili jiného čekáme?" Tu věz, žet svatý Jan nepochybuje, jest-li Kristus ten, jenž jest přišel, aby hříechy světa sňal; nebt prvé vyznal jest, řka, Jan 1, 29: "Ať beránek boží, jenž snímá hříechy světa!" an ho poznal, jsa ještě v břiše matky, a ' radoval se; a když ho krstil, slyšal jest svědectvie od otcě boha, že on jest syn jeho milý, jehož máme poslouchati. Ale tázal jest svatý Jan, maje péči o své učedníky a o jiné lidi, aby na Kristovi nepochybovali, ale aby v něho věřili, jeho poslouchali, a konečně následovali; a proto jest kázal učedníkům, aby otázali Krista, řkúce: Ty-li jsi, jenž máš přijíti jakožto vykupitel zaslíbený, čili jiného čekáme?

A die dále čtenie: "A odpověděv Ježíš, vece jim: Jdúce odpovězte Janovi ty věci, které ste slyšeli a viděli;" neb jakož píše S. Lukáš v 7 k. 21 v., v tu hodinu uzdravil jest mnohé od neduhův, a od ran, a od duchův zlých, a mnohým slepým dal jest zrak. A odpověděv řekl jest jim: Jdúce odpovězte Janovi ty věci, které ste slyšeli na kázání, a viděli na divných skut cích. Tu die S. Ambrož: Odpovídá pán radějie svými skutky, než řečmi. A svatý Jeronym die: Mlčte slova, mluvte skutkové. A tak milostivý spasitel dal jest naučení, ne Janovi, ale jeho učedníkům, aby věřili, že on jest ten, jehož sú čekali, aby přída sňal hříechy a od zatracenie vysvobodil. A aby ukázal, že on jest ten, uzdraviv mnohé, i die: "Slepí vidie," a dále. Tu

- B. Věz, že skrze slepí znamenají se ti, kteříž z hlúposti hřešie; klécavi ti, kteříž jednak zle, jednak dobře činie; malomocní ti, kteříž z veliké žádosti hřešie; hluší ti, kteříž jsú v zlosti zatvrzeni; mrtví ti, kteříž z velikého obyčeje hřešie. A ti všickni

nynie milostí spasitele nášeho môžu býti uzdraveni, a mnozí sú již uzdraveni, tak že ti, ktoríž sú z hlúposti hřešili, již vidie, znajíce co jest hriech, a kterak sú byli hriechem slepi; pak klécaví, jenž sú jednak zle, jednak dobře byli živi, již ustavičně jsú dobře živi; a malomocní, hriechem zprzněni z žádosti, již jsú čisti; a hluší, jenž sú byli na slovo božie netbalivi, již ho mile poslúchají; a mrtví, to jest , jenž sú byli smrtedlným hriechem v duši umřeli a z obyčeje hřešili, ti již z toho obyčeje vstávají; a v těch pěti věcch duchovních jest věčči div, než v tělestných uzdraveních, a veličejšie božie milost než v oněch. A pak šestý div položil milý spasitel, řka: "Chudí božím slovem prospievají," latine: evangelisantur, to jest: čtenie, jenž jest slovo božie, požívají, a tak i sobě i jiným prospievají, sami slyšie a jiné učie. "Chudí," rozuměj duchem pokorní, ti božím slovem prospievají.

- C. Tu věz, že kázáním slova božieho rozum se osvécuje, druhé žádost se spravuje, zlá žádost se uhašuje, zatvrzení v zlosti se ruší, hriech se pudí, a božie milost se v člověku plodí. Z toho věz, že ktož z těch šesti prospěchův, slyše slovo božie, nižádného na sobě nečije, ten má znamenie, že slova božieho poslúchá neúčitečně. O blahoslavení duchem chudí, k nimž jest poslán spasitel, aby jim kázali Jakož sám die skrze Isaiáše, Is. 61, 1-2, Luc. 4, 18-19: Abych vžvěstoval tichým, poslal mě, abych léčil skrúšené na srdci, a abych pravil vězeným odpustění, a zavřěným otevření, a abych kázal léto milostivé pánu.
- D. Dále die ve čtení spasitel: "A blahoslavený ten, kterýž nepohorší se nade mnú!" Tu věz, že rozličně se horšie lidé nad Kristem. Někteří se horšie nad jeho milosrdenstvím, řkúc, že nemstí maje mstíti, neb že mstí nemaje mstíti; o prvém řkúce, jako die Abakuk v 1 k. 13 v.: Proč nevzezříš na ty, jenž zlé činie? to jest, proč nepomstíš? O druhém řekl jest onen léní sluha, Mat. v 25 k. 24 v.: Viem, že ukrutný jsi! Někteří horšie se nad jeho múdrostí, mniece, by něco činil, což by neměl činiti; jakož ti, kteří lají povětří, neb ti, jenž mnie, že by lépe oni mohli vymysliť, než jest bůh učinil; a tak divie se, že se zlým dobře děje, řkúce Jeremiášovo slovo v 15 k.: Proč cesta zlých jest zčastná? to věz, proč se zlým po jich vůli děje? Ně-

kteří se horšie nechtiecie s ním trpěti, jako sú se pohoršili učedníci jeho, jimž jest řekl, Mt. 26, 31: Všickni vy pohoršíte se nade mnú! Někteří se horšie nad jeho chudobú, jako obecně knězie, jenž nechtie býti dobrovolně chudí; tak se pohoršil onen mládec, jenž jest odšel od Krista, zamůtiv se, kdy jest mu řekl, Mat. 19, 21: Jdi, prodaj všecko, což máš, a daj chudým, a pod po mně. Někteří se horšie nad jeho řeči, řkúce s židy v 6 k. 60 v. S. Jana: Tvrdá jest řeč, i kto ho móż poslúchati? A tak se horšie všichni, kteříž jeho přikázanie nedržíe, mniece by byla těžká; a tak obecně na Kristovi se horší, ktož jemu a v něho nevěří, a ktož co on jest přikázal neplní. Protož blahoslavený jest ten, ktož se nad ním nepohorší konečně; neb ač sú se mnozí horšili, ale potom navrátivše se, jeho milostí sú se polepšili.

- E. Potom die čtenie: "A když oni odjidechu, poče Ježíš mluvit k zástupóm o Janovi: Co ste vyšli na púšť viděti? trest větrem kláčenú?" jako by řekl: Mníte, by Jan byl jako trest vnitř prázdný, nemaje v sobě milosti božie? a roníte, by jím klátilo pochlebenství, že ke mně poslal, a neustavičnost, že prvé mi svědectvie vydal, řka, Joh. 1, 29: Aj toť beránek boží, jenž snímá hříechy světa? a že již tieže: Ty-li jsi, čili jiného čakáme? Vězte, žeť nehnul se od svého svědectvie, jako se hýbá trest před větrem. Tu svatý Řehoř takto mluví: Trsti ihned jakž víetr dotkne, na stranu jí hne. A co skrže trest? jedné tělestná žádost se znamená, kterážto jakž jie přiezeň neb utrhanie dotkne, ihned se na stranu ukřiví. Neb podme-li větrík přiezni, raduje se, chlubí se, a všechna se k přiezni obrátí; ale podmeli-li větrík utrhanie odtud, odkud dýmal větrík chvály, tehdy ihned se k hněvu obrátí. Ale Jan trest nebieše větrem kláčená, neb ho ani přiezeň chvály pochlebníkem učinila, ani čí kolivěk hněv ukrutným učinil, ani jím zčástné věci v pýchu pozdvihly, ani protivné v ctnosti ponížily; protož trstí větrem kláčenú nebieše, jímž od upriemosti stavu nižádná věc nehýbáše. Protož učme se, najmilejší abychom trstí od větru kláčenú nebyli, utvrďme úmysl mezi povětřím jazykóv postavený, stój bez pohnutíe stav mysli naše, nižádné utrhanie nás k hněvu nepopud, ani k přiezni nestatečné nás přiezeň nesklóňuj, ani protivné věci zamu-

cujte, tak aby som my, jenž sme v ustavičnosti viery ustaveni, vecmi tohoto sveta neustavičnými hnutí nebyli. To S. Řehoř. Krátce rozuměj: nedaj sebu hnutí ani pochlebenství(m) k pýše, ani utrhaním k hněvu, ani zčestí(m) k hříechu pýchy neb rozkoši, ani se daj protivěnstvím, jako chudobu neb jinú věcí, hnutí k netrpělivosti. Staneš-li tak, tehdy nebudeš trest větrem kláčená a budeš hoden, aby tě Kristus chválil, jako jest chválil svatého Jana.

F. Dále die Kristus: "I co ste vyšli viděti? člověka měkkými oděného?" Jako by řekl: Jant není pochlebník; neb byt chtěl pochlebovati, nebydlil-by byl na půsti, ani by seděl v hůni, jsa u Eroda v žaláři. Byt chtěl pochlebovati, tehdyt by pochleboval králom, ne mně chudému; neb kteří chtějí u měkkém a krásném oděvu choditi, tit u domovů králových jsú a pochlebojí. O, co těch pochlebníkův jest, a zvláště kněží u dvorův knížetských, králových i panských, a zvláště u dvora papežova! k němuž největší pochlebníci lezú, a modlé se a klanějí více nežli pánu bohu. A to vše činí, aby v měkkém růše a v drahém chodili, aby pýchu, rozkoš a lakomství plodili! Jistě daleko sú ti od Janova života zablúdili! A běda nám bude, kteříž trpěti nechceme, a lehce jsúce živi, chceme býti spaseni! Běda těm, kteříž pyšné rúcho pro chlúbu nosie, kteří je divně stíhají, kteří ho mnoho mají, jehož tak mnoho aneb více molové než oni požívají! A těch popúzie S. Jakub apoštol, řka v 5 k. 1-3 v.: Lkajte již, bohatci, a plačte kvielece nad biedami svými, kteréž vám přijdú Bohatství vaše zhníla sú, a rúcha vaše od molův snědena sú, zlato a stříbro vaše zezřevělo, a rez bude vám na svědectví, a bude žráti maso neb tělo vaše jako oheň! Toto pamatující moudří lidé, nemnozí sobě rúcha drahého; ale jakož podobně mohou hanbu přikryti a zimu zahnatí a potřebu tělu učiniti, tak rúcha požívají. Neb pro ty věci jest rúcho dáno od boha Evě a Adamovi, když sú shrěšili; neb věník jima dal, aby hanbu přikryli, a kožíšek, aby před zimou se ohradili. Aj Jan hůni měl, již jest i hanbu i zimu rovně odpudil; protož chválí ho spásitel, že nechodí v růše měkkém.

Dále die čtenie: "I co ste vyšli viděti? proroka?" jako by řekl, že Jan nemlčí z závisti, jako by chtěl býti nad mě nazván pro-

rokem; protož "ovšem pravi vám, žet jest věččí než který jiný prorok, nebt on jest, o němž psáno jest: Aj já posielám angela svého před tváří tvů." Ta řeč jest řeč otcě boha k synu; neb otec bůh před Kristem, synem svým, poslal jest Jana, aby on prvé kázal, prvé křtil, prvé pro kázanie umřel, a tak cestu jest lidu spósobil, aby Krista poznali a v něho věřili. Protož řekl jest kněží Jeruzalémským, v 1 k. 26-27 v. S. Jana: Ját křtím u vodě, ale mezi vámi stál jest, jehož vy neznáte: ont jest, jenžt po mně přide, ten jenž přede mnú učiněn jest, jemuž nejsem hoden, abych rozvázal řemen obuvi jeho. A tak Jan poslán jest ot boha, aby před Kristem jelikožto člověkem prvé kázal, prvé křtil, a prvé lidu cestu spósobil; a ta cesta jest cesta Kristova, již jest šel po Janovi, aby nás okřtil, hříechův zbavil, a konečně, ač budeme dobří, dal nám z milostí život věčný.

ČTENIE NEDEĽE ČTVRTĚ V ADVENT.

Píše svatý Jan v 1 kapitole, 19-26 verši.

V ten čas poslali sú židé z Jeruzaléma kněží a jahny k Janovi, aby ho otázali (řkúcej: Ty kto jsi? A vyznal jest (že nenie Kristus) a nezapřel (co jest byl); a vyznal jest, že nejsem já Kristus. I otázal sú ho: Což (jsi) tehdy? Eliáš jsi ty? A odpověď: Nejsem (ten Eliáš v osobě, jako vy tiežete)! Prorok jsi ty? A odpověď: Nic (t. nejsem ten prorok, jako vy mieníte)! Tehdy řekli sú jemu: Kto jsi? at' odpověď dáme těm, kteří poslali sú nás; co dieš o sobě? Vece: Já hlas volajícího (Krista) na púšti (tohoto světa): zpravte [dobrými činy] těstu páně (boží), jakož die [saia]s prorok [v 40 k. 3 v.]. A ti, kteříž posláni biechu, byli sú z zákonníkův (jenž sú sě najviece pravdě proti vili); i otázali sú ho a řekli sú jemu: Což tedy krtíš, poňavadž ty nejsi Kristus, ani Eliáš, ani prorok? Odpověď jim Jan, řka: Já krtím u vodě [to jest vodú omývám]J, ale mezi vámi stál jest (i vedlé božstvie i vedlé člověctvie bydle), tehož vy neznáte (by byl bohem a Kristem); ont jest, jenžť po mně přijde (krtit duchem svatým), ten jenž přede' mnú učiněn jest. [v dóstojenství hodnější v člověctvú]J, jehož nejsem hoden, abych rozvázal řemen obuvi jeho (by měl obuv). Ty věci u Betany sú sě staly za Jordánem, tu kdež Jan krtieše.

Toto svaté čtenie ukazuje svatého Jana dobrotu a zlost kněž q. sků, a tak učí věrné křestany, aby v dobrotě svatého Jana ná sledovali, a aby v zlost kněžských neupadli. Janova dobrota uka zuje sě na vyznání pravdy a v pokoře: vyznal pravdu, pově děv, což jest nebyl, a nezapřev, což jest byl; pokoru ukázal, řka: Já hlas volajícího na púšti Zlost kněžská, jenž sú poslali i byli posláni, v tom sě ukazuje, že jim v nenávisti byl život svatého Jana, jakož svědčí čtenie; neb řkú: "Což tehdy krtíš?" A spasitel náš die v 11 k. 18 v. S. Mat.: Přišel jest Jan, ani jeda, t. masa, ani pije, totiž vína, a řkú: Dábla má! totiž v sobě.

Druhé se ukazuje jich zlost, že nechtie mieti dosti na dobré odpovedi, ale tisknú, rúkuc: "Což tehdy krstíš, poňavadž ty nejsi Kristus, ani Eliáš, ani prorok?" O, co zlosti tě mají nynější knězie, jenž jiné, kteříž jsú dobře živi, nazývají dábelníky neb když je kacieře nazývají a bludné, tehdy v tom je za dábelníky mají. A to jest svým věrným spasitel prorokoval v 10 k. 25 v. S. Mat. rka: Poněvadž hospodáře dábelníkem nazývají, ovšem více i domácie jeho. A jakož oni bránili sú Janovi krstiti, rúkuce: Což tehdy krstíš? též nynější bránie i kázati i krstiti i mši slúžiti těm, kteříž boží pravdu vedú. Sami nekáží upriemo pravdy, aby lidé hříechův nechali, a jiným bránie; jakož i oni knězie nekázali sú božieho zákona, a Kristovi bránili sú, zacpávajice jemu ústa, jako svědčí S. Lukáš 11, 53, a klnúce ty, kteříž sú v něho věřili, jak svědčí S. Jan 9, 28. Též nynější činie, posielajice posly své i z Řima i z Prahy, a dobývajice bul, aby kázanie v kaplách stavili a knihy pálili; jakož se stalo za arcibiskupa kněze Zbynka, a nynie se děje v zmatciech Pražského arcibiskupstvie. Pohříechu! neposlúchají ti, že bůh die v tomto čtení: Zpravte cestu boží! Jan zpravoval, sám dobře byl živ, jiným cestu k spasení ukazoval, z hříechův tresktal, a kterak sú měli býti živi, kázáním svým ukazoval; protož jest i řekl: "Já hlas volajícíeho na púšti, zpravte cestu boží!"

Tu znamenati mámy, že svatý Jan pokorně svú křehkost jest vyznal, rka: "Já jsem hlas volajícíeho na púšti," to jest: já vo-

- A. lani od něho, jenž volá na púšti. A tak rozuměj, že svatý Jan jest volavec boží, káže na púšti a volaje lid ku pokání, rka Lucae v 3 k. 8 v.: Čiňte hodné skutky pokánie, nebi se přiblíží ne-, beské královstvie. A to volanie činí bůh, jenž volá ku pokání; volá bůh člověka skrze každé stvoření, jakož die S. Augustin Lib. 11. Conf.: Nebe i země i všechny věci, kteréž v nebi i v zemi jsú, aj všudy mi pravie, abych tě miloval, aniž přestávají praviti všem lidem, aby nemohli výmluvy mieti, že sú boha nemilovali. Druhé volá bůh na púšti tohoto světa, že každý člověk jest velmi křehký; protož řekl jest Isaiášovi v 40 k. 6 v.: Volaj! A Isaiáš: Co budu volati? A bůh jemu: Každý člověk seno, a všechna jeho oslava jako květ polský! To znamenav Salomún, jsa zklamán marností světa, i die Eccl. ult., 12, 8: Mar-

nost nad marnostmi, a všetky věci marnost! to jest: člověk, kterýž se dá k věcem kterým kolivěk, opustě boha, nenalezne sobě než marnost; nebt zhyne jemu všech věcí utěšení. Pratož potřebie jest člověku, aby pilně bohu slůžil, a věci, kteréž mu pán bůh dal, nic dále nežli k jeho chvále a k svému spasen požíval; a tak aby se nejprvé poznal: kto jest? kteraký jest? kde jest? a kde bude? Kto? že člověk od boha stvořený a jeho krví vykúpený; a kteraký jest? že pro hříechy biedný a v skutcích nestatečný; a kde jest? že v biedném světě, jenž jest pravá púšť, plná hadův jedovatých, t. j. kněží a jiných utrhačův zlých, jímž jest řekl svatý Jan i Kristus, že jsů hadově pokolenie. A kde bude? běda clastane-li se do věčného ohně!

A jistě, by člověk často v se vhlédal a poznal se, tehdy by mohl i boha poznati, i mnohé věci jiné sobě ku prospěchu. Protož mudrci byli sú napsali nad veřeji své školy to o: "Poznat se sám!" aby, kto chce múdrosti znáti, nejprvé od sebe počal; neb ktož sám sebe právě nezná, kterak jiné věci můž poznati? Svatý Jan poznáv se, co jest, vyznal jest pokorně, že jest hlas volajícího na púšti; a poznal jest a oznámil dostojenství spasitele, ika: "Jw krstim u vodě," ukazuje, že on po mně bude krsiti; ale mezi vámi jelikožto bůh, i také jelikožto člověk jest, jehož vy pro 'r_řiech váš a pro nepoznání prorocství neznáte. On jest, jenž po mně přede křtit, kázat a učít, jakož po mně počal se jest v životě vedlé člověčenství, i po mně narodil se jest; ten, jenž přede mnú učiněn jest: ne vedlé božství učiněn, ani vedlé člověčství prvé stvořen, ale ten, jenž přede mnú i před každým člověkem v dostojenství první jest.

Tu pomni, žet Kristus v božství nenie učiněn, a že jelikožto člověk po svatém Janu jest učiněn, a však v dostojenství najprvnější jest učiněn: A to dostojenství vyznává Jan, řka: "Jehož nejsem hoden, abych rozvázal řemen obuvi jeho." Jako by řekl: I co div jest, že ten dostojnější než já jest, jehož znám, že se po mně urodil, ale tajemství jeho urozenie plně neznám? Tak die S. Řehoř In Om. A tak skrze řemen, jímž obuv se k nožě přivazuje, rozumie se spojení člověčenství Kristova s božstvím; neb syn boží vzal jest na se člověčství tiem podobenstvím, že jakož prvé jest noha, a ostanúc nohů vezme na

sě obuv a bude skryta pod obuví: též božství v osobě syna božieho vzalo na se člověčenství a ostalo božství, skryté tělestnými očima pod člověčenstvím. A toho spojení božství s člověčenstvím není hoden Jan rozvázati, jakož die, vyznává pokorně své v tom neumění: Nejsem hoden, abych rozvázal řemen obuvi jeho.

Z té řeči bratří černie mnišie proti bosákům dovodí, že Kristus chodil v třevích jako oni, říká, že by neřekl Jan o jeho obuvi tak, by Jie neměl; a bosáci zase proti nim říkají, že Kristus bos chodil jako oni, neb by jinak na hodech Maria Magdaléna nemohla jemu noh slzami mýti. Ale v tom sváru ani oni, ani tito nemají dobrého důvodu, než hřích jim obojím ostává, že nechtie Krista chudého bez žádosti zbožie následovati, a tak majíce žádost přílišnou k zboží, obojí sú noh neobuli; ale Kristus, jenž pro ny chudobu jest podstúpil, v mysli byl obut od žádosti zbožie časného, a ráčil-li jest, tehdy někdy chodil v obuvi a někdy bos. A toho já nesmiem rozvázati, chodil-li jest kdy v obuvi, čili nikdy nechodil; ale dosti mám na tom, že pro mě hříšného chodil jest na světě, jakž jest ráčil.

PRVÁ NEDĚLE PO KRISTOVU NAROZENÍ.

Sv. Lukáš v 2 kapitole, 33-40 verši.

V ten čas otec [Josef] a máť (Maria) divili sú se nad těmi věcmi, které řečeny sú byly o něm jo dietěti]. A po-žehnal (pochválil) jich Simeon (ten svatý kněz] a řekl jest k Maři, matcě jeho: Aj položen jest tento (syn tvůj] ku pádu (pohoršení] a k vstání] od hřiechův] mnohým v Israeli [v židovstvu], a na znamenie jt. míru, neb on jest smířil boha s člověkem], jemuž bude protiřečeno (protivně mluveno), a tvů jeho (tvů, jenž jest jeho] duši projde meč (bolest veliká], aby byla vzjevena z mnohých srdcí myšlenie. A bleše Anna prorokyně, dcera Samuel (toho muže) z pokolenie Asser (toho muže, jenž jest byl jeden ze dvanadcti otcův], a ta bleše prošla v mnohých dnech. A byla jest živa (hodně] s svým mužem let sedm od panenství svého, a ta vdovů (t. bleše) až do let čtyř a osmdesát, kterážto neodchodivše od chrámu (časem], postmi a modlitbami slúšiaci (bohu] ve dne i v noci. A ta v tu hodinu (kdy do chrámu dietě Maria přinesla] přisedši, chválěše hospodina a mluvieše o něm všem, kteříž čakáchu vykúpenie Israel (lidu židovského, jemuž meno ostalo od Israele, jenž jest slul Jakub]. A když dokonachu vŕsecky věci (v chrámu] vedlé zákona božieho, vrátili sú se do Galileje v své město Nazaret (v němž Kristus byl vzběstován], a dietě rostieše [na těle] a silnieše se, plno múdrostt (tak plno jako 1 dnes], a milost božie bleše v něm.

Ukazuje toto čtenie najprvé, že Josef, otec domnělý, ale pěstún pravý Kristův, a Maria, matka jeho pravá, divili sú se nad těmi věcmi, které sú se staly nad Kristem dietětem od jeho narození: jako že angelé sú se ukázali a zpívali, když se urodil; pastýři přišli, aby dietě vedlé vzběstování angelského v jesličkách našli; a potom tři králové sú přijeli, jemu se klaněli a obětovali dary. Protož die čtenie Luc. 2, 33: "Otec

a máte divili sú sě nad těmi věcmi, které řečeny sú byly o něm." Řekl byl angel: Vzvěstuji vám radost velikú, jenž bude všemu lidu, neb sě nám narodil spasitel, jenž jest Kristus. I zdali sě nemáme diviti? Však Isaías v 9 k. 6 v. řekl jest: Slúti bude jmeno jeho Divný. Proč? Proto že slove Emanuel, to jest: s námi bůh. I zdalít nenie divná věc, že bůh věčný jest s námi člověkem časným, nesmrtný smrtelným, nesmierný dietětem malým, neosažený nebem osažený panny Matie břichem, netrpělivý trpělivým, slavný biedným? Jistě divná věc, jiež pohané a židé nechtie přijeti, řkúc, že to nemóz býti; ale nám jest dal ten (dar) bůh divný, abychom my divili sě, a dieku jeho milosti vzdali velikú, že svú mocí nesmiernú, pro naše spasenie, ráčil jest on věčný s námi člověkem býti, aby nás hříšné od hřiechův vykúpil. Neb řekl jest angel k Josefovi, Mat. 1, 21: Nazoveš jmeno jeho Ježíš, t. spasitel; nebt on spasí lid svůj od jich hřiechův. I kto by sě nedivil, že bůh chtěl býti bratrem našim a ráčil sě s námi sjednati ve všem, kromě hřiecha? Nebo die S. Pavel, Ad Heb. 2, 11: Chtěl jest ve všech věcech bratřím sě připodobniti, tak že vzem člověctvie, chtěl býti s námi lačným, zimomřivým, žieztnivým, bolestivým, a tak i smrtelným. Kto by sě nedivil, že angel zvěstoval, moc božie spôsobila, duch svatý navštívil, panna uvěřila, věrú počala, panna jsúc porodila, pannú ostala, a boha porodila? Bůh věčný, z boha otcě urozený, urodil sě člověk z panny! Divná věc! ten bohatý pán všeho světa neměl v svém městě v obecnicí miesta, že die S. Lukáš, Luc. 2, 7: Položila ho v jeslici, neb mu nebylo miesto v obecnicí, to jest v obecném domku, v kterémž sú ti byli, kteří sú jinde hospody nemohli mieti. To všechno znamenavše otec a máte jeho, divili sú sě.

Druhé ukazuje toto čtenie, že Simenon, ten svatý kněz, požehnal jich, Krista a matky jeho, ne jako důstojnější, ale jakožto starší; a to požehnání bylo jest chvály vzdání, ne rukú kývání. A tak menší móż žehnati důstojnějšího, ano písmo die, Daniel 3, 57: Žehnajte všechna stvoření božie boha. To jest: chvalte; jakož jinde die písmo, Žalm 148, 4. A řekl jest Simenon k Maří, prorokuje: "Aj položen jest tento," to věz dán jest, "k utrpení a ku pádu mnohým," to věz všem v něho ne-

věřícím, a tak i zlým křesťanům, kteříž bez viny jeho uráží se o něho, a padnú v zatracenie; a dán jest také "k vstání mnohým," to věz, všem v něho věřícím konečně, aby jeho pomocí vstali z hřiechův k milosti a k spasení. A dále die Simeon, že položen jest Ježíš "na znamení," to věz míru mezi bohem a mezi člověkem, "jemuž protirečeno jest," od biskopův, od kněží a od zákonníkův, a od jiných chytřcův; neb ti zvláště z naučení ďáblova protirečili sú, to jest, protivně mluvili sú tomu drahému spasiteli, jenž položen jest na znamení míru mezi bohem a člověkem, mezi anjelem a člověkem, a mezi člověkem a člověkem; neb on jest smířil boha a angela s člověkem, a také člověka s člověkem. Protož on slove knieže pokoje, jemuž na čest a lidu na utěšení, kdy se narodil, angelé zpievali sú, Luc. 2, 14: Pokoj lidem v zemi dobré vůle! Protož kdy jest s učedníky obcoval, velmě často jim o pokoji mluvil; a chtě od nich, řekl jim Jan 14, 27: Pokoj ostavuji vám, pokoj svůj dávám vám!

Dále die Simeon, prorokuje, co má pannu Maří potkati, řka: "A tvů jeho duši projde meč," to jest: tvů duši, jenž jest jeho duše stvořením a vyvolením od věčnosti k spasení; "projde meč," to jest bolest tvého umučení. A tak "tvů jeho" jest jedno slovo; a dieš-li: "tvů" duši, dobře dieš, ale přidada "jeho," k rozumu již položenému lépe dieš. A že meč bolesti pro umučení Kristovo nebyl darmo, protož dále die Simeon: „aby vzjevena byla z mnohých srdcí myšlenie." To můž prvé takto býti vyloženo: aby myšlenie neustavičná apoštolův, kteráž sú měli tři dni, pochybujice o jeho z mrtvých vstání, byla cirkvi svatě vzjevena, tak že sú oni pochybili, a panna Maria ty tři dni vieru cirkvi svatě zachovala, měvši velikú bolest pro jeho umučenie. Druhé, vedlé výkladu Origena: že proto panna Maria dopuštěna jest pro umučenie syna svého tak k veliké bolesti, aby myšlenie tajemných hřiechův z náboženstvie žalostivého k ní byla vzjevena, aby jejie zaslúžením byla odpuštěna. Třetí takto: aby byla vzjevena z mnohých srdcí myšlenie; to jest, aby ona jsúc jako skříně, jenž z veliké bolesti zachovala jest vieru a skutky Kristovy, hnula srdcí apoštolskými, aby zjevili popíšíce cirkvi svatě skutky Kristovy; i stalot se, že

z bolesti srdečné panny Marie vzjevená sú mnohých srdcí myšlenie.

Dále die čtenie: "A bieše Anna prorokyně." Tato Anna v prvém stavu panenském, bez muže, byla čistá panna; druhé, po stavu panenském, jsúc oddána, byla s mužem v stavu manželském důstojně sedm let; a třetí, od smrti muže svého nábožně vdovství držěla, až do let čtyř a osmdesát. Protož hodna jest byla, aby svědectví pánu Kristovi vydala. A nedarmo S. Lukáš tak pilně vypsál jest její život i pokolenie; neb ona znamenala jest stav panny Marie, jenž jest před oddáním s Josefem byla jako Anna, po oddání byla pravá Josefova manželka, ač jest nikdy k skutku nemienila, a po smrti Josefově byla jest vdova. A tato Anna třetí v písmě svatém jest položena: první Anna byla dobrá, matka velikého proroka Samuele, 1 Reg. 1, 2; druhá Anna byla jest žena Tobíáše starého a matka Tobíáše mladého; a třetí Anna jest tato ve čtení položená, jenž jest byla dcera Samuel, tak řečeného muže, jenž jest posel z pokolenie Asser, tak řečeného, jenž jest byl jeden ze dvanadcti synův Jakubových.

Dále die čtenie: "kterážto neodchodíeše od chrámu," to věz, kdy čas byl v chrámu býti; "postmi," to věz mnohými; "a modlitbami slúžieci i ve dne i v noci." Tak slúží každý, ktož snažně sě hříechu varuje, a časem od boha pójčeným sě modlí; neb jakož pravie světi Augustin a Řehoř, že dobrého člověka spanie i každý skutek nenie bez odplaty. Protož die S. Augustin: Jdeš-li orat a nemieniš mezi hnůti, a jsi bez hříechu smrtedlného, tehdy chváliš boha; jdeš na trh a nemieniš oklamati, tehdy chváliš boha; sedneš k stolu, aby sebe pokrmil, a neobjedl sě, chváliš boha. A tak i o jiných skutcích. Pak dále: Anna v tu hodinu, v kterou Kristus byl obětován v chrámu, chválila pána boha a mluvila o jeho dústojenství a o panny Marie všem věrným, kteříž sú čakali vykúpenie lidu Israelského.

Dále píše sě: "A když dokonachu všecky věci vedlé zákona božieho," to jest, když matka vedlé zákona obětovala ho v chrámu, a vyplatila ho dvěma holubičkama, neb hrdličkama, jakož die S. Lukáš, "vrátili sú sě do Galileje v své město Nazaret," v němž jest Kristus vyzvěstován a vychován. "A dietě

rostieše," rozuměj na těle, jako jiné děti rostú, "a silnieše se," také na těle, neb v tom byl jest nám podoben, že rostl a silněji byl vedlé těla, když jest byl mužem, než kdy jest byl dítětem, ač jsa dítětem, jelikožto bůh držel jest a spravoval vešken svět. Protož abychom nemněli, by rostl a silnil se v duši, ihned die čtenie: "plno múdrosti." Tak plno to dítě bylo múdrosti, jakož jest dnes; neb nic více není múdr Kristus člověk dnes, nežli jest byl ihned po vtělení v životě panny. Dále píše se: "a milost božie biese v něm;" neb jest bylo pravý bůh milostivý, jenž z veliké milosti ráčil pro ny dítětem býti. Jemuž chvála na vecky!

NEDĚLE DRUHÁ PO KRISTOVU NAROZENÍ.

Sv. Lukáš v 2 kapitole, 42-52 verši.

V ten čas, když jest byt Ježíš ve dvanadcti letech, když sú šli oni (Maria a Jozef) do Jeruzaléma vedlé obyčeje dne slavného (velikonočnieho), a když skonáni sú byli dnové (sedm dní hodních), když sú se vrátili [Jozef a Maria], ostalo jest dietě Ježíš v Jeruzalémě, a nevěděli sú otec a máť jeho; a mnějšce, by on v tovařiství [v zástupu přátel na cestě] byl, šedše cestu dne (prvého), i hledáchu ho (druhý den) mezi přátely (přirozenými) a známými, a nenalezše vrátili sú se do Jeruzaléma, hledajíce ho. A stalo se jest po třech dnech, nalezli sú ho v chrámě sedícíeho mezi učiteli [mistry], poslouchajícíeho (an posluchá) jich a otazujícíeho (an otazuje); a strachovachu se [divili sú se strachem] všickni, kteříž sú ho slyšeli, nad múdrosti a na odpovídkách jeho, a vidúce divili sú se. I vece máť jeho k němu: Synu! co's učinil nám tak (ostav bez našeho vědomie)? Aj otec (pěstún] tvój a já truchléce [žalost majíce] hledali sme tebe. I vece k nim: Což jest, že mne hledali stel nevěděli ste, že v těch věcech, které] otcě mého jsú, musiem býti? A oni nerozuměli sú slovu, kteréž promluvil jest k nim. A šel jest s nimi a přišel jest do Nazaret, a byl jest poddán jim [v poslušenství hodném]; a máť jeho zachováváše všecka slova ta, skládající v srdci svém, a Ježíš prospíeváše věkem (že rostl] a múdrosti [poznáním vedlé pět čichův], a milostí před bohem a před lidm].

Svatý Lukáš, z naučení panny Marie, pokládá zjevně skutky Kristovy, které jest činil v mladosti, řka: když jest byl Ježíš ve dvanadcti letech, že šel jest na hod velikonoční s Marijí a s Jo A. sefem do Jeruzaléma. Neb všichni pacholíčkové židovští měli sú choditi na tři hody do Jeruzaléma, jakož psáno jest Exodi v 23 k. 17 v.; ale kteří sú daleko bydlili, těm jest bylo odpuštěno, aby jedné na hod veliký, když sú beránka jedli, chodili. A tak

Ježíš, jakož die čtenie, byl jest šel do Jeruzaléma, a způsobem božím od věčnosti, po skonání hodův ostal jest v chrámě, k naučení cirkvi svatě, a zvláště aby naučil biskupy a kněží, kterak mají po službě boží pilni býti učenie k prospěchu cirkvi svatě. Ale pohřiechu! nynější biskupové a knězie, a zvláště kanovníci a prázdní oltárnici, nemohú dočakati, aby brzo služba božie se dokonala, aby do krčmy, a druzí lecikam v nehodné kněžím obyčeje se obrátili, né pohřiechu k tanci! A mnišie na nové mši tancě strojíe, nevěrní dábelníci a Jidášové! nepamatují, že pán Ježíš služiv mši, dav své tělo a svú krev uředlníkóm, řekl jim, Lukáš 22, 40: Modlte se a neupadnete u pokušenje. A šel s nimi, ne k tanci, ale na modlenie, ne k veselí světskému, ale k potu krvavému, jimž se potil; a Jidáš lakomý ten běžel pro penieze, aby svého mistra zradil. Těž mnozí slepcíce jako zvěř ukrutná tělo syna božieho, běžie onen k lakomství, onen k smilství, onen ke jhře, onen k tanci, onen na lov knězi nepřístupný; a tak ti, kteří by měli býti prví k následování Krista, jsú první proti Kristovi! Protož milý spasitel, vjed do Jeruzaléma na oslíku, počal najprvé tresktati bičem kněží z lakomstvíe a z nepoctivosti domu božieho.

A tak počal jest učiti kněží a mistry, když jest byl ve dvanadcti letech, jakož ukazuje toto čtenie. A že muže chodili sú zvláště a ženy zvláště i na hody i s hodův nábožně, a dietkám slušelo jíti v obém zástupu, protož Josef mněl jest, by Ježíš byl s matkú, a ona mněla, by byl s Josefem. A tak šli sú bez něho předsě, a druhý den nevěduce, kde jest Ježíš, i hledali sú ho mezi přátely a mezi známými, nevěduce, že ostal jest v Jeruzalémě, aby v chrámě učil mistry. A po třech dnech našli sú ho v chrámě, ne v krčmě, ani u tancě, ani v které hře, ale v chrámě, v místě modlitbě a svatému učení ustaveném, mezi mistry, an jich poslúchá a otazuje, aby naučil, a mistry a kněží potom budúcie příkladem dobrým k témuž uvedl. "A strachovali sú se všickni, vidúce múdrot a odpovědi jeho;" neb jako múdrý sudce prvé jich poslúchal, a potom když sú pochybili, otažoval; aniž jest tolikó otažoval, ale když sú otázali, odpovíedal. A z toho vědomo jest, že velmé nynie mistři, doktorové, a jiní knězie hřešie, kteřížto ani múdrě poslúchají,

ani otazují, ani odpovedajú, než vedlé své vôle a krivých svědkův, jako ona dva stará kněžíe Zuzanu sú odsúdili bez viny, tak oni odsuzují, a jest-li které písmo svaté proti obyčejóm jich a vóli, to divně vykládají; jako ono Mat. 10,9: "Neroďte sobě sobiti zlata a stříbra," a ono Mat. 20, 25: "Kniežata pohanská panují, ale vy ne tak," a ono Mat. 10, 8: "Darmo ste vzěli, darmo dajte." A naši doktorové nechťeli sú bakalářóm a studentóm odpovediet i a jich naučiti, ani pro boha prosie, jsú-li pod prikázaním zavázani, aby papežovi, jakož na bule prikazuje, dali jemu pomoc z toho zbožie, jehož komu bůh z nich pójčil!

Dále die čtenie: "I vece máte jeho k němu: Synu, co's nám učinil tak?" Otec neotázal, neb věřil jest, že Kristus bůh jest, i bál se jest boha tresktati; ale matka z obyčejné milosti, kterážto milost nestrachuje se, ale ochotnost činí, tieže příčiny: ne proč je tak Kristus trůdil a zamůtil, ale pro kterou věc jim užitečnú tak jest učinil; i die: "Aj otec tvůj a já truchléce hledali sme tebe." A Ježíš, potvrzuje otázky své matky, také poctivě tieže o jich nevěděni, řka: "Nevěděli ste, že v těch věcech, kteréž otcě mého jsú, musím býti?" to věz, prvé a více než v službě a poslušenství kterého stvoření. A proč? Proto že proto přišel jest na svět, aby svědectvie vydal pravdě.

- B. Tuto mají naučení matky a otcové, aby dětem svým bohu slúžiti nebránili; druhé, aby když dietě co učiní, zvěděli příčiny, proč to činí, a ne ihned aby láli neb se hněvali. A děti mají naučení, aby se na matku a na otcě neosopovaly, ani okřikaly; neb ted Kristus pokorně jest otázal matky a otcě, řka: „Což jest, že mne hledali ste?" A každý má naučení, ale zvláště prelát, aby více vážil prospěch duchovní v cirkvi svaté, než které příčiny světské, a aby více poslůchal boha, nežli kterého člověka. Aj ted proti vóli otcově a mateřině Ježíš naplniv vóli otcě boha, dal jest naučení, aby každý, když kolivěk pozná, že bůh jiné volí než otec neb máte, aby vóli boží naplnil. Aj ted otec a máte chtěli sú, aby Ježíš byl neostal v chrámě, a bůh otec chtěl, aby ostal v chrámě; protož Ježíš die, že musil jest býti v chrámě, aby mistry učil, jakož mu jest otec nebeský rozkázal. Proti tomuto naučení svatému jsú obecně lidé, a zvláště kněžíe, jenž více vážie prikázanie lidské nežli prikázanie bo-

žie, a tak viece poslúchaji človeka nežli boha. A tak sú zavedli bludné poslušensťvím lid knězie, že mnozí pravie a kází, že což kolivěk prikáže papež, to mají lidé učiniti neb držěti, jako by papež nemohl poblúdiťi; a nechťie pomněti, že mnozí papežové byli sú kacieři, a že jedna žena byla jest papežem dvě lětě a tři měsiece, jenž jest byla rodem z Mohučě a slula Agnes, a kdy papežila, tehdy slula Johannes; a pak jedúc od svatého Petra do Latránu, i porodila dietě. Čert ji na papežovo místo a jejie frejěr vsadil, že byla učená, a pán bůh přěpustil pro náš užitek, aby chom ne ihned za svatého měli, kterýž bude držěti biskupství neb papežství.

Pak druží pravie, že ač co prikáže vyšší, jako biskup neb papež, zlého, ještě má poslúchati nižší: neb on hříechu nebude mieti, ale ten, jenž prikazuje. Ďáblův jest tento šíp, jenž by každého uvedl v své poslušensťvie, netbaje, že on bude vinen, tak človeka v hříech zaveda. Protož ani ten, kto prikazuje co zlého, ani ten, jenž poslúchá, bude bez hříechu; neb die spasitel, Mt. 15, 14: Povede-li slepý slepého, oba v jámu upadneta. A mluví to spasitel o prelátiech, jenž sú pro svá ustavenie přěstupovali božie prikázanie.

Dále die čtenie: "A oni nerozuměli sú slovu, kteréž promluvil jest k nim." Ještě nemohli sú Maria a Josef plně tajemství božieho rozumem stihnúti; neb jakož die výklad, bůh mocný učiněn jest maličkým, aby mezi malými rosta, znenáhla je uvedl, aby jeho tajemství pravdu přijeli; aniž se div, že panna Maria mnohých věcí jest nevěděla, a mnohé řeči Kristově nerozuměla. Dále die: "A šel jest s nimi a přišel jest do Nazaret, a byl jest poddán jim." Latíně vzní, že sstúpil jest s nimi, proto že Jeruzalém výše sedí než Nazaret; ale móż duchovně znamenáno býti, že jeho sstúpenie jest jeho poníženie. Protož výklad die věrně: "sstúpil jest" a ponižil se jest, a byl jest poddán jim. S. Bernard: "Jim." Kto kterým? Bůh lidem! Aj poddán byl bůh človeku; protož styď se človek býti pyšným, pro něhož bůh učiněn jest pokorným. A tak Ježíš tu naplnil jest všichnu spravedlnost, to jest dokonalú pokoru, že poddal se nižším v poslušensťvie; a to poslušensťvie, jakož die S. Ambrož, nebylo jest bezděčné, ale dobrovolné a milostivé.

C. Tu také nauč 'l jest Ježíš děti, že netoliko mají rodičov svých poslouchati, ale i ve cti je mieti; neb die bůh v přikázání, Exo. v 20 k. 12 v.: "Cti otce svého i matku svů." Cti, poctivě je maje; cti, potřebu jim, ač jsů nuzní, dáváje; cti, v hodných věcech jich poslouchaje, jakož die S. Pavel k Kolosenským v 3 k. 20 v: "Děti poslouchajte rodičov ve všech věcech!" rozuměj v těch, kteréž příslušeji k poctivosti zevnitřní a k domov(n)ie věci, a což nenie proti bohu. Protož ne ve všem děti mají rodičov poslouchati; neb velí-li otec neb máťe dceři, aby muže pojala, a ona radějši chce pannů ostati, tehdy nenie zavázána poslouchati v tom; též velí-li jí pannů ostati, a ona radějši chce muže mieti, opět nenie k tomu zavázána. Též i o pacholíku; snad mu velí otec, aby byl mnichem neb knězem, a on znamená, že sě mu ten stav nehodí, nenie zavázán v tom otce poslouchati. Též ani papeže; opět přikázal-li by papež neb otec Petrovi, aby všechno prodada, i dal pro boha, Petr nenie zavázán v tom poslouchati, ač jest rada božie, všechno prodati a dáti chudým a jíti po Kristovi; ale že snad Petrovi sě to nehodí, protož nenie zavázán pod smrtným hříchem, aby otce neb papeže v tom poslouchal.

Ale snad by řekl: Poňavadž jest rada božie tak učiniti, a bůh nemůž raditi ke zlému, jakož nemůž poblūditi, kterakž tehdy Petr neb jiný nehřeší, neuposlouchaje božie rady? Tu diem, že hřeší všedně; neb rada nezavazuje pod hříchem smrtným jako přikázanie, ale pod všedním. Také ne každému každá božie rada jest více prospěšná; neb někomu sě lépe hodí manželstvie, než státi bez manželstvie, jakož pán bůh sám jest uložil, aby druzí v manželstvie vstúpili, a ne tak ostali. Protož má člověk pilně vážiti, který mu sě stav lépe hodí, a prositi pána boha, aby jemu ten stav dáti ráčil. A za to prosíme říkajíce, Matouš 6, 10, Lukáš 11, 2: Buď vůle tvá! A jak jest Ježíš ne své vůle, ale boha otce vůle poslouchal, jakož sám die v 6 k. 38 v. S. Jana: že sstúpil sem s nebe, ne abych činil vůli svů, ale vůli jeho, jenž mě jest poslal. A k témuž die dnešnie čtenie: že "v těch věcech, jenž jsů otce mého, musím býti." A že také byla jest vůle otcova, aby otce a matky poslouchal po nebeském otci, protož die čtenie: "a bieše jim poddán. A máťe jeho zacho-

váváše všeka slova ta, skládající v srdci svém." Neb jest mile a srdečně je přijímala, a z nich byla v rozumu osviecena, a potom srozuměla, co jest Kristus mienil. Tak má věrná duše činiti, jenž jest, ač ne tělestowně, ale však duchovně Ježíše urodila; neb die Ježíš, Matouš 10, 50, Marek 3, 35: Každý, ktož činí vůli otce mého, jenž v nebesiech jest, ten můj bratr, má sestra i máť má jest. Protož die S. Augustin: By Maria byla prvé duchovně syna božieho nepočala, nikdy by ho byla tělestowně neurodila. Protož věrné duši velmě jest užitečné, aby slova božie zachovávala, neb tak bude matka božie, to věz Ježíšova, jenž ženě, kteráž ho chválila, řkúc, Luc. 11, 27-28: "Blahoslavený břich, jenž tě nosil, a prsy, které si ssáll" řekl: "Ovšem blahoslavení ti, jenž slyšie slovo božie a zachovávají je. Jako by řekl: Ženo! takt jest, že blahoslavený břich jest, jenž mě nosil; ale ne proto by byl blahoslavený, že mě nosil, by ta byla slova božieho nezachovala, jenž mě v břiše nosila a prsmi krmila, o níž ted die čtenie: "A máť jeho zachovávala všeka slova ta, skládající v srdci svém."

Dále die čtenie: "A Ježíš prospieváše věkem," že rostl a šel v léta; "a moudrosti," poznáním vedlé čichův, tak že něco očima tělestownými poznal, co jest prvé neviděl, též i slyšal, i okušal, i dotýkal; "a milosti," již jest lidu ukazoval; a také, jakož die S. Ambrož, prospieváše moudrosti a milosti, že svú moudrost a milost poznenáhlu ukazoval. A svatý Řehoř die: Prospieváše jiným; to jest, prospěch v jiných lidech moudrosti svú a milosti činieše; a to slavně "i před bohem i před lidmi," aby bohu byla chvála, a lidem naučení i spasení z jeho svaté milosti, jenž jest ráčil s otcem a s matkú do chrámu jíti, mistry tam učiti, potom s mateří domův jíti, a otci Josefovi a panně Maří z milosti poddán býti, jsa syn boží, bůh věčný, požehnaný na věky. Jehož naučení rač býti naše spasení! Amen.

NEDĚLE TŘETÍ PO KRISTOVU NAROZENÍ.

S. Jan v 2 kapitole, 1-11 verši.

V ten řas svatba (hodové na manželství] stala se v Kána Galilejské (tom městečku té krajinky); a biele máte Ježíšova tu, a povolán jest byl i Ježíš i učedníci jeho na svatbu. A když se vína nedosta, vece máte Ježíšova k němu: Vína nemají. I vece jí Ježíš: Co mně a tobě (t. jest do toho], ženo? Ještě nepřišla hodina má. Vece máte jeho (Kristova] sluhám: Což kolivěk die vám, činite! A bieše tu kamenných stúdví (neb kádí, čberów, věder neb láhví] šest postavených podlé čištění židów (že sú se často a orudie umývali], berúcě (v se] každá mieře Ineviem, kteraké sú byly tam miery, vědra-li čili jiné, jako pinty] dvě neb tři. Vece jim Ježíš: Naplňte stúdvý vodú! A naplnili sú je až do vrchu (plny nalili]. I die jim: Berťe [neb načřete] již a neste vladaři (neb starostě svatby]! 1 nesli sú [jemu]. A když okusi vladař (starosta] vody vínem učiněné (vína z vody učiněného], a nevědieše, odkud by bylo; ale sluhý sú věděly, kteréž braly sú vodu. Zavolav ženicha vladař (svatby], i die jemu: Každý člověk (obecně] nejprvé dobré víno postavuje [na stuo], neb dává], a když se zpijí, tehdy to, kteréž horšie jest (to činie zlí krčmáři]: a ty schoval si dobré víno až dotud (do tohoto času]. To učinil jest počátek divów (to jest prvý div zjevný, chodě s učedníky] Ježíš v Kána Galilejské, a ohlásil jest slávu [moc] svú; a uvěřili sú [lépe] v něho učedníci jeho.

Tohoto čtenie div stal se jest týž den po rocě, v kterýžto den krstěn jest od Jana Kristus, na hodech svatby, jenž jako se A. domnievají, byla jest svatba Janova, jenž jest k apoštolství od nie povolán, jehož choti neznáme, ač se domnievají někteří, že by byla Maria Magdaléna. A tak po třetím dni od povolanie Filipova a Natanaele, jakož o tom v 1 k. 44-52 v. S. Jana jest psáno, v městečku Galilejském, jenž slove Kána, stal se jest div tento; a máte Ježíšova byla tu na hodech svatby, neb jest

byla tetka Janova, a tak z prirodzenie byla jest dlužna, aby na svatbě byla; a Ježíš také jako přítel prirodzený, že byl člověk obecný, povolán jest byl s učedníky svými.

Z toho jest důvod, že manželství jest hodné, též i svatba; neb by nikoli svrchovaná pravda, pán Ježíš, nebyl na svatbě, když by v sobě byla zlá svatba. Protož die S. Beda, že Ježíš ráčil jest na svatbu přijíti, vedlé položení čtenie, viery věřících potvrzuje, a Tacianova a Marchion a jiných kacířův blud potupuje, jenž manželství utrhaří; neb by v manželstvu nepoškvrněném a v svatbě právě zachována vína byla, nikoli by pán na svatbu tu byl nepřišel. Ale že dobré jest zdržení manželské, lepší zdržení vdovské, a nejlepší panenství dokonalé, dokázal jest, že stav panenský jest najdůstojnější, že se ráčil z panny Marie uroditi. Tak chce Beda. Pak kdy se vína nedosta, máťe Ježíšova, jsúc pilna, jako z lítosti požalovala synu svému, ufajíc, že divem opraví nedostatek; a řekla pěkně a skrovně: "Vína nemají." A Ježíš odpověděl jí: "Co mně a tobě ženo?" Jako by řekl, vedlé výklada svatého Augustina, že nevzal jest člověčenství z nie, jímž by činil všelikaké divy; neb divy činil jest vedlé božství, jehož ona jest neurodila. Protož die: "ještě nepřišla hodina," v kterou by trpěl vedlé člověctví, kteréž jest od nie vzal; protož ve čtení S. Jana v 20 k. 15 v. a v tomto nazývá ji ženú, jakož die S. Augustin. Ale S. Jan zlatoústý miení, že panna Maria z lítosti chtěla, aby před časem div Kristus učinil, aniž z toho by shrěšila; neb jest skrovně, a byla-li by Kristova vůle, toho požádala. A že ten div byl jest prvý, protož chtěl jest, aby byl zjevný, a tak aby čas k tomu byl hodný; protož ne přístupně, ale vážně a k naučení řekl jest: "ještě nepřišla hodina," jenž by se k tomu skutku hodila. Protož že ani jemu, ani mateři ještě nebyla k tomu divu přístupná hodina, nazývá ji ženú, jako cizí a ne svú; neb neměl jest od nie toho, aby poznal hodinu, v kterou má ten div učiniti, ale že má počakati hodiny k tomu divu přístupnějšíe a zjevnějšíe. Protož matka nepoložila jest v mysli, jako by její prosbu zahnal a jie neuslyšal, ale že hodně se zdržal, aby časem svým jejie prosbu naplnil; neb ona znala jest plnú věrú, že Kristus jest všemohúci a vševědúci, a že všechny věci, kteréž činí, ty činí velmě právě.

Protož poručivši v své mysli vešken skutek a příčiny jemu k vůli k tomu skutku, mající za to, že bude-li hodně, tehdy nedostatek vína opraví, řekla jest sluhám: "Což kolivěk die vám, činite." O bychom my, jenž slove sluhy Kristovy, té jejie svaté rady poslušali, tehdy bychom nesmilnili, ani kterého hříechu smrtného činili; ale plně vůli jeho svatého přikázanie bychom plnili)

Dále die čtenie, že "bieše tu šest stúdví," neb kádí, neb čberóv; jistého jména neviem, neb latinníci vzeli sú to slovo y d r i a od Řekóv, a slove ydria orudie k vodě připravené; a tak těch šest orudí, budte stúdví, kádě, sudové, čberové, vědra, kbelíkové, láhvice neb bâně, stálo tu podlé obyčeje židovského. Kterýžto obyčej byli sú zákonníci ustavili, aby často rucě umývali, když by se co i dosti čistého dotkli, a pro orudie, aby je často umývali; jakož S. Marek píše v 7 k. 3-4 v. řka: Zákonníci a všichni židé, jedné často se umývajíce jedie, držíece ustavenie starších; a po trhu nejedie, neumyjí-li se. A jiných mnoho ustavení jest, jenž sú jim ustavena, aby drželi; mytie čes, věder, měděných orudí, a loží. Tak die S. Marek.

Dále když die čtenie, že "berúcě," to věz v se každá ta stúdev aneb kádcě, "měřicě neb mieře dvě neb tři," těcht neumiem zpraviti; neb metreta jest slovo řecké, a v jedné vlasti jsú jiné miery a v druhé jiné; a my v Čechách nesjednáváme se v měrách, né brž v jednom městě v Pražě jiná měřicě jest na Novém městě a jiná na Malé straně. A také nenie nám mnoho užitečno k spasení, věděti, kaké sú to byly stúdví i měřicě. "Vece jim Ježíš: Naplňte stúdví vodú!" Tu by snad otázal někto, proč jest nestvořil vína v stúdvách bez vody, aneb vody v stúdvách? Odpověď jest svatého Jana zlatoústého, že proto, aby divu toho svědkové byli sluhy; jakožto když jest Lazara vzkřiesil, Jan 11, 39, kázal jest kámen vzdvihnúti, a to každý vie, že jemu tak lehkou bylo bez kamene vzdvihnutie Lazara vzkřiesiti, jako vzdvihnúce. "A naplnili sú je až do vrchu." Sluhy tyto i panny Marie i Krista uposlúchaly sú: daj pán böh, abychom my též učinili. Ale jsú pohřiechul mnozí, jenž ne vedlé Kristova přikázanie, svá břicha obžerstvím naplňují, majíce břicho za boha,

jakož die S. Pavel Filipenským 3, 19; a jiní naplňujú vodú, žádosti lakomstvie, jież sě nikdy nenapijú do vôle; neb čím více pijí, tiem více ziezni. Neb die Šalomún, Kaz. 5, 10, že lakomec nenaplní sě penězi, a Aristotiles die, že žádost zbožie roste bez koncě.

I die jim: "Beřte již a neste vladaři." To die, aby div byl oznámen v jeho moci i od sluh i od vladaře svatby, jenž od Řekův slove architriclinus, a byl jest ten, jenž jest svatbu zpravoval; a vedle obyčeje židovského pravie někteří, že byl jeden kněz židovský, vydaný na svatbu, aby ženicha a nevěstu učil, kterak mají bydliti spolu. - Dále die sě: "I nesli sů." Až do onoho slova vše lehké jest. "To učinil jest počátek divův Ježíš v Kána Galilejské." Tu by řekl někto: Však jest prvé divy činil, když jest krále k sobě tři přivedl, když jest v chrámě mistry učil. Odpověď jedna jest, že die čtenie, že "toto jest prvý div v Kána Galilejské učinil". Druhá odpověď jest, že tento div jest prvý a zjevný od počátku jeho kázanie, jímž jest ohlásil neb oznámil slávu svú, to jest, že on jest bůh mocný a slavný. A pro ten skutek "uvěřili sů v něho učedníci jeho;" prvé sů uvěřili, ale tuto sů viery potvrdili.

- B, Že toto čtenie jest o svatbě, protož čte sě podobně k masopustu, neb sě lidé v ten čas najvíce obecně pojímají a svatby mievají. Protož užitečné jest, aby kněžie kázali lidu, kterak sě mají pojímati, aby v manželství právě stáli. I mají praviti lidu, že manželstvie ustaveno jest prvé pro plod; neb řekl jest bůh k Noe a k jeho synům, Gen. 9, 1: Rostte a množte sě a naplňte zemi. A proto oddal jest Evu s Adamem v ráji, Gen. 2, 22, aby sě lidé od nich rozmnožili; a tak manželstvie počalo sě v ráji a od boha jest ustaveno. Necht ukáže který mnich tak pevně založení svého zákona, jakož je má svaté manželstvie) Druhé ustaveno jest pro výstrahu od smilstvie, jakož die S. Pavel, I. Korinským 7, 2: Každý měj svú ženu pro smilstvie, a každá svého muže. To die S. Pavel, ne přikazuje, ale radu dáváje těm, kteříž a které nechtie státi v panenské neb vdovské čistotě. A rozuměj, když die S. Pavel: Každý měj svú ženu "pro smilstvie," ne aby s ní smilnil, ale aby sě smilstvie, maje svú ženu, vystříehl. A tak plod a výstraha smilstvie jsta dvě naj-

prvnější příčině v obecném manželství. Diem: "v obecném," neb mezi Josefem a pannou Maří bylo jest manželství, ne aby on s ní plod měl z skutku, ani pro výstrahu jich od smilstvie, ale pro jiné příčiny, o nichž bude jinde psáno. Jsú také jiné příčiny manželství, jako: smíření nepřátel, spříznění lidí spolu, a tak o jiných příčinách.

Pak úžitek manželství neb prospěch jest, že budou-li manželé spolu právě živi, tehdy dá pán bůh dobré dietky a jiné věci, a potom králevství nebeské. Také při manželství má býti viera, plod, a posvátná věc: viera, aby ani on přestúpil s jinú, ani ona s jiným manželství; plod, aby byl k boží chvále vychován; posvátná věc, to jest, že znamená věc svatú svolenie muže s ženú. Kterú věc? Tuto: že syn boží Kristus zaslíbil sobě chot cierkev svatú, jenž jest sbor všech vyvolených k spasení; a tu choť tak jest miloval, že za ni na kříži umřel, a miloval ji řádně, pro spasenie. A tak mají mužie své ženy milovati. Protož die

- c. S. Pavel k Efezským v 5 k. 25-26 v: Mužie! milujte ženy své jako Kristus miloval jest cierkev, a dal se jest za ni, to věz na smrt, aby ji osvietil, očistě ji koupělem vody v slovu života, to věz v obmytí vody syna božieho, kterážto voda tekla jemu z boka. Dále die S. Pavel, Efezským 5, 27: Aby ji vzal on sobě slavnú cierkev, nemající poškrvny ani vrásky, ani co takého; ale aby, byla svatá a nepoškrvněná. To rozuměj, že chce Kristus mieti tu choť cierkev sobě slavnú, i na duši i na těle, po súdném dni, nemající poškrvny, to jest smrtného hříecha, ani vrásky, to jest všedního hříecha, ani co takého, to jest nižádné nečistoty na těle, ani kterého nedostatka; a tak aby byla svatá, nepoškrvněná. Dále die S. Pavel, Efezským 5, 28: Takéž i mužie mají milovati své ženy. Takéž, to věz, jakož Kristus cierkev, k věčnému spasení. Dále die S. Pavel, Efezským 5, 28-32: Jako těla svá; neb ktož svú ženu miluje, sám se miluje. Neb nižádný nikdy svého těla v nenávisti neměl, ale krmí je a chová ho, jakož i Kristus cierkev; neb údové jsme těla jeho, z těla jeho a z kosti jeho. Protož opustí člověk otcě i máter svú, a bude se přidržeti ženy své, a budeta dva v jednom těle. Posvátná věc tato veliká jest, a já to pravi v Kristovi a v cirkvi svaté. To vše S. Pavel.

Tvrdá řeč jest sprostným k rozumu; avšak krátkě rozuměj, že muž s ženů svolenie k manželství, aby plodili, znamená svolenie Kristovo s cirkví svatů k duchovnímu položení. Neb muž s ženů plodie děti tělesné, ale Kristus s chotí svú plodí děti duchovnie; a jakož Kristus miluje cirkve k čistotě a k spasení, též muž má ženu milovati a žena muže; a jakož Kristus jest jedno tělo s cirkví svatů, a miluje ji jako své tělo, též muž a ženů svú mají býti jako jedno tělo, a mají se milovati. A dále že die Pavel, Efezským 5, 30: "Údové jsme těla jeho," to věz cirkve svaté, jenž jest tělo Kristovo; rozuměj: ne to tělo, jenž jest v osobě Kristově a na kříži pnělo, ale nazývát S. Pavel tělo Kristovo vešken sbor lidí, jenž spasení budú; a toho těla každý vyvolený jest úd, a jest z toho těla. A když die: "Protož," to jest pro manželství, "opustí člověk otcě svého i máteř svú," též žena, a bude se muž ženy a žena mužě přidržeti. "Opustí," rozuměj k přiebytku, že otejde od otcě a od matere, a bude přebývati s mužem žena, muž s ženů; "a ' budeta dva v jednom těle," to jest za jednoho člověka; a to jest znamenie veliké věci svaté, to jest Kristova svolenie s cirkví svatů. O tom psal sem v knihách o přikázání a v knížkách o cirkví svaté.

- D. Ještě věz, ~e manželství jest řádné svolenie muže a ženy, nerozdielné do smrti. Kdy diem: "řádné," tu se miení, aby byla svoboda s obů stranů, aby i muž byl svobodný i žena, slibem nižádným nezavázaný jiné ženě, ani ona jinému, ani bohu; také "řádné," aby nebyli sobě v přirození do kolena, do rodu miením, čtvrtého, ani sobě přivuzní, jako jsú: nevěsta, svák, zět, kmotra, kmotr, a tak i o jiných. A kdy diem: "svolenie," tu věz, že svolenie s obů stranů činí manželství, tak že když žena a muž beze lsti svolita se, aby spolu bydlili manželsky, tehdy již jest svazek obů nerozdielný v manželství; jakož die písmo, Mt. 19, 6: Což jest bůh svázal neb spojil, toho člověk neluč rózno. A diem: svolenie "beze lsti," neb někdy muž ženě svolí ústy lstivě, chtě aby jemu k skutku přivolila, a miení, že jie nepojme, a ona přivolí, mniec by on beze lsti sliboval: tu nenie manželství, a on mohl by jinú pojeti; ale slíbil-li ji pod přísahú, tehdy bude křivý přísežník; ale ona do jeho smrti nemá jiného pojeti, proto že nevie, právě-li ji slíbil či neprávě, aniž

mu má věřiti, bude-li praviti, že nemienil jie pojieti. A táž lest bývá i od ženy. A tak svolenie s obú stranú dobrovolné, beze lsti, činí manželstvie, ač by nikdy spolu neleželi; ale hrubí lidé mníe, by jedné jich svalenie bylo manželstvie! A svolenie to tvrdí se řeči s obú stranú, že muž die: Já tě pojímám za svú ženu. A ona: A já tě za svého manžela. Pakli toho neumějí tak řeči, ale řkú: Já tě slibuji pojieti za svú manželku, a slibuji, abych jiné nepojímal. A ona též die zasě. Kto je smie lučiti róžno, když jest svolenie úmyslem pravým a tú řeči potvrzenie? A to svolenie jest nerozdielné do smrti jednoho z nich, tak že již nemóz nikterý z ní odvoliti, aniž jich kto móz rozdělití, aby nebyli manželé; ač druhdy pro cizoložstvo bývají rozlučeni, tak že spolu nepřebývají, ale nebývají rozlučeni v manželství.

Také věz, že manželé čtvěrym obyčejem v skutku poznávají

- E. se: prvé, upříemo pro plod. A tu netřeba proto zpovědi, ač vedlé řeči svatého Augustina ten skutek nestane se bez hřiechu malého všedního; neb on die, že vešken člověk v hovadnosti v tu dobu bývá pohřížen, a tak zapomíná pána boha. Ale snad dieš: Jest-li tak, tehdy neslušie manželóm nikdy pro plod tak se poznati tělestné? Tu diem, že týmž důvodem dovedl by, že nám neslušelo by říekati modlitby té "Otče náš;" neb jie nížádný z nás nedie, by všedně nehřešil, proto že neb někam jinam pomyslí, neb die ne s velikú snažností, a zvláště že jie nikoli nedie tak dobře. jako ji dobře řekl Kristus; a tak každý z nás má nedostatek v své modlitbě. Jáť se znám - ty učiň, jakož chceš; a já neviem ještě, spěl-li sem jeden páteř bohu vzácný, jakž jsem živ! A svědek jest písmo, jenž die, Ecc1. 9, 1: Nížádný nevie, jest-li milosti neb hněvu hoden. A svatý Jan v své epištole die, I, 1, 8: Dieme-li, že hřiechu, to věz všedního, nemáme, sami se svodíme a pravda v nás nt'nie.
- F. Ale věz, že hřiech všední, jenž proto slove všední, že jej každý den do smrti máme, proto že ze všech sil plně boha nemilujeme, ten od nás ducha svatého neodháníe, ani činí, by skutkové naši nebyli bohu vzácní; protož spěje-li člověk páteř s tím hřiechem, nemaje smrtdelného, tehdy bohu se líbí a má odplatu. Též i manželé, když pro plod poznají se.

Druhé poznávajú sa manželé pro výstrahu od hriecha, tak že boje sa manžel, aby tiež nepadl smilstvím, i dopustí sa. To opäť býva bez hriecha smrteľného a netreba jest zповědi. Třetíe dopúšťejí se z poslušenství zákona, platieci dluh, jako velí S. Pavel k Korintským v 1 epištole v 7 k. 3-4 v. řka: Muž plat dluh ženě, a žena mužil proto že muž již sám nemá v moci těla svého, neb již žena má jeho tělo v moci; též žena nemá v moci své toliko těla. Protož když muž ženu napomene, ona z poslušenství zákona, ač by chtěla toho prázdna býti, přivoléc, platí dluh a plní zákon; též muž zase plniti má ženě. Třetíe toto zjevně tvrdí S. Pavel. Pak čtvrté poznávají se, a to v druhém poznání můž rozumieno býti, když bojiece se žena, aby muž jinde nehledal, chtiec ho v manželství zachovati, i tiem spieše se s ním pozná; též učiní-li on také, boje se, aby bujná žena jinde nehledala. To poznání slove milostivé, to jest proto, že z lásky pocházie. Pak páté poznávají se manželé z veliké chlipnosti, a tak hřešie smrteľně; jako sedm mužův poznali sú neb chtěli poznati Sáru, že jeden po druhém pojal ji za manželku, a každého dabel první noc zadával. O tom psáno jest v Tobiášovi v 6 a v 7 k. O by všechny nyníie čert zdával, co se jich tak pro krásu neb pro chlipnost pojímá, málo by snad ostalo manželek - ale méně manželův! jakož sedm jich zahynulo, a jedna Sára dobrá ostala.

Tuto sem prodlil, že viem toho veliké potřebie; i musil sem tak z lásky psáti, nechav u čtenie jiných smyslův.

NEDĚLE ČTVRTÁ PO KRISTOVU NAROZENÍ.

S. Mat. v 8 kapitole, 1-13 verši.

V ten čas (prvé léto svého kázanie], když sjíde Ježíš s hory (S. Jeronym: Tábor], šli sú po něm zástupové mnozí. A aj, malomocný přišed, modléše se jemu, řka: Pane! chceš-li, můžeš mě očistiti. A ztáh Ježíš ruku, dotekl se ho, řka: Chci, buď čist! A ihned vyčištěno jest malomocenství jeho. I vece jemu Ježíš: Nížádnému neprav (pýchaje uzdravením), ale jdi, ukaž se knězi a obětuj dar [oběť], jež jest přikázal Mojžies (obětovati malomocenství zbaveným], na svědectví jim (aby svědčili kněžie jemu, že není již malomocný]. A když vjide (Ježíš] do Kafarnaum (toho města], přistúpil k němu centurio (storytiérník], prosě ho a řka: Pane! dítě mé (t. pacholek neb sluha] leží v domu, dnů trpě (neb dnů zlámaný], a zle se trápí. I vece jemu Ježíš: Já přijdu a uzdravím ho. A odpověděv centurio, vece: Pane! nejsem hoden, aby všel pod střechu mů, ale jedné řci slovem a uzdraveno bude dítě (sluha] mé. Všakt i já člověk jsem pod mocí ustavený, maje pod sebou rytíře; a diem tomuto: Jdi! a jde; a jinému: PodV a přijde (nebo pojde], a služě svému: Učiň to! a učiní. Uslyšav Ježíš, divil se jest, a jdúcím po sobě řekl jest: Věru pravi vám: nenalezl sem tak veliké viery v Israel [v židovském lidu]! A pravi vám, že mnozí od východu slunce a západu přijdú, a sednú s Abraham (svatým], Isákem (svatým] a s Jákob (svatým] v království nebeském; a synové království budú vyvrženi v temnosti zevnitřnie (pekelné]; tu bude pláč a skřěhot (neb skřipěnie] zubův. I vece Ježíš centuriovi: Jdi, a jakož's věřil, bud tobě (staň ať tobě]! A uzdraveno jest dítě v tu hodinu.

- A. Svaté čtenie toto, k potvrzení a k naučení věřících, dva divy pokládá, kteráž jest učinil spasitel náš z veliké moci a milosti: jeden div, že malomocného, a druhý, že dnů zlámaného uzdravil; a tím jest dokázal božské moci a milosti, abychom věřili,

že on jest bůh mocný, a ufali, že jest milostivý. "A šli sú po něm zástupové mnozi," pro rozličné příčiny: někteří pro jeho obyčeje slavné, někteří z náboženství, někteří diváci, aby něco divného uslyšeli neb divy viděli; nemocní, aby byli uzdraveni, a lační někteří, aby byli nasyceni; a kněží a zákonníci, aby v skutku neb v řeči popadnuce ho, haněli a tupili. A tito všichni mohou ve čteních shledání býti. "A aj, malomocný přišed, modléše se jemu." S. Marek die, 1, 40: Kleknuv na koleno ten malomocný, vyznal jest moc nesmiernú Kristovu, že opustiv jiné lékaře, přišed k Ježíšovi klekl, a modlil se řka: "Pane! chceš-li, můžeš mě očistiti." Tu má každý hříšný naučení, aby věda, že nižádný není, jenž by mohl od malomocenství duchovního člověka očistiti, jedině pán bůh, má se k němu uteci, a jemu se pokoriti a modliti, aby ráčil od malomocenství duši jeho očistiti.

- B. A věz, že malomocenství v písmě znamená hříech smrtedlný: nejprv proto, že jakož v starém zákoně i nyní malomocenství z obce vymietá, aby s ní nebydlil, nejedl, nepil a jinak neobcova: též duchovně hříech smrtedlný člověka z obce, svatě církvi, vymietá, aby s ní nejedl těla Kristova, nepil krve jeho, a nic nepožíval k spasení duchovního, jakož i nepožívá, dokud v něm stojí. A česky slove dobře "malomocenství," a od něho člověk "malomocný;" neb málo mŕž člověk, dokud jest v hříše smrtedlném, an nemŕž dŕstojně ani se modliti, ani jiesti, ani píti, a jest všeho ŕčastenství svatého odlŕčen. Protož německy dobře slove a u s s e c z i k, to jest, ven vysazený z svatě obce. A kdyby toto znamenal člověk a vážil, tehdy by tisícekrát raděje volil, aby omalomocněl na těle, než by v smrtedlný hříech upadl; neb byl-li by malomocný na těle a mile trpěl, varuje se hříechu, veliký by byl svatý. Ale co platno člověku, když bude na těle velmě krásný a zdravý, a na duši hříechem malomocný a tak bohu velmě mrzký? a umře-li, bude s ďábly na věky zatracený, jedné ač přijde u veliké pokoře, bude se modliti spasiteli. řka: "Pane! chceš-li, můžeš mě uzdraviti." A važ, žeť mŕdře žádá; neb když die: "pane," vyznává Kristovo dŕstojenství, že jest pánem všeho světa; a když die: "chceš-li," vyznává jeho dobrovolenství; a když die: "můžeš," vyznává jeho

moc veliků. A tak naději a své zdravie položil jest u vůli a v moci Kristově; neb což ráčí Kristus, to můž učiniti. A mūdře položil u vůli jeho své zdravie, jako by řekl: Jáť neviem, jest-li tvá vůle, abych byl zdráv, aniž viem, hodi-li mi se zdravie tělestné. V tom dal jest nám naučenie, abychem za zdravie tělestné neprosili, než jest-li vále božie a k našemu prospěchu. "A ztáh ruku Ježíš, dotekl se ho, řka: Chci, bud čist." Tu ukazuje spasitel pokoru, že svú svatú rukú ráčil jest dotknúti malomocného; druhé ukazuje hotovost k uslyšení, když člověk hodně ho prosí, řka: "chcil" třetí ukazuje moc svú božskou, když die: "bud čist!" Latině stojí: m u n d a r e, a mněji nedoučení, to slovo m u n d a r e by tolik v tom místě vznělo, jak očistiti; ale nemá tak býti vyloženo.

- C. A věz, že spasitel milostivý nedarmo jest ztáhl ruky a dotekl malomocného; neb jeho ruky dotknutí znamená, že jeho tělesenství neb člověctví bylo jest jako stroj neb úd božství k činění divův, ale božství zvláště činilo ty divy člověčenstvím. Druhé znamená Kristovo dotknutí, že v zákoně starém, ač jest bylo zapovědjeno dotýkati se malomocného, ale však nebylo jest zapovědjeno tomu, ktož by dotknutím se nezprznil, ale brž dotknutím dal by zdravie tomu, koho by se dotekl. Tak Eliáš dotekl se mrtvého mládce, jehož jest vzkřiesil, 3 Reg. 17, 21, a Eliseus také dotekl se mrtvého a vzkřiesil ho mocí boží, 4 Reg. 4, 34; kterúžto mocí Kristus uzdravil jest tohoto malomocného, o němž die čtenie: "A ihned vyčištěno jest malomocenství jeho." A tomu malomocnému přikazuje Kristus, řka: "Nížádnému neprav!" To můž rozličně rozumieno býti: prvé, že v tom dal Kristus kněžím, prelátům i jiným příklad, aby když co dobrého učinie, nepýchali, ani žádali, aby ten, jemuž co dobrého učinie, chválil je z toho. Proti tomu velmě knězie hřešie, pýchajíce, že mají moc, na duši malomocné uzdravovati a rozhřešovati, do nebes i do pekla posielati, koho rácie. A pak svěští, dadie-li co komu, tehdy chtě, aby heroltové povolávali, a učinie-li co pro bůh, tehdy ihned chtě jmeno mieti, a tomu na znamenie štíty své přiložiti, neb napsati. Těm die pán Kristus pod přísahú, Mt. 5: Všechny své skutky činie, aby byli vidieni od lidí; věru pravi vám: vzělit sù odplatu svú! Pod

tú také prisahú jsú i knězie i zákonníci, jenž mše slúžie a hodiny rieľajú, i jiné skutky činie, aby od lidí byli vidieni.

Druhé mŏž rozumieno býti, aby nižádnému nepravil, pýchaje nad jinými, že ho uzdravil, ani pohoršuje jiných. Třetíe, jakož die svatý Jeronym, že netřeba bylo řeči praviti, co jest bylo v skutku zjevno. Čtvrté, aby nižádnému prvé nepravil než kněžím, aby oni, jakož první božie pravdy vyznavači, lidu Kristův skutek ohlásili. Protož ihned die Kristus: "Ale jdi, ukaž se knězi." A že ještě nebyla podobenství ustavená v zákoně starém přestala, protož die Ježíš: "a obětuj dar, jež jest přikázal Mojžíš" v pátých knihách Levitici v 14 k. 1-32 v.

- D. Tuto se knězie chápají, že mají jim oběti z přikázanie božieho dávati: jedni, že sedmkrát, a druzí řkú, třikrát každý člověk má jim do roka ofěrovati, a že od zpovědi musějí jim dávati, řkú.ce: Aj ted Kristus die uzdravenému: "Jdi, ukaž se knězi, a obětuj dar, jež přikázal Mojžíš." O by knězie znamenali, že Kristus posielal uzdravené od malomocenství k kněžím, aby oni uvěřili, že Kristus jest pravý bŏh, že tak uzdravuje; druhé, aby lidu pravili, že on, ale ne oni, od malomocenství očisťuje! Toho oni ne tak hlásie, než hlásie, že musějí se jim zpoviedati, že oni mají očistiti, hřiechy odpustiti, a že mohou za to penieze bráti. Ale proto Kristus neposielal jest uzdravených ke kněží, ale jakož die S. Jeronym, aby uvěřili spasiteli; a jakož Jan zlatoústý, aby neřekli, by zákonu Kristus nedržěl; a jako die Origenes, že ne obyčejem zákona, ale milostí Kristovú jest uzdraven; a také, aby oni ohlásili, že ten člověk v obci již mŏž jako zdravý přebývati.
- E. A pak světi toto znamenají, že ač člověku před zpovědí často od boha jest hřiech odpuštěn, však hřiešný ten z pokory má jiti ke knězi múdrému a jemu hřiechy oznámiti, a žádati od něho dobrého naučenie, a přijieti od něho hodné za hřiechy pokánie, jímž by se zdržel a v hřiechy zasě nenavrátil; a tehdy se ukazuje hřiešný knězi. Ale by měl obětovati to, co v starém zákoně uzdravený od malomocenství obětoval u figuřě, to jest v znamenání duchovních věcí, kde by vzal? Neb měl by obětovati dva vrabcě, kolác; šest mierek oleje, dřevo cedrové, ysop, a jiných mnoho věcí; ale jakož die S. Remigius: dva vrabcě duši

a tělo znamenáta, koláč lásku, šest mierek oleje šestero milosrdenstvie, a ysop pokoru. Jistě ktož ty věci obětuje, plníť přikázanie Kristovo o oběti; ale lakomý kněz té oběti nerad přijme, radějie by vzal peniez jeden, než ty všechny věci na člověku viděť!

Dále die čteme: "A když vjide do Kafarnaum, přistúpil k němu centurio, prosě ho." Uzdraviv Kristus žida, již přišel jest do Kafarnaum, toho města, aby dobře učinil pohanu; neb tento centurio byl jest pohan usazený od Římenínův, aby vládl tiem městem Kafarnaum, jenž jest bylo město hlavné v Galilei, té vlasti. Ten věrný centurio, jako svědčí S. Lukáš v 7 k. 3 a 6 v., prvé poslal k Ježíšovi židy z jeho pokolenie; a když jest od poslův vyzvěděl, že Ježíš chce přijíti k němu, jakož druzí pravie a jest podobné, že vyšel v cestu sám z pokory a z náboženstvie, a poctivě bránil mu jíti do svého domu, věda, že nebyl jest hodný obyčej židům, vedlé jich pokoženie, obcovati s pohanem v domu, v jedení a v pití. A k tomuto chýli sě, že die centurio: "Pane! nejsem hoden, aby všel pod střechu mů." A Ježíš, znaje vieru jeho, kterůž má o božství, neželé ho, jako jest želel kralíka v 4 k. 47 v. S. Jana, kterýžto kralík prosil jest Ježíše, aby pospiešil přijíti, nežli by umřel syn jeho; ale ochotně mluví Ježíš k centuriovi, jako k právě věřiciemu, že přijde k sluze jeho dnů zlámanému a uzdraví ho. A centurio, věřě že Kristus jest bůh, a znaje své poníženie, vyznává, že nenie hoden, aby Kristus všel pod střechu domu jeho, ale že dosti jemu jest, ráči-li Kristus z své nesmierné moci a z svého milosrdenstvie, že kterak kolivěk tělešně byl by daleko, že die-li slovo, aby byl zdráv sluha jeho, že ihned sě stane. A dovodí toho centurio tak, že poňavadž on jsa ustaven moci od ciesařě, přikáže sluhám a oni ihned činie, co přikáže: tehdy ovšem viece ciesař všeho světa, jsa všudy vedlé svého božstvie, móż přikázati kterému kolivěk svému stvoření, a ihned uposlůchá; neb nesmierně věčcie jest moc boha Krista k přikázání každému stvoření, nežli centurionova k přikázání sluhám ciesařovým. "A uslyšav Ježíš" vyznánie tak veliké viery rytieřě pohana, "divil sě jest, a po sobě jdúcím řekl jest, že nenalezl jest tak veliké viery v Israel," to jest v lidu židovském.

Ale proti té řeči die někto: Však divenie nebývá z věci prvé

- F. poznané; a poňavadž Ježiš od věčnosti zná a vie všechny věci, kterakž se tedy divil? Odpověď jest, že Kristovi jest dvoje znánie: jedno božské, jímž zná od věčnosti všechny věci, druhé znánie jeho jest z čichu tělestného; jakož prvé jest řečeno, že něco viděním těiestným viděl jest potom, co jest prvé neviděl, též i slyšal, i okusil i dotýkal. A tak slyšal jest tuto vyznání centuriovo veliké viery, jehož prvé neslyšal, a tak vedle toho poznání divil se jest. Ale ještě řekl by některý štipáček, že Kristus nedie tu pravdy, řka: "Nenalezl sem tak veliké viery v Israel;" neb v své matcě, panně Maří, tůž vieru a tak velikú nalezl jest, a také v svých apoštolých. Tu móż býti odpověď, že skrze Israel tuto rozumie se jedné rod Israel, to jest toho otcě Jakob, ale ne místo, v němž jeho pokolenie přebývá; a skrze nalezence Kristovo rozumie se poznání Kristovo jelikožto člověka, kteréžto poznání prvé božsky jest seznal. A tak hodně má rozumieno býti, že Kristus, jelikožto člověk, nenalezl jest tak veliké viery v rodu Jakob; ale v panně Maří a v svých apoštolých, jež jest prvé vyvolil a osvietil je božsky, znal jest, jelikožto bůh, věččí vieru, ale nenalezl jest, jelikožto člověk. Svatý Augustin a svatý Jeronym mienie, že nenalezl jest Kristus tak veliké viery v tu dobu mezi židy, kromě otcův svatých, v nichž jest založení viery, a kromě prorokův; ale svatý Jan zlatoústý" miení, že jelikožto k brzkému počátku viery nenalezl jest Kristus tak veliké viery: neb jini uvěřili sú, viděvše divy a zázraky; ale centurio tento neviděv, jedné slyšev, tak jest velikú vieru měl. Z těchto řečí která jest podobnějšíe k výkladu, daj bůh ji přijieti vždy v tom stojícím: že Kristus pravdu jest řekl, řka, že "nenalezl sem tak veliké viery v Israel."

Tím slovem potupil jest nevěřícíe židy nevďěčné, a povyšuje vďěčných pohanův. Protož die dále, že ze všech stran světa pohané vyvolení obrátie se k vieře, a budú otčovívati s otcí

- G. svatými v nebeském království; ale synové pokolenie Kristova, to věz židé, pro nevďěčnost, "budú vyvrženi v temnosti zevnitřnie," to jest v zbavenie nebeského světla u pekle. A slovú ty temnosti "zevnitřnie," prvé pro rozdiel temností vnitřních, jenž jsú nedostatek milosti božie v duši: to jsú hřiechové a ti

slovů temnosti vnitřní; druhé proto, že zatracenci, zatmění v pekle, jsou již beze vše naděje milosti a vysvobození. Protož jich temnosti jsou zevnitřní, to věz bez koncě; ale zde hříšných, kteříž se pokají, nejsou tak bez koncě, a tak ani zevnitřní. Protož by jiné pomsty nebylo, jedné ty temnosti pekelní, jímž koncě nebude, dosti by měl se člověk lekat, a hříchův varovati velmi pilně; nebť nedarmo spasitel jmenuje tak často ve čtení ty temnosti. A že nebude dosti na těch temnostech v pekle, protož die spasitel, že "tu bude pláč a skřehot" neb skřipění "zubům." Bude tam bolest bez koncě, i vnitřní v duši, i zevnitřní na těle. Skrze pláč rozumie se bolest vnitřní, ne by tam tělesné slzy z očí od mozku ustavičně tekly; neb poňavadž zatracenci nebudú tam píti, a oheň přeukrutný bude je páliť, protož nebudú slz mieti po zdejšíem času. Pak skřehot zubův, jenž jest tvrdých kostí z bolesti tlučenie, znamená bolest, již bude tělo sůženo. A dosti jest, skrze všechny muky, kteréž o zatracencích jmenuje, položití věčné radosti zbavenie, věčné temnosti, věčný oheň, a z těch věcí převeliká tesklivost v duši, že nikdy v nich nebude skonání, a tak bez naděje věčné v duši i v těle bolenie a mučení. Protož die Isaias v 66 k. 24 v.: Červ jich neumře a oheň jich neuhasne. Červ ten jest v duši tesklivé vrtlánie, a oheň ten jest věčné těla pálenie. Protož Kristus die v súdný den zatracencům, v 25 k. 41 v. S. Mat.: Jděte, zlořečení, do věčného ohně, jenž jest připraven dáblu a sluhám jeho! Také skrze pláč rozumie se tesklivost, a skrze skřehot zubův znamená se hřích věčný zatracencův, jímž se budú protiviti věčně věčné dobrotě pána boha.

Pak konečně vece již Ježíš centuriovi, tornu věrnému rytieti, aby se jemu vedlé jeho viery stalo, jakž chce; a stalo se divně, neb „uzdraveno jest dítě v tu hodinu." Dítětem nazývá sluhu, jakož často písmo pokládá. A tuto máme naučení, že vedlé miery viery člověka bývá milost božie dána; protož die výklad: Každému, jakož věří, tak se jemu stává. Pak na tomto dobrém centuriovi nám na příklad znamenám pokoru velikú, že die: "Pane! nejsem hoden" a dál. Tu die S. Jan zlatoústý: Centurio učinil se nehoden přijeti Krista v dóm, a tak učiněn jest hoden království jeho. Druhé na centuriovi byla viera

veliká; neb die Kristus: "Nenalezl sem tak veliké viery v Israel." Třetí na něm múdrost, z dóvodu, že Kristus jest všemohúcí. Čtvrté dobrota, že tak pilně stál jest o zdravie svého pacholka. Nuž my vezmúce příklad na tom dobrém pohanu, budme k milému Kristovi pokorní, vyznávající svú nehodu; mějme vieru velikú, věřiece, že on jest všemohúcí, a že můž učiniti, což on ráčí; budme múdří, učme se v písmě múdrosti, abychom právě boha znali; a budme konečně dobří, milující boha a blížnieho, a hledající na duši zdravie svého i jeho. Amen.

NEDĚLE PÁTÁ PO KRISTOVU NAROZENÍ.

S. Mat. v 8 kapitole, 23-27 verši.

V ten čas, když vstúpi Ježíš na lodičku, šli sú po něm učedníci jeho. A aj hnutie veliké stalo se na moři, tak že lodička přikrýváše se vlnami; a on spásae. A přistúpili sú k němu učedníci jeho, a ubudili sú ho, řkúce: Pane! spas nás, hynemet. 1 vece jim: Co bázniví jste malé viery? Tehdy vstav, přikáza větróm i moři, a sta se tichost veliká na moři. Tehdy lidé divili se, řkúce: Kteraký jest tento, že moře i větrové poslouchají jeho?

Svaté toto čtenie vedlé čísla jest k rozumu dosti lehké, avšak jest v něm naučení cirkvi svaté, kterak má slúžiti pánu bohu. A proč Kristus vstúpil jest na lodičku, jsú mnohé příčiny: prvá, aby časem svým s učedníky odpočinul vedlé těla; druhá, aby nás naučil zjevně se modliti, když jest hodné odpočinutie, a abychom byli nábožni, a vezmúce naučení, abychom potom jiným prospievali; a třetí naučení, abychom utiekali pochlebenství, jakož Kristus utekl jest, když sú ho voliti chtěli, aby byl králem, v 6 k. 15 v. S. Jana. A ted vstúpil jest na lodičku; aniž darmo stala se búrě mořská, když jest Kristus spal; ale böh jest to Kristus zjednal, aby učedníci byli potvrzení u viere, že on jest bohem, vidúce div z jeho moci; druhé, aby jeho pravé člověctvie bylo dokázáno, spal jest na lodi; a třetí, aby nás naučil se v nůzi modliti; a čtvrté jest ukázanie na učednících, že jakož oni též i my pro nedostatek viery se strachujeme. Protož ta jest zvláštie příčina, proč nám spí milý Kristus, a z té treskce nás; neb učedníkóm, když sú ho budili a řekli: "Pane! spas nás," to jest, zachovaj, "hynemet," znamenité die: "Co bázniví jste malé viery?" Neb někteří sú z nich byli malé viery, proto že sú ho měli jedné za člověka, aneb velmě mdle věřili, že jest bohem; neb by byli plne věřili, že jest on pravý böh, tehdy by věděli, že tak právě móż divy činiti spě, jako nespě; neb božství, jenž nikdy nespí, divy činí, ale ne člověctvie,

jenž někdy spí a někdy nespí. A z tohoto náš rozum onoho písma Davidova, Žalm 44, 24: Vstaň proč spíš, pane? Nebt bůh nespí lidem, jedné pro nedostatek viery, jež mají; a jakož metlu, jenž nespí, vždy drží nad svými věrnými, aby je tresktal, též pomocnou ruku, jenž nespí, vždy drží svým doufajícím.

A z toho máš, že apoštolové neměli sú se báti tak velice, jsúce s Kristem, majíce věděti, že nížádné stvoření proti jeho plné vůli nemôž co učiniti, aniž on môž v se plně ufajícím pomoci zapřieti; neb die S. Pavel, 2. Timoteovi 2, 13: Věrnýt jest bůh, nemôžt sebe zapřieti. Také z toho máš, že nelze jest člověku hřešiti, jedné z nedostatka viery, když smrtně hřeší; neb hřeší-li tak, tehdy neb viery nemá, aneb u viere vrtlá. Protož dobře die S. Jakub apoštol, Jakubova 2, 26, že viera bez skutkův mrtva jest. Neb jakž kolí člověk boha nemiluje nade všechny věci, tak ihned vieru jest umrtvil; a poňavadž kdy kolivěk smrtně hřeší, tehdy v ten čas boha nemiluje, zjevná věc jest, že když kolivěk smrtně hřeší, že má nedostatek již v své viere. Opět, by lidé plně věřili, že bůh všechny hříechy vidí, a že bez pochybenie z každého pomstí, a by muky před očima věčné měli, tehdy by ne tak hotově hřešili; ale že klátí je nedověření, ani řkú: Snadť bůh ne tak toho pomstí) protož tiem snadem a pochybováním jsú k hřešení hotovějšie. Protož potřébie jest nám, abychom s apoštolý jeho řekli nábožně k spasiteli, v 17 k. 5 v. S. Lukáše: "Pane! přimnož nám viery;" to jest, daj nám vieru plnú, bez pochybování a bez vrtlánie.

V kterémžto vrtláni jsú mnozí v tomto času antikristovu, a zvláště knězie, kteříž se nesmějí postaviti o pravdu boží statečně, lekajíce se, by jich bůh nezapomenul; a světští též, majíce péci, aby neměli co na zajtríe jiesti, kdyby jim pro božie pravdy obranu zbožice pobrali; a druží pro zatracenie těleštného pokrmu, jako mnohé sluhy, nesmějí slova božieho slyšeti. Takým všem die spasitel, Mat. 6, 25 a 34: Neroďte býti pečliví živosti své, co by jedli, ani tělu svému, čím by je oděli! A dále die: Neroďte pečliví býti o zajtríe, zajtrější den pečliv bude sám sobě. Z této řeči dále máš, že knězie a zákonníci, majíce velikú péci o platy a o tělešné potřéby, a zasazující sobě platy, jsú malé viery; neb nedověrie milostivému spasiteli, by je nakrmil

bez toho zasazenie, jako sú dověřili učedníci, jsúce naplnění duchem svatým.

Pak duchovnie naučenie ve čtení jest, abychem Ježíše následovali, a přes moře tohoto biedného světa se plavili. Lodie má býti pevná naděje, že bůře i moře přeploveme; bůře jsú náramná pokušenje; a moře, jenž se vzdvihuje jednak vzhóru, jednak opadne, jest tohoto světa zčestie, jímž někdy člověk jest povýšen a někdy ponížen. Protož třeba jest pevně v naději boží seděti, a chce-li se co zúfalistvie neb vrtlánie naliti, braňme a volajme ku pánu milému, aE nedá té bůři nás poraziti. Nebť netřeba jest nám mnoho spáti mezi mořskými ochochulemi, jenž jsú sladká pokušenje, jako k smilství a k jiné tělestné rozkoši, a ku povýšení v světě, k němuž pohtiechul lidé velmě chvátají, nevěduce, že čím výše vlezú, tiem tieže padnú. Od toho pádu rač nám pomoci milý Kristus!

NEDEĽE ŠESTÁ PO KRISTOVU NAROZENÍ.

S. Mat. v 11 kapitole, 25-30 verši.

V ten čas (když jest zlořečil židy nevěřící, a když sú přišli apoštolé řkúce, že jich ďábli poslúchají], vzezřev Ježíš v nebe, řekl jest: Chválím tě (dieku dávaje], otče, pane nebe i země (a tak stvořiteli všech věcí! žé s skryl ty věci (tajenství o mém příchodu] od múdřých (jenž sobě jsú múdří] a opatrných (t. chytrých], a zjevil si je maličkým (t. pokorným]. Tak, otče! že tak libo bylo pléd tebu (neb tobě]. Všecky věci (i že jsem i že všecky věci mám] dány sú mi od otce mého; a nižádný nepoznal jest (od věčnosti] syna, jedné otec, ani otce kto poznal (od věčnosti], jedné syn (a duch svatý], a komu chtieti bude syn zjevíti. Podte ke mně všickni (věrní nadějí a láskú, otci i bratru svému], kteříž usilujete (neb pracujete] a obtiežení jste (těžkým obyčejem], a já nakrmím (neb opravím] vás; vezměte (dobrovolně] jho mé (zákon můj nový] na sě, a učte sě ote mne (ne světa stvořiti], že tichý jsem [v obcování] a pokorný srdcem (vnitř v duši], a naleznete (i zde i po smrti] odpočinutí (od biedy] duším svým; nebC jho mé (láska k bohu a k blížniemu] sladké jest, a břímě mé lehké.

Spasitel náš milostivý, dieku vzdav bohu otci, jelikožto člověk, z toho, že pyšným chytrcóm tohoto světa skryl svá tajemství a dary své, a že zjevil je pokorným, volá k sobě všecky, kteříž usilují neb pracují z milosti o své spasenie, a prikazuje jim, aby vzěli na sě jeho prikázanie, jenž jest boha milovati a blížniego, a tak býti tichu a pokornu, jakož on jest byl tichý a pokorný srdcem, miluje boha a naše spasenie. A to my máme učiniti, neb jest to lehké a sladké jho a břímě, a zvláště proto, že vede k věčnému odpočinutí. I die takto milostivý spasitel: "Chválím tě, otče, pane nebe i země!" Pro trojí věc chválí Kristus boha otce: proto, že jest jeho věčný otec; druhé proto, že jest pán všeho světa; to obé, když die: „otče, pane nebe i země," a tak všech věcí, jenž jsú i v nebi i v zemi; a třetí chválí ho

proto, že nebeskú múdrosť skryl jest před chytrými: jakož sú byli knězie, mistři a zákonníci; a přede všemi, kteříž s chytrostí v světě se obierají: jakož jsú všichni, kteříž opuštivše přikáza nie božie, tichost a pokoru spasitele, i přilnuli sú k nehodným ziskóm a obyčejóm tohoto světa; a proto, že zjevil jest múdrosť nebeskú maličkým, to jest pokorným: jakož sú byli jeho učedníci. A tak skrýti a zjeviti múdrosť boží, jsú skutkové spravedlnosti božie, a protož z vůle božie věčné. Protož die Kristus: "Tak, otče! že tak libo bylo před tebou."

A tu dále netřeba mnoho tázati příčiny božie spravedlnosti; neb jakož spravedlivé jest, aby bůh skryl svú múdrosť před pyšnými a chytci, tak spravedlivé jest, aby svým pokorným múdrosť zjevil; neb by to obě nebylo spravedlivé, tehdy by se to otcí bohu nelíbilo. Protož otazujícímu, proč jest bůh chudé vyvolil apoštoly? brzká odpověď jest: že se jemu tak líbilo. Aj největší mudrlec die: "Chválím tě," to věz, dieku vzdáváje, "otče, pane nebe i země že's skryl ty věci," to jest tajemství o mém příchodu, jakož die výklad, a ty věci, jenž vedú konečně k spasení. A které jsú ty věci? Slyš, žet die! "Všecky věci dány sú mi ot otcě mého." Z toho rozuměj, žet jest s otcem, rovný v moci, v múdrosti, i v dobrotě, tak že jest všemohúci, vševědúci a nesmierné dobroty, jako i otec; a ty věci jsú skryty před chytrými pohany, před židy, a před druhými kacieři. Toho nepoznal mudrlec Averrois, jenž jest Aristotilesovy knihy vykládal a řekl, že blázníe křesťané, v božství trojici věriece; toho nepoznal Arrius kacieř, drže, že Kristus není pravý syn boží vedlé božství; ani toho poznal Manicheus kacieř, řka, že jsta dva počátky, a tak dva bohy: jeden, jenž jest stvořil nebeské věci a duchy, a druhý, jenž jest stvořil zemské věci. Aj ty chytce porážie Kristus, řka: "otče," to věz můj vedlé osoby božské - to proti Arriovi; "pane" a tak stvořiteli nebe i země i všech věcí - to proti Manicheovi; "všecky věci dány sú mi ot otcě mého;" neb že jsem synem jeho věčným, to mám od něho, a jsem jemu rovný, jsa druhá osoba v božství - proti Averrois, proti židóm, a proti všem pohanóm. "Všecky věci" také stvořené, "dány sú mi od otcě mého," jelikožto člověku; neb die David, Žalm 8, 7: Všecky věci podložil si pod nohy

jeho; neb od vtelenie on jest pán všech věcí, a má všecky v své moci. "A nižádný nepoznal jest syna jedné otec," to věz poznáním věčným sám od sebe; "ani otcě kto poznal," také od věčnosti, "jedno syn, a komu chtietí bude syn zjeviti." A tak světi v nebesiech mají poznáme otcě boha skrze syna. Aníž zamietaj tu ducha svatého, řka, by on neznal otcě i syna, ale brž řci, že zná otcě i syna; a jakož jest od otcě i od syna, též také má poznání ot otcě boha i od syna božieho. Ale bud můdr, aby neřekl, by otec neb syn naučil ducha svatého, jako by prvé něco nevěděl; aníž říkaj, by syn boží co od otcě boha vzal, jako by vedlé božství prvé neměl: nebt od věčnosti všechny tři osoby všecky věci vědie, i otec, i syn, i duch svatý; i tak jest mocný pán syn, jako otec, též i duch svatý.

A že mnozí pracují, aby tyto věci i jiné o pánu bohu v milosti poznali, protož ochotně zove je milostivý spasitel, řka: "Podte ke mně všickni, kteří usilujete a obtiežení jste." "Podte" ke mně, k bratru svému vedlé člověctvie; "ke mně," svému otci a stvořiteli vedlé božství; "ke mně," svému lékaři těla svého i duše; "ke mně," obránci svému od dábelství; "kteří pracujete" v životě duchovním i pracovitém, "a obtiežení jste" obyčejí starého zákona; "a já opravím vás," otejma ta obtiežení, a dada lehká a k spasení prospěšná ustavenie; neb "já nakrmím vás" chlebem slova svého, chlebem těla mého, a chlebem božství věčného, aníž vás obtiežím. Protož „vezměte jho mé na se," to jest zákon můj nový místo starého, jenž jest byl těžký; "a učte se ote mne" tomu, a přijměte skutkem, „žet jsem tichý v- obyčejích, a milosrdný v pomstění, "a pokorný srdcem," nežádaje nezřízeně povýšení, a trpě mile protivenství. A v tú dvě synů viery, to věz v pokoře a v tichosti, "naleznete odpočinutie duším svým;" nebi jsem počátek, prostředek i konec, v němž všechny duše z svého přirození žádají odpočinutí. Neb nižádná věc, ani všechna stvoření nemohú duše ukojiti konečně, jediné samo božství, jenž jest nesmierná dobrota, v níž světi konečně odpočinú. Protož die David, Žalm 17, 15: Nasytím se, když se ukáže oslava tvá. A svatý Augustin die, Lib. conf.: Učinil si nás, pane! k sobě podobné, a nepokojno jest srdce naše, dokud v tobě neodpočine.

„Nebť jho mě sladké jest." Jho vložené na hlavu, to jest na vůli rozumu člověka, jest milování laskavé boha nade všechny věci, a blížního jako sě. To jho jest velmě sladké duši, kteráž okusila jest, že sladký jest pán; jakož k tomu okušení popůzie David, řka, Žalm 34, 9: Okuste a vizte, že sladký jest pán. "A břiemě mé lehké," to jest, zákon můj nový jest lehký; neb ktož miluje srdečně, ten jej plní. A tak učedníci Kristovi, táhnúce v karách jeho, učiece lid zákonu a nosiece káry, to jest plniece zákon, lehce sú všechny práce i utrpenie snesli; neb vozataje sú měli pokorného a tichého, jho sladké a břiemě lehké. Toho jha a břemene nésti, rač nám dopomoci milosrdný spasitel, jenž jest s otcem požehnaný na věky!

NEDĚLE SEDMA PO KRISTOVU NAROZENÍ.

S. Mat. v 13 kapitole, 24-30 verši.

V ten čas ř. J. u s. *podobenstvie* toto: Podobno jest učiněno králevstvie nebeské člověku, jenž rozsiel jest dobré siemě na svém poli (neb na své roli). A když sú spali lidé, přišel jest nepřítel jeho, i nasál jest kúkole mezi pšenici, i odšel jest. A když vzroste zelina (herba t. zelina, neb v tomto čtení herba pšeničné osěnie) a úžitek učini, tehdy ukáza se i kúkol. A přistúpivše sluhy hospodářovy, řekli sú jemu: Pane! však's dobrého semene nasál na poli svém, i odkud má (t. pochop) kúkol? I vece jim: Nepřítel člověk to učinil. I vecechu jemu sluhy: Chceš-li, jdeme (t. at jdeme) i vytrháme (vyplejeme neb vyběrem) jej. I vece: Nic [t. nechodte]! neb snad trhájece kúkol, vytrhali by s ním spolu pšenici; nechte oběho růsti až do žně, a v čas žně diem žencóm: Vytrhajte najprve kúkol. a sviezte jej v snopy k pálení, ale pšenici sberzte (neb sklídte) do stodoly mé.

- Když jest milostivý spasitel tuto řeč odmluvil, učedníci jeho A. nerozuměvše, jakož die S. Mat., přistúpili sú k němu, řkúce: Vylož nám podobenstvie o kúkoli a o roli. A on odpověděv řekl jest: Ten jenž rozsievá siemě dobré, jest syn člověka, ale pole neb roli jest svět, a dobré siemě jsú synové králevstvie, a kúkol jsú synové zlostní, a nepřítel, kterýž jich nasál, jest dábel; a žeň jest skonání světa, a ženci angelé jsú. Protož jakož kúkol bývá sebrán a ohněm spálen, též bude na skonání světa: pošle syn člověka angely své, a vyberú z králevstvie jeho všecka pohoršení, a ty kteříž činie zlost, pustie je v pec ohnivú; tu bude pláč a skřěhot zubóm. Takt jest vyložil sám Kristus svú řeč, jehož nižádný nemož polepšiti; protož byt nebylo nižádného výkladu jiného, věrná duše tomuto srozumějíc, měla by co rozjímati a vážiti pilně. Neb proto řekl jest Kristus před tím čtením, Matouš 13, 9: Kto má uši slyšeti, slyší

Ale že nevyložil Kristus, co jest králevství nebeské, protož věz, že králevství nebeské v podobenství jest on sám; neb poňavadž on die: "Ten jenž rozsievá siemě, jest syn člověka," a na počátku čtenie die, že "podobno jest království nebeské člověku, jenž rozsiel jest dobré siemě na svém poli," tehdyt sám se miení v tom podobenství. A tak on jest nasál dobrého sěmene v světě, neb jest všecky dobré věci stvořil, člověka Adama a Evu bez hřícha stvořil. A přišed nepřítel i sál v nich kúkol neposlušenství, ale najprvé nevěry; neb Eva nevěřila jest bohu, by umřela, když by s dřeva zapověděného jedla; protož řekla jest, pochybující v božiem slově: Snad bychme umřeli? Protož kdyžt die Kristus, že dábel nasál zlosynův, rozuměj, ne by on je stvořil, ale že on je zlosyny svým návodem učinil;

B. a tak rozsievaje v ně nevěru, bludy a všelikaké hříechy, zdělal jest je kúkolem.

Pak pro budúcie výklady, že často ve čtení zmienka jest o nebeském králevství, a v jednom čtení jinú věc znamená, a v jiném jinú, protož věz, že království nebeské, jakož vzní slovo, znamená sbor svatých, jenž jsú v nebesiech s bohem, nad nimž bůh jest král; s nímž jsúc, požívají sbožie nebeského, to jest radosti, kterůž mají z jeho poznánie. A v tomto smysle obecně lidé berú v rozum králevství, když slyšie, ano jmenují království; a tak móż rozumieno býti v modlitbě Mat. 6, 10, když řekáme: Přid' tvé králevství, to jest: naplň se sbor vyvolených, kteříž s tebú mají býti v nebesiech. Těž kdy jest řekl jeden člověk, sedě s Kristem u oběda, Luc. 14, 15: Blahoslavený ten, kterýž jiesti bude chléb v království božieml to jest mienil, který po smrti v nebesiech bude se sytiti.

Pak druhé, králevství nebeské v písmě znamená Krista, jako v 17 k. 20-21 v. S. Luk.: Otázán Ježíš od zákonníkův, kdy přijde království božie, odpověděl jim a řekl jest: Aj království božie mezi vámi jest. Tu, die výklad., králevství božie se nazývá; to jako by řekl: Ptáte se, skoro-li v králevství nebeském budú lidé? aj já mezi vámi jsem, jenž věrným svým dám králevství, a vy mne neznáte.

Třetíe, království nebeské znamená zde cierkev, to jest sbor křesťanský; jako v onom čtení Mat. 13, 41: Pošle syn člo-

vďaka angelom svätým, a vyberú z kráľovstva jeho všetka pohoršenie. A k tomu slovu jest reč S. Řehoře, jenž die: Vědjeno má býti, že častokrát v svatém písmě kráľevstvie nebeské nynějšieho času cierkev slove, o němž v jiném miestě pán die: "Pošle pán angelom svätým, a vyberú z kráľovstva jeho všechna pohoršenie." Neb v onom kráľovství blahoslavenstvie, v němž svrchovaný pokoj jest, nebudú moci nalezena býti pohoršenie, která by byla vybierána. To S. Řehoř.

Čtvrté, kráľovstvie nebeské slove miestom svätých v nebesiech; jako v 20 k. 21 v. S. Mat. matka synův Zebedei prosila Krista, řkúc: Rci, at sedneta tato dva syny má, jeden na pravici tvé a druhý na levici tvé, v kráľovství tvém. Aj ted máš, že kráľevstvie Kristovo znamená miestom, v němž on sedí s svými svätými.

Páté, kráľovstvie nebeské znamená písmo svaté, jako v 21 k. 43 v. S. Mat. die Kristus kněžím a zákonníkóm: "Bude otjato od vás kráľevstvie nebeské," to jest písmo zákona, "a bude dáno lidu, kterýž činí požitel," to jest dobrému křestanstvu, jenž požívá právě písma. A v 23 k. 13 v. S. Mat. die Kristus: "Běda vám, mistři a zákonníci a pokrytci! jenž zavieráte kráľevstvie nebeské před lidmi; vy nevchodíte, a těm, kteří vchodie, vjíti brá

C níte." Co jest: zavieráte kráľevstvie nebeské před lidmi? S. Jan zlatoústý die, že písmo, jenž ukazuje kráľovstvie nebeské; brány toho kráľovstva jsú rozumové, a ty rozumy mistři, zákonníci a pokrytci před lidem zavierají, brániece, aby sprostní písmu nerozuměli, a sami také v písmě rozumem pravým nevcházejí. Protož velmė neradi vidie, že lidé světšti umějí písmo, a bránie jim, jako ted Kristus die, aby nevchodili, to jest, aby nečtli, a tak aby nerozuměli, a zvláště proto, aby lidé nesrozuměli, kterak oni mají býti živi; druhé proto, aby jich hřiechův netreskali; a třetie proto, aby v kázání jich bludu neznamenal, a že musějí se pilněji učiti; a čtvrté, že mnějí, by od světských ne tak vzácní byli. Ale dali jest jim Kristus požehnání za to, řka: Běda vám! A když Kristus die: "běda," tut za hřiech smrtedlný ůkazuje věčné zatracenie; neb běda jemu, ktož v ně se dostane.

Také doktorové, mistři, knězie, zákonníci a pokrytci, ač mají druží klíče toho králevstvie, avšak jim otvierati nechtie, a hōře že bránie; protož die jim k pozdravení Kristus v 11 k. 52 v. S. Luk.: "Běda vám zákona umělým, jenž ste vzeli klíče umění! ' to věz písma; "samí ste nevchodili, a těm, kteří vchodili, bránili ste.," Aj tato slova Kristova vykládaji prvú jeho řeč, že co dříve řekl: "zavieráte králevstvie," to teď die: "zavieráte písmo, vzemše klíč," to věz rozum písma. A těch jest nynie mnoho, jenž umějice písmo, nechtie vedlé ho živi býti, ani jiných učiti; a ač kto chce učiti, ale bránie. Nuž pro rozum Kristova čtenie pomni, ktož chceš rozuměti, kde ve čtení králevstvie nebeské co znamená, neb jinak neurozumieš. Aj toto čtenie die: "Podobno jest učiněno králevstvie nebeské člověku, jenž rozsiel siemě dobré na svém poli," to jest: podoben jest Kristus, syn člověka, člověku, jenž rozsiel jest siemě dobré, jako tomu, jenž jest pšenice nasál na svém poli: sedlák pšenice na svém poli, a syn člověka, Kristus, dobrých lidí v své cirkvi; neb pole znamená svět, jako Kristus vyložil, a svět znamená sbor lidský, jako onde v 1 k. 10 v. S. Jana: Svět ho nepoznal, to jest: sbor zlých lidí Krista pravú věřu nepoznal. Pak siemě jest slovo božie, viera, jenž jest siemě dobré, neb činí syny božie. A to siemě rozsál jest Kristus v poli cirkvi svaté tak, že prvě byli sú lidé země dobrá; neb sú byli jelikožto od boha stvoření bez hřícha, ale zprznění hříchem byli sú země chamradím a trním zkažená; ale z milosti Kristovy věřu, tiem semenem, sú synové boží učinění. A tak Kristus die: "Siemě jsú synové královstvie," to jest: jsú synové moji, jenž ke mně a k spasení příslušeji věřu a milováním.

- "A když sú spali lidé," to jest, když sú léní byli prelátové
- D. a knězie, neostříehajice Kristova pole, jakož die S. Augustin; a také když sú jiní lidé spali, to věz, netbali svého spasenie, "přišel jest nepřítel jeho," Kristus die: dábel, jenž od stvoření člověka, z své závisti vždy jest nepřítel člověka. Ten nepřítel dábel, jehož Kristus nazývá člověkem, nasál jest nejprvé kúkole, když v čistú zemi, v Adama a v Evu, naučenú u vieře od boha, vsál jest lež, jakož die písmo Genesis v prvních knihách v 3 k. 4 v., řka, že neumrú; a to jest učinil chytře, počav

od ženy, když při ní Adam nebyl, jako činie zlosynové, když muže s ženů nenie. Také otázal jie, aby mohl vyzvěděti, jest-li přichylna k přivolení; a znamenav v odpovědi, ana řkúc: 11labychme snad neumřěli," ihned jako prvý lhář, né brž lež pravdě Kristově protivná, řekl jest: "Nikoli neumřete." A tak nasáv kúkole, jakož die čtenie, "i odšel jest." Jakož die S. Beda, že často starý nepřítel, když již člověka pokušením porazí, za čas otejde: ne proto, aby své zlosti konec učinil, ale aby potom brzcě se navrátě, lehčejie pokusil. A tak někdy uveda člověka v hříech, již maje jako jistého v své moci, jako rybář rybu u vrši neb na udici, pohledá jiného; a někdy pokúše člověka v jeden čas, nemoha ho přemoci, otejde, aby potom, když se on nevystřěže, spieše sklalnal; jako die čtenie: "když sů spali lidé", to věz, nevystřiehajice sebe, přijda i pokusí, a nasěje kúkole. "A když vzroste zelina a užitek učiní, tehdy ukáže se i kúkol;" to jest, když viera tak od ďábla zprzněná vzjide a užitek učiní, to jest skutek v sobě dobrý: jako když člověk postí se, almužny činí, modlí se, a v hříechu smrtedlném vědomě stojí. "Přistúpivše sluhy hospodárovy," to věz světi a nynější věrní, tůž žádostí jdúce, kteříž znamenají, kterak mnoho kúkole jest nasáto od ďábla v pšenici, "řekli sů," jako diviece sě: "Panel však's dobrého semene nasál na poli svém, i odkud má, to věz pochop a moc kúkol— a dále řkú: "Chceš-li, vytrháme jej."

- E. Tohoto slova nynější prelátové velmě se držie, a neumějice rozeznati mezi kúkolem a mezi pšenicí, co jest lepšieho, i viece trhají pšenici než kúkol, tupiece viece pravdu než křivdu, a majice pravdu za lež, a zasě lež za pravdu, tak že plní se na nich prorocत्वie Isai. v 5 k. 20 v. o nich: Běda, kteříž řkú tomu, co jest zlé dobré, a co jest dobré řkú zlé! A druzí slepci řkú: že neškodí, ale dobré jest, s jedniem zlým mnoho dobrých lidí zahubiti! Jakož sem od nich slýchal, ani dávají příklad, že pro jednu tunu heryňkóv zlých upalují někomu jiných mnoho dobrých, a též postavóv sukna; a již zjevně sů toho potvrdili, že sů u papeže Jana XXIII buly dobyli, na níž prikazuje zjevně, aby i zlé i dobré knihy mistra Jana Viklefa spálili, neb je velmě hnětú, že psáno v nich o jich svatokupectví, o pýše, o smilství a o lakomství; a najviece sě hněvají, že je nazývá almužníky,

a že nemají jako svěťští páni panovati; a také proto, že píše, když sú kněžíe zle živi a nechťie zlosti ostatí tehdy svěťští řádem a dobrým úmyslem, aby neměli nač hřešiti, mohú jim sbožíe otjieti, a také desátkóv jim nedávati. A tyto řeči potupili sú někteří doktorové s kanovníky, s faráři, a s mnichy u Pražě v radnici, po německu řikúce na rathauzě; ale mnozí mistři, a takměř věččie strana jich, a obec bakalářóv a studentóv, k tomu potupení sú nepřistúpili ale brž mistři stáli sú v obecné škole v kolleji, a dovodili sú písmem, že sú ti doktorové s rotú svú pravdu potupili, a volali sú ty doktory do školy, aby dovedli písmem; a oni sú nechťeli, neb sú nesměli, nemajíce písma, jímž by mohli dovesti svého potupenie. A toho všeho byl jest pówod Štěpán Páleč, ten doktor, někdy když jest pravdu mílo

F. val, mój věrný a milý přítel, a druhý Stanislav; a vzdvihla sta se proto, že sme my nechťeli přivoliti k bule papežové, na níž jest dal kříž, to jest moc, aby, ktož kolivěk chtie, bulte kněžíe, jeptičky, i mnišie, připravili se na zahubenie krále Ladislava Napulského, i všech, kteříž pod jeho mocí jsú a s ním držíe; a v té bule odsúdil ho do čtvrtého pokolenie, a mnoho jiných věcí, a dává odpuštění hřiechóv i muk, ktož to učinie, neb penieze dadie. I dal jest milosrdný spasitel poznání mnohým mistróm, kněžím i světským, že sú k tomu nepřivolili pro mnohé věci; a druzí sú hrdla svá na tom složili, neb sú proti kazatelóm odvolávali, když sú kázali, že papež jest bůh zemský, a móż komu chce dáti odpuštění hřiechóv i muk, a že má mečem železným bojovati, jako světský král; a z těch Martin, Jan a Stašek sú stěti, a ve jmeno boží položení sú u Betlémě, a jiní potom sú jímání, mučení, i žalařování.

Toto píši za věrnú kroniku, aby naši potomci, přihodí-li se též, věděli, že sú se před nimi jiní směle na smrt posadili. A dobře příleží k tomuto čtení, že bránil jest hospodář sluhám, aby nevytrhávali kúkole, aby mnějíce, by kúkol vytrhali, nevytrhali i pšenice; neb die čtenie, že řekl jim hospodář: "Netrhajte kúkole, aby snad trhájíce kúkol, nevytrhali spolu s kúkolem i pšenice, ale nechťe obého růsti až do žni." Toho nenie nečinie, ale trhají pšenici a kúkole nechají růsti; neb lhářóv s odpustky čert jest všudy takměř nasál, a těch velmě prelá-

tové a knězie druzí hájějí, i doktorové a druzí mlčie, a nesmějí proti dáblu kúkoli úst otevřieti. A tak že sú zesnuli lidé, jedni léností, druzí bázní, a třetí dáblu poraženi jsúc chytrostí, protož nasál jest nepřítel člověk mnoho v pšenici kúkole; nasál jest také proto zvláště ďábel kúkole, že nechtie nynie preláti i doktorové, aby písmo svatého čtenie rozsúdilo pravdu, ale aby oni sami súdili: jakož sú biskupové, mistři, knězie a zákonníci Krista falešným svědectvím odsúdili. A tak svými hanebnými ustaveními súdie i odsuzují věrnú kněží, jenž proti jich svatokupectví a proti jiné zlosti kází. Avšak mají to věděti, že poňavadž panny Marie, a tak všie říše nebeské jest tato rada: "Což kolivěk die vám Ježíš, to číňte," a Ježíš die, Matouš 10, 7-9, aby oni napomínali, aby zlata a stříbra sobě nesobili, aby darmo dávali, aby nesmilnili; a teď die, aby obého růsti až do žně nechali, aby z své hlúposti, a snad druzí i ze zlosti, pšenice s kúkolem, t. dobrých se zlými nezahubili; neb

on sám, jenž nemůž poblúdití, v súdný den die angelóm svým, - jako spravedlivý súdcě, aby kúkol v snopky svázali. Neb zlým budú nohy i rucě svázány, a budú v zevnitřnie temnosti uvrženi; ale pšenice, to jest všichni vyvolení, do stodoly radosti nebeské budú sebráni.

A znamenaj tu, že jakož kúkol některak prospěšen jest pšenici, neb vieže spolu stěblé, že můž lépe státi proti větru, aby neklátil jí, jako by klátil, když by kúkole nebylo; a na počátcě něco podoben jest kúkol k pšenici, a vytrhání by kúkole bylo škodné, kdyby jej trhali a pšenici tlačili: tak zlí, když sú řiedce rozsieti mezi dobrými, něco jsú dobrým ku pomoci veliké odplaty, a jsú jim jako k zvykání v boji duchovním. Neb kdyby nižádný zlý dobrému nEpřekazil, dobrý by neměl pokušení, a tak ani boje velikého, protož neměl by veliké odplaty; ale že zlý jest dán dobrým na pokušení, aby setrvájice proti jeho zlosti, měli velikú odplatu, protož všech zlých vytrhání, kdyby nynie bylo, byla by dobrým veliká újma. Protož nejvyšší pán a najmúdrější die: "Nechte obého růsti až do žně."

- G. Avšak druhdy slušie světským kúkol vypleti, vedlé rady písma božieho, ale ne vedlé jich všech ustavení; i mohú to druhdy učiniti, ale c velikú radú rozumných lidí v písmě bo-

Lem a z milosti, a s pilností , aby pšenice nepotlačili, ani z kořen vytrhali. Ale Petrovi v 18 k. 17 v. S. Mat. přikázal jest spasitel, člověka hříšného po třetím napomenutí, když má hříech na sobě zjevný a obcě nechce poslúchatí, aby se ho varoval jako pohana a zjevného hříšníka; ale nepřikázal mu zabiti: a pak nynější náměstkové Petrovi upletli sú se v popravu, a vzdějíce věrnému křěstanu kacieř, a upálé, jako sú knězie učinili Ježíšovil

NEDĚLE, JENŽ SLOVE DEVIETNIK.

S. Mat. v 20 kapitole, 1-16 verši.

V ten čas ř. J. u. s. podobienstvie toto: Podobno jest králevstvie nebeské (syn boží Kristus) člověku hospodáři, jenž vyšel jest najprvé ráno (prvý věk), aby uvedl dělníky v svú vinici (cierkev). A když úmluva se sta s dělníky z penieze dennieho (jenž jest blahoslavenstvie), poslal je do vinice své. A vyjed v třetí hodinu (druhý věk), užřě jiné stojcie na tržišti prázdný; i vece jim: Jděte i vy do vinicě mé, a což bude spravedlivé, dám vám. A oni šli sú. A opět vyšel jest v šestú hodinu [v třetí věkJ, a v devátú hodinu (čtvrtý věk], a učinil jest též. A v jedenadctú hodinu (pátý věkJ vyšel jest, a nalezl jiné stojcie; i řekl jest jim: Co ted stojíte celý den prázdní? Řekli sú jemu: Neb nižádný nás nepojal. Vece jim: Jděte i vy do vinicě mé. A když se sta večer (cum sero factum esset), vece pán vinicě (bóh) vladáři svému (Kristovj): Volaj dělníky Iv súdný den a na smrti] a daj jim mzdu jich, počna od najposlednějších (od apoštolóvJ, až do najprvnějších (do svatých najmenšieho zaslúženie). A když sú přišli ti, kteří sú v hodinu jedenadctú Iv poslední hodinu jako apoštolěj byli přišli, vzěli sú jednostajné penieze (neb rovné pereieze). A vidúce první (světí starého zákona), domněli sú se, že by více vziati měli. A vzěli sú i oni, jednostajné peniezě, a vzešše reptali sú (t. divili sú se) proti hospodáři, rkúce: Tito najposlednější jednu hodinu dělali sú, a rovny nám (v odplatě) je učinil's, jenž nesli sme břieně (těžký zákon] dne (času dlúhého] i vedra (tělesthého zapálenie). A on odpověděv jednomu z nich, vece: Pileteli! nečiním tobě křivdy: však's z penieze dennieho (z blahoslavenstvie) sjednal se mnú; vezmi co tvé jest a jdi, nebť chci i tomuto najposlednějšíemu dáti, jako i tobě. A nebť neslušie mi učiniti co chci, nebť oko tvé křivé jest, že já dobrý jsem. Tak budú najposlednější (apoštolé, jenž z najposlednějšíeho věku jsúj najprvnější (t. najdostojnějšíj, a najprvnější (t. světí z najprvnějšíeho věku) budú najposlednější; neb mnozí sú voláni, ale nemnozí vyvoleni (k spasení].

Milostivý spasiteľ túto svú reči dovodí, že mnoho jest povolaných k spasení, a málo vyvolených; a popúzie pracovitých, aby statečne u vinici jeho pracovali, a zpozdilým dáva odtuchu, aby nezufali. Také učí, aby ti, kteříž dávno v jeho vinici pracujú, nepýchali a jiným(i), jenž sú nedávno prišli v práci vinicé, nehrželi. I mluví u podobenství, řka: "Podobno jest království nebeské hospodáři." Království nebeské v tomto mieste jest

- A. syn boží, jako před tímto čtením řečeno; a on že jest hlava vše cirkvi svatě, jenž jest vinicé jeho, jest hospodář jejie, a má se k ní něco podobně, jako hospodář člověk jiný, ne Kristus, má se k tělesné zemské vinici. I vyšel jest pětkrát, aby uvedl dělníky v tu vinici, to jest v cirkvev svatú rytěrující, jenž jest sbor vyvolených, dokud zde jsú bojovníci, stojiece s Kristem proti světu, tělu a dáblu. A ta cirkvev někakým po-, dobenstvím slove vinicé, jenž má někaký úžitek přinesti; v kteréžto vinici u prostrěd jest jeden kořen, od něhož všechny ratolesti puče se, rostú, vláhu mají, i ovoce nesú; kterýžto kořen sám die v 15 k. 1 a 5 v. S. J.: Já jsem kořen vinný pravý, a vy jste ratolesti. Ten kořen jest i hospodářem, jenž sedí v domu svém, v cirkvi svatě svítězilé v nebesiech, jenž u vinici nepracuje, a sedne na věky i s těmi, kteříž vezmú konečně peniez za svú práci. Ten hospodář vyšel jest najprvé ráno, aby uvedl dělníky do vinicé, jenž, jako die S. Řehoř, jest cirkvev svatá, kterážto od prvnioho Abele spravedlivého, až do poslednieho, kterýž se na konci světa urodí, kolik jest svatých vzplodila, tolik jest ratolestí pustila. To svatý Řehoř.

Z té řeči máš, že cirkvev svatá, jenž jest vinicé Kristova, jest sbor všech vyvolených, od prvnioho svatého až do poslednieho, který najposlé počet vyvolených dokoná. O tom psal sem plně v knížkách o cirkvi svatě. Tu vinici chtě zasadiť syn boží, "vyšel jest najprvé ráno," to věz, v prvý věk prikázal jest angelóm; a on sám svú osobú, ač ne v těle ještě, najprvé napomenul jest, aby otcové prvého věku světa hodně k prospěchu té vinicé pracovali, jakož vědomo jest o Adamovi, o Sét, o Enoch, a o jiných věku prvnioho. A úmluva o nájmu jest zaslíbenie o pe

- B. niezi denniem, jenž znamená blahoslavenství, kteréž věrní dělníci konečně budú mieti. A znamená peniez blahoslavenství

pro trojí věc: Prvé pro stálost; neb jakož peniez jest z věci stálé, jenž mŏž dlůho trvati, tak blahoslavenstvie jest věc stálá na věky. Druhé proto, že peniez jest okružlý, tak že v jeho okrslku nenie konce ani počátku: též odplata dělníkov, jenž jest bŏh věčný, nemá ani konce ani počátku. A třetí pro nápis; neb jakož na peniezi jest nápis na světlém stříbře neb zlatě, tak v božství některým podobenstvím jest v jeho světlosti napsáno, aby blahoslavení čtli položení věci, které jest pán bŏh mocně, můdrě, a dobrovolně stvořil k utěšení všem svým věrným.

Pak v druhý věk, jako v třetí hodinu, vyšel jest a uzřel jest mnohé, ani prázdnie; a těch jest popudil netoliko vnitřním vdechnutím a napomínáním, ale i angelským napomenutím, jakož vědomo jest o Noe, Eber, Tare, a Abrahamovi, jenž v druhý věk věrně sů pracovali. Opět vyšel jest v třetí a v čtvrtý věk, a též jest učinil, jakož vědomo jest na věrných lidech od Abrahama až do Davida, a od Davida až do vyvedenie židův z Babylona. A pak od toho vyvedenie Babylonského až do Kristova obcovanie opustilo jest čtenie čas jako jalový; neb v tu dobu knězie davše sě na lakomstvie, netbajíce lidu, že jest prázdnil, zle sů spravovali vinici velikého hospodáře, jakož jim svědčí Kristus hospodář ve čtení S. Mat. v. 21 k. 33-41 v. Pak v jedenadctú hodinu vyšel jest již hospodář syn boží tělestně, a napomínal jest lid, aby věrně pracoval, jako sů prvé pracovali světi otcové.

A tu znamenaj, žet světi rozličně pět těch hospodářových vyjití, ve čtení výklad rozličný pokládají: někteří, jako již jest vyloženo, vykládají vedlé věkův světa, před vtělením syna božieho; a někteří vedlé pět věkův každého člověka, jenž v každý věk svůj má napomenuti i popuzenie, aby pracoval k spasení užitečně. Skrze ráno rozumie sě věk dětinstva, jenž trvá do let. čtrnadcti. Ten věk jest prvý k práci u vinici svatě, o kterém věku lidu die spasitel v 10 k. 14 v. S. Mar.: Nechte dětí malých, ať ke mně jdů. - Druhý věk jest jinoštvie, od let čtrnadcti až do osmezcietného léta. V tom věku třeba pilnu býti jinochóm a děviciem; neb najviece, jako v třetí hodinu na den horka, přibývá jim horkého k smilství a k marnosti zapálenie. V tom

věku byl onen mládec neb jinoch, jenž jest řekl Kristovi, Mt. 25, že jest zachoval přikázanie všecka z své mladosti. - Pak devátá hodina třetí věk znamená, jenž slove mužnost, a počíná se od osmezciatma let, a trvá do čtyřdcieti a osmi let. V ten věk lidé již na konci v síle jdú dolův; ten také věk obecně lidé marně tratie. A na znamenie těch tří věkův, že lidé v nich hřešie nepracující hodně, bůh Kristus vzkriesil jest, zde v tělesenství pracuje, tři člověky: děvčičku v dětinstvu, Mat. v 9, 25, mládce, syna vdovy, v jinošství, Luk. 7, 15, a Lazara v mužnosti, Jan v 11 k. 44 v. - Pak jedenadstá hodina znamená starost, a běží od let čtyřdcieti a osmi až do let sedmdesáti. I v tom věku mnozí stojie prázdni, kteříž v těch letech nedělají, což jest Kristus, vinicě hospodář, přikázal; avšak i ty milostivý hospodář volá, chtě jim dáti, což bude spravedlivého. - Pak šestý věk jest ostatek let, od sedmidesáti až do skonanie, a slove šietnost, od niež slovů šietové, a ženy baby šietné. A těmi věky lidé bězie, z nichž jeden ve čtení jest opuštěn, to věz prvý věk, jenž slove mládie: ten trvá od narozenie člověka až do pochopu zlosti; a proto jest ten věk opuštěn, neb nenie zavázán k práci u vinici, proto že ani sobě zasluhuje co k spasení, ani také prohřešuje.

A tiemto výkladem jde svatý Řehoř; protož takto die: že každý k dobrému životu, některý v dětinstvu, některý v jinošství, některý v mužnosti, některý v starosti, některý v šietnosti veden jest; protož každý jinů a jinů hodinu k práci do vinicě jsú voláni. Protož, bratřie! obycejóm svým přihlédajte, a již-li boží dělníci jste, vizte. Važ každý, co činí, a znamenaj, již-li pracuje u vinici boží. Neb ktožt v tomto životě svých věcí hledá, ještět jest do vinice božie nepřišel; ale tit pánu pracují, kteříž ne svých, ale páně ziskův hledají, kteří horlivostí lásky plně zisku duší hledají, a jiných s sebu uvesti jsú pilni. Neb kto sobě živ jest, kto těla svého rozkošmi pase, ten právě jako prázdny hoden jest tresktanie, neb póžitku božie práce nenásleduje. A ktož až do věku poslednieho bohu živ býti meškal jest, jako do jedenadsté hodiny prázdny stál jest. Protož právě až do jedenadsté hodiny léním řečeno jest: "Co ted stojíte celý den prázdni?" Jako by zjevně řekl: Ač bohu v dětinstvu a v mla-

dosti živi býti nechťeli ste, aspoň k posledniemu veku hľadte, a k cestám života, ješto již nemnoho dělati budete, aspoň na večer pridte. To vse S. Řehoř.

- C. Tu věz, že vinicě té Kristovy strážní a dělníci najpilnější mají býti kněží, neb jim zvláště v apoštolích jest od hospodáře řečeno: Já ustavil sem vás, aby šli a užitek přinesli. Jan v 15 k. 16 v. Ti mají tu vinici rozploditi příkladem svatým a naučením dobrým; oni mají tu vinici okopávati, bludy ven plejice; mají štiepiti neb saditi, v dobrém učiece; a mají přivazovati, naději k spasení praviece. O blazě jim, kteří v té vinici tak pracuji! a běda jim, kteříž učinivše úmluvu, aby v té vinici tak pracovali, pak více kazějí svými zlými činy! O nichž sů biskupové a kněžíe i zákonníci sůd vydali, když jest jich Kristus otázal, co učiní vinařóm hospodář, až přide? řkúce: že zlé zle zatratí, a vinici svú poručí jiným vinařóm. Mat. 21, 41. O takých kněžích die Hugo, Lib. de 12 abusion: Kněžíe naši prázdni jsů, opilstvie pilní jsů; zemské věci čenichají, ustaviční v ulicích, řiedci v kostelích; zpozdlí k poznání hříecha v člověku, a hotoví naleznúti zaječí stopu; radějše hromáždie psy než chudé, spieše chleba dadie psu než chudému; více jich slúží u stola než u oltáře; pacholkóv mají mnoho a žáčkóv málo; jichž lože jest přípravnějšie než kostel, stuol hotovějí než oltář, čieše dražšie než kalich, kuoň dražší než mšál, kápě pěknějšie než ornát, košile rozkošnějšie než mešná košile [alba]; a ještě hóre, že jich hácé jsů čistějšie, než korporálové, to jest než rúšky, na nichž božíe tělo ležé! - Takt Hugo praví, mně za zlé nemějtel

O běda bude nám kněží, nebudeme-li pracovati statečně v té vinici! Aj die hospodář vinicě prázdny: "Co stojíte celý den prázdni?" I zdali nevieme, že die S. Pavel 2 k Tessalonickým 3 k. 10 v.: Nechce-li kto dělati, nejez. Die S. Řehoř: Co k tomu my učitelé dieme, že před súdným dnem úřad cierkvi svatě přijímáme a němý chléb jieme? A svatý Bernard die: Přidú, pridú před stolicí súdcě, tu kdež sirotkóv a vdov bude slyšána žaloba těžká; dóvod tvrdý, že sů jich statek jedli, a hříechóv neshladili!- Ale mají výmluvu faráři a biskupové i jiní, řkúce: Mám

náměstka, a což skrze jiného činí, jako by sám učinil. K tomu odpov:edá S. Bernard, řka: Ktož má náměstka v práci, bude mieti náměstka v odplatě. Neb die S. Pavel 1 Korint. v 3 k. 8 v.: Každý vezme odplatu vedlé své práce. Aj die, každý vedlé "svě," ne vedlé náměstkovy; neb byt měl farář tisíc náměstkův, každý ten má dosti za se sám pracovati, a farář vždy jest zavázán, aby sám pracoval, a nemóž-li sněsti, aby pomocníka věrného měl. A bez pochybenie, když který kněz mešká své místo, tehdy ihned má náměstka dábla, jenž všechny nedostatky jeho znamená, kteříž se stanú jeho netbáním; a ač v tu dobu nezná toho, ale pozná v súdný den. A nepomóż výmluva, již se branie, řkuce, že proto kovář má kleště, aby se neožehl: též farář neb biskup má náměstka, aby od věčného ohně, neb od očistcového nebyl pálen; ale jest odpověď k tomu lehká: že dábel nechaje kleští, vezme kovářě! Neb dělá-li věrně s lidem třiedník, on za svú práci odplatu vezme, a farář vždy musí

- D. odpověď dáti, že jest prázdnil. A mým domněním třiedníci věrní jsú v cirkvi svaté více než nynější prelátové platni; neb úřad kněžský najvíce vedú, krstie, kází, mše slúžie, zpoviedají, a nejsú-li lakomí, že majice ztravu a oděvec zisku nehledají, tehdy jsú následovníci apoštolští. Též diem o dobrých farářích. A jakož vízi, tehdy ti najlépe v vinici boží pracují; neb velicí preláti, jako papež, kardinálové, a u dvora jiní, ti se jedné v prodávání obrokův obecně obierají; arcibiskupové a biskupové, ti s panstvím dosti činiti mají; kanovníci ti se sami pasú; oltárnici, jenž nekází, odbudúce mše, obecně spie neb hrají, aneb v krčmě se obierají; a mnišie bohatí, ti zavrúce se, dobřě se sami pickují; pakli jsú žebráci, tehdy lanžují, aby což mohú najvíce na lidech vymluvili.

Ale věz, žet dobrých tu nemiením; nebt mám za to, že v kterém kolivěk stavu kto boha miluje, jeho přikázanie plní, tent jest jemu vzácen jako věrný sluha; avšak jeden více než druhý v cirkvi svaté prospievá. A ti nebudú bez odplaty, neb die čtenie: "A když se sta večer, vece pán vinicě vladari svému: Volaj dělníky a daj jim mzdu jich." To jest, jako die výklad, když konec světa, neb každého člověka konec přijide. "Řekl jest pán," to věz božstvie, jenž jest böh. "Vladaři," to věz Kris-

tovi človeku, jenž jest tu vinici svú krví, potem i smrtí štiepil. "Volaj dělníky!" O tom volání die Kristus v 5 k. 25 v. S J.: Přijde hodina, když mrtví uslyší hlas syna božieho. Hlas ten bude: Vstaňte mrtví, potit k súdu! "A daj jim mzdu jich," to věz, jiež sú zaslúžili; neb die písmo, 1. Korinským 3, 8, že dá každému vedle jeho činův. "Počna od najposlednějších." Tu věz, že Kristus počne od najposlednějších, to věz od svých apoštolův, jenž sú v jedenadstú hodinu, to jest v čas poslednieho věku přišli. Jimž jest slíbil, řka, Mt. 19, 28: Vy jenž ste po mně šli, sedněte na dvanadcti stolicích, súdiece dvanadcte pokolení. Avšak všichni, kteréž sú v těch pěti hodinách byli povoláni a věrně pracovali, vzeli sú jednostajnú odplatu, to věz jedno blahoslavenství. Čtenie die: "vzeli sú jednostajné peníze," to věz, kteréž peníze k odplatě blahoslavenství všem rovně platie, ač jedni světi budú věčcieho dostojenství než druzí. A tak najprvnější nazývá najdostojnějšíe, jakož jsú apoštolé; najposlednější mohou slúti světi najmenšieho zaslúžení.

Dále die čtenie: "A vidúce" - některé bible mají "přišedše" - "první donměli sú sě, že by více vzieti měli; a vzeli sú i oni jednostajné peníze, a vzemše reptali sú." Tu jsta dvě slově těžcé: jedno, že dělníci první domněli sú sě, že by měli více vzieti; druhé, že reptali sú. Neb kterak to móż býti, aby světi tak blúdili v domnění i v reptání? A jistě žet velmě těžko móż právě odpovědieno k tomu býti: neb to jistě jest, že nižádný svatý v súdný den nenařkne boha, by jemu křivdu učinil, aniž bude mieti myšlenie, by měl více mieti, než což jemu dá pán bůh z své milosti. Protož die S. Řehoř: Ale móż otázáno býti, proč že by reptali? Řeceno jest, kteréž aspoň pozdě v království povoláni sú; však království nebeského nižádný reptaje neběře, nižádný, ktož běře, ale nemóż reptati? A ihned odpoviedá sám, řka: Ale že svatí otcové až do příchodu páně, to věz Kristova, kterak kolivěk spravedlivě živi sú byli, do králevství vedeni nejsú, jedné až by sstúpil ten, který by zavřěný ráj lidem položením smrti své otevřel: jich to reptanie jest, že pravie, aby králevství vzeli byli sú živi, avšak dlúho aby ho nevzeli byli vzdáleni. Neb ty, kteréž po skonale spravedlivosti pekelnie miesta, ač tichá, přijala sú, jistě jim jest byla i prácě

na vinici i reptánie; protož jako po reptání peniez berú ti, kteříž po dlúhém čase z pekla k radostem nebeským prišli sú. Ale my, Ir .tož jsme v jedenadsté hodině prišli, po práci nerepceme a peniez béfeme; neb po smírcě, to věz po Kristově přichodu, jenž jest na tento svět prišel, v královstvie uvedeni býváme ihned, když z těla vycházíme, a to bez meškánie béfeme neb přijímáme. To vše S. Řehoř. Miení krátčě, že světi před narozením Kristovým, jenž sú u vězenie temné šli, že nemohli ihned do nebes jíti, ač by byli hodni, že Kristus ještě nebyl nebes otevřel, jsúc v temnosti, na vinici pracovali sú, a tak diviece sě z prodlenie svobody, jako reptali sú: ale křestané, jsú-li dobře živi v poslední věk, ihned umrúce, bez vězenie v nebeské králevstvie jdú, jako bez reptánie. A tak domněnie a reptánie pokládá S. Řehoř za divenie, tak že staří světi v mysli rozkládali, kterak dlúho sú byli u vězení, a že sú mněli, by byli spieše vysvobozeni, a že bez hříechu tak sú sě domněli i divili. A pak odpověď hospodářě, již odpověděv jednomu, to jest sboru tomu starcův svatých, řekl jest: "Přieteli! nečiním tobě křivdy;" a potom všecka řeč tresktavá, ta odpověď jest vypravenie k poznání božie spravedlnosti a milosrdenstvie jeho, tak že on ukazuje a oznamuje, že milosrdně a spravedlivě dá každému, jakož ráci. Neb poňavadž nižádný nevyslúžil jest na něm, že mu dal duši a tělo, ale on dal jest každému z veliké své milosti: ovšem zjevná jest věc, že když dá člověku dar ducha svatého a radost nebeskú, že jemu nečiní křivdy, ale činí mu velikú milost, dada jemu život věčný.

A věz, že velmě jest těžké čtenie v tom kusu o reptání, jako ve všech čteních; a jáť znám, žet nerozumiem jemu, a svatého Řehoře nezamietám. Ale mnět sě zdá, žet by nižádnému svatému pro divenie, jenž by bylo bez hříechu, neřekl böh: "Oko tvé křivé jest," to jest: úmysl tvój křivý neb zlý jest, jakož die na to slovo: "Aneb oko tvé křivé jest," S. Jeronym; to věz: I zdali dobrota má tobě jest příčina zlosti? A že reptáci položili sú, jako by jim vladař křivdu učinil, to sě ukazuje tiem slovem, že die vladař: "Přieteli! nečinímt tobě křivdy;" protož ještět vyznávám, žet nerozumiem. A svatý Řehoř praví, že to reptánie, to věz divenie, bylo otcův svatých, dokud sú nevyvedeni z vě-

zenie: a čtenie praví, že „vzēmše jednostajné penieze, reptali sú;" prvé vzēli a pak reptali, 'a to zdá sē proti řeči svatého Řehoře.

Opět povolání dělníkův: to mieni-li sē v súdný den, kterak by otcově svēti sē divili, ani vědie, proč sú tak dlúho u vězení byli? Nevieam, mohlo-li by takto rozumieno býti: že buclto kdyby kteří, vezmúce odplatu, reptali, tehdy by vladař mohl každému reptáku odpovědiati: "Přieteli! nečiním tobě křivdy" a tak dále. A tento rozum šel by na to, že by Kristus všecko čtenie na to vedl, aby lidé statečně v cierkvi svaté pracovali, a pracujice aby nedomněli sē, by jako z práva měli mieti králevstvie nebeské, ale brž z veliké jeho milosti. Neb nic sám od sebe, jelikožto od sebe, nemož člověk na bohu zaslúžiti; neb čím viece bohu slúží, tiem jest viece bohu dlužen, proto že jemu dáva to, že on mnoho bohu slúží; a tak čím kto jest k bohu lepší, tiem jest bohu dlužnější, neb mu dal viece dobroty. Protož reptanie svēti nebudú mieti, pakli opět můž rozumieno býti, bud že dokud zde jsú svēti a trpie mnoho, a řkú v tesklivosti, že trpie vedro a nesú břiemě, a v naději 'vzēli sú odplatu hodnú po smrti. Konečně na tom ostávám, že každé slovo Kristovo jest pravé, a kteréhož nerozumiem, to jeho milosti porúciem, maje naději, že po smrti urozumiem.

Dále die Kristus: "Tak budú najposlednější najprvnější," to věz, že křēstane budú v odplatě důstojnější než židé svēti, tiem během, že v krátké práci, s Kristovú pomoci stojice proti veliké ďáblově ukrutnosti, viece zaslúžie, než sú starého zákona v dlúhém času zaslúžili. Můž také takto býti rozumieno, že najposlednější, to věz v svētě najzavrženější, budú pro svú pokoru s jinými ctnostmi najprvnější; a v svētě najdůstojnější, že ne tak budú bohu slúžiti, budú poslednější, tak že zavržený kniežek v svētě přēdejde papeže a biskupy v odplatě, a sedláček ciesaře i krále; neb die Kristus, Lukáš 14, 11 a 18, 14: Ktož sē níží, ten bude povýšen. Protož die tu S. Řehoř papež: Aj ač vieme již, které věci a kterak veliké dobré činili sme, ještě nebeský súdcē kterak to vážiti bude, nevieme. A jistě radostivě každý má pracovati, aby aspoň byl v králevství božiem najposlední. Amen.

NEDEĽE PO NAROZENI BOŽIEM DEVÁTA.

Píše svatý Lukáš v 8 kapitole, 4-15 verši.

V ten čas, když zástup mnohý sbíráše se a z měst chvátáchu k Ježíšovi, řekl jest v podobenství: Vyšel jest ten, jenž rozsívá, rozsívat semene svého. A když rozsívá, jiné padlo podlé cesty a potlačeno jest, a ptáci nebeští szobali (snědlí) je; a jiné padlo na skálu, a všed uvadlo (uschlo), neb nemělo jest vláhy; a jiné padlo mezi trnie (mnohá), a spolu (s trním) vzrostlá trnie utlačila sú je (siemě); a jiné padlo v zemi dobrú, a všed (t. kdy jest vzešlo) učinilo úžitek stý. Ty věci řek, voláše: Ktož má uši k slyšení, slyš! I tázáchu učedníci jeho, které by to bylo podobenství? Jímž on vece: Vám dáno jest znáti tajemství (mysterium) králevství božieho, ale jiným v podobenství (neb skrze podobenství, per similitudinem), aby vidúce (tělesině) neviděli [duchem hodně] a slyšiece nerozuměli [k spasení sobě]. A jest toto podobenství (Est autem haec parabola t. takto se vykládá): Siemě jest slovo božie; a kteříž podlé cesty, ti jsú, jenž slyšie, pak přijde ďábel i vynme slovo z srdce jich, aby neuvěřiece spasení nebyli. A kteří na skálu, ti jsú, kteříž když uslyšie, s radostí přijímají slovo; a ti kořenóv (radices) nemají, neb za čas lad tem pus] věrie, a v čas pokušení odstupují. A kteréž v trnie padlo, ti jsú, jenž slyšie, a v pečlivostech a v zbožích a v rozkošech života (tělesthého obyčejem zlým] jdúce, udušení bývají (t. v. duchovním životě, neb slovo božie v nich zhyne]. Ale které v zemi dobrú, ti jsú jenž v srdci dobrém a nejlepšíem, slyšiece slovo, zachovávají a úžitek přinosie v utrpení (t. trpiece do kontě pro slovo božie).

Ukazuje svatý Lukáš, že lid veliký chvátal jest k Ježíšovi; druhé, že Ježíš mluvil jest v podobenství; třetí, že sám jest vyložil učedníkóm podobenství. O prvému prvé řečeno jest, že rozličnými úmysly chvátali sú lidé k Ježíšovi: že pro zdra vie, pro nasycenie, pro divy, pro dobré naučenie, a knězie pro

utrhanie a rúhanie. A tak die čtenie: "když zástup mnohý sbíráše se a z měst chvátáchu k Ježíšovi," to věz, jedni aby slyšeli ho sobě k spasení. A že těch bylo málo, protože nekázal jim, aby všickni ihned rozuměli; jakož sám die ve čtení, že proto mluví v podobenství, aby slyšiece nerozuměli. I die čtenie: "Řekl jest

- A. v podobenství." V tom naučil jest spasitel své učedníky, aby nevďečným ne ihned, když chtěie, pravili božieho tajemství, an jest řekl v 7 k. 6 v. S. Mat.: Nerodte svatého dávati psóm; to jest: slova, jenž svaty lidi činí, nedávajte utrhačóm. Bych jiné příčiny pravil, proč jest mluvil v podobenství, netřeba jest; neb jest on sám odpověděl, že proto tak mluví, aby zlí nerozuměli. Ač jsú jiné příčiny, jako ta: aby příkladem naučil a v paměť sprostným položil; a také aby skrze věci časné k nebeským věcem nás povzdvíhl. A tak milostivý spasitel někdy jest mluvil zjevně, a někdy skrytě v podobenství; a potom jest nám vyložil, jakož ukazuje svaté čtenie. Protož die S. Řehoř, že již toto čtenie výkladu nepotřebuje, jedné napomenutie; neb poňavadž je sama pravda vyložila, o to se všetečně člověk křehký nepokúšej. Tak die Řehoř.

Protož mile držě spasitele našeho vyloženie, vzpomínám i sobě i jiným, že siemě, jenž jest slovo božie, padne-li v smilníky, jenž jsú vedlé cesty, kterážto cesta jest srdce myšleními smilnými utlačené, to uvadne, nepřinese blahoslavenství; a upadne-li na skálu, to věz na srdce tvrdé pýchú a zfalství, opět úžitka nepřinese; a upadne-li v trnie, to věz v lakomé

- B. srdce, opět zhyne; jakož Kristus die, že bude udušeno pro pečlivosti, pro sbožie, a pro rozkoši. A tak smilní, pyšní a lakomí od Krista, že v nich slovo božie neprospievá, sú ukázáni; a že vešken svět těmi jest naplněn, protože maličko jest těch, v nichž slovo božie úžitek nese. A že jimi svět naplněn jest, svědčí S. Jan 1 v 2 k. 16 v. řka: Všechno, což jest v světě, neb jest žádost těla, neb žádost očí, neb pýcha života. Žádost těla jest chlipnost smilstvie a rozkoši; žádost očí jest lakomství, neb lakomý, což uzří, chce mieti; pýcha života ta se sama miení. Aj těmi hříechy lid světský, to věz v světě zlý, jest naplněn, že každý zlý neb jest smilný, neb lakomý, aneb pyšný, a některý všech těch hříechův plný. Aníž móż býti kto v hříeše po

krstu v smrtném, by nebyl pyšným; neb die písmo, Ecc1. 10, 14: Počátek každého hřícha jest pýcha. Neb d'ábel nejprvé v pýchu jest upadl, chtě býti nejvyššímu podobný v moci neb rovný, nechťe jemu býti poddán; neb ktož nechce nížádného mieti nad sebou, ten chce býti nejvyšší. Tak jest mienil angel Lucifer, i učinil se již jest Lucifer, to jest byv jasný, jest v temnostech.

- C. Týmž hříchem hřeší každý, ktož božieho přikázanie jednoho, kterého kolivěk, nedrží. U příkladě: bůh die: "Nesesmilníš," a ty pak v svátek sesmilníš: tu ihned nejprvé pýchu ukážeš bohu, že ho neposloucháš. Druhé lakomství ukážeš, více saháš, než máš mieti; neb netoliko jest lakomství na penězích, ale jako na kravách, neb kobykách, též i na ženách. Třetí si sesmilnil. Čtvrté si závist učinil, že's záviděl té ženě, vdově neb panně, neb i prázdné ženě, že ona bez tebe jsúc, od tebe nebyla pohrzána. Páté si hněv učinil své duši; neb die S. David, žalm 11, 5: Ktož miluje zlost, nenávidí duše své. Šesté učinil's lenost, neb's měl v ten čas bohu slúžiti, a to si zmeškal. Sedmé's libost tělesnú, jenž přesahá lakotu, učinil. A tak mně, by jeden hřích smrtný učinil, sedm's jich spáchal, né brž všecka's božie přikázanie přestúpil.
- D. Prvé jest: "Nebudeš mieti bohův jiných." A ty si ženu za boha oblíbil; neb pravie světi: Což kto miluje více než boha, ten to za boha má. Věř svatému Pavlu apoštolu, jenž k Filipenským v 3 k. 19 v. píše, řka, že jich bůh břicho jest, to věz obžerníkův: a jinde die, Kolossenským 3, 5, že lakomství jest modlosluženie. - Druhé přikázanie jest: "Nevezmeš jména pána boha svého nadarmo." A ty přísah na krstu Kristovi, odřekl si se smilstvie, pýchy i každého hřícha smrtného, a pak smilníš; a vzal's jmeno křestan od Krista, a pak si darmo jeho jmeno vzal. Neb die S. Augustin i svatý Cyprian, veliký mučedník a biskup, že nadarmo ten jmeno křestanské bere, ktož Krista v skutcích nenásleduje; a smilník kterak následuje čistého panice Jezu Krista? - Třetí přikázanie: "Pomni, aby den sváteční světil." Jež světiti jest, od hříchu se pilně vystřieci: a ty pak v svátek smilníš, aneb o smilstvie frejem, tace, úmyslem stojíš. - Čtvrté přikázanie: "Cti otce svého i máteř svú."

A ty smilně, nectíš otcě pána boha, ani matky najdůstojnější, cirkvi svaté, jenž jest_ sbor všech vyvolených k spasení s pá-nem Kristem. - Páté přikázanie: "Nezabíeš." A ty pak smilstvím zabil si svú duši, a druhú té smilnicě, s níž si smilnil. - Šestě jest: "Nesesmilníš." To si upříemo přestúpil. - Sedmé: "Nepokradeš." A ty kradeš bohu chválu a sobě čas smilstvím, a jako zloděj kryješ sě, aby tebe neviděli, a nepomníš, že všudy jest bůh a všudy tě vidí, i angelové i také v nebesiech světi. A když vztieš, že krásti jest cizí věc vzieti bez přivolenie toho, čie jest ta věc, a ty vzla's ženu boží bez jeho přivolenie k smilství, i kterak nejsi zlodějem? - Osmé přikázanie: " Nepromluvíš proti bližnímu svému krivého svědectvie." A ty proti svému spasiteli s dáblem stojíš, a skutkem svědčíš, že on nenie tvůj bůh. Neb die S. Pavel k Titovi v 1 k. 16 v., že hříšní vyznávají boha, ale svými skutky zapierají. - Deváté přikázanie: "Nepožádáš domu bližního svého, ani ženy jeho." A ty žádaje k smilství které kolivěk ženy, žádáš domu Kristova, svého bližního, v kterém domu on chce na věky přebývati; a táž žena jest Kristova vedlé stvoření a jeho krvi vykúpenie. Pak-li jest dobrá a ty jie žádáš, tehdy žádáš Kristovy pravé manželky; neb každá duše, jenž jest v milosti boží bez hříecha smrtného, jest pravá choť Kristova, a zvláště jest-li vyvolena k spasení věčnému. - Desáté přikázanie: "Nepožádáš věci bližního svého." A ty žádáš, jakož řečeno jest, ženy Kristovy, jenž jest tvůj bližní, člověkem jsa; neb die S. Augustin: Každý člověk jest každému člověku bližní.

A této řeči potvrzení jest slovo S. Jakuba v epištole 2 k. 10 v., jenž die: Ktož v jednom jest vinen učiněn, jest všech vinen. To jest: ktož jedno přikázanie jest přestúpil, všemi jest vinen, neb nižádného nedrží. A chtěl bych, by tuto řeč každý člověk i uměl, i dobře ji pamatoval; neb zdá mi sě, že by spíeše sě hříechov smrtných uvaroval. A k tomu velmě pomocno jest čtenie Kristovo, v němž položil jest, že siemě, božie slovo, padá ve čtvery lidi, a jedné v jedněch ostává a přinášie užitek.

E A tu znamenaj, že slovo božie slove siemě: prvé proto, že jakož země jest užitečná, proto že plodí siemě a užitek přinosí, a tak pro siemě jest vzácná: též slovo božie činí srdce člověcie

bohu vzácné. Pretož die spasitel, že země dobrá jsú, kteříž v srdci dobrém a najlepšiem, slyšiece slovo, zachovávajú, a pri-nosie úžitok v trpění neb v setrvání. Druhé, že jakož z jednoho zrna bývá jich mnoho: též z slova božieho rodí se synův božích mnoho. O tom v 13 k. 8 v. S. Mat. die Kristus, že některé přineslo požitek stý, některé třicátý, některé šedesátý. Třetíe, že semene nesětíe jest lidu k smrti, tak že by lidé nesěli, neměli by co jiesti, a tak by hladem mřeli: též slova božieho nesětíe jest lidu k smrti duchovní. Protož Isaías v 1 k. 9 v.: By nám bůh zástupův byl semene neostavil, jako Sodoma bychme byli a Gomorra, to věz, nynie v hříšiech a potom v mukách. Gomorští mēštěné a Sodomští měli jiesti a píti dosti, byli prázdní, a neměli, kto by jim kázal, protož němými hříechy duchovně zemřeli sú.

- F. Z toho máš důvod, kterak jest užitečné slova božieho rozsievání; neb poňavadž to siemě, slovo božie, jest pokrm, jímž se krmí a živí člověk vnitřní, dušě, aby rostl v synovstvu božiem v důstojenstvie některak nesmierné, zjevno jest, že velmě jest užitečné, hodné rozsievání toho semene a přijímání. Protož Kristus, váže toho semene rozsievání, "vyšel jest" od otcě boha, vtělil se jest, aby to siemě rozsieval; protož on jest ten, o němž sám die: "Vyšel jest ten, jenž rozsievá, rozsievat semene svého." A poňavadž siemě jest slovo božie a on jest bůh, ukázal jest tiem čtením, že on jest bůh, jenž jest vyšel z života panny Marie "rozsievat semene svého." Protož on jest sám pravý a prvý rozsěvač, ale jiní jsú rozsievky, z nichž on rozsievá. Protož řekl jest učedníkům svým, Mat. v 10 k. 20 v.: Vy nejste, jenž mluvíte, ale duch otcě vašeho, jenž mluví v vás. To věz: ne vy od sebe máte, což pravdy mluvíte, ale od ducha svatého, a tak ode všie svaté trojice. Protož milý brachu! hrzieš-li mnů, rozsievkú nečistů a košíkem smrdutým, ale nezamietaj semene slova božieho; nebi bůh skrze ten košík tobě rozsievá. Protož die Kristus, Lukáš 10, 16: Ktož vámi hrzie, mnů hrzie! to věz, když v tom jich neposlúchá, co Kristus skrze ně velí.

Druhý důvod, že velmě užitečné jest slova božieho kázanie a slyšenie důstojné: neb syn boží sám jest rozsieval neb kázal,

a medzi jinými činy svými najviac pilen kázanie byl; málo krstil, mši jedinu slúžil, keď chcel život skonati; ale kázati počal ve dvanadsi letech, keď jest v chráme mistry učil, Luk. 2 k. 46 v. Potom od tridcieti let počav, tri léta a niekoľik mesiacov až do smrti kázal, a pro kázanie ukrižován; pak z mrtvých vstav, opäť kázal učedníkóm svým, a vstupuje na nebesa, za odchodné jim prikázal, rka, Mr. 16, 15: Jdúce po

všem svete, kazte ctenie kazdemu stvoření. A tak z jeho príkladu jest dôvod prospěchu kázanie pravdy božie.

Opäť dôvod: že mše slúženie, jenž jest chleba posvěcenie, aby byl božím tělem, ta mše činí, že chléb bude tělem božím; a to nebude na věky: ale hodné kázanie to činí, že duše některak vboží se a s Kristem v jednotu v milosti vejde, a na věky tak může ostati. A tak že troje přivuznost s Kristem slovom zachovaným bývá, jakož die sám Kristus, Mat. 12, 50: Ktož kolivěk činí vůli otce mého, jenž v nebesích jest, ten má tě má, sestra má, i bratr můj jest. A váže více to duchovnie přirození než tělesné, řekl jest ta slova jednu na kázání k jednomu, když mu řekl, Matouš 12, 47: Otec tvůj a má tě tvá hledají tebe; a on ihned řekl, Matouš 12, 48 a 50: Kto jest otec můj a má tě má? každý, ktož činí vůli 'otce mého, ten má tě má, sestra má, i bratr můj jest. A též kdy žena jedna chválila ho a jeho matku, řkúc, Lukáš 11, 27: Blahoslavený břich, jenž tě nosil, a prsí, které's ssál! a on váže více duchovnie rození, jenž jest z hodného slyšení slova božieho, odpověděl jest, rka, Lukáš 11, 28: Ovšem, to věz: tak jest; ale blahoslavení, kteříž slyší slovo božie a zachovávají je, to věz plně. A ti jsou země dobrá, v níž slovo božie, to sieme, upadá a užitek přinosí.

G, Ale by ta země srdce našeho byla dobrá, musie mieti do sebe pateru ctnost: Prvé, aby jako země má stálost pevnú, že stojí, jako jí bůh prikázal: též země našeho srdce má mieti viery ustavičnost. Opäť země má spoludrželivost, tak že všechna chce spolu býti: a my máme k sobě mieti lásku, abychom všichni spolu byli u milosti. Země jest studená: a my máme býti tiší, zapálenie hněvivé hasiece. Země suchost má: a my v pití a v jedení máme mieti skrovnost. Země má těžkost a vždy dolův se tiehne: a my máme mieti pokoru proti pyše, abychom se

s ďáblem nepali vzhóru. A tak bychom byli země dobrá, o níž Kristůs mluví ve čtení; a chtě abychom dobře to pamatovali, řekl jest: Ktož má uši k slyšení, ten slyš. Tu die S. Řehoř: Pomněte, co se die: Kto má uši k slyšení, ten slyš. A dále die: Protož pilni bulte, aby přijatá řeč v srdečném ušě ustala; pilni budte, at siemě vedlé cesty nepadne, at zlý duch nepřide a z paměti slova nevynme! To Řehoř.

- H. Ještě znamenitá řeč jest Kristova, že zbožie nazývá trním; a ne darmo, ale proto, že dusí slovo božie, neb ho i kázati i slyšeti brání, a ovšem zachovávatí. Neb die Kristus: "A jiné padlo mezi trnie, a spolu vzrostla trnie i utlačila sú je," to věz, zbožie mnohá utlačila sú slovo božie, jakož die Kristus. Tu die S. Řehoř: Bratřie najmilejší! bychom my vám trním zbožie nazvali, snad byste nám nevěřili; neb kto by mně věřil, bych že trnie jest zbožie vyložil? a najviece proto, že trnie bode a zboží těší. Avšak zbožie trnie jest: neb myšleními mnohými mysl derú. To Řehoř. Miení, že zbožie jest trnie, jakož Kristus die; neb pečlivostí velikú člověka derú, a v něm slovo božie dusie ta zbožie. Bode zbožie člověka v zdravém životě, na smrti, na súdě, a v pekle. Na světě trmi bodeními, to věz: dobýváním, držením a ztracením; neb těžce ho člověk dobývá, těžce chová, a těžce ztracuje. Na smrti bode, an by nerad ot něho umřěl a s sebu nelze vziati, an se vrtí, komu se dostane, myslí. Na súdě ubodne, neb die bohatcóm Kristus, Matouš 25, 41-42: Lačen sem byl, a nedali ste mi jiesti; žieznil sem, a nedali ste mi píti; jdětež zlořečení do věčného ohně! Pak u pekle budú bósti na věky, jako onoho bohatcě, jenž jest chudého Lazara nekrmil, a jest pohřben v pekle. Jehož nás uchovaj milý Kristus!

NEDĚLE NA MASOPUST.

S. Lukáš v 18 kapitole, 31-43 verši.

V ten čas pojal jest (súkromě) Ježíš dvanadst učedníkův, a řekl jest jim: Aj jdeme (neb vstupujem) do Jeruzaléma, a budú dokonány všechny věci, kteréž psány sú skrze proroky (neb od prorokův o synu člověka (Marie panny); neb bude dán (od kniežatj pohanóm, bude posmieván, i bičován a uplván; a když ho zbičují, zabijí ho, a den třetí z mrtvých vstane. A oni nic těch věcí nerozuměli sú, a bieše slovo toto skryto od nich, a nerozumiechu, které věci biechu řečeny od něho. A stalo se jest, když se blížil k Jericho (městečku), slepý jeden sedieše vedlé cesty žebře. A když uslyše zástup minující, tážáše, co by to bylo? I řekli sú jemu, že Ježíš jde Nazaretský. I voláše, řka: Ježíši, synu Davidóv! smiluj se nade mnú (neb milostiv mi bud). A kteří napřed jdiechu, láli sú mu, aby mlčel; a on mnoho více voláše: Synu Davidóv, smiluj se nade mnú! A stav Ježíš, kázal ho přivesti k sobě; a když se přiblížil, otázal ho, řka: Co chceš, tobě učiním. A on vece: Pane! at vidím. A Ježíš vece jemu: Prozří! viera tvá tě uzdravila [to věz, pro vieru si uzdraven]. A ihned viděl jest, a šel jest po něm velebě (chvále) boha; a vešken lid [všechna obec], když uzřě, dal jest chválu bohu.

- A. Stavé toto čtenie cirkiev svatá, jenž jest sbor věrných křesťanův, dnes svým synóm jest na památku položila, aby pama tujice svého milostivého otce umučenie hrozně a smrt nevinnú, ohavnú a ukrutnú, od marnosti se zachovali, věduce, že pro ně dal se k tomu utrpení a k té smrti. O běda bláznivým masopustníkom, jenž zapomenúce dobrodēnstvie tak velikého, i da die se k marnostem, jimiž se posmievají svému otcí! A abychom se vystřiehali od hriechu, jenž tento čas najvíce lidem panuje, to svaté čtenie srdečně znamenajme. Aj co die spasitel učedníkóm, pojem jě súkromě? Ze jde dobrovolně k posmievání, uplvaní, bičování, a k zabítí: a masopustníci pojdú k smilství,

obžerství, k bláznovství, a k své duše zahubení! Proč? Neb jeho svatému čtení nerozumějí; to věz, že ač slyšie a tělešně rozumějí, ale v duši mile nepřijímají. Aj apoštolé také, ještě tělešní, nerozuměli sú jeho řeči, ana jest velmě zjevná, jakož každý mōž jí rozuměti. I die svatý Lukáš: Pojal jest Ježíš dvanadct učedníkův a řekl jest jim. "Pojal súkromě," jako die S. Mat. v 20 k. 17 v., aby se jiní menší učedníci nepohoršili. "Dvanadct," mezi nimiž byl Judáš, proto aby vystříehl ho pro budoucí zradu; a jiné vystříehl, aby v jeho z mrtvých vstání nepochybovali, jakož die S. Řehoř: Vykupitel náš, věda, že pro jeho umučenie učedníci se budú mŕtiti, jim daleko napřed svého umučenie muku, i svého z mrtvých vstání oslavu jest pověděl, aby, když by an mře viděli, jakož jim jest pověděl, také že z mrtvých vstane nepochybovali. A že ještě učedníci tělešní nemohli sú srozuměti slov jeho tajemství, k divu je přivedl, když jest před nimi slepý zrak vzal, aby ti, kteříž sú slov tajemství nestihli, u věře nebeskými skutky byli potvrzení. To S. Řehoř.

Z té řeči máš, že jim své umučenie napřed, než jest trpěl, pověděl, pro jich potvrzení. Též nám se dnes čte to čtenie, abychom hříechův se varovali, a v svaté paměti jeho majice umučenie, v dobrých skutcích sebe potvrdili. Dále máš, že jim řekl: "Aj jdeme do Jeruzaléma," to věz dobrovolně, ne bezděčně. V tom ukazuje své veliké k otci poslušenství, svú velikú pokoru, a své veliké milosrdenství. "A budú dokonány všechny věci, které psány sú skrze proroky," to jest, budú naplněny. Psáno bylo o něm od prorokův, co má činiti, co trpěti, a co za obě má vzieti, za své oslavenie a naše vykúpenie. "Neb ty věci psány sú o synu člověka," t. o Kristovi, jenž jest syn jednoho člověka, panny Marie. Což se dokoná, die: "neb bude dán pohanóm."

B Tu věz, že otec dal ho na smrt, jakož die S. Pavel k Římenínóm v 8 k. 32 v.: Zvláštniemu synu svému neodpustil jest bōh, ale za ny za všechny dal jest ho, to věz na smrt. Dal se jest také sám za nás, jakož die S. Pavel k Efezským v 5 k. 2 v.: Dal se jest sám za nás obět. Dal jest ho Judáš, jakož die S. Mat. v 26 k. 15 v., že jest řekl: Co chcete mi dáti, a já vám ho zradím? Dali

sú ho biskupové a kněžíe i zákonníci Pilátovi k smrti, jakož jemu řekl jest Pilát, Jan 18, 35: Lid tvůj a biskupové tvoji dali sú mi tě, co's učinil? Dal ho Pilát konečně na smrt, jakož die S. Lukáš v 23 k. 25 v.: Ježíše bičovaného dal jest k jich vůli. Vážíž, že bůh otec dal ho z veliké milosti našeho spasenie, a on se těž dal; Judáš dal ho z velikého lakomství, a kněžíe s biskupy z veliké závisti. S Judášem držíe nynějšíe svatokupci a zrádci, a prodavači pravdy; a s kněžími a biskupy držíe závistiví, kteří hubie ty, jenž boží pravdu káží.

- C. Dále die ctenie: "bude posmíván." Tu věz, že posmívali sú se v domu biskupa Kaifáše jeho múdrosti, když sú zavázavše jeho oči, s ním na mochodrž hráli, řkúce v 23 k. S. Luk.: Hádať, Kriste! kto jest, jenž tě bil? jako na jhře hekají, zaviežíce oči a udeříce: Kto v tě? Druhé, posmívali sú se jeho tichosti u Eroda v domu, že jim k jich vůli neodpověděl; protož, die S. Luk. v 23 k. 11 v., pohrzěl jím Erodes i jeho lid, a dal na něho rúcho bílé, na znamenie, že jest blázen. Třetíe, posmívali sú se jeho králevému dostojenství u Piláta, davše trest v ruku jako berlu, a korunu trnovú na hlavu, a oblekše v prozladené rúcho, i říekali sú, klekajíce a tepúce trstí v hlavu: Zdráv, králi židovský! Potom sú plili v tvář jeho, jako i židé u Kaifáše. Čtvrté, posmívali sú se jeho moci, chodíce okolo kříže, volajíce, Marek 15, 29-30: Haha! ty jenž boříš chrám boží, pomoz sobě! A jiní, Marek 15, 31: Jiným jest pomáhal, necht sobě pomůže! A opět, Matouš 27, 43: Doufáť jest bohu, necht jemu pomůž nynie, chce-lit! Aj takt sú naplnili posmíváníe.

O milí synové Kristovi! i nejde vám to nynie k mysli? Aj vysvobodce vězňův zrazen jest, oslava angelův v posměch jest, pán všeho světa mrskán jest, zrcadlo nepoškvrněné a krása věčné světlosti uplvána jest: i zdalit nynie netrpí tak veliké protivnosti od zlých křesťanův? Však die S. Pavel k židům v 6 k. 4-6 v., že ti, kteříž jednu osvieceni sú, a okusili sú daru nebeského, jako jsú křesťané, jenž sú věřu osvieceni křest přijeli a slovo boží i tělo přijímali, a opět v hříechy smrtedlné padají, ti druhé sobě syna božieho mučie a v posměch mají. Takt die S. Pavel. I zdalit nynie u biskupův jeho múdrosti se neposmívají ti, jenž jeho život za bláznovství mají? A kto jim

die: Neprodávajte moci duchovníe, jenž slove duší poručenie, oltářův, kostelův a oleje svěcenie, rozhrěšování, a žakovstva svěcenie, neb die spasitel, Matouš 10, 8: Darmo ste vzěli, darmo

dajte! a oni ihned: Toť kacieř! toť blázen! chce nás již učiti; bíte ho, rujte, do žaláře ve tmu vsadte, at nás neučí! I zdalit se také jeho múdrosti neposmievají? On velmě múdrě ustavil, a biskupové v posměch mají. Co? Aby biskupové světsky nepanovali, aby nesmilnili, aby kázali, aby lid velmě snažně k spasení vedli.

Těž pohřiechu! v domiech kniežetských tiši jsů v posměch, a u súdci pravda nalézá pomoc, jako Kristus u Piláta! A to pohřiechu! od kněží pochodi, že oni sami jim zlý příklad dávají, křivě súdiece, jich netreskcí, ani jim káží, ani rady dávají,

D. kterak by právě súdili, ale brž naučie, kterak by pravdu udusili. Jako sú biskupové, doktorové, kanovníci, opatové, faráři a zákonníci vydali radu svěským na radnici neb na rathauzě, aby potupili mnohé kusy, a kazatele druhé aby od kázanie slova božieho odstrčili; to sú doktorové Palec, Stanislav s druhými vydali: s Eliášem, s Brodem, s Borů a s Simonem. Ale ač sú potupili, že knězie nemají panovati světsky, však vždy stojí pravda chudého Krista, jenž nechťev panovati, řekl jest učedníkóm svým, Lukáš 22, 25-26: Králové světští tit panují, ale vy ne tak. A ač sú potupili, že desátkové jsů pravé almužny, avšak ač oni nechťie slůti, však požívajice desátkův, jsů almužníci: neb sú jich ani po dědictví došli, ani koupili, ani vydělali, ani v kostky vyhrali, jedné ač by druží, kupujice obroky u papeže aneb u jiných, tak jich došli; avšak vždy desátkové jsů almužny, od lidí pro boží chválu za duše dány. Protož hekají jim zádušie, i oni sami, když jim kto chce škoditi, tehdy žaluji, kviele, volají, káží, že jim chudé zádušie berů a hubie; ale když jim nižádný nepřekážie, tehdy nazývají panstvie! Čertovi páni! kdet sú od Krista k světskému panování povoláni? snad onde, Matouš 19, 21: Chceš-li býti dokonalý, jdi a prodaj všecky věci, které máš, a daj chudým a pod po mně. Na to slovo die S. Augustin, In lib.de contemptu mundi, že to jest přikázanie zvlái tnie kněžské, kanovnické i mnichovské. A svatý Bernard, píše ku papeži,

E. jenž slul Eugenius, die, že nemá panovati, přivodě jemu i sva-

tého Petra řeč i Kristovu, Lukáš 22, 25-26; a die zjavně na toto slovo: "Králové pohanští panují, ale vy ne tak!" die ted zjavně: Apoštolóm zapovědieno jest panováníel

Ale již toto jest v posměch a v potupenie, od času, jakž jest dáno papeži od Konstantina krále panováníe, po třech stech let a po prvém po Kristovi. V kterézto dáníe hlas jest slyšien:..že dnes jest jed vlit v cirkvev boží. I pravie oni, že dábel to řekl; a já diem: že bud angel boží neb d'ábel, vždyť jest pravdu pověděl! Neb tiem nezčastným zbožím, jež Kristus nazývá mamonovů zlost, Luk. 16, 9, zjedovatělo a ztráveno jest nám takměř všecko křēstanstvo na duši; odkud svárové mezi papeži, mezi biskupy, a mezi jinými kněžími. Psi sē o kost hryzů, vezmi kost a přēstanůt; nebud zbožie u kostela, a nenalezneš k němu kniež

F. kal Odkud svatokupectvie? odkud přielišná v kněžích pýcha nad světské? odkud jich smilstva? jistě od toho jedu. Ale tělestní učedlníci Kristovi, to věz ti, jenž po Kristovi jdů, aby tělo pásli: knězie, mnišie a žáci, tit tomu nechtie rozuměti! A co jest těch tělestných, kteříž proto jsů knězie, aby byli bohati, lidu vzácní, jiesti, píti dosti měli, a v rozkoši přēbývalil byl by toho dōvod, kdyby knězie všichni tak byli živi, jako Kristus s apoštolý: aby majíce oděvec podobný a co jiesti a píti ku potřēbě, měli na tom dosti, jako die S. Pavel 1 Timoteovi v 6 kap. 8 v.

Dále die čtenie: "A stalo sē jest, když sē blížil k Jericho, slepý jeden sedieše vedlé cesty, žebře." Tu vedlé výkladu svatého Řehoře: Jericho jest nedostatek našeho tělesenstvíe, k němuž sē Ježíš přiblížil, když sē syn boží vtělil, a člověku světlo, kterēž jest byl hřiechem ztratil, jemu navrátil. Neb poňavadž sē bōh v tělesenství ponížil, člověka jest k božským věcem povýšil; kterýžto člověk právě, jakož die čtenie, slepý podlé cesty žebře sedí; neb Kristus pravda die, Jan 14, 6: Já jsem cesta. Protož ktož světla věčné jasnosti nezná, slepý jest; ale věří-li, že Kristus vykupitel jest, tehdy vedlé cesty sedí. A věří-li, ale ještě modliti sē Kristovi mešká, aby světlo věčné přijal, tehdy slepý u cesty sedí, ale ještě, aby světlo viděl, neprosí; pak-li věří a u cesty sedí, a již srdečně volá, znaje své temnosti a žádaje, aby viděl světlo, tehdy volaj srdečně: "Ježíši, synu Davidův, smiluj sē nade mnů!"

G. A tu ještě znamenaj v tom slovu: "Slepý jeden sedieše vedlé cesty žebře," že duchovně čtyři věci v naší biedě se znamenají: Prvé slepota, že die: "slepý;" druhé mdloba, že die: "sedí;" třetí blud, že die: "vedlé cesty;" tvrté chudoba, že die: "žebře." Neb člověk jest pro hříech slep, mdel, bludný, a velmě chudý: slep, že boha právě nezná; mdel, že nic duchovnieho dobře nečiní; bludný, že v příkázání, jenž jest cesta božie, nechodí; a chudý, že vše, což jest měl, to jest ztratil. Neb shrěšiv smrtedlně, ztratil jest boží milost, i duši, i tělo, i vše, což jest v milosti měl, tak že, jakož die S. Augustin, nenie hoden chleba jiesti; nebo jsa v hříše smrtedlném, jest zrádcě a protivník boží, a tak nenie hoden chleba, ani které věci požívati. A to by se nevěřícímu dokázalo, kdyby v tom hříše umřel, že by tělo červie, lidé zbožie, a duši čertie vzeli, a on by v pekle nemohl ničehož k vůli požívati. Dóvod jest na onom bohatci pohřebeném v pekle, jenž je nemohl mieti k své žádosti krápě vody. Protož třeba slepému volati a řeči: "Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnú!"

Tu znamenaj, že slepec tento vyznal jest, že Ježíš jest pravý bůh i člověk, řka: "Ježíši," ukazuje, že jest bůh pravý; neb Ježíš, jako angel Gabriel vyložil jest, řečeno jest: —spasitel. A řka: „synu Davidův," vyznává, že jest pravý člověk. A řka: "smiluj se nade mnú," ukazuje jeho moc a milosrdenstvie; neb by neměl ho za mocného, jenž by ho mohl uzdraviti, a za milosrdného, jenž by ho chtěl uzdraviti, tehdy by ne tak velmě k němu volal, řka: "smiluj se nade mnú!" Protož die S. Jan zlatoústý: O člověče! nečetl's knih, jsa bez očí; i kterak's poznal světlo světa? A odpoviedá sám, řka: Věru pán osvěcuje slepé! Dále viz, odkud tento slepý vzal jest pochop, aby poznal Ježíše, a shledáš, že z slyšení a z otázaní; neb die čtenie: "A když uslyše zástup minující, tázáše, co by to bylo?" Tu jest naučení, že otázaním a slyšením o Ježíšovi lidé přichodie ku poznání viery, a tak i k spasení, jakož dovodí S. Pavel k Říminům v 10 k. 17. v., řka: že viera jest z slyšení, a slyšení nem62 býti bez pravení neb kázání. - "Řekli sú jemu, že Ježíš jde Nazaretský." Ježíš Nazaretský proto, že v Nazaretě jest vzhvěstován i vychován. Nazaret slove květ, a který květ

viece v ctnosti kvetl než Ježíš? "I voláše," ale srdcem více než ústy: "Ježíši," t. spasiteli a tak bože, "synu Davidův" a tak člověče, "smiluj se," moc a milosrdenství ukáže "nade mnů," jenž jsem biedný a tvého milosrdenství potřebný. "A kteří napřed jdíechu, láli sů mu, aby mlčel."

- H. O zlí lidé) bráníte volati k Ježíšovi, aby se smiloval; však on die skrze Davida, Zalm 91, 15: Volati bude ke mně, t. potřebný, a já uslyším ho a vzvelebím ho. Tento silně následují zástup nynější, jenž branie Ježíše Krista jmenovati, jimž ti jsů v ohavnosti, kteříž často Ježíše Krista milují a jmenují. Aniž od počátka, jakž sů křesťané nastali, mezi křesťany nebylo jest tak jmeno Kristovo zavrženo, jako nynie, a zvláště od kněží, že ač v svých hodinách jmenují Krista, avšak velmě se protivie, když slyšie kazatele neb jiného člověka, an jmenuje Krista. Ale věrný křesťan, netbaje na ten chaterný svůdný zástup, jenž předčí před Ježíšem, svá ustavenie a přikázanie více velebě než Ježíšova, ten řku křesťan volá z srdce bez strachu ještě více: "Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnů!" neb nenie písma, by kdy kto volal tak k němu, a nebyl uslyšán. A divná věc, že biskupové a knězie, mistři a zákonníci neřiekali sů jemu rádi Ježíš, než: opilec, žráč, hřešník, d'ábelník, blázen, svůdce, zločinec neb zlosyn, rúhavec, to jest kacieř, jakož čtenie ukazuje. Tak nynie jeho údóm věrným řiekají, a tak i jemu, neb die on sám, Mt. 25, 45: Což ste jednomu najmenšiemu z mých učinili, mně ste učinili.

"A stav Ježíš, kázal ho přivesti k sobě." I stáním, i přikázáním, i mluvením, i skutkem milostivý Ježíš ukázal jest tu milosrdenství. O milostivý Ježíši! slepý nemůž po tobě jíti, a ty ho čakáš; branie jemu k tobě volati, a ty ho přivesti velíš! O milosrdný Ježíši! více's vážil hlas jednoho slepého, než hlas zástupa velikého! O milostivý Ježíši! nynie by papež, arcibiskup, a všelikaký prelát neb král nestál tak k volání jednoho slepého žebráka, aby se nad ním smiloval, pravdu volajiciemu učinil! Nebt die Isaias v 1 k. 23 v.: Sirotku nesúdie, a pře vdovy nevchodí k nim. Pakli kdy vejde, ale prvěť ji objedie, aneb roky ztrávie, žeť jí málo neb nic neostane. Aniž káží chudého k sobě

přivesti, ale brž káží odehnati; aniž brzy se naleznú ti, jenž by nuzného, a zvláště hříšného k Ježíšovi přivedli.

"A když se přiblížil, otázel ho: Co chceš, tobě učiním." O milostivý Ježíši! mile si slepého žebráka sčákal, ochotně's ho otázel, řka: "Co chceš?" sladce a štědrě k prosbě jemu si se poddal, řka: "Co chceš, tobě učiním." Vóle jeho na něm ptáš; zda mieniš, že neuzdravuješ těch, jenž k tobě nevolají a nežádají tvého smilování, ale uzdravuješ ty, jenž volají: "Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnů?" Protož ty tiežeš ho, ne by nevěděl, co chce, ale že chceš, aby ty byl prošen, aby srdce k sobě pozdvihl, aby k žádosti věcí popudil a utěšil, že uslyšíš. ° !

"A on vece: Pane, at vidím!" Znamenaj slepého prosbu: prvé řekl: "Synu Davidův!" ale již die: "pane!" jako by řekl: Jelikož jsi syn Davidův, můžeš se smilovati, ale nemůžeš slepých osvécovati; ale jelikož jsi pán všeho světa, jsa synem božím, můžeš slepé osvécovati. Protož dokavad volal jest: "synu Davidův! smiluj se nade mnů," dotud nevzal zdravie; ale když jest řekl: "pane!" ihned byl uzdraven; neb on jest pán, jenž osvécuje slepé. Protož věř slepý, že on jest ten pán, ihned die: "Pane, at vidím!" Tu die S. Řehoř: Aj slepý od pána ne zlata, ale světla žádá, nechce nic kromě světla žádati; neb ač co kolivěk slepý móż mieti, bez světla nemóż viděti, co má. Protož následujme ho, bratříe najmilejší! o němž slyšíme, že i na duši jest uzdraven i na těle. Ne falešného zbožie, ne zemských darův, ne zhynujících ctí od pána, ale světla žádajme; ne světla, kteréž v místě móż býti zavřieno, a kteréž s časem bude skonáno, které noci bývá přetrženo, kteréž obecně od nás hříšníkův bývá vidieno: ale onoho světla žádajme, kteréž s angely viděti můžeme, kteréž ani počátka má, ani skonanie, kterémužto světlu jistě viera cesta jest. Neb právě slepému, jenž osviecen měl býti, ihned Ježíš jest odpověděl: "Prozři, viera tvá ta tě uzdravila." Ale k tomu pomýšlenie tělešného člověka die: Kterak mohu světla duchovního hledati, poňavadž jeho nemohu viděti? však nejisto jest, jest-li, poňavadž tělešnýma očima se nesvietí. Tomu myšlení odpověď jest: že toho myšlenie, kteréž čije ne tělem, ale skrze duši myslí; a nížádný nepochybuje, má-li

duši, avšak jie nevidí, a z neviděné duše viděné se tělo zpravuje.

Ale již co prosíciemu slepci se stalo, a co on jest učinil, slyšme. Neb die čtenie: "A ihned prozřel jest, a šel jest po něm, velebě boha." Vidí a následuje ten, ktož co jest dobré rozuměje, činí; ale ten vidí a nenásleduje, ktož věda co jest dobré, nečiní. To svatý Řehoř. "A vešken lid, když uzřě, dal jest chválu bohu," Též i my týž skutek Ježíšův vidúce, jděme po něm v ctnostech, chvalme ho, velebme ho, ač sme slepí byli na duši, sediece vedlé cesty, a ne v cestě, kteráž die: Já jsem cesta! A byli-li sme žebráci, chleba jeho svatého těla i chleba tělesného nehodní, volaj každý z nás, řka: "Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade lňnú!" A všichni spolkem dajme chválu bohu otci, synu, i duchu svatému, jenž jest bůh požehnaný na věky.

NEDELE PRVNÍ U PUOSTĚ.

Píše svatý Mat. v 4 kapitole, 1-11 verši.

V ten čas (když byl okrstěn] veden jest Ježíš na púši od ducha (svatého], aby pokúšen byl ot dábla. A když sě postil [nic nejeda ani piv] čtyřidcieti dní a čtyřidcieti noci, potom zlačněl jest. A přistúpiv pokušitel [lakač, ludařJ, vece jemu: Jsi-li syn boží (neb ač syn boží jsi], řci, ať kameni tito chlebové budú. Kterýžto odpověděv řekl jemu: Psáno jest: Ne samým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem, jenž pochází z úst božích. Tehdy vzal ho (nesl neb vedl, on vlej ďábel do města svatého (do Jeruzaléma], a postavil ho vrchu chráma [na střěše, kde jest stála stolice kazatedlnáJ, a vece jemu: Ač syn boží jsi, pust sě (skoč] dolův; všaki psáno jest (od Davida, Žalm 91, 11], že angelóm svým přikázal o tobě, a v rukú ponesú tě, aby neurazil snad o kámen nohy své. Vece jemu Ježíš: Opět psáno jest: Nebudeš pokúšeti pána boha svého. Opět vzal ho ďábel na horu vysokú velmě, a ukázal jemu všecka královstvie světa a chválu (neb slávu[jich, a řekl jest jemu: Ta všechna (neb ty všechny věci t. královstvie] tobě dám, ač padna modliti (neb klanětij] sě budeš mně. Tehdy vece jemu Ježíš: Jdiž, Satane! nebt psáno jest: Pánu bohu svému modliti sě budeš, a jemu samému slúžiti budeš. Tehdy opusti ho ďábel. A aj angelé přistúpili sú a slúžili sú jemu.

Svaté toto čtenie ne proto sě dnes čte, by jako dnes stalo sě A. od dábla Kristovo pokušenje, ani by jako dnes byl Kristus na púšt veden; neb ihned, kdy ho krstil S. Jan, tehdy ihned duch svatý vedl ho na púšt, a pak po čtyřidcieti dnech pokusil ho ďábel; ale čte sě dnes to čtenie, aby křestané slyšiece, že mi lostivý spasitel postil sě za jich hřiechy, a byl pokúšen a přě mohl, aby oni také sě postili pro své hřiechy, a ďablovu pokušení odolali. A tak příkladem svého spasitele máme sě postiti a ku pokušení, abychom je přěmohli, připřaviti. A komu jest

lze obě to snést, nebude-li svatého ducha pomoci, jenž jest vedl Ježíše na poušť? Tak rozuměj, že i otec, i syn, i duch svatý Ježíše člověka vedl jest na poušť, jakož die čtenie: "veden jest Ježíš na poušť od ducha," t. svatého, a ne darmo, ale aby byl pokúšen od ďábla.

To má rytieř Ježíšov znamenati a patřiti, že má na svém králi Ježíšovi boj, vítězství a odplatu: boj, že se postil a pokúšen jest; vítězství, že ho opustil pokušitel; odplatu, že sú přistúpili angelé a slúžili sú jemu. Túž cestú jest jíti jeho rytieři, neb die ten vítěz, Joh. 12, 26: Ač mi kto slúží, pod po mně. A nemá věrný rytieř zufati, neb on s ním bude, jakož jest slíbil svým rytieřóm, řka, Mt. 28, 20: S vámi jsem až do skonání světa. O poňavadž jest s námi Kristus, die S. Pavel, Římanům 8, 31, i kto bude moci proti nám? však on dá moc, múdrot, dobrovolnost, abychom mocně, múdrě a dobrovolně po něm šli. Aj on příjem křest ot Jana u veliké pokoře, pro ny pro hříšné veden jest na poušť od ducha; jakož die S. Řehoř: od ducha bez pochybenie svatého. A můž býti položena příčina, proč jest veden na poušť od ducha svatého: prvá, aby súkromě se modlil za své věrné; druhá, aby přemožení ďáblovo od Krista bylo zjevno; třetí, aby způsob pokání pravého nám ukázal, kterýžto způsob jest, abychom se káli hříchóm, v odlúčení běhóm světských, jenž k hříchu táhnú, a v utrpení od rozkoši tělesné se zdržující, neb v tom veliký díel záleží pokání. Aníž má věrný křestan jinak mnieti, než že jeho na poušti obcovanie a póst dní XL jest každému křestanu ku příkladu a vši svaté cirkvi k prospěchu, i jeho svaté pokušenje od ďábla, o němž die: "Veden jest Ježíš na poušť od ducha, aby byl pokúšen od ďábla." Protož die S. Řehoř: Spravedlivé jistě bylo, aby tak naše pokušenje svými pokušenými přemohl, jakož jest přišel, aby svú smrtí naši smrt přemohl.

- B Ale tu máme věděti, že trojím obyčejem pokušenje se děje: vnuknutím, kocháním, a přivolením. A my když máme pokušenje, častokrát v kochání aneb v přivolení padáme; neb z tělesného hříchu jsouce početi, v sobě neseme to, proč pokušenje máme. Ale bůh, jenž se v břiše panny vtělil, na svět jest bez hříchu přišel, nic odporného v sobě jest neměl; protož po-

nuknutím mohl jest pokúšen býti, ale jeho mysli libost hřiecha nemohla ukusiti; a tak všecko dáblovo pokušení zevnitř jest bylo, ale ne vnitř. To vše S. Řehoř. - Aby rozuměl jeho řeči, věz, že pokušení některé jest vnitřnie; jako když má člověk od těla hnutie k smilství, ano ho nižádná věc jiná k tomu nevábí; neb opět když člověk zle myslí, ano nižádný k tomu jeho nepopúzie. A toho pokušení Kristus nemohl mieti, neb to pokušení spadlo jest na ty, kteří sů Adamovým hřiechem zprznění, jenž sů tělestným skutkem početi; a že Kristus z panny duchem svatým jest počat, protož jest od toho pokušení vy.ňat. Pak pokušení zevnitřnie jest od věci, jenž nenie v člověku v tom, na něhož jde pokušení; a tak Kristus zevnitř od ďábla jest pokúšen. A to pokušení bylo jest vzpytanie tajemné věci na Kristovi od dábla, tak že dábel nevěděl jest, jest-li Kristus syn boží; protož chtě toho dojiti, pokúšel ho v moci, že mohl-li by kamenie proměnit v chléb? a že by to učinil, tehdy by tajemnú věc na něm vzvėděl. A že bylo by hrubé pokušení, kdyby příčiny nižádné neměl, protož uhledal ho, když jest byl lačen, i pokusil ho.

Pak pokušení lidské, jenž plně v hřiechu sě skonává, to jakož řekl S. Řehoř, děje sě vnuknutím, tak že zlé myšlenie tane na mysl. A to bud kterak kolivěk zlé, když sě člověk brání, nechťe přivoliti, tehdy nenie hřiech, ač jest pošlo pro hřiech; jako hnutie veliké k smilství bylo na svatém Pavlu a bývá na jiných. Potom jde dále kocháním v takém hnutí, ale bez přivolenie, již jest hřiech, ale ne smrtný; potom přivolenie k smilství. U příkladě: vidí Petr krásnú ženu, má hnutie tělestné, ale nerad ho má, než trpí je s tesklivostí, boje sě, aby neshřěšil proti bohu, tehdy nemá hřiechu; pak-li vidí ji a má hnutie tělestné k ní, a má libost hledě na ni, tehdy již má hřiech, ač jest k skutku ještě nepřivolil; pak-li má hnutie a libost, a již přivolil, tehdy jest již smrtně shřěšil, neb jest přestúpil božie prikázanie toto, 2. Mojžíšova 20, 17: Nepožádaš, to věz s přivolením, cizie ženy. Cizie žena tu sě miení každá žena, jiež nemá v manželství, a žádá jie ne pro manželství, ale pro chlípú tělestnú. Těž rozuměj, když die Kristus, Mat. 5, 27-28: Řečeno jest starým: "Nescizoložíš;" ale já pravi vám, uzří-li kto ženu

k požádání, již sesmilnil jest ji v srdci svém. To věz, požádá-li jie a přivolí-li, že by rád skutek učinil, ale nenie přístupy. A věz, že kolikokrát za den přivolí, toliko smrtedlných hřiechův učiní.

A věz, že mnozí mníe, že by smrtedlně nehřěšili, líbezně se vidiee, líbajíce neb jinak dotýkajíce, proto že nemienie se skutečně dopustiti. Proti tomu die S. Augustin, že pro rozkoš libosti, bez vůle k dokonání, celý člověk bude zatracen. Celý člověk jest duše s tělem; protož třeba očima přivierati, a dotýkánie se ostriehati. Aj takt běží hřiech, že najprvé tane na mysl,

potom bude lektaničko v mysli, potom kochánie, a pak při-e volenie přes božie přikázanie. A to miení S. Jakub v své epiš

tole v 1 k. 15 v., řka: Žádost když počne, rodí hřiech, a hřiech když bude dokonán, rodí smrt, to věz věčně zatracenie. A tak žádost zlá s přivolením jest hřiech smrtedlný. A ta žádost jest troje: prvá, když jest žádost zlá s přivolením bez skutka; druhá, když skutkem se dokoná; třetie, když ta zlá žádost jest v ustavičném kochání. Pak po skutku vleče se obyčej, po obyčeji zatvrzenie, po zatvrzení zúfalstvie, po zúfalství konečné nekánie, a ihned po smrti v tom věčné zatracenie. O tom viece sem psal o pokušení, v knihách o přikázaních božích; a teď sem uvedl proto, že ve čtení jest zmienka o pokušení, že "veden jest Ježíš na púšť od ducha, aby byl pokúšen od dábea;" ale ne od své žádosti, jako jiní bývaji pokušení.

C, A pokúšen jest Kristus od ďábla třmi hřiechy: lakotů, pýchů, a lakomstvím; a v těch jest od Krista přemožen, jakož jest byl jimi Adama přemohl. Neb lakotů jest ďábel pokusil, když jest Evě ovoce dřeva zapověděného ukázal a radil, aby jedla. A pýchů jie pokusil, když jest řekl, 1. Mojžíšova 3, 5: Budete jako bohové. A lakomstvím pokusil, když jest řekl: Poznáte zlé i dobré. Nebo lakomstvie netolik jest na penieze, ale na povýšenie, jakož die S. Řehoř: že by k lakomství chvály lúpež se nepřidržel, nikdy by S. Pavel o jediném synu božiem neřekl, Filipenským 2, 6: Ne lúpežem chtěl jest býti rovný bohu. Protož tiem ďábel otcě našeho Adama ku pýše přitáhl, že ho k lakomství povýšenie popudil. A tak kterými obyčeji prvnioho člověka jest porazil, týmiž od druhého člověka pokúšeného padl

jest. Lakotů ho pokusil, kdy jest řekl: "Rci, at kameni tito chlebové budů." Pýchů neb marnů chlůbů pokusil jest, řka: "Ač syn boží jsi, pust sě dolův." Lakomstvím ku povýšení pokusil, řka: "Ty všecky věci tobě dám, ač padna modliti sě budeš mně." A tak náš nový Adam dábla v pokušení lakoty, pýchy a lakomstvie přemohl jest, a nám dal příklad, abychom též učinili. Postil sě proti lakotě, jakož die čtenie: "A když sě postil čtyřidcieti dní a čtyřidcieti nocí, potom jest zlačněl."

- D. Tu milostivý spasitel postu čtyřidcieti dní nám jest posvětil, a příklad dal, abychom sě postili čtyřidcieti dní, ač ne tak jako on, nic nejedůce ani pijíce. A ač jest on nepřikázal nám zjevně postiti sě čtyřidcieti dní, avšak jeho příkladem a ustavením hodným máme sě postiti; neb léta božieho stého třidcátého osmého papež Telesforus ustavil jen ten puost, a také aby tři mšě na vánocě slůžili. A tak máme sě postiti příkladem svého spasitele a z prikázanie hodného, a pro troji věc: Prvé, aby chlipnost tělečná byla v nás ukrocena. Druhé, aby mysl naše k nebeským věcem byla povzdvižena; neb máme příklad, že Danielovi svatému pán vzjevil jest tajemné věci, když sě proto postil. Třetíe, abychom za hříechy dosti učinili; neb poňavadž tělo sě kochalo přieliš pitím, jedením, a v druhých i smilstvím, hodné jest, aby také utrělo. Neb die bůh, Joel 2, 12: Obratťe sě ke mně celým srdcem svým v postu, v pláči a ve lkání. Johel v druhé k. die: Obratťe sě! byli ste sě od mne obrátili lakotů a chlipností, obratťe sě zasě postem, zdržiece sě od hodných věcí, jichž ste prvé nehodně požívali. Protož die S. Řehoř: Ktož pomrví, že sě nehodných věcí dopustil, také má sě od některých hodných věcí zdržeti; a ktož učinil jest, co mu jest zapovědjeno, ujmi sobě toho, co mu jest pojčeno. Také věz, žet nekaždý jest zavázán k tomuto postu, nebi sě vynímaji nemocní, těhotné ženy, děti, chudí, kteří nemají co jiesti: a ti nebožátka spieše sě postie, než bohatí břichati! A tak puost náš má býti dobrý najprvé, abychom byli bez hříechu smrtnedného, neb jinak bychme sě darmo postili, jakož die bůh, Jeremiáš 14, 12; a když bude dobrý puost, tehdy hříechové budů skroceni, ctnosti rozmnoženy, mysl k bohu povzdvižena, a odplata věčná dána. A to již na mši, až do poslednie středy, každý den všední

bude zpieváno v předmluvě [in praefatione], to jest v řeči, již knež mluví s bohem, prvé než die, aby chléb byl jeho tělem; takto mluví kněz: Bože! ty jenž těleštným postem hříechy úžiš, myslí povzdvihuješ, ctnost dáváš i odplaty, skrze pána našeho Jezu Krista.

Aj teď máš, co dobrého pro póst dobrý pán bůh dává; protož postme se s milým Kristem, a porazíme dábla. O němž die čtenie: "A přistúpiv pokušitel, řekl jemu: Ač jsi neb jsi-li syn boží," to jest, jako já se domnívám, syn boží otci bohu rovný, "řci, at kameni tito chlebové budů." Věděl dábel, že bůh řekl, 1. Mojžíšova 1, 6: Bud nebe! a bylo jest; a že což bůh die, aby bylo, tehdy bude, a nižádný jiný nenie tak mocný; protož chtě poznati boha, i žádá, aby on řekl, aby kameni chlebové byli. A tak pokusil jeho moci nejprvé lakotú, mně, by Kristus pro lačnost byl hotověji k lakotě více než k jinému hříechu; a také že tiem hříechem zavedl a zklamal jest prvního Adama v ráji, i chtěl jest druhého Adama zklamat na púšti. A k tomu chtě uvesti Krista, i die: "Jsi-li syn boží, řci, at kameni tito chlebové budů." Tu jest umiesil pýchu, ale zjevně pokusil lakotú; a obtiežil hříech lakoty, čině zmienku o chlebu, a ne o jiné krmi, neb nezřízené jedenie obecné krmě jest těžší hříech než rozkošné; a také proto, aby ne spieše se domněl Kristus, by on ho pokúšel. A milostivý spasitel ihned první obranu položil písmo, jakož die čtenie, že "odpověděv, řekl jest jemu: Psáno jest: Ne samým chlebem živ je člověk, ale každým slovem, jenž pochází z úst božích." A poňavadž slovo božie jest pokrm duše a lepší než chléb těleštný, i proč bych opustě slovo božie, chopil se chleba těleštného? však slovo božie krmí i tělo, když krotí v něm hnutie, a krmí je, když dává jemu posílenie, aby nezhyňulo; jakož jest dóvod na Mojžíšovi, Exo. 24, 18 et 34, 28, jehož jest bůh krmil čtyřidcieti dní na hoře slovy svými, jimiž byl jest sytější, než by byl se těleštně krmil. A tak písmem Kristus udušil jest pokušení o lakotě.

"Tehdy vzal ho dábel do města svatého, a posadil ho na vrchu chráma." Kterak ho vzal, vedl-li ho, čili nesl, neviem; než S. Řehoř se domnívá, že by ho nesl, neb die: Od svatého ducha na púšť veden jest, aby ho tu duch jeho vedl, kde by ho ku

pokúšení zlý duch nalezl. Ale aj, když dieš: bóh člověk na vysokú horu neb do svatého města vzat jest, mysl neb rozum nepřivoluje, uši člověka toho se lekají. Aj v té řeči miení, že by ho nesl; a dále die, že to není k víře nepodobné, ač na něm i jiné skutky znamenáme. Jistě všech zlých ďábel hlava jest, a té hlavy údové jsou všickni zlí. I zdali údové ďáblu židé protivní a rytíři, jenž jsou mučili, nebyli jsou? což tehdy divného, že se přepustil od něho na hoře pokúseti ten, jenž jeho údom přepustil se umučiti? To Řehoř. - Avšak jistoty nemám, nesli ho, čili vedl, a pak ovšem nevíme, kterak jest byl spůsoben, kdy jest ho pokúšel; pak proč se s ním stěhoval na stolici chrámovú, na vrchu posazenú, tu kdež jsou lidu pravili zákon boží. Snad jest měl hnutí k tomu ďábel proto, že Kristus písmem první pokúšení odrazil, jako by pomienil: Ty, ty! totot jest učený v písmě, a já ty lapám na stolic, na níž písmo učí, pýchú; protož postěhuji ho tam a tu ho zkusím. A tak vzal ho ďábel do města svatého Jeruzaléma, jenž byl svatý v tu dobu pro Krista svatého s jeho svatými, a postaviv ho pokusil pýchú, chtě aby pyšně se v moci Kristus ukázal, pustě se dolův; a přivedl mu písmo z žalmu 90, 11-12, řka: "Psáno jest, že angelóm svým bóh přikázal o tobě, aby v rukú nesli bez úrazu nohy tvé. A z toho móż býti ukázáno, že není div, dal-li se zlému angelu s pústě do města nésti, tak že by u městě nížádný neviděl, kdy ho nesl. Pak k tomu pokúšení Kristus opět brání se písmem,

E Deut. 6, 16, řka: "Psáno jest: Nebudeš pokúseti pána boha svého." Tu rozuměj, žet nemiení Kristus, aby ďábel jeho nepokúšel, neb řekl by k němu: Nepokúšej mne, pána boha svého! ale že psáno jest a přikázáno každému člověku tak: "Nebudeš pokúšet pána boha svého;" a že já jsem člověk a mohu sjíti dolův, proč bych pustil se dolův, pokúšeje pána boha svého? Neb tehdy každý pokúšie pána boha svého, když hledá neb žádá jistoty božie moci bez nuzné potřeby; a to by učinil člověk, když moha lehce sjíti dolův bez úrazu, i pustil by se dolův, řka: Bóh mě zachová.

Pak třetí pokusil ďábel Ježíše lakomstvím; neb die čtenie: "Opět vzal ho ďábel na horu na vysokú velmě, a ukázal jemu všechna králevství světa a slávu jich." Ukázal řeči a nějakým

rozkládáním kráľevstvie, bohatstvie jich, a co príslušie k nim; a umiesil tu také pýchu a rúhanie, a rekl jemu sľubuje lzíve: "Tato všechna t. kráľovstvie tobě dām, ač padna, budeš se modliti mně." Tu die výklad: Aj toť stará dáblova pýcha! jakož na počátcě chtěl se rovný bohu učiniti, též i nyní; neb modliti se neb klaněti jako najvyššímu, to na samého boha slušie, a že písma nemohl mieti podobného k svému úmyslu, protož umlkl. A pán Ježíš uče, kterak člověk křivdu, která se jemu děje, má strpěti, ale křivdy božie, kteráž upřímo jest proti bohu, nemá trpěti, ihned ďabla pohaněl, řka: "Jdiž Šatane!" Neb prvé mněl jest ďábel, by Kristus ho neznal, a že by s ním, s ďáblem, jako s člověkem písmem okolo šel; protož jmenuje ho Šatanem, ukazuje, že ho zná, a že jeho vůle jest bohu protivná; neb Satanáš vykládá se: protivník. A že bůh má moc, aby nedostatek ukázal na ďablu, on písma již neuměl přivesti; protož Kristus přivodí písmo, Deut. 6, 13: "Psáno jest: Pánu bohu svému modliti se budeš." Protož velmě hrubý důvod jest byl od ďabla Kristovi vydán, t. ukázanie kráľovství, aby se jemu modlil jako bohu, že by mu je on dal, jako jest lzíve sľibil. A tak d'ábel v tom boji jsa od Krista přemožen, i pro hanbu, i z božieho súdu do pekla jest sstúpil. Protož die čtenie: "Tehdy opustil ho ďábel, a angelé světi," kteříž byli se vzdálili od Krista, aby ďábel byl zklamán, a vítězství Kristovo aby bylo slavnější, "přistúpili sú k němu a slúžili sú jemu," jakož svému najvyššímu pánu. Protož tu die S. Řehoř: Tu znamenáno má býti, že die čtenie: když d'ábel odšel, "přistúpili sú angelé a slúžili sú jemu. Z toho co jiného, než jedné osoby oboje věc se ukazuje: že i člověk jest, jehož ďábel pokúšie, i bůh jest, jemuž angelé slúžie? Protož znajme v něm přirozenie své: neb byt ho člověkem d'ábel nevěděl, tehdy by ho nepokúšěl; ctěme v něm božství jeho: neb byt nade všemi věcmi bohem nebyl, jemu by angelé neslúžili. To Řehoř.

- F. A že všichni skutkové našeho spasitele jsú k našemu naučení, jakož i všechno, co psáno jest, k našemu naučení psáno jest, . protož máme znamenati Kristovo troje pokušenje a vítězství, abychom též přemohli ďabla. Neb nížádný úd Kristův, též i ďáblův, nebývá na počátku pokúšen, ani konečně, než ně-

kterým pokušením z těch tří pokušení; aniž móžem přemoci dábla, jedné týmž obyčejem, ač ne ovšem jako přemohl milý Kristus. Znamenajmež, že náš spasitel písmem se bránil; ale nebránil se, řka: Já jsem tvůj pán, neb tvůj bůh! Proti tomu jsú nyní antikristovi učedlníci, jenž nechtie, by věrní křesťané písmem se bránili, aniž chtie, by zjevovali lidu obecnému písmo, a chtie, aby ihned po jich vůli činili, jakož oni káží; a když věrní chtie, aby oni písmo ukázali, tehdy řkú: Toť jeden z nich! toť Vikleřista! neposluchá cirkvi svatě! mieniece, že jich vůle nečiní. Ale milý Kristus tvrdě své písmo, a dávaje naučení nám, všechna dáblova pokušení přemohl písmem: učíme my též, pokusí-li nás tělestný hřích, v smilstvo neb v obžerstvie táhna, braňme se písmem, řkúce, že věčie jest duchovnie rozkoš, než tělestná, již člověk mnoho lépe jest živ, než tělestnú rozkoš máje; a opět přivedme písmo, řkúc, že ta rozkoš jest velmě krátká, a duchovnie jest věčná; opět ono písmo, že smilníci a cizoložníci kráľevstvie nebeského nebudú mieti; a ono, že bohatec, jenž jest chodil v krásném rúšě, a jedl jest každý den stkvostně, umřev, pohřben jest v pekle. A proti druhému pokušení, o pýše, již čert popúzie, abychme stavov hledali vysokých, pomněme, že dábel s nebe vystrčen u věčný oheň, proto že se vysokého stavu neřádně chápal; a držíme se strany jisté, věduce, že čím se kto zde více níží, tiem ho pán bůh více výší, a znamenajice, kterak zde povýšení budú na věky ponížení. A proti třetímu pokušení, jenž jest lakomstvie, pomněme, písmo, že die, Efezským 5, 5: Lakomý nebude mieti kráľevstvie nebeského; a že lakomstvie jest modloslúženie. Ale pohřiechu! málo jich jest nyní, jenž by s Kristem ty tři hřiechy přemohli, a zvláště kněží, jenž sú od dábla těmi pokušeními poraženi. Neb padajice pro lakomstvie, modlé se a klanějí dáblu, aby zbožie dosti měli; neb neřkú antikristovi, jenž velí před sebu klekati, slibuje dávati dostojenstvie a obroky: "Jdi Šatane," to věz protivniče! ale brž klanějí se více, s věčci bázní, a s věčci poctivostí, nežli pánu bohu.

A jest dosti blízké podobenstvie dáblovo s antikristem, že jakož dábel řekl jest, že tobě dám ta všechna kráľovstvie, a neznaje jich, aniž máje moci nad nimi: též antikrist slibuje a roz-

dává důstojenství a obroky těm, kteříž se jemu klanějí; ale v tom přēsahá ďábla, že dada to co nemá, i chce své bráti, než ten, jemuž jest dal, bude požívat. Také chtěl jest ďábel, aby Kristus tajemně jemu se klaněl: ale antikrist chce, což mŏž býti najzjevnějie aby se jemu klaněli. Ale věrní mají se písmem brániti, řkúce, že psáno jest: "Pánu bohu svému klaněti se budeš, a jemu samému slúžiti budeš!" t. klaněním najvyšším a službú najvyšší, neb ta jedné na něho slušie.

Ještě jest mi velmě znamenité, že pán Ježíš tiše přēslyšel ďábla v písmě: toho nynější preláti nechtie trpěti, aby neřku ďábel, ale věrný křestan s nimi v písmě mluvil a odpovídal, a rádi by, aby nižádný písma člověk světský neuměl. I slyšal sem od věrného dobré paměti od Nikoláše, jenž slul Faulfiš, že když jest byl v Englantu, poznal jest jednoho kuchaře, s nímž jest stál na ztravě; že když biskup tázal ho, proč by četl písmo englicky proti jeho záповědi? a on bránil se písmem, tehdy řekl jemu biskup: Vieš-li, s kým mluvíš? Odpověděl, že s biskupem člověkem. A biskup die jemu: I smieš ty, biedný laiče! se mnú z písma mluvíti? A on jemu odpověděl: Já viem, že ty nejsi veččí než Kristus, a mám za to v naději, že já nejsem horší nežli ďábel; a poňavadž milostivý Kristus tiše jest slyšal písmo od ďábla, i proč by ty neslyšal, jsa menší než Kristus, ote mne člověka? A biskup rozhněvav se, nechtěl s ním mluvíti, tak že kuchař přemohl písmem biskupa, jako Kristus ďábla. Prosmež Krista milého, ať nám dá pomoc, abychom mohli ďáblovo pokušenie přemoci, a s pánem Ježíšem po vítězství se radovati. Amen.

NEDEĚLE DRUHA U PUOSTĚ.

S. Mat. v 15 kapitole, 21-28 verši.

V ten čas vyšed Ježíš, odšel jest (z Genezaret od mistrův a od zákonníkův) do krajin Tyrských [Tyru toho města] a Sidonských (Sidon toho města); a aj žena Kananejská (pohanka z těch pohanův, jenž sluli KananeiJ od krajin těch vyšedši, volala (neb křičela) řkúci jemu: Smiluj se nade mnú (neb bud mi milostiv), pane (t. bože), synu Davidův (t. člověče)! dcerka má zle se od ďábla trápí (neb dcerku mů zle ďábel trápí). Jenž (neb: A on) neodpovědě jí slova. A přistúpivše učedníci jeho, prosili sú ho, řkúce: Pust` ji, nebt volá (křičí) po nás. A on odpověděv vece: Nejsem poslán, jedné k ovciem, kteréž sú zhynuly domu israelského Jpokolenie židovského, jenž pošlo jest od Israel, to jest od Jakob]. A ona přijide (Mar. 7, 25 padšiJ i modlí se jemu (jako bohu), řkúc: Pane, pomoz mi! Který odpověděv, vece: Nenie dobré vzieti chléb synovský (neb synóni t. židóm], a vrci psóm (t. pohanóm]. A ona vece: Ovšem [t. tak jest], pane! však (avšak) také štěňátka jedie drobtý (otrusky kuorkyJ, kteréž padají s stolu pánův jich. A odpověděv Ježíš vece jí: O ženo! veliká jest víra tvá; bud (staň se) tobě, jakož chceš. I uzdravena jest dcera jejíe v tu hodinu (v kterou Kristus řekl: Bud tobě).

Svaté čtenie, jakož slova vznie, má dosti lehký rozum. Neb Tyrus a Sidon byte sta městě prvé země zaslíbené; ale že židé nemohli sú všech pohanův z země vyhnati, protož v nich a v té krajině za času Ježíšova pohané sú přebývali. Protož tato žena vyšedši z těch krajin, přišla nejprvé do domu, aby mluvila s Ježíšem, jako S. Marek v 7 k. 24-25 v. píše; ale že jie tu neuslyšal, běžela jest po něm na cestě, ustavičně prosiec, aby se smiloval nad ní a uzdravil jí dceru, již ďábel velmě trápí. Ale milostivý Kristus neuslyšal jie, ani učedníkův, jenž sú za ni prosili, do času hodného, a pověděl jest příčinu, řka: že nenie poslán od boha, aby uzdravoval nemocné, jedné lidi z domu israelského,

to věz, jedné židy. A ac Kristus právě lid pohanský nazval jest psem, avšak ona Kristovy řeči pojčivši přidala jest, že psi mají drobyť jiesti, kteříž padají s panských stolův; a že je byla usta vičná, pokorná, u vietě veliká, protož chválu od Krista své viery jest obdržela, a v tom, co je prosila, jest uslyšána. Protož die svatý Beda: Čtenie svaté, které nynie čteno jest, bratříe najmilejší! slyšeli sme, že veliků vieru ženy, trpělivost, ustavičnost, a pokoru chválí; jejež viece divné jest náboženství, že ona jsuci pohanka, neslychavši svatého písma, ty ctnosti jest měla, kteréž ukazuje písmo svaté. To Beda. Z jeho řeči a z té pohanky příkladu máme naučení, abychom, tu drahů pohanku majíce u příkladě, ji u viere, v trpělivosti, v ustavičnosti, a v pokoře následovali, a tak od milostivého spasitele uslyšáni i chváleni byli. O němž die čteme: "Vyšed Ježíš," to věz z země Jenezaret, opustiv mistry a zákonníky, proto že sú reptali a horšili se, že uředníci jeho přestupují prikázanie starších, že jedli sú neumývající ruků, proto "odšel;" a jakož die výklad, že "vyšel jest," aby věrů ženy pohanské tresktal nevěru mistrův. Aj proto "vyšed Ježíš, odšel jest do krajin Tyrských a Sidonských."

"A aj žena Kananejská," to věz z pokolenie pohanův, jenž sluli sú Kananei, —volala- jest neb křičela: "Smiluj se nade mnů, pane, synu Davidův!" Reč tato jeje jest krátká, ale mūdrosti plná; protož die S. Jan zlatoústý: Slys a viz mūdrost ženy, znamenaj, duch jeje co die: "Smiluj se nade mnů," neb, tak jest řekla v sobě pohanka Kananejská, neviem co dobrého o sobě; k milosrdenství se utiekám, tu kdež nevýmlyvné zdravie jest! Druhé viz, komu smilování prosí, že "sobě," řkúc: "Smiluj se nade mnů!" Tu zlatá ůsta takto mluvie: Co třeba jest, ženo? A ona: Milosrdenství hledám. Komu hledáš? A opět ona: Mně. Co potřebie jest? A ona: Neb dceru mů ďábel trápí. Proč tedy neprosíš: Smiluje se nade mnů a nad dcerů? A odpovídá: Ukrutný osten, najhorší hříech přirozený, milosrdenství jest zrušil. Opět die S. Jan zlatoústý: Viz mūdrost ženy! nedie: Smiluj se nad mů dcerů! ale: "Smiluj se nade mnů!" nebt ona nečije bolesti, jāt vše čiji, jāt sama biedná bolest mám, já nezčastná každý den své muky vizi! Kam pojdu? kam se ději? "Smiluj se

nade mnú, pane, synu Davidóv! nebf dcera má od ďábla zle sě trápí." O přěslavně vyznání! žena pohanka i božstvie i člověctvie Kristovo vyznává: božstvie proti ďábelství, řkúci: "pane!" člověctvie, aby sě ráčil smilovati, že jsa bohem, chtěl býti člověkem proto, aby milosrdně od ďábla vysvobodil; protož die: "synu Davidóv." Ukazuje, co jí škodí, řkúc, že "dcera má od ďábla zle sě trápí:" bolest, že "dcera;" veliká, že zle ji ďábel "trápí;" také hrozná, že ji "ďábel" trápí. A on neodpověděl ji slova. Jan zlatoústý: Příčiny křiku jejie neotázal, volajicie neutěšil, ani skrotil křiku. Tu tepruv divnú věc znamenám: viděl-li's ženy pilnost, viděl-li's mužnost, viděl-li's ustavičnost, viděl-li's vieru? avšak Ježíš neodpověděl jí slova! Divná věc, o divná u věcech rozličnosti! prosí žena, modlí sě, kvíelí, křikem naplnila nebe, lká pádu, přimnožuje prosby, praví bolest: a milovník lidí neodpovíedá! slovo mlčí, studnice zavřena jest, lékař lékařstvie zadržel jest! To zlatá ústa. A proč jie neuslyšal ihned? Prvé proto, že prodlenie a vymlůváníe Kristovo více ctnosti a zbožie jí dalo; druhé pro příklad, aby i ty, když sě modlíš, ač ne ihned vezmeš, od modlenie nepřestával.

"A přistúpivše učedníci jeho, prosili sú ho, řkúce: Pust ji, nebf volá po nás." Prosili sú za ni snad z milosrdenstvie? aneb chtiece býti prázdní jejieho křičenie? aneb stydiece sě lidského k nim pro ni sběženie? neb jest i napřed, jakož die S. Marek 7, 25, běhala, i nazad, jako ted die čtenie, a křičela. Aj učedníci řkú: "Pust ji," to věz, učiň ji milosrdenstvie nadržě jie, "neb křičí po nás." A on odpověděv vece: Nejsem poslán od otcě, zvláště jedné mezi židy, jenž sú zahynuli, to věz poblúzením, jako die Isaias v 53 k. 6 v.: Všichni my jako ovcě zblúdili sme. A tak něchtěl dáti příčiny židóm, aby sě nepohoršili, když by viděli, an s Kananejskú velmě lehcě sě obierá, slyše ji. A ona přišedši blížě, již jsúc vesela, že k ní promluvil, i modlila sě jemu, padši k nohám jeho, die S. Marek 7, 25, a řekla: "Pane, pomoz mi!" Krátké slovo umdlelé ženyl nebožka, již během i křikem ustála, bolest velikú mající pro dceru; a že ještě nevidí slitováníe, omdlevši k nohám padla, a oddechnuvši málo, jedné to řekla: Pane, pomoz mi! jižť běžeti i volati nemohu, a tvého milosrdenstvie neodpadnu: "Pane, pomoz mi!"

Znamenaj tri prosby: Prvá jejie: "Smiluj sě nade mnůl" Druhá učednlkǫv: "Pust jil" Třetie ted jejie: "Pane, pomoz mil0 milosrdný, smiluj sěl - to ku prvé. O svobodný, nedrž, pust ji svobodnu od ďabla domǫvl - to k druhé. O pane všemohůci, pomoz od veliké ďábelské moci! - to k třetí. Z toho dále máš, že milosrdenstvie snímá hřiech, puštění vinu neb muku neb pomstu za hřiech, a pomoc v pokušení pomáhá. A tak "smiluj sě, pust, a pomoz," ty tři prosby pohanku od hřiecha, od trápenie vysvobodily, a k veliké milosti a k chvále Kristově sů ji pomohly.

Dále die čtenie, že on "odpověděv vece: Nenie dobré vzieti chléb synovský" neb synóm "a vrci psóm" k jiedlu; to jest: nenie dobré vzieti slova spasenie, kteréž prvé má dano býti židóm, a dáti psóm, to jest pohanóm, jenž jako psi vždy proti bohu štěkají, a u modl svých s krví okolo jdů jako psi. O tvrdá odpovědi! o meči ostrý slova! o ráno těžká od pána nebožiččě dána! Prvé ona k němu přišla do domu, a on před ní odšel; ona po něm běží, a on před ní utieká; ona po něm křičí, a on mlčí; za ni učedlníci prosie, a on odpovídá; a již zemdlelé, ana u noh leií, řkúci: "Pane, pomoz mil" kakt ji těší? že mezi psy ji pokládá, řka: "Nenie dobré vzieti chleba synóm, a dáti psóml" O dobroto lékaře, kde jsi nynie? tak ukrutně raněné sě dotýkáš! tak rány jejie tlačíš! psem nebožičku nazýváš, však v zúfalství ji vedeš! - Odpovie milý Kristus: Nenie tak, jako diešl nebi já popůziem jie, ať by volala; táhnu ji po sobě, aby neodpadla; držím ji, aby jsúc pohaněna nepadla; dámť jí odtuchu, at uy iiezuala. Ját ji naučím, žel die: "Ovšem, pane! však také štěňátka jedie drobty, kteréž padají s stolu pánův jich." - Aj coť die? "Ovšem, pane!" to věz, tak jest, jako dieš: jáť jsem pes, ti jsů synové, jakož ty je mieniš; nebeř od nich chleba, kterýžť na ně slušie, aby mně dal, ale jako štěněti otruskův podaj. Daj mé dcerce zdravie, ať to jedno dobroděnístvie sě stane nad ní: neb si již mnohá a veliká dobroděnístvie učinil mezi židy. Oniř mají za otrusky tvá dobroděnístvie: já, štěňátko tvě, chci dosti na tom mieti; rač sě nade mnů smilovati!

"A odpověděv Ježíš vece jí: O ženol veliká jest viera tvá, bud tobě jakož chceš." 01 to slovo milost velikú Kristovu uka-

zuje, i divenie o vieře, jakož' se divil o vieře centuriona. O ženo! veliká vyznáním, pevným stáním, a srdečným žádáním jest viera tvá. Aj již jest jí milost otevřel, již vieru chválí, již daruje ustavičnost, řka; "Bud tobě, jakož chceš!" Tu zlatá ústa takto mluvie: Ty si uzdravena, ty bud již lékařem, tobět porúčiem lékařstvie, aby je přiložila vóla tvá, uzdrav dcerku! O divná věci! nižádného člověka vóli nečteme, tak velikú by dal svobodu; ale i zdalit by ji dal, by příčina tak veliké viery nebyla?

"A uzdravena jest dcera jejie v tu hodinu." V tu hodinu, když Kristus řekl: "Bud tobě, jakož chceš;" neb die S. Marek 7, 30: A když přišla jest žena domův, nalezla dievku sedící na loži bez dábla, neb z nie již byl vystúpil. Nravníe máme naučení, že máme pilně se modliti pánu bohu, aby ráčil nám od ďábla pomoci; také máme naučení, že pán böh nepřijímá osoby, ale v každém lidu, ktož zachová spravedlnost, ten iest jemu vzácen. Jakož die S. Petr v skutciech apoštolských v 10 k. 34-35 v. Protož milostivý spasitel, obcuje s pohany, činil jest mnohé divy, a utěšeně mluvil ku pohanóm, jakož k této pohance a k centurionovi; aniž máme, by kdy tak velmě zjevnými slovy chválil vieru či, jako této pohanky a centuriona. Dále máme naučení, že tato pohanka pro svú vieru byla jest obdarována rozumem, že rozuměla, že pohané jsú psi, proto že pilni jsú modl mrtvých, jako psi mrch; také rozuměla, že chléb Kristus nazval jest duchovní pokrm židóm daný, to věz naučení a divy; a také rozuměla jest, že pohané. když se obrátie k jeho milosti, že budú hodni jeho nasycenie. Amen.

NEDEĽE TRĚTIE U PUOSTĚ.

Lukáš v 11 kapitole, 14-28 verši.

V ten čas vymietáše Ježíš dábla, a ten bieše němý lže člověka oněmíl; a když vyvrže dábla, mluvil jest němý [člověk]. A divili sú sě zástupové [lidé sprostní]; ale někteří z nich [zákonníci a kněží]J lekli sú: Belzebubem [tiem d'áblem neb jeho mocí], kniežetem dáblóv, vymietá dábly. A jiní, pokúšejíce [Ježíše], divu Jznamenie neb zázraku] s nebe hledáchu od něho. A on jakž uzře [jako bůh poznal myšlenie jich, řekl jest jim: Každé královstvie v sobě rozdělené (nesvorností v lidu] zpustie a dóm na dóm padne; a poňavadž Šatan [jenž protivník můj jesl] v sobě rozdělen jest [vyhánien-li já d'áblem dábly], kterak stane [po jeho volí] královstvie jeho [v lidu, neb zlí lidé jsú královstvie dáblovo, jako dobří Kristovo J, že diete Belzebubem vymietati mě (t. že vymietám] dábly? A vymietám-li já Belzebubem dábly, synové vaši Japoštolé, jenž jsú z vašeho pokolenie] kým vymietají? pro tož oni (t. pro to rúhánien] súdcie vaši budú (v súdný den]. Jisté (porro neb pakli neb opěť] vymietám-li prstem božím (t. duchem svatým, die S. Mat. 12 k. 28 v.) dábly, tehdy [profecto] přišlo jest mezi vy královstvie božie (t. já, jenž jsem hlava královstvie]. Když silný odě nec ostřiehá sieni své, u pokoji jsú všecky věci, kteréž má; pakli (neb: a když] silnější nad něho (t. silnější než on] přijda, přemóž ho, všecka oděnie jeho odejme, v kteréž jest ufal, a lúpeže jeho (kteréž on lúpežem drží] rozdělí. Ktož nenie se mnú (láskú]J, proti mně jest (hřiechem, jako dábel]; a ktož nesbiera se mnú [v jednotu láskú], rozptyluje (ote mne nesvorností]. Když nečistý (pro hřiech] duch [dáběl] vy-

jde od člověka (vyhnán jsa pokáním), chodí po místách (t. srdcích) suchých (od hříeehu smrtného), hledaje odpočinutí (věčného, by mohl, přebývat), a nenalezna /pro ducha čistého/ die: Vráťm se do domu svého (do hříšníka, jenž jest můj pro hřích), odkud sem vyšel. A když přijde, nalezna jej chvoštíšti jnebo metlamí vyčištěn a okrášlen, i jde a přijímá (assumit neb přijme) jiných sedm duchův, horších sebe (neb než jest on), a vejdúce přebývají tu (v člověku); a jsú najposlednějšíe věci (jakožto čas poslednějšíe) člověka toho horšie prvnějších (i. hře jemu jest než své). A stalo se, když ty věci mluvíše, pozdvhši hlasu jedna žena z zástupu, vece jemu: Blahoslavené břicho (neb blahoslavený břich), jenž tě nosilo (nosil)! a cecíkové, které si ssál! A on vece: Ovšem (t. tak jest, jako dieš, blahoslavení, kteříž slyší slovo boží, a ostřiehají ho (plniece).

- A. Svaté toto čtenie mnoho zaviera v sobě rozumův; protož najprvé vedlé slov chci je k rozumu vyložiti. Toto dábelství neb dábel slul jest "němý" proto, že byl jest oněmil člověka, jehož jest trápil; a jakož S. Mat. 12 k 22 v. die, byl jest i slepý i němý. A Kristus vyvrh toho dábla, člověka uzdravil, i zrak i slyšení jemu vrátil. Aníž jest odpora mezi Lukášem, že die jedné: "bieše dábel němý," a mezi Matúšem, že die: "byl jest němý i slepý;" neb poňavadž jest byl i němý i slepý, tehdyt pravdu die Lukáš, že ten ďábel bieše němý, to věz, člověka činil němého. Pak když Ježíš vyvrh toho dábla, a němý promluvil, i prozřel slepý, obec sprostná divila se, a některak se již přidržela této pravdy, že Kristus jest Mesias, syn Davidův; ale jsúce svedeni ti druzí z obce, strachovali sú se. A zákonníci, nemohúce zapřieti toho dobrého skutku, jež sú očitě viděli, potupili řkúce, že zle činí, ač jest dobrou věc učinil; neb řekli sú, že by Kristus jako čarodějník měl moc pro stovařenie s dáblý, moc Belzebuba, toho dábla, jenž jest kníže nad jinými dáblý; a tak že by jeho mocí dáblý vymietal, tak že on prikázal jeho mocí, a dáblové, jakož menší, poslúchajíce Belzebuba, knížete

svého, vychádzali by z ľudí; a tak že by Kristus slúžil a modlil sa Belzebubovi, aby on to svú mocí činil. Ale druzí majice, že s nebe ta moc jest sa stala, že on ďabla vyvrhl, žiadali sú divu s nebe, aby jim toho dovedl, že je to učinil boží mocí; a pán Ježíš vida z kořen myšlenie zlého kněžstva a zákonníkov, položil jest pět důvodův proti jich bludnému myšlení.

- B. A pro tyto reptáky znamenaj, že za času Kristova byli sú od ďablův trápeni mnozí a poraženi. A věduce ďablové, že Mesias Kristus měl se z toho pokolenie uroditi a přijiti, a bojiece se, by Kristus nebyl ten, popudili sú mistrův, kněží a zákonníkov, aby zle Kristovy skutky vykládali, a tak aby lidé na něho netbali, a jeho divy jako zlého čarodějníka zamietali. Protož řekli sú: "Belzebubem, kniežetem ďablův, vymietá ďábly!" A že by tak bylo, jako oni pravie, tehdy by moc ďablova sama se zkazila; protož aby toho Kristus dovedl, dává zjevný příklad, řka: "Každé královstvie v sobě rozdělené opustie, a dóm na dóm padne." Neb má-li královstvie státi dobře, musí to býti, aby strany lidí jedné vôle byly, a tak aby jedna druhé nekazila. Pakli jedna boří druhú, tehdy nestane to dobře královstvie; neb obě se straně zkazita, aneb jedna bude zkažena, a tak královstvie v jedné straně opustie. A Kristus die, že z kořen bude zkaženo a opustie: jakož vědomo jest o království ďablův, jichž královstvie mocí Kristovu a posilením cirkvi svaté jest zkaženo. A dóm na dóm padá, když moc věčcie tiskne nižší z pyšné závisti: jakož jest o ďablech, jenž vždy jsú sobě protivni. A poňavadž Kristus v ten čas uzdravoval jest tak mnoho od ďablův poražené ne mocí Belzebubovu, tehdy musili sú toho v pravdě pojčiti, že poňavadž tak se ruší ďablovo královstvie, že již jest přišel ten Mesias, to věz Kristus, jenž má nad ďábly moc, aby je vyháněl; a že nevyhánie mocí Šatanovu, neb by sám své králevstvie rušil.

Druhý důvod Kristův, jimž treskce zákonníky, jest tento: "Vymietám-li já Belzebubem ďábly, synové vaši kým vymietají?" To jest: jestli tak, tehdy já jsem člověk hříšný, čarodějník nevěrný; a synové vaši, jenž jsú moji učedníci, z vašeho pokolenie, vymietají ďábly ve jméno mé. Protož oni budú

súdcie vaši v súdný den, súdiece, že mŭ mocí, jenž jest nade všechny dáby, sú vymietali, a že ste vy mně sě křivě rúhali.

Třetí důvod Kristův jest tento: "Opět vymietám-li prstem božím ďáby," to jest duchem svatým, "tehdy přišlo mezi vás králevství božie," to jest syn boží, jenž jest hlava cirkvi svaté a králevství božie.

Čtvrtý důvod: "Když silný oděnc ostřiehá -sieni své, u pokoji c, jsů všechny věci, kteréž má." Jako ďábel, silný oděnc, měl jest toho člověka němého, a silnější oděnc, Kristus, přišed na ďábla, otjal jemu moc a oděnie jeho i sieň; protož moc Kristova jest nad moc satanovu i Belzebubovu. A věz, že ďábel jest silný; neb die Job v 41 k. 24 v.: Nenie moc v zemi, která by mohla sě jemu přirovnati. A máť také oděnie, to věz chytrosti přirozené, jimiž umie lid svěsti; a sieň jeho neb dóm jest člověk biedný, v kterémž on přebývá. A silnější nad něho jest Kristus, jenž oděnie jeho, to věz chytrosti, jemu otjal, když jest v trojiem pokušení jeho přemohl, jako v 4 k. 1-11 v. S. Mat., a řečeno jest prvú neděli postu. A lúpež jeho Kristus svým údom rozdává, když moc a ctnosti cirkvi svaté vracuje, kteréž jest byl ďábel otjal.

Pátý důvod Kristův: "Ktož nenie se mnů, proti mně jest; a ktož nesbierá se mnů, rozptyluje." Tu dovodí, že mocí ďáblůvů nevymietá, proto že on a ďábel jsta sobě protivná, proto že Kristus jest dobrý a ďábel zlý, a že Kristus v jednotu lásky lidí vede, ale on rozděluje skrze hříechy. K_terakž tehdy ďábel své moci by jemu pojčil? nikoli, neb by sám sě hubil. Aj těmi důvody ukázal jest Kristus, že ne Belzebubůvů, ale svů moci ďáby vymietá.

Dále die Kristus: "Když nečistý duch," to věz ďábel hříechem D. zprzněný, "vyjde od člověka." Tu skrze člověka miení Kristus lidské pokolenie, k němuž ďábel najprvé v Adamovi s Evů při stúpil, a od toho času vždy jest byl pilen, aby uškodil. A vida, že svatých otcův nemůž u viře a v ctnostech přemoci, vyšel jest od toho pokolenie mezi pohany, jichž srdce byla sú suchá, nemajíce mokrosti, mŭdrosti, a milosti božie; a hledaje v nich odpočinutie, nemoha naleznúti, neb sě nemůž nikdež upokojiti,

i z své přivýklé zlosti die sám k sobě: "Vrátím se do domu svého, z něhož sem vyšel!" to jest: vrátím se do pokolenie židovského, z něhož mním, že se Mesias urodí. A přišed za času židův, i nalezl je, ani jsou dóm prázdný od zachování zákona, a vyčištěný chvoštistěmi, to jest, svrchu zevnitř ustaveními jich okrášlený; neb sú měli ustavenie mnohá, aby zevnitř bylo všecko čisto, ale vnitř bylo vše nečisto a prázdné od milosti božie. Protož die S. Mat. v 12 k. 44-45 v.: Nalezne dóm prázdný, a jde i přijme z své chytrosti sedm duchův horších sebe, to věz sedm úhlavních hříechův, jenž jsou tyto: pýcha, lakomství, smilství, lakota, závist, hněv a lenost. A ti duchové, to věz ti zlého ducha hříechové, jsou horší nežli který d'ábel; neb ďábel jelikožto duch, ten jest božie dobré stvoření, ale jest zlý pro tyto hříechy. A tak ti duchové zlí, vejdouce v toho člověka, jenž jest židovské pokolenie, přebývají v něm hojněji, ustavičněji a obyčejněji nežli v jiném pokolení; neb pohané v tu dobu byli sú méně vzeli darův, nežli židé, protož méně sú byli hříšní. A protož na znamenie tomu více dáblův pro věčší zlost bylo v tu dobu s židy, než s pohany. Mnoho jest bylo židův a židovek, v nichž sú byli dáblové; a kněží, jenž sú byli prvě v tom pokolení světější nad jiné, již za Krista byli sú mezi lidem najhorší. Protož v tom pokolení toho člověka najposlednější čas jest horší, než první časové; neb sú již syna božieho cYábelníkem nazvali a ukrutně smrti zamordovali, a tu jest dokonal se vrch jich zlosti.

- E. A tak Kristus tú řeči mienil jest, že duch zlý byl jest od těch zákonníkův pokolenie [t. od svatých otcův] prvě odšel k pohanům, ale že již k nim se navrátil; a tak že oni jsou ten člověk, zevnitř před lidem dóm ustavením jich umeten, ale vnitř všeho dobrého prázden; a že oni jsou již horší, než sú kdy před nimi byli. A též podobně můž býti rozumieno i o křesťanech: že ďábel od prvních křesťanův byl jest odšel, nemaje také moci nad nimi, neb sú byli dobří, ale již k skonání světa navrátil se zase, že již křesťané jsou velmě zlí: proto že čím sú darův více vzeli, a nechťie jich právě požívatí, tím více svůj zlost ukazují, Protož die S. Petr, 2 Pet. 2, 21: Lépe jim bylo cesty pravdy nepoznati. A že kněží Kristova zákona více sú darův vzeli, než

knězie starého zákona, protož pro nevděčnost jsú horší. A tak jakož v starém zákoně byli sú první knězie světi velicí, a vždy se ujímalo v potomcích dobroty, až sú poslední byli najhorší, že sú Krista zamordovali: též v novém zákoně první knězie apoštolové byli sú dobří, a potom jiní méně dobří, a pak k skonání světa již knězie jsú najhorší. A jakož oni pudili sú Krista až do smrti, tak tito budú puditi jeho zákon a jeho věrné až do smrti, ač jsú z téhož zákona s jinými, jakož i oni byli sú z téhož zákona s páнем Kristem.

"A stalo se jest, když ty věci mluvieše, povzdvihši hlasu," aby lépe byla slyšána v chvále Kristově proti rúhavým kněžím a zákonníkóm, "jedna žena," bůh ji zná, "z zástupu" hlasu povzdvihla, aby jedna mnohých kněží blud potupila, "řekla jemu: Blahoslavené břicho, jenž tě nosilo, a cecíkové, které si ssál!" Tu řeči i Krista i jeho matku vzvelebila, a zákonníky rúhavé potupila. Směle učinila, sama jim v hrdlo jich lež vrazila, jenž sú řekli: "Belzebubem, kniežetem dáblów, ďábly vymietá!" O ženo! kde's tu smělost vzala, že mezi tak mnohými nepřátely Kristovými tak řeči se nebála, a prelátów svých si se nestyděla? i kde's tu moudrost ohmatala, že si i matky i syna velice pochválila, a kacieře si potom budúce s těmi židovskými ruhači potupila? Jistě veliké viery, moudrosti i smělosti ten tobě .pojčil, jenž jest tvé řeči potvrdil, řka: "Ovšem," to věz, tak jest, jako dieš; ale netoliko tak jest, že bych já byl blahoslavený, a břicho, jenž mě nosilo, a cecíkové neb prsy, kteréž sem ssál: "ale blahoslavení ti, kteříž slyšie slovo božie" ušima tělestnými neb vnitřními "a zachovávají," plniece je skutkem. A tak zasě zlořečení, kteříž slyšiece mě, a vidúce mé skutky, a já ďábly vymietám, i nepřijímají, ale mým řečem nevěřiece, i mně se rúhají.

Pak již vedlé čtenie znamenám, že pán Ježíš ďábla jest z člověka vyvrhl, sluch a zrak jemu navrátil, a tak nad jedním člověkem tři divné věci učinil, a čtvrtý, že myšlenie zlá v zákonících seznal: tiem jest ukázal, že jest pravý bůh, jemuž sú se knězie rúhali. Týž div i dnešní den duchovně Kristus činí, když z člověka ďábla vymietá, jenž ho oněmil, aby hříechów se nepoviedal a boha nechválil, a oslepil, aby k nebeským věcem

pilně nepatřil; a tehdy z něho vymietá, když jemu svú milost dada, učiní, aby mluvil pravdu a boha chválil, a prozřel a poznal spasitele svého. A má taký člověk pomněti, že když Krisstus vyvrže z něho dábla, jenž v něm smrtedlným hříchem přebývá, že vpustí-li potom zasě d'ábla, že bude jemu mnoho hůře než prvé; neb die Kristus, že "pojme s sebou duch nečistý sedm jiných duchův, horších sebe, a bude přebývati v něm, a bude poslé hůře jemu než prvé." Hůře, že mnoho těžší hříech bude než prvé, pro nevděčnost dobroděnstvie božieho. Protož spasitel milostivý, uzdraviv jednoho, řekl jest jemu, Jan v 5 k. 14 v.: Aj uzdraven jsi, již více neroď hřešiti, at se hůře nepřihodí! Neb tomu, ktož se v hříechy navracuje, tyto se věci přiházejí: Prvé, nevděčnost milosti božie. Druhé, v duchovním životě zemdlenie. Třetí, slibu přestúpenie. Čtvrté, od boha vzdálenie; neb taký člověk navrátě se v hříech, boha od sebe odžene, že v něm nepřebývá milostí, a dává miesto zlému duchu s sedmi duchy horšími, že přebývají v jeho duši. Páté, posmievánie božieho milosrdenstvie. Šesté, syna božieho druhé křížovánie; neb die S. Pavel k židóm v 6 kapitole 6 verši, že ti, kteříž v hříechy se, smrtedlné rozuměj, navracují, že druhé syna božieho křížují a v posměch mají.

Protož velmě jest potřebie každému křestanu, aby pilně se pádu v hříech varoval; jakož sú činili světí, kteříž sú z pohanstva a z židovstva u pokánie přišli, že potom sú v hříechy se nevracovali. A blaze jemu, kterýž tak pokánie drží, jakož je Kristus vydal, aby jsa uzdraven na duši, zasě se nenavrátil; a běda jim, kteříž jsú podobni psóm a sviním, jakož die S. Řehoř, že vyvrhúce ven, zasě berú, a umyjíce se, opět u bláto se uvalují! Nebožátka druzí mníe, by bylo s bohem jako s krčmárkú, u niež propije v počet i zaplatí, a potom na jiný dluh pie opílec: též že by, pověduce knězi a spějice páterův několiko, že by již toho byli prázdni, a opět též aby zasě hřešili. A mají věděti, že pán böh hříechu neodpustí, jelíž úmysl plný člověk bude mieti, aby více nehřešil, tak že by v naději radějie umřel, než by smrtedlně shřešil; a když bude mieti tak velikú žalost, že jest hřešil, že více toho bude želeti, než by všecko zbožie, i přátely, i **což**

má ztratě, těch věcí želel. Ta dva kusy zpravíta člověka, má-li pravé na hříechy želenie, jenž slove skrušenie. Jehož rač nám dopomoci konečně milostivý Ježíš, pro nás smrtí ukrutnú umučený!

NEDELE ČTVRTÁ U PUOSTĚ.

S. Jan v 6 kapitole, 1-14 verši.

V ten čas (když Erodes stal JanaJ odšel jest Ježíš (od Jeruzaléma] přes moře Galilejské (té krajiny Galilea). jenž jest Tiberiadské (toho města Tiberias), a šlo jest po něm množství veliké; neb sú viděli divy (znamenie neb zázraky), které jest činil nad těmi, kteříž sú nemocni byli. Tehdy vešel jest na horu Ježíš, a tu sedieše s učedlníky svými. A bieše velmě blízký beránka (jehož měli jiestiJ den slavný židův (neb židovský). A když povzdviže oči Ježíš (aby spatřil lid, to učinil pro učedlníky], a uzřě, že množství velmě veliké jde k němu, die k Filipovi: Odkud kúpíme chleby, aby jedli tito? Ale to jest řekl, pokúšuje ho; neb on věděl jest, co by měl činiti. Odpověď jemu Filip: Dvú stú peněz chlebové (za dvě stě peněz chlebal nestatcie jim, aby každý malíčko co vzal. Die jemu jeden z učedlníkův jeho, Ondřej, bratr Šimonův Petrův: Jest dietě jedno zde, jenž má pět chlebův ječných a dvě rybě; ale teď co jsú mezi tak mnohé? Tehdy vece Ježíš: Každé lidem siesti. A bieše sěno mnohé na místě, i sědli sú mužie v počtu jednak pět tisícův. I vzal jest Ježíš chleby, a když dieky učini, (chvála bohu vzdal], rozdělil jest sedícím, též i z ryb, kterak sú mnoho chtěli. A když sú plni byli, řekl jest učedlníkóm svým: Sberťe ty, kteříž sú zóstali, úlomky [fragmenta, otrusky neb ostatky], ať nezhynú. Tehdy sebrali sú a naplnili sú dvanadct košův úlomkův (otruskův) z pěti chlebův ječných a ze dvú rybú, jenž sú zóstali těm, kteříž sú jedli. Tehdy ti lidé, když sú uzřeli div, který jest učinil, řekli sú, že tento jest jistě (neb věru] prorok, jenž přijíti má na svět (vedlé písmu].

- A. Svatého čtenie rozum jest dosti zjevný, ač mnoho spasitel mŏž dáti svým věrným vtipův u něho, jimiž by mohli duši své utěšení naleznúti. A že toto svaté čtenie jest o nasycení Kristovu, protož ač sě jako dnes nestalo, ale že znamená nasycenie duchovnie, jímž syti Kristus své věrné: protož dnes pro utěše-

nie pravých a nábožných kajících božím způsobem jest položeno. Neb od počátku postu vždy jsú epištoly a čtenie, jenž napomínají ku pokání. A že již kající mají někaké v duchu utěšení mieti, protož mše vesele se i slovem i notú neb zpěvem

počiná; neb die kněz: Raduj se, Jeruzaléme! to jest, ty duše, jenž čakáš radosti nebeského Jeruzaléma; neb raduj se, Jeruzaléme! to jest, ty sboře křesťanský, jenž již hřiechův pozbyv, máš chlebem od Krista, to věz, jeho svatým tělem krmen a nasycen býti. O kterémžto nasycení v podobenství die se na mši: Raduj se, Jeruzaléme! a sejděte se všickni, kteříž milujete ji, to věz cierkev svatú; radujte se s veselím, kteříž ste zamúcení byli, aby veselí byli a nasycení od prsí utěšení jejie! Tolik se miení, aby se radovala cierkev svatá, jenž jest sbor věrných synův božích, a jenž znamená se skrze Jeruzalém. Druhé, aby se všickni sešli a družbili v láscě, kteříž milují cierkev svatú, aby ti také byli veselí v duchu, byvše zamúcení pro své hřiechy, neb budú nasycení od prsí neb od cecíkův cierkvi svaté: jeden cecík jest milost božie zde, již skrze cierkev svatú krmí své syny mlazšie; druhý cecík jest radost v nebesiech, již krmí syny staršie, a bude potom krmiti všechny spolu.

- B. Protož věrní kající synové boží mají dnes veselí býti v duchu a sníti se v hromadu lásků, náboženstvím a těla božieho přijímáním. Neb tak se vesele zpívá na mši: Sejděte se všickni, kteříž milujete ji, to věz cierkev svatú, a radujte se s veselím, kteříž ste v zamúcení byli, aby již byli veselí a nasycení, nynie u milosti a potom v radosti. Kterého nasycenie abychom byli hodni, Kristovo nasycenie milostivě znamenajme. Aj die svaté čtenie: "Odšel jest Ježíš přes moře Galilejské," té vlasti Galileje, "jenž jest Tiberiadské," to jest, toho města Tiberias, kteréžto jest na tom moři od Eroda ustaveno ke cti ciesaře, jenž jest slul Tiberius. Přes to moře odšel jest Ježíš, slyše, že Jan křtitel stat, aby nebyl příčina k popuzení zlosti Eroda. Proto jest odšel Ježíš; také aby dal příklad svým potom budúcím k prospěšnému ustúpení.

A šlo jest po něm množství veliké," a tak až dotud: "a bie C, še blízky beránka den slavný." Ve čtení latinském stojí paška, a to slovo ani jest latinské, ani řecké, ani židovské, než vzato

jest některak z řeči židovské. A tolik se die paška česky: "přestúpenie," proto že židům pán bůh přikázal, vyved je z Egyptské země z pohanského násilí přes moře, aby beránka jedli a slavný hod měli; a o tom hodů beránka jest ted zmienka. A nezdá mi se, by paška v tomto čtení česky dobře bylo vyloženo: "velikonoční hod;" neb velikonoční hod v ten čas ještě nebyl. A bychom také znamenali, že veliká noc slove noc, v níž jest velikú věc učinil veliký Kristus, z mrtvých vstav, tehdy bychom rozuměli, že paška v tom místě neslove veliká noc, ale hod beránka, jakož sem řekl, o němž die čtenie: "A bieše velmě blizký beránka den slavný."

"A když povzdviže oči Ježíš a uzřě, že množstvie veliké jde k němu." Množstvie veliké šlo, jako prvé jest řečeno, pro čtveru věc: pro uzdravenie nemocí, pro nasycenie, pro divy, pro slova jeho slyšenie; a pátá příčina velmě lichá: pro utrhanie a v řeči popadenie. A bez pochybenie každý skutek Kristův v tom svatém čtení má nám býti velmě znamenit k naučení: neb jeho odjítie na horu znamená od světa odstúpenie a v životě povýšenie; a jeho na hoře učenje znamená jeho čtenie povýšenie; a jeho tolik lida nakrmenie divné znamená nakrmenie duchovnie, o němž píše S. Jan 4, 31-34 před tímto čtením; a jeho přijetie k sobě znamená jeho veliké milosrdenstvie, a nasycenie jeho moc velikú; a jeho otázanie jest k naučení jeho milostivému, a také nám jest příklad, abychom se tázali jiných, když co velikého máme učiniti. A k tomu mluví S. Augustin na toto čtenie, řka: Aj když se přibližoval hod beránka židův, pán množstvie to, kteréž jest po něm šlo, slovem i skutkem k spasení vzdviháše; neb, jakož jiný evangelista píše, Lukáš 9, 11, mluvil jest jim o království božiem, a kteříž sú byli potřebni uzdravenie, ty jest uzdravoval, a učenje a uzdravenie dokonav, z malých pokrmův velmě hojně je nakrmil. Protož my, bratříe najmilejší! týmž příkladem, žet se přibližuje velikonoční hod našeho vykúpenie, s pomoci jiných bratří pána plným srdcem následujme; kterou cestú skutkův šel jest, velmě pilně znamenajme, abychom jeho šlápějemi jíti byli hodni. To S. Augustin, uče nás, abychom k hodům se připravili, následující milého spasitele, aby nás svým tělem ráčil nakrmiti, slovem naučiti,

a konečně pojeti k své milosti. On moře toho biedného světa již jest přešel, a sedí na hoře s učedníky, v nebeském království. Tiehněm po něm, jako sú táhli zástupové, kteřížto, jako die S. Remigius, znamenají sbor svatý křesťanský, jenž následuje svého pána: ne nohami tělesnými, ale činy svatými, jakož on sám die Jan 12, 26: Ktož mi slúží, pod po mně, a kdež jsem já, tu bude i sluha můj.

A abychom nezhyňuli na cestě, že jest daleko jíti, potřebie jest pecencův a rybic pojesti. Kterěz znamenati mohou pecenci

- D. ti a rybice, jimiž jest Kristus zástupy nakrmil? Prvý pecnec jest bázeň věčného zatracenie; toho máme často požívati. Věrně jáť ho často požívám; viz každý o sobě. Nebt jest sám spasitel často kladl ve čtení: temnosti zevriitřnie, pláč a skřěhot zubův, ruků i noh svázanie, oheň věčný a peklo, řka Lukáš 16, 22: Umřel jest bohatec a pohřben jest v pekle. Druhý pecnec jest pamět smrti; neb ta se velmě hodí k výstraze od hříecha, jako die písmo Eccl. 7, 40: Pomni na najposlednější věci a nebudeš nikdy hřešiti; pomni, že lidé zbožie, červie tělo a duši čertie vzěli, nebudeš-li dobrý; pomni, kterak těžko bude umřieti, proto že člověk nevie, kam má jíti. Třetí pecnec, ostanie hříecha; velí pán bůh ten jiesti, řka Izaiáš 55, 7: Opus(zlý cestu svů zlů. Čtvrtý pecnec, bolest veliká za hříechy; neb die písmo Jeremiáš v 6 k. 26 v.: Dcerko lidu mého! opas se žíní a pospi se prachem lkánie jedinkého syna; učiň sobě pláč hořký. Dcera ta lidu božieho jest duše, která jest hřešila; ta se má opásati žíní, vezmúc někaké utrpenie na se tělestné, a má se posúti prachem, to jest pokorně pamatovati, že jest prach a v prach se obrátí; má sobě učiniti lkánie jedinkého syna, Krista, jenž jest pro ny umřel, a ona pak toho syna hříechem ztratila. Jistě máť býti věčšie želenie pro ztrátu toho syna božieho, než by ztratila svého syna jedinkého, majic velmě milého. A má učiniti sobě pláč hořký. Co velmě hořké jest, to až k srdci prorazí, když ho člověk okusí: taký má býti pláč na hříechy, ne falešné sliněnie, jež činie ženy, chtiece k božímu tělu, a však potom nenechají smilstvie a jiných hříechův. Protož pátý pecnec jest nechťieti hřešiti. Ten pecnec dal jest biskup Ježíš za pokánie cizoložnici, již sú popadše v cizoložství, před něho přivedli, aby ji odsúdil,

an ji potom řekl, když sú ti knězie utekli, jenž sú na ni žalovali, nejsúce pro své hříechy jie hodni súditi, řka Jan 8, 10-11: Nižádný tebe, ženo, neodsúdil? to věz, na smrt. A ona: Pane! nižádný. A on jí: Aníž tě odsúdim; jdiž a nerod viece hřešiti. Toť pokánie, bez něhož nemôž hříech odpustěn býti; tot jest pecnec, jehož zufalí nejedie, ani ti, kteříž sě v hříechy navracejí. Pecenci tito jsú ječní: chléb ječný bode, nechutný jest jiesti, nedobře sě dá rozzíti; protož rozkošní neradi ho jedie Rozkošný člověk, maje jiný chléb, dlúho by nesnědl pěti ječných pecencův: též tito pecenci rozkošným v hříeše jsú nechutní, trpcí, bodlaví, nechutní a nechtie v hrdlo jíti, neb jich nechtiie rozzvati. O kterak bode pamět věčného zatraceniel a však těžce vende v žádost člověka ostánie hříecha. Ale jistě velmě krmie ti pecenci člověka kajícíeho; protož tomu na znamenie die toto čtenie, že ti, kteříž sú jedli z těch pěti pecencův, naplněni sú.

E. Dvě rybě, k těm chlebům ječným jenž příslušieta, jsta nábožná modlitba a puost svatý; neb s těmi rybami, oněmi pěti pecenci syti pán Ježíš vešken zástup kajících, kteříž sě znamenají skrze pět tisícův mužův. Ale u koho ty pecencě a ryby vezmeme? Věru Ondřej, bratr Šimona Petra, nám ukazuje, řka: Jest dietě jedno ted, jenž má pět pecencův ječných a dvě rybě. Kterěz jest to dietě, ukazuje nám S. Mat. v 12 k. 18 v., že k němu die bůh otec: Aj dietě mé vyvolené, jež sem vyvolil, milý můj! Již máme, že dietě to jest syn boží Ježíš, jenž nese těch pět pecencův, jimíž nemôž nižádný nasycen býti, jedné ač on je vydá, a když vedlé jeho přikázanie kající sednú na zemi, to jest pokořie sě, že jsú nehodni pro své hříechy, a sednú na seně, pamatujice svú křěhkost, že jako dnes jsú a zajtra jako sěno uvadnú. Pak dvanadct košíkův, naplněných úlomkův aneb otruskův od těch pecencův a ryb, jest dvanadct apoštolův, jenž sú lépe sebrali, než jiní, úlomky, vedúce život nad jiné lidi, a požívajice těch pecencův i ryb v těch příčinách, kterých jiní kající sú nedosáhli. To kratičce ku pokání.

F. Ale ještě móż býti otázka: kterak jest to, že pro bázeň nepřátel nepřišel jest Ježíš k hodu beránka do Jeruzaléma, poňavadž Jan krstiteľ bez strachu tresktal jest Eroda krále až do smrti?

Tu mŏž býti dána troje příčina: prvá, aby věda vŏlí boží, že má vedlé jeho uloženie (na) smrt jíti k prospěchu lidského spase-me, svů vŏlí sjednal s boží vŏlí; druhé, aby moc svů ukázal, ucházěje smrti proti vŏlí nepřátele, aby věděli jeho moc, že na jeho vŏlí bylo, kdy a kterak chtěl jest umřieti; třetí, aby dal příklad svým potom budúcím, kdy mají opatrně ujíti před svými nepřátely. Aníž měj pochybenie, byt Kristus nebyl smělejší, než svatý Jan křtitel, i ve všech ctnostech důstojnější, ač jest Kristus v obci bydlil, maso jedl a pil víno, a Jan nic: a však Kristus přěsáhl jest Jana, že se postil čtyrydcieti dní a čtyrydcieti nocí na pŭšti, a Jan nic. A též i o jiných ctnostech, jimiž jest Jana přěsáhl, i smělosti řádné, že tresktal jest kněží, ani se kameniě chápají, a to častokrát; a když sů jiní utekli, on sám ostav, ještě sám -sě jim zjevil a tresktal je, že to činie mocí temnosti, řka Lukáš 22, 53: Tat jest moc temnosti, to věz, od dábla v vašem srdci položená, aby zlů žádosti mě na smrt dali.

G Ale ještě jest otázka, kterak Kristus jest vymluven, že vedlé zákona pro bázeň nebyl jest na hodu beránka? Tu jest odpověď, že ti, kteříž sů měli úhlavnú nepřiezeň, byli sů vymluveni před bohem od nestánie. A týmž obyčejem, ufám bohu, jsem vymluven, že sem nestál v Římě, pohnán jsa, před papežem: prvé proto, že sem své poručníky za tři léta postavil, a těm nikdy nebylo dáno slyšenie; a ti byli sů jímání i vězení, proto že sů pravdy žádali. Druhé, že dále jest z Prahy do Říma, než od zámoří Tiberiadského do Jeruzaléma, do něhož z Jeruzaléma byl jest odšel Kristus. Třetí, že nenie v zákoně božiem prikázáno, aby tak daleko do Říma lidi darmo pohonili. Čtvrté, že málo jest u dvora papežova božie pravdy, již by vedli vedlé zákona božieho. Páté, že bych zmeškal lid v slovu božiem, a sám na cestě co bych dobrého mohl činiti? a ač bych k dvoru přišel, které bych svatosti u něho nabył? jedné svárův, a chtěl-li bych svatokupčiti. Šesté, že bych mnoho almužny darmo utratil, nabera na lidech. Sedmé, že přě, kterýž já vedu, jest proti papežovým obyčejóm a proti jeho moci, ne od boha pojčené, ale od ďábla vymyšlené; neb papež Alexander pátý vydal jest bulu na penězích, v níž jest zapovídal, aby nikdež v kaplách nebylo kázáno slovo božie lidu, ač sů na to ustaveny a od papežův

stvrzeny. A také stálo v té bule, aby nikdiež jinde nebylo kázáno, jedné u far a v klášterech. A té buly dobyl jest dobré paměti kněz Sbyněk, arcibiskup Pražský, s jinými preláty. A mnich Jaroslav, planý biskup, ten v poselství jezdil o tu bulu, v níž jest také stálo, že v království Českém v Pražě, a v markrabství Moravském mnohých srdce jsů kacieřstvím tak velice zprzněna, že potřěbie jest přizřenie a tresktanie. A tak ta bula ukazuje, že sů proti zákonu božímu i papež i kněz Sbyněk učinili: papež vydávaje a Sbyněk dobývaje, aby slovo božie nebylo kázáno svobodně, proti čtení i proti skutkóm spasitele Jesu Krista, jenž jest přikázal učedníkóm, Marek 16, 15, aby šli po všem světě, kážice čtenie každému stvoření. A oni sů kázali všudy, tak die S. Marek v 16 k. 20 v., všudy, to věz, kdež kolivěk byl jest lid zpósoben, aby slyšal. A spasitel náš v dnešním čtení kázal na pūšti, a jindy na moři stoje na lodí, a v ulicích, a po městechách bez kostelów, a po vsech; a řekl učedníkóm svým, aby kázali i po střechách, a sluhy své, aby volali k večeri věčné, poslal ii mezi ploty i v rozcestí: kterakž tehdy ta bula s písmem a skutky Kristovými se sjednává? Nikoli; protož od té odvolal sem se prvé ku papeži, a že též i tohoto papeže se dotýká, protož pravda místa nemá. A tak druhý kus buly mōž býti práv v tom, že mnohých srdce kacieřstvím jsů zprzněna v Pražě, na těch, jenž sů buly proti písmu a proti spasení lidskému dobývali a k ní přivolili.

I co dobrého sů žádali v tom, aby slovo božie v kaplách nebylo kázáno; ani kde jinde, jedné u far a v klášterech? Jistě v tom jest závist, lakomství, zlost protivná slovu božímu, a úmysl, aby kapla Betlém byla slova božieho zbavena. Jiní arcibiskupové stavěli kaply, aby v nich kázali, a kněz Jan, arcibiskup Pražský, ten svů rukú založil jest tu kaplu Betlém a stvrdil: a pak nebožčík Sbyněk, jsa naveden od kanovníkóv a od farářów Pražských i od mnichów, jenž sů se o Betlém smířili s faráři, chtěl jest tu kaplu v slovu božiem zkaziti, a tak mně kázanie úplně odjetí! neb sů tak byli uložili, kdybych již vedlé přikázanie papežova v kaple nekázal, a jinde místa nenie kromě far a klášterów, jakož velí papež; a oni faráři i mnišie tak sů se svolili, aby mne nedopustili. Protož poznáv to také,

proti přikázání nehodnému a proti jich chytré zlosti, vzem milosrdného spasitele na pomoc, postavil sem sě. A konečně nestál sem u dvora papežova proto, abych darmo života neztratil; neb všudy nepřítel jest plno, i Čechův i Němcův, jenž mé smrti hledají: nepřítel papež soudce, nepřítelé i kardinálové, jakož sem shledal v jich listech, ani mě piší kacieřem, nikdy neslyševše, ani vídavše; neb i papeže i kardinálův dotýká sě, když sě káže proti pýše, proti lakomství a zvláště proti svatokupectví; protož stala by mi sě pravda, jako Ježíšovi. A zvláště, že sem shledal svědky křivé a jich svědectvie, jenž sú na mě svědčili v Pražě, svědectvie do Říma poslali; mezi kterými svědky jeden svědčí, že bych kázal, že když kněz mši slúží, že tu nenie tělo božie. Druhý svědčí, že když kněz, jsa v hříše smrtném, mši slúží, že požehná chleba, ale nebude tělo božie. Třetí svědčí, že sem kázal, že baba jest důstojnější ve všem než papež; a jiných kusův mnoho křivě mi příkládají. A na listech, jež na mě vydal kardinál, soudce nejprvnější, již mě pokládá svódcí lida, nalezačem bludův; a v žalobě od kněze Sbyňka, Michal farář z Nového města od svatého Vojtěcha pokládá, že všichni věrní křesťané mají mě za kacieře, kteříž jsú v českém království, a že každý den u Betlémě bludy a kacieřstvie káží, a že jsem knieže kacieřské a hlava kacieřův. Ale to mi, ufám milému Kristovi, neškodí, aniž mne to mütí; neb viem, že sú jeho svaté milosti kněžie též učinili, a konečně ohavnú smrti a ukrutnú umořili; jehož svaté milosti poručil sem svú při, aby ji dokonal, jakž ráčí, bud to i mým od lidí potupením i smrti, a od své pravdy aby mi nedal odpadnutí.

Ale ještě říkají: Kěz dostojí smrti a jde do Říma, jako Kristus šel do Jeruzaléma. Odpoviem: Bych věděl, že jest božie vůle, abych v Římě umřel, tehdy bych šel; a bych věděl, že bych někaký prospěch učinil, jako jest Kristus lidu potom budoucímu i před sebú svatým učinil: ač jest neprospěl k spasení biskupóm, mistróm, kněžím a zákonníkóm, jenž sú ho z závisti, a proto, že jich hříechy tresktal a lidu oznamoval, jako svódcí a kacieře

- H. ukrutnú a ohavnú smrti zamordovali. Necht pošlí po mě biskupové a kněžie od nejvyššího biskupa, jako sú poslali po Ježíše. Byli sú počeli Němci, když sú v odění s samostříely, a s sud-

licemi a s meči přiběhli na Betlém, a já káži, jichž původ byl jest Bernard Chotek: ale pán bůh zmátl jim cestu, že sů nevěděli, co mají činiti, jakož to jest mnohým lidem známo; nevhod přišli. Byli sů také na pána Ježíše biskupové poslali, an káže; ale že hodina ještě byla nepřišla, protož sluhy biskupův raději sů ho poslouchali, než jímali: též ještě nepřišla mé smrti hodina, i nechali sů mne až do božie vôle. Potom sů Němci, radu vzemše, chtěli Betlém obořiti, svolivše sě na radnici, neb po německu na rathauzě; a od nich mluvil Čech Holubář k Čechům, chtie-li k tomu přivoliti, jako sů Němci přivolili, aby Betlém byl zbořen? Tu věrní Čechové, poznavše, že to jest proti bohu a proti jeho slovu, proti spasení lidskému, a že to jest Čechům na hanbu, a že té moci nemají, aby v takém městě chrám boží užitečný obořili, nechtěli sů přivoliti. Patří smělosti německé: nesměli by sůsědu obořiti peci aneb chlěvcě bez královny vôle, a pak směli sů sě pokusiti o chrám boží! Ale nedal jim v tom pán bůh moci, aby lehčejie sě pokáli, a potom sě tak lehce boření chrámu jeho nechápali.

Totoť sem psal potomním na výstrahu: dobrým, aby o pravdu směle stáli, a slepým v pravdě, aby sě téhož varovali, a těm, kteříž nevědie mé přě a utrhlí, aby poznajíce pravdu, utrhaním nehřešili.

NEDĚLE PATA U PUOSTĚ.

S. Jan v 8 kapitole, 46-59 verši.

V ten čas řekl jest Ježíš zástupóm židovským a kniežatóm kněžským (biskupóm a mistróm): Kto z vás tresktati mě bude z hříechu? pravím-li pravdu [Si veritatem dicoJ, proč nevěříte mi? Ktož z boha jest (milostí urozen), slova božie slyší; pro tož vy neslyšíte, neb z boha nejste (milostí, ač jste stvořením]. Odpověděli sú jemu židé, a řekli sú. Jisté dobrě dieme my, že Samaritán (pohan z těch pohanů, jenž slovú Samaritáni, od Samarie, té vlasti] jsi ty a ďábla máš (při sobě, jenž tobě praví naše tajemstvíJ. Odpovědě Ježíš a vece jim: Já ďábla nemám, ale ctím otce svého, a vy neuctili ste mne (praviece, že ďábla mám]. A jáť chvály své nehledám [jako vy mníte]; jest, kto by hledal (mé chvály) a súdil (vás z hříechu]. Věru věru (neb zajisté, neb jistě, neb věrně na mé božství i na mé člověctvíJ praví vám, ač kto řeč mů zachová (plně ji], smrti (t. zatraceníJ neokusí na věky. Tehdy vecechu židé: Jíž (t. z tvé řeči] poznali sme, že ďábla máš; Abraham umřel jest i proroci (t. zemřeli súJ, a ty dieš: Ač kto řeč mů zachová, smrti neokusí na věky. I zdali ty věčci jsi než otec náš Abraham, jenž umřel jest? i prorokově zemřeli sú, kým se činíš (t. tak se chlubeš]? Odpovědě Ježíš: Velebím-li (neb chválím-li, si glorifico] já sám se, chvála má nic nenie [t. jest marná]. Jest otec můj, jenž chválí (velebí] mě, o němž (otci] vy pravíte, že bůh váš jest, a nepoznali ste ho [živú věrúJ; ale já poznal sem (od věčnosti znám jako bůh, a poznal sem jako člověk] ho. A diem-li, že neznám ho, budu podobný k vám lhář [tu ukazuje jim, že jsú lháři]; ale známť ho (od věčnosti], a řeč JpříkázanieJ jeho zachovávám. Abraham (svatý], otec váš (vedlé těla, ale ne vedlé následováníJ, radoval se, aby viděl (věrúJ den můj (mého utělení a tak i obcování]; viděl jest (věrú, když jest syna obětoval, a když mu jest řečeno: V pokolení tvém budú požehnání lidé. Cen. 22, 18] a radoval se jest [v duchu]. Tehdy řekli sú

židé: Padesát let ešte nemáš, a Abrahama si viděl? I [neb tehdy] vece jim Ježíš: Věru věru pravi vám, prvé než Abraham bleše (t. než stvořen jest], já jsem. Tehdy vzeli (neb uzdvihl] židé kamenie, aby lučeli na něho It. aby ho ukamenovali]; a Ježíš skryl se, a vyšel jest z chrámu.

- A. Spasitel náš milostivý blízko před svú smrtí tuto řeč mluvil jest i k poddaným židům, i k jich prelátům, biskupům, mistrům a zákonníkům, jenž již byli obec takměř všichnu svedli, aby Krista nevyznávali, ani poslouchali. Ale však zvláštnějie tuto řeč Kristus mluvil jest proti biskupům, kněžím a zákonníkům; neb vešken jed hříecha proti Kristovi od nich jest pošel. V tom máme naučení, abychom proti prelátům, kteříž zjevně hřešie a pohoršují lidí, kázali, ale z lásky a pravdu a řádem, pro jich polepšení a pro lidskú výstrahu, aby za nimi, mniece by hřešiece před bohem nehřešili, jakož slepý bludě mní by neblúdil. A má od jich zlosti věrný kazatel počieti, neb tak jest milý Kristus učinil, jakož často psáno jest ve čtení; tak jest činil bůh, prvé po hříechy mstě nad kněžími, než nad obecným lidem. Protož bůh die skrze Ezechiele v 9 k. 6 v.: Od chrámu mého počnete! A S. Petr die, 1 Pet. 4, 17, die: Čas jest, aby počal se súd od domu božieho. Knězie slovú chrám boží a dóm boží, že mají zpravovati chrám boží a dóm boží; neb oni se sami nazývaji cirkví svatú, a slúpy cirkví svaté. A poňavadž oni jsú první, aby zpravovali, tehdy když blúdie, jsú první, aby byli tresktáni; jako jede-li vozataj na koni a zle vůz zpravuje, tak že se chýlí k převrácení, musí býti pokřik na vozataje, ale ne na vůz, jedné ač by mohl kto, chopě se vozu, zdržeti jej, aby se nepřevrátil: též má býti pokřik na zlého preláta neb zprávci, a móż-li člověk chopiti kterého člověka, jehož chýlí prelát k převrácení, dobré jest, aby nedal se jemu převrátiti. Tak jest činil Kristus; tresktal zlé biskupy, mistry, kněží a zákonníky, a obec sprostnú vystřiehal a často napomínal, aby nedala sebe svěsti a převrátiti na zlú cestu. A že již obě straně byle sta se převrátile, neb knězie odvedli sú byli obec od Krista, tak že jemu obojí nevěřili, protož oběma stranama dovodí, že jemu

mají věřiti. Protož die čtenie: "Řekl jest Ježíš zástupóm židovským a kniežatóm kněžským."

A najprvé ukazuje Kristus, že jeho řeč jest čistá pravda, dovodě najprvé, že on jest čist od hříechu; neb nemůž to býti, aby sud velmě čistý, v němž nižádné není poškvry, vydal z sebe nedobré pitie; protož die Kristus, Mt. 12, 33: Nemůž dřěvo dobré ovoce zlého nésti. Milý Kristus Ježíš, jsa jist svú čistotú, vydává sě tresktání svých nepřátel, řka: "Kto z vás tresktati

- B. mě bude z hříechu?" Tu die S. Řehoř: Važte, bratříe najmilejší! tichost boží; aby hříechy odpustil, přišel jest, a die: "Kto z vás tresktati mě bude z hříechu?" Proti pokoře této Kristově jest Antikrist a jeho údobě, jenž nechce, jsa pln hříechův, aby ho kto tresktal. Tak chápá sě a připisují mu, to což na samého boha slušie, že jemu nižádný nemá řeci, čiň on což kolivěk: Proč to činíš? A dále brání Antikrist, aby nebylo proti kněžím kázáno; i oni o to stojie, jsúce velikými hříechy poraženi, jako svatokupectvím a tak lakomstvím, pýchú i smilstvím; ti nevydadie sě obci, jako Kristus, aby byli z hříechu tresktáni, ani najviece o to stojie, aby nebyli tresktáni. Ale pokorný Ježíš die: Kto z vás tresktati mě bude z hříechu? jest-li kto, treskci, že božieho zákona neplním, aneb křivdu-li vám v kázání pravím. Die Origenes, že to Kristovo slovo jest tak velikého doufanie, že nikdy nižádný člověk toho slova nemohl, to věz v pravdě, řeci, jediný sám pán-náš Kristus, jenž jest hříechu neučinil.

Dále die Kristus: "Pravím-li pravdu, proč nevěříte mi?" jako by řekl: Nemůžete mne v skutciech tresktati, ani v řeči z křivdy, proč mi nevěříte? Nenie jiná prvnějšie příčina, než ta, že

- C. z boha nejste; neb ktož z boha jest, slova božie slyší. - Tu věz, že vešken lid dělí sě na dvě, tak že jedni jsú synové boží, a druzí jsú synové dáblvi; tak od prvnioho člověka až do poslednieho každý aneb jest syn boží, aneb syn dáblv: boží vyvolením k spasení a nynie (ve čas) milostí, dáblov hříechem smrtným a zvláště konečným nekáním. Avšak každý, jelikožto stvořen jest od boha, jest syn boží; protož všichni říkáme: "Otče náš!" neb každé stvoření, jelikožto jest od boha, jest dobré a pošle od otcě světlosti.

Pak nad byt od boha daný někteří mají milost boží, kterážto pochodí od slova božieho, aby člověk z milosti slyše slovo božie, slúžil mile bohu otci. A slovo božie jest pravda, neb v duši hnutie od boha, aby člověk nade všechny věci boha miloval a jemu mile slúžil; a tak synové boží slovú synové pravdy. A zpět slovo dáblovo, jímž se synové jeho rodie, jest lež, neb hnutie v duši, aby člověk lži se držal, chýle se od cesty pravdy. A tak pravá jest řeč Kristova: "Ktož z boha jest, ten slovo božie slyší; protož vy neslyšíte, neb z boha nejste." Tu die S. Řehoř: Otiež sebe každý, přijímá-li slovo božie uchem srdečným, a srozumie, z koho jest. Nebeské vlasti pravda velí žádati, tělestowné žádosti potřieti, světské chvály se odchýliti, cizieho nežádati a svého udávati; protož važ každý sám o sobě,

D, již-li ten hlas boží v uše srdečném zmohl jest, a že z boha jest, pozná. Neb jsú mnozí, kteřížto božieho přikázanie uchem srdečným nechtie přijeti; a jsú někteří, jenž přikázanie tělestownýma ušima slyšie, ale žádosti duše jich nepřijímají; a jsú někteří, jenž rádi slova přijímají i s pláčem, ale po času slzivém k zlosti se navracují: ti jistě slov božích neslyšie, neb jich skutkem naplniti nechtie. Protož bratříe najmilejší život svůj před oči rozumu svého postavte, a pilným roztikáním se strachujte, to co z úst pravdy vzní: "Proto vy neslyšíte, neb z boha nejste." To S. Řehoř.

A tak již ukázáno jest z řeči Kristovy, že z boha ten člověk nenie milostí, ale brž z dábia zlostí, kterýž slova božieho duši neslyší. A že se brzy ukáže, ktož z boha nenie, když se jemu upříemo pravda povie, an jie nemóž trpěti; protož cizoložné plémě, d'áblovi synové, zlým myšlením a zlú vólí z dábla urození, odpověděli sú Ježíšovi, a řekli sú: "Jistě dobře dieme my, že Samaritán jsi ty, a ďábla máš." Řkúce: "Samaritán jsi ty," hanějí ho u vieře, že by pravé viery neměl; neb Samaritáni, ti pohané, něco sú držěli zákona s židy, jako patery knihy Mojžiešovy, a něco nic; a tak že Kristus někdy milostivě obcoval s Samaritány, jako s onú ženú u studnicě a s jinými, čině jim milosrdenstvie, protož ku pohanění řekli sú: Jistě my dobře dieme, že Samaritán jsi ty, a tak zmietenec u vjetě - jako nynie mě i jiné nazývají kacieřem. A když řkú: "a ďábla máš,"

tu ho hanějí, že jest čarodějníkem, slůžě dáblu, jehož mocí divy činí. Ale jsa bůh pravý Kristus, tak veliké hanění slyšě, odpovídá pokorně, řka: "Já dábla nemám, ale ctím otcě svého,

- E. a vy neuctili ste mne." Že sú ho Samaritánem nazvali, toho neodpiera, neb Samaritán vykládá sě "strážný;" a že on jest strážný, o němž die David, Žalm 127, 1: "Nebude-li pán ostřiehati města, darmo bdí, ktož ho strážě," protož nepři, by v tom rozumu nebyl Samaritán. Ale že sú řekli: "dábla máš," k úmyslu jich při jim toho; neb ač on má dábla v své moci, jakožto pán a stvořitel má svého sluhu a své stvoření, tak on má dábla; ale oni sú mienili, že dábla má, jemuž slůží, a jehož mocí divy činí, toho úmyslu jim při, řka pokorně: "Já dábla nemám." Neb die S. Petr, 1 Pet. 1: Když sú jemu láli, nelál jest, neb neřekl jim: Vy dábla máte! ani řekl: Vy lžete! Proto-2 die S. Řehoř, že v té řeči Kristově pokorně: "Já dábla nemám," naše pýcha jest pohaněna; neb když někdy malíčko popuzena bude, ukrutnějšíe hrůzy vydá, než jest přijala; činí zlého, což může, a hrozí tiem, čímž škoditi nemůže. Až křivdu trpě bůh nehněvá sě, ani zasě hanie, jenž kdyby jim chtěl odpovědieti, řka: Dábla vy máte! jistě pravdu by řekl; neb by plni dábelství nebyli, tak zle o bohu mluviti by nemohli. Ale slyšec křivdu pravda [t. Kristus], i pravdy povědieti nechtěla, aby sě nedomněli, že by pravdy nepověděl, ale že jsa popuzen, zasě by haněl.

Z toho sě nám dáva poznání, že když nás bližní hanějí bez viny, abychom my, ač vieme' jich zlé činy, v tu dobu přemlčeli, proto abychom dobrého tresktání neproměnili v prchlivé bránění. Ale že ktož horlivě pravdu miluje, od zlých lidí trpí hanění, tomu na sobě pán dáva příklad pokory, řka: "ale

- F. ctím otcě svého, a vy neuctili ste mne." Když die: "ctím otcě svého," dáva věrným svým naučení, že když mile strpějí hanění pro pána boha, že tiem velmě boha otce svého ctie; neb žáci Kristovi, majíce naučení od všie svaté trojice, věduce, že čím více trpie, tiem více boha ctie a věččí odplatu vezmú, protož mile a pokorně hanění trpie. A z toho jest dokázání, že ti z školy Kristovy nejsú, kteříž pro naráčenie, a druhdy ano jest pravé, pohání sě a súdie, a utracují mnoho zbožie. A v té rotě jsú obecně žáci, jenž sě právóm papežským učie, ale co

Kristus prikázal, toho sĕ neučie. Také mnozí svĕtší jsú v té rotĕ, jenž pro jedno slovo neb dvě, anĕ za plĕšku nestojíta, vadie sĕ až do ssedánie; a tak ssedáci s obú stranú obecnĕ bývají křivi: jeden, že zlostně nařkne, a druhý, že z pýchy brání a nechce mile trpĕti. A svĕdomo jest, že nesmiernĕ věčcie křivda jest, králi, biskupu, a k tomu pravému bohu řeci: Dábla máš a jsi kacieri než rytieri neb panoši řeci: Ty si chlap! Protož bláznivĕ, zboží i duši své škodlivĕ tak sĕ hanĕjí a bíjejí.

Pak když die Kristus: "a vy neuctili ste mne," tiem slovem ukazuje, že synové dáblovi mají ten obyčej, aby nectili toho, ktož jim pravdu praví. A tak řka: "Já ctím otcĕ," ukazuje, že dábla nemá, a že divy činí boží mocí, a třĕtie, že v každém skutku hledá chvály božie; a řka: "vy ste neuctili mne," ukazuje, že oni jsú d'abelníci, neb ktož Krista nectí, ten jest dábelník. Aníž mohú v pravdě řeci židé, by Kristus pro marnú chválu činil divy; neb spatřiece všecy skutky jeho, nemohú řeci, by ku pýše svĕtské sĕ chýlili. Protož Kristus ihned die jakožto človĕk: "A jáť chvály své nehledám; jest, kto by hledal a súdil." Miení Kristus, že nehledá sobĕ človĕku chvály přĕs vóli boží, jako jie lidé svĕtší hledají; ale bôh, a tak božstvie hledá chvály Kristovy, a súdí od věčnosti, která chvála na Krista jelikožto na človĕka slušie.

- G. Protož ten, kdož chvály v svĕtĕ sobĕ hledá, jest podoben tomu, který by chtĕl uhoniti stien přĕd sebú, a kázati mu, aby napřĕd šel přĕd ním proti slunci; a tomu, který by chtĕl na vodĕ hory velikĕ přĕplúti. Protož kto chtie k věčnému slunci Kristovi přĕs hory všeho svĕta přijíti, musĕjí po sobĕ chvály nechati jako stien, to jest zamietati ji, jako Kristus zavrhl, řka: Jáť chvály své nehledám; jest, ktot hledá a súdí vás, proto že mě tupíte, a sami, sĕ chlubíte. A tak tiem slovem poručil jest bohu, aby on rozsúdil tu křivdu, kterúž oni jemu sú učinili; a moha sĕ ihned pomstiti, v tom nás naučil, abychom bohu súd poručili, nemstiece sĕ, když nám křivdu činie. A že když zlých lidí zlost roste, netoliko nemá kázanie slova božieho ubyti, ale má sĕ ho přisporiti, jako tuto die S. Řehoř, protož příkladem svým nás učí spasitel, že když sú mu řekli: "dábla máš," ne ihned kázanie slova svého opustil, ale brž svého kázanie při-

- množil a povýšil, řka: "Věru věru pravi vám, ač kto řeč mů zachová, smrti neokusí na věky." Smrti miení druhé, jenž po smrti tělešné jest zatracenie věčné, to jest odlúčenie od života, jímž by duše byla živa v milosti boží a v radosti; a ta smrt, jakož die David prorok, jest najhoršie, neb die Lalm 34, 22: Smrt hříšníkóv najhoršie. Ale jakož dobří, i když je hanějí, více se polepsie, tak vždy zlí, ač jim co dobrého kto učiní, více se pohoršie, a zvláště když je napomíná kto slovem božím. Protož židé, uslyševše Kristovo velmē dobré naučenie, více se pohoršivše, i řkú: "Již poznali sme, že ďábla máš!A dovodie toho z řeči Kristovy, jako by on selhal, mieniece, neb řkú: "Abraham umřel jest i proroci, a ty dieš: Kto řeč mů zachová, smrti neokusí na věky! i zdali ty věčči jsi než otec náš Abraham, jenž umřel jest? i prorokové zemřeli sú, kým se činíš?" to věz, tak mluvie: poňavadž Abraham umřel jest, jenž jest hodnější než ty, a jiní prorokové zemřeli sú, jenž sú slovo božie pravili, a ty pak dieš, že kto slovo tvé zachová, smrti neokusí na věky. Tu die S. Řehoř: Ti že sú k věčné smrti příleželi, té sú smrti nepoznali; neb když sú jedné k smrti tělešné hleděli, v řeči pravdy sú byli oslepeni, řkúce: "Abraham, otec náš, umřel jest." Odkud jest to pošlo, že sú Kristové řeči
- I. nesrozuměli o smrti věčné, a přichýlili sú řeč jeho k smrti tělešné? Již ukázal jest S. Řehoř, že proto, že sú příslušeli k té věčné smrti, a tak že jich blud pošel jest z jich zlosti; neb die písmo, Sap. 2, 21: Oslepila je jich zlost, t. v rozumu. Protož die Aristotiles 3 Eth.: Každý zlý jest neumělý: neb poňavadž jest zlý, tehdy zle činí; a ktož zle činí, ten blúdí; a kto blúdí, ten nevie, co činí; a kto nevie, co činí, ten jest neumělý. Protož milý spasitel modlil se otcí, když sú ho křižovali, řka, Luc. 23, 34: Otčel odpust jim, nebt nevědie, cot činie! I zdalit sú nevěděli, že ho křižují? aneb by Kristus to řka selhal? nikoli! ale že sú to činili zlostí svú bludně, jsúce v rozumu oslepeni, Protož sú nevěděli, by to zle činili: též i tuto, hanějice Krista, a nerozumějice, že on mluví o smrti věčné.

A také nerozuměli sú, že Kristovi příslušelo zvláště mluvíti o smrti věčné; neb jest proto v světě přišel a trpěti na kříži měl, aby nás od té smrti vykúpil. Neb kto z nich toho nevěděl, že

Abraham a jiní zemřeli sú smrtí tělešnú? ale světi smrti věčnú neumřeli sú, neb sú jie nikdy neokusili; neb nemož nižádný tú smrtí umřieti, ktož jie na věky neokusí, to jest nepozná jie sobě a nepočije. A tak řkúce židé: "zdali ty jsi věččí než otec náš Abraham? ' pravdu sú řekli, ač bludně, mieniece, že on nenie věččí než Abraham, ani než jiní prorokové; protož řkú: "i kým se činíš?" tak se velebě nad jiné? Ale k té lživě žalobě odpoviedá Kristus, řka: "Chlubím" neb "chválím-li já sám se, chvála má nic nenie." Neb marná chvála, proto že pravdě jest protivná, nenie chvála, ale brž pohaněnie; ale kohož böh chválí, tent má pravú chválu, a ta něco jest. Protož die Kristus: "jest otec můj, jenž chválí mě, o němž vy pravíte, že böh váš jest," ale lživě a já právě; neb "nepoznali ste ho" věrú pravú, neb mne neznáte. "Ale já poznal sem ho," jelikožto člověk plně přikázanie jeho. A vy diete, že böh váš jest, zvláštne proto, že by plnili přikázanie jeho. "A diem-li, že neznám ho, budu podobný

- J. k vám lhář." Neb oni sú lhali, řkúce, že boha znají, a že jich jest zvláštne, proto že zákon jeho držíe, a v tom sú lhali; a řkúce, že Kristus má dábla, a že se chlubi, také sú lhali; protož kdyby Kristus řekl, že nezná boha, tehdy by byl lhář k nim podobný.
- K. A že sú měli oni Abrahama za věččieho než Krista, a tak lživě ctili Abrahama, protož milosrdný mistr, chtě je vyvesti z toho bludu, die: "Abraham, otec váš, radoval se, aby viděl den můj; viděl jest a radoval se jest." Tu dovodí Kristus, že on jest věččí než Abraham, jich otec; a oni proti dóvodu odpierají, že toho nenie, řkúce: "Padesát let ještě nemáš, a Abraham si viděl?" Jako by řekli: Pravdy nepravíš; Abraham jest před padesáti lety umřel, a ty ještě padesát let nemáš. A jmenuji ku padesáti letóm, že jich nemá, proto, aby chtěl-li by se činiti starým pro počestnost, aby jeho mladá postava byla očitě proti němu, neb jest Kristus ještě neměl let tři a třidcieti. Ale Kristus ukazuje své božstvie, jímž jest dostojnější než Abraham, a tak i vedlé člověčenstvie, i die: "Věru věru pravi vám, prvé než Abraham bieše, já jsem." Tu znamenaj, že Abraham počal jest býti, když jest stvořen, a tak nebyl jest člověkem od věčnosti; ale Kristus, že jest bohem, nepočal jest býti, ale vždy od věč-

nosti jest; a tak i nedie: Já byl sem před Abrahamem, ale die: "prvé než Abraham bieše, já jsem." Tu jest hluboký smysl Kristus položil, jehož česky, ač bych co položil, nesrozuměli by sprostní, a řeč česká v tom jest krátká.

Pak dále židé, když se jim důvodův k jich bludu nedosta, obrátili sú se k kamení, aby kamením toho porazili, jehož řeči přemoci nemohli, a aby jako kacieře ukamenovali, jehož sú i pravdy, kterou jest pravil, nepoznali. Neb die čtenie: "Tehdy vzeli sú neb vzdvihli sú židé kamenie, aby lučeli na něho," a tak aby ho ukamenovali; "a Ježíš skryv se, vyšel jest z chrámu." I proč se před nimi skryl, moha je okamženě poraziti? jedné,

L, že nás v tom učil, abychom druhdy, ač můžem pyšné přemoci, pokorně jich hněvu ustúpili; a jakož die S. Řehoř, že se Kristus skryl, tiem ukazuje, že před těmi se pravda kryje, kteříž slovy pravdy hrzějí; neb pravda, srdce které nalezne pyšné, před tiem se kryje. O kterak mnozí jsú, jenž tvrdost židovskú hyzdíe, že sú pána Krista neposlúchali kázanie: avšak kteracíž sú oni byli k vieře, taciž tito jsú k skutku; přikázanie božie slyšie, divy vyznávají, ale však od svých zlostí obrátiti se nechtie. Aj volá, a navrátiti se nechcem! Aj čaká, a my na jeho shovievámie netbáme! Protož dokud čas jest, bratřieli zlost svú každý opust a shovievámie božieho se lekaj, aby srozuměl, že před ním nebude moci uteci hněvivým, jímž nynie hrzie tichým. Tak mluví S. Řehoř.

M. A tak čtenie toto ukazuje zlost kněží i zákonníkův židovských, jakož řečeno jest, a ještě více, že proti zákonu svému chtěli sú Krista jako kacieře rúhavého ukamenovati bez žaloby, bez svědkův provedenie, bez odsúzenie, a ne před městem, ale v miestě svatém: a zákon prikazuje, aby rúhavého odsúdiece, před městem ho ukamenovali, Lev. 24, 23. Ten obyčej měli sú žakovstvo a knězie v Pražském kostele na hradě, že když sú z dobré žádosti věrní křestané kněží napomínali, aby na kázani nelhali, ani ihned chopiece je tu, v kostele sú je bili, rvali, políčkovali, a uvedúce je do obecnice žakovské, tu sú je mrskali. Též učinili sú mnišie u Matky božie Sněžné na Novém městě, a v jiných klášteřiech. A to vše pocházíe pro lakomstvie, jakož i v oněch, jenž sú Krista chtěli kamenovati, až sú

i dokonali, což sú mienili, že sú ubičovavše, uplvavše, umor-
dovavše i pohaněvše zamordovali; ale však čeho sú sě báli, to na
ně spadlo: báli sú sě ztratiti zbožie, to sú ztratili, i k tomu duše.
Těž i nového zákona těmto stane sě nehodným kněžím, jenž pro
své lakomstvie, jež vedú v chrámě božiem, údy Kristovy, jenž je
věrně napomínají, tu ihned v chrámě mordují. Kdy laik dal by z
nich jednomu v nos štilec, ihned by řekli, že chrám boží jest
poškrvněn; ale když oni koho tepúce, kostel zkrvavie, to neškodí,
a když sě sami ztají, a mnoho jiných hrozných nehod učinie! Ale
přide onen král a biskup s bičíkem, Kristus, jenž jich pomrští, a
die jim, Matouš 21, 13: Dóm můj dóm modlitebný jest, a vy ste
učinili z něho jeskyni lotrovů, svatokupčiece, lakomstvie vedúce,
marné řeči mluviece, nekázeň plodiece, i druzí smilniece. A
hroznějším bičíkem jich pomrští, než oněch židovských kněží, neb
vypaří na ně tento biček: Ven, psi nestudatí! jenž ste z mého
domu jeskyni lotrovů učinili, a mé věrné ste mordovali.

ČTENIE NA KVĚTNŮ NEDĚLI.

Píše svatý Mat, v 21 kapitole, 1-9 verši.

Když přibližováše se Ježíš k Jeruzalému, a přijde k Betfage k hoře Olivetské, poslal jest dva učedníky atd.

Věrní křesťané pamatují dnes, co jest učinil náš milostivý pán všeho světa, jakož dnešnie svaté čtenie ukazuje, jež v první neděli Adventu vyložil sem, tak jakož vzní upřímo k skutku. Avšak ještě věrné duši k napomenutí diem, ze milostivý spasitel, pro naše spasenie přibližuje se k Jeruzalému jako dnes, ukázal jest velikú pokoru, veliké milosrdenstvie; a všed do chrámu, ukázal jest pokoru i milosrdenstvie i spravedlnost: Pokoru, že jsa pánem a králem všeho světa, jel jest sprostně na oslíku, aby pýchu světskú potupil. Milosrdenstvie ukázal, že jeda k Jeruzalému, věda co se lidu jeho má státi i na těle i na duši, plakal jest velmě, až se zalknul, a nemohl řeči dokonati, řka, Luc. 19, 42: "Jeruzaléme, Jeruzaléme! by věděl, i ty by" - dále pro pláč nedořekl toho slova, plakal. V chrámě také ukázal milosrdenstvie, že přistúpili sú k němu slepí a klécaví, an je uzdravil. Spravedlnost ukázal, že kněží a trhovců z chrámu bičem vymrskal, řka jim, Mt. 21, 13: "Psáno jest: Dóm můj dóm modlitebný bude nazván, a vy ste jej učinili jeskyní lotrovů."

A již máš na spasiteli dnes pokoru, milosrdenstvie a spravedlnost, aby věda, dnes byl pokorný, milosrdený, a spravedlivý. A milý! podiv se dnes jeho veliké pokoře, že bůh věčný, stvořitel všeho světa, král angelský, vždy pěš pro naše spasenie chodil jest, pracně, do ustánie po městách, po vseh, i po púšti, a jedinů (jel) jako dnes, aby proroctvie naplnil svatého Zachariáše, jenž die v 9 k. 9 v.: Aj král tvůj jede k tobě, spravedlivý a spasitel, on chudý a sedě na oslici a na oslíku. Die: „král tvůj," aj div se, že jede tobě k vykúpení; "spravedlivý," aby tobě křivdy neučinil; "a spasitel," aby tě spasil, ne zatratil,

¹ Viz "Ctenie neděle prvé v Advent" na str. 13.

budeš-li dobrý; "on chudý" pro tě, aby ty byl na věky bohatý; "sedě na oslíku," aby ukázal pokoru, a také dal příklad, že

- B. mohou páni světsí jezdit i duchovní ku potřebě, ale varující se pýchy, protože on na oslíku, bez sedla sprostně. I kto by se dnes v duši to rozbíraje nedivil, že pán všeho světa, a člověk tak veliký vedle těla, nikdy nejezdív, i jel na oslíku? Protož die S. Jan zlatoústý: Neseděl jest pán na vozu zlatém, v drahém zlatohlavě stkvě se, ani jest vsedl na bujný kůň, ale na tichú

osličku. A neměj v tom roztržení, že někdy písmo die, že seděl jest na oslici, a někdy na oslíku, nebt jest na obém seděl, jakož prorok Zachariáš die, že seděl na oslici a na oslíku, též i svatý Matěj ve čtení; a to ne darmo, ale aby i starého hříšníka i mladého, kterýž bude jemu k jездě povolen, znamenal: starého skrze oslici, a mladého skrze oslíka. A proto u veliké jest jel pokoře, o níž takto píše se v modlitbě, když kněz chce vjíti dnes do kostela v procesí: Ten jenž sedí na cherubín, a stolice jeho na slupě oblaka, na maličkém hovádku čtveronohém jedieše, ne zlatými kúsky pěnivé úzdy okovav, ani stkvúci kámen stkvieše se pod visutým dekem, ani stkvúcie niti visiechu s třapci krví barvenými, v nichž se kochá světská pýcha a vy

- C. sokost světská nadýmá, ale v biedném oděvci sedě na oslíku nebeský pán, jedieše v prachu, aby nás své pokoře tak dobrými příklady naučil.

Aj tak dnes slovo od slova papež, biskup, i farář má čisti, když před dveřmi kostelními stane u procesí, to jest v zřízeném chodu zákovstva a lidu jiného. I neviem, kterak by papež to mohl dobře čisti, ač by snad uměl, neb biskup; neb mnozí bývají papeži, arcibiskupové, kardináli, biskupové, kanovníci i faráři, neumějíc v knihách čisti; kterak mohl by čisti, ano všecko by bylo proti němu? Kristus na oslíku, a on na velikém bielém oři neb hynstu, v úzdě zlatem okované, a drahým kamením úzdu, prsossiny i pochvy maje položené, třapce zbarvené u koblúka až do země, a dek, jenž kůň kryje, až se i po zemi vleče; před nímž oslici ženú neb mezkyni, jenž na sobě nese tělo božie, jedúci druhdy trávu po zemi, na niž s Kristem nic netbají, a před papežem klekají, ano nad ním nebe nesú a nazývají najsvětějším, a trů se prosieze za obroky, a nohy líbají,

ač dopustie oděnci žoldněři, jenž kyji stříbrnými chudé od noh tepú; a on sedě na hynstu, směje se tomu, že tak u veliké chvále jest: a náš milý, tichý, pokorný spasitel jede s velikým pláčem na oslíku!

Nuž věrný křestane! rozvrz to v svém rozumu, tak jeda papež, následuje-li svého spasitele? Dieš-li, že následuje, zklamáš se, jako i v tom se klamáš, mníš-li, by to tak mělo býti, a věříš-li, že ten papež tak jeda, jest otec najsvětější. Tit se klamají, kteří jemu toho přivoléc potvrzují, jako kardinálové, jenž také s ním jedú v takéž pýše, jedné žet nebe ne každý nad sebou má a třevícov zlatých; tit nejdú pěší, jako agoštolé podlé oslicě, jenž nese Krista před papežem. Také se klamají, kteříž před ním, an tak jede, klekají, a i ti všichni, kteříž mníe, by to bylo dobrě: jakož sem já mněl, dokud sem písma a života svého spasitele nedobře věděl; a již znám z jeho daru, že jest pravé rúháníe Kristovo a zavržení jeho písma i následování, a že jest pravé antikriststvie. I kterak ti v pokoře, v pláči, v tichosti a v náboženství pamatují dnešní pokoru, tichost a pláč svého spasitele, jsúce jemu skutečně tak protivni? kterak mohú čisti čtenie, kterak onu modlitbu napřed řečenú, ana tupí všichnu jich pýchu? kterak mohú čisti pašiji, to jest umučení svého spasitele? Věrně velmě nedůstojně! I kde sú vzeli té pýše příklad? kterým písmem božím to sú sobě našli? Jistě Antikristovým vymyšlením, ne Kristovým, jenž jest vše zpět učinil.

Čteme, že když císař Eraklius dobyv kříže, na němž Kristus jest umrtven, pobiv pohany, jel pyšně k Jeruzalému, a když se přiblížil k bráně, tehdy zdi sstúpily sú se před ním a před jeho lidem; a když jest stál a lekl se, tehdy uzřel jest angela na bráně, a ten jest řekl jemu: Eraklí! ne tak spasitel tvůj, král všeho světa, jel jest k smrti, ale pokorně na oslíku. Tehdy císař srozuměv, ssedl s koně, a vzem kříž i šel pěš pokorně, pokořiv se bohu, a tepruv brány sú se jemu otvířely. Aj císaři světskému, jenž ne tak pyšně jako papež jel jest, co se přihodilo u tělesného Jeruzaléma: přihodí-li se papeži, že budú jemu brány Jeruzaléma, králevstvie nebeského, zavřieny, též i kardinálóm, arcibiskupóm, i jiným pyšným prelátóm! Protož my abychom se toho vystříehli, následujme pokorného Ježíše, jenž

jako dnes jel jest pokorně na osliku, v pokorném oděvci a s velikým pláčem. Na osliku, die S. Bernard, ne na vozích, ne na koních v zlatých úzdách, ani v stříbrných, ani v sedlách pozlacených, ale pokorný, osliku na chřbetě sedě, podloživ rúšce učedníkův svých, jenž nebylo jest drahé.

Ale co je to, že chtěl, aby takú procesí měl neb poctěnie, věda že ihned skoro bude umučenie? Snad proto, aby jemu bylo více hořké umučenie, že jej předešlo tak veliké poctěnie; neb od téhož lidu, v témž městě, a po malém času, byv s tak velikú chválú přijat, jest ohavně ukřižován. O kterak nepodobné jest zpievanie: Vezmi a ukřižuj ho! a: Požehnaný, jenž přijel jest ve jmeno božie, spas ny na výsosti! Kterak nepodobný hlas: Král Izraelský! a: Krále nemáme jedné ciesaře! Kterak nepodobné: ratolesti z dřevie a kříž, kvietie a trnie! A jemuž sú stáli před oslika rúcho své, svelkli sú s něho rúcho jeho, o ně sú se losovali! Kterak nerovné: Spas ny! a: Necht sobě sám pomóz! O milosrdný spasiteli! i proč tobě pro naše hříechy bylo jest potřebie tak ukrutnú, hořkú a ohavnú smrt trpěti? I co se to miení, že ihned skoro po procesí na mši čteme pašiji, to jest umučenie? Divné v hromadu slozenie: tuto chvála v procesí, a potom umučenie, kteréž se u pátek stalo! Jistě pěkně sú to světi položili, abychom v nížádné radosti světské neměli utěšenie a doufanie, věduce, že po radosti bývá pláč. A tomu na znamenie plakal jest milostivý spasitel v své chvále, abychom my to pamatujice, když máme které v světě zčestie, aneb chválu, neb povýšenie, pomněli na zamúcenie; a též zase, máme-li které zde pro Krista zamúcenie, abychom pomněli na věčnú radost; neb tak jest smiešeno i v světských lidech i v duchovních. I kto chce všetečně sobě doufati, aby po zdejší radosti, bez zamúcenie, došel radosti věčné, poňavadž angelský pán, jenž hříechu neměl, po také chvále trpěl jest tak veliké pohaněnie, a mučenie až do smrti? Jistě veliké dokázanie jest, kterak brzce člověka pomine světská chvála!

- D. Ještě znamenajme, že jako dnes lidé měli sú se rozličně ku pánu Ježíšovi; neb učedníci ti vedlé jeho prikázanie šli sú, a odvázavše oslika a oslici, jemu sú přivedli, rúcho své na ně vložili, spasitele vsadili a podlé něho sú šli; zástupové jedni sú

napřed šli, a ti řežíce ratolesti z dřevie, a palmy a kvietie před něho sú metalí a rúcho stlali; a druzí zástupové ti z zadu šli, a obojí sú volali, řkúce: "Osanna!" židovsky, to jest: "Oj prosíme, spas ny skrze syna Davidova, požehnaný, jenž přišel jest ve jméno boží!" A svatý Lukáš v 19 k. 37-38 v. die, že když se s hory Olivetské jeda blížil, počeli sú všichni zástupové, s ním stupující, veseli jsúce, chváliti boha hlasem velikém nade všemi ctnostmi, kteréž sú viděli, řkúce: Požehnaný, jenž přišel jest, král ve jméno boží! pokoj v nebi a sláva na vysokostil A když sú tak volali a boha Krista chválili, die svatý Lukáš 19, 39-40, že někteří zákonníci z zástupův řekli sú k němu: Mistré! laj učedníkóm svým. A on řekl jim: Pravi vám, budú-li tito mlčeti, kamenie bude volati.

Ty lidi znamenajice i skutky, vezměmež naučení, prvé od apoštolův. Čiňme, co jest nám Ježíš přikázal, a zvláště my knězie, jenž sme posláni do hrádku neb městečka tohoto světa, jenž jest ohražen zdí, to jest Antikristovou ukrutností, a přiekopem, hlubokou chytrostí; tat jest ohrada zlosynův tohoto světa, jenž jest proti učedníkóm Ježíšovým, jenž zákon velebie. A v tom světě ihned nalézají oslici přivázanú a porobenú k práci; oslice ta znamená duši smrtedlnými hříechy obtieženú, porobenú prací ááblovú, a přivázanú žádostí zlú k jeslem tělestné rozkoši s oslátkem, to jest s vůlí svú, kteréžto oslátko rodí se z pokřivenie rozumu; a ta oslicé krmí se plevami, to jest marnostmi neúčitečnými.

- E. A dobře člověk hovadný a tak i jeho duše přirovnává se k oslici neb k oslu, jenž jest hovado lénie nerozumné: též člověk, jenž smrtedlně hřeší, jest hovadný, že jakož hovado, což činí, tiem se nestydí před bohem, též on; a jako hovado to činí, k čemu je vůle těla táhne, též hříšník bez rozumu jako by byl, tak po žádosti tělestné jde, rozumu nepoživaje. Protož pravie mudrci a zvláště S. Boecius, že lidé pro hlúpost člověcké sú ztratili přirození. Tomu rozuměj takto, že člověk duchem má jednotu s bohem a s angely, že v duchu má rozum, jímž zná dobré i zlé, a tiem jest přesáhl vsecky živočichy, to jest vsecky věci, jenž jsú živé a mají čich, jímž mohou číti, jako jsú ryby, ptáci, hovada, psi, a tak i jiné s čichy věci; neb nížádná z těch

rozumu nemá, jako má člověk. A pak že člověk jest tělesný a smrtný, tím sjednává se se všemi živočichy. Protož dokud rozumu člověk právě požívá, dotud jest nad hovada v důstojenství, podoben bohu i angelům; ale když opustě rozum, i jde po žádosti tělesné a hřeší smrtně, tehdy již hříchem jest ponížen pod hovado, že již jest zlý, bohu protivný, hříšný; ale ne tak hovado. Protož písmo často praví, že hříšný jest nic, jakož S. Pavel die 1 Kor. 13, 2: Nemám-li lásky, nic nejsem. A David die k bohu, Žalm 59, 9: Hříšníky v nic obrátíš. To jest takto rozuměti, že ktož jest v hříše smrtném, ten nic není v milosti boží, tak že on boha nemiluje, a bůh jemu také milost svú tak otjal, že nic jeho svaté milosti není vzácno, což on činí; a skoná-li v hříše smrtném, tehdy na věky bude nic v milosti; a tak die David: Hříšníky v nic obrátíš.

Protož člověk varoval-li by se smrti, boje se, aby se v nic neobrátil, tak že by potom nic nebyl, jakož mnějí bludně někteří pohané a kacíři: tak velmě měl by se varovati hříchu smrtného, aby jim v milosti nezničil. Opět varoval-li by se, aby v svini se neobrátil, jenž židka jie hovna: ještě máš se varovati více, aby smrtně neshřešil a nezničil v boží milosti. Protož die David prorok, Žalm 32, 9: Neroďte býti jako kůň a mezek. Kůň mrcha řehťavá, bujná, k smilství hotová, a mezek mrcha neplodná, neb nikdy nerodí ani mezek ani mezkyně. Koní řehťaví k smilství jsú smilníci bujní, vykrmení, o nichž die pán bůh v Jeremiášově 5 k. 7-8: Nasýtil sem je, a cizoložili sú, a v domu kurvy smilnili sú, koni milovní žen a vypuštění učiněni sú. O, co jest těch koní sytých, a vypuštěných od diela hynstův, obročných kněží, jenž z veliké sytosti a z prázdnoti cizoložie a smilnie, a řehcí k ženám cizími co jest také kniežat, pánov i rytieřův, i tučných měštěninův, jenž pohříchu cizoložie a smilnie, a jsú jako mezkové neplodní v duchovenství ně ještě i tělesně jsú obecně velicí smilníci a veliké smilnice bez plodu: daj pán bůh, aby byli odvázáni jako oslicé od jeslí tělesné rozkoši!

- F. Ale snad se vyrazie někteří, brániece odvázáti té hříšné oslicě, jakož bránili sú oné oslicě odvázáti, řkúce úcedníkóm Kristovým v 11 k. 5 v. S. Mar.: Co činíte odvazující oslíka?

A učedníci řekli sú, jako jim přikázal Ježíš. Tu die S. Beda, že když die Ježíš: "A die-li vám kto co, řcete, že pán jich potřebuje," že tu duchovně prikazuje učitelóm, to jest kazatelóm, jenž lid učie, že bude-li co protivného, bude-li kto brániti hrieš

ných od osidl odvazovati a vyznáním pánu přivesti, že nemají kázanie opustiti, ale ustavičně praviti, že pán k ustavení své cirkve jich potřebuje. To Beda. A tím úmyslem, když sú mi bránili pod kletbú kázati, brániece svatým kázáním oslów odvázati od jeslí tělestné rozkoši, nechtěl sem přestati, věda že položil Ježíš, aby učedníci braničóm řekli, že pán chce mieti. Ale jsú horší nynější braniči než oni; neb oni sú ihned nechali učedníkův, že sú oslici odvázáni: ale nynie nepřestanú, a zvláště že oni sami jsú ta oslice od dábla přivázaná k plevám marnosti světské, aby je jedla, a k jeslem rozkoši tělestné. I ktož je nynie kázáním odvieže od smilstvie, od pýchy a lakomstvie? by Petr a Ondřej, ta dva učedníky, přišla, jako po onu oslici, nic by jich neodvázala. Avšak ač těch kázanie neodvieže od hřiechu, ale sprostné, jenž sě skrze osla znamenají, jako die Isaiáš v 1 k. 3 v.: Poznal jest osel jesle pána svého, ale Israel mne nepoznal a lid můj jest nerozuměl. Osel jesle božie zná, když sprostný člověk slovo božie přijímá; ale Israel boha nezná, když kněžstvo, jenž by mělo více boha znáti než sprostný lid, boha v přikázání neposlouchá. Protož die tudiez ihned bůh napřed skrze Isaiáše 1, 2: Syny sem vykrmil a povýšil sem jich, a oni pohrzeli sú mnú. Dále pak, oslici když Ježíšovi svatým učením přivedú, aby na ni sedl Ježíš, vloze na ni rúcho apoštolské, to jest vieru, naději a lásku, Petrovu horlivost, Ondřejovu statečnost, Janovu nesmilnost, Jakuba věčcieho skrovnost, Filipovu pilnost v dobrém, a tak o jiných ctnostech jiných apoštolów; neb na tom rúšě Ježíš sedí, to věz milostí v duši přebývá. A tak již máš, co apoštolé znamenají, že věrné učitele lida, a oslicě člověka kajicieho, neb duši, jenž jest byla velikými hřiechy porobena, a již jest odvázána, Ježíšovi přivedena, a rúchem ctností přiložena.

Pak ti, kteříž sú v cestu Kristovu vyšli, rúcho své před něho metali a jeho chválili, znamenají ty, kteříž pokorně svlekúce starého člověka, jakož S. Pavel die Kolossenským 3, 9, to věz

staré obyčaje hriechóv, i mecí před Krista, vyznávající, že jsou hříšní; a ratolesti z olivie mecí, že milosrdné skutky již bližním pro Krista činie, že je krmie, odievají, z hriechóv táhnú a v dobrém učie; pak kvietie mecí, ktož vonné příklady jiným dávají; palmu nesú, jenž znamená vítězství, když přemohše tělo, svět a dábla, pevně stojie. Pak ti, kteříž sú šli po Ježíšovi, chváléce boha, znamenají vsecky ty, kteříž následujice Ježíše, zjevně vyznávají a vesele jeho moc i ctnosti. A chválé pána boha prvé proto, že od mnohých hriechóv je vysvobodil; druhé, že je od mnohých zachoval; třetie, že milostivě obrácenie čaka; čtvrté, že srdce jich milostí navštívil; páté, že v počet svých věrných přijal; šesté, že již moc dobře živu býti dal, aby se zase v hriech nevrátili; sedmé, že dal milost věččí k zaslúžení; a osmé, že potvrdil naděje k obdržení věčné radosti. I kteří by dnes byli tak zlí, aby z těchto darův milosrdného boha nechválili? a to hlasem velikým, jako oni sú chválili, řkúce: Požehnaný král, jenž jest přišel ve jméno božie, nám k vykúpení, nám k spasení, k našemu velikému utěšení; neb bude nám pokoj v nebi a sláva bohu na vysokosti.

Ale když dábel znamená takú chválu, tak nastrojí mistry, kněží a zákonníky, aby osopili se proti těm, jenž tak boha chválé, jdúce po Ježíšovi, aby jim lál, aby mlčeli; to jest, budú Ježíše strojiti, aby ti byli kleti, řkúce: My kinem jmenem Ježíše vsechny ty, kteříž chodie na kázanie do Betléma, a vsecky ty, kteříž zpievají:

Vstal jest bůh z mrtvých svú mocí; a
opět ktož zpievají:
Jezu Kriste, štědrý kněže,
s otcem, duchem jeden bože;
a opět ktož zpievají:
Navštěv nás, Kriste žádúci,
pane světa všemohúcíl daj
nám se v srdci poznati, bez
hrózy sebe čekati.

Ale odpovie takým braničóm závistivým pán Ježíš, řka: "Věru pravi vám, budú-li tito mlčeti, kamenie bude volati." To věz: ještě ti, kteříž jsou v rozumu tvrdí a hlupí, tiť mě budú chváliti, ač vy bráníte. A takť i chválé sprostní vesele našeho milostivého spasitele, Jezu Krista.

NA VELIKÚ NOC.

Píše svatý Marek v 16 kapitole, 1-7 verši.

V ten čas Maria Mandaléna a Maria Jakobova a Salome kúpily sú masti, aby při jdúce mazaly Ježíše. A velmě ráno jeden den po sobotě přišly sú k hrobu, když vzešlo slunce, a řekly sú jedna k druhé (neb spolu): Kto odvalí nám kámen od dveří hroba? A vzezřevše, uzřely sú odvalený kámen, a bieše velm.ě veliký. A všedšě v hrob, uzřely sú mládence [angela] sedícíeho na pravici, oblečeného rúchem bílým JstolaJ, i lekly sú sě; jenž řekl jest jim: Nerod'te sě báti! Ježíše hledáte Nazaretského, ukřižovaného: vstalí jest, neniet ted! aj miesto, kde položili sú ho. Ale jděte, povězte učedníkóm jeho a Petrovi, že předejde vás v Galilei; tu ho uzříte, jakož jest řekl vám.

Ukazuje svaté čtenie, co se stalo dnes po Kristovu z mrtvých vstání, jež dnes slavíme, abychom jsúce vděční jeho z mrtvých vstání, svého čakali, abychom jsúce oslaveni, s ním se na věky radovali. Neb jakož mluví S. Řehoř v dnešniem kázání, že dva jsta životy: jeden smrtný, druhý nesmrtný; jeden známe, druhého sme neznali; neb jistě jeden život jest smrti, a druhý z mrtvých vstání. Protož přišed smírce boží s lidmi, Kristus Ježíš, přijal jeden život, a druhý ukázal; přijal jeden umřev, a ukázal druhý z mrtvých vstav. Protož by nám, jenž vieme, že jest život smrtný, z mrtvých vstání sliboval, a toho zjevně neukázal, kto by jeho slibování věřil? Protož byv člověkem, ukázal se v těle, ráčil jest umřieti dobrovolně, a vstal jest z mrtvých slavně; a tak ukázal jest u příkladě, co jest nám slíbil k odplatě. Ale snad by řekl někdo: Spravedlivě jest ten z mrtvých vstal, neb proto že bohem jest, ot smrti držien býti nemohl jest. Protož k naučení naše hlúposti, a k potvrzení naše křehkosti, svého z mrtvých vstání příkladem nám dosti nechtěl učiniti; neb ač sám v ten čas umřel jest, avšak sám nevstal jest. Neb psáno jest Matouš 27, 52: "Mnohá těla sva-

tých vstala sú, jenž sú byli zemřeli." Protož odjati sú všichni dóvodové nevěry, aby nižádný neřekl: Nemá toho sobě doufati člověk, co jest na svém těle učinil bůh člověk. Aj že s bohem vstali sú lidé, vieme, a že sú byli púzi lidé, nepochybujeme; protož jsme-li údové našeho vykupitele, doufajme téhož na sobě, co se stalo naší hlavě. To vše S. Řehoř, dovodě, že máme z mrtvých vstáti, poňavadž Kristus, hlava naše, ne sám toliko vstal jest z mrtvých, ale i jiné s sebů vzkřiesil, aby nás, že máme z mrtvých vstáti, o tom potvrdil.

A o tom z mrtvých vstání slavíme dnes den svatý veliký, pamatující ve čtení, co se stalo, že svaté ženy tři: Maria Mandaléna, a Maria Jakubova matka, a Maria Salome, to věz dcera toho, jenž jest byl muž svaté Anny a slul Salomas; a tak Maria Magdaléna a dvě Maří, sestře panny Marie, jsů položeny ve čtení. A ty vedlé židovského obyčeje měly sú v poctivosti tělo Ježíše mrtvého; protož kúpily sú masti, aby mazaly tělo jeho, jakož die čtenie: "Maria Magdaléna a Maria Jakobova" t. matka, a dos,lyš "Maria Salome," t. dcera toho, jenž slul Salomas, "kúpili sú masti, aby přijdúce mazaly Ježíše," vedlé obyčeje židovského, a tak aby milost ukázaly k mrtvému, jehož sú milovaly živého. A zpósobil milý spasitel, aby v té službě s masti Marie Magdaléna najprvé byla položena, aby ukázal, že duchovnie milovanie jest jemu milejšie, než tělešné přirozenie; neb této dvě Maří byle sta Kristově tetcě, a Maria Magdaléna nebyla jemu v rodu tak přivuzna; avšak i tuto ji napřed položil, i prvé se jí, vstav z mrtvých, než jiným ukázal, jakož ukazuje S. Marek v 16 k. 9 v. řka: Vstav z mrtvých Ježíš jeden den, ukázal se najprvé Maří Magdaléně, z niež byl sedm dábelství vyvrhl. V tom jest dal hříšníkóm kajícím útěchu, že budú-li horlivě se káti a velmě ho milovati, tehdy budú moci jiné předsťihnúti v milosti spasitele Jezu Krista.

Dále die čtenie: "A velmě ráno jeden den" z téhodne "po sobotě," to jest dnes, "přišly sú k hrobu, když slunce vzešlo." Tu věz, že tyto svaté ženy jako včera pro hod židovský nedělaly sú mastí, ale mlčely sú; avšak na večer, jakož se konal hod židovský, připravily sú masti, a pak dnes v neděli, jenž slul jest prvý den po hodu židovském, konečně přišly sú k hrobu,

byvše s nocí na večer u hrobu, a opět v noci před sluncem, jakož S. Jeronym die. A tak sjednáš evangelisty. Neb S. Matheus 28, 1 die, že na večer, jenž se počíná prvý den po sobotě, to věz od večera, jakož židé den počínají, přišla Maria Magdaléna a druhá Maria, aby ohledale hrob, to jako včera večer; a ted svatý Marek 16, 2 die, že přišly sú velmě ráno, když vzešlo slunce, to věz, kdy již den ukazovalo svými paprslky. Ale pochybovaly sú, jdúce na cestě, kto by jim kámen odvalil od hrobu; protož řekly sú všecky spolu: "Kto nám odvalí kámen od dveří hroba?" A böh, jenž svých nemešká v dobré žádosti, přikázal jest angelu, aby jej odvalil: ne proto, by Kristus nemohl vyjít, poňavadž vyšel jest z života panny Marie bez porušení, a všel jest k učedníkóm skrze zavřené dvěře; ale proto, aby zstrašil rytieře, jenž sú hrobu stríehli, a aby ukázal ženám, že hrob jest prázdnen, a pověděl jim, že vstal z mrtvých a že chce je předjít v Galilei. A tak když sú tyto ženy přišly k té peleši neb komórcě, v níž jest byl hrob, "vzezřevše, uzřely sú odvalený kámen." A aby ukázal svatý Marek, že sú nedarmo rozmľúvaly, kto by jim odvalil kámen, že by samy nemohly odvaliti, die: "A bleše" neb jistě bleše "kámen velmě veliký." Pilně biskupové a knězie hrob zavalili, aby ho učedníci z hrobu lehčě neukradli!

"A všedše ženy v hrob," to jest v tu peleš, v níž jest byl hrob, "uzřely sú mládencě na pravici," t. angela v spósobu mládencě, "oblečeného rúchem bielým. I lekly sú sě," proto že těla Kristova nebylo, a hrob byl prázdnen. Ale angel dobrý, jako dobrý boží posel, jinak čině než dábel, těšil jest ženy, řka: "Nerodte sě báti!" neb poňavadž "Ježíše hledáte Nazaretského ukřižovaného," vězte, že "vstal jest, a neniet ted" v hrobě nynie tělestně, ačť všudy jest vedlé božstvie. "Aj," to věz vizte "miesto, kde" to věz v němž "položili sú ho byli," žet jest prázdne. Ale nechajíce hledanie, a úmysla těla jeho mazanie, "jděte a povězte učedníkóm jeho" všem vóbec, "a Petrovi" zvláště, at pro zapřenie mistra svého nezufá, ale obrátě sě, jiných u viere potvrzuje. Neb tu die S. Řehoř, že otázka jest, proč, když angel jmenoval jest apoštoly, Petr jmenován jest jmenovitě? die, že proto, že, by angel nejmenoval ho zvláště, proto

že jest mistra zapřel, přijiti mezi učedlníky by nesměl; protož jmenován jest jmenovitě, aby nezulal pro zapřenie. Dále řekl angel: " předejde vás v Galilei; tu ho uzříte, jakož jest řekl vám." Galilea, die S. Řehoř, " přestúpenie" vykládá se; neb již vykupitel náš od trpenie k z mrtvých vstání, od smrti k životu, od muky k oslavě přestúpil jest, a po z mrtvých vstání v Galilei od učedlníkův vidien jest; neb po z mrtvých vstání jeho oslaveného viděti budeme, ač nynie od hřiechův k povýšení ctností přestúpíme. To krátce vedlé slov svatého čtenie.

Ale že by věrné duši na tak veliký hod snad bylo čisti málo, protož můž sobě více utěšenie v svatém čtení naleznúti. Aj způsobil milostivý spasitel, aby jeho z mrtvých vstání bylo skrze ženy jiným ohlášeno, tak že své matce prvé, jakož za to máme, ač čtenie nepokládá, ukázav se, jim ženám se ukázal, aby skrze ně jiným jeho z mrtvých vstání bylo oznámeno, proto, že jakož sú méně než apoštolé pochybily, tak aby prvé jeho z mrtvých vstání věduce, jim je ohlásily. Nu kněžíel když v následování Krista pochybíte, napomenú-li vás ženy, mile přijměte: jáť chci rád přijieti, když mě kolivěk babka co dobrého, a zvláště, abych byl dobře živ, naučí. Ale druzí mají za bláznovstvie, aby ženy dobré je treskaly, neb co dobrého naučily, jakož i učedlníci Kristovi, což sú jim svaté ženy o Kristovi z jeho přikázanie pravily, to sú oni za bláznovstvie měli, jakož die S. Lukáš v 24 k. 11 v.

Pak vedlé výklada S. Řehoře, Krista s těmito ženami hledáme, když v něho statečně věriece, vóně ctností jsúce naplnění, a s příkladem dobrých skutkův k němu, jenž za ny v hrobě jest ležel, pospiecháme. A jakož ony ženy angely sú viděly, tak věrné duše, kteréž tak ctnostmi sú naplněny, jakož sestry Kristovy angelská myšlenie a zvláště od boha vzjevenie mievají. A angel seděl jest na pravici, aby ukázal, že již Kristus biedný a smrtedlný život přestúpil jest, a již u věčné radosti s angely jest posazen. A tak bělost rúcha znamená plné Kristovo vítězství, a skvostnú a velebnú za vítězství odplatu, a ne toliko jeho, ale i naši. Neb slavné jeho z mrtvých vstání i angelské i naše jest utěšenie: naše, že ač dobře skonáme, vstanúce po něm z mrtvých, v radost věčnú vstúpíme; a angelské, že jich

počet naplníme. A že verní, ktoríž Ježiše hledají, nemáji se angelov strachovati a tak smrti navštívenie, znamená se, že řekl angel ženám hledajícím Ježiše: "Nerodte se báti." Die S. Řehoř: Jako by zjevně angel řekl: Necht se ti bojie, kteříž nemilují nebeských měštěninov navštívenie; necht se strachují ti, kteříž tělestnými žádostmi jsúce obtieženi, k jich tovařství by mohli přijíti neutají: ale vy proč se bojíte, když své spoluměštěniný vidíte?

Aj angela S. Mat. 28, 3, jenž se jim ukázal, vypisuje, die: "A bieše tvář jeho jako blesk, a rúcho jeho jako snieh;" neb v blesku hróza bázni jest, ale v sněhu bělosti ochotnost. Protož že všemohúci böh i hrozný jest hříšným i ochotný spravedlivým, právě svědek jeho z mrtvých vstanie, angel, i s bleskem tváři i v bělosti ukázán jest, aby svým způsobem i zstrašil zlé, i utěšil verné. A těše ženy svaté, die jim: "Nerodte se báti! Ježiše hledáte Nazaretského;" neb ktož svatým úmyslem Ježiše, jenž jest spasitel, hledají, ti jeho svatých angelov báti se nemají. A znamenitě die S. Mat. v 28 k. 5 v., že řekl jest angel ženám: Nerodte báti se vy, nebt viem, že Ježiše, jenž ukřižován jest, hledáte; a tak nerodte, milé paniel báti se vy: necht se zlí biskupové, kněžie, zákonníci, jenž sú ho umučili, bojie, a ti rytieři a oděnci, jenžt ještě u prázdného hrobu Ježiše strěhú. Protož i ženy, radující se, od hrobu sú k učedníkóm běžely, i rytieři lekše se, jako mrtví u hrobu sú leželi, jakož die S. Mat. 28, 4. I co se stane zlým v súdný den, až se sám Kristus oslavný ukáže? i kterak nebudú veseli ti, jenž sú, jsúce dobře živi, hledali Ježiše, věriece právě, vyznávající vesele, a následující statečně milostivého Ježiše? k nimž v pravdě móż dnes řečeno býti: "Ježiše hledáte Nazaretského, ukřižovaného: vstali jest z mrtvých," to jest: neniet mrtev v vašich srdcích, ale živ milostí svú.

Co jest řečeno: Kristus jest vstal z mrtvých? Obžil jest. Co jest: obžil jest? Byv na těle mrtev, již živ jest, a již neumře. Co tiem nám ukázal? Že všichni umřeme a tak obživeme. On umřel jest hříechu, že nehrěšil jest: umřeme my těž, abychom byli v spravedlnosti živi. On obžil jest a již neumře: my obžili sme na duši milostí, již neumierajme. On vstav z mrtvých, die

k otci: Obžil sem, a ještě s tebou jsem. On tak mocný, mezi mrtvými položen, ale mezi mrtvými svoboden; a přes třetí den mrtev neležel, aby jeho prorok, Ozeáš 6, 2, v pravdě byl nalezen, jenž die: Obživeš po dvou dní, v třetí den vzkřiesíš nás. Co tu učí prorok? Jistě to, aby údové táhli po hlavě. Na kříži u pátek vykúpil člověka; v sobotu odpočíval v hrobě, dokonav úrad, který byl přijal; třetí den, jenž jest první den plného z mrtvých vstání jeho, vítěz smrti ukázal se novým člověkem. Též i my, kdož táhnem po naší hlavě Ježíšovi, tento den, to věz tento čas, dokud jsme živi, nepřestávajice nesme kříž svůj, trvajice na něm, jako on trval na svém, až i die nám duch, abychom odpočinuli od práce své. Neposlúchajme nižádného, kdož nám velí sstúpiti s kříže. Aj na něhu sú volali, Matouš 27, 42: Jest-li král Israelský, nechť sstúpí s kříže a budem mu věřiti. On jest nesstúpil; ale věččí věc a moc ukázal, že mrtev byv, obžil jest a mocně vstal, než by byl ukázal, kdyby ne-umieraje s kříže sstúpil. Avšak sú neuvěřili ti, jenž sú tak volali; protož těch lhářův neuposlúchal, i nesstúpil s kříže. Též i my, bratříe najmilejší! nižádného neposlúchajme, jenž nám radí sstúpiti s kříže; neposlúchajme v tom ani těla, ani přátel tělesných krvavých, ani dábla neb kterého ducha. Stojme na kříži, umřeme na kříži, nechť nás jiní složie s kříže. Krista, hlavu naši, složili sú mužie spravedliví: a nás nechť složie milostivě angelé světi; neb když tak nám se dokoná v pátek, první den, po smrti, druhý den, budem tělem odpočívati zčástně, ležeti blahoslaveně, a spáti sladce v hrobiech, čakajice blahoslavené naděje, to jest odplaty, a navštívenie velikého boha, jenž již jako třetí den vzkřiesí naše těla, již k svému tělu v oslavenství připodobněná. Aj najmilejší! tři dni položich v práci, v odpočinutí a v z mrtvých vstání, po nichž daj nám Kristus bydliti v své radosti!

U PONDĚLÍ PO VELICĚ NOCI.

S. Lukáš v 24 kapitole, 13-35 verši.

V ten čas dva z učedníkov Ježíšových jdiesta do hrád ku (městečka], jenž bieše v próchodišti honov šedesát od Jeruzaléma, jmenem Emaus; a ta mluviesta spolu o těch všech věcech (Kristových], které sú se přihodily [v Jeruzalémě]. A stalo se, když sta rozměluvala (neb bála sobě) a spolu sebe otazovala, a on Ježíš přiblíživ se, jdíe~e s nimi; a oči jich biesta držieně (boží mocí], aby ho (Ježíše) nepoznali. I vece k nim: Které jsú to řeči, jež mluvíte spolu jdúce, a jste smutni? A odpověděv jeden, jemuz jmeno Kleolas, vece jemu: Ty sám pútník jsi do Jeruzaléma (t. Jeruzalémský, do něhož's putoval], a nepoznal si, které věci staly sú se v něm tyto dni? Jimž on vece: Které? I vecechu: O Ježíšovi Nazaretském, jenž byl jest muž prorok mocný, v skutku i v řeči, pléd bohem i přede všiem lidem, a kterak ho dali sú najvyšší knězie (biskupové) a kniezata naše (iídovská] na odsúzenie smrti, a ukřižovali sú ho. A my utáchme, že by on vykúpiti (vysvoboditi od pohanov měl Israel (lid židovský]; a Již mimo (super haec omnia et praeter haec omnia] ty vsecky věci (kteréz sú se staly] třetí den jest dnes (od pátkaj, že ty věci staly sú se. Aj ženy některé z našich zstrašily sú nás, jenž sú přede dnem byly u hrobu (dnes], a nenalezše těla jeho, přišly sú řkúce, že sú viděnie angelov viděly (t. že sú angely viděly], jenž / kterížto angeléJ pravie, že živ jest. A šli sú někteří z našich k hrobu, a tak sú nalezli, jakož sú ženy pravily, ale jeho sú nenalezli. A on vece k nim: O blázni a zpozdilí srdcem k věření, ve všech věcech, kteréž sú mluvili proroci! však tak musil jest trpěti Kristus, a tak vjíti v slávu svú. A počav od Mojžíše a od prorokov, vykládal jim všecka písma, která sú o něm byla (t. psána]. A přiblížili sú se k hrádku, kam sú šli, a on pořekl se dále jíti. A pobiezeli sú ho, řkúce: Ostaň s námi, nebi připozdievá se, a schýlen jest již den. I vše] jest s nimi. A stalo aě jest, když seděl jest s nimi,

vzal jest chléb a požehnal jest a lámal, a podáváš jim. A otevřeše sta se oči jich a poznali sú ho; a on zmisal z očí jich (tak že sú ho neviděli j. 1 řekli sú jeden k druhému (neb spolu): Však srdce naše hořelo jest v nás (radostí se zapalovalo J, když jest mluvil na cestě a otvierať (vykládal) nám písmo (neb písma mnohá). A vstavše v tu hodinu, vrátili sú se do Jeruzaléma a našli sú sebraných jučedníkův] jedenadct, a ty, kteří s nimi sú byli, praviece, že vstal jest pán právě a ukázal se Petrovi. A oni pravili sú ty věci, které sú se staly na cestě, a kterak sú ho poznali v lámání chleba.

Toto svaté čtenie jest dosti k rozumu zjevné a dlúhé; protož A. S. Řehoř nechtěl jest ho vyložiti všeho, ale velmē krátčē položil, kterak se jest Kristus k těma učedníkoma měl: že tak se jima ukázal zevnitř i očima tělesnýma, kterak se dalo u nich před očima vnitř srdečnými; neb ona sta i milovala i pochybovala. A pán Ježíš tělesně s nimi byl, a kto by byl jim se neukázal? A tak že sú o něm mluvili, proto jest s nimi byl; ale že sú o něm pochybovali, proto jim se neoznámil. S nimi jest mluvil, tvrdost rozumu tresktal, a písma tajemství o sobě jest vyložil; a že v jich srdcích věřu jako pútník bieše, pořekl se dále jiti, ne lživě, ale taký se jim ukázal na těle, kteraký jest u nich byl v mysli. Pokúšeni sú měli býti, aby ti, jenž sú ho ne jako boha milovali, aspoň aby jako pútníka milovati mohli. A že bez milování sú ti býti nemohli, s nimiž jest pravda [t. Ježíš] šla, do hospody ho jako pútníka volají. Ale proč dieme "volají," ano psáno jest, že sú "pudili?" Z toho jistě příklad se vynímá, že pútníci netoliko voláni, ale tažení do hospody mají býti. Stól sú připravili, krmě přinesli, a boha, jehož sú výkladem svatého písma nepoznali, v lámání chleba sú poznali. Slyšiece přikázanie božie nejsú osvíceni, a činiece sú osvíceni. Neb psáno jest Římanům 2, 13: Ne posluchači zákona spravedliví jsú před bohem, ale plniči neb činčē zákona budú spravedliví učiněni; protož kto chce, co slyší, rozuměti, chváťaj to, co jest srozuměl, naplniti. Aj pán není poznán, když jest mluvil, a ráčil se dáti poznati, když jest krmen. Protož hospodářství, bratřie najmilejši milujte, skutky laskavé činite. Nebť

proto die S. Pavel Židům 13, 1-2: Láska bratrská bud medzi vami, a hospodárstvie nerodíte zapomínati, nebt skrze to líbili sú se bohu někteří, přijímaťve v hospodu angely. Proto také Petr, I. Petrova 4, 9, die: Hospodární to věz bulte spolu bez reptání. Proto také pravda Kristus die, Matouš 25, 40: Co ste jednomu z mých najmenších učinili, mně ste učinili. Aj před súdem, když v svých údiech bývá přijat, příjemníky sám napomíná; avšak my k hospodárské láscě lění jsme. Važte, bratřie! kterak veliká hospodárstvie moc jest, k stolóm svým Krista přijímaťte, aby vy od něho k věčným hodóm byli přijeti; dajte svému hosti Kristovi hospodu, ať vás na súdu ne jako pútníkov nezná, ale jako své zvláštne přijme v králevství.

Tot celé kázanie S. Řehoře na to čtenie, kromě jediného příkladu malého. Aj drahý papež, kterakt jest krátcě kázal! ale na počátcě se vymluvil, řka, že posluchačóm jeho nemnohé chce věci mluvíti, neb snad spieše prospějí; neb často krmě, které málo bude dáno, chutnějie bývá přijímána. Kromě výkladu S. Řehoře móž věrný křesťan ve čtení tomto mnoho ještě užitečného své duši vybrati, v němž položeno jest čtvrté Kristovo velebné včerajšie ukázanie. Neb jakož svědčie čtenie, Kristus

- B. jako včera pětkrát se ukázal: najprvé Maří Magdaléně samé, jako píše S. Jan v 20 k. 14 v.; druhé ženám, jako Lukáš i Mat. 28, 9 píše; třetie Petrovi, jako psáno jest v tomto čtení; čtvrté těmato dvěma učedníkoma, a páté učedníkóm všem spolu bez Tomáše, Jan 20, 19; šesté ukázal se všem učedníkóm osmý den, Jan v 20 k. 26 v.; sedmé, u moře Tiberiadského sedmi učedníkóm, Jan 21, 1; osmé, jedenadcti učedníkóm na hoře Galilejské, Mat. 28, 17; deváté, jedenadcti učedníkóm, sedícím v Jeruzalémě na den vstúpenie, Mr. 16, 14; desáté, na hoře Olivetské, již chtě vstúpiti, všem spolu, jako Lukáš v 24 k. 36 v. píše. To desatero ukázanie jest položeno ve čtení, jakož se ukazoval po z mrtvých vstání až do na nebe vstúpenie; a ač se více ukázal, však nemáme ve čtení psáno. A ukazoval se milostivý spasitel, aby utěšil zamúčené, jakož máme za to, že jest svú milú matku zamúčenú a nepochybující navštívil; a jiné také pro utěšenie navštívil. Druhé, aby jich u víře potvrdil a z nevěry potresktal, jakož jest tresktal tato dva učedníky, řka jim:

"O blázni a zpozdili srdcem k věření!" A také aby je učil, jakož učinil jest v tomto čtení i v jiných, dovodě jim svého z mrtvých vstanie, o němž v tomto čtení die sě, "že vstal jest pán právě."

- C. Tu znamenaj, že Kristus vstal jest právě, brzcě a nesmrtedlně, nám k naučení, abychom, ktož sme hříchem smrtedlným byli na duši umřeli, vstali z smrti duchovnie právě, neomylně, jako Samuel prorok byl jest k vůli Savlově od baby vzkříšen omylně, 1. Reg. 28, 14. Takým omylným vzkříšením vstávají ti, kteříž vedlé domněnie babinského mníe, by hříechóv byli prázdni, když sě zpovídají, ale z úmysla hříechu nevypustie. Druhé vstal brzcě, abychom my, udalo-li by sě komu na duši umřieti, brzy z hříechu vstali. Proti tomu jsů všickni, kteří dlůho v hříesích ležie, a již obyčejem smrdie jako Lazar. Třetíe vstal Kristus dokonale nesmrtedlně, tak že již viece neumřě, abychom my, vstanúce z hříechóv smrtedlných, již neumierali. A tak vstávají všickni ti, kteříž jednu jsúc z hříechu smrtedlného boží mocí na duši obživeni, nehřěsie smrtedlně do své smrti; a ti sů s Kristem vstali právě, dokonale a nesmrtedlně, a hledají nebeských věcí milého boha Krista, jenž vstav. z mrtvých slavný, sedí na pravici boha otce, a jenž jest mile rozmlúval s učedníkoma svýma v tomto čtení, v němž jest mnoho naučení dobrých:

Prvé, že Kristus právě jest z mrtvých vstal. Druhé, že dobré jest o jeho umučení rozmlúvati; neb rád on s těmi bývá, kteříž o jeho umučení milostivě rozmlúvají. Třetíe naučenie, že tak sě má bůh k lidem, jakož sě oni mají k němu; jakož v kázání S. Řehoře jest již řečeno, to v tom slově, že "oči jich byte sta držieně, aby ho nepoznali." Neb ktož boha nezná, také ho bůh nezná, to věz k milosti a k spaseni, jedné ač sě navrátí zasě ku poznání pána boha svého. Čtvrté, že ti mají býti tresktáni, kteříž nevěrie písmu božímu; to v tom slově, že Kristus řekl jim: „O blázni a zpozdili srdcem k věření ve všech" a dále. Páté, že musí každý trpěti, ač chce spasen býti; neb poňavadž hlava Kristus musil jest trpěti, a tak vjiti v slávu svú, jakož sám die v tomto čtení, i kterak údové utrpenie chtie zniknúti? Šesté, že lidé pocestní, jenž tuto slovú pútníci, ti netoliko mají přijímáni býti mile, ale prošeni; to v tom, že sů učedníci tito

nuzili Krista, aby s nimi ostal. Sedmé, že prijímanie v oplatce božieho tela hodné dáva poznánie Krista; to v tom: "Vzal jest chléb, poženal a lámal, a podávaše jim. A otevíreně sta oči jich a poznali sú ho." Tu die S. Augustín; De cons. evang., že praví jim písmo, posvětil jim chleba v tělo své. To jest slovo Augustina svatého. Osmé, že srdce lidí nezatvrzených, písmem božím zapaluje se k dobrému. Aj tito řkú: "Však srdce naše hoříeše v nás, když jest mluvil nám a otevíral písmo."

Aj tat jsú naučenie užitečná v tomto čtení; ale jistiti, která sta učedníky byla, nenie užitečné; o Kleofas jest jisto, o druhém nejisto. Též Emaus hrádek, městečko čili ves byl, kterýž užitek jistiti? avšak jest podobnějšíe, že městečko, neb i Jeruzalém Kristus nazval jest hrádkem, to jest malým městečkem ohraženým. Také tito učedníci, že sú ženám nevěřili a Petrovi, když sú v Jeruzalémě pravili jim, že Kristus z mrtvých vstal, u věře sú pochybovali; protož pro jich neustavičnost die čtenie, "že sú sobě báli na cestě." Protož v tom obém nemají býti následování, neb ani máme pochybovati o z mrtvých Kristově vstání, ani sobě báti prázdných řečí; neb die Kristus v 12 k. 36 v. S. Mat., že z každého slova prázdného lidé dadie počet v súdný den. A prázdné slovo, die S. Řehoř, jest, kteréž ani užítka přinese, ani člověku jest potřebné. Protož třeba ústům přivierati a mluvíti řeč boží, jakož die S. Petr, I: Petrova 4, 11: Mluví-li kto, ten mluv jakožto řeči božie. A tak učedníky tato když sta mluvila o Kristovi, nechavše básní, Kristus se přiblížil k nim, ale neznámě se jim ukázal; a chtě jich v dobré řeči potvrditi, aby jie neodpadli, otázal jich, které jsú řeči, jež spolu mluvíe? a tak potom dav jim milost k slyšení, učil je věře. A oni zase jsúce vděčni, žádali sú, aby s nimi ostal, neznajíce ho: "a on porekl se dále jíti," jakož jest učinil bez selhání, a v tom nás naučil, abychom k daróm tělesným za naučenie nekvapili, ale čakali odplaty od pána Jezu Krista.

V ÚTERÝ PO VELICĚ NOCI.

Svatý Lukáš v 24 kapitole, 36-47 verši.

V ten čas stál jest Ježíš mezi učedníky svými a řekl jest jim: Pokoj vám! jáť jsem, nerodte se báti. A zamútiwše se a zstrašiwše, mniechu, by ducha viděli; i vece jim: Co jste zamúcení a myšlenie (zlá) vstupují na srdce vaše? Vizte rucě mé i nohy mé, žet já ten jsem! makajte a vizte, žet duch těla a kosti nemá, jakož vidíte mě mieti (neb jakož vidíte, že já mám J. A když to vece, ukáza jim rucě i nohy; a když ještě nevěřichu a diviechu se pro radost, vece: Máte-li ted' něco, jenž by se jedlo (t. jenž bych jedl)? A oni dali jemu kus ryby pečené a plástku strdí. A když jedl jest před nimi, vzem ostatky, dal jest jim a řekl k nim: Tato jsú slova, kteráž mluvil sem vám, když sem ještě byl s vámi, že musějí naplněny býti všecky věci, kteráž psány jsú v zákoně Mojžiesově a v prorociích a v psalmiech o mně. Tehdy otevřel jim smysl, aby rozuměli písmu; a řekl jest jim, že tak psáno jest, a tak musil jest trpěti Kristus, a vstáti z mrtvých třetí den, a kázali (že mají) ve jméno jeho pokání [aby lidé se káli] a odpuštění hřiechův (když se budú káti] ve všech lidech (t. mezi všemi lidmiJ.

- A. V svatém tomto čtení ukazuje S. Lukáš, kterak se Ježíš již páté ukázal; neb toto ukázanie stalo se jest v neděli, když sta dva učedníky vrátila se z Emaus, a pravila jim, kterak se měl k nim na cestě, a že sú ho poznali v lámání chleba. A dovodi jim milý spasitel učedníkům svým svého z mrtvých vstanie k třem čichóm, to věz: k vidění, k dotýkání a k okušení, a potom zaviera písmem i k slyšení, když jim jest řekl: "Tato jsú slova, kteráž mluvil sem vám, když sem ještě s vámi byl." A tak všechno čtenie jest o z mrtvých vstání Jezu Krista, o němž die: "Stál jest Ježíš mezi učedníky svými;" stál u prostřed, aby ho všichni viděli, aby všem ochoten se ukázal, a tak aby

všichni uvěřili. "A řekl jest jim: Pokoj vám!" Obecným svým pozdravením k nim mluví, aby jich strach odrazil, srdce u viřeš upokojil, aby ukázal, že on ten jest, jenž jest jim přikázal před svú smrtí, řka Mar. 10: Do kterého domu vejdete, pozdravujte ho, řkúce: Pokoj tomuto domu! Protož die: "Pokoj vámi jáť jsem, nerodte se báti."

- B. Tu věz, že učedníci Kristovi báli sú se židův, jakož svědčí S. Jan v 20 k. 19 v.; protož milý spasitel podal jim pokoje, aby se nebáli, neb ihned řekl jest jim: "Nerodte se báti." Druhé, neměli sú pokoje s bohem, proto že sú nevěřili, by Kristus z mrtvých vstal; a tak byli sú i v tělestném nepokoji i duchovním. Protož třeba jim bylo, aby milostivý spasitel dal jim pokoj; neb on jest proto se vtělil, urodil, umučen i z mrtvých vstal, aby učinil pokoj mezi bohem a člověkem, mezi člověkem a člověkem, a mezi člověkem a jeho duchem. Pokoj člověk ruší proti bohu trojím obyčejem: neb když hřeší smrtedlně z křehkosti, jako z bázni, boje se smrti, tehdy ruší pokoj zvláště proti bohu otci, jenž jest dal moc člověku, aby mohl setrvati, nepřivoluje hříechu smrtedlnému, až do smrti, již má radějie

rp, i, než k hříechu smrtedlnému přivoliti. A tak Petr zvláště zrušil jest pokoj boha otce, zapřev Krista pro strach smrti. Druhé, ruší člověk pokoj proti synu božiem(u), když hřeší z nerozumu neb z hlúposti, jenž jest dal člověku múdrost, aby uměl se hříecha varovati. A tak jest pokoj zrušil Pavel, protivě se údóm Kristovým; protož on sám die, I. Timoteovi 1, 13: Nerozuměje sem učinil. A třetie pokoj ducha svatého ruší, ktož ze zlosti hřeší; jako Judas, jenž jest z lakomstvie zradil svého mistra, a biskupové a zákonníci, jenž sú ho z závisti na smrt připravili. A týmž obyčejem nynie lidé pokoj ducha svatého velmě mnozí rušie, a zvláště mistři, knězie a učení, i světšti rozumní, jenž bez strachu smrti a věduce, že jest hříech, i hřešie. O, co jest Jidášův lakomých a smilníkův kněží a jiných, jenž proti rozumu hřešie, věduce jistě, že lichva, svatokupectvie, smilstvie, hněv i kostkářstvie jest hříech smrtedlný! A těm by bylo potřebie, aby jim milosrdný Kristus řekl: "Pokoj vám!" jenž jest

- C. vóle v ctnosti utišenje; neb ktož má v své vóli utišenje v ctnosti, ten smrtedlně nehřeší, a tak má pokoj s bohem, že proti němu

nenie zlostí; má pokoj i s člověkem blízním, že jeho jako se miluje; má třetí pokoj s duchem svým, že ho hříchem smrtedlným neobtěžuje.

A ten pokoj milosrdný spasitel dal jest svým učedníkům i jiným všem, kteříž ho milují celým srdcem; a ti nemají se báti, neb Kristus die: "Pokoj vám! jáť jsem, neroďte se báti." Neroďte se báti mne jako obludy, ani jako mrtvého; jáť ten jsem, jenž sem s vámi bydlil před smrtí, a umřel za vy na kříži; a jižť jsem živ, ten Ježíš, neroďte se báti! A ač jich tak milostivě pozdravil a jim se ukázal, však ještě v nich bázeň a nevěra nepřestala; protož die čtenie: "A zamůtivše se a zstrašivše, mniechu, by ducha viděli." Tři věci na ně vstúpily: zamúcenie, bázeň a blud, pro nevěru; báli se jako člověka mrtvého, a blúdili sú, mnějice co obludného; neb mněli sú, by ducha viděli, to věz, že by Kristus nebyl ten člověk tělesný, jenž jest umřel na kříži. Protož die S. Beda, že učedníci znávše Krista pravého člověka, s nímž sú tak dluhý čas obcovali, nevěřili sú, že když je umřel, by mohl třetí den pravý člověk tělesný z mrtvých vstáti; protož mnie, by ducha viděli, jehož jest vypustil na smrti. Protož die čtenie: "mniechu by ducha viděli." Blud tento apoštol.óv jest blud Manicheóv. To Beda. A vzal jest řeč Beda od svatého Augustina, a tak oba se sjednávata, že apoštolé byli sú upadli v blud, ježť jest držel Manicheus kacieř, řka, by Kristus neměl pravého těla, jakož člověk má mieti, ale že by měl omylné tělo; a v ten blud upadli sú učedníci ted, že sú mněli, by ducha viděli, a ne tělesného Krista.

Ale milostivý spasitel nedal jim v tom bludu dlúho státi, neb dále die čtenie: "I vece jim: Co jste zamúcení a myšlenie vstupují na srdce vaše?" Tu bohem se jim ukazuje, že jim jich myšlenie oznamuje. A tak milostivý Ježíš sáh jim božsky v srdce jich, i těší je i treskce; těší řka: "Co jste zamúcení?" treskce řka: "a myšlenie" t. bludná, zlá "vstupují na srdce vaše?" Die "vstupují" proto, že ta myšlenie zlá nebyla sú s hory od boha, ale z dolu od d'ábla; neb jakož každé dobré myšlenie to má počátek od boha, též každé myšlenie zlé má počátek od dábla, neb od něho pocházie každá lež, každý blud zlý, jenž jest hříšný. Protož die S. Beda: Kteraká myšlenie? jedné faleš-

ná a zlá, neb ztratil by Kristus úžitky umučenie, by nebyla pravda z mrtvých vstanie; jako by dobrý orač řekl: Což sem nasál, to tu naleznú, to jest vieru, jenž jest v srdce sstúpila, neb s hóry jest; ale myšlenie tato ne s hóry sstúpila sú, ale z dolu v srdce jako býlé vstúpila sú. To vše slepec drahý Beda.

"Vizte rucě mé i nohy mé, žet já ten jsem; makajte a vizte, žet duch těla neb masa a kostí nemá, jako mě vidíte mieti." To jest řekl proto, jakož die S. Ambrož, aby naději svého z mrtvých vstanie ukázal; neb což hmotné jest, že se můž ho dotknúti, to tělo jest, a v těle vstaneme: ale ono slavné, a toto hrubé. To Ambrož. Ale duchovně ukazuje Ježíš rucě i nohy, dává na vědomie, co jest dobrého nám učinil a z kteraké žádosti; neb skrze rucě v písmě znamená se skutek, a skrze nohy žádost. Protož učedníci Kristovi mají vážiti, co dobrého jim Kristus učinil a z kteraké žádosti; a toho bychom se měli rozumem domakati a seznati, a tak vážiti velmě jeho dobroděnstvie veliké.

"A když to vece, ukáza jim rucě i nohy," v nichž sú byli hřebíci na kříži a rány. Ale kdy jim ukázal, znamenie byl ostavil, ne by nemohl uzdraviti, poňavadž věčči jest věc učinil vstav

D. z mrtvých; ale ostavil jest prvé proto, aby u vierě učedníkův potvrdil; druhé, aby prosě za nás otcě, kterakú jest smrt pro člověka trpěl, vždy ukazoval; třetí, aby svým vykúpeným synóm ukázal, kterak milosrdně jest jim od věčného zatracenie pomohl; čtvrté, aby zlým na súdu ukázal, že spravedlivě budú zatraceni, že tak velikého dobroděnstvie nebyli sú vděčni; a páté všem svým svatým, aby byli veselí, že jsú tak velmě od svého spasitele milováni.

"A když ještě nevěriechu," t. plně, neb již sú počínali věřiti, a diviechu se" té divné nové věci, že sám člověk Kristus z mrtvých vstal; diviechu se pro radost, již sú měli, vidiece svého milého a utěšeného pána, jakož die S. Jan v 20: k. 20 v.: Radovali sú se učedníci, uzřevše pána. Prvé se lekli a zstrašili, ale již se radovali; protož aby je ještě více ujistil a utěšil i obveselil, řekl jim: "Máte-li ted něco, jenž by se jedlo?" to jest: Máte-li mi éo dáti pojiesti? Beda die: K dokázání pravého z mrtvých vstanie netoliko chtěl dotknut býti od učedníkův,

ale i jiesti s nimi ráčil, aby se nedomněli, by neplně vstal, ale věřili, že právě jest vstal. To Beda. A věz, žet chtěl jest jiesti, ne by potřeboval k svému tělu pokrmu, ani bychom my po smrti potřebovali tělesného jiedla, ale k dokázání, že má pravé tělo živé; neb těla omylná, jež duch zlý na se vezma lidem se ukazuje, nemohú jiesti, jakož nejsú živa, ač dábel je tiepá neb nosí. "A oni dali jemu kus ryby pečené a plástku strdí. A když jest jedl před nimi, vzem ostatky, dal jest jim." Jakož řečeno jest, že jedl jest pro důvod pravého těla a z mrtvých vstanie; a to jest učinil ne bezděčně, ale dobrovolně, a mocně. A jest v tom naučení, že někdy člověk pro jiných prospěch mohl by jiesti z lásky, ač by svému tělu neměl potřeby jiesti.

- E. Proč jest Kristus po z mrtvých vstání jedl dvakrát rybu pečenú? S. Řehoř die In om., že to není darmo, ale jest v tom tajemné naučení. A die, že ryba pečená znamená umučeného Krista; neb on ráčil jest tajiti se u vodách, to jest v pokušeních člověckých, popaden chtěl býti osidlem smrti naše, a upečen jest v čas svého mučení. Plástka strdí byl jest nám na vzkříšení. A die dále, že v jedné osobě chtěl jest dvě věci ukázati, neb stred u vosku jest: stred u vosku jest božství v člověctví. A rybu jest jedl i chléb; neb on, jenž mohl pečen býti jako ryba pro člověčenství, chlebem nás nakrmil z božství, jenž die, Jan 6,51: Já jsem chléb, jenž sem s nebe sstúpil. Pečenú rybu jedl jest a chléb, aby tiem pokrmem nám ukázal, že i utrpenie z našeho člověčenství jest nesl, i nasycenie naše z svého božství nám připravil. Tak vykládá S. Řehoř. Ktož móż, jez i Krista umučeného jako rybu pečenú, i jako chléb; a jez stred, to jest, požívaj Kristova božství jakožto najslazšie věci. Nebt die David, Žalm 34,9: Chutnajte, kterakt sladký jest pán. A tak máme, jdúce po Kristovi, i rybu pečenú i chléb, ale s strdí jiesti; neb což trpíme, máme v sladkosti božství přijieti. Neb die S. Řehoř dále: "ak své skutky Kristus ukazuje, aby nám cestu k následování ustlal. Aj v pokrmu svém pán náš rybě pečené plástku chtěl jest přiložiti; neb ty v svém těle k věčnému odpočinutí přijímá, kteříž zde utrpenie číjí, avšak od milování vnitřnie sladkosti neodstupují. A tak s pečenú rybú stred se přijímá; neb ktož zde pro pravdu zamúcenie přijímají, tam

pravú sladkostí nasyceni bývajú. To S. Řehoř. Z té řeči krátký rozum jest tento: že ktož zde pro pravdu mile trpí, ten rybu pečenú jie s strdí; a sladkosti pravé bude nasycen, když skonaje v utrpení život, bude u věčné radosti posazen.

"Tato jsú slova, kteráž sem mluvil vám, když sem ještě byl s vámi." Tato slova, to věz naplnění slov, kteráž sem mluvil před smrtí, řka Luc. 18,31-33: Aj jdeme do Jeruzaléma, a budú dokonány všechny věci, které psány sú od prorokův o synu člověka; neb dán bude pohanům, a posmieván bude a bičován a uplván, a když ho zbičují, zabijí ho, a třetí den vstane z mrtvých. Aj tato slova miení Kristus, že jsú naplněna, kteráž je mluvil ještě jsa s nimi smrteľný. A též napomenutie dal jest angel ženám, když sú mrtvého v hrobě hledaly; neb jakož píše S. Lukáš v 24 k. 5-7 v., řekl jim angel: Co hledáte živého s mrtvými? neníť teď, ale vstali jest. Pomněte, kterak mluvil jest vám, když ještě v Galilei bieše, řka, že musí syn člověka dán býti v ruce lidí hříšných, a musí býti ukřižován a třetí den z mrtvých vstáti. Aj tak jim vzpomenuť angel, a ony ihned sú pamatovaly; neb ihned potom stojí psáno, Lukáš 24,8-9: A rozpomenuly sú se na slova jeho, a vrátivše se od hrobu, pravily sú to vše jedenadcti učedníkům a jiným všem. Aj ty všechny věci musily sú, ne bezděčně, ale z boží vůle svobodně naplněny býti, neb "psány jsú v zákoně Mojžíšově, a v proročích, a v psalmích o mně." Těmi třmi zaviera Kristus, mistr veliký, vešken starý zákon; neb zákon Mojžíšův, to věz od boha daný skrze Mojžíše, jsú knihy, v nichž jsú přikázanie; a knihy prorocké jsú, v nichž jsú vzjevení; a knihy psalmův jsú, v nichž jsú přikázanie, vzjevení i modlenie. A tak zákon Mojžíšův, patery knihy, ten zákon ukazuje, co máme činiti, a proroci ukazují, co máme věřiti, a psalmi ukazují, co se máme modliti, abychom i právě věřili, i právě, co bůh přikázal, činili. A že i v Mojžíšově zákoně, i v proročích i v psalmích psáno jest o Kristovi, kterak jeho život měl jest býti, a to vše bylo od boha promluveno, protož musilo to vše naplněno býti, aby bůh byl od nás v pravdě nalezen jako věrný pán, jenž nemůž selhati.

A že sú učedníci písma neuměli, aby to věduce právě věřili,

protož bylo potřebie jim mistra takého, jenž by pojednú naučil je písmu vedlé své vôle. Protož S. Lukáš o tom mistru dále, že otevřel jim smysl, aby písmu rozuměli, die: "Tehdy," to věz po ukázání rukú a noh, a po jedení, a po chvále písma, "otevřel jim smysl," to jest, dal jim rozum písma, jenž jest byl před nimi zavřen, jakož i dnes před židy a před křesťany sprostnými jest rozum zavřen. A dále tvrdě jich rozum, die Kristus: "že tak psáno jest," t. jakož se stalo, "že musil jest Kristus trpěti." To psáno jest v Danielovi v 9 k. 26 v., že zabít bude Kristus. "A musil jest vstáti z mrtvých třetí den." To píše Ozé prorok v 6 k. 2 v., řka: Obživí nás po dvou dní a v třetí den vzkřiesí nás. Obživí nás v naší hlavě, v Kristovi; neb Kristovo z mrtvých vstáníe jest naše obživenie i z mrtvých vstáníe. Protož potom ihned die Ozé prorok, Ozeáš 6,2-3: A budeme živi před obličejem jeho, věděti budeme a následovati budeme, abychme poznali pána; budeme živi před obličejem jeho v radosti nebeské, vstanúce z mrtvých po své hlavě, když zde, věduce, že on pro ny trpěl, budeme ho následovati v utrpení. Protož die Kristus: "A kázati," to věz mají a musějí, "ve jméno jeho, jenž jest Ježíš," to jest spasitel, že nelže spasenu býti než skrze Ježíše; neb není jiného jména, v kterém bychom mohli spasení býti, jedné to jméno Ježíš, Act. 4,12. Co má býti kázáno, die: —pokání," to s strany člověka, "a odpuštění hřiechův ve všech lidech," to jest všem lidem, tak že ktož kolivěk bude se káti hřiechův, tomu bůh odpustí hřiechy skrze umučění Jezú Krista.

- F. Tu bych měl říci, bych neprodlil, že káníe jest dopuštěných hřiechův želenie a od jiných ostřěženíe, jakož pravie světi Augustin, Řehoř, Ambrož, i jiní. A tak ten se kaje, ktož minulých hřiechův želé, a nikoli do smrti jich již nechce se dopustiti více; ale ktož zpovídaje se opět hřeší, ten jest posměvač pokáníe. Tak die S. Isidorus. A mají tito světi založení v slovu Kristovu, jenž jest dal pokáníe cizoložnici, řka: Ját tebe neodsuzuji; jdi a již neroď více hřešiti. Jan v 8 k. 11 v. Aj tu máš, že zapověděl jí vůli k hřešení, a to jest počátek káníe, a želenie druhý. A pak dosti učiněníe záleží na utrpení tělestném posty, modlitbami, nespáním, žiezni, prací s bližními v skutcích milosrdných, jenž slovú ovoce neb užítkové poká-

nie, o nichž S. Jan krstiteľ řekl jest lidu na svém kázání: Čiňte důstojné skutky pokání. Luk. 3,8. A milostivý Kristus tak počal své kázání, řka: Čiňte pokání. Mat. 4,17. A opět řekl učedníkům, Luk. 13,3: Nebudete-li činiti pokání, všichni také zahynete.

Již tak ludaři světa, falešní kněží, nekáží, aby lidé činili hodné pokání, hříchův nechajíc nejprvé z úmysla a želejíc jich srdečně, a majíc vůli plnú, aby již se nedopůsteli, a činiece skutky hodné, jakož sem řekl; ale káží, že ktož dá peníze, ten odpuštění hříchův má i muk zbavenie; a přijímají k tomu, aby ne tak holá byla lež, a zjevné svatokupectvie a lakomství, řkúce, že to dávají těm, kteříž se ústy zpovídají a v srdci skrúšení mají; neb to jest tak, že ktož srdečně hříchův želejí a bohu se jich a potom knězi zpovídají, že pán bůh jim ty hříchy odpustí. Ale kde jest dosti učinění za hříchy? Pán bůh die skrze Ezechiele v 18 k. 21-22 v.: Učiní-li hříšný pokání ze všech hříchův, kteréž jest učinil, a bude-li ostříhati přikázanie mých, a učiní-li súd a spravedlnost, životem bude živ a neumře; na všechny jeho zlosti, které je učinil, nevzpomenu. Aj teď jistota položena jest právě kajícímu, že má odpuštění hříchův; ale musie učiniti pokání ze všech hříchův, želeje jich srdečně a dosti za ně čině: nejprv přikázanie zachovávaje po želení, a čině súd rozsuzuje sám se, kterak jest těžce hřešil; a čině spravedlnost, zavinil-li co proti bližnímu, aby jemu dosti učinil, a sám k sobě spravedlnost, aby jakož jest mnoho hřešil, aby tak mnoho trpěl. Neb to jest spravedlivé vedlé písma; ale ne to aby jeden dada peníze a maje skrúšení, umra, ihned v radost nebeskú šel, hříchův velmě mnoho měv, a druhý nedada peněz, umra, aby muky trpěl, měv věčcie skrúšení a hřešiv mnoho méně než onen; a opět, by dva byla: jeden, jenž jest padesát let hřešil smrtedlnými hříchy po vši vůli tělestné, a nikdy se nekál, a druhý, jenž by tolikéž byl živ dobře, nikdy smrtedlně neshřešiv; a prvý, aby maje velmě malé skrúšení, jenž by hříchy shladilo, a dada peníze papeži, aby ihned umřel, a druhý maje věčcie skrúšení, ale nedada peněz, aby také ihned umřel, neučiniv dosti za všednie malé hříšky: tehdy onen ihned bez muk byl by v nebeské radosti pro penie-

ze, jakož oni káží, a tento druhý byl by v mukách, byv vždy dobrý, neb jest peněz papeži nedal! I kde jest vzal papež tak nerovnú moc? zdali Kristus na penieze pojičil jemu té moci? jenž die, Luk. v 12 k. 47 v.: Sluha věda vůli pána svého a nečině, ranami bude bit mnohými. A on jenž jest padesát let u příkladě byl velmě zle živ, a nečinil, co pán bůh přikázal, a věda vůli jeho, nebude nic trpěti, dav penieze papeži? A tak nebude Kristovo slovo pravé, jenž die, Lukáš 12,47, že bude bit ranami mnohými! A opět: Kristus musí trpěti, a tak vjíti v slávu svů; a ten dav penieze, byv zle velmě živ padesát let, a měv po své vůli těleštnů libost, netrpě nic, pojde v oslavu svů, s hodův těleštných ihned na hody věčné i těleštné i duchovnie, v oslavnosti i těla i duše, duše nynie a těla po zmrtvých vstání? I kterak to móż býti vedlé spravedlnosti božie? Protož die S. Jeronym: Nemóż to býti, aby kto z rozkoši zdejšíe šel ihned v rozkoš blahoslavenství. A opět, by tak bylo, tehdy v těch všech, kteří by měli skrúšenie kterak kolivěk malé, a zpoviedali se těm ludařóm a dali jim penieze, zahynula by třetie částka pokánie, jenž jest dosti za hříechy učiněnie. Neb pokánie pravého prvá částka jest skrúšenie, to jest srdečné hříechův želenie; druhá částka zpověď bohu najméně, nebylo-li by kněze; a třetie jest dosti učiněnie, a to móż někdy býti velikým skrúšením. Pak to dosti učiněnie v takých odpuštěních hříechův i muk zahyne ve všech těch, jenž zpoviedají se a mají maličké kterak kolivěk skrúšenie, a dadie penieze; neb který kolivěk by ihned tu na zpovědi umřel, ten vedlé jich odpustkův ihned by do nebes šel. A poňavadž tak jest, tehdy nižádný po zpovědi, dada penieze, nenie zavázán k dosti učinění modlitbami, posty, almužnami, ani blížniemu odčiněním; dóvod jest: neb již i hříech, i vina, i muka jest již každému z nich odpuštěna, tak že každý, by umřel, ihned by do nebes šel! A tak již darmo ti knězie na zpovědi dávají jim pokánie v postu, v almužně a v modlitbách, poňavadž již jest tak jim odpuštěno, že nic nemají za to v předpekli trpěti, a ovšem zde nic.

I mohl by někto, zpoviedaje se, řeci knězi: Milý kněžel tyto penieze já tobě dám; prosím, zajist mi také, abych jich darmo nedal. A on die: Máš papežovy listy na to. A tento by řekl: Rád

bych měl jistějšie; bych měl Kristov list na to, neb dva rukojmě aspoň: Petra a Pavla, jenž sta v tom úradě byla, a nikdy takých listov a odpustkov nedávala! A jistě žet se knězi nedostane ujištění, jakož nevie sám o sobě, do nebes-li čili do pekla pojde; a papež také tak málo vie jako i sedlák, bude-li sám spasen čili nebude, jedné ač by mu ráčil vzjeviti, jakož i sedláku, kterémuž ráčí, jako jest apoštolóm a jiným svatým vzjevil; ale bez pokánie jich nespasil, ale brž velikým utrpením. Protož oni sù takých odpustkov nedávali, ale kázali sù, aby lidé káli se hřiechov, chtie-li býti spaseni, a vystřiehali sù nás, abychom se varovali lstivých a falešných Kristov a prorokov; jakož sám Kristus vystřiehal jest v 24 k. 11 v. S. Mat., a po něm S. Petr, 2. Pet. 2, 1, řka: Byli sù falešní prorokové v lidu, jakož i mezi vámi budù mistři lziví. A ukazuje potom, kteří, řka: od nichž cesta pravdy v posměch bude, a vymyšlenými slovy v lakomství budù na vás kupčiti. A opět potom die, že oni jsù, jenž klamají duše neustavičné a mají srdce zvyklé v lakomství, synové zlořečenství; opustivše pravú cestu, zblúdili sù, jdúce cestù Balámovú. Aj S. Petr ted vypisuje ty lakomce, prorokovav, že budù mezi námi falešní prorokové, jako jsù ti, jenž řkù, že každý, ktož dá peníze a bude mieti skrúšené srdce, že bude ihned i hřiechov i muk zbaven umra. Těm prorokóm cesta pravdy jest v posměch; neb když kto die: Však odpuštění hřiechov má býti darmo dáno, to jest bez peněz, jako die spasitel; tehdy ihned posmievají se jako bláznú, a druzí osopiece se, řkú: Toť kacieř! A nazývá je S. Petr mistry: neb obecně doktorové v právé, v ustavení papežském, ti vymýšlejí chytré řeči, jimiž lid klamají. Protož die S. Petr, 2. Petrova 2, 3: A vymyšlenými slovy v lakomství budù na vás kupčiti. I zdalit nenie řeč chytrá a vymyšlená, že ktož dá peníze, ten bude i hřiechov i muk zbaven po skrúšení a po zpovědi, bud kterak kolivěk veliký prvé hřešník? A zdalit nenie kupectvie v řeči chytré, že ktož chce mieti odpuštění hřiechov a muk zbavenie, aby tolik dal peněz, jako by utratil jeda neb jda do Říma? a ještě že v tom papež veliké milosrdenství činí, zbavuje člověka práce cesty tak daleké, a domov posielaje tak velikú milost z plnosti své moci, již on má! a móż učiniti co ráčí, a pošle koho chce do

pekla, a koho chce pošle do nebes, a komuž chce odpustí hříechy i muky!

Tak těmi slovy kupčie na lidech lakomí Antikristovi mistři; a ač by lid kázáním slova božieho kál se statečně, nedoufaje jich řečem, ale oni svedú lid, že opustí přikázanie božie, a bude doufati těm odpustkóm a muk zbavenie skrze dáníe peněz, a tak se zklamá. Protož die pán bůh v Isaiášovi v 3 k. 12 v.: Lide můj! ti kteří tě blahoslaveným nazývají, ti tě klamají a cestu chodív tvých rušie. Blahoslavený lid nazývají, když řkú: Jste hříechóv i muk prázdni. Neb každý člověk, který jest hříechóv i muk prázden, ten jest blahoslavený; a tak blažiece lid zklamávají lid, když řkú, ano tak nenie. A tak chodív dobrých, v pokání a v následování Krista a svatých, cestu lidu rušie, tak že lid by se kál statečně, a následoval by v utrpení svaté, i opustí. Protož ihned potom die Isaiáš 3, 13: Stojí, aby súdil pán bůh; neb jistě ont jest hotov, aby súdil, a dal každému vedlé jeho zaslúženie. A tak naplní se prorocत्वie Isa. v 9 k. 16., že budú ti, kteříž blažie lid tento svodiece jej, i ten lid, ježž blažie, poražení, to věz zatracením; neb oni tyto klamají, a tito budú zklamáni, a tak obojí do věčné šachty upadnú, jakož die Kristus v 15 k. 14 v. S. Mat.: Povede-li slepý slepého, oba v jámu upadneta. A to jest řekl po oné řeči: Oběť, kteráž ote mne jest, tobě bude platna. Tak sú byli kněžie starého zákona naučili lid, když by otec neb máte chtěla co od syna neb od dcery mieti, aby nic nedali jim, řkúce: Otče neb matko! lépet jest, at dám bohu na oběť, nebt ta tobě i mně prospěje k spasení. A tak dávali sú knězi oběti, a otcí a mateří nedávali; a tak, jakož jim Kristus svědčí, obojí sú přikázanie božie toto přestúpili: Cti otce svého i máteř svú! Oni bránili dávati, a tito majíce dávati, nedávali. Těž nynie učie, aby dávali kněžím, neb budú mieti hříechóv i muk zbavenie; ale nevelé dávati chudému otcí, chudé mateří, i jiným chudým, a lid jako slepý leze po nich. Ale mají věděti, že v súdný den Kristus die, Mt. 25, 34-35: Byl sem lačen, nakrmili ste mě, žiezniv a napojili ste mě, nah a oděli ste mě, hostem a přijeli ste mě: podte požehnání, přijmete králevství. Aj ted jistě bude hříechóv i muk zbavenie, a již slyšíš proč: že ne proto, by peníze na válku papežovi dávali, ani proto, že sú

i siem i tam po odpustciech běhali, ani proto, že sú s kněžimi o hřiechův odpuštění se umlůvali; ale že každý, jakož die S. Pavel Galatským 6, 7, což bude sieti, to bude žieti: z veliké milosti věčné spasenie, a z hřiechu nekánie věčné zatracenie. Protož potřěbie jest nám kněžím, abychom kajíce se hřiechův, kázali lidu všemu pokánie, aby se lidé káli; neb skrze jmeno Ježíšovo budú mieti odpuštění hřiechův. Neb die Ježíš na konci čtenie: "A kázati ve jmeno jeho pokánie, a odpuštění hřiechův ve všech lidech."

NEDĚLE PRVÁ PO VELICÍCH NOCI.

S. Jan v 20 kapitole, 19-31 verši.

Když biele večer den ten jeden z téhodne (na Velikú noc), a dvěre biechu zavřieny, kdež biechu sě učedníci sešli pro bázeň (pro strach) židův (aby jim neučinili, jako mistru), přišel jest Ježíš a stál jest u prostřed, a řekl jest jim: Pokoj vám! A když to vece, ukáza jim rucě a bok; tehdy (neb protožJ radovali sů sě učedníci, uzřevše pána. Tehdy (neb: I) vece jim opět: Pokoj vám! Jakož poslal mé otec, i já posielám vás. A to když vece, dechl jest [na ně] a řekl jest jim: Vezměte ducha svatého: kterých (lidí) odpustíte hřiechy (sjednajíce sě s boží vólí), odpúštějí sě jim, a kterých zadržíte (sjednajíce sě s váli boží), zadržieni sů. A Tomáš, jeden ze dvanadcti, jenž slove u viere pochybující (neb dlúho nevěřící, neb blížnec), nebieše s nimi, když je přišel Ježíš; tehdy řekli sů jiní učedníci: Viděli sme pána. A on vece jim: Neužřím-li (neb jedné ač užřím) v rukú jeho boden;e hřebóv (neb hřebíkův), a nepustím-li (t. nevstrčím-li) prstu svého v miesto hřebóv (hřebíkův), a nevpustím-li ruky své v bok jeho, neuvěřím. A po osmi dnech [šesté ukázanie] opět biechu učedníci jeho vnitř (t. v domu), a Tomáš s nimi; přišel jest Ježíš dveřmi zavřenými, a stál jest u prostřed (mezi nimi) a řekl jest: Pokoj vám! Potom die Tomášovi: Vnes (vloz neb vtiehnij) prst svůj siem, a viz (t. zkus prstem) rucě mé, a podaj's (neb ztiehni ruku svůj ruky své a pust v bok můj, a neroď býti nevěřící, ale věrný. Odpověď Tomáš a vece jemu: Pán můj a böh můj! Vece jemu Ježíš: Ze's mě viděl (okem tělestrnýmJ, Tomáši, uvěřil si (že jsem bohem i člověkem); blahoslaveni, kteří sů neviděli (okem tělestrným) a uvěřili sů! Mnohá jistě i jiná znamenie (t. divy) učinil jest Ježíš pléd viděním učedníkův svých, která nejsou psána v knihách těchto; a tato jsů psána, aby věřili (věřú živú), že Ježíš jest Kristus syn boží, a aby věriece, život měli ve jmeně jeho (t. jmenem moci jeho J.

- A. Svaté čtenie toto ukazuje dôvody Kristovy, jimiž k prospěchu cirkvi svaté ukázal jest učedníkům, že jest právě z mrtvých vstal. A toto ukázanie Kristovo bylo jest páte a poslednie na Velikú noc, jakož sem položil v pondělniem čtení, a to rozumějíce o ukázání tělešném ve čtení položeném; neb máme za to, že své milé mateři najprvé se ukázal, to věz vnitřním ukázáním. Neb poňavadž ona byla jest pokladnicě neb skříně viery křesťanské v pátek a v sobotu, protož Kristus, že tak jest vieru zachovala, a z své vděčnosti k matičce své, ji najprvé jest zjevil své z mrtvých vstanie, ač ne tělešně, ale v duši; a to zjevenie mnoho pevnějie ona jest přijala než učedníci, jenž viděvše ho tělešně, jest sů pochybovali. A tak že die čtenie S. Marka 16, 9, že se najprvé ukázal Maři Magdaléně, to pravda jest o ukázání tělešném, jakož se ukázal tělešně učedníkům vedlé tohoto čtenie, jenž die: "Když bieše večer den ten jeden z téhodne," to jest prvý den po sobotě židovské, a tak den vzkříšenie Kristova, "když biechu se učedníci sešli," jenž ve dne byli sů se rozběhli pro bázeň židův, aby jich nezjímali, "a byly sů dvěře zavřieny," vedlé úmysla učedníkův, aby od židův se vystříehli; ale vedlé božieho způsobu byly sů zavřieny dvěře pro ukázanie slavnosti těla Kristova, jenž jest zavřenými dveřmi všel. A že učedníci byli sů zamúcení, i pro strach židův i pro smrt Kristovu, protož "přišed Ježíš stále jest u prostřed, a řekl jest jim: Pokoj vám!" Tiem pozdravením je těšil, aby se židův nebáli, a jeho se, že k nim přišel pozdě, nelekali, a aby ho poznali. "A když to vece," k věčciemu utěšení a ujištění "ukáza jim rucě a bok," aby poznali ho, že on jest ten, v témž těle, jenž jim před smrtí pokoj sliboval, a že je jako pán a mistr prvé spravoval; a k velikému důvodu ukázal jim veliké znamenie, rucě s jézvami a bok, ne by rány nebyly uzdraveny, ale aby ukázal, že všechno též tělo jest, ostavil jest znamenie, a pro jiné příčiny, jakož prvé řečeno jest. "Protož radovali sů se učedníci," proti dvojíemu zamúcení dřeve řečenému, "uzřevše pána," pro jehož smrt byli sů smutni. "Tehdy vece jim opět: Pokoj vám!" Řka druhé: "Pokoj vám!" ukazuje jim pokoj budúci věčný; a ihned ukazuje jim těstu, již mají k tomu věčnému pokoji přijíti, řka: "Jakož poslal mě otec," to věz, abych vyzná-

val a kázal pravdu, "i já posielám vás," aby pravdu vyznávali a kázali. A že vyznávání pravdy a kázání, aby bylo prospěšné i jim i lidu, potřeba jest pomoci veliké, protož znamenitě "dechl na ně, řka jim: Vezměte ducha svatého," to jest dar ducha svatého v moci a v umění. A tiemto dechnutím učí, že i duch svatý i darové ducha svatého od něho pocházejí, jakož i od otce; nebť ne darmo, ani z nekázni jako dítě dechl jest tak na ně.

- A ten obyčej mají nyní biskupové, když kněží světie, že
- B. dýchají na ně, řkouce: "Vezměte ducha svatého!" Ale ne ihned se tak stane, jako oni řkú; neb té moci nemají, aby dávali ducha svatého, jakož na mnohých místách dovodí S. Augustin, řka: že nemôž dáti ducha svatého nižádný než bôh. A že Kristus, jelikožto člověk, nedal jest ducha svatého, ale brž vzal jest, protož na to slovo, že Kristus řekl jest: "Vezměte ducha svatého," die S. Augustin: I kterak není bohem Kristus, poňavadž dává ducha svatého? A tak Kristus, že jest pravý bôh a syn otce boha, dal jest ducha svatého; a že jest člověk stvořený, vzal jest ducha svatého. Ne tak apoštolé, ani jiní kněží dávají ducha svatého, ač mohú mluvití nábožně a prositi pána boha, aby dal ducha svatého, a klásti ruce na lidi, aby pán bôh dal jim ducha svatého. A dieš-li: Proč by ihned nepřijal kněz ducha svatého, když biskup světie ho die: Vezměte ducha svatého? Diem, že proto: prvé, že biskup nemá té moci, aby dal ducha svatého; druhé proto, že ten, jenž kněžstvie přijímá, snad jest v hříše smrtedlném, jenž vyháně ducha svatého a nedopuští ho v hříšného; třetí proto, že již obecně biskupové jsú v hříšních smrtedlných: v smilství, v pýše, v lakomství a v svatokupectví, protož nejsú hodni, aby ducha svatého jim uprosili. Ale prvé apoštolé světi, jakož píše S. Lukáš v skutcích apoštolských 19, 6, kladli sú ruce na lidi a modlili sú se za ně, a přijímali sú ducha svatého, tak že sú uměli kázati, a řeči mnohých jazykův mluvití, a divy činiti; neb s obú stranú byli sú dobří: apoštolé úmysl dobrý měli, a oni z druhé strany také, protož sú dary ducha svatého přijímali. A kdyby ještě byli taci s obú stranú, ještě by pán bôh dal své dary, aby statečně jeho slovo kázali a v cirkvi svaté prospievali.

Také m^ož býti i bývá často, že ač biskup jest zlý, však ten, kterýž od něho dobrým úmyslem a řádem nábožně svěcenie přijímá, dar ducha svatého přijímá: ne od toho biskupa, ale od vyššieho, jenž zvláště světi své věrné, od Krista; jakož i kdy zlý kněz krstí, nebo rozhřěšuje, člověk maje dobrú vůli, přijímá ducha svatého od Krista skrze skutek zlého kněze. Protož na to slovo: "Vezměte ducha svatého," nemá člověk zpolehnúti, aby ihned, když die biskup neb kněz k lidem kterým ta slova, že by ihned oni přijeli ducha svatého; neb ta moc jest samému bohu zachována, že komuž on die: "Vezmi ducha svatého, a chtě to tak plně mieti jako v apoštolých, tehdy ihned bude mieti ducha svatého; protož když jest řekl Kristus učedníkům

- C. svým, dech na ně: "Vezměte ducha svatého," tehdy sú ihned vzěli. A nedomnievaj se, by to dechnutie větrné byl duch svatý, neb opět jazýčkové ohniví, v nichž dán jest apoštolóm duch svatý, neb opět holubicě způsob, kteráž jest nad Kristem vidiena na krstu; neb ty všecky věci tři jsú stvořeny, a duch svatý nenie stvořenie, ale b^oh věčný, jenž jest ty věci stvořil a jenž hříechy odpúštie; neb ihned die Kristus: "Kterých odpustíte hříechy, odpúštějí se jim". Tu die S. Augustin: To jest, duch svatý odpúštie, ale ne vy. "A kterých zadržíte, zadrženi jsú."
- D. Tu věz, žeť knězie velmě sasie a pýchají tiem slovem Kristovým, mnějice, že by bylo na jich vůli plně, aby komuž chtie hříechy odpustiti, aby byli odpuštění, a komuž chtie zadržěti, aby byli zadrženi. Protož proti takým mluví S. Jeronym na ono slovo Kristovo, Mt. 16, 19: Tobě dám klíče králevstvie nebeského; a což kolivěk sviežeš na zemi, bude svázáno i v nebesiech. A die takto: Tomuto někteří nerozumějice, něco přijímají pýchy zákonníkův starého zákona, tak že mnějí, aby potupili nevinné a rozvázali vinné, ano před bohem ne súd kněžský, ale život hříešných se váží. Čteme v Levitiku 14, 1 o malomocných, že prikázáno jim, aby se ukazovali kněžím, a měl-li by malomocenstvie, tehdy aby od kněží byli nečisti: ne by knězie malomocné činili a nečisté, ale aby měli poznání malomocného a nemalomocného, a aby mohli rozeznati, který čistý a který nečistý jest. Protož jakož tam malomocného kněz nečistým činí, tak i ted vieže a rozvazuje biskup neb kněz: ne ty, jenž

nevinní jsou neb vinní, ale z úřadu svého, když hříšných slyší rozdíly, vie, který svázán má býti a který rozvázán. To vše S. Jeronym. Na to slovo die mistr hlubokých smyslův, že tu zjevně se ukazuje, že bůh nenásleduje kněžského soudu, jenž zklamáním a nerozeznáním soudie; ale bůh vždy soudí vedlé pravdy, když odpouští neb zadržívá hříchy. To mistr ten.

Aj z řeči S. Jeronyma máš, že chlubili-li sú se v starém zákoně kněží, že by oni od malomocenství uzdravovali, jedné ohledajíce, jestli člověk od malomocenství uzdraven, a neuzdravující, tehdy sú lživě pýchali; též řekli sú, že moc sú měli, aby kohož chtě malomocným učinili. Tak nynější kněží, majíce moc ohledati hříšného, ale ne vyčistiti duše od hřícha, ani zprzniti tomu duše, jemuž není zprzněna, pravie-li, že oni mají moc, aby vyčistili svým odpuštěním, neb zadrželi kajícímu, tehdy lživě a marně pýchají, a chápají se moci, jenž na samého pána boha slušie; neb on sám ten jest, jenž můž svú moci duši obživiti milostí a vyčistiti od hřícha, jakož sám ji mohl stvořiti. Protož řekl jest Kristus učedníkóm: "Vezměte ducha svatého: kterýmž odpustíte hříchy, budú odpuštěni." To jest, die Augustin, duch svatý odpouští, ale ne vy. Mt. 16, 18. A jinde, Sup. Joh. omel. 4, die S. Augustin na ono slovo: "Aj beránek boží, jenž snímá hříchy světa:" Nížádný se nechápaj, ani říekaj, by on snímal světa hříchy. Již pilně znamenajte, proti kterým pyšným prstem jest ukazoval Jan: ještě se byli kacieři nenarodili, a již sú byli ukázáni; proti těm jest volal Jan od Jordánu. To svatý Augustin. A miení, že svatý Jan prstem ukázav na Krista, a rka: "Aj beránek boží, jenž snímá hříchy světa," to jest lidské, tiem promluvením a ukázáním potupil jest kacieře, kteříž se chápali, říkúce, že oni mají moc svú, již odpouštějí hříchy. A tak svatý Augustin, veliký učitel svatého písma, ukazuje, že všichni ti jsou kacieři, kteříž všetečně se chápají a držíe, že kto jiný kromě boha odpouští hříchy. A mluví na ono slovo, které jest řekl Kristus o Máři Magdaléně, Luc. 7, 48: "Odpouštějí se jí hříchové mnozí," že ten člověk, jenž bohem není, nemůž hříchův odpustiti; a dovodí, že Šimon, maje za to, že půhý člověk, to jest člověk, jenž bohem není, nemůž hříchův odpustiti, a maje za to, že Kristus člověk

nemôž hriechov odpustiti, byl jest méně zlý než ten kacieř, kterýž die, že on [ten kacieř] hříechy odpúštíe. I mluví takto S. Augustin: Zákonník Šimon lepší [t. méně zlý]; neb když jest mněl, že Kristus jest člověk [púhý, ne bôh], nevěřil jest, by od člověka [púhého] mohli býti odpúštíeni hříeši; protož židům lepší rozum se zdál než kacieřom. Židé sú řekli: Kto jest tento, jenž hříechy odpúštíe? smie sobě to sobiti člověk? Co zasě die kacieř: Já odpúštíem, já vyčišťuji, já svatu činím! Odpověz tomu [kacieři]: Ne já, ale Kristus. O člověče! když já od židov mnien sem člověkem [ne bohem], odpúštění hříechov ode mne by bylo, nemněli sú. Ne já [Augustin] sobě, ale odpověz tobě Kristus [řka]: O kacieři! ty jsa člověkem [ne bohem], dieš: Pod ženo, já tě spasím! Já když sem člověkem [ne bohem] mnien, řekl sem: Jdi ženo, viera tvá ta tě spasila. Odpovídají [knězie pyšni], nevěduce, co mluvie, jako die apoštol [Pavel], a řkú: Neodpúštějí-li lidé hříechov, lež jest, že die Kristus: Kterěz rozviežete na zemi, rozvázáni budú i v nebi. Neviete [tociž: i zdali neviete] proč to řečeno jest? Dáti měl pán [Kristus] lidem ducha svatého, a od toho ducha svatého aby jeho věrným byli odpúštíeváni hříeši. Neb co jsi, člověče! jedné neduživý, jenž zdravie potřebuješ? chceš mně býti lékařem? ba se mnú hledaj lékařstvie! Neb aby to zjevnějie ukázal pán [Kristus], od ducha svatého, jež jest dal učedníkóm svým, že hříechové se odpúštějí, ne zaslúženímí lidskými, v jednom místě takto die: "Přijměte ducha svatého;" ihned jest přidal: "odpustíte-li komu hříechy, odpúštějí se jemu," to jest: duch svatý odpúštíe, ne vy. To vše S. Augustin slovo od slova, dovodě, že nižádný člověk nemôž hříechov odpustiti, jedné ač jest bohem jako Kristus.

- E. A aby ještě lépe bylo rozumieno, věz, že hříechy odpustiti někto môž mocí svú, jiež od nežádného nemá: a tak sám bôh otec, syn, i duch svatý môž odpustiti hříechy a nižádný jiný, a to odpúštění jest najvyššie. Druhé môž někto hříechy odpustiti ihned najdůstojnějie tú mocí: zaslúžením; a tak Kristus jelikožto člověk, že jest najdůstojnější kněz, svým zaslúžením, že jest pracoval a ukrutnú smrť a ohavnú pro hříechy lidí trpěl, má moc od bažstvie pójčenú, aby hříechy odpúštěl, komuž ráci;

a nížádný jiný kněz neb člověk nemá tak té moci. Třetí móż někto hříechy odpustiti tak, že rozeznaje hříechy člověka a uslyše jeho úmysl, a znamená žádost jeho, i die, že jemu jsů hříechové odpustieni, takto: Aj milý bratrě! želěš-li srdečně hříechův a nechceš-li více hrěšiti, a již božie přikázanie všechna chceš plniti, já pravím tobě, žeť jsů hříechové tvoji odpustieni. A tuto třetí moc mají knězie, vedlé výkladu S. Augustina, svatého Jeronyma a mistra hlubokých smyslův. A tak sám bůh svú mocí najprvé odpůstie hříechy; druhé Kristus, jelikožto člověk, najvýše po božství svým zaslúžením všem, kteříž budů spaseni, odpůstie hříechy; třetí najníže knězie odpůstějí hříechy, když z moci pójčené súdie a oznamují, komu bůh odpůstí hříechy. A pak bůh tomu zadržuje hříechy, komuž jich nechce odpustiti, že se nekaje; též i Kristus zadržuje, komuž jeho umučenie neshlazuje hříechův; a knězie zadržují, a jinak zadržeti nemohú, jedné že oznámiti mají, komu bůh hříechy zadržievá, jako takto řkúce: Aj brachu! ty nechceš se káti smilstvie; pán bůh tobě neodpustí, dokud se nebudeš káti, aniž já mohu tebe rozhrěšiti. A z toho máš, že nelze jest člověku býti vyčištěnu od hříecha, než boží mocí a Kristovým zaslúžením; protož die Kristus svým učedníkóm, Joh. 15, 5: Beze mne nic nemůžete učiniti. Protož volaj papež, biskup, neb jiný kněz, co chce, řka člověku: Já tobě hříechy odpůstiem, já tě i hříechův i muk zbavuji! nezbaví-li pán bůh, a to ještě člověka, jenž želé hříechův srdečně, nict ho nespasí jich volanie. Protož že člověk nemóż nic učiniti, ani pomysliť co dobrého sám od sebe, ale ač bůh dá, 2 Kor. 3, 5, ani papež, ani kto jiný, jakož nemóż člověku dáti želenie na hříech: též nemóż ho ani hříechův ani muk zbaviti, jež má trpěti za hříech.

Také čtvrté, má moc každý člověk odpůstěti hříechy tak, že odpustiti móż vinu bližniemu, kterúž jest proti němu učinil, a to tak, že nechce se mstiti, ani zlostně hněvati; a tu moc dal jest Kristus každému člověku, o níž říká u pateri, Mt. 6, 12: "jako my odpůstiem svým vinníkóm." A tak některá bába více jest hříechův odpustila bližním, než některý snad papež, biskup neb jiný kněz. A zda by se toho lekl: aj panna Maria, jenž jsúc starú bábú umřela jest, ta jest více odpustila hříechův než Petr

apoštol; neb ona jest všem odpustila, kteříž jsú vinni smrtí jejie syna, jenž jsú více proti ní vinni, než proti svatému Petru; a rozuměj, žet těm jest odpustila, kterýmž jest syn odpustil, ale jiným nic.

Aj již můžeš rozuměti tomu slovu: "Komuž odpustíte hříechy, odpůštějí se jemu," že když bůh odpustí kajícímu a kněz se s bohem sjedná, tehdy odpustí, ale ne když kněz chce neb die, že odpůstie, aby ihned byli odpuštěni hříeši. A toho jest lehký příklad: Prvý, že často člověk zpoviedá se knězi lživě, pravě malé hříechy a zamlčie chtě veliké; a on že srdce nezná, i dává jemu rozhřešenie, an více již tú zpovědi přičinil sobě hříechův. Druhý příklad, že nikdy nevie kněz bez zjevenie, rozhřešil-li jest kdy koho tak, že jsú jemu hříechové odpuštěni, Jakož i sám o sobě nevie, jest-li u milosti boží, ač nevie do sebe, by měl který hříech smrtný; neb die písmo, Ecc. 9, 1: Nížádný nevie, jest-li milosti čili hněvu hoden. Protož aby knězie nechápali se moci odpuštění hříechův, jakož dovodí S. Augustin, Kristus když jest odpustil hříechy dnů zlámanému, a Maří Mandaléně i jiným odpůštěje, neřiekal jest: Já tobě odpůštiem hříechy! ale, Marek 2, 5: "Odpůštějí se hříechové tvoji." to věz od boha. A to jest učinil proto, aby jiní po něm též řiekali: Doufaj, synu neb dcerko! poňavadž želeš a nechceš více hřešiti, odpůštějít se hříechové tvoji od boha; ale aby neřiekali: Já tobě odpůštiem hříechy tvé! neb tak řka, jakož die S. Augustin, v kacieřstvie by upadl. A ač by člověk, jenž se zpoviedá, vzal pro své želenie hříechův odpuštění od boha, však tak řka kněz, lhal by; pakli by člověk nezelel hříechův, maje je, a bůh by neodpustil, tehdy opět kněz řka: Já tobě odpůštiem hříechy! lhal by. Protož dosti jest knězi, aby vida člověka, an dává znamenie, že hříechův želé, a die že nechce hřešiti, aby maje naději, ale ne jistotu, řekl tomu člověku: Doufaj, milý bratře! žet milosrdný pán bůh odpustil jest tobě tvé hříechy. Tak sú řiekali apoštolé a po nich jiní světi, ale nechlubili sú se, aniž sú řiekali, by komu hříechy odpůštěli; ale nynější a najviece knězie smilní a lakomí, ti se chlubie, že odpůštějí hříechy, a že mohú, koho chtie, i do nebes i do pekla poslatil a přěkúpiece odpustky lživé, i řiekají na zpovědi: Já tobě dá-

vám odpustenie hriechov, i muk zbavenie. Ale bud pan boh pozhnaný na věky, že jim nedal té moci, aby komuž chtie hriechy odpustiti, odpustili by, a aby do pekla poslali, koho chtie: neb, by tak po jich vůli bylo, své knenie by rozhřešovali a do nebes posielali, a ty spravdivé, kteříž proti jich smilství a lakomství mluvie, do pekla by porazili, né brž kto by jim nepřivolil k jich zlosti, ihned by hriechy jemu zadrželi; a tak která by žena šlechtná hanebnému knězi k smilství nepřivolila, řekl by jí: Já tě do pekla pošli, zadrže tobě hriechy. Ale již pan boh otvierá rozum věrným, že se jim nedadie klátiti; neb již znají, že kněz nemóz hriešného rozhřešiti, jedné ač jest právě kající a pan boh ho rozhřeší; a také že nemóz jemu hriechov kněz zadržeti, když pan boh odpustí. A tak by všichni knězie volali, rkúce, že mi hriechy zadržují, a pan boh sám by mi je odpustil, tehdy by mi byli odpustieni a oni by selhali. Těž jest i o odpusteni, by řekl: Dáváme tobě hriechov odpustenie a muk zbavujeme! a pan boh by řekl: Ty se hriechov nekaješ, já tobě jich neodpustiem. A tato pravda bude v súdný den všem oznámena, když lživí knězie budú pohaněni, kteříž se nepokají, že sú se tak i jiné lidi klamali; ale věrní a pokorní knězie, jenž vyznávají, že jsú nestatečné božie sluhy, a jenž rkú, že nic nemohú učiniti, jedné což pan boh ráci skrze ně učiniti, ti vezmú odplatu vedlé svého zaslúžení, jimž jest řekl v svých učedlnících Kristus: Kterým odpustíte hriechy, odpústějí se jim, a kterých zadržíte, zadržieni jsú.

Dále die čtenie: "A Tomáš, jeden ze dvanadcti, jenž slove u viere pochybující," a dále. Tu věz, že v latinském čtení stojí: didymus; to vykládají jedni: "u viere pochybující," jakož jest tak, že více jest než který z svatých apoštolov o vzkříšení Kristově pochyboval; druzí vykládají didymus, to jest: "blíznec," proto že by byl z pokolenie Beniamin, 1. Reg. 9, 1, že slul je blíznec. Blíznec slove ten, který se sám druhý neb sám třetí urodí po jednu od jedné matky. Obój rozum móž státi o Tomášovi, jenž jest nebyl s jinými učedlníky v tomto pátém Kristově ukázání, a to snad pro bázeň, boje se židov, aneb snad že pan boh k věčciemu jeho prospěchu a cirkvi svaté tak jest zpó sobil. A že což jest dobré a užitečné, to lidé rádi pravie, protož

učedníci viděvše Ježíše, když přišel jest Tomáš, řekli sú jemu: "Viděli sme pána." A on jako u viere pochybující i jim nevěřící ukazuje svú tvrdost, nechce věriti, jedné ač by se dohmatal dvěma jistýma čichoma, to jest zrakem a dotýkáním, ve dvú ranú, to věz v rukú a v bocě Kristově. A pak po osmi dnech, v šestě Kristovo ukázanie, přišel jest Ježíš k učedníkóm i k Tomášovi; a jako vševědúci, pozdraviv učedníkův, obrátil jest řeč k Tomášovi, aby poznal, že jeho úmysl zná, a řekl jest jemu k jeho i k našemu prospěchu, aby prstem zkusil i rukú i boka jeho. Aniž mněj, by Tomáš z nova Krista tiem dotýkáním ranil, ale bez úrazu i bez upšenie, jakož jest hodné bylo, dotekl. A tak, jakož die S. Řehoř, viece nám nevěra Tomášova k viere prospěla, než viera věřících učedníkův; neb že on k viere dotýkáním jest přiveden, náš úmysl, všechno pochybenie odvrha, jest u viere potvrzen. To Řehoř.

Pak milostivý spasitel pěkně treskce Tomáše, aby již nebyl nevěřící, ale aby již věřil; a Tomáš jsa i viděním, i slyšením, i dotknutím od dobrého mistra naučen, vyznává spolu i jeho božstvie i člověctvie, řka: "Pán můj a bůh můj." Aniž jest pochybenie, by ho vnitř nenaučil milostivý spasitel, jakož ho zevnitř naučil; neb jakož jest ústy promluvil, tak jest duší věřil. A nazývá Tomáš Krista pánem a ne mistrem, ač jest pán Ježíš řekl učedníkóm, Jan v 13 k. 13 v.: Vy mne nazýváte mistrem a pánem, a dobře říkáte, nebt jsem. Neb již vstav z mrtvých, ne tak obcoval jest s nimi jako mistr, ale již jako mocný pán; vstav k životu nesmrtedlnému byl jest od takého obcovanie s nimi odlúčen. A nazývá ho bohem, ne by božstvie okem tělesným viděl, ani by se ho dotekl, ale že v duchu dal jemu Kristus poznanie svého božstvie. A tak die S. Augustin: Viděl jest a dotýkal se jest Tomáš člověka, a vyznal jest boha. A svatý Ambrož die: Vpusťil ruku svú ten, jenž jest nevěřil, a pána a boha jest nalezl. A tak i svatý Řehoř, i Augustin, i Ambrož, i svatý Lev papež chtie, že se Tomáš dotýkal. Pak k našemu utěšení, jenž sme ani viděli, ani dotýkali se Krista tělestně, die Kristus: "Že si viděl mě, Tomáši, uvěřil si: blahoslavení, kteříž sú neviděli," tak jako ty si viděl okem tělesným, "a uvěřili sú" též, že Kristus jest pán a bůh, pán všemohúci a bůh věčný.

Tu bych měl něco povědět, kterak ti, jenž věří pevně a nehledají divův, jsou dobré viery, ale ti nevěrní, kteříž divův hledají; ale již musím konec učiniti a to zachovati k jinému čtení, neb sem již prodlil. Pak zavírá S. Jan ve čtení, že "mnohá jiná znamenie učinil jest Ježíš." A proč? Že aby lidé věřili, proto jsou tato psána, a věřili věru živů, to jest neumrtvenů hříchem smrtedlným, "že Ježíš jest Kristus, syn boží, a aby věřiece, život věčný měli ve jméno jeho."

NEDĚLE DRUHA PO VELICE NOCI.

S. Jan v 10 kapitole, 11-16 verši.

V ten čas ř. J. u. s.: Já jsem pastýř dobrý/ Dobrý pastýř duši (život) svůj dává (na smrt sebe nasaděJ za ovce své; ale nájemník a kterýž není pastýř, jehož nejsou ovce zvláště, vidí [t. když vidí] vlka jdúcieho, i opúštie ovce i utieká, a vlk lapá a rozptyluje [t. roznošuje neb rozhániej ovce. A nájemník utieká [t. proto], že nájemník jest, a nepříslušie k němu o ovcích. Já jsem pastýř dobrý a znám ovce své (od věčnosti vyvolené k spasení], a znají (věřúJ

mě mé (ovceJ. Jakož znal mě jest (od věčnosti] otec, i já znám otce, a duši svůj (život svůj] pokládám [na smrt] za ovce své (vyvolené k spasení]. A jiné ovce (vyvolené] mám, kteréž nejsou (věřú ještě] z tohoto ovčince (jenž jest sbor dobrých], a ty musím [z vôle svatě Trojice] přivesti [v sbor svatý]; a hlasu mého (jenž jest slovo mé] budú poslúchati (užitečně k spasení], a bude jeden ovčinec (sbor vyvolených] a jeden pastýř (Kristus, jenž všechny pase tělem svým, milostí svůj i tělestrnú potřebúJ.

Svaté toto čtenie, jakož jest velmě čistě zrcadlo pravým ná-městkóm Kristovým, tak jest velmě zjevně odsúzenie všech

- A. falešných prelátův, kteříž Krista nenásledují. I pokládá milostivý spasitel toto založení viery, že on jest pastýř dobrý, a dobrý ne z příhody, ale od věčnosti jelikožto bůh; ale jiní jsú z příhody dobří, neb někdy jsú dobří, někdy zlí, aneb mohou býti zlí; ale on nemůž býti zlý, neb jest věčná dobrota. Aniž proto, že die: "Já jsem pastýř dobrý," chlúba ho dotýká; neb to die jako pravý bůh a pravý člověk, jehož se nemůž pýcha ani který hřiech chopiti. Z toho ihned máš naučení, že nelžě jest, by který jiný člověk mohl býti pastýř tak dobrý. Druhé máš, že nelžě jest nížádnému, aby byl pastýř dobrý, jedné úcastnosti dobroty toho pastýře. Třetíe máš, že nelžě jest, by který jiný pastýř byl hoden chvály, jedné ač v ctnostech následuje Krista pastýře; neb ctnost, jenž jest prostředek mezi hřiechy, musí mieti počátek od syna božieho, jenž jest střědmá osoba mezi

otcem bohem a mezi duchem svatým; protož kterak daleko člověk, a zvláště duchovní pastýř, pochybuje od následování Kristova, tak daleko pobluzuje od cesty pravdy.

- B. Dále z toho máme důvod, že život kněžský, a zvláště papežský, biskupský a farářský, má poznán býti z podobenství skutkův Kristových, tak že následují-li Krista, tehdy jsou hodni chvály, pakli nenásledují, tehdy jsou hodni pomsty; a čím více který následuje Krista, tím jest více hoden chvály, a čím více se který chýlí od následování Krista, tím více hoden jest pomsty.

Pak položiv Kristus to založení viery, že on jest pastýř dobrý, i ukazuje, který úřad přísluší takému pastýři, když die:

- C. "Dobrý pastýř dává duši svou za ovce své." A přísluší troj úřad k pastýři: Prvý, pastva užitečná a zdravá. Druhý, obrana ovcí od násilí. Třetí, uzdravení ovcí nemocných. A ti tří úřadové zvláště jedné Kristovi příleží; neb jedné on jest pastýř, jenž mŏž své věrné pásťi svým slovem; ale jiní pasů-li, tehdy ne svým, ale jeho slovem pasů. Druhé, jediný on sám jest ten, jenž mŏž před ďáblem obrániti svou mocí své vyvolené; neb on jest sám jediný ten člověk, jenž má moc nade všemi lidmi i nade všemi ďábly, a tak on jest jediný ten pastýř, jenž tak mŏž obrániti přede všemi ďábly. Třetí tak má důvod, že on jest jediný ten člověk, jenž snímá hříechy světa; a že není nižádná nemoc horší než hříechy ovciem, o nichž v tomto čtení zmienka jest, i kterýž tehdy pastýř mŏž uzdraviti ty ovce, jako milostivý Kristus, od hříechu prašivého? A tak nejvyšší úřad, uzdravovati své poddacie a jim pomáhati, byloby pastýři život svůj položiti na smrt za ovce. A ač sů to mnozí učinili, však sů toho neučinili svou mocí jako Kristus. Neb on máje moc složiti život svůj a opet vzieti jej, položil jest jej na smrt za své ovce; ale jiní učinili sů to jeho pomocí a ne tak prospěšně, by je od hříechův smrtí svou očistili, a od věčného zatracení vykúpili; protož on jest ten nejlepší pastýř, jenžť jest duši svou položil za své ovce. A že po poznání dobrého pastýře mŏž lehčejie poznán býti zlý pastýř, protož ihned Kristus ukazuje příčiny zlého pastýře, když die: "ale nájemník, a kterýž není pastýř, jehož nejsů ovce zvláště, vidí vlka jdúcieho, i opúšťie ovce i utieká."

D. Tu věz, že nájemník neb námezdník jest ten, kterýž pro časnú neb pro tělešnú potřebu slúží někomu, aby od něho vzal; a tak slove nájemník, že na nájmu slúží, neb námezdník, že ze mzdy tělešné slúží. Z toho máš, že všichni kněžíe, kteříž přijeli sú úřad pastýrský, a neoblekli sú se v Ježíše Krista, tak že nevedú-li úřadu toho pro chválu boží, pro spasenie své, a pro cirkvi svatě prospěch, napřed jsúce dobře živi, tací všichni nejsú praví pastýři, ale jsú falešní nájemníci neb námezdníci. Z toho dále důvod jest, že všichni nynější preláti, to jest nad jiné povýšení v úřadě, jenž hledie jedné k tělešnému póžitku, neb že více hledie k tomu póžitku tělešnému než duchovnímu, všickni tací jsú falešní nájemníci, jenž budú, ač se nepokají, zatraceni, proto že hledají více svého zisku, nežli zisku pána svého Ježíše Krista; neb by více hledali zisku najvyššieho pastýře, tehdy by pilnějie pracovali o spasenie duší nežli o zisk tělešný, ani pak zpět sú obrátili. A ovšem ti budú nevymluvně zatraceni, kteříž nikakěž úřadu pastýrského nevedú, lidu neučie,

E. a sami se pasú; neb prorok Ezechiel die v 34 k. 2 v.: To die pán böh: Běda pastýřóm, jenž sú sami se pásli! A potom die, Ezechiel 34, 8-10: Nehledali sú pastýři stáda mého, ale pásli sú se sami pastýři a stád mých sú nepásli. Protož, pastýři! slyšte slovo božie, totot die pán böh: Aj já sám na pastýře požádám stáda svého z rukú jich, a káži jim přestati, aby více nepásli stáda mého, a také aby ani sami se pásli.

Aj teď máš řeč samého boha, jíž váziece světi píší, že pastýři, nepasúce lida slovem božím, budú zatraceni. S. Isidorus die: Kněžíe pro zlost lidí zatraceni bývají, když jich, ani jsú hlúpi, neučie, a když hřešie, že jich netreskci. A S. Augustin die: Nemnozí jsú kněžíe, jenž slovo božie spravedlivě káží; ale mnozí jsú, kteří sobě k zatracení mlčie: někteří pro neuměnie, neb se naučiti nechtie, někteří pro zmeškánie, kteříž božím slovem hrzějí. Ale ani oni, ani tito mohú z hřiechu mlčenie vymluveni býti; neb ani oni nad jinými býti mají, kteříž kázati neumějí, ani tito mlčeti mají, kteříž kázati umějí, ač nad jinými nejsú. To vše Augustin. A svatý Řehoř die, Dist. 43: Jistě pásno jest, II. Mojžíšova 28, 35, aby slyšien byl zvuk, když by kněz šel do chrámu před obličej boží, a aby neumřel. Jistě kněz vchodě neb

vychodě umierá, nenie-li od něho zvuk slyšien; neb hněvu skrytého súdcě popuzuje, ač bez zvuku kázanie chodí. To Řehoř, přivodě písmo, že bůh přikázal Mojžiesovi, aby kněz do chrámu nevchodil, jedné maje brnie a zvučné zvonců u rúcha svého, aby ho lid slyšal, též i kdy ven šel, a všeliký bez zvoncův aby umřel. To svatý Řehoř vykládá, že nynie kněz má vznieti slovem božím, pod pokutú smrti věčné; a má zavěsiti zvonců na rúšě svém, to jest na svých dobrých skutciech, jenž jsú rúcho kněžské, jako die David, Žalm 132, 9: Knězie tvoji ai sě oblekú v spravedlnost. A tak die S. Řehoř, že u rúcha kněze zvonci visie, když cestu života s zvukem jazyka skutkové ukazují.

Aj již máš, kterak pastýři, jenž nepasú ovcí Kristových, jsúce nájemníci, hodni jsú zatracenie; protož běda jim, kteříž pro tělestný pózitek přijímají úrad pastýrský; neb o každém takém die Kristus, že "nájemník neb námezdník jest, jenž vidí vlka," to věz dábla, jakož die Augustin a Řehoř svatý, "i opuštie ovcě i utieká." A rozuměj, že vlka ďábla vidí, když činy ďablový na člověku vidí, jako cizoložstvie, smilstvie, neb jiný skutek ďablův; i opuštie ovcě, když netbá, že tak hřešie, moha je učiti, že to jest zlé, a utieká. S. Řehoř die: "Utieká," ne proměňuje miesta, ale nedada pomoci. "A vlk lapá," když ďábel duše k hříecha rozkoši tiehne; a tak když ďábel v hříech smrtedlný uvedl jest člověka, tehdy jest jej polapil a zadával na duši. "A rozptyluje" neb rozhoní, když od svornosti lásky je odvodí; a onu ovcí zažene na vrch pýchy, onu v jámu lenosti, onu v trnie lakomstvie, a některú v lúži smilstvie.

- F. A važ, kterak Kristus die znamenitě, že "nájemník, jenž nenie pastýř, a jehož nejsú ovcě zvláštně." Aj die jedno, že nájemník nenie pastýř; druhé, že nejsú jeho ovcě zvláštně. Vizmež, kto nenie pastýř: jistě ten, ktož nepase; jako zasě ten slove pastýř ovcí čtveronohých, ktož je pase; protož bez pochybenie, ktož nepase ovcí Kristových, ten nenie pastýř. Pakli pase, viz, čím a proč je pase: pase-li slovem božím a příkladem činův svatých, tehdy jest pastýř, a ten ani opuštie ovcí, ani utieká od nich; pakli je pase básněmi neb bludy a lživými řečmi, tehdy jest zloděj, jenž krade slovo božie lidu, že ho neslyšie; pakli pase je, ale více pro tělestný pózitek, tehdy jest nájemník.

Neb die S. Augustin: Co jest to [t. že die Kristus]: nájemník jest? Odpovídá řka: Časné odplaty hledá, v domu [t. kráľevstvie nebeského] nebude přebývati na věky. A svatý Řehoř die: Jsú někteří, jenž kdy více zemský statek než ovce milují hodně jmeno pastýře ztracují; neb ne pastýř, ale nájemník slove, kterýž ne pro milování vnitřnie ovce božie pase, ale pro úžitky tělestné. Nájemník jistě jest, kterýž pastýřovo miesto drží, ale ziskov duší nehledá; tělestných ziskov pilen jest, a ctí prelátskú vesel jest. To S. Řehoř. A třmi kusy nájemník kto bývá: Prvé, že přijímá úřad, i opuštění ovce netbáním. Druhé, že když protivnost bude, tehdy utíká; a to dvě položil jest Kristus. A třetí se v tom slově nájemník miení, to jest, že zisku mzdy neb odplaty tělestné hledá.

- G. O nastojte, co jest nájemníkův! I kde jsú pastýři? Pohřiechul u vlky i v nájemníky sú se obrátili, a zlodějóm a lotróm, jenž jinudy než skrze Krista vcházějí, těm nenie čísla. I kto by je z nás zčeti, ano die Kristus ihned po tomto čtení, Jan 10, 8, že všichni, což jich přišlo, zlodějí jsú a lotři, vlcie hltaví, jichž se velí Kristus pilně ostřiehati, řka v 7 k. 15 v. S. Mat.: Pilně se ostřiehajte od falešných prorokov, jenž přichodie k vám v rúše ovciem, ale vnitř jsú vlcie hltaví. Falešní prorokové, s odpustky peněžnými; v rúše ovciem, to jest v úřadu a v moci kněžské, jenž jako ovci Kristovu ukazuje. Hlas ovčí jest: Budete hřiechov zbaveni! vnitř hltanie žádost, aby dali peníze; ale ihned se vlcie ukáží, neb jako vlcie vzdvihnúce hlavu vysoko i vyjí. Aj David die, Žalm 73, 8-9: Myslili sú a mluvili sú chytrost, zlost na vysokosti mluvili sú; položili sú v nebe ústa svá, a jazyk jich vlekl se po zemi. I kterých dotýká prorok svatý, řka: Myslili sú chytrost? jistě těch, jenž chytře vymyslivše nálezky, i lúpie lid, a mluvie zlost vysocě, řkúce, že jim kto se protíví, jest kacieř, a že mají moc poslati ho kletbú do pekla. A dále die prorok: Položili sú v nebe ústa svá, to věz hlásiece, že mají moc otevřieti kráľevstvie nebeské, a ktož jim dá, má odpustěnie hřiechov i muk, a tak umře-li, že ihned bude v nebesiech; a jakož Klemens papež v bule prikazuje angelóm svatým, aby ihned vzěli duši do nebe toho, kterýž putuje umře! I zdalit se nezdá to vysoké hlav vzdviženie v nebesa nad angely božie, a pravé

vlcké vytie? Ano ihned dáva znáti prorok ty vlky, rka: A jazyk jich vleče se neb jde po zemi; to jest, mluvie chtiece zemské věci, jakož ukazují ihned, mluviece, aby jim dávali penieze; neb tak vzní i jich jazyk i písmo, aby ti měli, kteříž dadie, neb budú pomocni k dávání. A tak sú ti vlci se s nájemníky rozmnožili a spriehli, že pastýř věrné a ovce, kteréž pasú se na pravé pastvě slova božieho, kúsají a mordují jako kacieře. A ti vlci póchod mají od velikého vlka Antikrista, o němž die S. Jeremiáš v 5 k. 6 v.: Vlk na večer zežral je. Co jest, že vlk na večer zežral lid? jedné že Antikrist na skonání světa, na večer, když nenie paprslka sluncě Krista, jenž by osvietil rozum, a zapálil lásku žádost. Neb sám Kristus prorokoval jest, Mat. 24, 12, že rozmnoží se zlost a rozmařie láska k súdnému dni. A tak Antikrist žere ovce, zasielaje menšie vlky, o nichž řekl jest Kristus svým věrným v 10 k. 16 v. S. Mat.: Aj já posielám vás, jako ovce mezi vlky.

Protož již můžeš, ktož chceš, rozuměti, že ne toliko dábel a Antikrist jest vlk, ale každý taký, jenž násilím neb úkladem žere statek lidský a kúsá utrhaním. Protož die S. Řehoř, že vlk na ovce přichodí, když všelikaký nespravedlivý a lapák věrné lecikteré a pokorné nuzí; a ten, jenž se zdál, by pastýř byl, a nebyl jest, opúštie ovce a utieká. To Řehoř. A pán Kristus ukazuje příčinu, nájemník pro kterou utieká, rka: "A nájemník utieká, že nájemník jest, a nepříslušie k němu o ovcích." Tu die S. Řehoř, že sama ta příčina jest, aby nájemník utiekal, že nájemník jest. Jako by řekl: Státi v nebezpečnosti ovci nemůž ten, kterýž v tom, že nad ovce jest, ne ovci miluje, ale zisku zemského hledá. To Řehoř. A tak i z Kristovy řeči i svatého Řehoře důvod jest, proč nájemník utieká od ovcí, že proto, že zisku jest hledal, ale ovci právě nemiloval; neb by je právě miloval a byl pastýř vyvolený od Krista, tehdy by stál proti

- H. ďáblu až do smrti za svú bratří. Neb die Kristus: "Dobrý pastýř duši svú dává za ovce své." A svatý Jan apoštol die, 1 Joh. 3, 16: V tom poznali sme lásku boží, že on za nás duši svú položil jest; i my máme za bratří duše položiti. A jest tato řeč jistý důvod: neb poňavadž to Kristus jest učinil, a apoštoly na to poslal i jiné jich náměstky, tehdy mají to učiniti. A svatého Augustina

jest dôvod tento: že zriegená láska tomu chce, aby každý človek viac miloval duši každého svojho blížneho, než svoje telo; pretože má pro spasenie duše svojho blížneho, tela svojho na smrť nasadili, ač jest potrebie. Neb to rozum ukazuje, že menšie dobré pro lepšie dobré má opustené býti; a poňavadž živost tela jest menšie dobré než živost neb spasenie duše, pretože pro toto má ono, když jest čas, opustené býti. A opäť článok zalozenie viery jest, že každý, ktož v lásce jsa, z milosti o spasenie blížneho do smrti sebe nasadí, že ten bude v radosti nebeské počten; pretože má sebe verný křesťan, a zvláště pastýř ovcí Kristových, za ně až do smrti nasaditi proti ďáblu a proti Antikristu.

I, Ale tuto znamenaj, že činí otázku S. Augustin: Poňavadž apoštolé byli sú pastýři a ne nájemníci, proč sú utiekali, když sú jich smrti hledali? ani vedlé Kristovy řeči sú učinili, jenž jest řekl, Matouš 10, 23: Budú-li vás puditi, neb vám se protiviti v jednom místě, utecte do jiného. A túž otázku učinil jest Honoratus biskup, píše svatému Augustinu, a tieže, kterak má učiniti, když hledají jeho zahubenie, a řka: Aj čtenie die Kristovo: Budú-li vás puditi v jednom místě, utecte do jiného. A ted die Kristus: že "nájemník, a jenž nenie pastýř, jehož nejsú ovcé zvláště, vidí vlka jdúcieho, i opúštie ovcé i utieká." I kterak mám učiniti, abych i ono slovo Kristovo naplnil, a také abych nájemníkem utiekaje nebyl? K té otázce udělal jest jemu S. Augustin ihned celé knížky, a velmē dlúžě otázku přemietá; a ostává konečně na této řeči: že jest-li protivensvie k smrti, to musí býti, že všem spolu, i kněžím i nekněžím, jest protivensvie k smrti, aneb ne všem. Jest-li všem, tehdy mohú-li všichni v jisté místo ujíti, aby ušli; pakli ne všem jde na smrť, tehdy neb samým všem kněžím, neb samým všem nekněžím: jest-li nekněžím, tehdy kněžím netřeba uteci, a nekněžie mohú ujíti, neb oni nejsú pastýři; pakli všem kněžím jde o život, tehdy nemají všickni ujíti, neb by již byli nájemníci, opustiece lid bez potreby duchovnie, to věz bez slova božieho a bez krstu. A tekli-li by jim lidé: Jděte pryč, at vás nezmoří, tehdy mají odpovědieti jim kněžie, že nechtie, neb jim jich duše jsú milejšē, než jich vlastnie těla. Dále die Augustin: Ale kterak to

bude, zmoří-li všichnu tu kněží? kto ostane tomu lidu k učení? Odpovídá, že nemají všichni ostati, ale někteří k budoucímu prospěchu se zachovati. Ale kterak tot, die-li který: Necht já ujdou, a vy ostaňte? Die Augustin, že ten tak říká, aneb jest strašivý nad jiné, chtě uteci, aneb jest v domnění, že by on nablíže se potom hodil obci, a tak jest pyšný. Kterakž tehdy učiniti mají? Odpovídá, že nížádný nemá se tak vydati; ale aby všichni spolu vydali některé neb některého k budoucímu prospěchu. Ale snad se přihodí že nebudou věděti, kterého by vydali? Die, že mají losovati, a kterého los ukáže, aby ten odšel. Ale řkú-li: Nikdy nečteme písma, by se taký los stal. Odpovídá řka: Bud to, že by se nikdy prvé nestal, avšak stane-li se, bude užitečný. Pak hledají-li jedné osoby k zahubení, a bez té mŕžlivosti lid mieti potřebu duchovní, tehdy ta osoba neb ten člověk mŕžlivost ustúpiti pro budoucí prospěch, jako ustúpil Pavel apoštol z Damasku, když sú ho učedníci jiní v koši přes zed spustili, a jako ustupoval svatý Atanasius, jehož chtěl jest císař zahubiti, a ustúpiv, mnoho jest potom církvi svatě proti kacířům prospěl; neb on jest učinil to viery položení, jako vždy obecně zpíváme neb říkáme na prvé hodině, latině na primě, jenž se počíná: Ktož kolivěk chce spasen býti. Pakli by jeho ustúpením lid byl zmeškán v slovu božiem neb ve krstu, tehdy nemá ustúpiti; neb jakž by tak poběhl od ovcí, opustě je ďáblu, již by ukázal, že jest nájemník, tak že by více miloval své tělo než spasení svých bližních. Ať tak jest S. Augustin tu otázku zpravil tomu Honoratovi.

A já zpoleh na milosti boží, a na radě mnohých lidí, jichž nejsem hoden u paty líbati, a na této řeči svatého Augustina, vida, že lid má dosti slova božieho i jiné duchovnie potřeby, když sú hledali mého bezživotie, ustúpil sem; potom vrátiv se kázal sem, a opět kdy měl rok o smlůvu býti k žádosti králově, a z svolenie na kázání lidu, opět sem ustúpil. Potom když v tom roku nic nebylo k vysvobození slova božieho, opět sem kázal, a vždy sú službu stavili; a to stavenie ďábelské že veliký nátlak v lidu činilo, ano nechtie krstiti, ani mrtvých pochovávat, a boje se pohromu velikého v lidu, opět sem ustúpil. I neviem, dobře-li sem učinil, čili zle jako nájemník, a pomohú-li mi tyto

příčiny, abych nájemníkem nebyl? než to mě těší, že ten mám úmysl, že bych věděl, že tiem hřeším, tehdy v naději boží chtěl bych život ten složit, a odvážiti se jich stavenie služby, jenž mě najvíce drží, proto že lid nechce se povážiti pro pravdu boží, aby bez jich služby pobyl a pochovával se lecikdes, a dietky by sami krstili v takú nůzi, až by pán bůh i rozedřel ty Antikristovy sieti.

- K. Neb nemá Antikrist sieti silnějšíe, než božie služby stavenie, již knězie dotahují své vôle, kteréž chtie. Tů sieti branie svého lakomstvie i bohatstvie; tů sieti odlúčili sú se od utrpenie a na zboží i na těle, tak že první světi křestané, a zvláště knězie, radostivě sú trpěli, když sú jim zbožie brali, neb je haněli, bili, mučili i zabíjeli; ani nestavující služby, viece sú se modlili, viece Krista obětovali i kázali: a pak nynější zpětní světi knězie tak sú se z ustavenie Antikristova ohradili, že vezme-li kto co knězi, a ještě spravedlivě, neb popadnú-li kněze v cizoložství, neb v lúpeži, tehdy ihned stavia službu boží, viež-li cizoložníka neb lúpežníka kněze; pakli dadie knězi políček v krčmě v sváru, an se o kostky neb prázdnu ženu vadí, tehdy poženú a klnú; pakli okrvavie kněze, ale stavia službu a pudie do Říma, řkúc, že nemož nižádný než papež rozhřešiti toho, jenž kněze okrvaví. Ale když kněz člověku kterému nohu neb ruku utne, aneb zabie člověka bez viny, toho kněze neklnú, ani služby stavia. Proč? Neb čert čertu oka nevykline. A ještě řkú: Tent jest kněz statečný, jenž smie chlapa s húsle urubiti!

A tak chytře dábel po nenáhlu zlécel jest sieti, že najprvé vedl jest zlé lidi na to, aby dobré mordovali; a vida, že čím jich viece sú zbili, tiem jich viece přibývalo, potom vymysli, aby je velmě mučili. I to jemu neprospělo. Potom vymysli tu zlost, že meč vzal dobrým, i dal jej zlým: meč, řku, slova Kristova k vyobcování, jenž nazývají kletbú, že vydal Kristus, aby pro hřiech smrtný po třech napomenutích, nechť-li by člověk ostati hřiechu zjevného, aby s ním dobří neobcovali. Pak ten meč dal jest ďábel lstivě zlým proti dobrým: že svatokupci, cizoložníci, smilníci, lakomci a zjevní boží protivníci vyobcovávají ty, jenž slovo božie kází a jich hřiechy treskci. A to počal jest ďábel na pánu Ježíšovi, že sú knězie, biskupové a zákonníci k vóli

ďáblově vyobcovali, jakož píše S. Jan v 9 k. 34 v., řka: že onoho, jenž se byl slepý urodil, a Kristus mu zrak dal, proto že jest Kristovi svědectvie vydával, vyvrhli sú ho z obcě, neb sú se již byli spikli; neb svolili židé, že ktož by vyznal, že on jest Kristus, aby z sboru židovského byl vyvržen. A o tom vyvržení Kristus u veliký čtvrtek pověděl jest učedníkóm, řka, Jan v 15 k.: Toť sem pravil vám, abyste se nehoršili; vyobcujít vás, a přide hodina, že každý, kterýž vás zabije, domnievati se bude, by službu dával bohu. A toť budů vám činiti, žet sú neznali ani otce ani mne.

Aj ted máme plné ukázanie, co se tú kletbů dalo a děje, a že pocházie od nepoznání boha otce i syna božieho, a že mnějí, by tiem bohu slůžili, mordující sluhy božie. A tak jest ďábel chytrý rozmnožil tu kletbu, že všudy chce jí i zbožie kněžím dobývati i brániti, a vešken svět pod ně podkasati, a jich zlosti

- L. brániti, a zvláště aby proti nim nekázali; protož oni zapoviedají pod kletbů, aby o kněží před lidem obecným nekázali, jedné což by bylo k jich chvále a póžitku tělesthému. A tak ktož káže, že knězie jsů bohové, že jsů boží stvořitelé, že mají moc i spasiti i zatratiti, koho chtie, že nelze nižádnému bez nich spasenu býti, že nemá jich nižádný tresktati, a že oni mají, co jest najlepšieho, sniesti, spíti i zedratí, ktož tak káže, ten jest velebný kazatel a ten má kázati; ale ktož káže, aby knězie nesmilnili, lidí lakomstvim a svatokupectvim nelúpili, žen cizích nechali, na jednom obroku dosti měl ten, který by byl hoden a s lidem pracoval, aby nesvatokupčili v svátosti a v obrociech, tomu ihned převzdějí háncě kněžstvie svatého, zkazitele svaté cirkve, a že jest kacieř a nemá kázati. Protož poženů, potom klnů, a když jim ta sieť ďáblova nestatčí, tehdy stavié službu. Tu sieť ďáblovu rozšírie, jakož najdále mohů, a tak aby svů vůli pro vedli, by mohli, všem by slůžiti bohu zapověděli. Bóh prikázal, řka: Kažte, krstěte, to na mů památku čiňte, modlte se a nepřestávajte. A Antikrist zasě: Nekažte, nekrstěte, ne mší slůžte, ne na památku Kristovu čiňte, aniž se modlte, ale přestaňte! A lid sprostný mni, by to vše hodné bylo vedlé jich naučení, a nemohů se dovtipiti, že který by úředník králův prikázal všem sluhám královým, aby úřadu a slůžby své nevedli, proto že by

jeden byl sluha králův zlý, neb proto, že by dobrý sluha králův nechtěl zlé vůle toho úředníka naplniti, že by ten zle přikázal, a sluhy neměli by ho poslouchati. Též tuto, jenž brání dobrým, aby Kristovi králi neslужili, a jeho úřadu nevedli.

A ty sieti stavenie služby, jakož sem jinde v knihách latinských o cirkvi svaté o tom psal, nejprve rozestřel je papež, proto že sú byli jednoho kardinála v Římě ranili, tak že stavil službu po všem Římě. A potom vždy dále rozšiřoval Antikrist ty sieti, a najvíce, aby na kněží jeho nižádný nesahal, aneb kdy na ně kto sáhl; a nedávno jest vydal ty sieti k skonání světa, jako najchytřejšie a velmě přikryté, aby jich ptáci Kristovi po větru ducha svatého nepočili a od nich se nevystřiehli. Ale dá pán bůh v skóře lidu svému poznání, že rozedře ty sieti, a bude svobodně boha chváliti, a pro vůli Antikristovu nepřestane od služby božie. Budiž pán bůh požehnaný, že v svém písmě nevydal jest jim těch sieti, ale brž kázal je svým učedníkům dráti, aby jeho chvála vždy v lidu předsě šla. A bude-li jeho svatá vůle, já odváže se jich služby stavenie, jenž snad lépe by bylo, aby tací slova božieho protivníci ani slůžili, ani krstili, budu kázati slovo božie, když vedlé jeho svatého na učenie k tomu čas uzřím, abych ovci Kristových ještě potvrdil.

- M. Jenž dále die ve čtení: "Já jsem pastýř dobrý, a znám ovcě své a znají mě mé." Již to druhé die: "Já jsem pastýř dobrý," proto, aby toho potvrdil a nám lépe oznámil, a také aby ukázal, že jest pastýř i jelikožto bůh i člověk. A dovodí třmi kusy, že jest pastýř dobrý: prvním, že zná ovcě své, řka: "znám ovcě své;" druhým, že život za ně pokládá, řka: "a duši svů pokládám za ovcě své;" třetím, že pilnost velikú o ně má, řka: "a ty musím přivesti." I nezdá-liť se dobrý pastýř, jenž zná všecky ovcě své a za ně duši pokládá, a velikú pilnost o ně až do smrti má? nalezni lepšího pastýře, a diemt, že jsi moudřejší než bůh! I die Kristus: "znám, to věz věčným znáním k spasení, "ovcě své," to jest lidi k spasení vyvolené; "a znají mě," to věz nynie věřu a po smrti lásků věčnú, "mé" to věz ovcě. "A jakož znal mě jest otec" znáním věčným a laskavým, "i já znám otcě" týmž znáním, jelikožto jsem syn jeho věčný. A tiem znáním ovcě neznají Krista, neb ovcě nejsú od věčnosti; ale znají ho

nynie znáním viery živé, a potom v blahoslavenství znají ho, jakož jest, tak že zde jich znánie se počíná, a v radosti nebeské se koná. A tak Kristus, jelikožto bůh, má svrchované znánie s otcem, a jelikožto člověk, má znánie otcě velmě sjednané s prvním znáním, tak že znaje vůli otcě boha, hotov jest za ovcě umřieti. Protož dobře ihned die: "A duši svú," to věz život, "pokládám na smrt za ovcě své," to jest za vyvolené k spasení. Neb to jest skutek najpilnější, od boha věčně vyvolený a Kristovi člověku od svaté Trojice přikázaný, aby dal na smrt život svůj za své ovcě; aniž jest ten skutek toliko židům prospěšný, z jichž národu Kristus se urodil, a k nim zvláště poslán, ale jest také i jiným národům užitečný. Protož die Kristus: "A jiné ovcě mám," to věz pohany vyvolené k spasení, "jenž nejsou z tohoto ovčince," to jest z sboru židovského pokolenie, kterýžto sbor židův svatých jest ovčinec; "a ty musím" ne bezděčně, ale z volenie svaté Trojicě "přivesti" v zbor svatý, a hlasu mého, to jest slova mého, budou poslouchati užitečně, sobě k spasení, "a bude jeden ovčinec," to jest sbor vyvolených, "a jeden pastýř."

Tu skrze jeden ovčinec někteří rozumějí poslednie a plné židův obrácenie k vjetě Kristově, a jiní rozumějí plné obrácenie všech vyvolených, kteříž s Kristem konečně budou přebývati. A tento rozum jest jistý; neb jistě tak jest, že všichni vyvolení konečně budou Kristova hlasu poslouchati, a oni budou jeden sbor, jež Kristus nazývá ovčincem, a jeden pastýř toho sboru jest milý Kristus. A tak všech vyvolených do súdného dne jest ovčinec, jenž slove cirkve svatá rytěrující, a po súdném dni bude ovčinec jeden, cirkve svatá již svítězilá, to jest, sbor všech svatých, jenž sú svítězili nad tělem, nad světem a nad dáblem, a to vždy majíce jednoho pastýře, pána našeho Jezu Krista. A z počtu těchto ovcí nebyl jest Jidáš apoštol, od Krista k biskupství volený, neb jest nebyl k spasení vyvolený; neb vyvolený nižádný nezahyne, a předvďený nižádný spasen nebude, jakož dovodí S. Augustin. A rozuměj, že vyvolený jest ten, kohož pán bůh volil jest, aby dobře jsa živ, byl konečně spasen; ale předvďený slove ten, kteréhož jest poznal, že jsa zle živ, bude zatracen. Amen.

NEDEĽE TRĚTIE PO VELICÉ NOCI.

S. Jan v 16 kapitole, 16-22 verši.

V ten čas ř. J. u. s.: Málo (za tři dní], a již neuzříte mne, a opět málo (za čtyřiceti dní], a uzříte mě, neb jdu k otci (trpěním smrti a potom na nebe vstúpením]. Tehdy řekli sú učedlníci jeho k sobě: Co jest to, že die nám: Málo, a již neuzříte mne, a opět málo a uzříte mě, neb jdu k otci? Protož řekli sú: Co jest to, že die nám málo? nevieme co mluví. A pozna Ježíš, že chtěli sú ho otázati. i vece jim: O tom tiežete mezi sebú, že řekl sem vám: málo a neuzříte mne, a opět málo a uzříte mě, že jdu k otci. Věru věru [na mé božství, na mé člověctvie] pravi vám, že [káti [v duchu] a plakati (očima] budete vy, a svět (židé, jenž jsú svět, kterýž mne nezná] radovati se bude, ale vy zamúľíte se (po tři dní]; ale zamúcenie vaše obrátí se v radost (t. po zamúcení, když mě uzříte, bude radosC]. Žena, když rodí, zamúcenie má, neb přišla jest hodina jejie (k trpění]; ale když porodí dietě, již nepomní davu (bolesti, již má daviectví se] pro radost, že urodil se jest člověk na svět. Protož i vy nynie zamúcenie máte (že přišla hodina má, abych trpěl], ale opět uzřím vás (až vstanu z mrtvých], a radovati se bude srdce vaše, a radosti vaše nižádný neodejme od vás.

Svědomo jest z mnohých čtení, kteráž jest mluvil milosrdný spasitel na své poslednie večeri, kterak jest těšil své učedlníky pro budúcie jich zamúcenie, kteréž je mělo potkati pro jeho umúcenie; protož i v tomto čtení pravi jim i zamúcenie jich budúcie i obradování, a die jim: "Málo," to jest za tři dni, a již k tomu se chýlí, že "neuzříte mne, a opět" po třech dnech "málo," to jest za čtyřiceti dni, až do vstúpenie "uzříte mě." A tak se stalo, že v tu noc a u pátek a v sobotu a v noc nedělní, za ten čas malý neviděli sú ho, a pak po z mrtvých jeho vstání, ten čas malý, až na nebe vstúpil, desetkrát viděli sú ho; v kterýžto čas již sú byli obradováni, a u viere, v níž sú pochybili,

byli sú stvrzení. A že tiem způsobem měl jest Kristus jíti k otci, a potom na nebe vstúpiti, jakož od věčnosti to bylo od svaté Trojice uloženo, protož die, že "jdu k otci." "Jdu" skrze ukřižování, pro něž se zamútíte, "a málo," to jest za tři dni, "neužijíte mne; a opět," to věz, až z mrtvých vstanu, "málo," to jest za čtyřiceti dní, užijíte mě," nebt tiem řádem od otce vydaným "jdu k otci."

A tu můž rozumieno býti, že první čas malý znamená vešken čas synův božích vyvolených, v kterýžto jsouce zde živi, vidie Krista jedné věrů, kteréžto vidění přirovnávajice k vidění v radosti nebeské, jest jako nevidění. A ten čas zdejší jest velmě maličký proti věčnosti boží; neb nižádný nebyl jest živ zde v světě tisíc let, ač někteří blízko sú táhli k tisíc letům. A David svatý die k bohu, Žalm 90, 4: Tisíc let před tvýma očima jako den včerajší, jenž jest minul. Pak po tom času, v němž zde vyvolení ne tak vidie boha jasně, přide čásek maličký na smrti, v kterýžto vyvolení mají jako jiskrku jasného poznání radosti nebeské; a to jest počátek neb závdavek té radosti. A v ten čásek tak malý vyvolení zde na světě mají dtokrát více, než sú pro Krista opustili, jakož die S. Mar. v 10 k. 29-30 v., že řekl Kristus: Věru pravi vám, nenie nižádný, kterýž opustí dům, aneb bratří, aneb sestry, aneb otcě, aneb máter, aneb děti, aneb rolí pro mě a pro mé čtenie, by nevzal stokrát tolikéž nyní v čas, a v věku budouciem život věčný. O, který syn vyvolený, když na smrti uzří radost nebeskú, neváží sobě stokrát více otcě nebeského, i bratří, i sestr v radosti nebeské, a královstvie více než rolé? A poňavadž Kristus jde k otci, aby připravil svým věrným sluhám místo blahoslavenství věčného, jistá věc jest, že bude třetí čas, v kterýž bude vyvoleným radost dokonána; a tu radost ktož srdečně váží, ten mile trpí všecky pôtky v tom biedném světě, aby doskočil té radosti.

Dále die čtenie, že učedníci nerozuměli sú Kristově řeči, a to pro zamúcenie; neb sú věřili, že má skoro popaden býti, a tak že měli sú se z tovařistvie všichni rozlúčiti. A také proto sú nerozuměli, že řeč Kristova zdála se jim něco v sobě protivná, když jest řekl: "Málo a již neužijíte mne, a opět málo a užijíte

mě.' Protož i řekli sú dvakrát: "Nevieme, co mluví." A Ježíš poznáv, že sú ho chtěli otázati, předsel je, jako činí ve všech dobrých činech svých věrných sluh, i dává jim rozum, že pro prvé "málo," to jest, pro ten čas malý, jež znamená to slovo "málo," učedníci budú lkáti a plakati, proto že v ten čas bude on jim odjat umučením a smrtí; a svět, to jest židé, radovati se budú, mnějice, by již Krista, jako největčieho svého protivníka a kacieře rúhavého, konečně uhasili. A že tak mělo jistě býti, protož die Kristus: "Věru" na mé božství, "věru" na mé člověctvie, "pravi vám, že lkáti" v duchu "a plakati" očima "budete vy, a svět," t. židé, jenž jsú svět, jenž mne nezná a nechce mne přijieti, ("bude se radovati"). A že svět, t. zlí lidé v světě, a věrní učedníci Kristovi mají se odporně neb protivně, tak že zlí s dobrými nemohú pravé radosti účastni býti, a dobří se zlymi také neobcují v zlé radosti, a že zlí zde se radují, protož dále die spasitel: "ale zamúcenie vaše v radost se obrátí." Proč to? jistě proto, že böh v svých vždy v lepšie prospievá, a ďábel vždy v svých v horšie pocházie, jako v bahno a v propast jich potiskuje. A že tak se stalo, jako Kristus řekl jim, to se ukázalo, když po jeho z mrtvých vstání radovali sú se učedníci, uzřevše pána; a jich radost vždy se množila, až sú došli radosti dokonané neb svrchované.

A pokládá spasitel příklad obecný učedníkóm ještě hlúpým, aby jeho řeči rozuměli, řka: "Žena, když rodí, zamúcenie má; ale když porodí, již bolest mine, neb radost již dlúhá nastane po krátké bolesti. A v duchovniem smyslu žena tato móž v podobenství býti Kristovo člověctvie, jenž jest velmě těžkú bolestí urodilo v duchovniem rodu člověka, to jest sbor všech vyvolených k spasení, a to velmě těžcé; neb sú dřeli údy rózno na kříži, nohy i rucé zvrtali, proklali bok, a on jest žieznil, jako žena kdy rodí některá žiezní, a pak napájeli žluči, octem s mirrú. A také plakal jest velmě na kříži, prosě boha otcě za to dietě, jež jest měl tak těžcé uroditi, a křičal jest jistě věččím hlasem, než ženy křičie, když rodie; křičel na bolest řka: O vy všichni, jenž jdete, znamenajte a vizte, jest-li bolest podobná jako bolest má! A tak, jakož die S. Augustin, že jakož z boku

Adamova vyšla jest Eva, tak z boku Kristova vyšla jest cierkev

svatá, tak že Eva tělešně jest z žebra stvořena, a církve svatá duchovně krví Kristovou, jenž jest z jeho boka tekla, jest duchovně urozena. A že Kristovo člověctví, ač jest bylo umřelo, a on jelikožto bůh neumřel jest, protož třetí den po veliké bolesti procitla ta žena, to věz člověctví Kristovo, již majíc radost, že bolest minula, a že již člověka, to jest církve svatých, jenž jest sbor vyvolených k spasení, urodila. Aníž mni, by Kristovo člověctví nemohlo tak slůti ženu; neb poňavadž on sám každého člověka, kterýž činí vůli otce jeho, nazývá sestrou i matkou, řka v 12 k. 50 v. S. Mat.: Každý, kdož činí vůli otce mého, jenž v nebesích jest, ten bratr můj, sestra má, i matka má jest; a také Kristus ve čtení často slove království nebeské, jenž jest sbor všech vyvolených; a tak S. Augustin často pokládá, že Kristus, jelikožto jest hlava církvi svaté, jest církve svatých spolu s údů svými. A že učedníci jsou údové jeho, jenž mají s ním trpěti, protož die jim: "Protož," to věz, že přišla hodina má, abych trpěl jako žena rodíec, "i vy zamúcenie máte; ale opět uzřím vás," až vstanu z mrtvých, "a radovati se bude srdce vaše, a radosti vaše nižádný neodejme od vás.

A tu věz, že zamúcenie učedníkův netrvalo jest přes tři dni; neb třetí den bylo jim Kristovo vzkříšení již některak oznámeno, neb ten den viděl jest je, a oni jeho radostivě. Ten den jich zamúcenie jest skrotil, a radost počatú až do na nebe vstúpenie a do jich smrti vždy tvrdě ji množil, a pak po smrti jich v království nebeském jest dokonal. Aníž jest mohl kto té radosti od nich odjieti, jakož nižádný nemohl jest milování věčného v bohu, jímž jest je vyvolil, zrušiti. Protož die Beda: Nižádný radosti jich neodjal od nich; neb ač potom trpěli sú protivienstvie, avšak v naději z mrtvých vstání, a u vidění jeho jsúce zapálení, za všelikakú sú radost měli, když sú v protivnosti upadli. A to učiniv Jakub apoštol, učí jiné témuž, řka v 1 k. 2 v.: Všelíkakú radost mějte bratříe, když v rozličná pokušení, to věz protivienstvie, upadnete. Apoštolé měli sú za radost, neb die S. Lukáš v skutcích apoštolských v 5 k. 41 v.: Chodili sú apoštolé, radující se, od sboru, to věz židovského, když sú byli mrskáni, že hodni sú byli, aby pro jmeno Ježíše Krista pohanění trpěli, A znamenaj ještě v řeči spasitele o té

radosti troji věc: Prvú, že bude po zamúčení, a tak milejšie i věččie, též zpět zamúcenie po radosti tohoto světa bude věččie. Druhú věc znamenaj, že ta radost jest srdečná, neb die Kristus: "radovati se bude srdce vaše." Třětie, že bude věčná, neb die: "a radosti vaše nižádný neodejme od vás." Té radosti po biedě světa tohoto rač nám dopomoci milý Kristus! Amen.

NEDĚLE ČTVRTÁ PO VELICÉ NOCI.

S. Jan v 16 kapitole, 5-15 verši.

V ten čas ř. J. u. s.: Jdu (t. skrze utrpenie jelikožto člo věk) k němu (k otcí), jenž mě poslal (abych pravdě svědectvie vydal a za lid umřel], a nižádnýz vás netieže mne: Kam jdeš? A že ty věci [o vašich pátkách budúcích] mluvil sem vám, zamúcenie naplnilo srdce vaše. A já pravdu pravím vám, úžitečné jest (neb potřěbie jest] vám, abych (neb aCj já šel [pojdu]; neb neodejdu-li já (vstúpě na nebesa po zmrtvých 'vstání], utěšitel (duch svatý] nepřide (v dařech] k vám, a pakli odejdu, pošli ho k vám. A když přide on, tresktati bude svět z hříecha (jejž mají J, a z spravedlnosti (jiež nemají], a z sůdu (jehož sě nebojie]: z hříecha proto, že nevěřili sú (mně a v mé řeči]; a z spravedlnosti (jimž sem ji ukázal), že jdu k otcí, a již neuzříte mne (t. do třetího dne]; a z sůdu, že knieže [dábel] světa tohoto (zlých lidí v tomto světě] již sůzeno jest (k zatracení]. Ještě mnohé věci mám vám praviti (potom], ale nemůžete (pro hlúpost a pro času krátkosř] sněsti (slyšeti a spatovat] nyní, ale když přijde onen duch pravdy, naučí vás každé pravdě (k spasení prospěšné]; neb nebude mluviti od sebe samého (ale i od otce mého i ode mne], ale kteréž kolivěk věci uslyší (t. s otcem i se mnú věčně vólí], mluviti bude (vám vnitř i jiným skrze vás], a které věci budúcie jsú, praviti bude (vnitřním učením] vám (abyste mě měli za boha, a jiné témuž učili]. On mé oslaví (slavného v lidu učiní], neb z mého vezme [to což pravdy jest] a praviti bude vám. Všecky věci, kteréž má otec, mé jsú (jako otcovy]; protož řekl sem, že z mého vezme (duch svatý] a praviti bude vám.

Rozum tohoto čtenie jest podobný mnoho k dřevnímu čtení, v němž milostivý spasitel mnoho rozumův zavírá, kteréž duchem svatým potom sù seznali. A nejprvé praví svým učedníkům, že od nich jde; druhé že jim ducha svatého pošle; třetíe,

že duch svatý nadarmo neprijde, ale že bude svět tresktati, učedníky pravdě učití, a Krista slaviti. I die milý Kristus: "Jdu." skrze utrpenie jelikožto člověk, "k němu," to věz k otci, "jenž mě poslal," abych pravdě svědectvie vydal, a za lid umřel; a jdu také, to věz časem svým vstúpím k otci na nebe. A tak od počátka svého vtělení vždy jest Kristus šel k otci, jakož i každý z nás od počátka života svého neb jde k spasení, a tak k otci nebeskému, neb k zatracení, a tak k ďáblu šeradnému.

„A nižádný z vás netieže mne: Kam jdeš?" To miení Kristus, že tak jest bylo jeho jitie zjevné vedlé skutkův, aby byl blahoslaven jelikožto člověk, že nižádný z učedníkův v tom nepochyboval, by tak nešel k blahoslavenství králevství nebeského; neb i pohané to držíe, že ktož jest dobře v ctnostech živ, že pojde k bohu do nebe. A ač bůh všudy jest, avšak zvláště jest v nebi neb nad nebesy, neb nic ho nemůž oklíciti a osáhnúti; ale Kristus jelikožto člověk byl jest osážen břichem panny Marie, a chodil jest, ač božstvím všudy jest byl, a sstúpil jest do pekla duchem, umřev vedlé těla na kříži, a pak jsa živým člověkem, na den vstúpenie šel jest k otci, jenž ho jest poslal, veda s sebou vyvolené, kteréž jest z pekla vyvedl. A o tom jiti řekl jest jim: "Jdu k němu, jenž mě poslal." A že pravil jest mnohé pôtky budúcie učedníkóm, řka, že je posielá jako ovčě mezi vlky, a že v nenávisti budů všem, a že budů je honiti z jednoho miesta do druhého, a že je vyobcují a zmordují; protož zamůtivše se, že on jim praví, že od nich chce, v ten čas netázali sú ho, kam jde? Protož die: "a nižádný z vás netieže mne: Kam jdeš? ale že ty věci mluvil sem vám, zamúcenie naplnilo jest srdce vaše." Neb přirozená jest věc, že slova milého přítele, smiešená s zamúcením a s milostí, popůzějí přátel k zamúcení a k bolesti; a tak učedníci Kristovi, že sú milovali Krista, slyšiece, že on zamúcen jsa, mluví k nim lítostivě, a praví jim i své pôtky budúcie, i jich, i byli sú zamúcení. Ale věrný a milostivý Kristus těši je, řka: "A já pravdu pravím vám: užitečné jest vám, abych já šel; neb neodejdu-li, utěšitel nepřide k vám." Jako by řekl: Nezřízeně milujete mé tělesenství, protož užitečné jest, abych skryl člověctvie před vašima

očima, aby žádostí duše byli vzhůru povzdvíženi. Tu die S. Beda: Úžitečné jest, abych známé člověctvie do nebe vnesl, aby věčci žádosti tam vzdychali, a tak srdci k nebeským věcem pozdvihnúce, aby dary ducha svatého byli hotovi přijeti. To Beda.

Tu věz, že ač Kristovo člověctvie má milováno býti a má býti ctěno nad jiná stvoření, avšak mohl by člověk poblúdiť v milování božstvie a ve ctění, tak že by více přichýlil milování žádost i ctění člověk k člověctví Kristovu neb k jinému stvoření více, nežli k božství; jakož učedníci byli sú nezřízeně přichýleni k člověctví Kristovu, jakož jest to ukázal Petr, radě Kristovi, aby nedal se na utrpenie. A pro tu nezřízenú přichylnost ostrě ho Kristus tresktal, řka jemu, Mt. 16, 23: Jdi po mně, Šatane! nesmýšlíš božských věcí, ale lidské. Jako by řekl: Nezřízeně mě miluješ, chtě, abych netrpěl; neb nemiluješ více božstvie, než mého člověctvie. A toto by měli znamenati ti, kteříž nezřízeně milují těla svatých a kupují za peníze u papežův, aby je za svaté stvrдили. Také mají to znamenati ti, kteříž chtě tělestným okem zde, smrtedlni jsúce, krev Kristovu v oplateč, neb jeho tělo viděti, že blúdie obojí. Neb co platno jest kterému svatému, aby pro peníze papež ho potvrdil, a móż býti, že z falešného domnění, z dáblova zklamání a z křivého svědectvie? a pro biedné lakomství potvrdil-li by, že by oplatek nesvěcený měli za svatý způsob chleba a tak za tělo božie, a některého kněze krev, jież jest ukropil na oplatek, měli by za Kristovu krev? jakož se přihodilo v mnohých miestech, a zvláště v Litomyšlském biskupství, v němž sú byli knězie krví svú oplatek zkrvavili; ale potom když sú zkúšeni, přiznali sú se, že sú to učinili. K těm lakomcóm, jenž tak lid svodie, a mají žádost nezřízenú, jíž jsú přichýleni více k zboží než k nebeskému království, duch svatý nepřide! Neb poňavadž k apoštolóm, jenž sú neměli žádosti k zboží, byl by duch svatý nepřišel, jakož die Kristus, by on byl neodšel a jich od nezřízené milosti a bázni nevyčistil, a oni by se byli po jeho vstúpení posty, modlitbami a svatým myšlením nespôsobili: o kterak mohú přijeti dary ducha svatého lakomci, smilníci, svatokupci, kostečníci, žráci, pyšní a pijáci, poňavadž duch svatý nemóž přebývati v člověku, jenž jest v hříše smrtedlném, a jenž treskce

svět z hřícha? O němž die Kristus: "A když přijde on, tresktati bude svět z hřícha, a z spravedlnosti, a z sůdu."

Tři bludy jmenuje Kristus, z nichž duch svatý bude tresktati svět, to jest lid zlý, kterými bludy jest takměř vešken lid starý okličen: Prvý blud, a tak hříech, jež mají lidé, jest nevěra, že lidé majíce tolik od Krista naučení, a tak mnoho důvodův i dobroděnstvie, nevěrie v boha otce i syna, tak že ač věrie, že bůh otec jest bůh, též i syn, ale nevěrie v něho, že nemilují nade všechny jiné věci, a neposlouchají. A ten hříech, jenž slove nevěra neb nevěrenie, jest nad jiné hříechy veliký, a jest kořen všech jiných hříechův; o němž die Kristus, že duch svatý bude tresktati svět "z hříechu, že sů nevěřili;" jako jsů židé, pohané, kacieři, a zlí křesťané, jenž nevěrie v boha, a tak ducha svatého nemají, jenž je bude tresktati. Druhé bude duch svatý tresktati svět "z spravedlnosti," ijež nemá, maje ji mieti, proto že Kristus před smrtí učil řečí, i svými skutky, i svými divy, aby právě věřili; a vstav z mrtvých, mnohými důvody potvrdil jest pravé viery; a třetíe, zjevně jest před apoštoly na nebe vstúpil, dav cestu všem, aby jeho v dobrých činech následující, spravedlivě živi byli a po něm vstúpili. A že toho svět nečiní, protož die Kristus: že "duch svatý tresktati bude svět z spravedlnosti, že jde k otci," to věz, jsa muž spravedlivý, po němž svět nechce jíti. Třetíe bude tresktati duch svatý svět "z sůdu," to věz posledního, že se ho nebojí, věda, že již dábel na věčné zatracenie pro hříech jest odsůzen. Protož die Kristus: "z sůdu, že knieže světa tohoto," to jest dábel, jenž jest král i knieže nad smrtnými hříešníky, již "sůzen jest," to věz na věčné zatracenie.

A z toho máš, že jakož židé za Krista, že sů jemu a v něho nevěřili, a tak hříech nevěry majíce, spravedlivě sů od ducha svatého tresktáni měli býti, a z spravedlnosti, kterůž sů měli mieti z následování Kristova, a pak sů neměli, a třetíe z sůdu, že sů zle Kristovy skutky sůdili: též do dnešního dne zostal jest ten tróž hříech v světě, z něhož duch svatý bude je tresktati. Neb kto nynie, počnuce od papeže, v boha věří, vši žádosti nade všechny jiné věci jeho se držie, jakož se má držeti? kto druhé

pamatuje divy Kristovy a obyčeje svaté jeho, aby ho následuje byl spravedlivý? a kto třetí z těch, jenž pravie, že v moci své mají vykládati zákon boží, činí pravý súd, právě se vedlé zákona Kristova rozsuzuje, a právě boží zákon vykládaje? ani pohřiechu! Istivými výklady všechen zákon, jenž velí Krista nám následovati, aneb jinak vyložiece, se i lid svodie, aneb oblehčují, nebojiece se súdu, jímž jest dábel již odsúzen. Ale hybět bude tomu člověku, jenž jest Antikrist, neb Kristus zabie ho duchem úst svých, jako die S. Pavel, 2. Thes. 2, 8; to jest, duchem svatým porazí ho. Neb duch svatý bude tresktati svět z hřiechu, ježž má, z spravedlnosti, ježž nemá, a z súdu, jehož netbá; a zvláště bude tresktati zlú kněží, jenž sú měli se najviece hřiechu varovati, a spravedlnost mieti, a súdu věčného se zatracenie báti.

Hřiechu mají se knězie najviece nad jiné lidi stríeci; neb jich hřiech najviece sboru křesťanskému škodí, bohu se nelíbí, a ďáblu velmě líbí. Najviece, diem, škodí; neb hřiech kněžský tu stranu cirkvi, jenž by měla býti najčistějšíe, przní, a jiné tiehne po knězi. A proto se ďáblu velmě líbí, a bohu jsú nelibi; neb oni majíce uměníe, měli by jiné učiti, sami jsúce vedlé vôle božie živi. Protož hybět jim od ran mnohých; neb die Kristus v 12 k. 47 v. S. Lukáše: "Sluha, věda vólí pána a nečině, ranami bude bit mnohými," A zvláště že sědají se pánem o mísu a s ním chléb jedie, a na něho se pasú; protož die žalostivě Kristus skrze Davida, Žalm 41, 10: Člověk pokoje mého, jenž jest jedl mé chleby, vzveličil na mě vysazenie. To jest: vysadil mě, mně cti nedávaje; jako die S. Bernard, že knězie ve cti chodie z bohatstvie božieho, jemuž cti nečinie. Protož koho viece v světě než nás kněží, když hřiech máme, spravedlnosti nemáme, a súdu se nebojíme, bude duch svatý tresktati? hybět bude těm, kteří sú lidské almužny jedli a jich sú neučili, ani z hřiechu treskali! Die S. Řehoř: Vážme, kaký hřiech jest před bohem, nic proti hřiechóm nečiniti, a hřiechów peníze jistil to jest, peníze utracovati, jež sú za hřiechy lidé dali. A S. Bernard die: "Přijdu, přijdu před súd boží, tu kdež slyšiena bude sirotków žaloba těžká, důvod tvrdý, jichž sú byli živi statky, a hřiechów neomývali! Běda tučným prdivalóm, jenž almužnu jedie,

piji, jinak zle utracují, a na svú duši ani na jiných duše netbají! jistě bude je duch svatý tresktati z hřícha.

Dále die Kristus k učedníkům: "Ještě mnohé věci mám vám praviti, ale nemůžete snésti nyní," to věz pro zamúcenie vaše, a pro hlúposť. Tu jest dal Kristus mistróm i kazatelóm naučenie, aby neobtěžovali těch, kteréž učie, a darmo řeči nepravili, když znamenají, že posluchači nemohú snésti. "Ale když přijde," to věz sstúpi v dařiech, sám se nikam nehýbaje, "onen duch pravdy," to jest duch svatý, jenž jest pravda věčná, a jenž miluje pravdu a učí pravdu, "naučí vás každé pravdě," jenž jest k spasení vašemu a k cirkvi svatě prospěchu. A tak se stalo, že od dne seslání ducha svatého až právě do smrti učil jest duch svatý apoštoly, kterak mají živi býti, a lid učiti, a cirkvi svatě po sobě písmo pravdy ostaviti; a tak je učil, že sú došli blahoslavenství, a knih živých, v nichž mohú znáti každú pravdu. A že což učí duch svatý, to učí bůh otec i syn, jakož což činí otec, to činí i syn, i duch svatý, protože aby v blud neupadli lidé, mniece, že by duch svatý učil každé pravdě, a nic Kristus, die dále: "neb nebude mluviti od sebe samého, ale kteréž kolivěk věci uslyší," to věz od otcě boha i od syna; neb každé znánie ducha svatého jest od otcě i od syna, jakož i on duch svatý pochodí od otcě i od syna. A tak což kolivěk duch svatý koho učí, neb komu praví, to vše od věčnosti od otcě boha i od syna slyší: ale ne uchem tělezným, jehož nemá, poňavadž jest jedné duch netělezný, ale to slyšenie jest v každé pravdě s bohem i otcem i s bohem synem svolenie.

A že duch svatý učí řádem nekvapně, protože die dále Kristus: "a které věci budúcie jsú, praviti bude vám." A tak jest učil apoštoly, že sú pravili i psali budúcie pravdy; neb Janovi tomu duch svatý pravil, Apok., že popsal jest stav křesťanský, kterak poběhne až do súdného dne; Petrovi pověděl, že na konci světa budú kazatelé a knězie lakomí, smilní, lziví, jenž vymyšlenými řečmi budú lidi o peníze klamati; to píše v druhé epištole v 2 kap., 1 a 3 v. Také svatému Pavlovi duch svatý pravil,

II. Timoteovi 4, 3-4, aby psal budúcie věci, kterak k skonání světa budú lidé zlí, jenž od pravdy sluch odchýlě, a k básniem

sě obrátie, a sberú sobě mistry pochlebné, aby je lektali v uši. A tak máš naplněno i o jiných apoštolých, žet jest učil je duch svatý budúcím věcem. A že zde v světě apoštolův ne všech věcí naučil jest duch svatý, ale po smrti v radosti dal jim je znáti, protož prvé die Kristus: "kterěž kolivěk věci uslyší, mluvití bude," to věz tam v radosti; pak potom die: "a které věci budúcie jsú, praviti bude vám," to věz zde. Aj tu die: "které věci budúcie jsú," ale nedie: všecy věci budúcie praviti bude vám; neb některých věcí budúcích, dokud sů byli živi, nepravil jim, a některé jest pravil jim.

Dále die spasitel: "On mě oslaví," to jest slavného v lidu učiní, že lidé jsúce duchem svatým naučení, budú mě za slavného boha mieti. "Neb z mého vezme," to což pravdy jest, "a praviti bude vám," to věz, abyste mě měli za boha a jiné témuž učili. A dovodí Kristus, že jest bohem; a že svatý duch, což praví, to vše jest také Kristovo, protož i die: "Všecy věci, které má otec, mé jsú; protož řekl sem, že z mého vezme a praviti bude vám." Aj v té řeči zjevně ukazuje Trojici svatú, to jest tři osoby věčné, neb ukazuje otcě, i ducha svatého, i sě syna božieho; neb když die: "-všecy věci, kteréž má otec," aj toť jedna osoba, otec; "mé jsú," aj toť syn; a když die: "praviti bude vám," to věz duch svatý, jenž jest třetíe osoba. A že Kristus jest rovný otcí bohu, a tak že jest bohem, to sě miení v té řeči, když die: "všecy věci, které má otec, mé jsú;" a že otec má ducha svatého, tehdy má ho i syn Kristus; a poňavadž všecy věci Kristovy jsú, tehdy to pravda jest, že což praví duch svatý, to také Kristovo jest, a tak i otcovo; a což duch svatý praví, to praví k oslavě i otce, i syna, i k své, abychom my slavně boha chválili, věriece, že otec, syn a duch svatý jsú tři osoby slavné, všemohúcie a věčné, a což činí jedna osoba, to každá, a tak komuž svědčí jedna osoba, tomu svědčí bůh otec, i syn, i duch svatý. Protož prav vešken svět zde na člověka, že jest kacieř: svědčí-li jemu Kristus, že ten člověk jest jeho věrný sluha, tehdy ho pravda vysvobodí, jenž nade všechny věci přemáhá, a ostojí na věky. Protož požehnaný bud pán bůh pravdy, jenž svých sluh věrných v pohanění konečně neopustil Amen.

NEDĚLE PATA PO VELICĚ NOCI.

S. Jan v 16 kapitole, 23-30 verši.

V ten čas ř. J. u. s.: Věru věru praví vám, budete-li co (neb ač co budete) prositi otcě (jenž k blahoslavenství přísluší) ve jmeno mé (t. Ježíš, jenž vykládá se spasitel), dá vám. Až dotudto neprosili ste (otcě pro svú hlúpost' a zamúcenie) ničehož ve jmeno mé; proste [Ted ukazuje Kristus svú štědrotu a svobodu i jistotu v slibu] a vezmete (milost nyní, budete-li tak prositi ve jmeno mé), aby radost vaše byla plna [v budúciem blahoslavenství]. Tyto věci u přísloviech (neb v podobenstvích těžkých) mluvil sem vám (prvé); přišla jest hodina (t. přide po mém na nebe vstúpení), když již ne v příslovích [v podobenstvích] mluvíti budu vám (jako prvé), ale zjevně (že plné budete rozuměti) o otci svém praviti budu vám. V ten den (když kolivěk vás k tomu duch svatý popudil ve jmeno mé prositi budete, a neřku vám (i. nepravím nadarmo, byt se tak nestalo, jakož pravím), že já (jelikož člověk) prositi budu otcě za vás; neb on otec miluje vás, neb vy mě milovali ste, a věřili ste, že od boha sem vyšel. Vyšel sem od otcě (věčným rozením) a přišel sem na svět (vtělením); opět opúštiem svět (t. lid zde v světě, že s ním nebudu těletsným obcováním), a jdu k otci [utrpením a pak vstúpením]. Řkú jemu učedníci jeho: Aj již zjevně mluvíš, a příslovie (neb podobenstvie) nižádného nedieš. Jíž viemy, že vieš všecky věci, a nenie potřěbie, aby kto tebe tázal (t. pokúšeje tebe); v tom věříme, že od boha si vyšel (od otcě věčným rozením, od svatě Trojice jelikožto člověk stvořením, a z panny Marie vtělením a urozením).

V tomto svatém čtení položena jest nám uslyšenie jistota v prosbě, ač budeme zač právě prositi; protož s velikú radostí máme to svaté čtenie slyšeti. Protož die S. Augustin: Pána našeho slova, kteráž ste slyšeli nyní, bratříe najmilejší se vši

žádosti mají přijata býti; neb horlivější věru budú-li přijata, tehdy věččí radostí srdce naše bude utěšeno. I co utěšenějšíe můž býti, než že pán náš die: "Věru věru pravi vám, budete-li co prositi otcě mého ve jmeno mé, dá vám." Tu važme: kto, kterak, co, skrze koho a od koho má prositi, ač chce uslyšán býti. Kto? že člověk spravedlivý; kterak? že řádně; co? že věc hodnú; skrze koho? že skrze Ježíše; od koho? že od boha otcě; neb ktož tak sě v své prosbě způsobí, bez pochybenie dá jemu otec nebeský, zač poprosí. Nevěří-li kto, slyš přísahu spasitele, jenž die: "Věru věru pravi vám, budete-li co prositi, a jinů řeči takto: "ač co prositi budete otcě mého ve jmeno mé, dá vám." Již slyšíš, ktož slibuje pod přísahú, že Kristus, pravý bůh a pravý člověk, řka: "věru" na mé božství, "věru" druhé na mé člověctví. O by tobě král veliký, neb papež, jenž lze často, tak pilně sliboval pod přísahú, onen aby tobě dal ves, hrad, neb kůň, a tento aby dal biskupství, o kak by vesel byl a pilen, aby učinil, co on káže, an můž zdechnúti prvé, nežť dá: aj ted král všeho světa a biskup nejvyšší, jenž nemůž selhati, ani již můž umřieti, a můž člověku dáti, což on můž nejlepšího žádati avšak lidé nejsou tak pilní, v žádosti prositi od toho krále a biskupa, jako jsú pilní u lhářov smrtedlných prositi a jim více než bohu slúžiti! To rozťikaj, kto chce, kterak jsú pilní, když prosie u papeže neb u krále, že v ten čas nikam jinam nemyslé, ani hledie, a pilní jsú, aby nižádným slovem nechybili, ani co nelibého promluvili, neb učinili; ale když u boha otcě prosie, druhdy nevědie, co říekají, mysléce jinam a zabývajice sě, a více mysléce o smilství, o freji, o zboží biedném, než o pánu bohu! Protož tací nic nevezmú, neb nehodně prosie; ale ktož chce, aby byl uslyšen, musí sě způsobiti tak, jako sem řekl:

Prvé, aby znamenal, kto jest? jest-li učedník Kristův z počtu těch, jimž jest řečeno: Pravi vám, ač co prositi budete; neb učedníci světí, jimž jest to řečeno, drželi sú místo všech věrných křesťanův. Protož kto následuje Krista v tichosti, v pokoře a v jiných ctnostech, drže jeho přikázanie, ten jest jeho učedník; neb on sám die: "Věru vy moji učedníci budete, a v tom poznají, že jste moji učedníci, ač učiníte ty věci, kteréž přikazuji vám! Protož lakomci, smilníci, pyšníci, žráči, opilci, hráči,

pokrytci, jenž jsou z školy d'áblovy a jsou jeho učedníci, ti ať prosie zač, nebudú uslyšieni. A co jich jest v té rotě, a zvláště kněží a zákonníkův! jimž Kristus die ve čtení S. Mat. 15 kap. 7-9 verš: Dobře o vás prorokoval Isaiáš: Lid tento rty mě ctí, ale srdce jich daleko jest ode mne. Nadarmo mi se modlé, učiece učenie a přikázanie lidská. Z toho máš, že ktož chce zač boha prositi, musí, ať chce uslyšán býti, jeho přikázanie plniti, a tak vieru, naději a lásku mieti.

Druhé má prositi rádně; neb dobře a rádně ten prosí, ktož jsa dobře živ, prosí za ty věci, které se jemu k spasení hodie. A tak za některé má prositi i hned bez příčiny této: "Jest-li tvá vůle," jako za ty věci, které jest položil Kristus v páteři; jako jest osvěcenie jmena božieho, přístie královstvie jeho, naplnění vůle jeho. Ale za některé věci má prositi s příčinů tuto: "Bud tvá vůle," neb "jest-li tvá vůle;" neb proto se modlil milý Kristus s tú příčinů, řka, Lukáš 22, 42: "Otče můj! chceš-li, odved ode mne utrpenie toto, a však bud tvá vůle," aby nám dal příklad; neb on jest věděl dobře, že má utrpěti, a že vůle své otec bůh nepromění, jakož i on nechťel jest své vůle proměnit v tom, ale chtěl jest dáti nám naučenie, abychom se tak modlili; neb my nevieme co bůh ráčí neb volí v takých věcech. Také máme v mnohých věcech přidávati tuto příčinu: "Jest-li nám k spasení." A tak když prosíme za zdravie, za pokoj, za tělestnú potřebu neb žádost, máme vždy v srdci položiti: ať by nám ty věci prospěšny byly k spasení; pakli by byly na přikazu, aby jich nám nedal pán bůh. A z toho i hned máš:

Třetíe, co máš prositi? že to neb za to, což jest pomocné k spasení, za něž má každý z nás prositi. A že odpuštění hříchův a prospěch v ctnostech najlépe pomáhá k spasení, protož za to pilně máme prositi; ale ne za to, abychom byli páni, neb bohatí, neb v světě vzvelebeni, aby nám nebylo řečeno ono Kristovo slovo, Matouš 20, 22: "Neviete, zač prosíte."

Čtvrté máme věděti, skrze koho neb pro koho prositi máme? že skrze Ježíše, neb on sám die: "Ať co prositi budete ve jméno mé otce mého, dá vám." A tak obecně modlitby knězie skonávají, řkouce k bohu otci: Skrze pána našeho, Ježíše Krista, rač nás uslyšeti! A rozuměj, že když dieš: "skrze Ježíše," že mieniš

skrže Ježíšovo človēctvie, jenž jest nejlepší před bohem nám ku pomoci, abychom byli uslyšeni. Protož učí Ježíš, řka: "Ač co prositi budete ve jméno mé," to věz Ježíš, jenž se vykládá spasitel; protož die S. Augustin, že to se neprosí ve jméno spasitele, což se prosí proti spasení. Z toho máš naučení, že každý zle prosí, ktož co prosí, ježto jemu jest přikaza k spasení. O, co těch jest, jenž zle prosie tiem obyčejem! jako kteříž prosie za krásu tělesnú, za zboží mnohé, za povýšení v světě, za obroky, za pomstu nad nepřátely, neb i nad těmi, jenž je vedú k spasení a rádi by, aby byli dobře živi. Také v tom kusu blúdie obecné ženy, jenž svým dětem od boha prosie dostojenství a zboží; o těch die S. Jan zlatoústý, že obecně prosie dětem zboží a dostojenství, ale neprosie jim boha, to věz, že neprosie, aby jim dal se bůh.

Páté máme prositi od otcě; neb die Kristus: Ač co prositi budete "otcě," to věz boha. Tu rozuměj, jakož vykládá S. Augustin, že to slovo "otcě" v tomto místě znamená všichnu svatú Trojici, netoliko osobu boha otcě; jakož i v modlitbě Kristově, když die: "Otče naši" tu to slovo "otče" znamená boha otcě, i syna, i svatého ducha; neb každá osoba z těch tří jest otec náš nebeský, jenž jest nás stvořil. A tak když die Kristus: "Budete-li co prositi otcě mého," to jest: boha, jenž jest tři osoby; neb Kristus, že jest člověk stvořený od tří osob, jest syn všech tří osob, jako i jiný člověk stvořený; ale proto že jest syn boží a osoba druhá v svaté Trojici, má jediného otcě, jehož často jmenuje ve čtení. A bez pohoršení výkladu S. Augustina můž v tomto čtení také vzato býti to slovo "otec," když die: "otcě mého;" a opět: "Já budu prositi otcě za vás, neb on otec miluje vás;" a tak i potom do koncě můž o otci, jenž jest jedna osoba, rozumieno býti.

Již máš ukázáno, kto, kterak, co, skrže koho a od koho má prositi, chce-li uslyšien býti; neb jistě bude uslyšien pod přísahú Ježíšovou, jenž die: "Věru věru pravi vám, budete-li co," to věz k spasení užitečného neb za spasenie "prositi otcě mého," to jest boha, a tak Trojice svaté, "ve jméno mé, dá vám." Nechtěl milý spasitel řeci: Budete-li zač "mne" prositi, jakož jest ani jindy říkal, v tom dáváje naučení, abychom k bohu vždy

modlitbu obracovali; druhé, abychom nedali lidem sebe mnoho prositi. A v tom obém lidé blúdie: jedni, jenž více své modlitby obracují k svatým nežli k bohu, dlúhé modlitby strojiece, a utiekajice sě prvé k svatým než ku pánu bohu; druzí, jenž kochají sě v tom, že sě jim lidé modlé, a chtie tomu, a zvláště bohově, jež mají za bohy zemské, jako papeži, kardinále a jiní, jenž dadie sě lidem před sebú modliti, klaněti a mnoho sebe prositi. Ne tak sú činili apoštolé a jiní světi, ale brž bránili sú před sebú klekati, a táhli lid, aby boha, ale ne jich prosili; neb sú od Krista naučenie teď vzěli, jenž die: "Budete-li co prositi otcě ve jmeno mé, dá vám. Až dotudto neprosili ste ve jmeno mé."

Tu věz, že pro hlúpost a pro zamúcenie učedníci neprosili sú ve jmeno Kristovo od boha otcě co; jakož die S. Beda: Neprosili sú v tu dobu ve jmeno spasitele; neb když sú spasitele čitedlně při sobě měli, méně sú k neviděným daróm spasenie svého mysli povzdvihli. To Beda. Protož aby již učedníci byli k nebeským věcem povzdviženi, die jim: "Proste a vezmete, aby radost vaše byla plna." Die Beda: Jistě rád rozumu tento jest: Proste, ať radost vašě plna bude, a vezmete. Miení S. Beda, že když věrní prosie za to, aby radost jich byla plna, a tím řádem, jako řečeno jest, tehdy konečně vezmú radost plnú v nebesiech. A tak jedné vyvolení budú v prosbě o radost nebeskú uslyšieni, a to jistě; neb die Kristus: "Proste a vezmete." A k té jistotě die S. Jan v 1 epištole, 3 k. 21-23 v.: Doufanie také máme k bohu, a což kolivěk prositi budeme, vezmeme od něho; neb přikázanie jeho ostrieháme, a ty věci, které jsú před ním libé, činíme; a přikázanie božie jest, abychom prosili, aby radost našě byla plna, a za to, což by nám k té radosti pomocno bylo. A že jedné vyvolení k té radosti plné dojdú, protož jedné k vyvoleným Kristova řeč záleží, z jichž počtu jsa miláček jeho, die v 1 epištole 5 kap. 14 verš: A toto jest doufanie, kteréž máme k bohu, že což kolivěk prositi budeme vedlé jeho vóle, uslyší nás; a vieme, že slyší nás.

A z tohoto máme poznanie, proč böh neslyší lidí v prosbách: Prvé, že zlí nejsú hodni, aby byli uslyšieni, a tak konečně zlí nikdy radosti plné nebudú mieti. Druhé, že i dobří nebývají uslyšieni, neb někdy prosie za to, což sě jim nehodí k spasení;

jako S. Pavel nenie uslyšien, když jest trikrát prosil boha, jako sám die, aby ho pokušenje tělestného zbavil, a nenie v tom uslyšán, neb to pokušenje bylo jest jemu ku pomoci odplaty veliké. Protož die S. Beda: Apoštol že ne ve jmeno Ježíšovo prosil, aby pokušenje neměl, kteréz jest k ostrazě pokory byl vzal, ijež pokory by neměl, spasen by nemohl býti. A k tomu vzní S. Pavla řeč, neb die II. Korinským 12, 7: Aby velikost v zjeveních mne nepovýšila, to věz v pýchu, dán mi jest osten Šatanóv, aby mě za šíji bil. A tak lépe jest apoštolu bylo, že ho v tom bůh neuslyšal. Druhé, světi nebývají za jiné prosiece uslyšieni, neb ti, za něž prosie, nejsú hodni; jako Samuel prorok, i když jest prosil boha za krále Saule, neb jest, řekl jemu bůh 1 Reg. 16, 1: Dokavad ty želěš Saule, poňavadž já zavrhl sem ho, aby nekraloval nad Israelem? Také druhdy pán bůh ne ihned slyší prosby, aby ihned naplnil, ale povzdálí pro lepší; jako jest učinil oné pohance, jenž jest volala, běžec po něm, a prosila za svú dcerku, aby ji od ďabla vysvobodil, Mat. 15, 22. A to činí bůh také, že chce, abychom ho ustavičně prosili; protož i teď die Kristus: "Proste a vezmete, aby radost vaše byla plna." Proste nábožně a ustavičně, a vezmete milost nynie, aby radost vaše byla plna v budúciem blahoslavenství. A za to má zvláště křestan prositi, ale ne za zbožie, ani za chválu, ani za pomstu.

A že apoštolé po Kristovu na nebe vstúpení měli sú k němu věččí lásku a věčcie jeho poznánie, protož věda Kristus praví jim, že již po vstúpení bude s nimi zjevně mluvíti, jako s věččími milovníky, a ne v podobenstvích, jako prvé; protož die dále: "Tyto věci v příslovích neb v podobenstvích mluvil sem vám; přišla jest hodina, když již po na nebe vstúpení, a po ducha svatého seslání "ne v příslovích budu mluvíti vám." A die spasitel: "přišla jest hodina," pro jistotu, že jistě ta hodina má přijíti, jako by již byla, v níž ne v příslovích, ale zjevně o otci svém praviti budu vám. A tak jest učinil Kristus, že o svatě Trojici, a o tajemných věcech nebeského království naučil jest apoštolý, což jest bylo k prospěchu cirkvi svatě.

Dále die: "V ten den ve jmeno mé prositi budete." Stalo se; prosili sú apoštolé za duchovnie věci ve jmeno Kristovo, ne za

těleštné věci nepotřebné, a ve jméno Kristovo nejprvé křtili sú, aby to jméno Ježíš Kristus bylo ohlášeno a vzvelebeno; a na konci modliteb kněžíe přidávali sú ta slova: Skrze pána našeho Ježíše Krista. Dále die: "a neřku vám," to věz nadarmo, byt se tak nestalo, jakož pravím, "že já," jelikožto člověk, "prositi budu otce za vás." Nu věrný sluho Kristův! ted máš kněze jistého, jenž slibuje za tě prositi boha otce, jehož jistě otec slyší, za kohož prosí; a miluje ho otec, ktož miluje Krista. Protož ihned die: "neb on otec miluje vás, neb vy milovali ste mě, a věřili ste, že od boha sem vyšel." Tu věz, že věřili sú učedníci, že Kristus od boha jest vyšel věčným rozením, tak že od věčnosti otec bůh rodí syna boha jinú osobu; pak po tom vyjití vyšel jest Kristus, jelikožto stvoření, ode všie svaté Trojice a přišel jest na svět, přijem člověctvie v životě panny Marie, i urodil se a obcoval v světě; a opět opustil jest svět k obcování, že již těleštně jako strastný neobcuje v světě, a šel jest k otci, když jest na nebe vstúpil. A tak die: "Vyšel sem od atce, a přišel sem na svět; opět opuštěm svět a jdu k otci." A nerozuměj, byt syn, jelikožto bůh, kam se hnul od otce aneb kam chodil, neb jsa bohem všudy jest, a nemůž se nikam hnúti; neb by se kam mohl hnúti, již by ne všudy byl, a byl by nedostatečný; ale jeho východ od otce bez hnutí jest jeho rození od otce, jakož i jeho s nebe sstúpenie jest jeho vtělení. Protož kdy viera die, že sstúpil jest s nebe, rozuměj, že vtělil se jest, jsa pán nebeský, ale nehnul se nikam s nebe; ale vedlé člověctvie chodil jest na světě, a hnul se do pekla duchem, a z pekla na svět, vstav v neděli z mrtvých, a z světa tohoto hnul se jest na nebe, když jest mocně na ně vstúpil.

Dále die čtenie: "Řkú jemu učedníci jeho: Aj již zjevně mluvíš a příslovie nižádného nedieš;" jako by řekli: Poňavadž nynie tak zjevně mluvíš k nám, a my ještě jsme nespôsobni, ovšem až ta hodina přijde, budeš zjevnějie mluvit, když budeme spôsobiljší, a ty již nám pravíš prvé, než tebe tiežeme. Protož "již vieme, že vieš všecky věci, a nenie potřebie, aby kto tebe tázal," to věz pokúšeje tebe. A to řkúce učedníci, již sú výše byli poznali božstvie Kristovo nežli prvé; protož řkú: "V tom, to věz, proto věříme, že od boha si vyšel," netoliko jako jiný člo-

věk, ale východem vyšším nad jiné; neb mnozí, né brž všichni světi milostí pocházejí od boha. Jakož o svatém Janu křtiteli die písmo, Jan 1, 6: Byl jest člověk poslán od boha, jemuž jmeno Jan břeše. Kristus i milostí vyšel od boha, jelikožto člověk, i vtělením mocí ducha svatého, i třetie, jako řečeno jest, že se rodí od otcě boha. Věřmež i my, že Kristus tak jest vyšel od boha pro naše spasenie; jehož rač nám on dopomoci, abychom ho na věky chválili! Amen.

NEDĚLE ŠESTÁ PO VELICĚ NOCI.

S. Jan v 15 kapitole v 26-27 verši, v 16 kapitole v 1-4 verši.

V ten čas ř. J. u. s.: Když přide [novú milosti navštíev) utěšitel (duch svatý, jenž těší zamúcené), jehož já (bóh pravý] pošli vám [v dařiech] od otcě, ducha pravdy (jenž jest věčná pravda a jenž miluje pravdu], jenž od otcě pochodí (rozením věčným], ten svědectvie vydá [vás vnitr navštíev] o mně (jenž jsem bohem, a že moji skutkové jsou praví], i vy svědectvie vydáte (jsúce duchem svatým naučení], neb od počátku [mého kázaniej se mnú jste. Ty věci mluvil sem vám, aby se nehoršili (t. netrpělivostí aneb pravdy zapřením]. Bez sboróv učinie vás (t. vyobcuji vás]; ale přišla jest hodina [to jest, přide čas], že každý, ktož zabije (t. zabíjeti bude] vás, mnieti bude, by službu dal bohu (t. by tiem bohu slúžil]. A ty věci (t. pohanění, vyobcování, mordování i zabitie] vám učinie, neb neznali sú [pravým laskavým znáním] otcě ani mne (jako boha]. A ty věci (t. o zamúceních a o pátkách vašich] mluvil sem vám, aby když přide hodina (t. čas těch pátek], na ně (na ty pátky] vzpomínali (a tak mile trpěli J, že já (pán váš, jenž prvé trpím] pravil sem vám (aby lehčejě strpěli]..

- A. Milostivý spasitel před tiemto čtením řekl jest učedníkóm, že svět jich nenávidí; druhé, že jim se protiviti budú; třetí, že jich řeči nezachovají, jakož tři ty věci i na něm sú naplnili. Protož v tomto čtení slibuje jim, že přide utěšitel duch svatý, jenž je utěši a naučí pravdě, kterúz vyvolení synové boží od nich přijmú, a pro niž předvředění ďáblovi synové jim se protiviti budú. Druhé, praví jim troje zlé, jimž bude k spasení dobré, když mile strpie: prvé, že budú v nenávisti; druhé, že je vyobcuji; třetí, že zmordují. A proto jim praví nagřed, aby se nehoršili, nechtiece trpěti; druhé, aby to pamatující, že jim napřed pravil, mile trpěli. A že v tomto biedném světě jest trpění, jenž člověka mučí, druhé hřiech, jenž člověka mrtví, a třetí

marnost, jenž člověka klamá; protož proti tě troji biedě spasitel slíbil jest svým věrným poslati ducha svatého, jenž jest utě

- B. šitel zamúčených. Jakož die Kristus: "Když přide utěšitel, jehož já posli vám od otcě," to proti prvé biedě; "ducha pravdy," duchai, jenž živi a obživuje mrtvé, jakož die Kristus v 6 k. S. Jana v 63 v.: "Duch jest, jenž živi," to proti hříechu, jenž mrtví. Když die: "pravdy," to proti marnosti, jenž lživě člověka klamá.

A tak duch svatý těší zamúčené, oblehčuje trpění, vydává pravdě svědectvie, tupie lstivé sklamání, a obživuje na duši hříechem zmrtvené, aby obživúce mile pro Krista protivenstvie trpěli, světu se klamati nedali, a jsúce u milosti živi, k věčnému bydlu chvátili. Protož die spasitel: "Když přide," to věz novú milostí neb darem navštíví, nikam se nehýbaje s místa, poňavadž jsa bohem jest všudy. "Utěšitel," jenž těší zamúčené. "Jehož já posli vám od otcě;" tu ukazuje spasitel, že duch svatý pochodí od něho i od otcě; neb když die: "jehož já posli," to miení, že od něho pochodí. A tiem také ukazuje Kristus, že jest on bůh pravý, neb ducha svatého nemóz dáti a poslati jedné bůh, jakož jest prvé dokázáno; protož Kristus, rka: "jehož já posli vám," jest bůh pravý. Die: "vám," úcedlnikóm mým, k utěšení a k potvrzení a k naučení. "Ducha pravdy," jenž jest pravda věčná, každé lži vždy protivná. Ducha "pravdy," neb pravdu miluje, pravdu učí, pravdě pomáhá, pravdu konečně vysvobozuje. "Jenž od otcě pochodí," to věz, že od otcě byt má bez počtie, neb jest duch věčný, jakož i otec bůh i syn. "Ten svědectvie vydá o mně," vás vnitr navštívě, a dary zvláštními obdaruje; a tak "i vy," jsúce duchem svatým osvíceni a potvrzení, "svědectvie vydáte; neb od počátka" mého kázanie a mých divův činění "se mnú jste." To se vše naplnilo, ani sú řekli, jako píše S. Lukáš v skutcích apoštolských v 5 k. v 32 v.: My svědkové jsme těch řečí, i duch svatý.

- C. Tu věz, že milý spasitel, jsa mezi židy, učil je múdrě, činil divy mocně, a byl živ ctnostně, dávaje příklad dobrý. Protož die Jan v 15 kap. 24 v.: Bych skutkův nečinil mezi nimi, kterých jest nižádný jiný nečinil, hříechu by neměli; ale již i viděli sú a nenáviděli sú mne i otcě méhol Proti múdrému učení rkúce,

že jest blázen; neb sú řekli: Všakt blázní, co ho posloucháte? Jan v 10 k. 20 v. Proti jeho mocnému divův činění řekli sú, Matuš v 12 k. 24 v., že ďáblem dábly vymietá; proti jeho ctnostnému životu řekli sú, Jan v 9 k. 24 v.: My vieme, že ten člověk hříšník jest. Protož mohli by byli řeci učedníci: Milý pane a mistřel velíš nám svědectvie o sobě vydati mezi těmi, jenž sú tě za blázna měli, divy tvé moci ďáblově přidali, a tě svatého hříšníkem nazvali: i což pak budeme moci učiniti my hlupí, my ne tak mocní, my hříšní? A Kristus by odpověděl: Když přide utěšitel, jehož já vám pošli, ten vás hlupé naučí, vám moc dá a váš život v ctnosti způsobí. Ale ač ty věci budete mieti, ještět zlí vás neuposlouchají, budú vás nenáviděti, vyobcovávati a bíti.

- D. "A ty věci mluvil sem vám, aby se nehoršili," to věz netrpělivostí, aneb pravdy zapřením. "Bez sborův učinie vás," to jest, vyobcují vás, tak že vás nebudú chtiet v obci trpěti. Tu se miení kletba a tak pohanění. Tu die svatý Augustin, že židé nechtěli sú býti v Kristovi; co jiného mělo býti, jedné aby jsúce kromě Krista, ty vyobcovávali, kteří sú Krista neopustili? Též se i nynie děje, že ti, kteříž nechtie býti v Kristovi milováním a následováním, že jsú smilní, lakomí a jinak nešlechtní, a tak jsúce kromě Krista, vyobcovávají ty, kteříž sú Krista neopustili. A tak sú již to vyobcovanie rozšířili, že věrnému křesťanu již druhdy jest lépe obcovati s vyobcovaným od nich, nežli s těmi, kteříž jiné vyobcovávají. Neb poňavadž má se obcovanie člověk varovati s tiem, jehož bůh pro zjevný hříech kľne, jako die S. Pavel 1 Kor. 5, 11: "Ač kto mezi vámi bratr, to věz křesťan slove, a jest smilník, aneb lakomec, aneb lapák, aneb lajcě, aneb modloslužník, s takými ani pokrm beřte;" a poňavadž ti, jenž jiné vyobcovávají, jsú zjevní smilníci, lakomci, svatokupci, lapáci, jenž chudým z hrdla drů, co by měli sniesti, a jsú lajcě, mluviece nekázaně a hanějice jiné nevinné i v kostelích, i v krčmách, i v domiech u stolův, věrný křesťan má se jich obcovanie varovati a s nimi nejieti; neb nenie čaka, by je mohl od těch obyčejův pro jich zatvrzenie odvrátiti. Protož die v osobě spravedlivého člověka David v psalmě stém, pátém verši: Utrhače blížního svého, to věz, jenž blížnímu utrhá,

toho sem pudil, a s tým, jenž jest pyšný okem a srdce nenasyčeného, s tým sem nejedl.

I kto více utrhai než knězie u stolów? a kto jsú srdce nesyťého, to věz žádosti nesyťé? ani by rádi vešken svět na zboží pohltili, a ještě by žádosti nenasytili! Neb die písmo Ecc. 5, 10: Lakomý nebude penězi nasycen. A Aristotileš pohan die: že žádost bohatství roste bez koncě. A tak jsú již oslepeni zlostí, jakož die Šalomún, Moudrost 2, 21: "Oslepila je jich zlost," že mně, když klnů věrně křestany, a kdy je žalařuji a zabíjeji, by tiem bohu slúžili. Protož die Kristus: "Ale přišla jest hodina, že každý," to věz taký zlý, "kterýž zabije vás, mnieti bude, by službu dal bohu," to jest, by tiem činem slúžil bohu. A die spasitel: "přišla jest hodina," a nedie: přide, proto aby měli to učedníci za tak jisté, jako by se stalo. I stalo se, i děje se dnešní den: židé, mnějice by bohu poslúžili, i zabili sú boha, ale ne božství; mordovali sú učedníky, a vždy mněli, by vedlé božieho zákona činili; ani sú řekli, žalujiice Pilátovi na Krista nevinného, Jan v 19 kap. 7 ver.: Myt zákon máme a vedlé zákona máť umřieti! Těž nynější knězie, pochopiece člověka, jenž ruší jich lakomství a smilství, klnů, pudie, žalařuji a křičie, že vedlé jich ustavenie má umřieti, a ne lehkú smrtí, ale upá

E. lením! A proč to činie, ukazuje Kristus, řka: "A ty věci," to věz pohanění, vyobcování a mordování, "učinie vám, neb neznali sú otcě ani mne," rozuměj neznali pravým laskavým znáním; neb každý smrťedlný hříšník nezná boha. A to neznání ve čas má hniezdo v najvyších mistřiech a kněžích, jenž jsúce pyšní, lakomí a smilní nad jiné, mně, by boha najlépe znali: boha neznají, ač řkú, že oni jsú, jenž zákon boží mají vykládati a jej v srdci mají; ale ten, jenž selhati nemóz, die ted, že "ty věci vám učinie, že neznali sú otcě ani mne." A svatý Isaiáš v 1 kap. 3 v. die: Poznal jest volek vladaře svého a osel pána svého, ale Israel mne nepoznal.

Volek pracovitý, jenž zemi oře, jest kněz dobrý, kterýž štiepí radlicí, slovem božím, srdce lidská, aby hřiechové byli z kořen vypleti, a svaté slovo, jenž jest siemě, jakož die Kristus v 8 k. 11 v. S. Lukáše, v zemi, to věz v srdci zaorává, a z plev zrno vytiskuje, to věz, že pravdu od nálezkův lidských a ode lži dělí.

Taký kněz jest volek boží, jenž zná vladaře svého, pána Ježíše; ale knězie, jenž se pasů tučně a lidského spasenie netbají, že ani oří, ani vozíe do Kristovy stodoly, jsů volové tuční, jimž die prorok Amos v 4 k. 1-2 v.: Slyšte slovo toto, volové tuční, jenž jste na hoře Samarie, jenž nádav činíte chudým, a lámáte chudé, jenž říkáte pánóm svým: Přineste a budeme pít! přísáhl jest pán na svém svatém, že aj dnové přídů na vás a vzdvihnú vás na kyjích, a ostatky vaše v hrncích vrúcích! Tak prorokuje ten pastýř Amos volóm tučným, kněžím, jenž jsů na hoře Samarie, to věz na stráži, posazeni; neb Samaria vykládá se stráž. Neb knězie mají vysocě držeti stráž nad lidem, aby ďábel jich nezkradl a nezhubil: a pak ti činie nádav, nátisk a nůzi chudým, s jedné strany nutiece je, aby jim dávali desátky, oběti za křest, za zpověď, za svátost i za jiné duchovnie věci; nuzie je také, že co by chudým dobří lidé dali, to oni vše k sobě hrnú; také nuzie je lstivými odpustky, a tiem zvláště, že jich statek zle utracuji a lakomě držie. Neb což knězie mají, to jest chudých, což zostává mimo potřebný hodný oděvec a potřebici, vedlé niež mohl by kněz k spasení lid boží věsti: a pak ti volové tuční říkají pánóm svým, to věz lidem svět-ským, jenž jsů páni nad zbožím, i nad kněžími k obraně: Přineste pít! O kolikokrát za den bez potřeby břichoplncóm přinesú pít, ani vždy zalévaji, když se kolivěk vzechce, a druhdy ano se nechce, ani pijí! a toho by vól čtveronohý neučinil. Ale hybět jim, neb die Amos, že přísáhl jest bůh na svém svatém, to věz jmenu, a tak sám na sobě, že dnové přijdů na ty voly, že vzdvihnú je na kyjích, to věz, že jim káži odtepů a ostatky v hrncích zvařie, tělo červie snědie a ďáblé se duše chopie, již budů mučiti do súdného dne bez těla, a potom i s tělem.

Pak osel, jenž zná pána svého, jest člověk světský, kterýž drží božie přikázanie, a jako osel, což naň knězie vlozie pokánie, to mile nese. A tak ten osel s volkem poznali sú svého vladaře a pána, ale Israel mne, die bůh, Izaiáš 1, 3, nepoznal. Israel, lid židovský mnohý, nepoznal Krista, a zvláště knězie a zákonníci. Těž i ve čas ti, jenž by měli býti duchovně Israel, to jest vidící boha, tak aby nynie živů věrů znali boha, ti pak neznají; ty miením, kteříž zle živi jsů a tak boha neznají; o nichž ted

die Kristus: "že neznali sú otcě ani mne. A ty věci," to věz o zamúceních a o pútkách vašich, "mluvil sem vám, aby když přide hodina," to věz těch pótek, "na ně vzpomínali a tak mile trpěli, že já," pán váš, jenž prvé trpím, "pravil sem vám," aby lehčejie strpěli, a v tom jisti jsúce radost měli.

- F. Že v tomto čtení spasitel učinil jest zmienku o vyobcování, pravě učedníkóm, že je vyobcovávati budú, proto že oni jeho pravdu povedú, a proto že ti, kteříž otcě i ani Krista neznají, to učinie; protož dobré jest tuto aspoň kratičce o tom vyobcování položití rozum lehký. Věziž, že vyobcovanie jest z obcě vyvrzenie, a slove kletba, a móż býti i zle i dobře: zle, když člověka dobrého bez viny z obcě vymietaji, tak aby s ním neobcovali. A tak jest Kristus byl vyobcován od židův z biskupského, kněžského a zákonničieho přikázanie, jakož die S. Jan v 9. kap. 22 v., že již sú se byli schukli židé, že ktož by vyznal, že on je Kristus, aby ven z obcě byl. A ten obyčej ve čtení Kristus pověděl jest učedníkóm, že týmž vyobcováním budú potkáni.

Pak dobře móż býti vyobcovanie trojím obyčejem, též i kletba: prvé, když pán bůh člověka pro hřiech smrtný vymietá z obcě svaté, aby v ten čas nebyl účasten jeho milosti a prospěchu cirkvi svaté; neb v ten čas hřiechem smrtným člověk jest oddělen od boha i od cirkvi svaté, a jest dóm prázdny, v němž dábel přebývá. A tak každý člověk i dábel, jenž jest v hřieše smrtném, jest v zlořectví božiem; jakož die David v psalmě 119,21 k bohu: Lál si pyšným, zlořečení, kteříž odchylují se od přikázání tvých. A to my knězie říkáme vždy na primě; a tak každý kněz, když jest v hřieše smrtném a heká ta slova, tehdy na sobě sám vyznává kletbu boží a sám se klne; a tak všickni knězie, to říkájice, klnú každého hřešnika smrtného, jenž jest v hřieše smrtném, bud u pekle, neb zde ještě živ, a všickni světi v nebesiech přiznávají, že ta kletba jest pravá a pravé vyobcovanie. A tu kletbu málo zlí knězie i jiní lidé zlí vázie!

Pak druhé móż býti vyobcovanie dobře od duchovnieho vladaře, jakož od kněze, neb od světského, jakož od pána neb od obcě, tak když pro hřiech zjevný člověka z obcě vyvrhú. Ale

jinak kněz má učiniti, a jinak pán světský, neb obec. Knězi dal zprávu najvyšší biskup, řka Petrovi a v něm cierkvi svaté v 18 kap. 15-17 v. S. Matúše: Shřěši-li proti tobě bratr tvůj, jdi a treskci ho sám samého, a uslyší-li, získal's bratra svého; pakli tebe neuposluchá, přivezmi s sebou jednoho neb dva, aby v ústech dvou neb tří svědkův stálo každé slovo; pakli jich neuposluchá, pověz obci, a neuposluchá-li obcě, bud tobě jako pohan a zjevný hříšník. Aj teď má zjevně položení vyobcování, jenž nyní slove kletba, kterak má jíti, že nejprve pro hřích smrtedlný, druhé pro zisk bližního k spasení, třetí že má býti z lásky. Že pro hřích, to ukazuje Kristus, řka: "Shřěšili," to věz smrtedlně, neb všední hřích, ten neodděluje člověka od boha, ani od obce svaté, ani činí člověka zlořečeného; protož nemá nižádný klet býti a vyobcován, jedné pro hřích smrtedlný, jakož i písmo svaté, i ustavenie papežská ukazují. Aniž také pro každý hřích smrtedlný má papež neb biskup člověka vyobcovati; pro tajemný nic, ani také pro zjevný ihned; ale má býti troje prvé napomenutí, jakož Kristus Petrovi jest rozkázal, aby nejprve šel k němu, a sám ho treskál, aby hříchu nechal; nenechal-li by, aby druhé dva neb tři přijal, a s nimi napomenul a treskál; a třetí, aby obci pověděl, a neuposluchá-li obcě, aby již se ho varoval, tak aby s ním neobcovoal, jakož i s pohanem neb s zjevným hříšníkem. A z toho vzeli sú světi, že nemá nižádný býti vyobcován a jako zlý jmenován, jedné když také troje napomenutí a tresktání zavrže, a hříchu smrtedlného nechce ostatek. A to vyobcování jest jako lékařství duchovní, jenž nemá býti smrtedlné, to věz k zatracení, ale pro spasení; a také aby jiných nezprznil, neb jedna ovce prašivá jiné przní, a jeden úd jiné údy, a malý kvas všecko těsto zakvasí neb poruší. Protož k tomu rozumu die Kristus v 18 kap. 8 v. S. Matúše: "Ač ruka tvá neb noha tvá horší tě, uřez ji, a vrz od sebe." A S. Pavel praví Korinským, 1 Kor. 5, že sú smilníka zjevného mezi sebou měli, a netbali na to, že malý kvas neb málo kvasnic celé neb všecko těsto poruší; protož kázal jest takého smilníka vyobcovati a dáti v moc ďáblu, aby jeho duch spasen byl. Neb jakož die S. Augustin, svatý Pavel měl jest moc, že zjevné hříšníky dával jest ďáblu, tak

že je na těle mučil, ale duši aby neškodil; a to vidouce tací, káli sú sě, a jiní sú nesměli zjevně hřešiti. Té moci již nemají papeži, biskupové, a jiní preláti; nebo jakož die S. Jan zlatoústý, Ep. ad Hebr., že chopivše sě bohatstvie, za to sú tu moc dali, že jie nemají.

Již máš, že jedné pro hřiech smrtnedlný, po trojiem napomenutí, tiem řádem, jako sem řekl, má člověk od preláta klet neb vyobcován býti. Z toho máš důvod, že kohož kolivěk klnů, an hřiechu smrtnedlného nemá, tomu křivdu činie, a v pravdě to kletie pán bůh pokládá za požehnání. Protož David prorok die v osobě spravedlivého, Žalm 109, 28: "Klěti budú oni, ale ty budeš žehnati," to jest: oni budú zlořečiti, a ty budeš dobrořečiti; oni zlým nazývati, a ty, pane bože! dobrým budeš nazývati. A toho potvrdil jest Kristus, řka svým věrným v 5 kap. 11-12 v. S. Matúše: "Blahoslavení budete, když vás zlořečiti budú lidé, a puditi vás budú, a řkú všelikakú zlost proti vám, lžice pro mě; radujte sě a veselte sě, nebť odplata vaše mnohá jest v nebesiech." Dále máš z toho, že nekaždě kletby pán bůh prelátské neb kněžské potvrzuje, a že mnozí jsú vyobcováni od lidí kněžskú kletbú, jenž nejsú od boha vyobcováni, ani z svatě obce vyvrženi; jakož die S. Augustin a Origenes a mistr hlubokých smyslův. Z toho opět dále máš, že, by všichni knězie, což jich jest na světě, kleli člověka a vyobcovali, an hřiechu smrtnedlného nemá, tehdy by všichni sě klamali; a jemu, když by mile trpěl, kletba a vyobcování nic by neškodilo, ale brzz velmě prospievalo. Neb die spasitel, Matouš 5, 11: Blahoslavení budete, když vás klěti budú lidé. A tomu na znamenie, když sú biskupové a knězie vyvrhli onoho slepého, jehož jest Kristus uzdravil, ihned ho milostivý spasitel nalezl a mluvil s ním, a potvrdil ho u věře, jako píše S. Jan v 9 kap. 22 ver. A tak mnohé knězie vymietají, a Kristus je přijímá: jakož i já ufám jeho svatě milosti, že mě jest přijal, ač sú oni vyvrhli, proto že káži přes jich vůli jeho svatě slovo.

- G. Pak že má kletba neb vyobcování kněžské býti z lásky, ukazuje Petrovi spasitel, Matouš 18, 15, řka: "Shřeší-li bratr tvój." V tom miení, že z bratrské lásky má potresktati, a po-

tom vyobcovati; a svatý Pavel die, I. Korinským 16, 14: Všecky věci vaše v lásce buďte. To jest: což činíte, vše v lásce činite. A jest lehký toho příklad: Aj když by který člověk v království byl nemocen, jehož by všechno království mělo litovati a žádati, aby byl zdrav na těle, proto že by byl prospěšen království, a zvláště bratří jeho měli by býti pilní, aby jemu k zdraví pomohli, ač by mohli: ovšem když člověk jest v hříše smrtedlném, všechno Kristovo království, jenž jest sbor věrných křesťanův, má litovati člověka na duši raněného, a má žádati od pána boha, aby ráčil uzdraviti ho a k prospěchu církvi svaté přivesti, a zvláště proto, že jsou bratří jednoho otce pána Ježíše. Protož kdy člověka vyobcovávají, měli by kněží s žalostí praviti lidu, a napomenuti lid, aby prosili pána boha za toho člověka, aby jemu ráčil dáti poznání, aby hříchu ostal: ani pak činie zpět, poručejí ho ďáblům a žádají, aby jeho duši vydrúce z prsí do pekla vzeli! A to činie bludně, jakož i vyobcovávají bludně; a nejvíce těm toho žádají, kteříž jich hříechy treskčí, neb nedadie jim desátkův, neb co jim učinie protivného; a tak majíce z přikázanie svého vykupitele za ně boha prositi, pak zpětně činie. Bóh die, Matouš 5, 44: "Modlte se za ty, kteří vám se protivie a hanějí vás." Ani pak lají jim a hanějí je; a kterým by měli děkovati, že z hříechu je treskčí, ani pak jim lají; jako sú židé učinili pánu Ježíšovi, a jako bláznivý nemocný činí svému věrnému lékaři; a tak nebožátka mnějice, by jiným škodili, sami sobě škodie. Protož jim na výstrahu die S. Řehoř, že pastýř, to věz duchovní prelát, má se báti, aby nesvazoval ani rozvazoval neopatrně; nesvazoval, to jest neklel a nevyobcovával křivě; a má se báti proto, neb klel-li by křivě, tehdy by těžce hřešil a sám by se klel.

- H. A křivě klne prvé, když pro zisk tělestný klne více než pro spasenie. Druhé křivě klne kněz, když klne pro svú čest neb chlůbu; neb nemá v tom své chvály hledati. Třetí křivě klne, když to činí pro svú pomstu. Čtvrté, když klne nedržě řádu od pána Ježíše vydaného, a tak když klne, nenapomena bratra prvé, aby nechal hříechu. Páté, když klne člověka, věda an nenie hříechem smrtedlným vinen; a to jest najtěžšie z těch pěti hříechův. A když vnitřním okem člověk nynějšie kletby spatří,

shledá, že obecně ti, kteříž jiné klnú, jsú v boží kletbě; neb nížádný nemá kléti jiného, jedné sám jsa bez hříechu smrtného, jakož již řečeno jest, že což kolivěk člověk činí, to má činiti v lásce a tak bez hříechu smrtného, neb láska netrpí ho v duši s sebou. A toho jest dal pán Ježíš příklad, řka, Luc. 4, 23: "Lékaři, uleč se sám!" a druhý, že když sú přivedli k němu cizoložníci mistři a kněže a zákonníci, a řkúce, Joh. 8, 4-9: Mistře! žena tato nyní popadena jest v cizoložství, a Mojžies přikázal jest také, to věz cizoložnicě, kamenovati, protož ty co k tomu dieš? a milosrdný spasitel schýliv se k zemi, i psal jest prstem na zemi; a když sú ustavičně tázali, on vzdvih se, řekl jest jim: "Kto z vás jest bez hříechu, luč na ni prvý kamenem." A oni jeden po druhém odešli sú pryč a jie neodsúdili. Tu světi pravie, že ktož chce koho jiného z hříechu súditi, má sám prvé na sobě hříechu, to věz smrtného, nemleti, a zvláště toho, z něhož chce jiného súditi. A opět die milý spasitel, Matouš 7, 5: "Pokrytče! vyvrz prvé břevno z oka svého, a tehdy budeš moci říci: Bratře! nechť vyvrhu mrvu z oka tvého." Břevno v oku jest veliký hříech v žádosti, ale mrva jest malý. Protož kněže, a najprv papeži a biskupové, chtě-li jiné kléti, mají prvé sami bez hříechu smrtného býti, a tak vyvrzi prvé z své žádosti břevno svatokupectvie, lakomství, pýchy, smilstvie a jiných hříechův. O milosrdný spasiteli! by nyní psal prstem, aby každý, jenž jiné súdí, viděl své hříechy, a tak byl omámen, jako oni sú byli omámení, jenž sú cizoložníci odsúditi chtěli, toť by málo i duchovní i světští jiné kleli a odsuzovali!

Pak třetí móż býti kletba neb vyobcovanie dobře, a bude v súdný den, když nejvyšší kněz a král káže angelóm svým, aby zlé vyobcovali z dobrých, a vydá na ně kletbu sám, řka, Mat. 25, 41: "Jděte zlořečení do věčného ohně, jenž připraven jest ďáblu a angelóm jeho!" Tu poznáme, kto jest kozel smrdutý a kto nevinná ovce, kto požehnaný a kto zlořečený. Milostivý spasiteli! zde nechť klnú, nechť honie, pudie i tepú, zde ty bij, zde sekaj: jedné v ten den zlořečerstvie nevydávej na mě hříšného i na jiné, kteříž jsú tvoji synové vyvolení, ale daj požehnanie, řka, Matouš 24, 34: Podte požehnaní v mé království! Amen.

- I. Ale ešte vč, žet maji zástěru své kletby křivé, řkúce, že každá kletba, i pravá i křivá, vieže člověka. Ale to jest hrubá lež; neb poňavadž koho křivě klnú a tak vieží a vyobcovávají, a pán bůh spravedlivý žehná a rozvazuje a drží milostí člověka nevinného jakož úd svůj živý, i kterak by ten člověk byl v ten čas zlořečený, svázaný a vyobcovaný? nelžě, neb jinak musila by moc jich kletie býti věčcie než božie; a bůh by byl nespravedlivý, že by jim té křivdy pomohl na svého věrného sluhu. Protož rozuměje tomu Bálam prorok, jenž jest byl vyjel pro dary k pohanskému králi, Balák řečenému, aby dal zlořečenství na lid israelský, to jest na židy; a řekl jemu: "Pod, zlořeč Jakob, chvátaj neb pospěš, a hyzd Israel! Odpověděl Bálam: Kterak budu zlořečiti, jehož nezlořeči bůh? proč bych toho hyzdil, jehož pán nehyzdí? A potom dále die Bálam: Stój, Balák! a znamenaj a slyš, synu Sofor: neniet bůh jako člověk, aby lhal, ani jako syn člověka, aby se proměnil, a aby řekl a neučinil, a aby mluvil a nenaplnil. K požehnání přiveden sem [od boha], požehnání obrániti [bohu] nemohu. Nenie modla v Jakob, aniž vidí se modla v Israel; pán bůh jeho s ním jest! To vše v knihách Numeri, jenž jsú čtvrté knihy Mojžíšovy, a v 23 kap., 7-8 a 18-21 verši. Tu máš zjevné písmo, proti němuž nemůž kto mluvíti, jedné ač kacieřskou stranu chce držeti; i máš tu: že nemůž v pravdě člověk toho zlořečiti neb klěti, kohož bůh žehná; druhé, že nemůž bůh lháti; a třetí, že nemůž se proměnit, to vč v svém božství; čtvrté, že nemohl Bálam zlořečiti ani hyzdit lida židovského, neb jest ho bůh žehnal; a dává příčinu, proč? že proto, že lid neměl hřiechu modlosluženie. Protož vida to duchem božím Bálam, hledě z daleka na lid, dav jemu požehnání, řekl jest, IV. Mojžíšova 23, 10: Umři duše má smrti spravedlivých, a buďte mé věci najposlednějšíe k jich podobné! To Bálam. O by se nevěrní krkavci naučili tomu písmu!
- K. Ale ještě maji jeden kus, jímž chtie každého, kohož klnú, ustrašiti, řkúce: že kletby i křivé má se báti poddaný svého pastýře; neb die S. Řehoř: Ten kterýž pod rukú pastýře jest, svázan býti boj se i křivé, aniž pastýře svého súdu všetečně haněj. Tu vč, že člověk, jsa jist, že vinen nenie, nemá se báti,

by jemu kletba krívá co duši škodila; neb nelžě jest, by člověku mohl kto na duši uškoditi, když sboě sám hříchem neuškodí, jako toho dovodí krásně S. Jan zlatoústý. Neb die S. Petr v 1 epištole v 3 kap., 13-14 ver.: I kto jest, jenž by vám uškodil, ač dobré věci milovníci budete? a ač co trpíte pro spravedlnost, blahoslaveni jste! A sám milosrdný spasitel die v 6 k. 22-23 v. S. Lukáše: Blahoslavení budete, když vás budú nenáviděti lidé, a když odlúcie vás a pohanějí a vyvrhú jmeno vašě jako zlé pro syna člověčieho. Radujte se a veselte v ten den, neb aj odplata vašě mnohá jest v nebi! Aj na tomto písmě jest dosti věrnému služě božiemu, jehož krívě klnú, že jemu ta kletba duši neškodí, ale brž prospievá; a o tom sem jinde mnoho svedl písma. Ale proč, jako die S. Řehoř, má se báti kletby? Věziž, že prvé proto, aby nepadl v nepokoru a v netrpělivost, a tak i v pýchu, jakož tudiež die S. Řehoř. Druhé má se báti pro svého pastýře škodu, aby krívě kina neuškodil své duši; neb když krívě klne svého poddaného, činí krívdu bohu, bližniemu i sobě, a tak sobě škodí. Třetí má se báti pro škodu bližních, jimž by mohla přijíti pro tu kletbu, tak že by se snad nerozumně slova božieho od kletého varovali, neb že by jim duchovní potřebu stavili, jako: křest, zpověď, pohřeb; jakožto rádi a obecně činie, když se vadie knězie o obroky, a ve čas činie, když já jedné počnu kázati. A věděvše dobře, že sem byl u Prazě od Vánoc až přes Velikú noc, služili sù; a když sem jedné kázal, tak sù ihned stavili službu ti, kterýmž jest těžko slovo božie slyšeti. A jistě kdy taci nepřítelé slova božieho nejsù hodni, aby služili, jakož jsù svatokupci, lakomci a smilníci, bylo by jim stokrát lépe, neb méně škodlivé, aby neslužili; neb služie sobě na zatracenie, jehož pán böh rač nás ostřieci skrze zaslúzenie pána našeho Jezu Krista! Amen.

NA DEN SVATĚHO DUCHA.

S. Jan v 14 kapitole, 23-31 verši.

V ten čas ř. J. u. s.: Ač kto (právě) miluje mě [nade všechny jiné věci], řeč mů zachová (v skutku), a otec můj (nebeský) milovati bude ho [a tak i já], a k němu (k tomu, jenž mě miluje) přideme [já s otcem], a přibyték (věčný) u něho (jenž mě miluje) učiníme; kto nemiluje mne, řeči mé nechová (neplní skutkem J. A řeč, kterou ste slyšeli, není má (toliko), ale jeho, jenž poslal mě, otcě. Ty věci [o milování a o zachování mě řeč] mluvil sem vám s vámi přebývaje (tělesně obcuje), a utěšitel duch svatý, jehož pošle otec (vám v darcích) ve jméno mé (t. ode mne a mým jménem), ten vás naučí (velmi dobře, což nyní rozuměti nemůžete) všechny věci (k spasení hodné), a vzpomene vám (potom) všechny věci (jichž ve čas neporaníte), kteréž kolivěk poviem vám. Pokoj (jenž jest utěšení duše od hříchů) ostavuji vám (v příkladě, aby tak byli s lidmi pokojni, jako já jsem), pokoj svůj (jenž jest s bohem sjednání) dávám vám, ne jako svět (lid v světě) dává (t. pokoj, jenž jest tiché požívání času), já dávám vám (bez přikazu znamenitého nepřátel). Nemut se srdce vaše [pro mů smrt, jenž jest vykúpenie vaše], ani strachuj (pro svú smrt a pro pátky budúcie); slyšeli ste, že já řekl sem vám: Jdu (na smrt), a přijdu [v třetí den] k vám. Byste (plně) milovali mě, radovali byste se jistě, že k otci jdu (t. den vstúpenie), neb otec věččí mne jest (jelikožto člověka; neb otec jest bůh, ale on jelikožto člověk jest stvoření). A již řekl sem vám prvé, než se stane, aby když se stane, věřili (že pravil sem vám, jakožto bůh věda budúcie věci). Již nemnohé věci (t. před smrtí) budu mluvit s vámi, neb přiš. ~ jest kníže [dábel] světa tohoto (lidu zlého) a na mně nemá nic (nižádného hřiechu); ale by poznal svět (lid všeho světa), že miluji otcě [chci umřít, abych naplnil proroctví, vykúpil vyvolené, a dal příklad v poslušnosti otcě]. A jakož dal jest mi přikázání otec, tak činím (káži slovo boží a jdu na smrt pro vaše spasení).

Dnes jest hod ducha svätého, jenž jest v dařiech jako dnes dán apoštolóm a jiným věrným, kteříž sú s nimi byli; i dnes také týž duch dán bude mnohým v milosti zvlášti, jenž se hřiechów kají a ostřiehají a v milování božiem prospievají, chovajíce skutečně slovo svého spasitele, Jezu Krista. A že v dnešním čtení jest zmienka o duchu svätém, protož to čteme dnes drží na mši cierkev svatá, aby pamatujíc hod ducha svätého, jenž jest pravý bůh, hodna byla přijeti jeho dary. A přijme, když bude přikázanie plniti, a tak Jezu Krista milovati, jenž počínaje čtenie die učedlníkóm svým: "Ač kto miluje mě, řeč mů zachová." A dává milostivý spasitel mnohá naučení svým věrným: najprvé učí je, kterak mají znáti, že ho milují; druhé, že jeho řeč pilně zachovati mají; třetí ukazuje jim, že duch svatý je tomu naučí; čtvrté, učedlníky těší; páté, že jde k otci skrze smrt, a že po smrti brzy k nim přijde, a to učiní proto, aby naplnil, co mu jest otec přikázal.

I k prvému položení die takto: "Ač kto miluje mě, řeč mů zachová," to věz, v paměti držě, sladce rozjímaje, píše ač můž sobě, ale zvláště skutkem jie plně. To čtvrté jest jež bůh přikazuje; a tak die spasitel: Ač kto miluje mě, řeč mů zachová, věřě a čině, což sem přikázal. Již z toho můž poznati člověk, miluje-li Krista; protož die S. Řehoř: Aj by každý z vás byl otázan, miluje-li boha? plnú nadějí a bezpečnú myslí odpovie: Miluji! a na počátku čtenie slyšeli ste, že pravda die: Ač kto miluje mě, řeč mů zachová. Protož důvod milování jest skutkem ukázanie; protož v své epištole, I. Janova 2, 4, ten [t. kterýž toto čtenie píše] Jan die, že ktož die: Miluji boha, a přikázaní jeho neostřiehá, lhář jest. Neb právě boha milujeme, když k jeho přikázáním od svých se rozkoší zdržujeme; neb ktož ještě po neslušných žádostech běží, jistě boha nemiluje, neb jemu se -, - své vůli protíví. To Řehoř. Z té řeči a z Kristovy prvé máš, že ktož kolivěk boha miluje, ten všechna jeho přikázanie plní; druhé z toho máš, že ktož boha miluje, ten jest vešken zákon boží naplnil tak, což jemu slušie k spasení. Protož die S. Pavel k Římeninóm v 13 kap. 10 v.: Plnost zákona jest milování. A že milování Kristovo nenie bez odplaty, protož ihned die dále

Kristus: "A otec mój milovati bude ho, a k němu přideme a přibytěk u něho učiníme."

V té řeči trojí odplatu pokládá spasitel svému milovníku, jenž přēsáhá všecky odpustky papežské: prvá odplata, že Kristova milovníka otec bude milovati, a tak svatá Trojice i všechna nebeská říše; druhá odplata, že Kristus s otcem k svému milovníku přijde, to věz, zvláští ho milostí navštíví, a tak i duch svatý; třetí odplata, že Kristus u toho milovníka s otcem sobě přibytěk učiní, to věz, že s ním tak dlouho bude s otcem i s duchem svatým přebývati, kterak dlouho on bude řeč Kristovu chovati. O milý člověče! zdát se malá odplata, když pro zachování řeči Kristovy Trojice svatá bude tě milovati, k tobě přijde a v tobě bude milostí přebývati? Jistě veliká odplata jest tato, mieti v sobě tak velikého hosti! Protož die tu S. Řehoř: Važte, bratříe najmilejší! kterak veliká jest slavnost, mieti v srdečné hospodě příchod boží [to jest, mieti v srdci boha hosti]. Jistě, by v dóm náš který bohatý aneb mocný přítel přišel, vši snažnosti vešken dóm byl by čistěn, aby nic nebylo, což by jeho očima se nelíbilo; protož vyčist nečistoty zlého skutka, ktož bohu dóm připravuje myslí. A vizte, cot die pravda: "Přijdeme a u něho přibytěk učiníme." Neb v některých srdcích přichodí a přibytka nečiní; neb skrušením boží milost přijímají, ale časem pokušení toho zapomínají a tak k hřiechóm se navracují, jako by jich nikdy neplakali. Ale ktož boha právě miluje a přikázanie jeho ostříhá, v jeho srdce bůh přichodí a v něm přibytěk činí; neb tak ho milování božie skrze proráží, že od toho milování v čas pokušení neodstúpí. Protož ten právě boha miluje, jehož myslí zlá žádost přivolením nepřemáhá; neb tiem více člověk od nebeského milování se odchyluje, čím více v zemských věcech se kochá! Protož i ještě se dále die: "Ktož nemiluje mne, řečí mých nechová."

To vše svatý Řehoř, váže, že veliká slavnost jest, mieti boha hosti v srdci, a kterak máme pilni býti, abychom tomu hosti dóm duše své čistě připravili, aby přida neodšel od nás svú milostí, ale aby ostal s námi na věky. O běda jim, k kterýmž nikdy ten host nepřijde! jako jsú pohané, židé i děti nekrstěné;

běda jim, k nimž kdy přišel jest, a pak odšel, a opět k kterýmž přijde, a opět konečně otejde! Ale blaze těm, k nimž přijde, přibyték věčný u nich učiní! jakož sám die: "K němu přijdeme, a přibyték u něho učiníme." A že obecně lidé klamají se, řkúce, že milují boha, jakož všichni lidé z přirození řkú, že milují boha; protož musí ta lež zkažena býti. Neb jakož židé, zabivše Krista, mněli sú, by boha milující bohu tiem poslužili, a nynější biskupové a knězie, hrdlující ty, jenž slovo božie káží, také mníe, by boha milovali; protož Kristus, aby lidé se v tom neklamali, die pravdu, jíž nižádný nemóz zrušiti, že "ač kto miluje mě, řeč mů zachová." Neb není dosti člověku, uchem tělesným slyšeti slovo Kristovo, neb též mohú slyšeti i hovada, i ptáci; ani jest dosti mluvíti, neb též móž i dábel učiniti; ani dosti jest psáti, učiti, aneb o něm mysliti: ale musí se skutkem naplniti; a to slove zachování slova božieho, to věz každého přikázanie. Neb nelže jest zachovati jednoho přikázanie božieho bez jiných přikázaní; neb ktož jednoho nedrží, nižádného nedrží, a ktož jedno plní, všechna přikázanie plní; neb miluje-li boha, tehdy všechna v té milosti plní; pakli boha nemiluje, tehdy nižádného neplní. Protož dále die spasitel: "Ktož nemiluje mne, řeči mé nechová." A chtě milý spasitel, aby učedníci věděli, že ktož jeho řeč zachová, že otcě boha řeč zachová, protož die dále: "A řeč, kterou ste slyšeli, není má, ale toho, jenž poslal mě, otcě." Neb poňavadž Kristus jest syn boží, tak že má byt od otcě boha, a tak i řeč; protož řeč Kristova není samého Krista, ale i otcova. Protož ktož Kristovu řeč zachová, ten i otcě nebeského řeč zachová; a že což mluví otec, to mluví i duch svatý, protož ktož řeč Kristovu zachová, ten i ducha svatého řeč zachová, a tak i vše svaté Trojice.

Dále die spasitel: "Ty věci mluvil sem vám," to věz o milování a o zachování řeči mé i otcě mého, "s vámi přebýváje," to věz jako mistr váš a přítel věrný, táhna vás k věčné radosti; "a utěšitel, duch svatý," jenž těší kající a zamúcené, "jehož pošle otec můj ve jmeno mé," to jest ode mne a mým jmenem, aby rozuměl, že otec i Kristus, syn boží, poslal jest ducha svatého. Tak rozuměj, ne by s nebes duch svatý přišel siem na svět, ale že dary ducha svatého dal jest otec böh, a to zaslúže-

ním pána Ježíše; neb on jest zaslúžil, trpěv jelikožto člověk, a jest menší než otec i než duch svatý. A že ti darové nejsou toliko od otce, ale i od ducha svatého, protož ihned die Kristus: "Ten vás naučí všechny věci," to věz, naučí velmē dobře, což nyní rozuměti nemůžete; neb se ve čas mütíte pro mů smrt, a strachujete pro'svů, a jste hrubí; protož ještě o mém z mrtvých vstání, prvé než přide utěšitel, tak zjevně máte ještě býti naučení, a aby ducha svatého přijeli, způsobeni. A pak ten duch svatý "vzpomene vám," to věz potom, když ho otec pošle, "všechny věci, kteréž kolivěk poviem vám." Tak se stalo. Protož učedníci, což sú psali ve čtení, to sú psali svatého ducha naučením a vzpomnutím.

Dále die spasitel: "Pokoj ostavuji vám" u příkladě, aby tak byli pokojni, jako já jsem. Ten pokoj drželi sú učedníci, neb po seslání ducha svatého již sú byli učedníci tiší, nesvárliví; již Petr meče nevytrhl, aby ucho komu ufal; již sú se nevadili, kto by mezi nimi první neb věčci byl; ale každý již Krista v pokoji následuje, k smrti bez tělešné obrany šel. Nu, apoštolští náměstkové! vizte, máte-li ducha svatého, jenž jest duch jednoty, duch pokoje a milosti, tehdy tak jste živi jako apoštolé; ale že se vadíte o dostojeňstvie pro zbožie, a lidi mordujete, a rozbroj v křesťanstvu činíte, protož po skutciech ukazujete, že máte ducha zlého, nesvornosti, ducha lakomého, jenž jest vrah neb morděř od počátku. A co jich jest, jenž mají ducha smilnosti, dábla, jenž dává na duši smilníky! Neměli sú apoštolé toho ducha, ale ducha pravdy; protož sú měli pokoj Kristův, že sú ho v ctnostech následovali, neb jest jim řekl: "Pokoj ostavuji vám, pokoj svůj dávám vám, ne jako svět dává, já dávám vám."

Tu věz, že pokoj světa jest tiché požívání času, bez přiekazu znamenitého od nepřátel; a ten pokoj lidé svěští velmē milují, a což se vadie neb tepů, to činie vždy chtiece ten pokoj mieti, i lúpežníci, jenž proto lúpie, aby u pokoji bydlo tělešné dobré měli. A ten pokoj obecně jest velikými hříechy zprzněň; neb když lidé nemají od nikudž přiekazy, rádi tancují, hoduji, smilnie, hrají a jiné hříechy páší; ale když je lúpie, jímají, pudie a tepů, tehdy nemají kdy tak hřešiti, a co sú u pokoji byli boha zapomenuli, spieše na boha vzpomínají, k němu volají, aby se

ráčil smilovati. Pretož die spasitel: "Pokoj svoj," jenž jest utišení duše od hřícha, "dávám vám." A že toho pokoje svět, to jest lid zlý, nemiluje, ani dává, neb toho pokoje zlý lid nemá, protož die Kristus: "ne jako svět dává, já dávám vám," to jest: jiný pokoj a jiným úmyslem svět dává pokoj, a jiným já; neb svět dává k rozkoši těla, ale já dávám k věčnému odpočinutí. "Protož nermuť se vaše srdce" pro můj smrt, jenž jest vykúpenie vaše, "ani se strachuj" pro svou smrt, a pro puotky budúcie. "Slyšeli ste, že já řekl sem vám: Jdu," to věz na smrt, "a přijdu k vám," to věz třetí den. Těch slov výklad Kristus skutkem ukázal. "Byste milovali mě" t. plně, a rozuměli, kam já jdu a co učiním dobrého vám, "radovali by se jistě, že k otci jdu," to věz smrti, na nebe vstúpením jelikožto člověk; avšak jelikožto bůh s vámi vždy budu. A proč jde k otci, ihned ukazuje, řka: "neb otec věččí mne jest" t. jelikožto člověka; neb bůh otec jest stvořitel, ale Kristus, jelikožto člověk, jest stvoření; ale vedlé božství nenie věččí otec nežli syn, ale rovné jsou osoby i otec, i syn, i duch svatý, i v moci, i v dobrotě, i v znání všech věcí.

Pak proč tak mluví spasitel, ukazuje řka: "A již řekl sem vám prvé, než se stane," to věz proto, "aby když se stane, věřili," to věz, že jsem já syn boží, pravý bůh, jenž s-em vám pravil budúcie věci. "Již nemnohé věci budu mluvit s vámi," t. před smrti; "neb přišlo jest knieže světa tohoto," to jest dábel, jenž jest knieže a král nad tímto světem, t. nad zlým lidem, "a na mě nemá nic," t. nižádného hřícha; "ale aby poznal svět," t. lid vešker z světa, "že miluji otce," t. chci umřieti, abych naplnil prorocvie, vykúpil vyvolené a dal příklad v poslušenství otce. A že miluji otce, drže jeho přikázanie, "jakož dal jest mi otec přikázanie, tak činím," káží slovo boží a jdu na smrt pro vaše spasenie, a tak dokazuji, že miluji otce. Tento konec čteme potvrzuje počátka tohoto čtenie. Řekl Kristus: "Ač kto miluje mě, řeč můj zachová;" týmž dovodí, že on otce boha miluje, řka: "Jakož dal jest mi otec přikázanie, tak činím." Milostivý spasitel položiv zprávu milování pravého, i dal jest na sobě příklad. Amen.

U PONDĚLI PO SVĚTLEM DUŠE.

S. Jan v 3 kapitole, 16-21 verši.

V ten čas ř. J. u. s.: Tak (velmi) bůh (otec) miloval jest svět (sbor lidí vyvolených), aby syna (ne sluhu) svého /ne cizieho/ jednorozeného [ne z mnohých jednoho] dal (darmo, nepojčil), aby každý, ktož věří (t. milováním srdečným vždy se ho držil) v něho [v syna, a tak i v otci: i ducha svatého], nezahynul (na věky na duši i na těle), ale měl život věčný (t. živ byl v radosti věčné). Neb neposlal jest bůh syna svého na svět (t. na zemi v světě), aby súdil [na věčné zatracenie] svět (sbor lidí vyvolených), ale aby spasen (t. blahoslaven věčně) byl svět (sbor vyvolených) skrze něho. Ktož věří veň (t. milostí božieho syna se konečně drží), nesúdie ho [otec a syn k zatracení], ale ktož nevěří (milostí se konečně nedrží), již súzen jest, neb nevěří ve meno jednorozeného syna božieho (t. v Ježíše spasitele). A toto (neb tento) jest súd, že světlo (syn boží) přišlo (vtělením) na svět (mezi lidmi), a milovali sú lidé více temnosti (hříechy) než světlo (pravdu a ctnosti), neb byli sú jich zlí skutkové. Neb každý, ktož zle činí [jako cizoložník, zloděj], nenávidí světla, a nejde k světlu, aby nebyli treskáni skutkové jeho (když by byli vidieni); ale kto činí pravdu (ctnosti, činí dobré), jde k světlu, aby byli zjeveni skutkové jeho, že v božě učinění sú.

Svaté toto čtenie mluvil jest milostivý spasitel, učě Niko- _ déma, jenž jest byl k němu přišel v noci, proč jest syn člověka, to jest on Kristus, měl pověšen býti na kříži, jako had byl pověšen na púšti na sošě. I znamenám tři věci v tom čtení: Prvů, veliké posilenie naše naděje a viery; neb die syn boží: Ktož věří, nezahyne. Druhů, božie dobroty dojištění; neb die spasi tel: Tak bůh miloval jest svět, aby syna svého jednorozeného dal, to věz na smrt za svět. Třetí věc znamenám, zlost lidskú; neb die spasitel: že milovali sú lidé více temnosti než světlo. I die najprvé spasitel: "Tak" t. velmě "bůh miloval jest svět, aby syna svého jednorozeného dal" t. na smrt.

Tu pro lepší rozum věz, že svět v písmě jinak a jinak se běře; jako když die písmo, Skutkové 17, 24: bůh jest stvořil svět, tu svět znamená všechny věci stvořené spolu; a když die písmo, I. Timoteovi 1, 15, že syn boží přišel na svět, tu svět miení se země, jenž jest v světě, na níž lidé přebývají; a když die písmo, Jan 1, 10: "a svět ho nepoznal," tu svět se miení zlý lid. Tež když die Kristus, Jan 17, 9: "Otče! za nět [t. za vyvolené] prosím, ne za svět," tu svět miení zatracencé; a když ted die spasitel: "Tak jest bůh miloval svět," a opět: "aby nesúdil světa, ale aby spasen byl svět," tu třikrát svět miení vyvolený lid k spasení; neb ten svět velmě od věčnosti miloval jest bůh, a za ten dal syna, a toho světa nesúdi k zatracení, ale brž ten svět spasí. A o tom die: Tak bůh miloval jest svět, aby dal.

Tu važme: kto, co, skrze koho, komu, proč, kterak jest učinil? Kto? že bůh všemohúcí, nižádného nepotřebuje ku pomoci; svrchovaně múdrý, nepotřebuje rady; svrchovaně dobrý, nižádného nepotřebuje dobroty, ale z své dobroty dáváje všemu svoření požívati dobroty. Tak miloval jest svět, aby syna svého jednorozeného dal, aby každý, ktož věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný. Aj již máme, kto učinil? že bůh. A kterak? že tak miloval velmě, že boha nesmierného, nesmrtedlného, netrpělivého sjednal s člověčenstvím, aby byl člověk malý, smrtedlný, trpělivý; aby člověka hříchem zprzněného za syna volil, a,,: óho pána přirozeného, maje jediného, na smrt najohavnějšr-a iiajukrutnější dal. Vážil to svatý Pavel; protož die, Rom. 5, 8: Ukazuje bůh lásku svú v nás, že když ještě hříšníci sme byli, Kristus za nás umřel jest. I proč? neb die Kristus: Tak bůl miloval jest svět, aby syna svého jednorozeného dal; a tak bůh miloval jest svět, že svému zvláštniemu synu neodpustil, to věz, bez smrti ho nenechal, ale za ny za všechny dal jest ho, Rom. 8, 32, to věz na smrt. Aj již máme, kterak jest učinil. A co jest učinil? že dal syna. Dosti by bylo, kdyby kto sluhý nasadil na smrt: aj on dal syna, a ne ze mnohých jednoho, ale maje jediného, ani z vyvolených, ale jednorozeného, a nedal nestatečného, ale boha sobě rovného, a to učinil mocně, milostivě, múdrě, a nesmierně dobřě. Važme: skrze koho? že skrze syna, skrze něhož všechny věci stvořeny sú, bez něhož nemůž nic

býti. Vážme: komu učinil? že světu, sboru lida nečistého, hříchem zprzněného. O nečistý světe! važ to, že ten, jenž jest llemohl býti nečistý, dán jest za tě, aby tě vyčistil, a od ztracení vykúpil, a k životu věčnému přivedl, a ihned poznáš, proč jest dal bůh syna na smrt: že aby tě, světe, od smrti hřícha, i od smrti věčného ztracení vykúpil. Nebť die vykupitel světa: "Tak bůh miloval jest svět, aby syna svého jednorozeného dal, aby každý, ktož věří v něho, nezahynul, ale aby měl život věčný."

Oj vážme to, že bůh, svrchovaná dobrota, tak velmě miloval jest svět, to jest nás hříšné, aby dál, neřku prodal za tak dobré, neb nemůž nic býti tak dobrého jako bůh; aby dal bez své potřeby, a bez našeho zaslúžení, aby bůh byl člověkem; aby dal syna svého, ne na hody, ale u velikú práci a v pohanění, a potom na smrt ukrtnú. Proč? syn daný die: "Aby každý," t. člověk, "ktož věří," to věz milováním srdečným vždy, se ho drží až do smrti, "aby nezahynul," t. aby nebyl ztracen, "ale aby měl život věčný," to jest, aby živ byl v radosti věčně. Nuž, světe! pomniž, že bůh dal jest za tě syna: daj ty jemu vůli svú; on jest odpustil hříchy tobě: učin ty sobě sám dobře, slituj se nad sebú, neroď sám sobě škoditi, aby mohl život věčný mieti; aj on dal jest život svůj na smrt; zkaž ty v sobě hřícha smrt, a vezmi věčný život. Nebť die dále spasitel, že "ne oslal jest bůh syna svého na svět," to jest na zemi mezi lidí, 'súdil,' t. na věčné ztracení, "svět," t. sbor vyvolených "k spasení. "ale aby spasen byl svět skrze něho." Tu die svatý Augustin: I proč spasitel světa nazván jest? jedné aby spasil svět. Tehdy což na lékaři záleží, přišel jest, aby uzdravil nemocného. Ten se sám zabíjí, ktož přikázání lékařových zachovati nechce; protož ktož přikázání toho lékařě držeti nechceš, sám se odsúdiš!

Slyš, coť die dále: "Ktož věří veň," to věz, ktož milostí srdečnú se ho drží do smrti, "nesúdie ho," to věz otec a syn k ztracení. Tu věz, že latině stojí: non judicatur, a toho slova česky jedním slovem podobně k rozumu nemohu vyložiti; neb řekl-libych non judicatur: nesúdí se, to slovo táhne k jinému rozumu;

pakli bych řekl: nenie súzen, to jest: non est judicatus; pakli diem: nebude súzen, to jest: non erit judicatus. I zdálo mi se lépe řeci, že ktož věří "nesúdie ho." Pakli komu se lépe co zdá neb výklad nahodí, chvála bohu, rád jsem tomu. Dále die spasitel: "ale ktož nevěří," to jest, milostí se srdečnú konečně nedrží, „již súzen jest," t. k ztracení od otcě, i od syna, i od ducha svatého, ač ještě odsúzení lidu ohlášeno nenie. A proč jest odsúzen? jedné proto, že nemá viery láskú ozdobené; proton die spasitel, že proto již odsúzen jest, že nevěří ve jmeno, to jest v Ježíše spasitele, v jednorozeného syna božieho. Věziž tu, že ne proto bude kto ztracen, že nevěří v to jmeno neb slovo Ježíš, ale ktož nevěří v toho syna božieho, ježž miení to slovo Ježíš.

Dále die spasitel: "A tento jest súd." Tu mi se zdá, že spasitel řka: "Tento jest súd," tolik miení, jako by řekl: tato jest pravda, jenž lidi súdí, "že světlo přišlo na svět." "Světlo," syn boží, jenž die, Joh. 8, 12: Já jsem světlo světa. "Přišlo" skrze vtělenie, když se čas naplnil proroctvie. "Na svět," t. na zemi mezi lidi, aby osvietil každého člověka některak; jakož die S. Jan v 1 k. 9 v.: Bieše světlo pravé, kteréž osvěcuje každého člověka, jenž přichodí na tento svět. A proč odsúzení se stalo, ukazuje světlo, když die dále: "A milovali sú lidé více temnosti než světlo;" neb nižádný nebude ztracen, jedné ktož více bude milovati zlé činy než spravedlnost, a tak ktož více se přichýlí k hříechu než k bohu, jenž jest nesmierná dobrota. A tak když die světlo: "A milovali sú lidé více temnosti než světlo," znamenal jest tú řeči lidi s lehka, kteříž konečně více se přichýlé žádostí k hříechu, nežli k bohu, světlu věčnému. A slovú hříechové "temnosti," proto že člověku rozum jako zatmievají, že nezná a nevidí boha, pravého světla, i ctnosti, i sám sebe; druhé proto, že táhnú člověka do věčných temností; a třetí proto, že lidé, kteříž hřešie, hledají temnosti, aby mohli hřešiti, a jich hříechův aby lidé nepoznali. Protož ukazuje spasitel, proč sú lidé více milovali temnosti než světlo, die: "neb byli sú jich zlí skutkové." Tu die S. Beda, že ti více temnosti milují než světlo, kteříž své kazatele, jenž dobře učí, nenávidie a jim utrhají. A proč? jistě proto, že jsú jich skutkové zlí.

A dále die světlo: "Neb každý, ktož zle činí, nenávidí světla, a nejde k světlu, aby nebyl tresktáni skutkové jeho." Tu máš naučenie, že hříechové minuii , ů příčina k věčciemu hřešení a v hříeších k zatvrzení; neb die světlo: "neb byli sů jich zlí skutkové." Aj dotýká prvních minulých hříechův, pro něž lidé více sů milovali temností, to jest hříechy, než světlo věčné. Aj tot hříecha obtieženiel dovodí Kristus, rka: "neb každý, ktož zle činí," t. hřeší, "nenávidí světla," t. Krista, jenž jest světlo, "a nejde k světlu," to jest, nejde pokorů k světlu Kristovi, "aby nebyli tresktáni skutkové jeho." Ten rozum móž býti té řeči. Avšak tu věz, že člověk nenávidí světla, když zle činí, neb když chce spáti, neb když blázní. A že člověk, kterýž zle činí, jakož teď die spasitel, světla nenávidí, proto že smrtedlně hřeší, a každý taký spáti chce v hříeše, a blázní, protož každý, kterýž smrtedlně hřeší, boha i jeho pravdy, písma i tělestného světla nenávidí. Pro tož o zlých die Job svatý k bohu v 24 k. 13 v.: Oni protivní sů byli světlu tvému, to jest Kristovi, i jeho slovu. A svatý Daniel v 13 k. 8-11 v. die o dvů starů kněží, jenž sů chtěli s svatů Zuzanu bezděčně cizoložiti: že sů byli schýlili oči svoji, aby neviděli nebe, ani sē rozpomenuli na spravedlivé sůdy božie. Ale moc božie přivede všechny konečně k světlu, v němž budů tresktáni jich hříechové; neb die Kristus v 12 k. 2-3 v. S. Lukáše: Nic nenie přikryto, by nebylo zjeveno, ani skryto, by nebylo vzvředieno; neb což ste v temnostech řekli, bude v světle řečena, a co ste v ucho šeptali na ložiech, kázáno bude na střechách. Ha ha! tu poznáme, co skrytē před lidmi jednáme! Protož darmo sē s hříechy smrtedlnými před lidmi kryje, ktož je v úmysle libě má; neb bōh je všudy vidí a v súdný den všemu světu je oznámí, a ktož sē jich nepokaje, toho na věky odsúdí. A že lidé dobří jinak než zlí jsů živi, opak proti zlým, protož die věčné světlo: "Ale kto činí pravdu," to jest ctnost, jenž pocházie od pravdy, a tak ktož činí dobře, netoliko mluví, "jde k světlu," to věz k Kristovi sē blíží; neb "jde k světlu," t. chce, aby řádem jeho dobří skutkové byli k boží chvále v lidu poznáni. Protož die Kristus: "aby byli zjeveni skutkové jeho, že "v božē," t. v milosti boží, "učiněni sů," bez jehož moci, vôle a milosti nic nemōž dobře učiněno býti.

V ÚTERÝ PO SVĚTLEM DUŠE.

S. Jan v 10 kapitole, 1-10 verši.

V ten čas ř. J. u. s.: Věru (na božství) věru (na člověctví) praví vám (k naučení), kdož nevchodí dveřmi (skrže mě) do ovčince ovčieho (sboru vyvolených), ale vstupuje jinudy (jako pýchů, lakomstvím a jiným neřádem), ten zloděj jest (že cizie běře) a lotr (že hubí); ale kdož vchodí dveřmi (skrže mě), pastýř (pravý) jest ovci (vyvolených k spasení, tomu vrátň (bůh Kristus) otvírá, a ovce (vyvolení) hlas jeho (pravdu, kterou mají věřit a plnit) slyší (přijímají), a své ovce jmenuje jménovité (neb je znát a vyvodí je (z hříchův). A když své ovce vypustí, před nimi jde, a ovce ho následují, neb znají hlas jeho; ale cizieho nenásledují, ale utíkají od něho, neb neznají hlasu cizích [Lži a přikázání zlých]. To podobenství (neb přísloví) řekl jim Ježíš, ale oni nerozuměli sú, co by mluvil jim. Tehdy vece opět jim Ježíš: Věru věru praví vám, že já jsem dvěře ovci; všichni, kolikoz jich přišlo (neb kteříž kolivěk sú přišli, t. ne skrže mě), zloděj jsou a lotři, ale neposlouchali sú jich ovce. Já jsem dvěře (jimiž chodí v ovčinec, jenž jest sbor svatých vyvolených); skrže mě ač kto vejde (v sbor), spasen bude, a vejde (v milost): a vyjde (z hřiecha), a pastvy (zde těla mého, potom božství i člověctví) nalezne. Zloděj nepřichodí, jedné aby kradl (póžitky bral) a zabíjel (duši svú i jiných) a zatratil (duše); ale já (věrný pastýř) sem přišel (na svět), aby (t. ovce mé) život [svatý v milosti] měly, a hojnějie (u věčné radosti) měly / Věz, že ovce všechny spolu a ovčinec vše jedno jest, jakož dvěře, vrátň i pastýř Kristus jest].

- A. Svaté toto čtenie výkladu lepšieho nemôž mieti; neb milostivý spasitel, což jest v podobenství mienil, to jest vyložil, řka, že on jest dvěře ovci, a že kdož skrže něho vejde, ten spasen bude, a jiní všichni, kteříž jinudy než skrže něho sú vešli neb přišli, jsou zloději a lotři; ale kdož skrže něho vcházie, ten jest

pastýř ovci, jemuž vrátňý otvierá. A tak, jakož die S. Augustin na toto čtenie, Kristus jest i pastýř, i dvěře, i vrátňý. A die: Prosme toho vrátňého, ať nám otevře rozum, abychom rozuměli, kterak on jest i pastýř, i dvěře, i vrátňý, i ovce, Sup. Joh. Pastýř jest proto, že ovce své zná ze jména, a krmí je, i pase, i živí, i věčný život jim dává; jakož sem psal v 25 kázání. Dvěře jest, neb nelže jest jíti komu zde v milost boží, ani po smrti v život věčný, než skrze něho; jakož sám die: "Já jsem dvěře, skrze

- B. mě ať kto vejde, spasen bude." Vráťňý jest, neb komuž on otevře vieru, milost a nebeské království, ten vejde, a komuž rozum otevře tohoto čtenie, ten urozumie. Ovce milý Kristus jest, neb když jest veden na smrt, šel jest tiše a pokorně a neotevřel ůst svých k růhání, ani k nepokornému promluvení.

To mile znamenajice, vizme: kdy, přěd kým, a proč jest tuto řeč svatého čtenie mluvil? Kdy? že poslednie léto svého kázanie, blízko přěd smrtí, když sú sě byli kněžíe a zákonníci spikli, aby byl vyobcován, ktož by, že on Kristus jest, vyznal; jakož die S. Jan v 9 k. 22 v. Pak přěd kým neb pro koho jest mluvil? ukazuje v té kapitole S. Jan: že přěd kněžími a přěd zákonníky, a k nim jest tu řeč chýlil a ke všem budůcím, kteříž tak vchá-zějí, jakož on praví. Ale že cierkev svatá na mši čte, že řekl Ježíš "učedlníkom svým," tiemť nezamietá, by toho neřekl k oněm kněžíim a k zákonníkom; neb obojí sú slyšěli jeho svatů řeč, ale rozličně: učedlníci jako ovce, a kněžíe a zákonníci jako zloději a lotři. A to jest mienil spasitel, pravý pastýř.

Pak proč jest mluvil? vieme, že darmo nikdy, ale mluvil jest, aby své ovce naučil, koho mají slyšěti a následovati, a koho sě mají ostřiehati; a svým náměstkóm ukázal dvěře, jimiž mají vchoditi, aby jinudy vstupujice nebyli zloději a lotři; jakož sú byli oni kněžíe a zákonníci, o nichž die S. Augustin In om.: Pro zákonníky, jenž sú sě chlubili, by viděli, jsůce slepí jedovatů a pyšnú a neuzdravedlnů chlůbů, pán tyto řeči jest složil, jež když sú nerozuměli, ráčil jest jim vyložiti. V nížto řeči spasedlně nás, ať znamenati chceme, napomenul, abychom sě nechlubili můdrosťi světsků, ani důstojenstvím ctnosti. To Augustin. A vzal jest tento svatý pýchu a chlůbu z toho slova na ty zákonníky, že sú řekli pyšné a hněvivě ku pánu Ježíšovi, Jan

9, 40: I zdali i my slepí jsme? Tu mieniece, že nejsú hlúpi, ale múdri, a že sú řekli tomu, jenž se byl slepý urodil a již od Ježíše uzdraven, lajce jemu, že Ježíše vyznával, Jan 9, 28: Ty sám jeho učedník bud! Tu.sú pýchu ukázali v důstojenství, mieniece, že by byli důstojnější nežli Ježíš v ctnostech; protož přidali sú, řkúce: Myť Mojžiesovi učedníci jsme! A tak tupili sú i toho věrného slepce, jenž jest byl Kristova vyvolená ovce, tupili sú i Krista pastýře, a sami, vyobcující Krista a jiné pro něho, měli sú se za pastýře. A milý spasitel tiemto svatým čtením dokázal jest jim, že jsú zloději a lotři, a netoliko oni, ale všickni, kteříž jinudy než skrze něho v ovčinec vcházejí. A aby to za jisté měli, protož die takto: "Věru věru pravi vám, ktož nevchodí dveřmi," t. skrze mě, "do ovčince," t. do sboru, "ovcí," t. věřících, "ale vstupuje jinudy," t. než skrze mě, "ten zloděj jest a lotr."

Tu znamenaj slova, že die Kristus: Kto "nevchodí," ale vstupuje jinudy, t. vzhůru se pne pýchů, nejde nízcě pokorů, ten jest zloděj a lotr. Augustin S. die: Zloděj jest ten, že to což jest

G cizie, své nazývá; lotr, že to což jest ukradl, zabíjje. Z té řeči znaj, ktož chce, kto jest zloděj mezi křesťany: že každý, ktož jinudy vstupuje, než skrze Krista, v sbor křesťanský. A že každý smrtečně hřeše jinudy vstupuje, než skrze Krista, jenž jest prvé dvěře a prvá cesta, protož každý taký jest zloděj, jenž krade pánu bohu chválu i čest, a což nenie jeho, to své nazývá; neb die, by Kristus byl jeho otec, a sám nechce býti synem poslušným; die, že jie svůj chléb, nejso jeho hoden. Jakož die S. Augustin: Proto že pronevěřil se jest svému pánu, a přikázal se ďáblu proti Kristovi, ač ústy lživě die, že s Kristem drží, jest jako lotr, že morduje neb zabíjje to, co jest ukradl; vzal od boha duši, a již ji zlodějsky drží, a zabil jest ji hříchem smrtečným, a tak jest i zloděj i lotr.

A že zvláště spasitel mienil jest kněží a zákonníky, jenž sú se za pastýře měli, a ty kteříž jich obyčejem jdů, protož každý zvláště, kterýž vstupuje jinudy než skrze Krista, aby nad jinými byl jako pastýř, každý ten jest zloděj a lotr. A že Kristus Ježíš jest dvěře, a on pravda a spasenie, protož každý, kterýž pro jinú věc než pro spasenie a tak křivě vstupuje, jest zloděj

a lotr. Protož die S. Augustin: Běda jemu biednému, že má spadnúti! A že obecně ti, kteříž nad jiné v dóstojenství vstupují, tomu se radují, protož die S. Jeronym: Radujeme se z vstúpenie, strachujeme se pádu; nebt není tak veliká radost vysoku pobýti, kterak veliká jest žalost s vysoka upadnúti. Tu řeč má vážiti apoštol Jidáš, jenž jest v radosti málo učedníkem a biskupem pobyl, a již více než tisíc tři sta a osmdesát let žalosti zkusil. Běda zlodějóm, lotróm a náměstkóm Jidášovým, biskupóm a jiným kněžím, lakomcóm a svatokupcóm a zlodějóm, jenž almužny chudých lakomě držíe, aneb zle utracují jako jest kradl Jidáš, o němž píše S. Jan v 12 k. 6 v., že jest měl miešky a byl jest zloděj, jenž jest kradl z toho, co sú Ježíšovi a jeho učedlníkóm dávali.

- D. Tací jsú zloději svatokrádci, jakož die S. Bernard: Jistě dědictvie chudých jest zbožie kostelów, a svatokrádežskú ukrutností se jim utrhuje, což kolivěk sobě sluhy a vladaři knězie, jistě ne páni, ani dědici, mimo pokrm a mimo oděv berú! A opět die: A bud to, že kto pilně a užitečně pracuje, jistě hoden jest pracovník odplaty své, aby, ktož oltáři slúží, od oltáře živ byl. Diem: živ byl od oltáře, aby, jakož die apoštol, 1 Tim. 6, 8, pokrmy a rúšce maje, na tom dosti měl; neb jistě k zahynutí jest [tomu jenž marně tratí], že die apoštol, I. Korinským 9, 13: od oltáře aby živ byl, ne aby pýchal, ani smilnil, ani zbohatěl, ani kněžstvím bohatěji byl, ani sobě z úžitkův kostelních široké sieni stavěl, proměňuje čtverohranaté [t. stavenie] v okružlé, ani aby miešky od oltáře hromáždil, ani na marnosti a přelišnosti utracoval, ani zbožím kostelním přátelów povyšoval, ani sestr, abych neřekl dcer, za muže vdával! Věci chudých nechudým dáti, rovný hříech svatokrádežství jistě jest. To vše S. Bernard. A S. Jeronym die, Hier. ad Nepot.: Kterak mohú býti knězie ti, jimž přikázáno jest svá zbožie opustiti? přáteli vzieti, krádež jest; kostel lstiti, svatokrádežství jest; vzieti, co má chudým dáno býti, a když lační jsú mnozí, v tu dobu chtieti opatrnú býti [by neubýlo], nebo báznivu [by se nedostalo], aneb ještě, jenž najzjevnější hříech jest, těch věcí utrhnúti, všech lúpežníkův ukrutnost přesáhá! Jiný hladem mře, a ty dieš, že břicho jeho syto jest; protož aneb rozděl ihned, co béřeš, aneb jsi-li báznivý

vladař [rozdavač], nech štědrejšíeho, ať on své rozdává. To vše S. Jeronym.

Aj ta dva božie svědky pravíta, že knězie lakomě držíce kostelnie neb oltárnie zbožie, jsú zloději, ne z jiných najmenší, ale svatokrádci. Ale říekají: Já nic nemám, než s potřebu svů; musím mieti koně, pacholky a prelátskú přípravu. Odpověděla sta oba ta svatá, že nemá pýchati kněz, ani bohatěji býti než

g, prvé před kněžstvím. A ještě S. Bernard v jednom kázání takto od chudých mluví: Volají nazi, volají lační, žalují a řkú: Na úzdě co zlato činí? i zdali zimu vyháně, čili lačnost krotí, když my hladem a zimú biedně se mučíme? Co prospěšná jsú tak mnohá rozličná rúcha, jenž na bidlách visie, neb v tlumociích ležie? Naše jest to, což se kazí! nám ukrutné a neprávě se kradel naše věci jsú, jimiž plníte břicha svá a pasete marně oči své, jimiž my, bratříe vaši, božím dědictvím krmili bychom naše žalúdky! Mimochodníci vaši chodie tuční, obtíeženi drahým kamením, přípravami hedvábnými a pozlacenými: a naše nahá zimú se třasú kolena z hrubých nohaviček! Nás našeho otcě dědictvie lúpiece, přielišné stavenie, přípravy a pastvy sobě strojíte! Tak v chudých mluví S. Bernard, jsa proti zlodějóm a proti lotróm duchovním jich řečníkem; jichž řečníkem jest milý otec Ježíš, a bude mluvíti od nich, žaluje v súdný den na ty zloděje a lotry, řka v 25 k. 42-43 v. S. Matúše: Lačen sem byl, nenakrmili ste mne; žiezniv, a nenapojili ste mne; nah, neoděli ste. A odpovědie zloději a lotři, řkúce, Matouš 25, 44-46: Kdy sme tě viděli lačného, žieznivého a nahého, a nedali sme tobě? Odpovie jim král Ježíš, řka: Co ste jednomu z nejmenších mých neučinili, mně ste neučinili; jdětež, zlořečení, do věčného ohně! Ha ha, těžšie tu odsúzenie než nynie bývá na lotry a na zloděje! Protož běda jemu, ktož jinudy než skrze Krista vstupuje; neb die, jenž selhati nemóz, že ktož jinudy vstupuje, ten jest zloděj a lotr. S. Jan zlatouústý die: Viděl si, kterakť vypisuje lotra; patři, kterakť vypisuje pastýřě, neb die: "Ale ktož vchodí dveřmi, pastýř jest ovci."

P. Tu věz, die S. Augustin, De verb. dom., že vchodí dveřmi, ktož vchodí skrze Krista, ktož následuje umučenie Kristovo, ktož zná pokoru Kristovu, tak že, poňavadž bůh učiněn jest člo-

věkem pro ny, aby se poznal člověk, že nenie bohem, ale člověkem; neb ktož chce bohem vidien býti, jsa člověkem [toliko], nenásleduje toho, jenž jsa bohem, člověkem učiněn jest. To Augustin. O by to vážili ti, jenž se nazývají bohové z pýchy, a přijímají cti od lidí chlubně, ano před nimi klekají, nohy jich líbají, najsvětějšíe nazývají, snad by k sobě přišli, a utrpenie a pokoru Ježíšovu by na se přijeli! Ale nedopustie jich menší lotříkové, jenž jim pochlebují, aby jinudy v ovčinec vstúpili, jichž Ježíš nežádá, ani jim otvierá. Ale tomu Ježíš, vrátný, se, dvěře, otvierá, kterýž hnutím božím, jsa prvé v ctnostech spůsoben, najviece žádá chvály božie, prospěchu cirkvi svaté, jenž jest sbor k spasení vyvolených, a jenž třetíe žádá svého v tom spasenie, a pro to tré pracuje statečně. Ale ten jinudy vstupuje, kterýž jsa zle živ, pyšně, lakomě, neb smilně, v dóstojenstvie vstupuje, bud to, že by mu dali, neb ho volili; neb ne pro lidské dianie, ani pro volenie kto ihned jest pastýřem pravým, ale kohož bůh volí, a jemuž Kristus, vrátný, otevře, a on to u milosti přijme, ten jest, dveřmi všed, pastýř pravý dotud, dokud Krista pastýře následuje. Opět ktož vstupuje lakomstvím, neb svatokupectvím, neb násilím, neb chytrostí kterú, aby byl bohat a vzácen, a byadlo rozkošné vedl, ten jinudy vstupuje, a bývá lotrem a zlodějem trojím během: prvé vchodem, že zle všel; druhé držením, že zle drží; a třetíe východem, když bez pokánie umře, neb jinému na penězích vzdá, neb pro přiezeň tělestnú viece než pro prospěch duší a než pro chválu boží. Těž zasě, ktož jsa dobře živ bude povolán, a přijme pro chválu boží najprvé, a pro prospěch cirkvi svaté, a pro své spasenie, ten jest pastýř ovcí vchodem; a stojí-li vždy tak, tehdy jest pastýř držením neb chodem; a umře-li tak prospievaje, tehdy umře

G, jako pastýř dobrý. O němž die Kristus: "Ktož vchodí dveřmi, pastýř jest ovcí, tomu vrátný otvierá, a ovcě hlas jeho slyšie, a své ovcě jmenuje jmenovitě a vyvodí je, a když své ovcě vyvede, před nimi jde."

Tak vypsaný pastýř jest Kristus, jakož vykládají svatý Augustin a svatý Jan zlatoústý; neb on jest pastýř, jenž ne sám se v ovcě s pýchú a všetečně vpletl, ale od otcě boha jest volen, aby byl pastýřem ovcí, to věz, jakož die S. Augustin, vyvole-

ných k spasení. Ten všel jest "dveřmi," neb jsa bohem, ponížil jest sebe, jelikožto člověk, aby poslouchal otcě a sloužil ovciem až do smrti, ne lehké, ale najohavnějšíe a najukrutnějšíe. A tak jemu "vrátný," to věz bůh, "otviera, a ovce," t. vyvolení k spasení, "hlas jeho," t. pravdu, kterůž mají věřiti a plniti skutkem, "llyšyie," t. konečně vnitřním uchem zachovávajícíe. "A on své ovce," t. vyvolence, "jmenuje jmenovitě." Augustin die: Neb zná jmena vyvolených; protož řekl jest učedlníkóm, Lukáš 10, 20: Radujte se, že jmena vaše psána jsú v nebesiech. "A vyvodí je," t. z hřiechův, vnitřním povoláním, písma naučením, příkladem svým i vykúpením. S. Jan zlatoústý die: Vyvodieše ovce, když je posieláše, ne ven z vlkův, ale mezi vlky. "A když své ovce vypustí," t. z hřiechův. Augustin: I který jiný ovce vypustie, jedné ten, kterýž jich hřiechy odpustie, aby ho následovati mohly, jsúce z ukrutných svazkův vysobozeny? To Augustin. "Před nimi jde." Augustin: A který jest, jenž jest ovce předsel, jedné ten, jenž vstav z mrtvých již nemře, a otcí jest řekl, Jan 17, 24: Kteréz si mi dal, chcít, at kde já jsem, i oni jsú se mnú. To Augustin.

Již ukázal jest Kristus, že on jest ten pastýř svrchovaný, jehož jsú ovce i stvořením, jelikož jest bohem, i kúpením krví, jelikož jest člověkem, a pak i krmením, ostřieháním, i uzdravováním, i konečným hojnějším pasením. Ale jiných nejsú ovce, jakož S. Augustin die. Protož znamenitě jest řekl Petrovi, Jan 21, 17: Pas ovce mé! neřekl jemu: Pas ovce své. Protož Petr s jinými apoštoly a svatými neřekli sú lidem: Vy jste ovce mé! ale Petr řekl jest křesťanóm, 1 Pet. 2, 21: Kristus trpěl jest za nás, nám ostaviv příklad, abychom následovali šlápeje jeho. A potom die, I. Petrova 2, 25: Byli ste jako ovce bludné, ale obrátili ste se již k biskupovi a k pastýři duší svých. Aj k pastýři duší, ku pánu Kristovi ovce tiehne, ne k sobě jako k pastýři prvému. Ale snad dieš: Proč slovú jiní než Kristus pastýři praví, poňavadž nejsú jich ovce? Diem, že proto slovú pastýři praví, že jim vrátný, Kristus, otevřel, a skrze něho sú vešli a pasú jeho ovce, jdúce před nimi dobrými skutky, a vedúce je ven z hřiechův božím slovem, a uvodiece je v ctnosti, a k tomu je držie, aby slyšeli hlas svého pastýře, Ježíše Krista.

Již dále die o ovcích: "A ovcě ho následují," t. vyvolení za Kristem v ctnostech jdú. "Neb znají hlas jeho," t. pravdu, kterúz mají věřiti a plniti. "Ale cizieho nenásledují." Cizí jest, kterýž jinak jest živ, neb jinak učí, než Kristus velí; avšak ač by byl cizí zlým životem, a pravil hlas Krista pastýře, mají ho ovcě v tom hlasu slyšeti, ale v zlém skutku nenásledovati. Protož die Kristus: "Ale cizieho nenásledují, ale utiekají od něho," to věz nepřivolují jemu ke zlému. "Neb neznaly sů," to věz, nechťely sů znáti, tak aby přivolily. A die: "Neznaly sů," to věz konečně, "hlasu cizích." Cizí Antikrist, cizí každý, kterýž co proti hlasu Kristovu velí. Cizí byli kněžíe a zákonníci i mistři, kteříž sů slepého, již od pastýře uzdraveného, od něho chtěli sů svým hlasem odvesti; ale že ten slepý urozený byl jest ovcě Kristova, protož neslyšala jest hlasu cizích, ale hlasu svého pastýře, Krista, konečně jest ta ovcě zachovala a po něm šla.

- H. A ta jsú tři znamenie ovcí, jsú-li Kristovy: prvé znamenie, slyšie-li rády hlas Kristův, to jest pravdu, kterúz mají věřiti i plniti; druhé, jdú-li po Kristovi v ctnostech, u pokoře, v tichosti, v nesmilnosti, v skrovnosti, v spravedlnosti a v setrvání až do smrti; třetíe znamenie, že cizích nenásledují, 'ale brž sě jich varují, a nechťie jich hlasu znáti, to věz slyšeti s přivolením. Po těch kusiech, člověče, znaj, jsi-li Kristova ovcě.

Dále die čtenie: "To podobenstvie řekl jim Ježíš," to věz zákonníkom, kněžím i svým učedlníkom, "ale oni nesrozuměli sů, co by jim mluvil. Tehdy" neb protož, aby srozuměli, "vece opět jim Ježíš: "Věru," to na božstvie, "věru," to na člověctvie, "praví vám, že já jsem dvěře ovcí. Všichni, kolikoz jich přišlo," Augustin die: kromě mne, neb skrze mě, "lotři jsú a zloději." O běda, co jest zlodějov a lotrův I kterak móż dobře křšťanstvo státi, poňavadž ti, jenž by měli býti pastýři, jsú zloději a lotři, a jakož die jinde, Matouš 7, 15, Kristus, jsú vnitř vlcie hltavi? O nichž sem položil v 25 kázani. A odkud to pocházie, že tak sě množie, die S. Bernard: Chtie, aby je ctili, lidem sě líbiti žádají, zbohatěti a pýchati chtie, a tomuto světu ve všem připodobniti sě chtie. Slys žaloby pána, co na tak velikú všetečnost lidskú mluví trpělivý odplatitel, pokánie viece žádaje než pomsty, Ozeáš 8, 4: Oni vládli sů, ale ne ode mne; kniežata sů byli, a já

jich nevolal. Jistě všecky v staviech duchovních, jenž k chrámu příslušejí a své chvály hledají, aneb zbožie, aneb rozkoši tělestně, svých požitkův a ne Kristových, jistě zjevně a bez pochybenie ne ta láska, jenž bůh jest, ale daleká od boha, všech zlostí kořen, žádost zlá uvodí. I kaká to všetečnost, né brž kaké to bláznovstvie jestl kdy jest bázeň božie? kdy paměť smrti? kdy pekla bázeň, a hrozné ono čekanie súdu? Choť ani v lože, ani v komórku smie vjíti, jedné ač ji král uvede: ty nepoctivě sě třeš, ani jsa uveden. A již každého tiehne jeho rozkoš, a hledajice mrzkého zisku, mnějí dobrotu, jichž jistě zatracenie jestl To vše S. Bernard.

Škaradý konec položil, rka: Jichž jistě zatracenie jest, to věz, ač sě nepokají. A kterak sě mají káti, ukazuje svatý Řehoř, rka In reg.: Ktož nestkvie sě svatými obyčeji, ani od žakovstva a od obce povolán, neb prosbů připuzen, nestudatě Kristovo kněžstvie, některým hříchem jsa poškrvněn, nespravedlivů žádostí srdce, aneb nečistými prosbami úst, neb mocí, neb službů tělestnů, neb lstivým dárkem biskupské neb kněžské dóstojenstvie přijal by, ne pro zisk duší, ale pro marnů chlůbu, a za svého života dobrovolně nevzdá, a smrt ho v ukrutném pokání nenalezne, bez pochybenie na věky zahyne. To Řehoř, ukazuje pokanie těm, kteříž vcházějí v biskupstvie a v jiná duchovnie dóstojenstvie nezřiezeně, že každý taký, neopustí-li dobrovolně, a ještě k tomu nebude-li sě káti ukrutně před smrtí, že na věky zahyne. O nastojte! když sě pokají všichni zlodějí a lotři? A poňavadž jsů zlodějí, jenž cizie kradů neb ukradli sú a mohů vrátiti, nechžť vrátie, jako S. Řehoř ukazuje, a k tomu sě kají statečně z toho zlodějstvie a lotrovstvie.

A že tací nejsů prospěšni ovciem, protož die dále Kristus: "Ale neposlúchaly sú jich ovce," to jest, vyvolení ve zlém nebyli sú jich poslušní. Dále die: "Já jsem dvěře," t. jimiž vchodie v ovčinec, jenž jest sbor svatých. "Skrze mě ač kto vejde" v sbor svatých; "skrze mě," to věz, mů vůli a pomoci, "spasen bude, a vejde," v milost "a vyjde" z hříecha, "a pastvy nalezne," zde pastvu těla mého u viěře, v nadějí a v lásce, a v radosti nebeské pastvu božstvie a člověctvie mého. "Zloděj nepřechodí, jedné aby kradl a zabíjel a zatratil." Tu věz, že krásti

jest, cizí věc, bez toho vůle, čie jest, vzieti; a tak každý, ktož tak neřádně vchodí, jako řečeno jest, jest zloděj, že bere cizie bez vůle pána nejvyššieho. I ukazuje spasitel, proč tací vchodie? že proto, aby kradli, ač oni toho neřkú. Také zloděj zabíjie svú duši i jiných dušě, veda k hříechu ponúcením, neb zlým příkladem; a tak i zatracuje svú duši, i jiných dušě. A tací zloději a lotři byli sú knězie, jenž sú proti Kristovi byli, k nimž, ani slyšie, mluvil jest toto čtenie; a nynie jsú všichni, kteříž nevešli sú skrze Ježíše, jenž jest dvěre, a jenž die: "Ale já," pastýř věrný, nepřišel sem, abych kradl, zabíjel a zatracoval, ale "přišel sem, aby" t. ovcě mé "život" t. svatý nynie měly, a potom v radosti "hojnějie měly." Neb nynie ovcě Kristovy mají blahoslavenstvie v naději, ale potom budú mieti v skutku; nynie mají s zamúcením a s prací, ale potom budú mieti bez zamúcenie i bez práce, skrze pastýře svého Ježíše Krista. Amen.

NA DEN SVATĚ TROJICE.

S. Jan v 3 kapitole, 1-15 verši.

V ten čas biele človek z zákonníkov, Nikodemus jmenem, knieže židovské (t. mistr nad židy). Ten prišiel jest k Ježíšovi (pokorně, chtě se naučiti viereJ v noci [pro bázeň židůvJ a lekl jest jemu: Mistře! vieme, že od boha přišel si (člověk) mistr (dobrý), neb nižádný (člověk) nemóž těch divův činiti, kteréž ty činíš, jedné ač by byl bůh s ním (mocí a milostí). Odpovědě Ježíš a vece jemu: Věru věru pravi tobě, jedné ač kto urodí se druhé (duchovně), nemóž viděti království božieho (radosti věčné). Die k němu Nikodém: Kterak móž člověk naroditi se, jsa starý? zdali móž v břicho mateře své opět vjíti a `naroditi se? Odpovědě Ježíš: Věru věru pravi tobě, jedné ač kto urozen bude z vody a z ducha svatého, nemóž vjíti do království božie. Což urozeno jest z těla (tělešným rozením), tělo jest Jtělešný člověk; a co urozeno jest z ducha (duchovním rozením), duch (duchovní člověk) jest. Nediv sé; že řekl sem tobě, musíte se naroditi druhé; duch (svatý) kdež [v kterém člověce] chce dýhá [milostí svú], a hlas jeho (ducha svatého) slyšíš (v písmě), a nevieš, odkud (t. kterým zaslúžením) by přišel, neb kam by šel (t. konečné vede): tak jest každý (t. neznám sobě), jenž narozen jest z ducha (svatého). Odpovědě Nikodem a vece jemu: Kterak mohú ty věci býti? Odpovědě Ježíš a vece jemu: Ty jsi mistr v Israeli (t. v lidu židovském) a těch věcí neumieš! Věru věru pravi tobě, že my (t. já s apoštoly svými), což vieme, mluvíme, a což sme viděli, svědčíme, a svědectvie našeho nebérete (neb nepřijímáte vy židé). Poňavadž zemské věci (lehké, o urození duchovníemJ řekl sem vám, a nevěříte, kterak, diem-li vám nebeské věci (jakožto urozenie své věčné od boha otcěJ. věřiti budete? A nižádný nevstupuje v nebe Jsvú mocí J, jedné ten, jenž sstúpil jest s nebe (t. vtělil se jest, jsa v nebí), syn člověka, jenž jest v nebí. A jako Mojžieš povýšil jest hada (měděného) na púšti, tak povýšen býti musí syn člověka, aby každý, ktož věří v něho lživá věrú do smrti], nezahynul, ale měl život věčný.

A. Slaví dnes cirkve svatá den Trojice svaté; a že Nikodem tiemto svatým čtením byl jest vyčištěn z nevěry, a uveden u vieru svaté Trojice, protož to čtenie dnes se na mši čte. A někteří čtú ono čtenie: "Když přijde utěšitel," kteréž čteno jest tu neděli po božiem vstúpenie, a móż hodně čteno býti, proto že v něm jest zmienka o otci, i o synu, i o duchu svatém, kteréž tři osoby jsú Trojice svatá, již dnes chválu zvláště máme vzdáti. A že i velicí i sprostní blúdie u viere o svaté Trojici, protož krátčě a lehcě pro sprostné o svaté Trojici něco poviem. Věziž, sprostný, že svatá Trojice, v níž věříme, nenie žena, ani panna, ani neděle, jako blázni mníe, ale jest tři osoby věčné, otec, syn, svatý duch, jeden bůh, jenž jest svrchované dobré, nad něž nemóż lepsié pomysleno býti. A tak otieže-li sprostný tebe, co jest Trojice svatá, v níž věříš? řci: Bůh otec, i syn, i duch svatý. Otieže-li, co jest otec? řci: Bůh věčný, jenž má syna věčného. Otieže-li, co jest syn? řci: Bůh od otcě boha urozený. Otieže-li, co duch svatý? řci: Bůh, jenž od otcě boha i od syna boha pochodí. A řci i věř, že ty tři osoby jsú ne tři bohové, ale jediný pravý bbb; a opět, že ty tři osoby jsú rovně mocné, i múdré, i dobré, tak že každá ta osoba jest bůh nesmierně mocný, nesmierně múdry a nesmierně dobrý. Avšak otec zvláště slove mocný pro lidi sprostné, aby se nedomnievali, by pro starost nebyl tak mocný jako syn; a syn slove múdry, aby se nedomnievali, by nebyl tak múdry jako otec; a duch svatý slove dobrovolný neb dobrotivý, aby se nedomnievali, by byl ne tak dobrotivý jako otec a syn.

A že člověk jest podobný duši svú k té svaté Trojici, od niež jest stvořen, tak podoben, že jakož svatá Trojice jest bůh, jenž jest duch, tak člověk duši svú jest duch; a jakož otec jest jiná věc než syn i duch, i syn jiná než duch, tak že otec nenie syn, ani duch svatý, ta osoba, a syn také nenie duch svatý, ta osoba, avšak jsú ty osoby jeden bůh: též v duši člověk. Jiná věc jest rozum než paměť a než vóle, a jiná paměť než vóle, tak že rozum nenie paměť ani vóle, a paměť nenie vóle, avšak ty tři moci duše jsú v člověku jedna duše. Protož člověk, věř v svatú Trojici, od niež jest stvořen a k ní jest duši podoben, máe moc od otcě boha, má se snažně hříechu brániti, a mocně v ctnosti

prospievati; druhé, maje múdrosť od syna božieho, má tu múdrosť pilne k boží chvále obrátiť; tretie, maje dobrú vôľu od ducha svätého, má ji vždy v dobrom držeti, a tak v dobrej vôli konečne setrvati. Neb keď tak stane človek, nelze bude jemu zahynúťi, poňavadž zachová svaté Trojice obraz i podobenstvo; a když jako bezmocný, nemúdry a nesetrvavý padne v hriech smrteľný, tehdy potratie podobenstvo svaté Trojice, pohanie i otcě, i syna, i svätého ducha, a tak všie svaté Trojice.

- B. A věz, že smrteľným hriechem ztratí podobenstvo Trojice svaté, ale obrazu nic, jež zseředí hriechem; jako když obraz který, podobný k některému člověku učiněný, zseředil tak, že by obrazem ostal, ale neměl podobenstvo k onomu člověku: tak něco podobné jest v tomto po hřešení, že člověk maje múdrosť, rozum, paměť a vůli, i zseředí to vše hriechem smrteľným, že není tak podoben k Trojici svaté, jako by byl, by neměl hriechu na duši smrteľného. A když se člověk tak zseředí a zprzní, tehdy nelze jest jemu zase ku podobenství přijíti, než mocí, múdrostí a vůlí svaté Trojice, a potom trojicí stvořenú, jenž jest viera, naděje a láska; a také té trojice opět nemůž člověk mieti, než od boha: viera k každé pravdě boží, jež oko tělešné nevidí a písmo velí duši věřiti; naděje k obdržení milosti a oslavnosti; a láska z srdce celého k plnému boha milování. Aj když tak bude sprostný člověk o svaté Trojici věřiti, a což jiného má býti věřeno, že to všechno věří, ač neumie roztíkati nebo vymluviti, dosti má, když přikázanie naplní.

Jako jest u viere naučen Nikodem, o němž die čtenie: "Bieše člověk z zákonníkův, Nikodem jmenem, knieže židovské," to jest mistr nad jiné židy. "Ten přišel jest k Ježíšovi," t. pokorně, chtě se u viere od něho naučiti více, neb jest již něco věřil. "V noci" přišel, to znamená, že ještě byl jest v hlúposti a v bázni, a že ještě Krista právě neznal, a že k němu pro židy přijíti se bál; neb sú již byli vyobcovali Ježíše, že ktož by vyznal, že on jest Kristus, aby byl vyobcován z židův. A ač jest byl Nikodem mezi židy najpovýšenější v mistrství, však nechtěl jest, aby židův proti sobě popudil; neb mohl jest bez popuzenie naučení dojíti, protož přišel jest v noci k Ježíšovi. A že pokorně vyznal jest Kristovo člověctvie, řka: "Mistře, vieme, že

od boha prišiel si mistr," a jeho božstvie ešte neznal, avšak zaslúžil jest sobě, že ho Ježíš naučil i o svém božstvie vieře. A pokládá důvod, že Ježíš jest od boha. pošlý mistr, a tak dobrý člověk, řka: že "nížádný nemůž těch divův činiti, kteréž ty činiš, jedné ač by byl bůh s ním." Tů řeči ukazuje, že Ježíš jest pravý člověk, a že nad jiné božím poselstvím jest povýšený mistr, a tak prorok povýšený nad jiné. Protož milý mistr Ježíš, uče ho o druhém urození člověka, jímž se duchovně rodí od boha, aby byl synem božím, odpovědě a vece jemu: "Věru věru pravi tobě, [jedné] ač kto urodí se druhé, nemůž viděti královstvie božieho." Jako by řekl: Rození tělesné člověka a počátek viery o mém člověctví z divův neb pro divy znáš; ale

- C ještě nad to musíš se druhé duchovně uroditi, a zvláště vyvolený syn boží býti. A že to urozenie nemůž býti než od boha, Nikodeme! máš důvod, že jsem bůh, když tě duchovně učiním synem božím.

A že tu moc měl Kristus, die S. Jan v 1 k. 12 v.: Dal jest jim moc, aby mohli synové boží býti, těm, kteříž věrie ve jmeno jeho. A to můž každý, i pohan rozumem osviecený rozuměti, že ktož kolivěk dá moc člověku, aby byl synem božím, že musí těn, jenž tu moc dává, býti bohem; neb nemůž člověk býti synem božím, jedné proto, že ho stvořil, že ho chová, krmí, a nad to že k věčnému dědictví volí. Protož nemůž jiný než bůh dáti člověku té moci, aby byl syn boží vyvolený; neb jediný sám bůh od věčnosti volí své, kteréž ráčí, k spasení. Neb poňavadž člověk, jenž bohem nenie, nemá té moci sobě, aby byl synem božím vyvoleným, jedné z milosti božie, a ne z svého zaslúžení, jakož die S. Pavel Titovi 3, 5: že ne z skutkův spravedlnosti, ale vedlé svého milosrdenstvie nás spasil; i kterak tehdy púhý člověk můž dáti moc jinému člověku, aby byl synem božím vyvoleným? Neb by to mohl člověk, nejso bohem, učiniti, tehdy by mohl najvěččí milost jinému člověku dáti, jakožto i bůh.

Ale snad dieš, že S. Pavel píše Korintóm v 1 epištole v 4 kap. 15 v. řka: V Kristu Ježíšovi slovem božím já sem vás urodil. A Galatám v. 4 k. 19 v. die: Synáckové moji, kteréžto druhé rodím. Aj tu svatý Pavel mluví o duchovniem rození v milosti

boží. Tu věz, že ne proto, kdož slovem božím činí druhého synem božím, neb krstem svatým, ihned dává jemu moc, aby mohl býti synem božím, ani ho volí, aby byl synem božím; neb bůh prvé dal jest tomu člověku moc, aby mohl býti synem božím, a prvé ho volil, aby byl vyvoleným synem božím. U příkladě: sekyra, již tesař dům jest udělal, by měla promluvit, nechlubila by se, by ona ten dům udělala; ale řekla by v pravdě, že svů mocí tesař skrze ni udělal jest ten dům. A tak svatý Pavel, jsa jako nástroj neb orudie božie, die, 1 Kor. 15, 10: Milostí boží jsem to, což jsem, a milost jeho ve mně marná nebyla, ale hojnějie nad jiné všecky pracoval sem: ale ne já, než milost božie se mnů. A jinde die, 2 Kor. 3, 5: Nejsme stateční co pomysleti sami od sebe, jelikožto od sebe, ale dostatečnost naše od boha jest. A opět die, 1 Kor. 3, 4-7: Když kto die: Já jsem Pavlův! a jiný: Já jsem Apollův! ještě lidé jste. I co jest Apollo? i co jest Pavel? sluhy jsů toho, jemuž ste uvěřili, a jakož komu jest bůh dal; já sem štiepil, Apollo smáčěl, ale bůh jest přispořeníe dal. Protož ani ten, jenž štiepí, jest co, ani ten, jenž smáče, ale bůh, jenž přispořeníe neb vzrůst dává. Miení S. Pavel, že Korintské on jest slovem božím u viere sadiť neb štiepil, a Apollo, ten biskup, krstil, a bůh, ten jest milost dal a tak syny své učinil. A tak svatý Pavel ponízuje svého skutku i Apollova proti božímu skutku, že die: ani ten, jenž štiepí, tu se miení S. Pavel, ani ten, ješto smáče, to věz krstí, jako Apollo, jest co, ale bůh, tent to vše činí. A tak máme i my vyznávat, že kážeme-li, krstíme-li, neb zpovíedáme-li, a že tudy k milosti boží lidi přivodíme, máme to vše boží moci přidati, ale ne své, ani řeči, bychom my mohli komu dáti moc, synem božím býti, neb vyvoliti, aby byl synem božím.

Dále die čtenie: "Vece k němu Nikodem," ještě hrubý a tělestný, slovóm Kristovým nerozuměje o rození duchovním: "Kterak můž člověk naroditi se, jsa starý? zdali můž v břicho matere své opět vjiti a naroditi se?" Jako by řekl: Já jsem člověk starý, a tiež tebe o svém spasení; i kterak já se druhé urodím podle tvé řeči, abych byl spasen? zdali v břicho matere své mám vjiti
D. a druhé se uroditi? Tu die S. Augustin: Duch mluví, a on tělestně smýšlí; neznal jest tento více než jedno rozenie, to

jest z Adama a z Evy, ale z boha a z cirkvi svaté ještě jest neznal. Avšak tak rozuměj ty rozenie ducha, jakož jest Nikodem rozuměl narozenie tělešné; neb jakož nemůž člověk druhé se tělešně uroditi, též nemůž se druhé křtiti. To Augustin. Aniž má ovšem zavržena býti Nikodemova řeč, že řekl: Kterak můž člověk naroditi se, jsa starý? zdali můž v břicho mateře své opět vjíti a naroditi se? neb tato řeč jest k tomu pomocna, aby poznáno bylo rozenie tělešné dobře, a rozdiel mezi ním a mezi duchovním rozením. A tak jakož hrubá Nikodemova otázka jemu prospěla jest k naučení, též můž prospěti i jiným lidem hrubým; neb pro tu otázku nejlepší mistr, Ježíš, ihned rozenie pokládá duchovnie a dělí je od tělešného rozenie, řka Nikodemovi: "Věru věru pravi tobě, jedné ač kto urozen bude z vody a z ducha svatého, nemůž vjíti v království božie." Jako by řekl: Nemienímť o narozenie z břicha tělešného a z semene mužského, ale o narození duchovním, jímž se kto rodí skrze vodu, jenž mi z boka poteče, a milosti ducha svatého. Z toho máš, že musí každý, jenž spasen bude, vodú a krví, jenž z boka Kristova tekla jest, a duchem svatým okřtěn býti, to jest očistěn od hříechu.

- E. A tu věz, že troj jest křest, t. vody, krve a ducha. Křest vody jest, jímž u vodě se kto křtí, jakož obecně se křstie. Křest krve jest křest, jímž kto, nejsa vodú křtěn, prolitím krve pro Krista bývá od hříechův vyčištěn. Křest ducha jest křest, když kto věře právě v boha i v Ježíše Krista, žádá křtěn býti, i bývá duchem svatým od hříechův očistěn. A tímto křtem z ducha a z vody, jenž jest z boka Kristova tekla, každý, jenž má spasen býti, musí okřtěn býti; ale bez vodného křstu, jakož obecně se křstie, můž člověk spasen býti. Jakož mnozí jsú spaseni, i v starém zákoně i v novém, křtem krve, že pro Krista zbití sú spaseni: jako mládenci světi, a mnozí jiní, jenž uvěřiece apoštolóm neb jiným svatým, ihned bez vodného křstu šli sú volně na smrt. Protož když spasitel die: "jedné ač kto urodí se z vody a z ducha svatého," to miení o křstu vody, jenž mu z boka tekla, a duchu svatém, jenž svú mocí z veliké moci duše od hříecha čistí.

Dále znamenaj, kterakť milostivý mistr učí rozdělení mezi rozením tělesným a duchovním, řka: "Což se urodilo, neb což urozeno jest z těla, tělo jest, a což urozeno jest z ducha, duch jest." Tů řečí ukazuje, že každý člověk jest dvě věci, to jest: duch a tělo. Z toho máš, že každý člověk, když nejprvé živ jest, tehdy ihned má dvoje rození: jedno s strany těla, jenž prvé jest bylo, než jest duši v sobě mělo; druhé s strany ducha, jejž jest brzce bůh tělu dal. A tak ještě v břiše jsa, každý člověk urodil se i s strany těla, a s strany ducha, ač se ještě ven na svět z břicha neurodil; a tak jest řekl angel Jozefovi o urození Ježíšově v životě, Matouš 1, 20: Jozefe, synu Davidů! nerod se báti vzieti Marie manželky své, neb cožť v ní urozeno jest, z ducha svatého jest; to věz, urozené dítě v ní mocí ducha svatého urozeno jest.

Pak druhé urozenie člověka duchovnie jest, jimž bývá zvláštní syn boží nadpřirozeně, mocí boží. A o tom ted mluví náš milý mistr, a chtě hrubého Nikodema v poznání toho rození uvesti, die: "Nediv se, že řekl sem tobě: Musíte se roditi druhé. Duch kdež chce dýchá, a hlas jeho slyšíš; ale nevieš, odkud by přišel, aneb kam by šel. Tak jest každý, jenž narozen jest z ducha." Tu vedlé výklada svatého Jana zlatoústého dává Kristus příklad tělesný, veda Nikodema, že ač vietr čije, avšak nevie kde se počíná, ani kde se skoná, a dme kam chce. Těz jest o člověku, jenž duchovně se rodí krstem, že čije křest vodný, obmytie těla; ale ducha svatého, jenž počíná obmývati, a milost božie, neb blahoslavenstvie konečné, to jest skryté. A vedlé toho výkladu takto rozuměj: "duch" t. vietr, "kde chce," t. kdež má přichýlení, "dýchá" t. dme, "a hlas," to jest zvuk neb ťuk, "slyšíš" uchem tělesným; "a nevieš" t. jistě, "odkud by přišel," proto že nevieš, kde se počíná, a která věc jej činí, "a kam by šel," t. kde se skoná. "Tak jest," to věz neznám sobě "každý, jenž narozen jest z ducha," proto že nevie, jest-li vyvolený od věčnosti, a bude-li spasen konečně; neb ač urozený syn boží má znamenie a vdechnutie ducha svatého, avšak bez zjevení nevie, kterak s ním duch svatý počátek jest učinil, a kterak skoná. Ale vedlé výklada S. Augustina takto rozumie se: "Duch" t. svatý, "kde" t. v kterém člověce "chce" t. svo-

bodně, "dýchá" milostí svú, "a hlas jeho slyšíš" t. v písmě; neb die Kristus učedníkóm, Matouš 10, 20: Ne vy jste, jenž mluvíte, ale duch otcě vašeho, jenž v nebesiech jest. "A nevieš, odkud" t. kterým zaslúžením "přišel by, aneb kam by šel," t. konečně veda toho, jenž jest okrstěn. "Tak jest," to věz neznám sobě, "jenž narozen jest z ducha." A Nikodem, jsa obtiežen řečí Ježíšovu v rozumu, tieže řka: "Kterak mohú ty věci býti?" A milosrdný mistr skrovně ho z troje věci tresktce, řka: "Ty jsi mistr v Israeli," t. v lidu židovském, "a těch věcí neumieš!" jako by řekl jemu: z toho neuměnie hanba tvá jest, poňavadž na mistra zákona starého slušie, aby tomu rozuměl. Proč, Nikodeme, nerozumieš, že die bůh skrze Ezechiele v 36 k. 25 v.: Vylém na vás vodu čistú, a budete očištěni ode všech svých poškrvn? A Zachariáš, Nikodeme, die v 13 k. 1 v.: Bude studnicě otevřiena pokolení Juda, a přěbyvačóm Jerusalemským k obmytí hřiechův. Aj mistře Nikodeme židovský! nerozumieš tomu, že obmytie ode všech hřiechův musí býti studnicí otevřenú, bokem Kristovým otevřeným, z něhož voda tekla jest, jako z štědré studnicě, k obmytí hřiechův. Nikodeme, nerozumieš, že Ezechiel v 47 k. 2 v. viděl jest vody tekúcie z boka pravého. I který jest bok pravý, z něhož sú vody tekly, jedné syn boží? neb die tudiež Ezechiel 47, 9, že každá duše živá, kteráž leze, kamž se obrátí prúd, živa bude; a opět die: Všechny věci, k kterýmž přijde prúd té vody, živý budú. I co jiného viděl duchem svatým Ezechiel, jedné že k kterýmž přišla jest svú mocí voda, jenž jest z Krista na kříži tekla, ti všichni duchovně obžili sú, jsúce urozeni duchem svatým a tú vodú?

- F. Druhé hoden jest Nikodem tresktanie proto, že prvé chváliv Krista, a řka: "Vieme, že od boha přišel si mistr," již pochybuje v tom, co mu praví Kristus. Protož die jemu Kristus: "Věru věru pravi tobě, že my," t. já s apoštoly svými, "což vieme, mluvíme, a což vidíme, svědčíme, a svědectvie našeho nepřijímáte," t. vy židé, a zvláště vy kněžíe a zákonníci. Trětie tresktce Nikodema proto, že lehké věci pravil jest jemu Kristus, a on jim nerozuměl jest. Protož die Kristus: "Poňavadž zemské věci řekl sem vám," tobě, Nikodeme, a tvým následovníkóm, "a nevěříte," zemské věci, to věz lehké, kterak lidé, z země stvoření, duchovně se

rodie, "kterak, poviem-li vám nebeské," jakožto rozenie své od boha otce věčné, a o Trojici svaté, "uvěříte?" A tak Nikodem jest z toho tresktán, že maje věriti již lehčejšie věci, meškal sě jest u viěře věččích věcí. A že viděl jest Ježíš, že Nikodem s následovníky svými potom má tajemné věci viery přijieti, protož praví jemu dále o svém na nebe vstúpenie, jenž mělo sě státi po jeho vtělení a po obcování mezi lidem, řka: "A nižádný nevstupuje v nebe, jedné ten, jenž sstúpil jest s nebe, syn člověka, jenž jest v nebi." Jako by řekl: Nižádný nevstupuje v nebe, v radost nebesků, svú mocí, jedné ač jest syn člověka, jehož vy nazýváte Mesiáše, kterýžto s nebe jest sstúpil, to jest, vtělil sě jest, a božstvím vždy jest v nebi. A tak spasitel učí Nikodema, že on, jsa bohem, vtělil sě a zde obcuje, a že mocí svú na nebe vstúpí, jsa syn člověka; a tak mocí svú nižádný jiný člověk nevstúpí v nebe, ale každý, kterýž bude v nebi, ten jakožto úd té hlavy, Krista, jeho mocí bude vtažen.

- G. Tu věz, že když Kristus die, že sstúpil jest s nebe syn člověka, mnozí kacieři vzeli sú pochop, že sú řekli, že by syn boží v nebi tělo vzal, a tak tělestně s nebe sstúpil a prošel život panny Marie. A k tomu bludu podobně maléri malují, když malují angela, an pozdravuje panny Marie, a nad ní děťátko malé, jako by s nebe v ni vstúpiti chtělo; a tak to malování snad jest od těch bludných lidí vymyšleno. Ale nemají věriti lidé, by kam sě hnul syn boží s nebe, kdy jest sě vtělil; neb jest všudy byl, jakož i nyní jest všudy božstvím; a tak jsa i božstvím i milostí v životě panny Marie, když jest přivolila a řekla, Lukáš 1, 38: Staň mi sě vedlé slova tvého! ihned syn boží vtělil sě v ni, a byl jest člověkem pravým.

A že Kristovo ukřižování jest pomoc k viěře, i k spasení potřebné, a v starém zákoně v podobenství položené, protož učí Kristus konečně Nikodema, jakožto mistra zákona starého, jenž by měl rozuměti, podobenství ta v zákoně co znamenají; protož die: "A jakož Mojžies povýšil jest hada na púšti, tak povýšen býti musí syn člověka." Tu věz, aby rozuměl, že když jest lid židovský reptal proti bohu na púšti, Num. 21, tehdy bůh pustil jest na ně hady ohnivé, to věz velmē ukrutně štipavé a jedovaté, že sú je štipali db smrti. Protož mnozí přišedše

k Mojžiesovi, řekli sú: Shřěšili sme proti bohu a proti tobě pros, at otejme od nás hady. I prosil jest Mojžies boha za lid, a mluvil jest k němu böh: Učiň hada měděného, a pověš jej na znamenie: ktož uštnutý bude naň hleděti, ten živ bude. Tehdy učinil jest Mojžies hada měděného, a položil jej na znamenie, na něhož ranění, t. zštípaní od hadův (hlediece), byli sú uzdraveni. Tak psáno jest v knihách Numeri, jenž sú čtvrté knihy Mojžiesovy v starém zákoně, čti 21 kapitolu. Tu figuru, to jest, to podobenstvie přivedl jest Ježíš Nikodemovi, že jakož Mojžies povýšil jest hada na soše, aby ho mohli viděti zštípaní od hadův, a tak aby byli uzdraveni a nezemřeli: též povýšen musil býti na kříži. syn člověka, aby zštípaní od hada pekelného hřiechem na duši, nezemřeli na věky. Protož die Kristus: "aby každý, ktož věří v něho" věřú živú do smrti, "nezahynul" na věky, "ale aby měl život věčný," to jest nasycenie bez nedostatka v radosti věčné. A tak jakož oni zštípaní od hadův, věriece, že böh jim dal hada k uzdravení od smrti těleštné, a hlediece naň, byli sú uzdravováni od smrti i od bolesti: též i my, věriece, že syn člověka, Ježíš, dán jest nám od boha a pověšen na kříži, abychom k němu věřú a nadějí a láskú hleděli, budeme věčné smrti zbaveni. A jakož had měděný měl jest podobenstvie, jako by měl jed, avšak neměl jest jedu, neb jest byl měděný: tak syn boží měl jest podobenstvie hřiešného těla, jelikožto člověk, a neměl jest hřiechu, a jelikožto böh nemohl jest trpěti, ani umřieti, jakož i had měděný nemohl jest bolesti mieti, ani jest mohl umřieti.

A tak milý spasitel velmě dobře učil jest Nikodema, a nás po něm, o krstu, o svém vtělení, o umučení a o vstúpení na nebe. A ty čtyři kusy má každý křesEan držěti: prvé, že nelze beze krstu spasenu člověku býti; druhé, že Kristus, syn boží, sě vtělil, a tak jest pravý böh a pravý člověk; třětie, že jest za hřiešné ukřižován; a čtvrté, že na nebe vstúpil, a tak že své vyvolené, jenž v něho věrie, k sobě u věčný život vezme. Jehožto života rač nám skoro, z tohoto biedného života nás vyveda, dopomoci milý a věrný mistr, jenž jest tak tiše, mile a slavně Nikodema i nás vieře pravě naučil, on požehnaný na věky)

NEDĚLE PRVNÍ PO SVATÉ TROJICI.

S. Lukáš v 16 kapitole, 19-31 verši.

V ten čas ř. J. u. s. podobenstvie toto: Člověk jeden bleše bohatý a obláčieše se v zlatohlav [ku pýše] a v bielé plátno [k rozkoši], a hodováše každý den stkvostně (a tak hojně a pyšně]. A bleše jeden žebrák, jmenem Lazar, jenž ležieše u vrat jeho, nežitý plný, žádaje nasycen býti drobtův, jenž padáchu s stolu bohatců, a nižádný jemu nedáváte; ale i psi plichodiechu a lizáchu nežitý jeho. I stalo se, že umře žebrák a nesen bleše od angelův do lóna Abramahova; a umřel jest i bohatec, a pohřben jest v pekle. A vzdvih oči svoji, když bleše v mukách, užrél jest Abrahama z daleka, a Lazara v lónu jeho; i on volaje vece: Otče Abrahame! smiluj se nade mnú, a pošli Lazara. ať omočí konec prsta svého u vodu a svaží jazyk můj, nebť mučím se v tomto plameni. I vece jemu Abraham: Synu! nezapomeň se, že vzal si dobré za svého života, a Lazar takéž zlé; ale již on veselí se, a ty mučíš se. A mezi těmi všemi věcmi, mezi námi a mezi vámi cíl veliký utvrzen jest, že ti, kteříž chtie odsud jíti k vám, nemohú, ani od onud sém přijíti. I vece: Tehdy, otče! prosím tebe, aby poslal ho do domu otce mého; nebť mám pět bratrů, ať svědčí jim, aby i oni nepřišli v toto místo muk. I vece jemu Abraham: Majť Mojžieše a proroky, nechť poslouchají jich. A on vece: Nic, otče Abrahame! ale ať kto z mrtvých pojde k nim, pokánie činiti budú. I vece jemu: Poňavadž Mojžieše a prorokův neuposlouchají, ani ať kto z mrtvých vstane, uvěrie jemu.

- A. Svatú řeč tuto proč jest mluvil milosrdný spasitel, ukazuje svatý Lukáš; neb když jest kázal proti lakomství spasitel chudý, řka, Lukáš, 16, 13-15: "Nižádný sluha nemóž slúžiti dvěma pánom, nemóžte slúžiti bohu a zboží;" tehdy uslyševše to knězie a zákonníci, kteříž sú byli lakomí, posmievali se jemu. Tehdy řekl jest jim: "Vy jste, jenž spravedlivy se činíte před lidmi, ale bóhť zná srdce vaše." A že sú byli pyšní, protož řekl

jest jim: "Což lidem vysoké jest," to věz vzácné, "ohavnost jest před bohem." A ihned toho dokázal na bohatci, jenž jest byl vzácný a vysoký před lidmi, a ohavný před bohem; a zase Lazar byl jest zavržený před lidmi, a vzácný před bohem. I dal jest na příklad milostivý spasitel ta dva člověky, jako dvě zrcadle, aby bohatí, majíce před očima bohatce pohřbeného v pekle, varovali se pýchy, rozkoši a lakomství, těch tří hřiechův, kteréž měl jest ten bohatec; a chudí, hledíce k Lazarovi, aby měli utěšení, a v pokoře mile trpěli bídu těla a v světě zavržení.

- B. Dva řebříe nám před vnitřní oči postavil Kristus: jeden, jímž vstupují v lóno Abrahamovo, a ten jest Lazarův; druhý, jímž sstupují do pekla, a ten jest bohatcův. Řebří Lazarův z pokory a trpělivosti jest udělán, lásků sevřen; protož třeba nám patřiti, po kterém řebří chceme lézt, neb bez pochybení vždy některým tím řebřím každý z nás leze, a to pozná, když aneb k Lazarovi, aneb k bohatci přijde. A že bohatí zde na světě mají prvé místo, protož vedlé jich obyčeje mistr náš, Ježíš, dává
- C. jemu ve čtení místo prvé, řka: "Člověk jeden bieleš bohatý," nejmenuje ho, neb jest nebyl připsán k dvoru jeho; ale Lazara jmenuje, jako připsaného. Protož die svatý Jan zlatouústý: Viz milosrdenství božie! Lazar chudý, že jest byl svatý, jmenován jest; ale tento bohatý a pyšný jména nebyl jest hoden. To by měli znamenati ti, kteříž z pýchy žádají své jméno v světě oznámiti mnohým; neb čímž je více z pýchy velebie, tím je více před bohem tupie. Protož die písmo, Prov. 10, 7: Jméno zlých shnie. A j tomuto bohatci shnilo jest před bohem, že nechtěl ho jmenovati, aby naplnil, co jest řekl skrze Davida, Žalm 16, 4: Nebudu pamětliv jmen jich skrze rty mé. A tak bohatec tento, jenž jest imeno své velebil před lidmi, ztratil jest je před bohem. Proč? Proto že byl bohatým, jistě nic; ale proto že byl pyšný, rozkošný a nemilosrdný. Slyš co die pravda, že "obláčeš se v zlatohlav," to ku pýše; a "v bílé plátno," to k rozkoši měkkosti, "a hodováš každý denn stkvostně," to k rozkoši břicha, a Lazarovi nic nedáváš, toť nemilosrdenství.
- D. Tu věz, že položil sem "zlatohlav," latíně stojí purpura, jenž, jako die svatý Beda, jest rúcho barvené rybí krví; a ta barva

neslušíe na jiného jedné na krále, a jest velmě spůsobná barva, a šlechtí rúcho. A že v Čechách nebývá, neumíme ho právě jmenovati; protož položil sem zlatohlav, že na nich na bohatých zde vidáme za nejlepší rúcho. A protož položil sem "bielé plátno," latíně stojí bissus, a to, jakož die svatý Beda, jest plátno velmě ušlechtilé, bielé a tenké; a jinde neroste len k tomu plátnu jedné v Egyptě, a tak my ho česky neumíme jmenovati, ani Němci, ani Latinníci; proto tě dvě slově, purpura a bissus, jsta hostinně v latíně. A pán Ježíš pověděl jest o bohatci, jakož tam jest v těch vlastech to rúcho, a jest s lehka lacinější purpura tam, než zde Levské, a to plátno lacinější, než zde plátno podbělné. Protož nemají výmluvy bohatci a bohatice, řkúce, že nechodíe v té purpuře a v bissu; neb ač v tom nechodíe, ale chodíe v dražším zde, než jest ono tam; neb sobolový, kuní, hranostajový, běliznový kožich ještě bez sukna jest dražší než purpura tam, a čechlík, prostěradlo, košile a šlojier bělný, bavlnný neb hedvábný více zde platí, než tam bissus. A ještě najhoršíe nad tohoto kochánka bohatce, zle se odievají nyní lidé, že z dalekých vlastí toho dobývají, a dobudúce těžce a draze, pak šefedně, marně, a sobě škodlivě stříhají. I kterak ti nehřešíe tieže než tento bohatec v pekle pohřbený, jenž chodil jest v tom rúše, aby jiné přesáhl, od jiných chválen byl, a jim vzácen a odíven, a druhé aby pyšným rúchem ustrašil, aby se ho báli? a plátno, to rozkošné nosil jest k tělestné rozkoši, jako i nyní nosíe košílky a čechlíky. A již rubáši skoro i u sedlek budú vypovědění, ano každý chce choditi v drahém, v krásném a v pěkném a rozkošném rúše, a nechce znamenati, že bohatec, jenž se odieval drahým rúchem, jest pohřben v pekle. Tu die S. Řehoř, že jsú mnozí, kteříž pilnosti drahého rúcha a tenkého za hříech nemají; ale by hříech nebyl, nikoli by slovo boží tak pilně neřeklo, že bohatec, jenž obláčieše se v zlatohlav a v bielé plátno, u pekle se mučieše. Neb nižádný rúcha drahého nehledá, jedné k marné chvále, to jest, aby poctivější nad jiné vidien byl; a že pro samu marnú chválu drahého rúcha lidé pilní jsú, tiem se dovodí, že nižádný nechce tu v rúcho drahé býti oblečen, kdež by od lidí nebyl vidien To S. Řehoř, a věrně pravdu die, neb poňavadž rúcho má býti

človeku, aby zimu zahnal a hanbu prikryl, a také aby v posměch lidu nebyl, vytrhna se přílišnů potvorností neb odraností rubův. Ale toho nebrzo se kto ve čas dobrovolně dopustí!

- E. Dále die Kristus: "A hodováše každý den stkvostně." Tu ukazuje Kristus, že bohatec tento hřešil jest lakotů; protož ostalo jemu znamenitě to jmeno bohatec, kochánek neb hodoválek. Tu věz, že lakotů hřešie lidé paterým obyčejem: Prvé, když kto bez hodné příčiny jie, nedočkaje času řádně ustaveného; jako Jonata byl jest od otcě na smrt odsúzen, že nedočkav času ustaveného, medu jest okusil, 1 Reg. 14, 43-44. Druhé, když kto rozkošně se krmí, jako tento bohatec. Třetíe, když přebierá potřebu, jeda více neb pije, než jest potřebie tělu k živení; jako jest učinil Olofernes, jenž se byl opil více než kdy jindy, i požil jest toho, že jemu Judit, ta žena, hlavu sřezala, Jud. 12, 20, a Judit 13, 8. Čtvrté, když jie kvapně neb pie, jako pes neb svině; jako jest učinil Esau, jenž jest dal svůj prvoroční statek za chléb a za krúpy, chvátaje, aby se kvapně najedl, I. Mojžišova 25, 34. Páté, když jie kto příliš pilně, tak že myslí o to velmě, které by krmě jedl, kterak by je připravil, a kterak by jich dobyl; a tak synové Eli kněže činivše, sú zmordováni, I. Samuelova 2, 12-17 a 4, 11. A chutně mohu říci, že my knězie těmi kusy obecně v lakotě nad jiné lidi hřešime; neb i póst smělejie než jiné rušime, i rozkošně se krmíme, i do řihánie jieme a pieme přílišně, i kvapnějie než jiní jieme, i divné krmě nad jiné vymýšléme, a pohřiechu! najvíce hodujeme, a tak majíce býti najsmiernější v jedení a v pití, jsme najneskrovnější. O že nepomníme onoho slova spasitele svého, jenž jest zvláště kněžím řekl v 21 k. 34 v. S. Lukáše: Pilni buďte, aby srdce vaše nebyla obtížena od obžerstvie a od opilstvie, a od péče tohoto života, at nepřide na vás náhlý den onen, to věz súdný.
- Aj již tento bohatec čije odsúzenie proto, že jest jedl každý den stkvostně, to jest přípravně a rozkošně, ale na chudého netbal; protož třetí hříech, nemilosrdenstvie, do sebe měl. Pro F. tož die S. Řehoř: Tento bohatec ne proto, by cizie bral, tresktán jest, ale že svého nedával; ani také, by koho násilím potlačil, ale že dary od boha danými se chlubil. Protož z toho máme

velmě pilně vybrati, kterú pomstu má ten trpěti, ktož cizie běre, poňavadž pekelné zatracenie trpí, ktož svého nedává. Protož nižádný sě jist nepokládej, řka: Aj, cizieho neberu, ale pojčěného hodně požívám! neb bohatec tento ne proto, by cizie bral, mučen jest, ale že vzem dané věci, sám sě zle opustil. A to jest bylo, že ho peklu dalo, že v svěm zčěstí nadutý jest byl, a dané dary k pýše jest obrátil, a milosrdenstvie jest nepomněl, a hřiec, ióv svých, maje čím odbyti, neodbyl. To S. Řehoř.

~ Nu již's slyšal stav tohoto světa, jež jest měl bohatec; již slyš stav chudého Lazara. O němž die spasitel: "A bieše jeden žebrák, jmenem Lazar," a tak dále. Tů řečí věrný a dobrý můdrý řečník Kristus chudého, obtěžuje hřiech bohatců. Neb řekl-li by bohatec: Mnoho jest bylo chudých, nemohl sem všem dátí die Kristus: "Bieše jeden." Řekl-li by: Byl jest bohatý; die: "Bieše chudý." Řekl-li by: Neznal sem ho; die Kristus: "Lazar jmenem." Řekl-li by: Mohl jest dělati, a vyběhati sobě; die Kristus: "Ležieše." Řekl-li by: Neviděl sem, kde jest ležel; die Kristus: "U vrat jeho" neb tvých. Řekl-li by bohatec: Činil sě nemocný, ale nebyl jest; die Kristus: "Nežitóv pln." Řekl-li by: Nežádal jest; die Kristus: "Žádaje nasycen býti." Řekl-li by: Chtěl jest peníze mieti, neb lahodné krmě; die Kristus, že jest žádal "drobtóv, jenž padáchu s stolu bohatců." Řekl-li by: Čeledě má jemu dávala; die Kristus: "A nižádný jemu nedáváš," neb snad nesměli sú, aneb proto, že nemilosrdný bohatec mievá obecně nemilosrdné sluhy. Protož jest příslovie, že jakýž pán, takýž i sluha. A tak již máš vypsán od Krista stav žebráka Lazara, aby jeho více odplata byla z jeho života biedného, jež jest mile trpěl, oznámena, a bohatců vina jiným, pro niž jest zatracen, ukázána.

- G. Dále die Kristus: "Ale i psi přichodiechu a lízáchu nežity `jeho." Die S. Jan zlatoústý: Ty nežity, jichž nižádný člověk nechtěl sě dotknúti a umyti, psi tiší líží! Opět die: O biedný! ač božieho přikázanie neznamenáš, ale smiluj sě nad svým přirozením, a boj sě, aby takýmž nebyl. Tu věz, že bohatec více jest miloval psy, než Lazara, blížnieho svého. Dóvod toho jest, že psóm jest dával jiesti, poňavadž jest je choval, a Lazarovi ani drobtóv dával. V témž hřieše jest mnoho bohatcův nyněj-

ších, kniežat, pánov, rytierov, vládyk i měštěninov i měštěk, jenž chlupáčky a masojedky k ničemuž neúčitečné chovají, myjí je, češi, do lázni nosie, maso jim zvláště varie i kupují, ale chudému i talěre nedadie! A co jest biskupov, opatov, kanovníkov i farárov, jenž chudých statek, jímž vládnú, na psy nakládají, a tu almužnu, kterúz mají chudí lazarové jiesti, jedie jich psi tuční, chrtie, vyžlata a ohaři, a také tisty, kurvy neb ženimy~li

Dáleáie Kristus: "I stalo se, že umře žebrák, a nesen bieše od angelov do lóna Abrahamova; a umřel jest i bohatec, a pohřben jest v pekle." Prvé spasitel ukázal jest rozdíl bohatce a chudého Lazara v životě před smrtí; již ukazuje, kterak se rozdielně máta po smrti. A již napřed pokládá chudého, a nazad bohatého, aby ukáz l, že jinak na onom světě bohatce zlé ctie, a jinak chudé dobré. I die spasitel: "I stalo se, že umře žebrák." Nedie: umře Lazar, neb Lazar tepruv počal jest právě slavně živ býti; ale die: umře žebrák, proto, neb žebráctvie a bieda s psotú, ta jest na Lazaru pominula. "A nesen bieše od

- H. angelov do lóna Abrahamova," to věz, duše jeho nesena jest v místo otcov svatých, v němž sú světí před vtělením syna božieho svými dušemi přebývali.

Tu dobří chudí mají mieti utěšení, že nenesú-li jich těl k hrobu pyšně, ale nesú je angelé k bohu slavně. Tu die S. Jan zlatoústý: Tak veliká trpenie brzce se v rozkoši proměnila, aby nesen byl od angelov; aby jda neustal, nesen jest po práci, nesen byl od angelov; nebylo dosti chudému na jednom angelu, ale více jich přišlo, aby sbor k zpívání veselému učinili, aby ho nesli. Raduje se každý angel tak velikého břemene chopiti, rádi takými břemeny jsú obtíženi, aby přivodili lidi do královstvie nebeského. I veden jest i nesen jest v lóno Abrahamovo, ne podle Abrahama, ale v lóno Abrahamovo, aby se ho dotýkal, aby ho krmil, aby ho najmilosrdnější otec držel v svém lónu, a vložil nebo krmil. To vše zlatá ústa. A věz, že místo, v něž jest nesen Lazar, slove zvláště "Abrahamovo lóno," jakož die S. Augustin, ne proto, by jedné Abrahamovo bylo, ale proto, že on jest otec mnohých lidí, jímž jest na příklad položen, aby ho u víře následovali. Také proto slove lóno Abrahamovo, že

on byl jest velmě hospodárný pocěstným, a rád je pro boha přijímal; protoĝ aby bohatec nehospodárný a nemilosrdný svĝj více hřiech shledal, to místo slulo jest lóno Abrahamovo. Ale již lóno Abrahamovo slove tajemné odpočinutie u otcě v radosti nebeské, jakoĝ die S. Řehoř: Co Abrahamovo lóno? jedné tajemné odpočinutie otcovo znamená. O němĝ pravda die, Matouš 8, 11-12: Přijdu mnozí od východ sluncě a od západu, a odpočinú s Abraham, a s Izákem a s Jakobem; ale synové králevstvie budú vyvrženi v temnosti zevnitřnie.

- I. Vále die Kristus: "A umřěl jest i bohatec a pohřben jest v pekle." Tělo červóm, zbažie přátelóm a duše čertóm sě dostala; a tak duši bohatec, umřěv na těle, pohřben jest v pekle. I co to slyším, že umřěl bohatec? Milý spasiteli! tobět věřím, že umřěl jest bohatec. Ale kterak jest to, že sě nevykúpil zbožím? neb neodhrozil smrti? aneb lékaři sobě nepomohli? Oj divná věc, že umřěl jest bohatec! I kde sú ho položili? milý Kriste! a kto sú ho nesli? Dieš, že pohřben jest v pekle. Tobět věřím,
- K. ačť bohatici druzí mnie, by pekla nebylo. Umřěl jest bohatec. Kterú smrti? jistě trojí: prvú na těle, jakoĝ i chudí mrú; neb ta smrt rovně dělí: ani šarlatu, ani šeři, všem rovně odměřil ta pána s sluhú, a královú berlu i papežovú v hrobě položí s motykú. Necht v kostnici rozeznají, které papežovy, královy a sedlákovy jsú kosti! Bohatici a Lazarovi ta smrt rovně odměřila. Druhú smrti umřěl zde na duši, než jest ji z těla pustil; neb jest ji byl rozkoši tělestnú umořil. A tú smrti mnoho jest nynie lidí zemřělo, ačť jsú na těle živi. O té smrti die S. Pavel 1 Tim. 5, 6, že vdova, v rozkoši jsúc živa, mrtva jest; živa jsúc t. na těle, mrtva jest t. na duši. Daj pán bŝh, aby z té smrti mnozí vstali, a byli obživúce v duši osvíceni! Třetí smrti umřěl bohatec, jenĝ jest odlúčení od radosti věčné. O té die David Žalm 34, 22: Smrt hřiešníkŝv najhoršie. Milý Kriste! rač nás té smrti zbaviti, nebt hrozně jest slovo tvě, že "umřěl jest bohatec a pohřben jest v pekle! I kto ho tam tak brzy donesl? kto pohrabal v pekle t. u věčném zatracení, z něhoĝ nenie vysvobození? Byl jest živ bohatec, a brzo pohřben jest v pekle; neb die S. Job v 21 k. 12-13 v.: Hudú na húsle, tepú na buben, radují sě, ano vzní stroj, t. hudby, píštby, trúbenie, vedú v roz-

koši dny své, a v brzkosti do pekel sstúpili sú! Aj jistotu slyšíme, avšak snad druží lehcě vážíme, že do pekel sstúpili radovníci, z nichž jeden byl jest tento bohatec, jenž jest umřel jako i chudý, ale jiný konec jemu, a jiný dostal se chudému.

To ukazuje S. Augustin v kázání o túto dvě, a die: Chudý ten nemohl mieti kuorky neb drobte, a on nemohl mieti krapte. Irotož o túto dvě povězte mi, který jest umřel dobře, a který

zle? Neroďte se oči tázati, k srdci se navraťte; neb budete-li se oči tázati, křivdu vám povědie. Velmě stkvostné jsou věci a světsky okrášlené, ty kteréž mohly sú se dáti bohatci, když jest mřel; mohli sú býti zástupové plačících sluh i dievek, některá pýcha panoší, některá okrasa mrchy [mrtvého těla]. Který náklad pohřebi! věru roním, že mastmi drahými byl jest obalen) Což tedy dieme, bratří! že dobře tento jest umřel čili zle? Tiežete-li oči, velmě dobře jest umřel; pakli mistra svého vnitřního [rozumu] tiežete, velmě zle umřel jest. Protož poňavadž tak mrů pyšní svého zboží chovači, nic chudým nedávajíce, i kterak mrů ti, kteříž cizie berú? Protož pravduť sem řekl: Buďte dobře živi, aby zle nezemřeli, aby jako onen bohatec nezemřeli. Neukazuje zlé smrti jedné čas po smrti. Zasě znamenajte onoho chudého: neroďte očima věriti, neb tak poblůdíte. Viera ta znamenaj, srdce [rozum] viz. Postavte ho před svoji oči ležícího na zemi, nežitón plného, ano ho psi líží; a když takého položíte před svoji oči, ihned plijete, tvář odvracijete, nos zacpáváte! Oj srdečnými očima vizte: aj umřel jest, a nesen jest od angelův v lóno Abrahamovo! Čeleď bohatců vidiena jest plačícíe, angelé nebyli sú vidieni radující se. I co jest bohatci odpověděl Abraham: Pomni, synu, vzal si dobré věci za života svého vše S. Augustin.

A tak již m s, kterak ihned po smrti stalo se bohatému, a kterak chudému; a že Lazar pochován jest u ~v...é osady, a bohatec u své; onen s bohem, a tento s ďáblem. Již slyš, že die dále spasitel: "A vzdvih oči svoji, když bieše v mukách, uzřel jest Abrahama z daleka a Lazara v lónu jeho." I co slyším? Vzdvihl oči bohatec v mukách. Proč? Proto: neb tě oči, jež hříech zaviera, muka otvierá. Byl jest oči upřel v zemi, již ji povzdvihl k Abrahamovi; již vidí Lazara z daleka, jehož nechtěl jest viděti

z blízka; již brzké utěšení minulo, a věčné zatracení ostalo; tento v mukách, a onen v radosti. "I on volaje" neb křiče, "vece: Otče Abrahame! smiluj se nade mnú." O bohatče! již's oči povzdvihl, i zdali nízko ležíš? již jsi v mukách, i zdalit sú zle ustlali? již křičíš, i zdali tě bolí? O bohatče! již těžko jest tobě muky trpěti, jenž si veliké měl rozkoši; těžko ležeti nízko, jenž si byl nad jinými vysoko; již se nezespíš, jenž si dlúho spal; již měkkého pod tebú neprostrů! Bylo pomněti, Isaia písmo že die v 24 k.: Pod tebú bude prostrien mol, a přikrytie tvé budú červie. Již křičíš, křik tvój již po světě slyšie, neb's nechtěl Lazara slyšeti blízce. I kde si tak veliký hlas vzal? Odpovídá za tě svatý Jan zlatoústý, řka: Veliké muky veliký hlas činie. O bohatče! již-li čiješ muky, jichž si neznal, ani na ně tbal? již se uč trpěti, nebt nelže jest muk na věky zbyti! Již voláš: "Otče Abrahame!" otcem jeho nazýváš, jehož's nechtěl poslúchati jako syn. Ty jsi ten z pyšných kněží pokolenie, jenž sú řekli Ježíšovi, Matouš 3, 9: My otcé máme Abrahama a. pro něž Kristus o tobě jim jest pověděl toto čtenie. Dieš: 'Smiluj se nade mnú!' Blázníš? již's zameškal čas smilování, již darmo vydáváš hlas pokání v místě, v němž nenie k vysvobození kánie! Jistě bolest tě pudí, že křičíš, řka: "A pošli Lazara, at omoči konec prsta svého u vodu a svlaží jazyk můj, nebť mučím se v tomto plameni." O bohatče! blůdiš velmě; žádáš slitování, nechtěv se slitovati; chceš, aby Lazar šel tak daleko k tobě, k němuž ty neposlal si svého sluhy blízko. Bylo pomněti, že tomu odsúzenie bude bez milosrdenstvie, ktož nečiní milosrdenstvie, Jac. 2, 13., Svatý Jan zlatoústý die: Vzpomeň, bohatčel na svůj život: na Lazara nechtěl si hleděti, a již prstu jeho žádáš. Dieš: Pošli Lazara! To's ty měl činiti, když ještě byl živ Lazar, měl's ho navštíeviti. To zlatá ústa. Co chceš? bohatče! Aby omočil Lazar konec prsta svého u vodu. O již žádáš kropě vody, a nedal si jemu kuorkyl Aj hříšník! dieš Jan zlatoústý; viz svědomie hříšníka, nesmie celého požádati prsta. Ha ha! již vody žádáš: nechtěl's najmenšie věci chudému s stolu dáti, již prinuzen jsi najmenšie věci žádati! I co žádáš kropě vody? Aby jazyk svlažil. Tvój jazyk s přelišnú chuti krmě i pitie přijímal, také snad nekázaných, utrhavých a marných řečí mnoho

mluvil; pretože čím si hŕešil, tým sa kaj. Jíť sť mučíš v ohni, nechťev blížiemu i sobť prospťeti u milosti; pretože slyšíš, že die tobť Abraham: "Synu rozpomeň sťť synu přirozením, ale ne následováním. Synu! by mě byl následoval v milosrdenství, v pokořť a v skrovnosti, ne tak by sť mučil. Ale pomni, synu! "že vzal si dobré, t. věci, za svého života," to jest, požíval jest dobrých věcí v rozkoši, "a Lazar také vzal zlé," to jest, trpěl jest na těle, ale pokornť; "protož on jíť veselí sť, a ty sť mučíš." Nebť tak má býti, aby ti, kteříž v těle jsůce živi mile trpie, na věky veseli byli; a ti, kteříž za čas rozkoš vedů, na věky sť mučili. Nebť die dále spasitel: "A v těch všech věcech," t. mezi těmi všemi věcmi, "mezi námi," jenž slušiemy k spasení, "a mezi vámi," zatracenci, "cíl veliký;" neb daleko jest z pekla jíť do nebe. "Veliký cíľ," die výklad, jest daleký rozdiel zaslůženie; a ten cíľ "utvrzen jest" boží spravedlností. "Utvrzen jest," die S. Jan zlatoústý, obořen nemůž býti, nemůž jíť hnuto býti, aniž můž kto zkaziti. Vidťti můžeme, ale jíti nemůžeme; my vidíme, čeho sme sť vystřiehli, a vy vizte, co ste ztratili. Našť radosti množie vaše muky, a vaše muky množie naše radosti. To zlatá ůsta. A tak veliký cíľ utvrzen jest pevnť, "že ti, kteříž chťie odsud jíti k vám, nemohů," z lóna Abrahamova do pekla, "ani ot onud," t. z pekla, "sťm, t. do lóna Abrahamova, přijíti." A tak vyvolení spasení nemohů býti zatraceni, ani zatracení spasení.

Ale dieš: Však S. Řehoř vyprosil jest ciesaře Trajana po jeho smrti z pekla, že šel jest v radost nebesků. A také dábli neb čťtie, ti mohů jíti z pekla, a dobři angelé i svěťi lidé mohů jíti sťm na svět, a v súdný den z pekla i z nebe přidů na súd. Tu věz, že to jítie miení sť, že z věčného zatracenie nemohů jíti zlí u věčné spasenie, ani z věčného spasenie mohů jíti do věčného zatracenie; neb by to bylo proti boží spravedlnosti. A z toho ihned jest odpověď o Trajanovi: jest-li tak, že jest spasen, že on nebyl jest věčně zatracen, ale zachován z milosti božie; neb ač jest byl pohan, ale že spravedlnost vedľ, pán bůh jeho zachoval, aby nebyl na věky zatracen. A tak jest odpověď druhť řeči: že ač dábli chodie sám z pekla, a angelé neb lidé svěťi z nebe, však to nenie proti tomuto čťení; neb ani ďábli proto zbudů muk a zatracenie, ani angelé neb svěťi zbudů spa-

senie a utěšenie. Ale ještě jest otázka: Kterak jest to, že bohatec viděl jest Lazara, a nemaje očí? neb tělo jeho, to jest mrtvo leželo v hrobě, a duše pohřbená v pekle, ta očí nemá, ani jazyku; kterakž tehdy viděl jest Lazara, a na jazyku se mučil v plameni aneb v ohni? Tu věz, že vidění Lazara a očí povzdvižení bohatců, též i jazyka mučení jest duchovnie, ne tělestné, tak že duše bohatců poznala jest duši Lazarovu; a očí povzdvižení jest rozumu a paměti povýšení; a pak jazyka mučení jest duše mučení od pekelného ohně, proto že jazyku přivolovala k přílišné chuti a k zlému mluvení. eště jest otázka: Kterak jest to pravda, že die Abraham: Mezi námi a mezi vámi cíl veliký utvrzen, že ti, kteříž chtějí k vám, nemohú; i kterak ti, jenž jsú v láně Abrahamově, chtějí k oněm do pekla, a oni z pekla k těmto zasě, poňavadž oněm nebylo by dobré v pekle býti, a pekelníci ze zlosti zatvrzené nechť radosti? Tu věz, že světi mají jednu chtivost přirozenú, již jsú přichylni, aby nuznému pomohli, by mohlo býti; a tak ti, jakož die Abraham, chtějí jíti, to věz pomoci přispěti oněm u pekle; ale že spravedlnost boží, již jest cíl utvrzen, ta v svatých po sobě tu žádost obrátila jest, protož nemohú oněm pomoci. U příkladě: některý súdcě spravedlivý popadne v zlosti bratra neb jiného milého přítele, jehož by mohl od smrti neb od pomsty vysvoboditi, a bude mieti k tomu chtivost a litovati velmě bude; ale že více miluje pravdu boží než přítele, odsúdí ho a nad ním pomstí. Pak zatracenci, ti z přirození žádají svrchovaného dobrého, a tak i radosti věčné; ale zúfalství, to je přemáhá, že nemohú pokorně a mile žádati, aby jim bylo dáno. A tak Abraham, odpověděv bohatci v pomoci od Lazara svlažení jazyka jednu kropí s prstka, ukazuje, že nižádné pomoci světi neučinie pekelníkóm. A tak že odpověď Abrahamova bohatci úplně nadějí jest v pomoci otjala, protož obrátiv se k jiné pomoci, mně, by byl uslyšien, i die: "Tehdy otče! prosím tebe, aby poslal ho do domu otcě mého; nebť mám pět bratří, at svědčí jim," t. o mukách věčných a o radosti věčné, "aby i oni nepřišli v to místo muk." Bohatec nemluví tak z lásky, jíž jest neměl, ještě živ tělem jsa, ale mluví, boje se věčcích muk; neb věděl jest, že z tovařistva jeho bratří přibylo by jemu muk.j

Protož die S. Beda, že zachováno jest bohatci poznánie chudého, jímž jest pohrzěl, i paměť bratří, které jest po sobě ostavil, aby vida radost chudého, jímž jest hrzěl, a muky těch, jež jest neúčitečně miloval, více se mučil. Protož~Abraham zamietá jemu prosbu neúčitečnú neb nepodobnú, rka: "Majít Mojžieše a proroky, nechť poslúchají jich." Nechtěl Lazara poslati zasě na svět, k němuž bohatec nechtěl přijíti u svých dveří, protož nehodně jest prosil; ale die: "Majít Mojžieše," jenžt jím píše desatero přikázanie, "a proroky ,~.",~ Izaiáše mají, jenž od boha prikazuje, brání v zlatohlavě chodl i, brání každý den hodovati, velí nuznému pomoci, lačnému chléb lámati. Jeremiáš velí nesmilniti, a brání pyšnu býti. Nechť poslúchají jich." Ale že bohatec na božie proroky, a na Mojžiešovo přikázanie, živ jsa, netbal jest, protož maje, že též jeho bratřie činie, die k Abrahamovi: t'Nic, otče Abrahamel ale ač kto z mrtvých pojde k nim, pokánie činiti budú." Aj vyznává, že bratřie jeho Mojžieše a prorokův neuposlúchají, ale že by z mrtvých vstalého poslúchali. Tů řečí ukazuje, že on sám byl jest taký, Mojžieše a prorokův neposlúchal, a muk pekelních byl nezkusil. Protož Abraham die: "Poňavadž Mojžieše a prorokův neposlúchají," skrze něž jest bůh mluvil, "ani ač kto z mrtvých vstane, uvěrie jemu." Jakož sú učinili Lazarovi, jehož jest Kristus vzkřiesil: netoliko jemu neuvěřili sú, ale chtěli sú ho zabiti, Joh. 12, 10. A Kristovi svěriti nechtěli sú z mrtvých vstalému, ale řekli sú, že jest ukraden. A tak túto řečí znamenal jest Kristus, že ti knězie a zákonníci, k nimž jest mluvil, Mojžieše sú a prorokův neposlúchali, a že sú snad myslili, že by kto z mrtvých vstal, toho by poslúchali a jemu by uvěřili.

Pak k naučení našemu svatý nehoř takto čtenie zaviera: A vy, bratřie najmilejší! i odpočíváme Lazarovo, i muku bohatců znajíce, opatrně čínte, za své hříechy přimlucvův hledajte, a řečníkův sobě chudých k súdnému dni dobývajte; neb mnohé Lazary nynie máte u svých dveří, před nimiž ležie a těch věcí potřěbují, kteréž vám již sytým s stolu padají. Slova svatého čtenie mají vás naučiti, [aby] od přikázanie milosrdenstvie naplnili [to jest, aby chudým milosrdni byli.] Každý den, hledáme-li Lazara, nalézáme; každý den Lazara, ač nehledáme,

avšak vidíme. Aj náramně se chudí nám vydávají; prosie nás ti, jenž mají za nás přimlůvce býti. Jistě ovšem my měli bychom jich prositi, avšak oni nás prosie. Vizte, máme-li odpovědieti? Co utrpíme, poňavadž dědici jsú ti, jenž prosie? Protož nerodte nyní časův mařiti, nerodte vzatých pomocí krýti před mukami, pomněte o mukách JFo S. papež Řehoř, jehož v této řeči málo uposlýchají nynější kněží, bohatci i papeži; neb kto z nich vyzná, že oni jsú jedné vládaři, a chudí jsú dědici toho, což oni mají? A kto opět z nich bude chudých raději prositi, aby od něho vzěli, než by byl prošen, aby dal? Kto z nich také pilně o mukách věčných pilně myslí, aby jich zbyl? Poňavadž nechtie býti dobří a milosrdní, aby jich znikli, protož k bohatým a k lakomým kněžím a k zákonníkům, a tak i k jiným, spasitel mlvil jest to svaté, veliké, krásné, a hlubokých smyslův čtenie, Budiž nám dosti k naučení život Lazarův a jeho odplata, abychom byli trpělivi, a vystřez nás bohatcova psota, abychom ne tak jako on byli živi, a v též muky neupadli; ale abychom poslýchajice Mojžíše a prorokův, a tak svého spasitele, muk byli zbaveni a v radosti s Lazarem postaveni

NEDĚLE DRUHA PO SVATĚ TROJICI.

S. Lukáš v 14 kapitole, 16-24 verši.

V ten čas ř. J. u. s. podobenstvie toto: člověk jeden [Kristus] učinil večeri velikú (zvláští připravil radost věčnúj a povolal jest (vnitřním osviecením] mnohých [všech lidí]. A poslal jest sluhu svého [t. sbor kazatelův] v hodinu večere (t. v čas vtělení syna božieho) J praviti zvaným, aby přišli (nechajíce hřiechův a oblekúce se v rúcho ctností], že připraveny sú (bez nedostatka] všecky věci (neb již Kristus jest obětován, a tak hotovy jsú všecky věci k radosti věčné]. I počeli sú se spolu všickni vymlúvati (t. ti, kteříž milují více zemské věci než radost nebeskúJ; prvý řekl: Ves kúpil sem (t. pýchu nalez] sem], a musím [žádostí jsa přinuzen] vyjítí (t. z cesty božie] a ohledati ji; prosím tebe, měj mě vymluvena (t. vmluv mě, pros za mě boha, nebi člověk hřiešný jsem]. A jiný (t. lakomec] vece: Spřěžení volův pět kúpil sem, a jdu pokúšět jich; prolož prosím tebe, měj mě vymluvena. A jiný (smilník] řekl jest: Ženu pojal sem (t. k smilství přivolil sem] a prolož nemohu přijítí [jsa přinuzen zlú žádostí]. A vrátiv se sluha (t. přišed k večeri od práce], pověděl jest ty všecky věci (t. vymlúvání a tvrdost těch, jenž jsú zváni] pánu svému. Tehdy rozhněvav se hospodář (Kristus, že nechtie k také večerí], řekl jest (vnitřním naučením] sluzě svému: Vyjdi brzo (t. nemeškaje jdi kázat] na rynky [na nichž lid bývá obecný] a do ulic města (t. tohoto světa], a chudé (t. v světě zavržené] a mdlé [na rozumu], slepé (hřiechem oslepené] a klécavé (lěnie a jenž dobří chtie býti i zlí spolu] uved sém (t. v dóm můj na večerí]. I vece sluha: Pane! stalot se, jakožs prikázal lt. uvedl sem ty], a ještě místo jest (t. v něž mohú jítí]. I vece pán sluzě: Vyjdi na cesty a mezi ploty (t. kdež kolivěk můžeš], a pud (hrózami a mocí] vjíti (t. ať vejduJ, ať naplní se dóm můj (t. počet vyvolených v radosti nebeské]. Ale praviti vám ljá, jenž selhati nemohu], že nižádný z mužův těch, kteříž zváni sú (doslyš: a nechťeli sú konečně přijetiJ, neokusí večere mé (radosti nebeské].

A. V svatém tomto čtení ukazuje spasitel svů štědrotu a pilnost, a lidskú nevďěčnost: štědrotu, že učinil večeři velikú; pilnost že poslal třikrát sluhu svého, aby volal zvané na hody, neb k večeři té veliké; v nevďěčnost, že všickni vymlúvali sě, nechťiece přijíti k té večeři. Ale hrozně slovo na konci, že die ten, jenž selhati nemůž: "Pravit vám, že nižádný z mužův těch, kteříž zváni sů, neokusí večeře mé."

I die na počátku spasitel: "Člověk jeden," to věz Kristus, jenž jest jeden zvlášti člověk nad jiné všecky, "učinil jest," to jest, připravil jelikožto bůh, "večeři velikú," t. radost věčnú všem vyvoleným, jenž budů za stolem jeho na věky hodovati. Slove radost věčná "večeře," prvé proto, že jakož po večeři toho dne nebývá oběd, tak po té radosti nebude nižádná jiná radost, jakož die S. Řehoř. Druhé proto, že jakož na večeři slušie lahodnějšíe krmě jiesti než na obědě, aby člověk sě neobtiežil; a že v té radosti bude syćenie najrozkošnějšíe, beze všeho obtieženie, protož také slove večeře. A třetíe proto, že na večeři ostávají najmilejší, a ne tak na obědě; a že v radosti nebeské ostanů jedné velmě milí, a nevďěční té večeře neokusie, jakož die konec čtenie, protož také slove večeře. A pak slove "veliká," pro velikost pána, jenž jest ji připravil. I kto můž býti věččí, aby zval k večeři, než Kristus, pravý bůh a pravý člověk, jenž jest král a pán všeho světa najmocnější, najmůdřejší, nejlepší, najkrašší, najštědřejší, a tak svým pozvaným najutěšenější? Protož dobře jest veliká večeře, pro tak velikého pána. Druhé slove veliká, pro velikost hostí, kteříž budů na té večeři; neb tu budů angelé světí, a jedné králi a královny. A těch mnoho bude, neb die Daniel prorok, 7, 10: Tisícové tisícův slúžie jemu, a desětkrát tisícekrát sto tisícův stojie s ním. I nemá pak slúti veliká večeře, poňavadž tak velikých a tak mnoho bude hodovníkův? Aníž hni tebů, že die Kristus, Matouš 22, 14: Mnozí jsů zváni, a nemnozí vyvoleni. Nebt miení, že proti těm všem, kteříž sů zváni, ti jenž sů vyvoleni k spasení, nejsů mnozí; neb mnoho viece jest zvaných než vyvolených. Třetíe slove veliká večeře pro přípravu velikú, o níž die S. Pavel 2 Kor. 2, že oko jest nevidělo, ucho neslyšělo, ani na srdce člověka vstúpilo, to věz, aby plně zde poznal ty věci, kteréž jest připravil pán bůh milovní-

kóm svým. I co móż býti více pomyšleno, než nasycenie vôle bez nedostatka? a to nasycenie jest každému hotovo vyvolenému, jenž vší žádostí tiehne k té večeri. Čtvrté jest veliká večere pro svú věčnost, to věz pro neskonanie. Aj kterak veliká jest večerě!

Z těch příčin můzem znáti štědrost, také i svobodu toho člověka, jenž jest učinil večeri velikú, a ne darmo, ale aby jie požívali. Protož die dále: "A povolal jest mnohých," neb volal jest mnohé, to věz všecky, i vyvolené i předvěděné; neb všecky volá vnitřním osviecením, jimž jest osvietil každého člověka, aby z přirozenie žádal radosti nebeské. A nad to volá některé zvláštními dary, některé bolestmi, pracemi a jinými pótkami, a volá svým písmem skrze svaté proroky. A ještě nad to poslal jest sluhu svého, to jest sbor kazatelów, jako apoštolów a jiných jich náměstków, jenž slovú sluha jako jeden; neb mají k jedné vecčeri, prikázáním jednoho pána, a jedním úmyslem volati pozvané k večeri v hodinu večere. Hodina večerě móż slúti čas syna božieho vtělenie, v kterýžto čas sladkost blahoslavenstvie neb radosti nebeské připravuje se hotovějie, a žádá se večerě radostivějie. A to mají sluhy praviti zvaným k večeri, aby přišli, pripraviece se, hříechów nechajíce a v rúcho ctnosti se oblekúce; neb připraveny sú všecky věci bez nedostatka. Die S. Řehoř: Všecky věci již hotovy jsú; neb že Kristus jest obětován, hotov jest vchod v královstvie. O běda jemu, ktož maje cestu dobrú a vše hotovo, nechce jíti k té večeri! I proč nevází, že "člověk jeden," t. Kristus, bůh mocný a tichý, tak nad jiné milostivý a štědrý, "učinil jest," proto že jest mocný a dobrotivý, "večeri velikú," t. radost věčnú, ukazuje svú štědrotu? "člověk ten jeden," jenž se dal hříešným na vykúpenie od hříecha, od dábla, a od věčného zatracenie; "člověk jeden," jenž se dal za pokrm nemocným na posilenie, věznóm na vysvobozenie, a jenž se sám dá za věčné utěšenie; ten člověk učinil večeri velikú, t. radost věčnú, jenž záleží na poznání Trojice svaté, a na milování a na ukojení v tom dvěm tak, že člověk poznaje boha, a tak svatú Trojici, i všechny věci v ní, bude boha již z plné vôle milovati, a v tom se tak ukojí v radosti, že nikam z nie nebude moci pohnut býti.

Aj tu večeri učiniv člověk Kristus, volal jest mnohé; ale nemnozí sů přišli, t. přídů. Die S. Řehoř In om.: Volal jest mnohé, ale-nemnozí přichodie; neb i ti, kteříž věřu jemu poddáni jsů, věčné jeho večeri, zle jsouce živi, sě protivie, to věz, k ní jíti nechtie. Protož die dále Kristus: "I počeli sů sě spolu všickni," t. ti, kteříž více milují zemské věci než radost nebeskú,, ti počeli sě "vymlůvati." Die výklad: Vymlůvá sě každý, ktož více zemské než nebeské věci miluje, ač praví, že v radost nebeskú jíti miení. Protož die Kristus, že "počeli sů sě všickni vymlůvati," t. odpierati to činiti, čím by mohli tam přijíti, ač nižádný nedie, zde živ jsa: Nechci v radost věčnú jíti. A z těch vymluvačov "prvý řekl: Ves koupil sem, a musím vyjítí a ohledati ji; prosím tebe měj mě vymluvena." Tento znamená každého pyšného, jenž máje zbožie, jím pýchá; neb die S. Augustin, že v té vsi kúpení panování sě znamená a pýcha. Protož kdy die: "Ves koupil sem," Augustin die: t. pýchu nalezl sem. A tak prvý ten znamená všechny pyšné, jenž všichni meškají sě jíti k večeři, z nichž každý svým skutkem zlým odmlůvá, aby nešel. Protož prvý die: "Ves koupil sem," t. pýchu sem sobě zalíbil, za niž sem i duši i večeri velikú dal, "a musímť," jsa žádostí svú přinuzen, "vyjítí" z cesty božie a ohledati. Neb pýcha záleží velmě na vidění, tak že žádá pyšný od lidí nad jiné vidien býti. "Prosím tebe," sluho pána! "měj mě vymluvena," t. vymluv mě. Výklad die: Pros za mě, nebť člověk hříšný jsem. S. Řehoř die: Pokora vzní v ústech, ale že hrzie přijítí, jest pýcha v omluvě. A aj súdí neb rozumie tomu každý zlý, když slyší, avšak rozuměje to což zle činí, toho neopustí. Neb když každému zlému dieme: Obrat sě, boha následuj, svět opušť a tak ho k večeri páně voláme, ale když odpovídá: Pros za mě, tohoť učiniti nemohul co jiného činí, jedné že sě vymlůvá 'a prosí? To S. Řehoř. "A jiný řekl jest: Spřézení volův pět koupil sem, a jdu pokušet jich; Protož prosím tebe, měj mě vymluvena." Tento druhý znamená všecky lakomcě, jenž jsů jhem lakomství obtieženi, spřéhše pět tělestných čichův neb smyslův, přichýlivše je k zboží světa tohoto. Spřézenie jest ďáblov a světa jich svázanie, tak že ďábel a svět obtiežili sů je a spřiehli, aby po jich vůli táhli. Protož die tento: "Jdu," t. ostnem ďáblovým jsa boden, "poků-

šet jich." Blázne! již koupiv, teprva chceš pokusiti; jako i prvý blázen, koupiv, tepruv chtěl vyjít, aby ohledal! A die též jako prvý: "Měj mě vymluvena." Neb ta dva hříechy, pýcha a lakomství, máta mnoho výmluv příkrytých a chytrých. Neb lidé nemohú tak brzo rozeznati, kdy pýchú neb lakomstvím hřešie, jakož mohú rozeznati smilstvie; neb jakž kolivěk kto požádá cizie ženy, to jest ne své, k skutku bez manželství, tak ihned sesmilnil jest ji v srdci svém a smrtečně jest shřěšil. Protož třetí ten se ihned nevymlúval, jenž znamená smilníky. O němž die Kristus: "A jiný řekl jest: Ženu pojal sem, a protož nemohu přijíti." Ženu jest pojal, ktož jest k smilství přivolil, a tak nemóž přijíti. Výmluvy nížádné nepoložil, jedné tu, že nemóž k večeri přijíti, že jest ženu pojal. Die S. Řehoř: Co skrze ženu? jedné rozkoš těla se znamená; neb ač dobré jest manželství k plodu boží moudrosti ustavené, avšak mnozí skrze ně ne plodu, ale žádosti tělečné pinie. To Řehoř. Protož tento neznamená svatých manželův, ale každého smilníka a každú smilnici, jenž více milují smilstvie než nebeské králevství. A věrně slýchal sem i od kněží i od světských, že sú hekali, že nemohú bez smilného skutku býti, by jim bylo na věky zatracenu býti. Nebožátka oslepená a hovadná, ďáblem zavedená! pro krátkú chlipnost ztratiti chtějí věčnú radost a upadnúti u věčné zatracenie! A jistě mnoho mužův i žen bude zatraceno pro hanebné smilstvie.

Dále die Kristus: "A vrátiv se sluha, pověděl jest ty všechny věci pánu svému." "Vrátil se sluha," to věz, přišed k večeri od práce," pověděl jest ty všechny věci," t. vymlúvání a tvrdost těch, jenž sú zváni. Neb mnozí, jenž jiné k večeri té volají, vidúce, ani nechťie jíti, vrátie se s práce k modlitbám, žalují bohu, že nechťie lidé zvaní jíti k večeri; a netoliko ti pravie pánu, ale i jich práce i oněch vymlúvání praví pánu, že nechťie přijíti: ne by on toho nevěděl, ale aby ti zlí věděli, že i hříech jich i vymlúvání na ně žaluje. Dále die: "Tehdy rozhněvav se hospodář," t. Kristus, proto že nechťie k tak veliké večeri přijíti, "řekl jest" vnitřním naučením "služě svému: Vyjdi brzo," t. nemeškaje jdi kázat lidu obecnému, "vyjdi na rynky a do ulic města," t. tohoto světa, "a chudé," jenž ač v smyslu

jsú něco způsobeni a zbožie nemají, všakt druzí přijdú k večeři, "a mdlé," t. ty kteříž z přirozenie svého jsú vtipu mdlého,

"a slepé," t. ty kteříž učením dáblovým jsú v duchovních věcech oslepeni, "a klécavé," t. ty kteříž pro lénost v těstě boží nejdú, "aved sem," t. v dóm můj na večeři. Upříemo také, jakož řeč Kristova záleží, že bohatí, jenž vsi mají, a silní, jenž voly oří, a smilní obecně bohatí, okojiece sě pýchů, lakomstvím a smilstvím, na radost věčnú netbají; protož bůh velí chudé, mdlé, slepé a klécavé volati; neb ti nemajíce příčiny k hříechu, spieše k večeři pojdu. Ale duchovně chudí jsú, kteříž milosti božie a ctnosti nemají; a ti jsú i mdlí, neb jsúce bez milosti, nic dobrého sobě k spasení činiti nemohú; jsú i slepí vnitř, že zlosti jsúce oslepeni, boha právě neznají; jsú i klécaví, že žádosti vnitřnie pravé k bohu a k dobrým skutkóm nemají; neb ač z přirozenie radosti věčné večeře žádají, však hříechów brzo nenechají. A ty všecy má volati sluha, t. kazatel, a věsti je příkladem dobrým a slovem božím v králevstvie Kristovo na večeři.

Dále die: "I vece sluha: Pane! stalot sě jest, jakož's přikázal, a ještě miesto jest," t. v něž mohú zvaní vnitř. "I vece pán sluzě: Vyjdi na cesty a mezi ploty." Tů řečí ukazuje spasitel, že na kterémž kolivěk miestě mohl by sluha jeho věrný volati lid k večeři, že to má učiniti; a to zjevně přikázal jest, řka v 16 k. S. Mat.: Jdúce po všem světě, kažte čtenie každému stvoření. A oni šedše, kázali sú všudy, t. kdež sú chtěli jich poslúchati. Ale pohříechu! tuto cestu kázanie svázala jest pýcha, a lakomstvie, a závist, že již nemá svobody božie slovo jako prvé; neb již Antikrist své sieti rozširuje a Kristovy úží. Petrovi Kristus kázal byl rozestřieti sieti na ryby, jichž jest mnoho popadl. A že ten lov znamenal lov duší sětí, slovem božím, řekl jest jemu ihned potom, že již bude lidi loviti; i lovil jest širocé, i jiní apoštolé světi. Ale nynější Antikristovi apoštolé, ti ač kto věrně chce volati lidi k večeři vedlé božieho přikázanie, ihned sě osopie a nedadie volati, jedné ač kto chce po jich vůli kázati, je velebiti, a hříechu jich nedotýkati. A z té Antikristovy pušky byli sú kněžie s Pražským arcibiskupem, knězem Sbynkem, buly, to jest listu s olověnú pečeti, dobyli, jenž jest velela, aby

nikdež kromě far a kromě klášterův a jich hřbitův slova božieho nekázali. A proti té bule dal mi pán bůh žádost, abych se postavil, a proti jeho čtení tomuto té buly přikázanie neposlůchal. i kázal sem s jeho pomoci až do kletby i stavenie služby nepravého, a ještě káži, i budu, dá-li jeho svatá milost, kázati, zda bych mohl kterého chudého, mdlého, slepého neb klécavého do domu Kristova k večeři uvesti. Prvé sem kázal v městech i v uliciích, ale nynie káži mezi ploty, podle hradu, jenž slove Kozi, mezi cestami měst i vsí; neb die Kristus: "Vyjdi na cesty a ploty," tu dorozuměj: mezi ploty, "a pud vjíti, at naplní se dóm můj." Die: "pud," t. hrózami muk věčných, "ujíti," t. at jdů, "at naplní se dóm můj," t. počet vyvolených v radosti nebeské. "Ale pravít vám," já, jenž selhati nemohu, "že nižádný z mužův těch, kteříž zváni sú," doslyš: a nechtěli sú konečně přijíti, "neokusí," netoliko nebude jie všie požívati; ale "neokusí večeře mé," t. radosti nebeské. O běda pyšným, lakomým a smilným, jenž se tak vymlůvaji! a běda ovšem tomu, jenž slove sluha, aby jiné volal k večeři, a pak sám pýchů, lakomstvím a smilstvím sám se od večeře dále, a maje jiné volati nevolá, ale těm překážie, jenž volaji!

Aj již ukázána jest Kristova štědrost z veliké večeře, a veliká pilnost z poselánie trojiego sluhy, a lidská nevďěčnost, že k tak velikému, štědrému a milostivému pánu na tak velikú večeři nechtěli sú přijíti. Také máme ve čtení tomto troje lidi volané k večeři: První jsů, jenž jsůce voláni, nechtěli sú přijíti. Druzí jsů, kteříž sú dobrovolně přišli; to sú byli chudí, mdlí, slepí a klécaví, kteréž jest sluha uvedl, jakož jest pán přikázal. Třetí jsů, jenž sú bezděčně přišli, o nichž jest řekl: "pud vjíti;" neb by připuzení nemohli tam vjíti, tehdy by nekázal pán puditi, aby dóm jeho byl naplněn. Protož tu jest otázka: Poňavadž pán velí puditi, aby šli k večeři, slušie-li pánu světskému tak puditi, aby lidé změtení šli k té večeři? A zdá se prvé že nic, proto že pán světský nemá duchovnie moci, aby pudil k té večeři. Druhé proto, že nižádný k bohu se neobráti jedné volně, a tak bezděčné jitie těm puzeným k večeři neprospěje. Třetíe, že poňavadž vjitie k té večeři má býti i jest libé, a tak dobrovolné,

a každé připuzenie jest nelibé, a tak protivné vůli, kterakž

tehdy bude to připuzenie volné i nevolné? čtvrté proto, že dána jest každému člověku svoboda i k dobrému i ke zlému; kterakž tehdy stane ta svoboda s bezděčným připuzením?

V té otázce jistá strana jest, že pánóm světským: králóm, kniežatóm, šlechticóm, rytieřóm, panošiem i měšťanóm, slušie řádem z lásky změtené lidi puditi, aby šli k té poslední večeři; neb proto od pána boha mají moc, a panstvie, a meč, jakož dovodí S. Pavel k Řimeninóm v 13 k., v 1-4 v. řka: Každá duše [t. každý člověk] mocem vyšším poddána bud, neb nenie moc jedné od boha; a kteréž věci od boha jsů, zřiezené jsů. Protož ktož moci sě protivi [když ji kto řádem vede], božímu zřiezení sě protivi; a ktož sě protivie, ti sobě zatracenie zasluhují; neb kniežata nejsů [ustavena] k bázni dobrého skutka, ale zlého [skutka]. Protož chceš-li sě nebáti moci, dobře číň a budeš mieti chválu proto, neb boží sluha jest [pán] tobě k dobrému [aby ty byl dobrý]; pakli zlého co učiníš, boj sě, nebt nedarmo meče nosí; neb boží sluha jest mstivý, v hněv tomu, ktož zlé činí. To vše S. Pavel, dovodě zjevně, že každý člověk má býti poddán moci vyšší ruky světské, a že proto meč knieže neb pán nosí, aby mocně pro chválu boží řádem mstil nad zlými, a pudil je k božímu zákona zachování, a tak k poslední večeři, a dobrých aby bránil. A k témuž die S. Petr v 2 ep. 2 k.: Poddáni budte každému člověckému stvoření [t. člověku] : buďto králi, jako povýšenému, buďto vévodám, jako od něho poslaným k pomstě zlých [lidí] a k chvále dobrých [lidí]. A tak z toho slova Kristova ve čtení: "Pud, neb připud vjíti, neb at jdů," a z písma jeho dvů apoštolů, i z jiného mnohého písma máme, že král, knieže, pán, jest sluha boží, maje panstvie, moc a meč na obranu dobrých a na připuzenie zlých, budte světšti neb duchovní; neb obojí mají poddáni býti vyšším. Ale z toho písma Antikrist chce svů kněží vynieti svým ustavením, tak že již chtie, bud kněz kterak kolivěk zle živ, že nemá s ním nic pán světský činiti, ani ho tresktati, ani naň sáhnůti. Ale pokorný Ježíš, ten jest řekl zástupóm židovským, Joh. 8, 46: Kto z vás bude mě tresktati z hřiechu? A Antikrist die zasě: Nižádný z vás netresktaj mne z hřiecha! Pokorní Pavel a Petr i jiní jdů po Kristovi, ale vzpupní jdů po Antikristovi.

Pak k dôvodu prvému, jenž die: Pán svetský nemá moci duchovnie, aby pudil k té večeri - přím toho; neb proto pán má platy a panství, aby zlé krotil mocí, a dobrých bránil. A máme toho příklad v starém zákoně, v třetích králových knihách v 2 k. 26-26 v. a 35 v., že král Šalomún najvyššieho biskupa Abiatar s biskupstvie i s kněžstvie ssadil a kázal jemu k roli, a na jeho miesto vsadil Sadoch kněze. K druhému dôvodu, když die: že nižádný se k bohu neobrátí jedné volně - tu věz, že někdy bývá něco na počátku proti vůli, a potom s vůli: jako panna někdy veleně nerada za muže jde, chtiec jiného mieti; avšak když otec připudí, bývá to, že potom s ním ráda a tak volně bydlí. A tak jejie na počátcě bezděčné za toho muže jitie potom jí jest prospěšné i k plodu i k jiným věcem. Též tuto najprvé člověk nerad jest, že ho pudie od kostek, od cizoložstvie, neb od jiného hříecha, a potom bude rád tomu, že jest odveden, a tak prospěje sobě k věčné večeri. A z tohoto máš ihned odpověď k třetímu dôvodu, řka: že jitie na počátcě k večeri připuzením není libé; ale potom když člověk srozumie sobě, bude jemu volné a tak i libé. Máš příklad již na panně položen. A druhý tento: Kupec kdy jest v lodí na moři, a má mnoho kúpě, jenž lodí tieží a tak táhne ho k potopení, a on vida to, vyvrže kúpí radějie, než by utonul s tů kúpí; a tak vyvrci kúpí jest něco nelibé, ale však pro zachování života to vyvržení jest volné. A tak ač počátek jest nelibý, však konec bývá libý. Z toho máš dále, že týž skutek můž slůti i volný i nevolný, ale rozličně: nevolný na počátcě, a volný na konci. Jako vržení kúpě u moře jest některak nevolné, neb by člověk nerad jie vrhl u moře; a jest také volné, neb člověk radějie vrže ji u moře, než by i s ní utonul: též puzenie k večeri věčné jest na počátcě tomu, jehož pudie, nevolné i nelibé, ale na konci bývá libé; jako nemocnému lékařstvie bývá nelibé, kdy jemu lékař ránu šíje neb úd který řeže, ale když bude zdráv, tehdy bude jemu to velmē vděčné. Pak k čtvrtému dôvodu řku, že vždy jest vůle svobodná, tak že nižádný kromě boha nemōž jie připuditi, aby jí člověk co volil, když by sám nechtěl; a tak svoboda vůle stojí, ač jí kdy hne kto připuzením, že spíše volí, než bez připuzeni,

A tak již máš, že slušie pánóm světským mocí puditi zlé, aby byli dobří; a kněžím slušie, aby ne tak mocí, ale napomináním dobrým vedli lid k večeři. A obojím dal jest Kristus ted ve čtení naučenie: knězi vele, aby volal, a pánu, aby pudil; dal jest jim i příklad: kněžím káže pokorně, a pánóm, jakožto král, vymrskáváje z chrámu svatokupců, a v svém jímání slovem poraziv židovské zástupy mocně, a Šavla, to věz S. Pavla, poraziv na těstě, an jede, aby jímál jeho sluhy.

NEDEĽE TRĚTIE PO SVATĚ TROJICI.

S. Lukáš v 15 kapitole, 1-10 verši.

V ten čas približováchu sě (žádostí dobrú i tělemJ k Ježíšovi zjevní hříšníci a hříšníci (t. tajemní), aby ho slyšeli (a tak sě polepšili). A reptáchu (z závistí) mistři a zákonníci, řkúce, že tento hříšníky při jímá (k sobě milostivě) a jie s nimi (a tak činí proti zákonu). I vece k nim (chtě je naučiti a blud reptánie z nich vyraziti) podobenstvie toto, řka: Kto z vás (doslyš: jest) člověk který má sto ovec, a ztratí-li jednu, zdali neopustí devadesát a devět na púšti, a nejde k té, kteráž byla jest zahynula (t. ovšem opustí a jde k té, kteráž jest zahynula), až ji nalezne? A když ji nalezne, vloží ji na rameně své, raduje sě, a přijde domov svolává přátely a súsědy, řka jim: Radujte sě se mnú, nebi nalezl sem ovci svú, jenž byla jest zahynula! Pravi vám, že tak radost bude v nebi nad jedním hříšníkem pokánie činícím, než nad devadesáti a deviati spravedlivými, jenž nepotřebují pokánie. Aneb která žena majíc peněz deset, a ztratí-li peniez jeden, i zdali nerozejže [t. ovšem rozejžeJ světla (neb svietlnicěj a nepřevracie domu (t. věci v domu, kdež sě naděje, že by nalezla peniez], a nehledá pilně, až i nalezne? A když nalezne, svolává přátelnicě a súsědy, řkúc: Radujte sě se mnú, nebi nalezla sem peniez, kterýž byla sem ztratila. Tak pravi vám, radost bude angelóm božím nad jedním hříšníkem pokánie činícím.

- A. Toto svaté čtenie ukazuje nám veliké milosrdenstvie našeho spasitele, že netoliko hříšníky k sobě volá, ale že jim káže, a s nimi jie, a je od utrhačov jich vymlouvá. Protož die S. Řehoř: Slyšeli ste v čtení svatém, bratříe najmilejší! že hříšníci, i zjev ní hříšníci přistúpili sú k vykupiteli našemu, netoliko aby s ním mluvili, ale aby s ním i jedli. Přijeti sú; a to vidúce zá konníci, hněvali sú sě. To Řehoř. I znamenati můžem ve čtení užitečné obrácenie hříšných, neb die: "Přibližováchu sě k Ježíšovi zjevní hříšníci." Druhé, ukrutnú zlost zákonníkův, že

reptali sú na spasitele. Třetíe, veliké milosrdenstvie našeho spasitele, že hříšníky přijímá. Čtvrté, velikú radost všech angelův, pro pokání jednoho hříšníka. O prvé die S. Lukáš: "Přibližováchu se zjevní hříšníci." Tu věz, že jakož die S. Beda, zjevní hříšníci jsú ti, kteříž držíe úřady neb obchody, jenž nebrzo mohou býti bez hříechu. A tak mýtní sluli sú zjevní hříšníci, jakož sám o sobě píše S. Matheus v 9 k. 9 v., že uzřev Ježíš člověka, Matúše jmenem, zjevného hříšníka, i řekl jemu: Pod po mně! A tak kupci neb trhovci, rychtáři, katie a biřici slovú zjevní hříšníci, ač mohou býti dobří, když učinie vedlé božího přikázanie, co na ně slušie. Pak vedlé výkladu slova toho: publicanus, česky: zjevný hříšník, slove ten, ktož zjevně před lidmi hřeší a hříechem se nestydí, jako lichevník zjevný. Taký jest byl zjevný hříšník Zacheus, k němuž jest do domu přišel Ježíš, a kajícímu hříechy odpustil, jako píše S. Lukáš v 19 k. 9 v. A tak lotři, kurvy, kostečníci, zjevní tanečníci a tanečnicě svátečné, a všichni, kteříž před lidem hřešie zjevně, jsú zjevní hříšníci. Jako knězie-, jenž zjevně svatokupčie, obrokův mnoho držíe, ženiny mají, ti jsú horší než rufiánové, proto že druhý slib bohu učiněný rušie, stav kněžský prznie a hanbie, lid jiný příkladem svodie, a umějice písmo proti němu činie. Dajž pán Ježíš milostivý, aby se oni k němu přiblížili, jako sú se přibližovali oni zjevní hříšníci k Ježíšovi, a hříšníci, to věz tajemní, jichž hříechové byli sú před lidem skryti; a ti bývají také velmě velicí hříšníci.

- B. A přibližovali sú se ne darmo a ze zlosti, jako mistři, knězie a zákonníci, ale die S. Lukáš: "aby ho slyšeli." Jistě dobré to bylo přiblížení, neb úmysl jich byl dobrý: slyšeti chtěli, srdcem sú uvěřili, skutkem vůli Ježíšovu sú naplnili; přišli sú nemocní k lékaři, zdravie sú našli; byvše zjevní hříšníci, již hříechy opustivše jsú spravedliví; byvše mrtví, k životu, jenž jiné živí, sú přišli, a od něho sú obživeni. I kto by neduživý nešel k takému lékaři, jenž všeliké nemoci léčí, a na duši i na těle mrtvé křiesí? O milosrdný Ježíši! ty jsi lékař a já jsem ne-duživý, ty jsi milosrdný a já biedný, ej smiluj se a uzdrav! Však ty jsi lékař, jenž si s nebe přišel a nás na duši ne-duživé uléčil. Ty sám dieš, že zdraví nepotřebují lékaře, ale brž ne-

mocní, pro něž si přišel, aby je uléčil. Ty jsi přítel hříšníkův, jenž se kají svých hříchův, o nichž die S. Lukáš: "Přibližováchu se k Ježíšovi zjevní hříšníci, a hříšnici," t. tajemní, "aby ho slyšeli." Nu hříšníci! přistupte k Ježíšovi se mnú hříšným; nebt die S. Ambrož, Lib. de virg.: Každá duše přístup k Kristovi, nebt všecko nám Kristus jest: žádáš-li ran uléčení, lékař jest; zimnicí-li hoříš, studnicet jest; jsi-li obtížen zlostí, spravedlivost jest; bojíš-li se smrti, život jest; nebe-li žádáš, cestat jest; varuješ-li se temnosti, světlot jest; pokrmu-li žádáš, sytost jest. To Ambrož. A já přidám: žádáš-li naučení, jestiť mistr svrchovaný; žádáš-li pomoci, jestiť pán a obráncě všemohúci; jsi-li zamúčený, ont jest radost věčná; jsi-li od lidí zde zavržen, a zvláště od mistrův a od kněží, ont tě přijme; nebt svědčie i jeho nepřítelé, mistři a zákonníci, že on hříšníky přijímá. O nichž die dále čtenie: "A reptáchu mistři a zákonníci, řkúce, že tento hříšníky přijímá, a jie s nimi." Reptali sú tito, súdiece Krista jako zlého, proto že s hříšníky obcoval jest. By ti reptáci byli věřili, že Kristus jest lékař, jenž nemohl jest hříchem od hříšných v duši zprzněn býti, a že vida božský úmysl zjevných hříšníkův, poznal jest, že žádají uzdraveni na duši býti, ukazující tiem, že sú přibližovali se k němu, aby ho slyšeli, jistě nereptali by, by tomu byli věřili. Ale že sú nevěřili, protož sú reptali, a tak v dva bludy sú upadli: v prvý, že sú se měli za spravedlivé, jsúce pyšní a jinak zlí; v druhý blud, že měli sú Ježíše za hříšného, an nemóz býti hříšný; a jiné také měli sú za hříšné, ani již byli učiněni od Ježíše spravedliví. Avšak zle mieniece, nám utěšenú pravdu sú pověděli, řkúce: "že Ježíš přijímá hříšníky a jie s nimi."

- C. I proč milý spasitel chtěl jest tak tělestně s hříšníky obcovati? Zdá mi se, že prvé proto, aby je z hříchův vyvedl, a aby ukázal, že on jest spasitel hříšných, jakož sám die v 19 k. 10 v. S. Luk.: Syn člověka přišel jest, aby hledal a spasil, což jest bylo zahynulo. Druhé proto s hříšníky zjevnými obcoval, aby k pohanění mistrův, kněží a zákonníkův je k víře a tak k spasení obrátil. Třetíe proto s nimi obcoval, aby svým náměstkóm příklad dal, aby opatrně, bez svého i bez jejich pohoršení, pro polepšení s nimi obcovali. Ale těchto příčin zá-

konníci neviděli sú, a majíce zlé srdce, hotové k zlému súzení, "i reptali sú, řkúce, že tento hříšníky přijímá a jie s nimi." A milostivý spasitel pro jich reptanie nenechal jest hříšných, by s nimi neobcovaľ, neb jest od nich přiezni a chvály nehledal, uče nás v tom, abychom též učinili: když nás súdie bez viny, abychom netbali, a od protivníkóv božích přiezni nežádali. Učinil obě S. Pavel, protož o prvém die Korinským, 2 Kor. 4: Mně za najmenšie jest, abych od vás byl súzen. O druhém die Galatám v 1 k. 10 v.: Bych se ještě lidem [t. zlým] líbil. Kristóv bych sluha nebyl. A k témuž die jeden skladač Auctor V clav: Žádám líbiti se dobrým, a zlým v nenávisti býti; neb obyčej mají vždy v nenávisti dobré mieti. Protož ktož chtě se líbiti zlým, netreskce jich hříechu, vedlé řeči S. Pavla ještě nenie boží sluha. Neb die spasitel v 21 k. 17 v. S. Luk.: Budete v nenávisti všem lidem, to věz zlým, jichž hříechy budete tresktati. A že milý Kristus najvíce jest tresktal mistry, kněží a zákonníky, neb sú byli toho najvíce hodni; protož oni sú ho najvíce nenáviděli, a tak sú proti němu reptali. A že jeho dobrota nikdy zlým za zlé se neoplácie, protož aby naučil je, že zle repcí, "řekl jest k nim podobenství toto: Kto z vás člověk" t. jest, "který má sto ovec, a ztratil-li by jednu z nich, zdali neopustí devadesát a devět" t. ovcí "na púšti, a nejde k té, kteráž byla jest zahynula, až ji nalezne?" Jako by řekl: Každý z vás měl by to učiniti, když by jednu ovci ztratil, že by jie hledal, jiných ponechaje. "A když ji nalezne, vloží ji," latině stojí: inponit, t. vkládá, "na rameně své," a tak dále. Protož o mistři a zákonníci! poňavadž z vás o tělestné ovci každý neb některý by tak učinil, i proč mně neslušie obcováním hledati ovce, t. člověka hříechem ztraceného, jenž mám angely v nebi a sěm sstúpil sem pro hříšníky?

A tak v tomto Kristově podobenství on sám jest člověk z nich, t. z židóv, neb on jest jich pokolenie, jakož v 4 k. 22 v. S. Jana die čtenie, že spasenie t. spasitel z židóv jest. Ten člověk, Kristus, měl jest v stráži od otcě boha sto ovec: neb jest měl sbor všech angelóv, jenž se mieni skrze devadesát a devět, a měl jest člověcké pokolenie, jenž slove ovce stá, to jest ze sto ovcí jedna. Ta ovce ztracena jest hříechem Adamovým

a Eviným. A že ten človek Kristus byl jest zavázán otci k ostříhání těch ovec, opustil jest angelský sbor, nechav ho potvrzena v nebi. Kteréžto nebe slove "půšt," pro samotu, že před vtělením syna božieho sám bůh s angely jest v něm byl; druhé proto, že před Kristovým vstúpením lidé nikdy tam sú nechodili; třetí proto, že tam jest mnoho krásného dřievie duchovnieho, jenž ctnostmi zelenie. I jde syn boží k té ovci, jenž byla jest zahynula, nechav neb opustiv angelské stvoření, tak že ho na se nevzal; ale vzal jest na se človēctvie, aby s ovci zahynulů v jednotě človēctvie byl, jsa človēkem takým, jenž jest nemohl hrěšiti svů osobů, ale mohl jest trpěti pro tu ovci a ji vykúpiti, jenž jest sama sobě nemohla pomoci a za se dosti učiniti. Aj proto jest nevzal na se syn boží natury, t. přirození angelského, ale vzal jest človēctvie, Druhé proto, aby ovce ta, t. človek, Krista poznala jakožto svého pokolenie ovčičku tichů, bekavů, jenž jest šla k zabiti, aby onu ovci od smrti vykúpila. Třetí proto, aby svým vtělením človeka povýšil. Protož ovci tu nalezl jest tento človek zvláště v pokoře panny Marie, z niež človēctvie vzem, vesele a mocně vložil jest na rameně své; a dokonav práci o té ovci, hledav jie s krvavým pláčem na hoře Olivetské, "přišed domův" na den vstúpenie svého v nebe, "svolává přátely a súsědy." Přátely, t. svaté lidi, jež bratří, sestry, i matkú nazývá, řka v 13 k. S. Mat.: Ktož kolivěk činí vůli otcě mého, jenž v nebesiech jest, ten bratr můj, sestra má, i matka jest. A již jest povolal přátelův k sobě, jimž jest řekl v 15 k. 14 v. S. Jana: Vy moji přátelé jste, ač učiníte, což přikazuji vám. Pak súsědē, jenž vždy podlé něho bydlē, ale nejsou tak blízcí přátelé, jsú angelé, s nimiž se ne tak spřieznil jako s lidmi vtělením; i ty svolává a die jim: "Radujte se se mnů, žet sem již ovci zahynulů," ale již spasenů, "nalezl. Pravi vám, že tak radost bude v nebi nad jedním hříšníkem pokání činícím," tak, to věz pastýři, kdyby nalezl ztracenů ovci, radost bude, t. věčcie, "než nad devadesáti a devieti spravedlivými, jenž nepotřebují pokání." To móż takto rozumieno býti: že věčcie jest radost angelům v nebi za ovce spasenē, to jest ze všeho pokolenie človēckého, jenž bude konečně spaseno pokáním, "než nad devadesáti a devieti spravedlivými, jenž ne-

potřebují pokání," to jest, než nade vším sborem angelským devieti kórův, jenž nepotřebují pokání, poňavadž sú nikdy nehřěšili. Také mōž rozumieno býti o jednom hřiešném kajícím, z něhož se více radují angelé, než z devadesáti a devieti spravedlivých, jenž nepotřebují pokání; jako u příkladě z Pavla apoštola aneb z Marie Magdaleny věččí radost mají v nebi, než z devadesáti a devieti dietek maličkých, jimž netřeba jest pokání, neb sú po krstu nehřěšili.

Tu věz, že takto mluví S. Řehoř: Máme znamenati, bratříe moji! proč pán z obrácených hřiešníkův vyznává, že jest věčcie radost v nebesiech, nežli z stojících spravedlivých: jedné proto, že očitě to každý den vidíme, že častokrát ti, kteříž na sobě hřiechův těžkých nevědie, nic zlého nečinie, na cestě spravedlnosti stojie, avšak k nebeské vlasti pilně nechvátají, a tiem více věcí [k pití, k jedení] požívají, že sú v hřiechy neupadli, a často v dobrých skutciech léni bývají, že jisti jsů, že sú velikých hřiechův se nedopustili. A také zasě ti, kteříž pomnie, že sú co nehodného činili, z bolesti srdečné v milování božiem se zapalují, u velikých ctnostech prospievají, všech těžkých pótek v svatém boji žádají, všecy věci světské opůštějí, dóstojenství se varují, že se jim křivda děje, tiem jsů veselí, hořejí žádostí, k nebeské vlasti chvátají, a že sú od boha poblúdili, to znamenají, a tak škody prvnějšie zisky potomními nahrazují; protož věčcie z hřiešnika obráceného než z stojícíeho spravedlivého radost bývá v nebi. Neb i póvod v boji více toho rytieře miluje, kterýž po utečení navrátě se, nepřietele silně tiskne neb tepe, nežli toho, kterýž jest nikdy neutekl a také nikdy nic silně neučinil. Těž i oráč tu roli více miluje, kteráž po trní plodné úžitky nese, než tu, kteráž jest nikdy trnie neměla, a nikdy hojného obilé nenese. To vše S. Řehoř.

Dále die spasitel: "Aneb která žena majíc peněz deset, a ztratí-li peniez jeden, i zdali nerozejže světla a nepřěvraie domu, a nehledá pilně až i nalezne?" Tu die S. Řehoř: Ten jenž znamená se pastýřem [tiem, jenž ovcé ztracené jest hledal], on znamená se i skrze ženu; neb on jest bōh, on jest i božská mūdrost. A že ráz bývá na peniezi, protož žena peniez jest ztratila, když člověk, jenž byl jest stvořen k obrazu božiemu

podoben, hŕeše od podobenstvie svého stvoriteľa jest odstúpil. Ale rojžehá žena svetlo, neb múdrosť božia [syn boží] ukázala se v človečtví. To S. Řehoř. A by rozuměl: Kristus dal jest podobenstvie na ženě, že kdyby ztratila peniez, rozuměj dost platný, jako by byl zlatý neb groš, ta mající čáku, že by jej nalezla v svém domu, rojžhla by světlo. Latine lucerna stojí, a slove orudie koží neb plátnem neb jinú věcí oblečené, v němž světlo od větra nemůž býti uhašeno; řceme ji česky: světnicě, proto že v ní vietř světlu nice neb nic neuškodí. Pak žena rojžhúc světlo v té světnici, hledala by peníze v domu, a převracěla by dóm, to věz ty věci v domu, které by překážely naleznutí ztraceného penieze, až by i nalezla; a naleznuć, svolala by súsědy, aby se s ní radovaly, a snad by jej spolu propily.

Aj v tom Kristus, vedlé výkladu S. Řehoře, přirovnal se jest k ženě, jako by byl řekl zákonníkóm Kristus: Vy by se měli radovati se mnú, že já hledám hŕiešníkóv zahynulých jako žena penieze ztraceného, a již sem mnohé nalezl: a vy pak jako zlé súsědy z toho závidíte a repcete. Pak rozum v podobenství jest, že žena jest syn boží, tak rozuměj v tom podobenství: Peněz devět jest sbor rozumných stvoření, to věz devět angelských kórov, a desátý človečský; ti peníze jsú syna božieho, od něhož sú stvoření, a ráz neb obraz boží přijeli. Desátý peniez ztracený, jest člověk hŕiechem zahynulý. Žena světlo v světnici rojžhla jest, když múdrosť božia v človečtví se ukázala; neb die S. Řehoř: Jistě světnicě světlo v obleči [in testa] jest, a světlo v obleči jest božstvie v tělesenství, o kteréžto obleči svého těla die sama múdrosť, Žalm 22, 16: Vyschla jest jako obleč moc má. To Řehoř. Světla toho, to věz božstvie v človečtví, vietř závesti a zlosti kněžské nemohl jest uhasiti. Ta žena dóm jest převrátila, když jest múdrosť božia, vzemši na se človečtvie, tak člověka ušlechtila, že byv mezi angely a pod angely najnižšie stvoření, již jest v Kristovi nad angely povýšen. A z toho se více radují angelé, než nade všemi angelskými kóry; neb pochybenie v tom nenie, by Kristus člověk všech angelóv nepřevýšil. Také domu převrácenie, jakož die S. Řehoř, jest svědomie bázní boží od hŕiechóv navracenie, neb die takto:

Dóm se převrací, když svědomie se múti z hříchův poznánie; neb zlá mysl, nebude-li prvě bázní převrácena, od hříchův obyklých nebude vyčištěna. Protož tehdy když dóm bude převrácen, peníze ztracený bude nalezen; neb když se múti svědomie člověka, obnovuje se v člověku podobenství stvořitele. To Řehoř.

A tak žena, to věz múdrost božie, rozejžehši světlo, to věz oznámivši božství v člověctví, hledala jest tři a třidcieti let peníze ztraceného, t. člověka hřiechem v podobenství božiem porušeného. A převrací dóm vešken, když svědomie člověka hřiešného mocí svú a navštívením svým zase navrácuje k svému podobenství; a svolává k tomu peníze nalezenému přítelnicě i súsědy, to jest své svaté angely, jako die S. Řehoř, řkúc: Radujte se se mnú, nebt našla sem peníze, kterýž byla sem ztratila. "Tak pravi vám, radost bude angelóm božím!" Aj tu máš, že angelé se znamenají skrze přítelnicě a skrze súsědy. "Nad jedním hřiešníkem kajícím." Tu také máš, že skrze peníze ztracený, potom od ženy nalezený, znamená se člověk kající, nad nímž se angelé boží, ale ne dáblvi, radují. Nuž kto hřiešný nekál by se, slyše jistého tohoto biskupa i krále, spasitele svého, jenž obcuje s zjevnými hřiešníky, mile je k sobě přijímá, a praví, že angelé boží s ním se v tom radují, když se hřiešný hříchův kaje. Ale die znamenitě, že "bude radost angelóm božím nad hřiešníkem pokánie činícím." Nedie: pokánie toliko myslícím neb mluvícím; neb mnozí myslé o pokání a mluvie, ale pokánie nečinie, neb hříchův se nevarují a minulých srdečně neželejí; neb hříchův se káti, jest minulých želeti, od jiných se ostřiehati, a za minulé trpěti. To pokánie činme, bratříe najmilejší! pro božie přikázanie, nebt die Kristus Mat. 4, 17: Pokánie činite pro zbavenie věčného ztracenie. Nebt die Kristus Luk. 13, 5: Nebudete-li pokánie činiti, všichni zahynete. Pro radosti věčné dobytí, pro hanby hrozné zbavenie, a pro angelův obradovánie činme pokánie, s pomocí pána našeho Jezu Krista!

NEDELE ČTVRTÁ PO SVATĚ TROJICI.

S. Lukáš v 6 kapitole, 36-42 verši.

V ten čas ř. J. u. s.: Bulte milosrdni (bližním svým), jako i otec váš (nebeský) milosrdný jest. Neroďte souditi (všetečně), aby nebyli (potom) súzeni (spravedlivě). Neroďte odsuzovati (všetečně k zatracení) a nebudete odsúzeni (k věčnému zatracení). Odpůstějte (vinu milosrdně) a budete puštění (z viny a tak i z muky). Dávejte (věcí časné) a dáno bude vám (království nebeské); mieru dobrou (t. z najlepších věcí) a plnů [bez prázdnot] a natlačenů (neb střesenů, aby se nehnula) a osutů (vrchovatů, aby na všechny strany radosti byla plna) dadie v lóno vaše (t. v žádost vaši). Neb tíž měrů, které měřiti budete (t. milosrdně-li činiti budete), odměřeno bude vám [odplaceno bude vám]. A povědě jim i podobenství: I zdali móż slepý slepého vésti (t. blázen blázna učiti)? však oba v jámu (v hřiech i v zatracení) padáta (ač se nepokajeta). Nenie učedník nad mistra, ale dokonalý každý bude, ač bude jako mistr jeho. I co vidíš mrvu [neb drástu, malý hřiech] v oku (v žádosti neb v svědomí) bratra (bližního) svého, a břevna (velikého hřiechu), kte.rěz v očě (v svědomí) tvém jest, neznamenáš (t. nechceš znamenati)? i kterak moci budeš (hodně) řéci bratru svému: Bratře! nechť vyvrhu mrvu z oka tvého (malý hřiech z svědomie tvého), a ty v očě [v svědomí] svém břevna (velikého hřiechu) neznamenáš? Pokrytče (jenž přikryl svůj hřiech)! vyvrz najprvé břevno z oka tvého, a tehdy prozříš, aby vyvedl mrvu z oka bratra svého.

Spasitel milosrdný uče své následovníky, vede je k tomu, aby svého otce nebeského v milosrdenství následovali, a tak rozumu jich i žádosti povzdvihuje, aby právě rozumějice, žádost svů v dobrém zpravili. Protož milosrdný spasitel najprvé hýbá A. naši žádosti k milosrdenství, řka: "Budte milosrdni, jako i otec váš milosrdný jest." Tu věz, že milosrdenství jest vůle, již kto chce pomoci biednému z biedy; a že bůh ten má tu vůli,

aby pomohl biednému z biedy, protož slove milosrdný. A že nižádný nemôž sê vymluviti zde v svêtě člověk, by nemohl mieti vôle, již by žádal pomoci biednému z biedy, protož nižádný sê nemôž vymluviti, by neměl býti jako otec jeho bôh milosrdný, ač nemôž tak, komuž chce, pomoci z biedy, jakož otec nebeský môž pomoci, komuž ráčí. Umějš rozděliti, kterak bôh jest milosrdný? že on nesmierně, a kterak člověk? že smierně. Také věz, že milosrdenstvie, poňavadž jest vôle, jest v duši, ale skutek milosrdný ten ne každý jest v duši: jako nakrmenie lačného, to jest zevnitřní skutek, ale vôle, jenž hnula jest člověkem, aby to nakrmenie učinil, ta jest v duši. Protož mnozí jsú milosrdni, ač nižádnému z nůž nepomohú; neb rádi by učinili, ale jsú nedostateční. A těm sù angelé vzvěstovali pokoj na Kristovo narozenie, řkúce, Lukáš 2, 14: Sláva na vysokosti bohu, a v zemi pokoj lidem dobré vôle! A k tomu dieta jednu řečí dva papeže svatá, Řehoř a Lev, takto: Nenie prázdná ruka od daru, když skříně srdce naplněna jest dobré vôle. Tak mienie, že když by člověk rukú rád dal dar někomu, aby jemu z nůž pomohl, a nemá, tehdy ruka jeho již nenie prázdná, to věz nenie bez odplaty. A z toho máš naučenie, že někto nic nedada chudému, jest milosrdnější, než druhý mnoha dada; neb tento by rád dal z veliké lásky a žádosti i nemá, a onen dává z malé žádosti a z veliké zbytečnosti; a pán bôh nevází, co kto dá, ale z kterak dobré vôle a z veliké žádosti dá. Protož milý Kristus vida, ano mnozí mnoho peněz kladú v pokladnici kostelní, a jednu vdovu chudú, ana dva šarty měděná položila, povolav učedníkův svých vece jim: Věru pravi vám, že vdova tato chudá viece nade všecy vpustila jest [v pokladnici]. Neb všickni z hojnosti vpustili sù, ale tato z své chudoby vše, což jest měla, to jest vpustila, všicku ztravu svú. Tak píše S. Marek v 12 k. 41-44 v. Z toho sê naučme, abychom z veliké žádosti činili, což dobrého činíme, aby nás pochválil milosrdný spasitel, jenž die: "Bulte milosrdni, jako i otec váš milosrdný jest."

- B. Tu věz, že poňavadž milosrdenstvie jest vôle, pomoci biednému z biedy, když člověk môž, že bieda na člověku jest dvoje: jedna na duši a druhá na těle. Bieda na duši jest hřiech, hlúpost a tesklivost. Bieda na těle žiezeň, lačnost, nahota, nemoc, věze-

nie, a nedostatok odpočinutie. A tak ktož kolivěk z dobre vôle žádá řádem pomoci komu z které kolivěk té biedy, ten jest milosrdný; a když moha skutkem naplní, tehdy tiem skutkem ukáže, že jest milosrdný. A věz, že pán Ježíš vyčítá v 25 k. 35-36 v. S. Mat. šest skutkův milosrdných tělesných, a jsou tito: Nakrmiti lačného, napojiti žíznivého, přijeti pocestného, odieti nahého, navštívit nemocného, vykúpiti [vysvoboditi] žalárního. A za ty činy milosrdné dá svým králeství nebeské, řka, Matouš 25, 34-36: Pod'te, požehnání otcě mého! vládněte královstvím vám připraveným od ustavení světa; neb lačen sem byl, dali ste mi jísti, žíznil sem a dali ste mi pít, hostem sem byl a přijeli ste mě, nah a oděli ste mě, nemocen a navštívil ste mě, v žaláři sem byl a přišli ste ke mně. A teď máš činy milosrdné, za něž vezmú milosrdní království nebeské, a nemilosrdní zatracení věčné. Pak sedmý skutek milosrdný jest: mrtvého pohrabati; jako činil S. Tobiáš 1, 20-21, pochováváje židy, které sú zbíjeli pohané, když sú byli u vězení v Babyloně.

C. Pak také jest sedm skutkův milosrdných duchovních, a jsou tito: učiti hlupého, raditi pochybujícímu, trestati hřešícího, těšiti zamúčeného neb smutného, odpustiti vinu bližnímu, trpěti mile protivenství křivé, modliti se i za nepřátely. A jakož duše jest mnoho lepší než tělo, tak její bída jest mnoho horší než bída tělesná; a protož duchovní sedmero milosrdenství jest mnoho lepší, než sedmero milosrdenství tělesné. Na prvním založil Kristus zákon, i skutkem sám učě i příkázáním, řka učedníkům, Matouš 28, 19: Učte všechny lidi! A to mají věrní křesťané milosrdenství všickni držeti časem svým, ale zvláště kněží, jenž mají učiti lid ne lžem, básniem, neb neúčinným věcem, ale slovo boží, a to upřímně pro spasení, a ne pro lakomství. A k tomu učení zavázáni sú biskupové a faráři po věčném zatracení, neb orli i příkladem dobrým i slovem božím mají pásti lid, jež jest krví spasitel svůj vykúpil. To o milosrdenství, o němž jest zvláště řeč ve čtení, neb die milosrdný spasitel: "Buďte milosrdní, jako otec váš milosrdný jest." A že k milosrdenství příslušie pravý súd, pro-

tož ihned zapoviedá spasitel všetečné súzenie, jímž lidé súdie zle blížnieho; a die takto: "Nerodte súditi, aby nebyli súzeni."

- D. Tu věz, jakož die svatý Augustin, že někteří jsú skutkové zlí zjevní: jako smilstvie, nečisté mluvenie, a jiní skutkové v sobě zlí; ty když kto zná na člověku, můž i má súditi, že člověk ty skutky veda, zle činí, a že v tu dobu jest zlý, když zjevně přikázanie božie ruší. Pak druzí skutkové jsú, jenž mohú býti s hříchem, a také mohú býti bez hříechu: jakožto jiesti, píti neb mluviti. Protož vidím-li člověka, an jie, když se jini postie, nemám ihned súditi, by zle činil; neb snad tepruv oběduje, aneb jest nemocen, a tak jie bez hřešení. Těž vidím-li, ano mluví mladý muž s mladú ženú, nemám súditi, by o zlé mluvili, jedné ač by slyšal, neb zjevná zlá znamenie viděl. A tak když vidíme činy ty, jenž mohú dobrým úmyslem býti i zlým, máme se radějšie domnieti, že dobře sú učiněni; a trhne-li se mysl, chtiec přivoliti a tvrditi, že jsú ti činové zlí, máme nepřivoliti. Protož die S. Augustin: Nemůžeme-li se domněnie vystřieci, že lidé jsme, však súzenie, to jest odsuzování, s přivolením nedopůštějme. A poňavadž takých činův, jenž mohú dobří býti, nemáme súditi, ovšem těch srdcí, jichž neznáme, a skutkův nevidíme, nemáme súditi. Toho sú přikázanie kněžie nedržěli, jenž sú dobré skutky Kristovy za zlé měli; a hřešili sú tiem súzením, že hřešníci již kajicie měli sú za hřešné, jakož řečeno jest ve čtení oné neděle. Tak jest také zle súdil zákonník Šimon Maří Magdalenu, řka, Luk. 7, 39, že hřešnicě jest. Tak jest také zákonník súdil zjevného hřešníka a jiných mnoho, řka, Luk. 18, 11: Nejsem jako jiní, a jako tento zjevný hřešník. A v tom hřeše běžie obecně lidé; protož die spasitel: "Nerodte súditi, aby nebyli súzeni."
- E. Tu mají súdcie ucho přiložiti, aby bez viny nesúdili, a také aby milosrdně súdili. Také máme všichni pilni býti, abychom nic křivě nesúdili. Křivě súdie, ktož o některých věduce, že jsú bohatí aneb potřebu sobě hodnú mají, pravie, že jsú chudí, aby jim jiní dávali. A v tom jsú obecně kněžie a zákonníci, jímž ač jsú plny stodoly, komory, špižierny i pivnice, ale žádost vždy děravá nenie plna. Také v tom súzení jsú ti, kteříž řkú

o chudém, že dosti má, proto aby jemu sám nedal, aneb jiný, anebožec jest nuzný. To každé súzenie zapoviedá Kristus, rka: "Nerodte súditi, aby nebyli súzeni." Nerodte súditi všetečně, aby nebyli potom súzeni od boha spravdivě pro súzenie.

- F. Dále zapoviedá spasitel všetečné odsuzování, rka: Nerodte odsuzovati, a nebudete odsúzeni." Nerodte odsuzovati, t. všetečně k zatracení, ani živého člověka ani mrtvého, nebt ten súd na boha slušie, a vy nevíte, co bůh s mrtvým jest učinil, a co učini ještě s živým hříšníkem, jenž nyní jest zlý, a ihned potom bude dobrý. Příklad na Pavlovi, jenž jedá, aby hubil křesťany, ihned jest obrácen, Act. 9, 1-21. Petr zapřev Krista pod přísahú, ihned jest plakal, Luk. 22, 62. Onomu řekl Kristus, Skutkové 9,4: Saule, Saule! co mi se protiviš? a na tohoto mile vzezřel, Lukáš 22, 61. Také Matúš, zjevný hříšník, na mýtě sedě jest povolán, Mat. 9, 9. Maria Magdalena přišla hříšnicě k Ježíšovi a nohy zmyla, a prvé pro žalost, a pro milování od hříchův jest vyčištěna, Luk. 7, 37 a 48. Zacheus, hříšník nad hříšníky, a spasitel se sám k němu zove, rka, Luk. 19, 5: Zachee! chváťaje sstup, nebt dnes musím v tvém domu přebývati. Opět zjevný hříšník šed s zákonníkem do chrámu, vrátil se domův, jsa dobrý, Lukáš 18, 14; a lotr vise na kříži., a rúhav se spasiteli svému, uslyšal jest po skrušení, Luk. 23, 43: Věru pravi tobě, dnes budeš se mnú v ráji! Aj ted máme příklady zjevné, abychom nižádného neodsuzovali na zatracenie, ač vidíme, že jest veliký hříšník; neb die S. Augustin, In serm de blas.: Z nekání konečného, dokavad v těle zde člověk živ jest, nemůž súzen býti; neb o nižádném nemáme zufati, dokud božie hověnie vede ku pokání, aby z tohoto světa nezachvátil zlého člověka; neb bůh nechce smrti zlého, ale aby se obrátil a byl živ, Ezechiel 33, 11. Pohanem jest dnes, odkud vieš, nebude-li křesťanem? židem jest dnes, co dieš, uvěří-li zajtra v Krista? kacíer jest dnes, co dieš, když zajtra bude držeti obecnú vieru? odlúčený jest dnes, co dieš, když zajtra přistúpi k obecnému pokoji? Co dieš, když ti, kteréž v hříechu v kterém kolivěk znáš a jako najzufalejšie odsuzuješ, prvé, než tento život skonají, (se pokají)? Slyš: Nerodte před časem súditi! To vše S. Augustin.

Ale die někto: Však S. Pavel súdí, řka, Efezským 5, 5, že smilníci, cizoložníci a lakomci kráľevstvie nebeského nebudú mieti; aj ted odsuzuje. Tu věz, že písmo S. Pavla i jiné, kteréž praví, že hříšníci všelikací nebudú spaseni, vždy miení tak, ač sě nepokaji; a tak každý člověk, vida druhého, an smilní, neb jiný hříech smrtedlný činí, móż ho súditi a řeci jemu: Ty budeš zatracen, ač sě nepokaješ! Těž i sě móż súditi, řka: Mám hříech do sebe smrtedlný, jistě budu zatracen, ač sě nepokaji. Ale bez té přičiny nemá o nižádném řeci: Tento bude zatracen! jedné ač by jemu bůh zjevil. A o sobě má mieti naději, že sě pokaje a bude spasen. A tak má vážiti velmě člověk odsuzování, že zapovídá je spasitel pod svým odsúzením k věčnému ohni, řka: "Nerodte odsuzovati, a nebudete odsúzeni."

Pak dále prikazuje spasitel, netoliko abychem křivdy blížniemu nečinili, ale abychem, když nám křivdu učinie, milosrdně odpustili, když die: "Odpúštějte a budete puštění." Tu věz, žet některé bible mají: "Odpúštějte, a bude odpušteno vám. A móż dobře obě státi takto: "Odpúštějte," t. vinu milosrdně, "a budete puštění" z viny; a opět: "Odpúštějte" viny blížním,

a bude odpušteno vám," co ste provinili. Dále prikazuje spasitel, dávati blížním, řka: "Dávajte, a dáno bude vám." Dávajte věci časné milosrdně, a bude dáno vám kráľovstvie nebeské. "Mieru dobrú, a plnú, a natlačenú, a osutú dadie v lóno vaše." Tů řeči ukazuje spasitel, že chudí, jenž berú almužnu, dadie odplatu blahoslavenstvie, kteréžto slove proto "miera", že vedlé zaslúženie člověka bude měreno. A slove "miera dobrá," neb jest z najlepších věcí; a slove "plná," neb nic v duši nenechá prázdného; a "natlačená," neb tak bude blahoslavenstvie dáno, že nebude moci býti z člověka vysuto, neb od něho odjato; a slove "osutá" neb vrchovatá, neb zevnitř na všechny strany bude radost nesmierná. A tak milostivý spasitel, chtě popuditi i sedlákův, i jiných, jenž rádi vidie, když jim dobré věci dávají měřú dobrú, plnú, natlačenú, vrchovatú a osutú, dal jest tento příklad, aby hotovější byli k té odplatě, nežli k tělestné zde, aby vzěli v lóno neb v záhubie, to jest v rozum, a v žádost, i v tělo; neb blahoslavenstvie, jenž jest nasycenie bez nedostatka i rozumu, i vôle, i těla, to naplní i rozum, i pa-

mět, i vóli, i tělo, a tak i všechny smysly. Tů měřú odměří pán bůh, a dá milosrdným to, což jest oko nevidalo, ucho neslyšalo, ani jest na srdce člověka vstúpilo. A abychem byli milosrdní, a jisti odplatú, die dále spasitel: "neb tůž měřú, kterůž měřiti budete," to jest, milosrdně-li činiti budete, "odměřeno bude vám;" to jest, milosrdně odplaceno bude vám. A tak miera dobrá tuto slove dobrý skutek milosrdný, jíž kto měří, vezme odměru milosrdnú; ale miera zlá slove skutek zlý, a odměra muka věčného zatracenie, aneb časného utrpenie.

- G. Tu mají znamenati i ti, ktož jsú dobře živi, a mají býti veseli, slyšiece od Krista, kterakú měřú bude jim odměřeno, i zlí, čaka-jíce na sě hrozné odměry; o níž die bůh v Apokalipsis v 18 k. 7 v.: Kterak velicě sě chlubila a v rozkoši jest byla, tak velikú dajte jí muku a lkánie veliké. To die o Babyloně, jenž jest sbor všech zatracencův. A tak máme z tohoto naučenie Kristova, že každý, jakož zde živ bude, tak bude jemu zaplaceno: bude-li mnoho dobrého dobře činiti, vezme odměru radosti mnohé; pakli bude zle živ, hybět jemu. Protož die S. Pavel, 2 Kor. 5, 10: Každý ponese neb vezme na své tělo, jakož nesl jest, to jest činil, buďto dobré neb zlé. Tuto také měl bych položiti o nevěrných měrách sedlských i městských, ale bylo by dlúho; než krátce věz, že prikazuje bůh, řka, Lev. 19, 35-36: Neroďte činiti nic křivého v súdu, v měření u váze a u mierě: váha bud spravedlivá a závažie rovná, spravedlivý met, neb strych, neb čber, neb čtvrtcě, neb měřicě. Tu věděti má každý súdcě, aby nic křivého nečinil, každý měřič, jenž pravidlem, provazem neb loktem měří, a také ktož váží, nasypá a nalévá. Opět die bůh, Deut. 25, 13-14: Nebudeš mieti v pytlíku rozličných vah, menšie a věčcie, aniž bude v domu tvém miera věčcie a menšie. Váhu budeš mieti spravedlivú a pravú, aby dlúho byl živ na zemi, kterůž dá tobě pán bůh tvój. V ohavnosti má bůh ty, kteríž činie ty věci, to věz, že křivě měrie. A opět dí Šalomún, Prov. 20,10: Ohavnost jest bohu váha a váha. Protož kto chce nebyti ohavný bohu, čiň dobře a dávaj mieru pravú; neb i Kristus die: "Kterú měřú měřiti budete, tůž odměřeno bude vám.

A že lidé daleko sú zablúdili od tohoto Kristova naučenie, zvláště pro vódce, slepé kněží, neb preláty, to jest pro biskupy,

a pro jiné staršie, jakož sù byli odstùpili obecni lidé od Kristova naučení pro mistry, pro biskupy a pro zákoníky, od nich jsúce jako od slepých vedeni, protož aby učedníci jeho nebyli vódcie slepí, řekl jest jim podobenství: "I zdali móż slepý slepého vésti?" to jest, blázen blázna učiti? jako by řekl: Nemóż statečně bez škody, "však oba slepá v jámu padáta," v jámu hříecha a v jámu zatracenie. Jako by řekl spasitel učedníkóm: Nebudete-li tak v sobě způsobni, jako vám velím, a nebudete-li tak učiti, jako já učím, tehdy budete vódcie slepí,

H. a jiné zavedete i v hříech i v zatracenie. Tu věz, že vódcě slepý sě nehodí tomu, jenž jest slepý, mluviece i o tělestné slepotě i o duchovnie. Slepota tělestná jest nedostatek zraku, slepota duchovnie jest nedostatek rozumu, a obě slepotě jsta ku přiekazu vódcí. Protož posměšná věc, né brž i škodlivá: strážný slepý, učitel neumělý, předběh kléavý, prelát zmeškalý, a posel němý. A že kněz nad lid ustavený má býti strážný, protož běda jemu, jest-li v rozumu zlosti oslepený, a nejde-li napřed v dobrých skutciech, a klécie-li na stranu levú, žádostí chýle sě k hříechu, a mešká-li lid v spasení, jsa němý neuměje učiti, aneb nechtě. Jistě mnoho jest nynie pohříechu! těch slepców. Protož die Isaiáš v 56 k. 10-12 v.: Strážní jeho [t. domu božieho] slepí t. jsú, všickni neuměli jsú, všichni psi němí, nemohúce štěkati, vidúce marnosti, spiece a milující sny, a psi najnestydlivější neuměli jsú sytostí. Ti pastýři neznali sù rozumu; všichni po své cestě uchýlili sù sě každý k svému lakomství, od nejvyššieho až do nejposledněšieho. Podte, beřTne víno a naplňme sě opilství, a bude jako dnes též i zajtra, a mnoho déle. To vše Isaiáš o slepých strážných, vódcích

I. a pastýřích. Ktož móż rozuměti, rozuměj, nebt by dlúho mi bylo vykládati. Ktož jsú vódcie lidu, a kto dávají vódcě lidu, ti sě opatrte, a ti také, kteříž chtějí býti vódcie. Viem, že slepý nechtěl by býti strážným pod úmluvú, zameškal-li by, že by hrad nepřítel zlezli, aby byl oběšen; též nebrzo pán který slepého učinil by pověžným: i kterak tehdy žák, neb kněz nestatečný chce býti duší mnohých strážný? a kterak pán smie dáti takému v poručenství mnoho duší? Jistě veliká nevěra ku panu bohu na obě straně, že tak lehce vážie cizie i své duše pro tělestný

póžitek, pro chválu neb pro přiezeň! Protož zle činie, že se jámy věčného zatracenie nebojie, ano pravda die: "I zdali můž slepý slepého věsti? však oba v jámu padáta," t. když tak slepá jsúce spolu jdeta.

A že Kristus byl jest i jest vůdcě vidomý, jenž jest byl milosrdný, tak nesúdil jest všetečně, ani odsuzoval; odpúštěl jest těm, kteříž sú zle činili, a dával jest dobré naučenie, i třikrát nakrmenie: dvě z chlebów a z ryb, a třetíe na večeri svého těla. Protož chce učedlníky naučiti příkladem svým, a die jim:

"Nenie učedlník nad mistra." Jako by řekl: Máte to učiniti, co vám velím, abyste byli moji následovníci, jenž jsem mistr váš, a abyste byli pode mnú jako poslušní, nehržejíce mým příkázáním. Neb poňavadž mistr, jenž bůh jest, svých krívd nemstí, t. neřádně, učedlníci, jenž jsú lidé, též mají učiniti; neb on die, Joh. 13, 13-14: Vy mě nazýváte mistrem a pánem, a dobře diete, jistě jsem; neb sem vám dal příklad, abyste též činili, jako já činil sem vám. "Nenie učedlník nad mistra," t. nenie nižádný z vás nad Krista dóstojenstvím a zákona naplněním; "ale dokonalý každý [učedlník] bude, ač bude jako mistr jeho." Jako by řekl: dokonalý v dobrotě každý učedlník bude, ač bude milosrdný jako mistr jeho, nesúdě ani odsuzuje všetečně, a odpúštěje vinu, miluje nepřátely své, a čině těm dobře, kteříž jemu zle činie. A že ktož v tom nenásleduje svého mistra Krista, nenie hoden, aby jiného z hřícha tresktal, neb byl by pokrytec, ale ne pravý učedlník, protož die k výstrazě učedlníkóm Kristus: "I co vidíš mrvu v oku bratra svého," to jest, proč znamenáš malý hřích v svědomí bratra svého, "a břevna," to jest velikého hřícha, "jenž v očě," t. v svědomí neb v úmysle "tvém jest, neznamenáš? I kterak moci budeš řeci," t. hodně v polepšení, "bratru svému," t. všelikému bližnímu: "Bratře! nechť vyvrhu mrvu," t. hřích malý, "z oka tvého," t. z svědomie neb z úmysla, "a ty v očě svém," t. v úmysle, "břevna," to jest velikého hřícha, "neznamenáš? Pokrytče!" jenž se zdáš lidem dobrý, jsa zlosyn tajemný, "vyvrz nejprvé břevno z oka svého," t. zbud nejprvé sám hřícha velikého, "a tehdy," t. jsa v očě svém uzdraven, "prozříš, aby vyvedl," t. dobrým na-

učením, "mrvu z oka bratra svého," t. malý hříech z svědomie aneb z úmysla jeho.

V té řeči Kristově jest mnoho dobrého zavřieno: Prvé, že má člověk oko zevnitřnie tělesné, jímž vidí tělesné věci, druhé vnitřnie, jímž vidí netělesné věci, t. hříechy, neb jiné, jenž těla nemají. A to oko někdy slove rozum, někdy úmysl. O němž teď Kristus mluví v podobenství; neb tomu každý, jenž má rozum, můž rozuměti, že břevno nemůž v oko tělesné upadnutí, aniž kdy upadlo jest komu v oko, aby maje je v očě, i řekl druhému, aby jemu mrvu vyňal. Druhé naučení, že Kristus přirovnává malý hříech k mrvě, ale veliký k břevnu. U příkladě: všední hříech jest v úmysle, jako mrva v tělesném očě; ale smrtný jest jako břevno, t. těžší než všední, jako břevno jest těžší než mrva. A jako mrva, upadnúc v oko, ne ihned oslepí oka, tak všední ne ihned zkazí dobrého svědomie; ale břevno kdyby upadlo na oko, vyrazilo by oko i zkazilo: tak hříech smrtný všechno svědomie kazí. Třetí naučení Kristovo, že nemůž hodně tresktati člověk blížního svého z malého hříechy, maje na sobě veliký. Protož S. Jan zlatoústý na to slovo: "I co vidíš mrvu v oku bratra svého," die: Jako by řekl Kristus: Lépe jest ani učiti ani tresktati laika [t. člověka světského], než učiti a tresktati, a samému v tresktání státi; neb také učenie učitele nenie slušné, ale posměšné. Protož každý kněz, chce-li učiti lid, prvé sám se uč; pakli nechce sám sebe učiti a tresktati z toho, z čeho by jiné tresktal, tehdy ani jiných uč, ani treskci. To S. Jan. Čtvrté naučení Kristovo jest, že každý, ktož jiného učí, aby hříechu nechal, a sám hříech má smrtný vědomě, ten jest pokrytec; neb tiem učením jako přihrává před tiem, jehož učí, ten hříech, kterýž má. Protož die S. Jan zlatoústý: Pokrytec jest každý učitel, kterýž prvé nečiní dobře, a pak káže; neb když dobrým věcem učí, vyznává [t. tiem učením] před lidem, že jest spravedlivý; a že zle činí, hříšník jest v sobě. Protož tot die [Kristus]: Chceš-li svobodně a věrně tresktati laika, a vyvrci z oka mysli jeho hříech, prvé svú mysl vyčist ode všeho zlého, aby když treskceš laika pro hříechy jeho, aby zasě neměl laik, že by tě tresktal z hříechu tvého; neb bude se báti tebe, když nic nenalezne, co by pohrzěl

na tobě. Neb hříecha velikost má býti vážena po osobě, jenž hřeší: neb laik ač učiní veliký hřech, malý jest, mrva jest proti hříechu, kterýž hřech kněz učiní; ale učitel [t. mistr neb kazatel, jenž učí] ač malý hřech učiní, proti hříechu laika veliký jest, hrozný jest. To vše zlatá ústa.

Protož třeba jest těm, jenž jiné učie, hříechu se pilně varovati, a zvláště zjevného, aby mohli svobodně jiné z hříechův menších tresktati, a cestu je Kristovu jako věrní pastýři vésti; neb jinak nebyli by páscie, ale spáscie, ne pastýři, ale nájemníci, ne vódcie, ale svódcie, ne strážní, ale netbaliví, ne rádcie, ale zrádcie a vlci hltaví. Dají pán bůh, abychme byli milosrdní, jiných všetečně nesúdili ani odsuzovali, jiným viny odpúštěli, a rádi chudým dávali, sami dobře byli živi, a jiné z lásky, když poblúdie, treskali, z naučení pána našeho Jezu Krista, jenž jest nám činiti tak přikázal!

NEDĚLE PATA PO SVATĚ TROJICI.

S. Lukáš v 5 kapitole, 1-11 verši.

V ten čas zástupové valéchu sě k Ježíšovi, aby slyšěli slovo božie; a on stojieše podlé jezera (neb zátoky) Genezaret (tak řečeného), a viděl Test dvě lodí stojící podlé jezera, a rybáři biechu sstúpili, a práchu sieti. A vstúpiv v jednu lodí, jenž bieše Šimonova, prosil ho od země odvezti (od břehu odstrčiti) maličko (neb málo), a sedě učieše s lodičky zástupy. A když přesta mluvíti, řekl jest k Šimonovi: Vez na vysoké (na hlubokú vodu), a rozestřete sletí své k lovu. A odpověděv Šimon Petr, řekl jest jemu: Příkazateli! přes celú noc pracujíce nic nepopadli sme; avšak v slovu tvém (t. k příkázání slova tvého) rozestru sieť. A když to učinichu, zahrnuli sú ryb množstvie veliké, i dříeše sě slet jich. A ponukli sú tovařišóm (t. znamenie dali sú jim), kteříž sú byli v jiné lodí, aby přišli a pomohli jim. A přišli sú, a naplnili sú obě lodí, tak že sta tonule. To když uzřě Šimon Petr, padl jest k kolenoma (t. k nohám) Ježíšovým, rka: Vyjdi ote mne, paneb člověk hříšný jsem. Neb strach byl obklčil ho, i všecky, kteříž sú s ním byli na lově ryb, kteréž sú byli popadli; a též Jakuba i Jana, syny Zebedei [toho, jenž slul Zebedeus], jenž biechu tovařiše Šimonovi. 1 vece k Šimonovi Ježíš: Nerod' sě báti, potom již lidi budeš lapati. A přivezše k zemi lodie, opustivše všecky věci, šli sú po něm.

- A. Svaté toto čteme v prvním rozumu, jakož ukazuje skutek, jenž sě stal, jest dosti k rozumu snadné; ale vedlé smyslu duchovního má mnoho velikých smyslův, miením rozumův, jichž sě duše věrná móż darem božím dovtipiti, znamenajíc nejprvé, že 11 zástupové valem sú šli k Ježíšovi, aby slyšeli slovo božie." Byl dobrý kazatel Ježíš: prvé činil, potom kázal; hříechy tupil, ctnostem učil, nemocné uzdravoval, hříešnicé a hříešníky mile přijímal, rád s nimi obcoval s kajícími, a hříechy jim odpůštěl;

lež tupil, slovo božie mluvil; pretože "zástupové valili sú sě k němu, aby slyšeli slovo božie." Zástupów těchto púšť od Ježíše neodlúčila, hlad neodehnal, kněžská kletba neodstrčila, ani potom hrůza smrti zastrašila. I die právě čtenie, že "zástupové valěchu se- k Ježíšovi, aby slyšeli slovo božie!" i nyní sě valé věrní křesťané k Ježíšovi, aby slyšeli jeho slovo.

Dále die: "A on stojieše vedlé jezera Genezaret." Kázal milostivý kazatel podlé jezera na břehu, a jsa tištěn od zástupów, vstúpil jest v lodičku, "a sedě učil jest s lodičky zástupy." V tom ukázal svú velikú pilnost našeho spasenie, a svobodu svatého kázanie, jenž i na púšti, i podlé jezera, zátoky, neb podlé moře, i na moři má mieti svobodu, když lidé chtie slyšeti. A proti tomu kněz Sbyněk, arcibiskup Pražský, s kanovníky byl jest kúpil bulu u papeže Alexandra pátého, v níž jest přilcazoval, aby slovo božie nikdež nebylo kázáno, ani v kaplách od papežów stvrzených, jedné u far a v klášterech, a v kanovnických kostelích. A od té buly s boží pomocí odvolal sem sě k tomu papeži, an ihned po vydání buly umřel, i s kancléřem. Potom odvolal sem sě k jeho náměstku, Janovi XXIII; u něhož nenalez pomoci k vysvobození slova božieho, odvolal sem sě ku pánu bohu, k Ježíšovi, velebnému a spravedlivému biskupu, aby ten mě súdil; a káží v městech, po hradiech, na polích i v lesě, a mohl-li bych kde podobně, kázal bych i na březě, i s lodie, jakož jest učinil spasitel, nám dávaje příklad; neb die čtenie: "Zástupové valěchu sě k Ježíšovi, aby slyšeli slovo božie. A on stáše podlé jezera Genezaret."

- B Tu věz vedlé rozumu duchovnieho, že Genezaret jezero znamená neustavičnost tohoto bydlia v světě, v němž jako na moři jednak jest vzdvihnutie větrem pýchy, jednak dolów spadnutie psotú; protože dobře slove Genezaret, to jest počátek urozenie, neb ihned v břiše matky počíná sě tato psota. Také smrdí jako moře, a jest v něm boj jednoho člověka proti druhému, jako u moři mezi rybami, tak že jakož ryba rybu kazí a jie, tak člověk člověka hubí. Pak stánie Kristovo vedlé moře, jest jeho božství pevnost nade všecka stvoření. Dvě lodí, dvój lid: židovský a pohanský, znamenáta. Vstúpenie Kristovo v lodí Petrovu znamená Kristovo vtělenie z židovstva, z kteréžto lodie

sedě v ctnostech učil jest vyvolené, jakožto stojící na zemi. Lov Petrův, na němž dřely sů se sjeti, znamená sbor křesťanův, z nichž někteří vypadnú. Pomáhání jiných tovarišův Petrovi, jest pohanův obrácených pomoc židovskému lidu. Opuštění Petrovo a jeho tovarišův všech věcí, znamená opuštění panování v světě kněžím, jimž mají jíti po Kristovi.

Jsú ještě jiná naučení ve čtení: Prvé, že lidé mají býti pilní slyšení slova božieho; to v tom se znamená, že "zástupové valili sů se k Ježíšovi, aby slyšeli slovo božie." Druhé, že kazatel má vyprati své sjeti, to jest řeč vyčistiti, již má lidi z moře tohoto světa Kristovi loviti, tak aby kázal čistý zákon boží, ne básní, ani lži, ani neúčitečných řečí, a ovšem jímž by lidi svodil aneb lúpil. Třetí, že kdož v noci, t. v hříše smrtedlném loví, ten nic sobě k spasení neuloví, a zvláště kněz, káže-li v smrtedlném hříše. Čtvrté, že kazatel má povýšiti života nad jiné, a hlube znáti pána boha; neb die Kristus Petrovi: "Vez na vysoké" neb na hlubinu. A kdy tak učiní kazatel, tehdy sjetí slova božieho, z přikázanie Kristova, vyvrhne mnoho lidí z moře tohoto světa, to jest z pýchy, z hněvu i z smilstvie, i z jiných hříchův. Ale sjeti se prodrú, neb mnozí počnouce býti dobří kázáním slova božieho, potom odstupují.

- C. A tu věz, že troje jsú sieti: Prvé jsú Kristovy, a jsú svazek ctností v zákonu Kristovu. A ty sieti vieží se nití lásky svaté v syniech božích vyvolených, kterážto nit na šest stran musí jíti; nejprvé vzhůru k bohu, pak k lidem, nahoru k svatým v nebesiech, dolův k svatým u předpekli, na pravici zde k přátelům, na levici k nepřítelům, za se k otcům svatým, před se k budoucím. Druhé sjeti jsú dáblvy, a ty sů svazek zlostí, svázaný dáblvů závisť. O těch sietech die Abakuk prorok v 1 k. 15 v., že dábel vtáhl jest lid v svú vrš, a zahrnul v sieti své. A David die, Žalm 141, 10: Padnú v sjeti jeho hříšníci. Běda jim, kto jsú v jeho sietech! Třetí sjeti jsú ustavenie světská, jenž nemají založení v božiem zákoně; a v ty sjeti lapají i svěští i duchovní. Držmež my se sieti Kristových, abychom neostali na věky v sieti ďáblově. Speřme sjeti lásky: což sme zmeškali v milování boha a bližního, omyjme to slzami a svatým pokáním.

Ještě znamenám ve čtení Kristovu velikú pokoru, že prosil jest Šimona, aby od země, t. od břehu, malíčko lodí odstrčil. V tom učí pány a preláty, aby raději pokornú prosbú a napomenutím své poddané v poslušenství vedli, než ukrutností; neb die Seneka pohan, že ušlechtilá jest mysl člověka, lehčejie se dá vésti než táhnúti. Protož múdří najprvé pěkně prosie a napomínají, ale blázniví ukrutně přikazují; jimž die Ezechiel prorok v 34 k 4 v.: S ukrutností přikazovali ste a s mocí. Také znamenám Petrovu pokornú řeč, že die: "Přikazatelil" Aj Kristus prosí, a Petr za přikázanie přijímá; protož die: "přes celú noc pracujice, nic nepopadli sme; avšak v tvé slovo," t. poslúchaje tvého slova, "rozestru sieti." Učinil Petr vůli Kristovu, mnoho ulovil; padl "k kolenoma" neb k nohám Ježíšovým, řka: "Vyjdi ote mne, nebt člověk hříšný jsem." Jako by řekl: Nejsem hoden pro hříechy své, aby ty se mnú na lodí byl. Tu jest naučení každému člověku, kterýž napomínáním svým, kázáním neb učením mnoho lidí k dobrému přivede, aby padl na svoji koleně k Ježíšovi, a jemu chválu vzdal a ne sobě, pamatuje, že die Kristus v 17 k. 10 v. S. Luk.: Když učiníte všecky věci, kteréž sú přikázány vám, řcete: Sluhy nestatečné jsm! Ale tu věz, že když die Petr: "Vyjdi ote mne, pane!" die S. Augustin, že Petr bláznivě a sprostně mluvil jest: jako by nemocný lékař, an k němu přišel a uléčiti ho chtěl, jemu byl řekl: Vyjdi ote mne, nebt jsem nemocen. To Augustin. Ale že Petr z pokory řekl, Kristus pokorný s ním ostal; jemu chvála na věky! Amen.

NEDELE ŠESTÁ PO SVATĚ TROJICI.

S. Mat v 5 kapitole, 20-24 verši.

V ten čas ř. J. u. s.: Věru pravi vám (svým učedníkóm): nebude-li hojnějšie (t. věččie) spravedlnost vaše, než mistrův a zákonníkův, nevejdete v královstvie nebeské. Slyseli ste, že řečeno jest starým [v božiem zákoně, Exod. v 20 kap. 13 v.]: Nezabieš (t. neřádně člověka)! neb ktož zabie, hoden bude súdu (na smrt odsúzenie). Ale já (bóh váš a mistr) pravi vám, že každý (člověk), ktož se hněvá (neřádně bez viny) na bratra (blížnieho) svého, hoden bude súdu (aby ho súdili k zatracení); a kto die (neřádně ze zlosti) bratru svému: Racha! hoden bude odsúzenie (k věčnému ohni); a kto die (neřádně): Blázne! hoden bude pekelného ohně. Obětuješ-li dar [t. obět neb kterýj skutek] svůj k oltáři, a tu vzpomeneš, že bratr (blížní) tvój má něco proti tobě, opusť tu dar svůj pléd oltářem, a jdi prvé k pokoře bratra svého (neb pokoru učíš bratru svému); a pak [neb tehdy] přida, obětovati budeš dar svůj.

- A. Milostivý náš spasitel, chtě v pravú lásku své učedníky uvesti, již králevstvie nebeské se otvierá, učí je, aby ani :se na bratři zle hněvali, ani jich zle popůželi, ani jich haněli, a tak ovšem aby nezabýjeli. Pakli se komu přihodí, že proti bratru zavíní, velí spasitel, aby když vzpomene, nic neobětoval, jedné ač prvé smieři se s ním, jemuž jest zavínil. A že sú toho neplnili mistři a zákonníci, protož die spasitel svým učedníkóm, a tak všem křesťanóm: "Věru pravi vám: nebude-li hojnějšie spravedlnost vaše, než mistrův a zákonníkův, nevejdete v královstvie nebeské." Tu věz, že mistři sluli sú ti, jenž sú zákon boží vykládali lidu, kterak mají rozuměti. Ale zákonníci sluli sú ti, kteříž nad obec vytrhše se zvláštním obyčejem, i rúcho sú měli zvláštni, i obyčeje jiné: jakož i ve čas jsta tě dvě rotě, to věz mistři a zákonníci, a daj pán bóh, aby nebyli horší nežli onil. Oni sú najviece se milostivému spasiteli protivili; protož nazval jest je Kristus hadovým pokolením, syny ďablovými, po-

krytci, pokolením nevěrným, cizoložným a najhorším. Pokrytci proto, že sú sě před lidmi zdáli jako spravdiví, a činili sě jako spravdiví, nejsúce; protož die spasitel učedníkóm: "Věru pravi vám: nebude-li hojnějšie," t. věččie, "spravdivnost vaše než mistrów a zákonníkův, nevejdete v králevstvie nebeské."

- B. Tu věz, že spravdivnost jest ctnost, již člověk dá každému, co na koho slušie; a tak když dá bohu člověk, což na něho slušie, to věz slávu, poctivost neb poslušenstvie, drže všecka jeho přikázanie, tehdy jest k bohu spravdivný neb spravdivý. A že nemóz tak býti spravdivý, by ihned i blížniemu nebyl spravdivý, protož dá blížniemu, co na něho slušie; a že slušie k blížniemu, aby ho miloval jako sám sě, přje jemu dobrého jako sobě, a nečině jemu křivdy, a tak nehněvaje sě na něho bez viny, ani říkaje jemu racha! neb blázne! tehdy jest k blížniemu spravdivý. A že mistři a zákonníci ne tak sú sě měli ku pánu Ježíšovi, neb sú ho nečili jako boha, přikázanie jeho sú nedržěli, ani jako blížnieho sú milovali, ale brž hněvali sú sě darmo na něho, a hekali sú jemu blázen, opilec, žráč, dábelník, Samaritán, svódcě, ruhač, a že nenie od boha, proto že svátku jich nesvěti, protož byli sú nespravdiví i k bohu i k blížniemu. A že sú učili lid, jedné aby nezabíjeli, ale hněvu sě nebránili, protož byli sú i v skutku i v učení před bohem nespravdiví, ač sú sě zdáli před lidem spravdiví. Protož oznamuje jich nespravdivosti spasitel, chtě aby učedníci jeho byli spravdiví, die: "Věru pravi vám: nebude-li spravdivnosti vaše hojnějšie než mistrów a zákonníkův, nevejdete v královstvie nebeské." Neb jich spravdivnost byla jest omylná, že sú mněli, by jedné skutek zlý byl hřiech smrtedlný a božieho přikázanie přestúpenie, a zlé myšlenie by nebylo hřiech smrtedlný; ale učedníkův Kristových má býti spravdivnost, aby sě i od zlých myšlení varovali. Protož die dále: "Slyšeli ste, že řečeno jest starým: Nezabíeš! neb ktož zabíe, hoden bude súdu. Ale já pravi vám, že každý, ktož sě hněvá na bratra svého, hoden bude súdu."
- C. Tu věz, že zabitie člověka móz býti někdy dobře, a někdy zle: Dobře, když z přikázanie božieho, řádem a z lásky, zlého člověka súdcě, neb obec, neb jiný někto zabíe; neb die bób

v knihách Levitici v 24 k. 16 v.: Ktož láti bude bohu, smrti umři! A že die čtenie: "Řečeno jest starým: Nezabieš!" v knihách Exodi v 20 k. 13 v., "neb ktož zabie, hoden bude súdu," t. aby byl odsúzen na smrť; neb die bôh v knihách Levitici v 24 k. 17 a 19-20 v.: Ktož bíti bude člověka a zabie, smrti umři! Ktož učiní ránu kterému svému měštěninu, jakož jest učinil, tak i jemu sě stane: zlomenie za zlomenie, oko za oko, zub za zub dá; jakůž učiní poškrvnu, takůž aby trpěl, bude připuzen. Proti tomuto božímu ustavení jsú obecne kniežata, páni i měštěné, jenž morděře zle propuštějí na penězích, sami je berúce, aneb peníze za odklad odsuzující. I kde u zemka naučili sù sě, aby za sedláka dali pět kop? i tak-li jest lacin člověk, jenž stojí za vešken svět? Kde sù vzěli naučenie, aby měštěnin byl dražší desieti neb pěti kopami než sedlák? a panoše dražší čtyrydcieti kopami než měštěnin? a pán padesáti než panoš? Bôh váží lepšieho vice: bude-li sedláček svatý, a zabie ho vládyka bez viny, jako Kain Abele zabil, a panoše bude zlý zabit od druhého také od zlého, i zdalit pán bôh neváží vice svatého sedláčka, než panoši zlého? Také neviem, kde sù sě naučili súdcie, dávati pokánie vražedníkú, aby šel neb jiného najal do Říma a do Cách za toho, jehož jest nevinne zamordoval? proč nesúdie jako bôh prikázal, řka, III. Mojžíšova 24, 17: Ktož zabie člověka, smrti umři! Psáno jest, 3 Reg. 20, 42, že prorok řekl jest k králi židovskému Achab, že propustil Benadab, krále Syrského: Toť die pán: Proto že's propustil muže hodného smrti z ruky své, bude duše tvá za jeho duši [t. život za život], a lid tvój za jeho lid. A to sě stalo, že zabit jest, a lid jeho zmordován. Opět král Saul, 1 Reg. 15, 9, že nezabil Agag, krále Amalechitského, zbavil ho bôh králevstvie, a potom zabit jest od pahanóv. I kterakž tehdy nehřešie nynějši súdcie, jenž morděře zle propuštějí na penězích, neb pro priezeň? ano bôh die, II. Mojžíšova 20, 13: "Nezabieš!" to věz bez viny a neřádne člověka; "neb ktož zabie, hoden bude súdu", t. aby ho odsúdili vedlé písma božieho, jenž die, II. Mojžíšova 21, 12: Ktož bíti bude člověka a zabie, smrti umře.

D, A vážiti má člověk to prikázanie: "nezabieš," aby nezabil člověka na těle, ani sám tepa, ani radú, ani ponuknutím, ani otrá-

vením, ani odsúzením, ani nebráněním, když můž obrániti; aby nezabil kto ani kterým přivolením k zabiti člověka nevinného, ani pobráním statku, pro něž [pro pobranie] by hladem umřel, ani zadržením almužny. Neb die S. Ambrož: Krm chlebem lačného, nekrmil-li's, umořil si, to jest, umřel-li jest hladem. A svatý Pavel die k Římenínóm v 14 k. 15 v.: Nerod krmí svú toho ztratiti, pro něhož Kristus umřel jest. A to miení, jakož tudiez píše S. Pavel, aby zlým příkladem neuvedl v zatracenie člověka, pro něhož Kristus umřel jest; neb zabitie na duši hřiechem, jest těžšie než na těle. Protož má člověk velmě se ostřiehati, aby nižádného nezabil na duši zlým učením, zlú radú, zlým příkladem a zmeškáním dobrého naučení. Protož die S. Řehoř, že koliko lidí zmordujeme zlým příkladem a zmeškáním, toliko hodni jsme smrti. A nevěří-li kto Řehořovi, ale věř Kristovi, jenž die v 18 k. 6 v. S. Mat.: Ktož pohorší jednoho z těchto maličkých, jenž v mě věrie, hodné jest jemu, aby zavěšen byl žernův osličí [jímž osel neb oslice mele obilé] na hrdlo jeho, a byl pohřžen v hlubokosti mořské. O milý Kriste! by každý, jenž jiné horší zlým příkladem, byl tak utopen, málo by kněží a zákonníkův ostalo, počnůce od papeže až do najmenšieho, jenž jest pilen lakomstvie, pýchy i smilstvie! I kam by se děli kuběnáři_ knězie i mnišie, a my moře nemáme? a snad s ženami svými, by měli žernovy u potocě topeni býti, zastavili by potok, a učinili by rybník! Daj, pane Kriste! at nejsúce na těle ztopeni, kají se i s kuběnamí, aby nebyli na věky u pekle pohřženi. Daj také, milý Kriste! at tebe poslúchajíce, všichni držíme právě to přikázanie: "Nezabieš!"

- E. Dále die Kristus: "Ale já pravi vám, že každý, ktož se hněvá na bratra svého, hoden bude súdu." Tu věz, že jeden jest hněv dobrý, k němuž jest člověk zavázán pod věčným zatracením; neb die bůh, Efezským 4, 26: Hněvajte se, to věz na hřiechy, a nerodte hřěšiti. Protož die S. Jan zlatoústý, De op. imperf. om. 11.: Někdy se hněváme hodně a laskavě; neb nebude-li hněv proti hřiechóm, ani učenie bude platno, ani súdové prospěji, ani hřiechové budú skroceni; protož spravedlivý hněv jest máte poslušenstvie. Protož netoliko nehřěší, ktož se s příčinú hněvá, ale zasluhuje; neb nehněvá-li se, hřěší. Neb ho-

věnie nerozumné hriechy rozsievá, zmeškánie krmí, a netoliko zlé lidi, ale i dobré volá k zlosti. To zlatá ústa. Pak druhý hněv jest zlý, a ten jest nezřízená žádost pomsty. A tak když kto bez viny žádá někaké pomsty na svém bližním, tehdy se hněvá; pakli on jest vinen a tento se sám mstí, tehdy opět se hněvá, a tak přestupuje božie přikázanie, a jest hoden súdu. Protož die spasitel: "Ale já pravi vám," netoliko aby nezabýjeli, "ale že každý, ktož se hněvá na bratra, hoden bude súdu," t. aby byl súzen k věčnému zatracení. A věz, že když se na koho hněváš pro hriech, sám nemaje vědomě do sebe hřícha smrtedlného, tehdy ho právě miluješ; ale když se naň pro hriech nehněváš, tehdy ho nemiluješ, a ovšem táhneš-li ho k hříechu, neb přivoluješ-li jemu. Protož věz, že člověka zlého máš milovati, ale zlosti jeho nemilovati; protož dobře važ božie stvoření, a to miluj, t. člověka, a hříech rozumem znaj, a toho nemiluj, ale brž naň se hněvaj. A tak poznáš, jakož die S. Augustin, že jiné jest se hněvati na bratra, a jiné na hriech, a že na bratra se nehněvá, ktož se na hriech hněvá. Ale dieš: Poňavadž hněv zlý jest žádost neřádná pomsty, tehdy neslušie žádati pomsty na bratra, jenž jest vinen. Tu věz, že rozličně člověk mŏž poblúdit v žádosti pomsty: prvé, žádá-li na nevinného; druhé, žádá-li mimo řád od boha vydaný; třetí, žádá-li pro svú pomstu, neb pro chlúbú svú; a pro každý taký hněv hoden jest člověk súdu.

Dále die Kristus: "A kto die bratru svému: Racha! hoden bude odsúzenie." Tu věz, že "racha," jakož die S. Jeronym, židovské jest slovo, a tolik jest řečeno z hněvu, jako by řekl: "bezmozký;" ale svatý Augustin die, že "racha" jest znamenie, jímž člověk ukáže hněv srdečný: jako očí mrdnutie, nosu ukřivenie, neb úst ukřivenie. A tak když kto hněv ukazuje, řka: Bu! neb: Mrňau! neb kterak kolivěk jinak, neb očima ukáže, neb jazyk vyplází, ústa ukřiví, neb pípek, jiní říekají cíbek, proti komu

- F. učiní, ten svému bratru říeká racha, a jest hoden odsúzenie. Dále die spasitel: "A kto die," t. bratru svému: "Blázne!" rozuměj, když die z hněvu ku potupení, "hoden bude pekelniego ohně." To mají vážiti háncie, a zvláště kněžie a žáci, jenž vadiece se o obroky, vypisují na se, což mohú najhoršieho. Také mají to vážiti ti, jenž píši na druhé divná hanění, když jim dluhu ne-

platie; a také všickni, kteříž jiné hanějí. O, poňavadž kto diy bratru svému, t. kterému kolivěk bližnímu, ze zlosti: Blázne hoden jest věčného ohně, i kterak ti nejsú hodni, kteříž blíž nieho nazývají kacieřem, nevěduce do něho kacieřstvie' a zvláště nazývají-li z závisti, proto že jich hříechy tupí, jak(sú nazývali kněžíe a zákonníci Krista bludným a kacieřem.

Také vážiti máme, že Kristus v tomto čtení položil jest tři stupně hříecha: prvý stupeň, hněv toliko v srdci; druhý, hněv v srdci s ukázaním znamení zevnitř; třetí jest hněv s lánin neb s haněním řečným neb psaným; tak že člověk hněv mí v srdci, potom ukáže jej znamením, a třetí vymluvením rozum ným neb vypsáním. Prvý stupeň hříech veliký, druhý věččí třetí najvěččí. Též také položil jest Kristus tři stupně pomsty t. súd, odsúzenie, oheň věčný. Skrže ty tři věci znamenal jes Kristus muku pekelní, k níž bude člověk prvé súzen, druhé od súzen, a třetíe ohněm mučen; a tak súzenie bude těžké, odsú zenie těžšie, a ohně trpěníe najtěžšie. A tu trojí pomstu bud(člověk každý nekající trpěti za každý hříech smrteľný, ač jedei hříešník více bude trpěti než druhý. A že z těch tři stupňo~ hříecha můž se člověk káti, a také můž se jich nedopúštěti protož Kristus die: "hoden bude súdu, hoden bude odsúzenie hoden bude věčného ohně." A nedie: "hoden jest," jedné ač b} se nekál konečně; neb nižádný hříešník, hřeše myslí, slovem neb skutkem, nenie konečně zatracen, jedné ač se konečně ne bude káti. Protož aby člověk měl hojnějši spravedlnost, než si měli mistři a zákonníci, musie držěti lásku k bližnímu svými i v srdci, i v slově, i v skutku, a jest-li jemu co vinen, aby po korně odčinil. A že všichni skutkové bez lásky jsú bohu ne vzácní, protož má člověk prvé v lásce býti, a pak jiné skutk} činiti; protož die dále Kristus: "Obětuješ-li dar svůj k oltáři a tu vzpomeneš, že bratr tvój má něco proti tobě, opust tu dai svůj přěd oltářem a jdi prvé k pokořě bratra svého, a tehď obětovati budeš dar svůj."

- G. Tu věz, že v každém skutku našem tři věci máme znamenati t. chválu boží, prospěch bližního, a své zaslúzenie. A ač naj prvé máme zřieti k boží chvále, však milostivý pán nechcE chvály mieti od nás bez našeho prospěchu a bez našeho blíž

nieho prospěchu; protož die S. Jan zlatoústý: Viz milosrdenstvie božie, jenž více hledí k lidskému prospěchu, než k své chvále; neb více miluje svornost křestanův, než své dary. Protož die: "Obětuješ-li dar svůj k oltáři," a dále. Z toho máš, že nižádná oběť nenie vzácná bohu bez lásky. A to máme my knězie vážiti, abychom nepřistúpali k oltáři, máme-li který hřiech do sebe smrtdelný, a zvláště hněv v srdci, a bližních popuzenie ze zlosti a haněnie; neb die spasitel: "Obětuješ-li dar," t. mieníš-li v srdci obětovati kterou kolivěk věc bohu, neb který kolivěk skutek učiniti, "a ty vzpomeneš, že bratr tvůj," který kolivěk, "má něco proti tobě," t. že ty jsi jemu vinen, "opust tu dar svůj," to jest neobětuj, aniž čin kterého skutka, "a jdi prvé, pokař se bratru," to jest, učiň dosti napřed bohu a bližniemu; neb tak smieř se s bohem a s bratrem, budeš mieti boha ku pomoci i bratra, aby hodně obětoval bohu který kolivěk dobrý skutek; protož die spasitel: "a pak," neb "tehdy přida, obětovati budeš" t. důstojně "dar svůj," t. skutek dobrý. Aj ted máš jistého biskupa Ježíše, jenž nedie: Daj mi, a já tě rozhřeším toho, co's učinil proti bratru svému; ale brž nechce nic od tebe vzieti, jeliž bratru odložíš a s ním se smieříš. Ne tak činie pohřiechu! všickni knězie; neb mnozí velé sobě dáti, a potom bratru odčiniti, aneb dějí: Já tě toho rozhřešuji!

Ale snad dieš: Bratr, jemuž jsem vinen, umřel jest; druhé, neviem, kde jest; třetí, že nechce smlůvy; čtvrté, že snad nesmieš

- H. se jemu vzjeviti; páté, že nemůžeš jemu dosti učiniti. Tu věz, že neobtěžuje spasitel nižádného nepodobnú věcí; protož miení Kristus, aby člověk odčinił bližniemu, když podobně móż, aby na něm nesešlo, a také když znamená, že by bližní nebyl ke zlému popuzen. Protož k prvému diem: Umřel-li jest bratr, ale bůh jest živ, jemuž zvláště má se člověk pokařiti; a učinil-li jest křivdu bratru na zboží, a má čím odložiti, tehdy -má dietkám neb přátelóm odložiti. Též nevie-li, kde jest, a též jest-li daleko, že nemóż podobně k němu přijiti. A pak nechce-li slyšeti a přijeti dosti učiněnie, jakož die třetí kus, již tento nebude jemu vinen; jedné ač by potom chtěl přijeti, tehdy má vždy rád dosti učiniti. Pak čtvrté, když nesmie se jemu zjeviti v zavinění, neb mohlo by snad mnoho zlého z toho zjevně přijiti, tehdy musí

opatrně učiniti, neb skrze jiné lidi: jako vzal-li co, aby vrátil též neb tolikéž; pakli jest jiné zavinění, jako že mu dceru zprzil, neb manželku, tehdy mlčeti s tím a bohu se pokoriti, a dosti za hřiech učiniti. Páté to se samo vymlouvá: neb poňavadž nemůž dosti učiniti, bohu to má poručiti, neb jemu má býti prvé každé odloženie. Neb on jest, proti němuž jest nejprvé každé zavinění, a tak proti každému člověku; protož nemůž nižádný dosti bohu učiniti, jeliž dosti učiní jemu i každému jeho stvoření, proti němuž zavinil jest. Protož nemá člověk věřiti kněžím a zákonníkům v tom, když řkú, že má jim člověk penězi dosti učiniti, jakož oni žádají na zpovědi.

- I. Ale má věděti člověk, že najzvláštnější a najpřístupnější skutek k dosti učinění hříšníku, jest mieti srdce skrušené, neb die David, Žalm 51, 19: Obět bohu duch zamúcený, srdce skrušené a pokorené. A ta obět, duchovně k oltáři duše dána, viece by prospěla k tomu hříšnému, i vši cirkvi svaté, než obět tělešná, již by položil na oltář kamenný v kostele; neb poňavadž člověk hřiechem učině proti bohu, činí proti vši cirkvi svaté, tak že jí utrhne v sobě pomoc, protož má zase dosti učiniti cirkvi svaté, již navrátě se, aby v nebesiech světi měli radost, a v zemi i u předpekli měli pomoc. Učmež se právě obětovati, tak abychom nejprvé hřiechu se ostřiehali; pakli sme shrěšili, abychom ihned duch skrušený a srdce pokorné bohu obětovali na oltáři vnitřním, o němž die bůh, III. Moji, 6, 13: Oheň bude hořeti na oltáři mém, jenž nikdy neuhasne. Oheň ten jest milování boha a blížního, to nemá nikdy uhasnutí v duši člověka. O tom ohni die spasitel, Lukáš 12, 49: Přišel sem, abych pustil oheň v zemi, a co chci, jedné aby hořelo? t. srdce tím ohněm. A k tomu ohni, jakož die boh, má příkládati kněz, aby hořelo. Kdež vezmem lepšího kněze, aby ten oheň v nás zachoval, než jest Ježíš, kněz náš veliký? jenž učí nás, abychom měli věččí spravedlnost než mistři a zákonníci, abychom nezabili nižádného, ani se hněvali darmo, ani dávali znamenie hněvu, ani haněli bratra svého; pakli sme co zavinili komu, ale abychom odčinili, a potom obět, to jest dobrý skutek, na oltáři duše bohu obětovali. Obět prvá, hřiechu želenie srdečné; druhá, boha milování; třetí, modlitba; čtvrtá, k blížnímu učiniti

milosrdenstvie; pátá, v dobrém setrvánie. Ktož ty oběti dává bohu, ten neukazuje se před bohem bez oběti prázdný; neb die bôh, II. Mojžíšova 23, 15: Neukážeš se přede mnú prázdný. To kněžie na svú miskú takto vykládají: Neukážeš se v kostele bez ofěry, ale s ofěrú u oltáře. Známe to, že dobře činie, ktož ofěrují; ale my zle činíme, když ofěry lakomě žádáme. Dajž milostivý spasitel, abychom tak učinili, jakož jest v tomto čtení nám rozkázal. Amen.

NEDĚLE SEDMA PO STATĚ TROJICI.

S. Marek v 8 kapitole, v 1-9 verši.

V ten čas, když zástup mnohý (v lidu, neb veliký) bleše s Ježíšem, a neměli sú (t. lidé v zástupě), co by jedli, svolav učedníky své, vece jim: Líto mi jest zástupu! neb aj již tři dni trpie mě (t. se mnů), a nemají, co by jedli; a pustími je lačny v dóm jich (t. domów každého), ustanú (neb zhynú) na cestě, neb někteří z nich z daleka sú přišli. A odpověděli sú mu učedníci: Odkud je kto teď moci bude nasytiti (jako by řekli: Kde by vzal, kdo by je nakrmiti chtěl) chlebmi (neb chleby) na púšti? I táza se jich (pro jich naučení, t. řka): Kolik chlebów máte? Kterž řekli sú: Sedm! I přikázal jest zástupu siesti na zemi. A vzem sedm chlebów, chválu (bohu) učiniv, lámal jest (obyčejem svým) a dal jest učedníkóm svým, aby kladli; a kladli sú zástupu (lidu). A miechu rybičky nemnohé; i těch požehna a káza klásti. I jedli sú, a nasyceni sú byli; a sebrali sú, co jest zbylo z úlamków (neb otrusków, neb zbytków), sedm košov. A bleše těch, kterž sú jedli, čtyři tisíce lidí; i pusti je (domów).

- A. Spasitel náš vedlé tohoto čtenie ukázal jest, že jest pravý bůh a pravý člověk: bůh, že veliký lid nasýtil z nemnohých chlebów; člověk, že obcoval tělesně s lidmi. A ukázal také i pilnost svú k našemu spasení, že tři dni kázal na púšti, i milosrdenstvie, že jest řekl: "Líto mi jest zástupa." Dal jest také naučení kniežatóm duchovním i světským: prvé, aby se tázali, kdy co chtie užitečného učiniti. Aj die čtenie: "Svolav učedníky své," řekl jim: Líto mi jest zástupa!" Tu die výklad: Svolává učedníky, aby naučil povýšené menším jich rady dávati. Druhé naučení, aby kniežata, páni a preláti byli svým lidem milosrdni, v núzi jim jiesti dali, aby nezhyňuli; a knězie zvláště, aby chléb, kterým mají od něho za almužnu, aby před chudé kladli. Třetí naučení, aby ostatky zbírali a dávali chudým, aby nezahynuli. Ale ty ostatky nynie radějiše dávají psóm neb sviním,

nežli chudým Kristovým údóm; a tiem činem ukazují, že jsú jim psi milejší než chudi! To ke čtení, jakož slova záležie.

Duchovnie naučenie jest, že biskup, farář, neb jiný kněz nad lidem ustavený, má jakožto Kristus býti pilen kázanie, a klásti slovo božie před lid, aby nezhylnul na cestě, jíž jiti má k radosti věčné; a lid aby tři dni trpěl, to jest, od hříechu se odchýle, jakož die S. Augustin, k bohu se myšlením, mluvením i skutkem obrátil; neb těch milostivý spasitel domův bez pokrmu lačných nechce pustiti, aby nezhylnuli na cestě. Neb obrácení a kající na cestě by tohoto světa zhynuli, když by božieho slova nepoživali; protož mají býti božím slovem napomínáni. To Augustin. A opět die: O by řekl, pane Ježíši! o nás: Nechci, aby lační zhynuli! Ale rač nám dáti pokrm, abychom k cestě, jenž do vlasti nebeské vede, mohli přijíti; nebť mnozí v té cestě hynú, ale jedno ti, kteříž s tvého stolu krmě nepožívají. To Augustin. Váží také S. Augustin, že die spasitel: "Pustím-li je lačný v dóm jich, ustanú na cestě; neb někteří z nich z daleka sú přišli.

- B. A die takto: Jistě velmě má vážena býti milostivá řeč, kteráž jest z úst pravdy vyšla, jenž die: "Někteří z nich z daleka sú přišli." Neb jest některý člověk, jenž nic křivého, a nic porušení tělestného jest neokusil, k boží službě chvátal jest; ten jest z daleka nepřišel, neb svým neporušením a svú nevinú velmě blízký jest byl. Některý nižádnú oplzlostí, nižádnými zlostmi nejsa poškrvněn, jedné manželstvie zkusiv, k službě duchovní se obrátil; ten jest nepřišel z daleka, neb jest požíval manželstvie pojčeného, a nehodnými věcmi nezblůdil jest. A někteří po tělestných hříšiech, někteří po křivých přísahách, někteří po krádeži, někteří po vraždách ku pokání se vracují, a k boha všemohúcieho se službě obracují. Jistě ti z daleka ku pánu se navracují! neb čím kto jest více poblůdil, tiem dále jest od pána odstúpil; neb syn marnotratců, jenž jest otcě opustil, odšel jest do vlasti daleké, v niež jest svině pásal, neb jest hříechv krmil. Protož dáni bulte pokrmové i těm také, jenž z daleka přichodie; neb obráčených hříšníkům pokrmové svatého naučenie mají dáni býti, aby v bohu byli posíleni a sil nabyli, kteréž sú svými hříechy potratili; jimž tiem více jest od kazatelův potřebie svatým učením nasycenu býti, čím více jsú

hříechy zemdleni, a zasě sů sě navrátili. To vše S. Augustin. A týž rozum pokládá i svatý Beda, i svatý Remigius.

Dajž milostivý spasitel, aby ti, kteříž jsů z daleka, t. z velikých hříechův, již nezhynuli; a kteří ještě sů nepřišli k Ježíšovi, aby sě navrátili, a jeho chleba duchovnieho poživali: jeho slova i těla, jsůce tři dni s ním, to jest, majíce pravú vieru, naději i lásku k němu; neb tak sadnúce na zemi, to jest, žádosti tělestné potlačiece, jedli by z sedmi pecencův, t. účastni by byli sedmi darův ducha svatého, jichž udielě milostivý spasitel, dávaje každému vedlé své vůle, aby jsa nasycen každý vyvolený, s ním v radosti na věky odpočíval. Amen.

NEDELE OSMÁ PO SVATÉ TROJICI.

S. Mat. v 7 kapitole, v 15-21 verši.

V ten čas ř. J. u. s.: Ostřiehajte sě (varujte sě pilně) od falešných prorokův Jjenž zle jsú živi a lež káží, jenž přichodie k vám v rúše ovci (t. ve jmenu křesťanském. v důstojenství kněžském a v řeči sladké), a vnitr (v úmysle) Jsú vlcie hltaví (jenž žerú na cti i na statku; po ovociach (skutciach) jich poznáte je. 1 zdali (jako by řekl: nic) zbierají Jlidé] s trnie viněnký (jahody vinné), a s bodlákův (neb s hlohožie) fíky? tak (t. jest, že) každé dřevo (štěp, člověk) dobré ovoce (skutky) dobrá činí Jnese neb plodí, ale zlé dřevo (zlý člověk) zlá ovoce (zlé skutky) činí; nemóž dřevo dobré (t. jsa člověk dobrý) ovoci Jskutkův] zlych činiti, ani (doslyš: móž) dřevo zlé (člověk zlý) ovoci (skutkův) dobrých činiti. Každé dřevo (každý člověk), kteréž nečiní (konečně) ovoce Jskutku] dobrého, vyřezáno bude (z štěpnicě Kristovy, jenž jest sbor svatých) a v oheň Jvěčný vrženo; protož (že) Jsú dřevo zlé] po ovocih Iskutciach] jich poznáte je (konečně). Ne každý, ktož říká mi: Pane, pane! vejde v královstvie nebeské, ale ktož činí vůli otcě mého, jenž v nebesiach jest, ten vejde v královstvie nebeské.

- A. Spasitel milostivý, znaje všechny věci, minulé i budoucí, a jsa nesmierně dobrý, máje lásku k svým vyvoleným, vystřihá je od budoucích zlých póték, jež by mohli potkati od falešných prorokův; o nichž praví, že Jsú pokrytci, řka, že Jsú vlcie lapaví neb hltaví v rúše ovci, to jest ve jmenu křesťanském, v důstojenství něžském, a v řeči sladké. A že Jsú vlcie hltaví, jest tento důvod, že konec, pro který pracují, oň stojí a s nímž okolo j.dů, Jsú peníze. A tak preláti, kazatelé, knězie, mnišie, zákonníci, jenž drží jmeno křesťanské a důstojenství, kteréžto slušie na ovčě Kristovy, a hledí k lakomství rozličnými obyčeji, lapajíce lidský statek, všichni tací Jsú falešní prorokové, proto že jiné ukazují v skutciach, a jiné ve jmeně a v důsto-

jenství; a jsou vnitř vlci hltaví, že žádost jich jest v lakomství. Origenes die: Oni sú byli prvé falešní proroci, kteříž sú se protivili pravým prorokům, nuzece je až do smrti: jakožto Jeremiáše, Micheáše, a jiné mnohé proroky; ale tito již falešní prorokové a falešní křesťané kto jsou, jedné ti, kteříž právě křesťany bez milosrdenství pudie a tlačie, a někdy, když mohou, i meči zabíjejí, aneb svými zlými obyčejí a příklady? To Origenes. Pak svatý Ambrož die takto: O všech můž rozumieno býti o těch, kteříž jiné postavú svú a řečí slibují, a jiné skutkem ukazují. S. Jan zlatouústý die: Všichni křesťané prorokové slovú, kteříž k království, k kněžství a k prorokování [t. k kázání] mazáni sú; neb nemůž nižádný prorockých vykládati úmyslův, nemá-li ducha prorockého. To řekli sme proto, abychom ukázali, že proroci, o nichž Kristus mluví, doktorové jsou, to jest učitelé. To zlatá ústa.

Z těch řečí těch tří velikých učitelův máš, že falešní prorokové v tomto čtení mienie se bludní učitelé a zlí falešní křesťané, a zvláště ti, jenž pod jmenem svatosti a pod Kristovým hltají

- B. statek lidský. Od nichž velí se Kristus nám ostříhati pilně: prvé proto, abychom se nedali svěsti od následování jeho; druhé proto, že jich obcování kazí jiné; třetí proto, že netoliko jich lapání neb lúpež škodí lidem, ale přivolenie k tomu lúpeži; a čtvrté proto, že jich zlost přikrytá věrným křesťanům velmě jest škodlivá, když se jím nevystřehú. Ať protot die spasitel: "Ostříhajte se od falešných prorokův, jenž přichodí k vám v rúše ovcí," t. jako by byly ovce Kristovy, "a vnitř jsou vlci hltaví;" to jest, úmysl mají lakomý, aby lidi lúpili a svodili po své vůli. A jistě třeba jest pilně se ostříhati; neb Kristus die v 24 k. 5 v. S. Mat.: Mnozí přijdú ve jmeně mém, řkúce: Já jsem Kristus! a mnohé svedú. A opět die, Matouš 24, 24: Vstanú falešní Kristové a falešní proroci, a dadie divy veliké a zázraky. Kto jsou falešní Kristové? jedné každý ten, jenž jsa zle živ, die, že jest kněz nejvyšší mazaný, a že má moc v zemi s Kristem rovnú, a můž ustaviti což chce nad zákon Kristův, a zas proměnit; a tak mnohé svodí. A má mnoho falešných prorokův, jenž po světě jedú, aby hltali statek lidský a lapali. A velí je znáti Kristus, ne po rúše, ale po ovocích, to jest po skutcích;

neb člověk jest jako štěp, a jeho skutek jest jako ovoce, jenž má pochop v miezdě a v kořenu dřeva: též skutek má založení vnitř v člověku, v rozumu a v žádosti, tak že jest-li rozum pravý a žádost dobrá, tehdy skutek bude dobrý k spasení: pakli žádost jest zlá, tehdy bude skutek zlý. A že falešní proroci zevnitř mají způsob ovčí, protože velí je znáti po skutcích, jakož dobrota dřeva má známa býti po ovoci, ale ne po listí, ani po kuoře, ani po vysokosti.

C. A když budeme pilni toho poznání, uzříme ovoce prelátské: kletbu na ty, jenž káží pravdu, a na ty, kteříž jich zlého přikázanie neplní, neb že jim po jich vůli nedadie, co rácie, aneb kteří jim co málo zavinie; mělo by býti ovoce požehnání, ale jest kletie červivé, jehož pán Ježíš nelíbí. Druhé jich ovoce jest, služby božie stavenie a zapovědění, ješto by mělo býti služby rozmnožení. Třetí ovoce jich jest, zbožie hromáždění lakomstvím i svatokupectvím. čtvrté ovoce jest smilstvie, jímž sú velmě zčervivěli. A to čtvero ovoce nesú a plodie zjevně, že jsú v něm dobře známi i velmě hlúpým lidem; neb milý spasitel die: "Po-ovocích jich poznáte je." Nedie: po ovoci, jako po jednom, ale po ovociach, to věz mnohých, poznáte je; neb mnozí jich skutkové ukazují, že nejsú ovcě Kristovy, jako apoštolé, ale jako vlci hltaví, ovciem Kristovým škodliví, od nichž

D, mají se pilně ostříehati: Prvé, když křivě klnú, aby se té kletby nebáli, by jim k spasení škodila. Druhé, aby jim nevěřili, jedné v tom, což písmo svaté velí a světi, a což rozum pravý ukáže, aby nic proti bohu pro jich učenie neb přikázanie neučinili. Třetí, aby jich v skutcích zlých nenásledovali. Čtvrté, aby jim, když zjevně zle jsú živi, svého sbožie nedávali. A jakož die papežské hodné ustavenie, když o kterém jistě vědie, že má ženimu neb kuběnu, aby pod kletbú jeho mše neslyšeli: ne proto, by tu božie tělo nebylo, ale proto, aby on styděl se, neslúžil tak hanebně, a jako Jidáš nebral těla Kristova nedůstojně, a nehřešil tiež než Jidáš, ale aby se, nechaje kurvy, ku pokání navrátil.

A tak ovcě Kristovy, znajíce po ovoci falešné proroky, mají se jich ostříehati, aby od nich nebyly zklamány a v hříech uvedeny; neb oni jsú trnie, jenž vlnu s ovčiček Kristových dře,

a bodláci, jenž káži Šalomúnovu rozdiarajú. Pretož nesbierajú s nich lidé viněnek, jenž by víno daly, aby duše věrných lidí obradovalo; ani sbierajú s nich fíkův, jenž by sladkostí svú a tučností, to věz hojností lásky, duše své krmili; protož die spasitel: "Zdali sbierajú," t. lidé, "s trnie viněny a s bodlákov fíky?" jako by řekl: Nic! též na nich, jenž jsú trnie neúčitečné a bodláci, nenaleznú lidé utěšení duchovnieho a sladkosti. Do

- E. vodí spasitel, řka: "Tak" t. jest, že "každé dřevo dobré ovoce dobré činí, ale zlé dřevo zlé ovoce činí." To jest: každý člověk dobrý dobré skutky činí, a každý člověk zlý zlé skutky činí; dobrý činí pokoru, lásku, vieru, naději, a jiné skutky milosrdné, ale zlý činí pýchu, závist, nevěru, smilstvie i lakomstvie, a jiné skutky zlé. Dovodí toho Kristus, řka: "Nemóž dřevo dobré ovoci zlých činiti, ani dřevo zlé ovoci dobrých činiti." To jest: nemóž člověk dobrý, jsa dobrý, zlých skutkův činiti, ani člověk zlý, jsa zlý a dokud jest zlý, dobrých, to věz ctnostných a bohu libých skutkův činiti. A že oni falešní proroci jsú dřievie zlé, trnie, a ne vinné koření, bodlákové, a ne dřievie fíkové, protož nemohú činiti ovoce dobrého: vína nic, jenž by srdce věrných obveselilo, ani fíkův, jenž by sladkost v duši dali v milování boha a blížnieho. A poňavadž nenesú ovoce dobrého, tehdy musie každý taký jako zlé dřevo vyřezán býti z štěpnicě Kristovy a v oheň uvržen býti; protož die Kristus: "Každé dřevo, kteréž nečiní ovoce dobrého, vyřezáno bude," to věz, když bude chtieti pán toho dřeva, "a v oheň uvrženo." Též každý taký falešný prorok vyřezán bude z obce svaté, oniem mečem: Jděte zlořečení do věčného ohně! a tak v oheň uvržen bude.

A tak milý Kristus položiv, že po ovocích máme je znáti, a ukázáv, že nenie na nich vína, neb jsú trnie, ani fíkův, neb jsú bodláci, a tak že jsú ukrutní a lakomí, a tak i vlcie hltaví, a že nemohú dobrého ovoce nésti neb činiti, a že zlé činie, protože die spasitel: „Protož," t. že jsú dřevo zlé, "po ovocích poznáte je." Aniž sě div, že nazývá je proroky falešné, trnie, bodláky, vlky, i dřevo zlé, nebi v rozličných skutciech móž člověk přirovnán býti k rozličným věcem. Také věz, že jako z dřeva zlého móž býti dobré, když by je štíepil, a tak móž činiti ovoce dobré, když bude

dobré: též člověk zlý můž býti dobrý, když by zlosti nechal, a tehdy můž činiti skutky dobré; a zasě můž dřěvo dobré zkaženo býti, a zlé ovoce činiti: též i člověk dobrý máš zkažen býti, a zlé skutky činiti. Ale v tu dobu, když jest dobrý, nečiní hříechův smrtných, jakož i zlý v tu dobu, když jest zlý, nic dobrě nečiní; protož die Kristus v 12 k. 34 v. S. Mat.: Kterak můžete dobré věci mluvíti, když jste zlí? To jest: nemůžete dobře dobrých věci mluvíti, jsúce zlí. A že ti falešní proroci jmenují Krista, hodiny říkají, mše slúžie, hekajíce často: Pane, pane náš! opět Hekajíce k lidu: Pán s vámi! a opět říkajíce: Ve jméno pána našeho Jezu Krista! a mníe oni i lidé, by to bylo bohu vzácno, a že by tak vešli v království nebeské, protož Kristus ukazuje, že se klamají, i die: "Ne každý, ktož Heká mi: Pane, pane! vejde v království nebeské, ale ktož činí vůli otce mého nebeského, ten vejde v království nebeské."

Tu věz, že jednu die "pane" Ježíšovi, ktož srdcem věří, že on jest bůh; druhé die jemu "pane," ktož to ústy vyznává. A na tom dvěm není dosti k spasení; ale poňavadž každý, jenž chce spasen býti, má býti sluha Trojice svaté, protož má přidati třetí "pane," skutkem konečně plně vůli otce nebeského. A že falešní prorokové, ač dvakrát řkú: "Pane, pane!" nedoríkají třetí "pane," tak že neplní konečně vůle otce nebeského, protož nevejdú v království nebeské. Tu die Origenes: Slyšte zmeškali! slyšte neúžiteční! kteříž tak ufáte, že by tiem měli spasení býti, že křesťané slovete, jenž křesťanského skutku nečiníte, aby křesťané sluli, ani obyčejův křesťanských plňte! K vám, ktož jste v zboru křesťanském, toto jest slovo! k vám věřícím toto mluvení: Nepomůž tobě, člověče, že dieš: Pane, pane! neslúžíš-li v bázni bohu, neplníš-li jeho přikázanie vesele, neplníš-li všie jeho vůle, nezachováš-li se od každé nečistoty, ode všie nevěry, a nesložíš-li každé zlosti. Darma hlásáš, darma povyšuješ hlasu svého, řka: Pane, pane! Neposlušenství svého svědka voláš, nazýváje ho pánem, a neboje se ho jako pána, ani jemu v bázni slúže. Neb to pán zjevně ukazuje ted die: Ne každý, ktož mě pánem jmenem ctí, ne každý, ktož bez skutku, jedné jmenem, ústy pánem nazývá, vejde v království nebeské; ale ktož skutky mému jménu hodné činí, a obcovanie

hodné k mé svatosti plní, ten vejde v královstvie nebeské. To Origenes.

Aj již máme, že viera, a ústy vyznание viery člověka nespasí, bez naplnění vôle božie; neb die S. Jakub, Jakubova 2, 26, že viera bez skutkův mrtvá jest. A že knězie zlí činie skutky mnohé, jenž bez lásky jim k spasení neprospějí, ač jiným věrným prospějí, ne kněžským zaslúžením, ale že oni od zlých kněží důstojně přijímají: jakožto křest, slovo božie, a jiné posvátné věci; protož mnozí lidé sprostní jsú jako ovce pokorné Kristovy, jenž mají se ostřiehati od těch kněží, jako od falešných prorokův, aby nebyli lstivě s cesty božie svedeni, a jako od vlkův hltavých, aby nebyli na zboží od nich snědeni, a jako od trnie a od bodlákův, aby nebyli od nich bodeni; a sami také mají pilni býti, aby tacíž nebyli, a zvláště aby nebyli dřevo zlé, jenž bude vyřezáno a v oheň uvrženo. Toho ktož se chce vystřieci, má třikrát říci: Pane! pane! pane! spasiteli svému; to jest: srdcem věřiti v Krista, ústy vyznati Krista i pravdu jeho, a třetí skutkem naplniti vóli jeho až do smrti. Toho věření, vyznání, i naplnění rač nám dopomoci bůh milosrdný, skrze zaslúžení pána. našeho Ježíše Krista, jenž jest náš spasitel!

NEDĚLE DEVATA PO SVATĚ TROJICI.

S. Luk. v 16 kapitole, 1-9 verši.

V ten čas ř. J. u. s. podobenství toto: Člověk jeden [Kristus] břeše bohatý, jenž mřeješe vladaře (každého člověka); a ten obžalován jest před ním, jako by řozptýlel (neb marně utratil) zboží. I povolal jest ho, a řekl jest jemu: Co to slyším o tobě? daj počet vladařství svého, neb již nebudeš moci vlásti (neb vladařit). I vece (t. myslil jest) vladař v sobě: Co učiním, že pán můj [doslyš: již/odjímá ode mne vladařství? kopati nemohu, žebrati se stydím. Viem, co učiním, aby, když odstrčen budu od vladařství, vzeli mě v domy své. A tak (neb tehdy, neb protož, neb: Asvolav] svolav všechny dlužníky pána svého, vece prvému: Kterak mnoho dlužen jsi pánu mému? A on vece Sto lahvic oleje. I vece jemu: Vezmi zápis svůj, a sed brzo a napiš padesát. Potom vece jinému: A ty kterak mnoho dlužen jsi? Kterýžto vece: Sto mtuov pšenice. Vece jemu: Vezmi listy a napiš osmdesát. I chválil jest pán vladaře zboží, že by opatrně učinil; neb synové tohoto světa opatrnější synův světla v pokolení svém jsú. A já praví vám, činite sobě přátely z zboží zlosti, at kdy nedostateční budete, vezmú vás u věčné přiebytky.

- A. Spasitel dobrotivý, chtě své učedníky opatrnosti naučiti a milosrdenství, k nim jest zvláště toto čtenie mluvil; jakož die S. Lukáš, že řekl jest k učedníkům svým: "Člověk jeden břeše bohatý," a dále. Neb úrad vladařství a vydanie počtu zvláště slušie na preláty, t. na povýšené, jenž jinými vládnú, z nichž i z sebe mají vydati počet pánu bohu. I pokládá spasitel podobenství, v němž tři věci hrozně znamenám každému, ktož zboží marně trati: prvá věc hrozná, že obžalován jest; druhá hroznější, že má počet dáti; třetie, že nebude moci vladařiti, a to najhroznější. I kto by se nebál obžalování před králem, věda, že jest vinen? a ovšem viece, že by jistě měl počet učiniti před ním? a nad to, že by úplně úradu byl zbaven? a k tomu, že by

nemohl dělati, a po vladařství stydl by se žebrati? Tak se má báti každý úředník pána velikého, Krista, maři-li jeho zbožie; neb on jest ten člověk bohatý, o němž jest toto čtenie, jenž die: "Člověk jeden," t. Kristus, "bieše bohatý," zvláště jsa jeden pravý bůh i pravý člověk, a tak nad jiné bohatý. Neb die S. Jan v 19 k. 16 v. Apok., že má napsáno na lóně svém: Král nad králi a pán nad pány!

- B. "Jenž má vladaře," t. každého člověka, a zvláště preláta neb světského pána. Každého člověka proto, že každému poručil jest jeho duši, aby ji čistu zachoval, a tělo s jeho smysly, aby ho ostříhal, blížního, aby ho jako se miloval, a Kristus sám se jemu dal, aby ho nejvíce ctil, miloval a poslúchal. A mimo tyto věci každému ještě něco jiného dal: jakožto zdravie, umění a tělešné zbožie; a ještě ctnosti na krstu i potom: jakožto vieru, naději, lásku, a jiné ctnosti mnohým jest dal, a vladařstvie nad jinými lidmi. Že každému jest dal duši i tělo, nemůž nižádný zapřieti; neb die písmo, že on jest všech věcí stvořitel, a že což má člověk, to od něho má. A dal jest člověku svobodu, chce-li duši svú zachovati; neb die písmo, Ecc. 15, 14-18: Bůh od počátku stvořil jest člověka, a nechal ho v ruce rady jeho, přidal jemu přikázanie svá, aby je zachoval. A ač budeš chtieti přikázanie zachovati, zachovají tě, a na věky vieru libú činiti. Přiložil jest tobě vodu a oheň: kterémuž chceš, ztiahni ruku svú. Před člověkem život i smrt, zlé i dobré: což se jemu bude líbiti, dáno bude jemu.

Aj máš tecT, kterak bůh dal jest každému člověku duši v jeho ruku, to jest v moc rozumu, aby rozumem ji zpravoval, držě božie přikázanie; a bude-li je držeti do smrti, tehdy zachovají ho věčně. A položil před rozum člověka vodu i oheň, život i smrt, zlé i dobré, aby ztáhl ruku neb žádost, kteréž věci chce; chce-li sám ruku vložit v oheň, sám sebú bude vinen. Též dobré před ním jest, přikázanie božie, a za ním život věčný, a zlé hřiech, a za ním smrt, t. věčné zatracenie; má svobodu, kam chce, tam svú volí siehni. Protož má býti pilen člověk každý, aby duši zachoval čistú pánu svému, a též i tělo od hřiecha, drže přikázanie jeho, a tak ctě, miluje, i chvále pána boha nade vsecky jiné pány; a nečiní-li toho, tehdy již obžalován jest

C. před pánem bohem. Obžalován nejprvé hříchem, neb hříech ten nejprvé žaluje na člověka, a hyzdí ho před bohem; aniž móż kto obžalovati člověka, a zhyzditi před bohem a před jeho nebeskú říší škodlivě, když hříechu nemá smrtného, a konečně i všedního. A jakož smrad hyzdí věc smrdutú a oznamuje ji, tak hříech hyzdí a oznamuje člověka hříšného. Příklad toho jest na Sodomských městěch, na něž jich hříech před bohem křičel jest. Genesis v 18 k. 20 v. A máme písmo, že tři hříechové zvláště žalují na hříšné: němý, vražda, a zadržení mzdy. Pak druhé žaluje na člověka před bohem jeho svědomie, třetí angelé, čtvrté čertie, a v súdný den bude žalovati každé stvoření. A na toho člověka bude věčcie žaloba, který jest zbožie pána svého zmařil.

Aj ted die čtenie, že "člověk," t. Kristus, "jeden," t. nad jiné zvláštní, a "bohatý," neb jest pán všeho světa, a tak bieše i jest bohatý, "jenž mějieše vladaře," t. jemuž dal jest vlásti nad ji

D. nými zvláště. "A ten obžalován jest před ním, jako by rozptylél," t. marně utratil, "zbožie jeho." Tu věz, že dvojím obyčiejem lidé marně tratie zbožie: jedniem, že zle ho chovají; protož die S. Jakub v 5 k. 1-3 v.: Kvělte již, bohatí! plačte již, lkajice v psotách svých, kterěz přijdu vám. Zbožie vaše shnila sú, a rúcha vaše od molóv snědena sú; stříbro vaše a zlato zerzěvělo jest, a rez jich bude na svědectvie vám, a bude jiesti maso vaše jako oheň. Udělali ste sobě poklad na poslednie dny. O běda bohatým, jichž toto písmo dotýká, nepokají-li se! Druhým obyčiejem marně se trati zbožie, když je lidé zle utrácují: jako na pýše, a na tělestné rozkoši. Tak jest mařil zbožie bohatec, jenž jest chodil v zlatohlavu a v bielém plátně, a jedl jest každý den stkostně; a umřev, jest pohřben v pekle, jakož die Kristus, Lukáš 16, 19 a 22-23. O tom psal sem napřed v kázani 33. A z toho již máš, že marně tratie zbožie skúpi a přielišní; mezi nimiž prostředek držie stédří, jenž dávají, kde mají hodně dáti. Skúpi jsú, kteříž nedávají majíce, kdež by měli hodně dáti; a přielišní, jenž obecně slovú marnotratcie, ti dávají, kdež nemají dáti: jako hercóm, ženám na freji, na opilstvie, obžerstvie, a rozličné jinak utrácující na pyšném rúše, stříhajice je. A kto móż krátce vypsati, kterak marně tratie?

Ale ač já nepopíši na ně každého marnotracenie, však každý taký marnotratcě jest obžalován před pánem bohem, že marně trátí jeho zbožie.

Dále die čtenie: "I povolal jest ho." Ač to povolanie, po němž nebude moci člověk vladařiti, ani kopati, a stydětí se bude žebrati, jest povolanie na smrti: avšak volá pán člověka vnitřním napomináním, některého kázaním slova svého zevnitřním, některého nemoci, některého velikými dary, a některého velikým od lidí protivenstvím, a některého, jakož die výklad, bůh volá, dávaje v duši bázeň věčného zatracenie. Jakož učinil jest onomu bohatci, o němž die Kristus v 12 k. 19-20 v. S. Luk.: Duše! máš mnohé věci položeny na mnohá léta; odpočívaj, jez, pij, hoduj! A řekl jest jemu bůh: Blázne! tuto noc duše tvé požádají [t. ďábli a vezmú ji jako svůj] od tebe, a ty věci, které si připravil, čie budú? A pak poslednie povolanie naše bude, když nám v den súdný die bůh: Vstaňte, mrtví, podte k súdu!

E. Dále die čtenie: "A řekl jest jemu: Co to slyším o tobě? daj počet vladarstvie svého!" Tu mají naučenie páni a preláti, aby obžalovaného prvé povolali, než by nad ním mstili pro jiných žalobu. Druhé, aby hříechu zjevného pomstili, a nečinili se, jako by nevěděli; aj tuto die čtenie, že povolal, a povolav otázal. Třetí, aby se na něm samým vztázal; aj ted die: "řekl jest jemu." Čtvrté, aby o té věci tázal, z kteréž jest obžalován, aby jistotu vyzvěda, mohl právě tresktati, jest-li vinen, aneb vymluviti, jest-li nevinný; aj ted die: "Co to slyším o tobě?" Páté, aby tiše přēslyšel; neb die: "daj počet vladarstvie svého." Šesté, jest-li nehodný, aby ho ssadil; to když die: "neb již nebudeš moci vladařiti" neb vlásti.

Tu znamenám sobě hrozné slovo, že mi die pán: "Daj počet vladarstvie svého!" Hrozné, že die pán, před nímž nelze nic tajnu býti; pán, před nímž nelze nic zapřieti; pán, jehož nelze se skrýti; pán, od něhož nemóz žádný vysvoboditi; pán, jenž chce z najmenšieho slova i pomyšlenie počet mieti; pán, jenž die v 12 k. 36 v. S. Mat.: Z každého slova prázdneho, kteréž promluvie lidé, dadie počet v den súdný. Aj tak mocný, múdry a spravedlivý pán die mi: "Daj počet vladarstvie svého!" Jisté

slyším k sobě hlas hrozný, neb otieže mne pán, kterak sem v kněžství všel: proto-li, abych jeho chvály najvíce hledal, bližním a sobě k spasení prospěl? čili proto, abych zbožie dosti měl, nad jiné vzveleben byl, a rozkošný život vedl? Také otieže mne, proč sem a kterak v kněžství stál? a třetí, kterak sem v něm skončil? Kterak sem všel, die, Mat. 22, 12: Přítelil kterak si sém všel, nemaje rúcha svatebnieho? příteli! kto tě uvedl? pravda-li či lež? Kristus-li či d'ábel? láska-li či pýcha? prácě-li či rozkoš? peniez-li či ducha svatého milost? Daj počet z toho! daj počet z skutkův svých! daj počet z lidí, které si měl vésti k spasení a nevedl silBa běda nám knežím, nevedeme-li lidu k spasení, že máme počet za ně vydati! neb die pán böh v Ezechielovi v 3 k. 17-18 v.: Synu člověči! strážným dal sem tě domu [t. lidu mému] Israhelskému, a uslyšíš z úst mých slovo, a budeš jim praviti ote mne, že já diem k hříšnému: Smrti umřeš [zatracen budeš]! a ty nepovieš jemu, ani mluvití budeš, aby odvrátil se od cesty své zlé a byl živ; jistě on hříšný v zlosti své umře, ale krve jeho [pomsty za hřiech, jako by krev jeho vylil] z tvé ruky požádám! O běda knězi, který zmešká koho, nepravě jemu slova božieho! běda tomu, jenž brání kázati! běda tomu, ktož nedrží nad lidem strážel běda, ktož jiné zlým příkladem aneb ponúčením jiné v hřiechy vede! Die S. Pavel k Římenínóm v 14 k. 12 v.: Každý sám za se počet vydá. Ale nám kněžím přiškvrnil, řka k židóm v 12 k. že máme počet vydati za duše [poddacích neb poddaných]. A to se stane, když každému z nás die pán veliký: "Daj počet vladařství svého, neb již nebudeš moci vladařiti." Neb již vladařství stane, když již nic v své moci člověk mieti nebude.

Dále die čtenie: "I vece vladař v sobě: Co učiním, že pán můj odjímá ode mne vladařství? kopati nemohu, žebrati se stydím. Viem, co učiním, aby, když odstrčen budu od vladařství, vzěli mě v domy své." Tento vladař mudře učinil: nejprvé sám se k sobě navrátil; neb jest doma při rozumu nebyl, když jest zbožie mařil. Protož die Kristus, že "vece vladař v sobě;" t. pomyslíl před smrtí, co ho má potkati po smrti. I pokládá prvé, že po smrti, když se vladařství skoná, již čas nebude k zaslúžení; to se miení, když die: "kopati nemohu." Druhé vyznává, že

hanběné jest mrtvých proшение za pomoc od živých, jedné ač zaslúžili sú jsúce živi, tehdy jest bez hanby; a to se miení v tom slově: "žebрати se stydím." Neb ani zatracenci, ani ti, jenž jsú v očistci, smějí bez hanby žebрати, nezaslúživše sobě: poňavadž bohatec pohřeбенý v pekle neuslyšán jest, aby jedna krópe vody byla jemu dána. Třětie, vladař tento obrátil se jest ku pomoci dobré, že dobře jest učinil spolusluhám, aby, když by on umřěl, oni jsúce živi, mohli jemu pomoci; a to se miení, když die: "Viem, co učiním, aby, když odstrčen budu od vladařstvie, vzěli mě v domy své." Ty tři věci znamenati máme, a poznati své krátké vladařstvie, a znajíce svú biedu, řeci s svatým Jobem, Job. 31, 14: Co učiním, když vstane k súdu bůh? a když tázati bude, co jemu odpoviem?

Dále die čtenie: "A tak" neb tehdy "svolav všechny dlužníky pána svého, vece prvěmu: Kterak mnoho dlužen jsi pánu mému? A on vece: Sto lahvíc oleje." Tu znamenaj, že svolal jest dlužníky a odpustil jest jim, nejša prošen od nich, aby vděčnějie přijeli, Dlužníci ti jsú chudí, jenž sú bohu dlužni sto lahvíc oleje, t. nábožnú a laskavú vóli. Dále die: "I vece jemu: Vezmi zápis svůj, a sed brzo a napiš padesát." Tu die výklad, že polovici jemu odpustil. V tom znamená se, že křěšťané mají býti hojnějši v almužně než sú byli židě, příkladem Zachea, jenž jest řekl v 19 k. 8 v. S. Luk.: Pane! aj polovici zbožie svého dávám chudým. Dále die čtenie: "Potom vece jiněmu: A ty kterak mnoho dlužen jsi? Kterýžto vece: Sto mtuov pšenice. Vece jemu: Vezmi listy, a napiš osmdesát." Prvěmu odpustil puol, ale tomuto pátý diel; v tom se znamená, že jednomu chuděmu mají křěšťané více odpustiti, některěmu méně; jednomu více dáti, druhěmu méně. Opět že více odpustil oleje než pšenice, an jest dražší, jest naučenie, aby kto má mnoho, dal mnoho chuděmu, a kto má více, aby dal více. A opět, že má každý z nás více žádati dáti než dávat; a opět, že více nemocným než zdravým; a opět, více těm, jenž jsú více prospěšní, než těm, jenž jsú méně prospěšní. A tak milý spasitel uvedl jest toto podobenstvie proto, aby chom my, jenž jsme vladaři boží, měli slitovanie nad chudými, a z milosti jim pomáhali, a zvláště my kněžie, jenž jsme vladaři almužny chudým dané.

Dále die čtenie: "I chválil jest pán vladař zbožie," latině stojí iniquitatis, to jest zlosti; a to můž rozumieno býti takto: Chválil jest pán vladař zlosti, to jest vladaře zlostného, jenž jest byl zlý vladař, proto že mařil jest zbožie pána svého, a že nevěrně jest učinil pánu svému, odpustiv dlužníkóm bez jeho vědomie. Druhé můž takto býti rozumieno: že chválil jest pán vladař zlosti, to jest vladaře zbožie, kteréžto zbožie vede mnohé lidi v zlost; a ten smysl neb rozum jest k řeči Kristově, jenž die: "A já pravi vám, čiňte sobě přátely z zbožie zlosti," to jest z zbožie, jenž zavodí v zlost: ne tak, aby zbožie bylo vino, ale že člověk, žádaje jeho zle, padá v hříechy. A tak ve čtení položil sem vladař zbožie, a nepoložil sem vladař zlosti. "A chválil jest pán vladař zbožie, že by opatrně učinil." Chválil ho ne proto, že nevěrně by učinil k svému pánu, ale že opatrně učinil, vzpomínaje, že zle vladařil, a rozuměje svého pána spravedlnosti, a opatruje svůj budoucí nedostatek. A tak my máme býti opatrní, želejíce toho, co sme zmařili, a hlediece na spravedlnost boží, a patriece k bídě, která by nás mohla potkati; a kdy bychom to učinili, tehdy chválil by nás pán Kristus z té opatrnosti.

Dále die: "neb synové tohoto světa v pokolení svém jsú opatrnější synów světla." To jest: milovníci tohoto světa opatrnější jsú v svých obchodích, než synové boží v svých; neb oni velmě žádostivě, pilně a snažně jdú okolo s obchody svými, a ne tak duchovní s obchody svými. A to pro dvojí věc: prvé proto, že milovníci světa ihned vidomé mají odplatu svých obchodów, ale synové světla čakají odplaty; druhé proto, že tělo velmě váží duši k věcem zemským, jakož die písmo, II. Korinským, 4, 16: Tělo, jenž se ruší, obtěžuje duši. A tu věz, že lidé zlí slovú synové světa tohoto: Prvé proto, že se v obyčejích sjednávají s tímto světem, proti onomu slovu svatého Pavla, Rom. 12, 2: Neroďte se připodobniti tomuto světu. Druhé proto, že jsú pilní zbožie tohoto světa, proti tomu, jenž die S. Pavel, 1 Tim. 2: Nižádný, ktož rytěří bohu, neplete se v obchody světské. Třetíe proto, že jsú velicí milovníci tohoto světa, a nepřítelé boží; jakož die S. Jakub v 4 k. 4 v.: Ktož kolivěk prietel tohoto světa chce býti, nepřítel boží bude. Čtvrté proto, že viece

miluji dědictvie tohoto světa, než dědictvie královstvie nebeského. Pak dobří lidé slovů synové světla: Prvé proto, že činie skutky světla, to jest ctnosti, jenž jsů skutkové světla pravdy; jakož die S. Pavel, Rom. 13, 12-13: Oblecme se v oděnie světla, abychom ve dni poctivě chodili. Druhé proto, že jsů milovníci světla, to vež Krista, jenž die v 8 k. 12 v. S. Jana: Já jsem světlo. Třetíe, že jsů dědici věčného světla.

Dále die Kristus: "A já pravi vám, čňte sobě přátely z zbožie zlosti, at kdy nedostateční budete, vezmú vás u věčné přiebytky." Túto řeči ukazuje Kristus, co jest mienil tiem podobenstvím: že abychom zbožie chudým dávali, a tak je sobě přátely zdělali, aby nás po smrti do přiebytky nebeského vzěli. Protož die: "A já," jakožto pán ten, jenž má vladaře, "pravi vám," mým sluhám a vladařóm, "čňte sobě přátely," t. angely, svaté lidi a chudé, z zbožie tělesného, jenž slove "zbožie zlosti", proto že mnohým jest příčina zlosti. Tu věz, že nevelí Kristus, aby kto zle dobývaje zbožie, i dával chudým, ale z zbožie dobře dobytého; neb die písmo, Jezu Sirach 34, 24: Ktož obětuje oběť z lúpeže chudého [t. oblúpe chudého], jako by obětoval syna před obličejem otcě jeho [t. morduje ho otcí dal]. I klamají se velmē lúpežníci, lichevníci, a jiní zlí dobyvači zbožie, mnějice, by tiem se bohu líbili, že mnoho zle dobudú a málo chudým dadie, neb oltářov nastavěji a kaplanov. S. Augustin die, že dávajice tak bohu, chtěie, aby böh byl účasten jich hřiechov, jako příjemník lichvy a lúpeže. A kněžie berú, a mnišie hulejí, a obojí chválé, že dávaji jim; ale nepovědie jim, že těžcē hřěšie, a chtěli-li by se káti, aby navrátili těm nebožátkóm, které sú zklamali neb zlúpili; jako Zacheus před Kristem řekl jest, Luk. 19, 8: Pane! aj polovici zbožie svého dávám chudým, a ač sem co koho zklamal, navracuji čtvero, to jest trikrát více. A ktož tak učiní jako Zacheus, ten učiní sobě prietele: Krista pána, všechny svaté, i ty, jimž navráti, že zaň budú boha prositi.

Ale dieš: Některá žena frejem neb smilstvím peněz neb zbožie jest dobyla; a poňavadž nemôž ho právě požívatí, kam má to zbožie neb penieze dieti? a pán böh zapověděl jest těch peněz obětovati. Tu diem, že také žena, želejic hřiechov svých, môž na chudé obrátiti penieze ty neb jiné zbožie; neb nenie hodné,

aby zlosynóm vrátila, jenž sú jí pro hriech dali; a sama jich také nemôž požívať, jedné ač by byla tak chudá, že by rubáš i suknici za smilstvie měla, tehdy aby nahá neostala, nemá-li priatele ktorého, jenž by ji přioděl, mohla by v rubáši v tom neb v sukni dotud choditi, až by sobě jiný vydělala, řkúc: Milý pane bože! ty jsi pán té suknice: račiž mně hříšné popřieti, ať v ní chodím, jako od tebe milostivého pána mající; neb poňavadž hříšné přijímáš, a dáváš jim milost, jenž lépe odievá, než které rúcho tělesné, také mně hříšné popřěješ toho rubáše neb suknice. A tak i jiný hříšný, jenž jest zle dobyl zboží neb rúcha, v poslední núzi můž učiniti; neb v núzi takú všecky věci mají býti obecny, jakož jest pán bůh obecný i zlým lidem i dobrým, dávaje jim potřebu tělesnú, i slunce i dešť.

Aj již slyšíš, kterak máme činiti sobě přátely z zboží, jakož veli spasitel; a ne darmo, neb die: "ať kdy nedostateční budete," to jest, když samiem sě vám vašich skutkův nedostane, aneb takto, a zdá mi sě lépe, neb latině stojí: cum defeceritis, to jest: když zemřete, "vezmú vás," to jest, přijmú světi u věčné přiebytky. Latině stojí: tabernacula, to jest: u věčné stany; česky d<obře "priebytky", v nichž na věky světi budú přebývati. A tak jest, že lidé milosrdní, jenž chudým milosrdné skutky činie, a jsú dobře živi, ihned po smrti bývají v nebeské královstvie přijeti. Jehož nám rač dopomoci milosrdný spasitel, jenž die v súdný den milosrdným: Poáte, požehnání! přijměte královstvie nebeské, jenž vám jest připraveno před stvořením světa. Amen.

NEDĚLE DESATA PO SVATÉ TROJICI.

S. Lukáš v 19 kapitole, 41-47 verši.

V ten čas [v Květnú neděli], když se blížíeše (Lukáš die: přiblížil/ Ježíš k Jeruzalému, vida město, plakal jest na ně, řka: že by bylo poznalo, i ty (doslyš: plakalo by], a jistě v tento den tvůj (t. v malý čásek, v němž svú vůli máš a raduješ se], kterýž (den] k pokoji (krátkému) tobě (doslyš: jest]. Ale nyní skryty jsú (t. budúcie pôtky těžké] pléd tvýma očima jtělestnýma i vnitřníma]; neb přijdú dnové [mnozí a těžcí] na tě, a obklíče tě nepřítelé tvoji (Titus a Vespasianus] náspem (nasutým plotem], a obklíče tě (příkopem a posádkami), a sůžie tě všudy (na všechny strany], a na zemi povrhú (zbořiece] tě, i syny (lid] tvé, jenž v tobě jsú, a neostane v tobě kamene na kameni, proto že's nepoznalo času navštívenie svého (jenž tě navštívil spasitel]. A všed do chrámu (milý král, počal od kněží mstíti krivdy božie, a v tom dal jest příklad králóm, kniežatóm a pánóm], počě vymietati prodavače (jenž sú lakomstvím chrám poškvřnilil] a kupce v něm (t. z něho], řka jim: Psáno jest (Isaiáš píše v 56 k. 7 v.): Dóm můj dóm modlitby (t. modlitbě ustavený, ne lakomství] jest, a vy učinili ste jej jeskyní lotrovú (neb lúpíte v něm lidi jako lotři]. I bieše každý den (od toho dne až do čtvrtka] uče v chrámě.

- A. Spasitel milostivý, jakož toto čtenie ukazuje, trojí věc jest na sobě ukázal, to věz: milosrdenstvie, pravdu a spravedlnost. Milosrdenstvie, že vida budúcie pôtky Jeruzalémské, plakal jest; pravdu, že co jest prorokoval, to se naplnilo; a spravedlnost, že z chrámu trhovců vymetal jest. O milosrdenství die S. Lukáš: "Když se blížíeše Ježíš k Jeruzalému," jedu na oslíku v Květnú neděli, "vida město, plakal jest na ně," neb nad ním, věda, že po 42 letech od Tita a od Vespesiana, Římských kniežat, má zkaženo býti i v lidu i v stavení. A toho sú Jeruzalémští nevěděli; protož řekl jest, "že by bylo poznalo," t. ty město,

"i ty," došlyš: plakalo by. To jest: ty lide města Jeruzalémského- by poznal, jako já znám tvé budoucí zkažení, i ty by plakal. A tu znamenaj milosrdenství svého spasitele, že tak velmě plakal jest, že zalknuv se pláčem, řekl jest: "že by poznalo, i ty," nemohl pro zalknutí dořéci, "plakalo," toho slovcě. "A jistě v tento den tvůj," t. v malý čásek tvůj, v kterémž svů vůli máš. Neb takto: "A jistě v tento den tvůj," to jest, dnes den tobě daný, v kterýž král tvůj, pravý bůh a pravý člověk, jede k tobě na oslíku, pokoje tobě žádaje, doslyš: raduješ se, ty Jeruzaléme! maje ty věci, kteréž k pokoji tobě jsú. "Ale nyní skryty jsú," to věz budoucí tvé pôtky těžké, "před tvýma očima," tělesnýma i vnitřníma. "Neb přijdú dnové na tě," t. po 42 letech, v kteréžto dny bude pomštěno nad tebou; "neb obklíčí tě nepřítelé tvoji," Titus a Vespasianus, "náspem," to jest, plotem nasutým prstí opletú tě, "a obklíčí tě," to věz přiekopem, a vězmi a posádkami. Neb tak se jest stalo, že učinili sů Titus a Vespasianus přiekop, a plot nasutý okolo všeho města, a ustavili sů byli tvrže okolo, aby nižádný nemohl ujíti; tak sů silně byli oblehlí, a v největší hod Velikonoční židovský, když sů se byli sešli. A Kristovu tomuto prorocví nevěřili sů židé Jeruzalémští, jakož Jeremiáš v svém pláči, Tren. 4, 12, jest řekl: Nevěřili sů králové zemští, a všickni přebyvači světa, by všel nepřítel branami Jeruzalémskými. Ano prorokoval Isaiáš v 29 k. 3 v., řka, že bůh die: Obklíčím tě okolo, a učiním proti tobě násep, neb posádku. A tak se stalo.

- B. Dále die Kristus: "a sůžie tě všudy," to jest na všechny strany, že nelže bude ujíti, ani co kto bude mieti jiesti. Stalo se; neb píše Josefus, že jedna paní urozená, jmenem Maria, v tom obležení jedla jest svého syna. A to vyzvěděvše strážní města, pověděli sů všem v městě; a oni všickni plakali sů, a ihned s velikým pláčem, lkáním a křikem brány sů otevřeli. A tak'pohan,~, všedše, všechny sů pořád mordovali a pálili. I naplnil se pláč Jeremiáše proroka, 4, 13, že se stalo pro hříechy prorokův jeho [t. Jeruzaléma] a kněží jeho, jenž sů vylili u prostředce jeho krev spravedlivých. Vylili byli krev nevinnů Kristovu, Štěpánovu a Jakubovu, a jiných spravedlivých vylili. A o jedení dětí řekl bůh v knihách Deuteron. v 28 k. 53 v.: Nebudeš-li přiká-

zanie mého plniti, budeš jiesti plod brícha svého, a maso synów svých a dcer svých, jež dal jest tobě pán bůh tvůj, v súžení a v zkažení [in vastitate]. Die také Josefus, že každý den pět set jich ukřižovávali, kterěž sú v noci a ve dne lapali. A měli sú to vítězství Římeníné, jakož die S. Augustin, od boha, ač sú mněli, by jich bohové jim to vítězství dali. A die S. Augustin, že v tom Římeníné byli sú jako metla hněvivého krále a neukroceného, a byli sú sekyra božie, již sú židé pro své zaslúžení trcsktáni. A v tu dobu Římeníné město a lid židovský vzdvihli sú. A tak přišlo na ně to pro smrt Kristovu, čehož smrti jeho chtěli sú se vystrieći; neb řekl jest Kaifáš, v 11 k. 47-48 v. S. Jana, s biskupy a s zákonníky v radě: Co činíme, že tento člověk divy mnohé činí? pustíme-li ho tak, všickni uvěří v něho, a přidú Římeníné a vzdvihnú naše město i lid. Aj toho

- C. se bávše, zabili sú nevinného Ježíše, i upadli sú v to. A snad se též stane nynějším kněžím, jenž bojiece se, aby jim zboží neubylo, nedadie slova božieho kázati; ale ač druhým neubude před smrti, ubude jim na smrti, že ho s sebú nic nevezmú. Neb die David prorok, Žalm 76, 6: Mužie bohatství usnuli sú sen svůj [t. umřeli sú], a nic nenalezli sú v rukú svú. A již mnozí, bojiece se ztratiti zboží, bránili sú slúžiti, a nechtěli sú slúžiti; a proto božím způsobem zboží něco potratili sú.

Dále die Kristus: "A na zemi povrhú" neb prostrú "tě," t. obořiece, "i syny tvé, jenž v tobě jsú," t. zmordující na zemi povrhú; "a neostavie v tobě kamene na kameni." To se stalo, neb již jinde město stojí; neb hrob Kristův jest již u městě, i to miesto, kde jest byl ukřižován před městem. A to Kristovo slovo naplnil Elias Adrian, jenž druhé byl jest poslán od Římenínův, a všecko město vyvrátil jest. Naplnilo se, co prorokoval Micheas v 3 k. 12.: Sion [ta hora Jeruzalémská] jako pole orána bude, a Jeruzalém hromadú kamenie bude. A proč mělo se státi tak tomu městu, die spasitel příčinu: "proto že's nepoznalo navštívenie svého," to věz, jímž tě navštívil stvořitel, vtěliv se, kázav v tobě, mrtvé kriesiv tobě a nemocné uzdravovav, a příjev tobě, král chudý, tichý a pokorný, na oslíku, jakož prorokoval jest Zacharias, řka, Zach. 9, 9: Aj král tvůj přišel jest tobě spravedlivý a spasitel, on chudý, a sedé na oslici a na oslíku. Aj že

toho svého navštívenie nepoznal, že nechtěl poznati lid Jeruzalémský, stalo se tak lidu i tomu městu; a že kněží byli sú nejprvé v hříechu nepoznání navštívenie spasitele svého, jenž sú tu, an jede na oslíku, bránili ho chváliti, když ho obec chválila. Neb před tímto čtením píše S. Lukáš, Lukáš 19, 37-40, že když se blížil s hory Olivetské, počeli sú všichni zástupové sstupujících, radující se, chváliti boha hlasem velikým, pro všechny ctnosti, kteréž sú viděli, řkouce: Požehnaný, jenž přišel jest král, ve jmenu božiem! pokoj v nebi a sláva na vysokostil A někteří z zákonníkův z zástupu řekli sú k němu: Mistře! laj učedníkom svým. Jimž on vece: Pravi vám, budů-li tito mlčeti, kamenie bude volati! A ihned die: "A když se přiblížil, vida město, plakal jest na ně." Aj tu máš zjevně, že obec se radovala, a vyznala navštívenie krále a spasitele svého; ale potom jest od kněží svedena, jenž sú tuto bránili jeho navštívenie vyznávat, a jenž sú ho potom na smrt připravili.

- Protož aby ukázal na nich, odkud pomsta jako z kořenu na ně přide, "všed do chrámu, poče vymietati prodavače a kupce
D. v něm, řka jim: Psáno jest: Dóm můj dóm modlitebný nazván bude, a vy učinili ste jej jeskyni lotrovů!" Tu die S. Řehoř, že pověděv budoucie zlé, to věz pomsty, ihned do chrámu všel jest, aby z něho prodavače a kupce vymetal. Jistě ukázal jest, že pád lida najvíce pro hříech kněžský byl jest; neb zkažení města prorokovav, a prodavače a kupce v chrámu biv, tím skutkem jest ukázal, odkud kořen zatracenie jest pošel. Neb jakož od jiného evangelisty, Matouš 21, 12, naučili sme se, v chrámě holubice sú prodávali. A co skrze holubice? jedné svatého ducha dar se znamená. Ale prodavače a kupce z chrámu vymietá, neb ty, kteříž pro dar rucě kladú, neb ty, kteříž ducha svatého dar mienie kúpiti, zatracuje; o kterémž chrámu ihned se die: "Dóm můj dóm modlitebný jest, a vy učinili ste jej jeskyni lotrovů." To S. Řehoř, ukazuje, že kněží byli sú z kořen vinni zkažení Jeruzalémského, učinivše z chrámu božieho jeskyni lotrovů, tak že sú v něm lidi lúpili svým lakomstvím. Neb die dále S. Řehoř: Dóm modlitby jeskyni lotrovů učiněn jest. Neb proto sú v chrámu stáli, aby ty, kteříž by darův nedali, tělestně by se jim protiviti uměli, aneb ty, kteříž by dávali, duchovně je mor-

dovali. To Řehoř. A ač knězie byli sú jemu protivni, že jich hříechy tresktal, a je z chrámu jako lotry vyhnal, však jest milostivý spasitel kázanie neopustil; protož die konec čtenie: "I bieše každý den uče v chrámu." Každý den, od toho dne až do čtvrtka, učil jest učedlníky své, i lid, i kněží v chrámu. To krátcě, jakož jest stalo sě s Jeruzalémem, vedlé proroctvie našeho spasitele.

- E. A. že by nám to věděti málo platno bylo, bychom k sobě toho užitečně neobrátili, protož znamenavše Kristovo milosrdenství v pláči litostivém, pravdu v proroctví naplněném, a spravedlnost v tresktání kněžském a v zkažení Jeruzalémském, znamenajme, že plakal jest milostivý spasitel netoliko na Jeruzalém, to město, ale na naše a pro naše hříechy. A v tom dal jest příklad každému věrnému, že má plakati netoliko svých hříechův, ale i jiných. Neb poňavadž on, nemaje nižádného hříecha, plakal jest nejednů, ale třikrát, jakož jisté písmo jest: jednů nad Lazarem, chtě ho z mrtvých vzkřiesiti, Jan v 11 k. 35 v., a druhé, jakož ted praví čtenie, a třetí na kříži vise, jako die S. Pavel v ep. k židům v 5 k. 7 v., že prosby k němu, t. k otci, jenž ho mohl od smrti vysvoboditi, s křikem mocným a s slzami obětovav, uslyšán jest pro svú poctivost: i který jest sluha jeho, by jsa hříechův účasten, neplakal by i na své i na cizie hříechy, poňavadž on jest tak často a tak velmě plakal? né poňavadž každý hříech, a zvláště smrtný, jest ku potupení i otcě, i syna, i ducha svatěho, a jest k škodě všeho svatých sboru v zemi, jistě nevěrný jest ten sluha, kterýž neželé svého pána boha, otcě milosrdného, hanby a potupenie, a škody své matky cierkve svaté. Opět ktož móż polepšiti a netbá, ten jest účasten hříecha. A že každý člověk zde v světě, maje rozum dobrý, kterýž neželé svých i jiných hříechův, móż polepšiti a netbá, protož každý ten jest účasten hříecha, a ovšem ten, kterýž vesel jest hříechem svým i cizím. Taký člověk netbá pláče svého spasitele, ani slova, jenž die, Mt. 5, 4: Blahoslavení, jenž lkají, neb budů obradováni. A opět, Luk. 6,21: Blahoslavení, kteříž nyní pláчете, neb budete sě smieti. A milostivý spasitel, "vida město, plakal jest na ně, řka: že by bylo poznalo, i ty," doslyš "plakalo by," jako já, tvój stvořitel, tě navštěvuje pláči. O by hříeš-

ný člověk viděl, co zlého činí jemu hříech, by viděl, co ho potká na smrti, a co po smrti, ač se želením hříecha nepokaje, jistě plakal by, jenž se nyní raduje; jako die Šalomún o hříšných, Přísloví 2, 14: Raduji se, když zlé učinie, a veselé se v najhorších věcech.

- F. Ale dlouho-li to bude? jistě nedlúho, neb die spasitel: "A jistě v tento den tvůj, jenž ku pokoji tobě," doslyš "jest," v němž se raduješ. Tiem dnem miení spasitel malý časek, v, němž se hříšní raduji; neb jich radost velmē brzy mine, jakož die Job v 20 k. 5 v.: Radost pokrytčē k podobenstvie oka mženie. A opět v 21 k. 12-13 v. die: Držie húsle, perú na buben, radují se k zvuku varhan, a vedú v rozkoši dny své, a okamženē do pekel sstúpili sú. Protož die Kristus: "v tento den tvůj." Tu -die S. Řehoř: Svůj den má zde duše zlá, jenž se raduje v běžícím času, již ty věci, kteréž jsú, ku pokoji jsú; neb když se veselí zbožím, když ctěními se výši, když tělestnú rozkoši se rozpúštie, když se nižádné muky budúcie neleká, pokoj má v den svůj. A ta duše těžké pohoršenie zatracenie svého bude mieti v den cizí; neb tehdy se bude mučiti, když se spravedliví budú radovati, a všecy věci, kteréž ji nyní ku pokoji jsú, tehdy v hořkost sváru obráceny budú; neb sama s sebú počne se vaditi, proč zatracenie, kteréž trpí, se nelekala, proč jest od těch věcí, k nimž jest hleděti měla, oči svoji jest zavírala. Protož ji se die: "Ale nyní skryty jsú před očima tvýma." Neb převrácená duše, nynějšími věcmi okojená, neb k nim přichýlená, v zemských rozkošech rozpúštěná, skryla jest sobě zlé věci budúcie; neb opatřiti budoucích věcí nechce, aby je nezamútily. A tak když v tomto životě rozkošném se opustí, co jiného, jedné že zavřevši oči v oheň jde? To vše S. Řehoř.

Dále die Kristus: "Přijdu dnovē na tě, a obklíčie tě nepřítelē tvoji náspem." Prvé řekl: "v tento den tvůj," ale již die: "přijdu dnovē na tě;" neb malé jest v švětě utěšenie, ale dlúhé jest někomu v očištcí mučenie, a někomu věčné v ohni zatracenie. Nepřítelē duše najhorší, jakož die S. Řehoř, jsú zlí duchové, kteříž ji, když z těla jde, obklíčují; již sú v tělestné milosti mnohými zklamánými krmili, již v tu dobu náspem obklíčují, když před oči jejího rozuma zlosti přivedúce, které jest činila, k to-

varišství svého zatracenie ji táhnúce, ji sužují, aby na konci života jsúc popadena, a od kterých nepřátel jest obklíčena, aby viděla, a kudy by ujíti chtěla, aby nenalezla; neb již činiti dobře nebude moci, aneb jest zhržela dobře činiti, co ji bylo hodné činiti. A tak móż rozumieno býti, co die spasitel: "Obklíče tě nepřítelé tvoji náspem, a obklíče tě a súžie tě všudy." Zlí duchové všudy duši sužují, když netoliko zlé skutky, ale i mluvenie i myšlenie vzpomínají, aby ta duše, jenž se v hříechu byla rozšířila, najposlé aby byla v odplatě súžena. "A na zemi povrhú tě, i syny tvé, jenž v tobě jsú." Tehdy duše na zemi bývá prostríena neb povržena, když tělo jejie, jemuž jest v chlipnosti přivolovala, aby se v prach vrátilo, bude puzeno; a tehdy synové duše mrú, když myšlenie zlá, jenž z nie pocházějí, na konci života pomstú budú rozptýlena. Neb psáno jest Žalm 146, 4: V ten den [poslední] zhynú myšlenie jich! A že ta myšlenie bývají tvrdá, protož mohú skrze kamenie býti znamenána; protož dále die Kristus: "A neostavie v tobě kamene na kameni." Neb převrácená mysl, když zle myslí, jinú zlú mysl příkládá, co jiného činí, než že kámen na kámen klade? Ale v zkaženém městě kámen na kameni neostává; neb když duše ku pomstě jest vedena, všechno ustavenie mysli v ní bývá rozptýleno. A proč to duše trpí, ihned se ukazuje, když Kristus die: "proto že's nepoznalo času navštívenie svého." Neb zlú duši pán všemohúcí mnohými obyčejí navštěvuje: neb vždy ji navštěvuje příkázanými, a někdy bičem, a někdy divem, aby pravé věci, jichž jest neznala, již slyšala; a když ještě jest pyšná a hrzie, aspoň aby neb bolesti se navrátila, aneb dobroděnstvím jsúc přemožena, zlostí, kterou jest učinila, aby se již styděla. Pakli toho neučiní konečně, tehdy bude dána nepřítelóm, s nimiž súdem božím v tovarišství věčného zatracenie bude svázána.

Dále die čtenie: "A všed do chrámu, poče vymietati prodavače a kupce v něm." Tu die S. Řehoř: Jakož chrám boží u městě jest, tak v lidu věřiciem život zákonníkov jest; a často mnozí oděv zákonničí berú na se, a když miesto svěcení [na kněžstvo neb diakonstvo] příjmú, svatý úřad v zisk zemského trhu táhnú. Neb prodavači v chrámě jsú ti, kteříž to, což jiným z práva

prísľušie, za penieze dávajú; neb spravodlnosť prodávati jest, ji za dary vzaté zachovati. Ale kupci v chráme sú ti, ktoríž toho, čož spravodlivé jest, blížniemu zaplatiti nechtie, a když spravodlivé věci učiniti nechtie, dadúce patronóm [súdciem, pánóm neb prelátóm] penieze, kupujú hriech; jimž dobre sě die: "Dóm mój dóm modlitebný jest, a vy učinili ste jej jeskyní lotrovů." Neb častokrát, když převrácení lidé místo duchovnie držíe, tu zlosti své mečmi zabíjejí, kdež sú své blížnie modlitbů živiti měli. To vše S. Řehoř. O by tuto svatů řeč vážili kněžíe, preláti i mnišie, jenž úřad v trh peněžitý táhnú, křest, mše, modlitby, svěcenie kostelův i oltářův, svěcenie na kněžstvie i biskupstvie, rozhrěšěnie i žehnání, olejování i pohřeb, a jiné věci duchovnie, jež sú na zisk tělesný obrátili! O tom psal sem širocě v knihách českých "O svatokupectví". Také mají vážiti tu řeč svatého Řehoře ti, kteříž jsúce vinni blížniemu, jemu nedosti učinie, ale dadúce penieze súdci, pánu, neb prelátu, chtie tudy prosti býti; jistě ti jsú kupci, a páni jsú prodavači, jenž jsú z sboru svatých vyhnáni, a nepokají-li sě, tehdy v súdný den budú od chrámu královstvie nebeského odlúčení. Také mají to všichni znamenati, kteříž majice blížnie živiti slovem božím, příkladem dobrým a modlitbů, a pak zpět stojiece v svatém úřadě, mořie je zlým příkladem, neb zmeškáním; neb tací dóm svého svědomie jeskyní lotrovů činie, jenž by mělo býti chrám neb dóm nábožného modlenie. Jakož die S. Řehoř, že mysl zlých lidí již ne dóm modlitby, ale jeskyně lotrová jest, když duše opustiec nevinnost a upřímost svatosti, to miení učiniti, čím by mohla blížním svým uškoditi. A že proti těm všem zlostem slovy svými náš vykupitel ustavičně nás učí, to sě ještě miení, co že sě stalo, čtenie svědčí, když die: "I bieše každý den uče v chrámě;" neb když mysl věřících, aby sě zlých věcí ostříehali, pevně učí, každý den pravda [Kristus] učí v chrámě. To vše S. Řehoř.

A tak máme, že milostivý spasitel na hříechy jest plakal, plakav hříešníkům jest bičem pomrskal, z chrámu je vyhnal, a penieze jim rozsypav, řečí jich potresktav, potom každý den v chrámu kázal. A v tom dal jest příklad věrným svého slova kazatelům, aby hříechům lidských želeli, želejice písmem proti

nim kázali, a zvláště proti svatokupectví; a v tom aby do smrti jako Kristus stáli, nepobiehající od pravdy pro strach, jimž svatokupci chtějí kazždého, ktož jich dotkne, od božieho slova odhroziti. Neb die spasitel v 10 k. 22 v. S. Mat.: Budete v nenávisti všem [zlým) lidem pro jmeno mé; ale ktož setrvá až do konce, ten spasen bude. Toho konce a setrvanie rač nám dopomoci, spasiteli milý! jenž si plakal na naše hřiechy.

NEDĚSE JEDENADCTA PO SVATĚ TROJICI.

S. Lukáš v 18 kapitole, 9-14 verši.

V ten čas řekl jest Ježíš k některým, kteříž v se ufáchu jako spravedliví, a hrziechu jinými, podobenstvie toto: Dva člověky vstúpila sta (neb šla sta) v chrám, aby se modlila: jeden zákonník, a druhý zjevný hříšník. A zákonník stoje, tyto věci (t. tyto řeči) u sebe modléše se (t. se chlubě), řka: Bože! díky činím (neb děkuji) tobě, že nejsem jako jiní lidé: lúpežníci (neb lapáci, dráči, bráčij, nespravedliví, cizoložníci, a také jako tento zjevný hříšník. Postím se dvakrát v týden, desátky dávám všech věcí, kteréž mám. A zjevný hříšník z daleka stoje, nechtieše oči k nebi vzdvihnúti, ale biješe prsy své, řka: Bože! milostiv buď mně hříšnému! Věru praví vám: sstúpil jest (z chrámu se vrátil) tento (zjevný hříšník) spravedliv v dóm svůj od onoho (zákonníka); neb každý (člověk), ktož se výší (pýchý zde na světě), bude ponížen (na onom světě, ač se nepokaje), a ktož se níží (pokorú) bude povýšen [v dóstojenství svatém].

- A. Spasitel náš milostivý, jsa pokorný, chtě pyšné ku pokoře přivesti, přivedl jest na příklad dva člověky: jednoho pyšného a druhého pokorného, abychom jako v zrcadla hlediece, pýchy se vystřiehli, a pokory se drželi, jiných netupili, a sami se v hříšiech pánu bohu vyznávali a smilování prosili. Aj proto "řekl jest Ježíš k některým, jenž v se ufáchu jako sparvedliví a hrziechu jinými, podobenstvie toto: Dva člověky vstúpila sta v chrám, aby se modlila: jeden zákonník, a druhý zjevný hříšník." Tu znamenaj, že zákonník to jest opustil, proč jest do chrámu šel: neb šed se modlit i nemodlil se; druhé, že byl pyš ný; třetí, že tupil blížnie. A tak nic jest užitečného sobě neuprosil, a v hříšiech jest ostal, a více jich nabyl. Ale zjevný hříšník, ten se tiše a pokorně v hříšiech vinen dal; druhé, se styděl; třetí, hříechu želel; čtvrté, krátce a dobře se za hříechy modlil. Protož odpuštění hříechův jest vzal, a spravedliv jsa

domov jest prišiel. Zákonník, že se výšil, jest ponížen; a zjevný hříšník, že se ponížil, jest povýšen. A tak se stane každému, jakož zákonníka neb zjevného hříšníka následovati bude. Neb ta dva člověky dávaje nám na příklad k modlení, die spasitel: "Dva člověky vstúpila sta v chrám, aby se modlili." "Dva," aby láska zachována k bližnímu byla, bez níž modlitba není bohu vzácna. "Člověky," aby se tichost ukázala; neb člověk, jakož die Aristotiles, jest živočich tichý a sbytečný s jinými. Protož die tichý Kristus, Mt. 11, 29: Učte se ode mne, žet tichý jsem

- B. a pokorný srdcem. "Vstúpila sta," latině vzní: vzhůru sta šla. V tom se ukazuje, že má v modlitbě mysl býti k bohu povýšena, neb pravé modlenie jest mysli k bohu povýšenie; a to jest měl zjevný hříšník. "Do chrámu;" neb chrám neb kostel jest miesto zvláštně k modlení způsobilé, jakož o tom psal sem v knihách "O modlitbě." "Aby se modlila," ne aby frejovala, ani marně básně slyšela, ani neúčitečně šeptala neb se smála, ani aby lakomstvie hledala, jehož nynie v kostele zákonníci hledají i kněží, z nichž druží by do kostela nenazreli, by tělesného počitka mieti neměli. A tací měli by z kostela vyhnáni býti, aby z domu božieho modlitebného nečinili jeskyně lotrové. Neb v domu božiem, jakož die svatý Augustin, nemá nižádný nic jiného činiti než to, k čemu jest ustaven dóm boží. A že ustaven jest k boží chvále, protož má v něm boha chváliti modlením, neb o bohu myšlením, kázáním jeho slova, neb slyšením, zpívaním, neb jiným skutkem svatým. Protož běda těm, kteříž v domu božiem hledají smilstvie, neb lakomstvie, nekázeň plodie, neb jiné hříechy

Aj tato "dva vstúpila sta v chrám, aby se modlila: jeden zákonník, a druhý zjevný hříšník." Zákonník to jest ten, jenž se

- C. z obce vylúčil neb oddělil zvláštními obyčeji a rúchem, chtě nad obecný lid býti více svatý; a zjevný hříšník to jest ten, jenž zjevně hřeší: smilní, opije se, laje zle, hrá v kostky neb jinú hru o peníze, neb tancuje v svátek a také i v jiný den, neb kupuje obroky, aneb drží mnohé lakomě, a pyšně se odievá na almužnu, a tráví, ano lidé to zjevně vědie; také ten, jenž zjevně po lakomství stojí, jakož die S. Beda, že zjevný hříšník byl jest ten, kterýž mýtné jest bral neb najímal, aneb zisku

tohoto světa trhem hledal. Tak die ten svatý. Ale vedlé slova i latinského i českého: publicanus, zjevný hříšník, jest ten, ktož zjevně lidí se nestydě hřeší.

"A zákonník stoje, tyto věci u sebe modléše se." Tu věz, že móż se člověk dobrě modliti stoje, jakož se modlil stoje zjevný hříšník; ale však postava k modlení těla jest najzpůsobnější obecně časem a místem klečení, aneb na tvář padnutí. A tak sů se modlili proroci a jiní světi, a zvláště náš milosrdný spasitel. Jakož die S. Lukáš v 22 k. 41 v., že položiv kolena [t. klek na koleně] modlil se jest. A svatý Mat. v 26 k. 39 v. die, že padl jest na svú tvář, modle se a řka: Můj otče! móż-li býti, nechť odejde ode mne utrpenie toto. Aj již máš příklad svého spasitele, že klečení a na tvář padání v modlení jest hodný způsob; avšak móż se člověk hodně modliti stoje, sedě, i leže, i chodě, i jezdě, ale najzbožněji kleče, neb na tvář padna. A k tomu mají býti jiné příčiny: prvá srdce čisté, druhá povýšení mysli, třetí slov pravé říkání, čtvrtá rozum říkání. Protož raděje bych Hekal "Otče náš" jeden k odplatě s rozumem, než mnoho jiných řečí, jimž nerozumiem; a lépe jest hříechův srdečně bez řeči. želeť, než krásnú řeč vymyšlenú říkati neb zpievati. Protož die S. Řehoř: Právě se modliti jest, v žalosti lásky lkání z srdce, ale ne krásných slov vydávati.

A že toho želenie zákonník neměl, protož neprávě se jest modlil; protož také v hříšiech jest ostal, neb boha jest neprosil, sám sebe povýšil a jiné hyzdil, tovariše bližního potupil, a domův se v hříšě navrátil. Měl najprvé sám na se žalovati, jakož die písmo, Prov. 18, 17: "Spravedlivý na počátcě žaluje na se," a tak hříech najprvé vyznává na se, potom se za ně modlí, a konečně bohu děkuje. A toho zákonník neučinil, ale opak neb zpět počal jest od děkování, řka: "Bože! dieky činím tobě, že nejsem jako jiní lidé: lúpežníci, nespravedliví, cizoložníci." Tři hříechy tupí, a die, že jich nemá: prvý hříech lúpež, to věz křivé brání věci cizie; druhý nespravedlnost, již kto svému bližnímu křivdu činí; třetí hříech jest cizoložstvie. V tom každý z nás má vziati od zákonníka naučení, aby vážil, že ti hříši jsú velicí, a tupil je; ale lidmi aby nezhržel, sám se nad ně velebě, jako jest tento zákonník se velebil, řka: "nejsem

jako jini." Jako by řekl, die S. Augustin: Sám spravedliv jsem, a jini všichni jsú hříšní. A věz, že když die: "nejsem jako lúpežníci," tu dotýká škódcí blížnieho na zboží; a když die: "nespravedliví," dotýká těch, jenž blížniemu škodie na jich osobě; a když die: "cizoložníci," dotýká těch, kteříž blížním kazie jich

D: ženy. Dále die: "a také jako tento zjevný hříšník." Tu die výklad: Aj že blízko měl zjevného hříšníka, věčcie jemu nadutie byla příčina; neb pýcha i s dobrými i se zlými tovařišéc, vždy škodu činí: má-li vedlé sebe biedného, více se dme; pakli má zčastného, tehdy závistí se mučí. Ale pokora zpět všudy ziskuje: má-li vedlé sebe biedného, tehdy lituje; pakli má zčastného, tiem se více pokoří. A tu věz, že čtyři jsú strany pýchy, jakož die S. Řehoř: Prvá pýchy strana jest, když kto maje co dobrého, mní, by od sebe měl. Druhá, když ač věří, že mu jest dáno, ale mní, by pro jeho zaslúženie bylo dáno. Třetí pýcha jest, když kto se chlubi z některé věci, jiež nemá. Čtvrtá pýcha, když jinými pohržeje, žádá zvláště vidien býti, že nad jiné má, což má.

A v té pýše byl jest tento zákonník, jenž jest se chlubil, že by nad jiné lidi byl spravedlivý a dobrý. Jenž dále die: "Postím se dvakrát v týden, desátky dávám všech věcí, kteréž mám." Tu již vyčítá své dobré skutky, jenž sú nebyli ctnostni, proto že jich jest nečinil dobře, jinými pýchaje; neb ktož kolivěk co činí, maje vědomě hříech smrtedlný do sebe, a tak nejso v láscě, ten nic nečiní dobře, ač co činí dobrého; protož jeho puost nebyl jest ctnostný, ani jeho desátkóv dávanie. Protož má každý člověk pilen býti, aby vše, což činí, činil bez hříechu smrtedlného, a tak v láscě; neb die S. Pavel, I. Korinským 16, 14: Všichni vaši skutkové buďte v láscě! Neb dvě jsta straně spravedlnosti: jedna nehrěšiti, a druhá dobré činiti, jakož die David každému, Žalm 34, 15: Odchyl se od zlého a čin dobré! A tě dvě straně mienil jest zákonník do sebe, tak že by nehrěšil, a že by dobré činil. Prvú stranu mienil, řka: "nejsem jako jini lidé." A druhú, řka: "postím se dvakrát v týden." Ale pýcha ta jest mu i puost i jiné skutky zejhrala, jakož nynie mnohým jiným jich skutky všechny kazí, a zvláště zákonníkom, jenž se nad jiné velebie svými skutky a zákony; aniž jim pomóz hodin zpievanie, neb die Kristus v 15 k. 8-9 v. S. Mat.: Lid tento ústy

mě chválí neb ctí, ale srdce jich daleko jest ote mne; nadarmo mi se modlé, učiece učenie a prikázanie lidská.

Dále die Kristus: "A zjevný hříšník z daleka stoje, nechtieše oči k nebi vzdvihnúti, ale biješe prsy své, řka: Bože! milostiv buď mně hříšnému!" Tu milý spasitel chválí zjevného hříšníka prvé v bázni a v poctivosti, řka: "stojieše z daleka;" to věz, jako boje se blízko přistúpiti. Druhé chválí ho v studu, řka:

nechtieše oči vzdvihnúti k nebi;" to věz, stydě se boha, proti němuž jest hrěšil. Třetíe chválí ho v bolesti za hříech, řka: "biješe prsy své." Čtvrté chválí ho v zpovědi a v modlitbě krátké, že jest řekl: "Bože! milostiv buď mně hříšnému!" A bez pochybenie, který kolivěk hříšník takým srdcem tak by se bohu zpovídal a modlil, pán bůh milosrdný by jemu hříechy odpustil. A tomu na potvrzenie die Kristus: "Věru pravi vám: sstúpil jest tento," to věz hříšník, "spravedliv v dóm svůj od onoho," t. zákonníka. Tu die S. Augustin: Slyšal's o zákonníku a o zjevném hříšníku řeč protivnú; slyš odsúzenie. Slyšal's pyšného chlubníka, slyšal's vinného pokorného hříšníka; slyš již súdci: "Věru pravi vám!" Pravda die, bůh die, súdcě die: "Věru pravi vám: sstúpil jest spravedliv z chrámu zjevný hříšník ten více nežli zákonník." Pověz, pane, příčinu! Aj vizi zjevného hříšníka, že více jsa spravedliv sstúpil jest z chrámu, nežli zákonník. Tieži proč? Slyš proč: "Neb každý, ktož se výší, bude ponížen, a ktož se níží bude povýšen." Slyšal's súd, varuj se zlé příčiny! Druhé diem: Slyš súd, varuj se pýchy! Necht' vidie a slyšie to ti, jenž v své ctnosti všetečně ufaji! To vše S. Augustin.

Aj dva řěbrie slyšíme ve čtení: jeden pýchu, jímž lezú shóry dolów, druhý pokoru, jímž lezú zdola vzhóru; na prvé m byl zákonník, a na druhém zjevný hříšník; onen ponížen, a tento povýšen. Protož die spasitel, že "každý, ktož se výší," jako ten zákonník, "bude ponížen, a ktož se níží," to věz pokorně má, jako tento zjevný hříšník, "bude povýšen." A tak jest bez pochybenie, že ktož v světě a v svém srdci se výší, ten před bohem jest menší; a ktož se v srdci a v světě níží, toho pán bůh před sebu výší. A toho dokáže, když pokorných v súdný den povýší, a pyšných poníží, jakož panna Maria jest prorokovala,

řkúc, Lukáš 1, 52: Ssadil jest mocné s stolicě, a povýšil jest pokorných. To jest: již učinil na mnohých, -a ještě učiní konečně v súdný den. Dají milostivý spasitel, abychom se nechlubili, bližních netupili; ale abychom se hřiechův právě káli a pokorně se modlili, a tak abychom v svůj dóm, v králevstvie nebeské, jsúce spravedlivi vstúpili, a to zaslúžením pána našeho Jezu Krista! Amen.

NEDELE DVANADCTÁ PO SVATĚ TROJICI.

S. Marek v 7 kapitole, 31-37 verši.

V ten čas vyšed Ježíš z krajin Tyrských [toho města Tyrus], přišel jest přes Sidon (to město) k moři Galilejskému, jenž (neb: kteréžto město Sidon) jest mezi kraji nami Dekapolskými (vlasti Dekapolis řečené). A přivedli sů jemu hluchého i němého, a prosili sů ho, aby vložil naň ruku. A pojem ho veň z zástupu, vpustil (t. vložil) jest prsty své v uši jeho, a plínuv dotekl sě jazyka jeho; a vzezřev v nebe, vzdechł jest a řekl: Eleta! to jest: otevři sě! A ihned otevřěně sta uši jeho, a rozvázán jest svazek jazyka jeho, a mluvil jest právě. A přikázal jest jim, aby nížádnému nepravili; a čím více jim prikazováše, tím více pravili sů, a proto více sů sě divili, řkúce: Dobře všecky věci učinil: hluchým učinil, aby slyšeli, a němým, aby mluvili.

- A. V tomto svatém čtení jest zmienka o Ježíšovi, o člověku hluchém a němém, o lidech, jenž sů němého k Ježíšovi přivedli a jeho skutky lidu jinému pravili, a všechny jeho činy chválili. Na Ježíšovi máme znamenati pilnost a milosrdenstvie, že chodil pilně káže z milosrdenstvie. A máme znamenati mor jeho veliků, již jest všecky věci dobře učinil, a tak věřiti máme, že jest pravý bůh a pravý člověk: bůh, že všecky věci dobře učinil, a člověk, že jest pracovitě chodě kázal. Aj die čtenie: "Vyšed Ježíš z krajin Tyrských, přišel jest přes Sidon k moři Galilejskému, jenž jest mezi krajinami Dekapolskými." Tu věz, že Tyrus jest město, a Sidon druhé; Galilea jest vlast neb krajina jedna židovská, v níž sě Kristus narodil a vychoval; protož slul jest Galilejský. Pak moře Galilejské má jmeno od Galileje. Pak Dekapolis také jest jedna krajina, v níž za času kázanie Kristova pohané sů přebývali. Aj již máš pilnost milostivého spasitele v kázání, a tak i spasenie našeho, že chodil pš po kraji- nách kážě. Protož die S. Mat. v 9 k. 35 v.: Chodieše Ježíš okolo

všech měst, neb po všech městech, a po hradcích, uče v zbořích jich, a káže čtenie o království [t. nebeském], a uzdravuje všelikaký neduh a všelikakú nemoc. A že to činil z milosrdenství, ukazuje to svatý Matúš, ihned rka, Matouš 9, 36: A vida zástupy, slitoval se nad nimi; neb sú byli ztrápeni jako ovce, nemajíce pastýře. To slovo váže S. Řehoř, die v svém kázání,

- B. že Kristus navštívil jest lid svůj, jako ovce věrný pastýř, aby za ně svú duši položil. Protož die na ono slovo Kristovo, Joh. 10, 11: "Já jsem pastýř dobrý," takto: že učinil jest pán, co je napomínal; ukázal jest, co je přikázal; duši svú za ovce položil a své tělo svým ovciem dal, aby je vykúpil, svým tělem nasýtil. O srdnatí Kristovi synové! važte svého spasitele milosrdenství, že bohem jsa vtělil se, aby nám věrně poslužil, nás hořkú, a ohavnú, a ukrutnú smrti od hříechu vyčistil, a od ďábla a od věčné psoty vysvobodil.

A proto v krajinách Tyrských, Sidonských, Dekapolských, i v jiných kázal. A když jest v té krajině Dekapolis byl, die čte

- C, nie, že "přivedli sú jemu hluchého i němého, a prosili sú, aby vložil naň ruku." Tento člověk nebyl jest hluch a něm od přirození, ale ďábel byl jemu otjal i sluch i řeč. Chytrý ďábel otjal člověku dva čichy k spasení najpotřebnějšíe: sluch, aby slova božieho neslyšal, a tak spasen nebyl; řeč, aby rady k spasení od blížního nebral, ani jinému radil, aby se nemodlil, ani o bohu rozmlúval. A vedlé výklada svatého Bedy, tento člověk znamená ty lidi, kteříž boží milostí jsú hodni, aby byli od moci ďábelské vysvobozeni; neb ohlechl jest člověk, když jest božieho přikázanie neuposlúchav, slova ďáblova přijal, a tak oněměl jest, že jest od božie chvály přestal. A tak hluchost a němota od prvnioho se člověka počala; a již se jest velmē v jeho plemeni rozšířila, tak že velmē jsú mnozí, jenž boha neposlúchají, a tak jsú v pravdě hluší. K nimž die pán böh skrze Jsaiáše v 42 k. 18 v.: Hluší slyšte! A potom die, Izaiáš 42, 19: Kto jest hluchý? jedné ten, k němuž sem posly své posielal. Aj posielal böh proroky, poslal i syna svého; syn poslal posly své, apošoly, sám ústy svými tělestně kázav, oslavil písmo, jehož máme poslúchati: avšak tak jsme hluší, že řiedko se člověk nalezne, jenž božie přikázanie skutkem držil Protož die böh: Hluší slyš-

te! jenž uši máte a neslyšíte. O kterak jest hluchý, ktož neslyší, že Ježíš, křiče velikým hlasem, na kříži za něho duši pustil! Kterak jest hluchý, že jemu v uše nevzní, Izaiáš 41, 1: Vstaňte, podte k súdu! A opět, Mat. 25, 41: Jděte zlořečení do věčného ohně!

A že každý od přirození hluchý jest němý, neb poňavadž nemůž slyšeti ihned od narození, také nemůž se naučiti mluvit, a tak po hluchosti vleče se němota; a že každý člověk, když smrtedlně shrěší, tehdy ihned se z ďábla v hříechu urodí, protož tak dlouho bude němý, kterak dlouho bude hluchý; a že hluch jest dotud, dokud jest v hříeše smrtedlném, protož dotud jest i něm: hluch, že boha neposlouchá, a něm, že ho nechválí. A tak všickni smrtedlní hříešníci jsú jako modly, o nichž die David prorok, Žalm 115, 5-6, že ústa mají a nebudú mluvit, oči mají a nebudú viděti, uši mají a nebudú slyšeti. A ač lidé světší, to věz, jenž knězie nejsou, hříechem smrtedlnýzn jsúce poraženi, jsú hluší i němí sobě k zatracení, ač jich Ježíš nevrátí k slyšení vnitřnímu svého slova a k mluvení hodnému, však tů němotú knězie sú tiež lrež světší poraženi, tak že ač mnoho umějí mluvit ústy v písmě svatém, jako jsú mistři, a v práviech papežských, jako jsú pravouci, ale však jsú němí proto, že jsúce zle živi, ani dóstojně se modlé, ani boha chválé, ani jiných učie. Protož o nich die spasitel v 20 k. S. Mat.: Lid tento rty mě ctí, ale srdce jich daleko jest ote mne; a darmo mi se modlé, učiece učenie a přikázanie lidská.

A v této rotě jsú všickni ti, kteříž vázie více přikázanie a ustavenie lidská, než ustavenie božie; a také ti, kteříž neučie lidu božieho zákona, majice učiti. A ti jsú psi němí, o nichž die

- D. bůh skrze Jsaiáše v 56 k. 10 v.: Strážní jejie slepí, všickni nerozuměli sú, všickni psi němí, nemohúce štěkati. A kteří jsú ti strážní a psi nestydliví, ihned potom die, Izaiáš 56, 11: Oni pastýři neznali sú rozuma; všickni v svú cestu obrátili se, každý k svému lakomství, od najvyššieho až do najposledxiějšieho. Aj ted sám bůh praví, kto jsú psi němí a nestydliví: že pastýři lakomí, počnúce od najvyššieho, jako od najvyššieho lakomcě, a ode psa najnestydlivějšieho, až do najposlednějšieho pastýřika psika němého a nestydlivého O co je těch psův nyní

němých, a málo pastýřův pravých! A nevěříš-li, pomni, že řekl jest bůh: Strážni jejie, t. vinicě, jenž jest lid boží, všickni psi němí, nemohúce štěkati. I proč? Jistě proto, že některým lakomství ústa zacpalo, některým neumění zákona božieho; neb ihned die bůh: Oni pastýři neznali sú rozuma, to jest, nerozuměli sú písmu božiemu. Aj máš, že neumění jim ústa zacpalo. A o lakomství ihned die: Všickni v svú cestu obrátili sě, každý k svému lakomství, od najvyššieho až do najposlednějšieho. Najvyšší k svému lakomství sě obrátil, jenž jest svatokupectvie, prodávaje dóstojenství: arcibiskupství, biskupství, probostvie, opatství, kanovníctvie i farářství, odpustky i dopustky. A že jakýž otec, taciž synové, a kúpiece darmo nedadie, protož také trhem v svém lakomství běžie až do najposlednějšieho, jenž mōž býti lakomý farářík, neb třídníček, kterýž zpovědí, krstěním, svátostí, kázáním, třidceti mšemi, a jinými běhy hledá zisku lakomé tělestného. A že mnoho jest takých, a málo pracovníkův Kristových věrných, protož die milý, věrný a pracovitý pastýř k svým učedníkům, Mat. 9, 37-38: Jistě žeň jest mnohá, ale dělníci nemnozí; protož proste pána žni, ať pošle dělníky na svú žeň. Na to slovo die S. Řehoř, Om. 17: Poslav pán kazatele, co die, slyšme: Jistě žeň jest mnohá, ale dělníci nemnozí. Toho bez těžké žalosti mluvit nemōžem, neb ač jsú ti, jenž by dobré věci slyšeli, nejsú ti, jenž by pravili. Aj kněžími pln jest svět naplněn, avšak ve žni boží řiedký velmě nalézá sě dělník; neb úřad kněžský přijímáme, ale skutku úřada neplníme. Ale važte, bratřie moji! važte, co die sě: Proste pána žni, ať pošle dělníky na svú žeň. Vy za nás proste, ať hodné věci vám praviti mōžeme, ať k napomínání jazyk nenie lén; ať poňavadž úřad kázanie přijímáme, před spravedlivým súdcem naše nás mlčení neodsúdí. To vše S. Řehoř papež, jenž vyznává, že k kázání jest zavázán. I ktož mōž ty hluché němé uzdraviti? jedné Ježíš, o němž die čtenie, "že přivedli sú hluchého i němého, a prosili sú ho, aby vložil naň ruku."

- E. Tu věz, že mnohé věci jsú, jenž vedú hříšného k Ježíšovi: Najprvé milost božie, již on vede k sobě, koho ráci; jakož die David, Žalm 73, 24: Vólí svú přivedl si mě. Druhé, slovo božie,

když je hříšník slyší. Aniž kto bude přiveden z starých k Ježíšovi, jedné ať uslyší slovo boží; jako die S. Pavel, Rom, 10, 14: Kterak uvěří, když neuslyší? a kterak uslyší bez kazatele? Římanům 10, 17: neb viera jest z slyšení, a slyšení slovem. Třetí vede k Ježíšovi člověka nemoc; jakož die David, Žalm 16, 4: Rozmnožili sú sě nemoci jich, a chvátili sú, to věz k bohu. A toho jest očitý důvod, že mnozí, dokud jsú zdrávi, na Ježíše málo tbají, ale když nemoc veliká připadne, tehdy sě zpovídají a těla Ježíšova žádají. Čtvrté vede k Ježíšovi bázeň smrti, jako jest důvod na těch nemocných. Páté, protivenství světa. Šesté, dobré tovaríštv. Sedmé, dobrý příklad. Osmé, nábožná modlitba, jenž zvláště uzdravuje nemocné. A toho jest důvod, že čtenie die: "A přivedli sú jemu hluchého i němého, a prosili sú ho, aby vložil naň ruku." Aj teď máš, že prosili sú ho, a on uslyšal je a uzdravil ho. A kterak? die čtenie, že pojem ho z zástupu; vpustil jest prsty své v uši jeho, a plinuv dotekl sě jazyku jeho, a vzezřev v nebe vzdechl jest a řekl: Efeta! to jest: otevři sě!

Tu znamenaj, že tři věci předešly sú uzdravenie toho člověka, to věz: přivedenie, prosba, a z zástupu vyvedenie. Tak když má býti hříšný uzdraven, má předjíti přivedenie k Ježíšovi, a prosba, a vyvedenie z zlého tovaríštv. A když ty tři věci budů, Ježíš vpustí prsty své, to jest, dary ducha svatého dá v sluch člověka hříšného; neb die S. Řehoř: Prsty v uši pustiti, jest skrze dary ducha svatého mysl hluchého k slyšení otevřieti. A tak pustil jest Ježíš prsty v uši hluchého, to jest, dal jest jemu dary ducha svatého, aby slyšal, co má slyšeti. "A plinuv, dotekl sě," to věz slinů, "jazyka jeho." Skrze slinu, die S. Řehoř, múdrost sě znamená. A miení múdrost syna božieho, řka: Slina nám jest z úst vykupitele vzatá múdrost v svatém písmě; neb slina od hlavy teče v ústa; protož ta múdrost, kteráž on jest, když jazyka našeho dotkne, ihned sě k kázání slov božích otevře. To S. Řehoř. "A vzezřev v nebe, vzdechl jest." To jest učinil, aby ukázal, že uzdravenie takého člověka sluší na moc boha nebeského, a aby ukázal, že učiní to boží mocí, a že jest pravý člověk. A "vzdechl jest," aby ukázal slitování a k bohu pozdvíženie. Také vzdechl jest, aby ukázal těžkost hřícha,

a nás naučil vzdychati. "A řekl jest: Efeta!" židovsky, "to jest: otevři se!" A že přikázal jest, tak řka, jako bůh mocný, protož "ihned otevře se sta se uši jeho;" neb každé stvoření musí ho poslouchati, čině co on káže, aneb trpě co on ráčí. "A rozvázán jest svazek jazyka jeho." Prvé uši otevře se, a potom jazyk rozvázán jest;' a jedné ušima řekl: Otevři se! a jazyku neřekl jest: Rozvěž se! Die S. Řehoř: V té věci má býti znamenáno, že pro zavření uší řečeno jest: Otevři se! neb komuž uši srdce k poslušenství otevře se jsta, ihned také svazek jazyka rozvázán jest, tak aby slyše, což dobrého činí, čině také jiným pravil. Protož dobře přidáno jest: "a mluvil jest právě;" neb ten právě mluví, ktož prvé poslouchaje činí, což mluvě, aby jiní činili, učí. To Řehoř; z jedné řeči máme, že ten právě mluví, ktož drže boží přikázanie, jiné učí, aby je plnili; a zase ten neprávě mluví, ktož jsa zlý, jiné učí, aby byli dobří. Protož die spasitel v 12 k. 34 v. S. Mat.: Kterak můžete dobré věci mluvit, jsouce zlí?

- F. A tu věz, že svazek jazyka, aby nemluvil právě, jest každý smrtedlný hřích; neb když v něm jest člověk, tehdy nic nemluví právě, to věz vzácně bohu. Protož die bůh, Jer. 23, 28: Ktož má mů řeč, mluv mů řeč právě. Z toho máš, že každý kazatel, když káže, i kněz, když se modlí, i každý jiný člověk, ač mluví řeč boží, jsa v hříše smrtedlném, však mluví křivě; Protož každému takému zapověděl jest bůh, aby jeho řeči nemluvil. A jakož die David, hříšnému řekl jest bůh, Žalm 50, 16-17: Proč ty pravíš spravedlnosti mé, a běřeš svědectvie mé ústy svými? a ty nenáviděl si poslušenství mého, a zavrhl si řeči mé na zad. O bychom to pomněli, my plecháči, jistě byli bychom pilní, abychom v nížádný hřích smrtedlný neupadli! a tak bychom měli jazyk rozvázán, jímž bychme mohli právě mluvit, jiné učit, a právě se modlit. Jest také svazek jazyka bázeň, pro niž mnozí nesmějí pravdy vyznati: knězie nesmějí kázati, a laikové i ženy nesmějí se zpovídati. Knězie nesmějí, aby obrokův nezbyli, v žaláři neposeděli, pohanění nebyli, aneb umořeni; a světští nesmějí se pro stud velikých hříchův zpovídati, aneb pro velké pokání, a také, jakož sem od mnohých slyšal, proto že na ně zpověď knězie pronášejí. Dajž milostivý

spasitel, aby ti všichni svazkové byli rozvázáni, aby každý vedlé božie vůle mluvil právě!

Dále die čtenie: "A prikázal jest jim, aby nižádnému nepravili." Ale proč těmto brání, aby jeho dobroděnstvie nepravili? a jiným prikázal, aby pravili: jakožto učedníkóm Janovým, jimž řekl jest, uzdraviv nemocné, Luk. 7, 22: Jděte, povězte Janovi, což ste viděli: slepí vidie, klécaví chodie, hluší slyšiel A uzdraviv jednoho, vyhnal ďábly z něho, jakož píše S. Marek, že když jest spasitel z jednoho ďábly vyhnal, řekl jest jemu, Mar. 5, 19: Jdi do domu svého k svým, a prav jim, kterak veliké věci tobě pán jest učinil, a slitoval se nad tebou. Tu věz, že poňavadž milý spasitel všechny věci dobré jest učinil, jakož die toto dnešnie čtenie, protož i oněm jest dobře prikázal, aby jeho skutky pravili, i těmto, aby nepravili: oni aby pravili, že jest učinil boží mocí, a tito aby nepravili, by to učinil člověckú mocí. A tak i my máme praviti, že ďábly vymietal a hluchému sluch dal jelikožto bůh, a neučinil toho jelikožto člověk. A v tom jest naučenie, aby ti nekázali o Kristovi, což by nerozuměli, aby bludu bohu nepřidali. Také prikázal jest těmto, aby nepravili, dávaje nám naučenie, abychom se, když co dobrého učiníme, nechlubili, věduce, že chlúbú všichnu věčnú odplatu bychom ztratili. A svatý Remigius takto die: Proč pán o sobě kázati bránil jest? i zdali nevěděl jest, že by mnozí kázáním byli uvěřili? Ale proto ten, jenž jest chtěl, aby o něm kázáno bylo, kázati jest bránil, aby tudy ukázal, kterak veliké horlivosti mají býti ti, jimž poručen jest úřad kázanie, poňavadž i ti káží, jimž jest prikázáno, aby nekázali. Protož ihned die čtenie: "Čím více jim prikazováše, tím více kázali sú neb pravili sú, a proto více divili sú se, řkúce: Dobře všechny věci učinil: hluchým učinil, aby slyšeli, a němým, aby mluvili." Tak die S. Remigius. A že tito lidé pravdu sú o Kristovi kázali, a jeho v skutciech velebili, a to z dobré žádosti sú činili, protož Kristova sú prikázanie nepřestúpili, aniž jim jest toho Kristus pohyždil.

Protož i já ufám jeho svaté milosti, žeť mi toho nepohyždí, že káží proti prelátskému prikázání: neb viem, že jeho jest lepšíe prikázanie, jimž mě zavázal, abych kázal, dav mi dar uměnie i řeč, a žádost k tomu, a zvláště, jakož ufám jeho milosti, že

mě v kněžství přijal a v kazatelský úřad. On milosrdný, jenž jest všecky věci dobře učinil, a zvláště že mocně jest člověka stvořil, mudrě hříšníka vykúpil, a z nesmierné milosti blahoslavenství, jenž jest nasycenie vůle bez nedostatka, člověku jest připravil, on dobře jest učinil, že dal hluchému moc k slyšení, němému dal moc k mluvení, a pak dal řeč, že jest právě mluvil. A tak tím trojím skutkem ukázal jest moc otcě boha, múdrost božieho syna, a dobrotu svatého ducha; neb nemůž býti nižádný skutek dobrý učiněn od jedné osoby božské, ale což činí syn, to i otec i duch svatý, jakož die S. Augustin. Protož z každého skutka má býti chvála otcí, i synu, i svatému duchu: otcí, že činí mocně, synu, že činí múdrě, a duchu svatému, že činí dobrovolně. A tak že každá osoba, a tak svatá Trojice, vše učinila jest dobře, což jest stvořeného, protož chvalmež mocného boha, řkúce, že všecky věci učinil jest dobře; a tak že všechny věci jsú dobré, jelikožto jsú od jeho svatě milosti učiněny.

NEDĚLE TŘINADCTA PO SVATĚ TROJICI.

S. Luk. v 10 kapitole, 23-37 verši.

V ten čas ř. J. u. s.: Blahoslaveně oči (účastně proto, že člověk blahoslavený jest), kteréž vidí ty věci, kteréž vy vidíte (t. mé člověctvie a obcovanieJ. Věru pravi vám, že mnozí králi [David, ŠalomúnJ a proroci [Isaiáš, Abraham, Aggeus] chtěli sú viděti (tělestownýma očima) ty věci, které vy vidíte (mé člověctvie, obcovanie a skutky), a neviděli sú (tělestowně); a slyšeti ty věci, kteréž slyšíte, a neslyšeli sú (tělestowněJ. A aj jeden (neb některý) zákona umělý (t.. mistr zákona umělý) vstal jest (aby lépe byl slyšien a snad i vidien), pokúšeje ho a řka: Mistrě! co čině život věčný (t. nasycenie vôle bez nedostatkaJ mieti budu? A on (Ježíš) vece k němu: V zákoně (t. božiem písmě) co psáno jest (k obdržení života věčného), kterak čteš (k svému zpravení)? On (mistr) odpověděv, lekl jest: Milovati budeš pána (jenž tě mocně stvořil) boha (jenž všechny věci zná) svého (jenž se tobě dal) ze všeho srdce svého (t. rozumu bez bludu), a ze všie duše své (t. z plné vôle bez protivnosti J, a ze všie mysli své (t. z plné paměti bez zapomenutíe), a ze všech mocí svých (t. ze všech snažností), a bližního svého (t. člověka každého) jako sám se (t. což sobě v nůzi hodně by chtěl, aby jemu téhož přiel). I vece [Ježíš] jemu (mistru): Právě's odpověděl (t. pravdu's pověděl)! to čin [což die zákon] a budeš živ [na věky v radosti]. A on chtě zpravití se (neb spravedliva učiniti se před Ježíšem jakožto pléd člověkem, jenž by jako bůh srdce neznal), řekl jest k Ježíšovi: A kto jest můj bližní? A vzhóru vzhled (neb vzezřev vzhóru) Ježíš, vece: Člověk jeden sstupováše od Jeruzaléma do Jericho (do toho města), i upadl jest v lotry (neb mezi lotry), kteří také oblúpili sú ho; a rány vloživše (t. raniuvše) odešli sú, odpolu živa (t. jednak všeho mrtva) opustivše. I přihodilo se, že kněz jeden sstupováše tůž cestú, a viděv ho minul jest; též i jáhen [levita slul jest každý z pokolenie Levi, toho syna Jakubova], když byl jest vedlé těsty, a viděl

jest ho, minul jest. Ale Samaritán (pohan z té vlasti, jenž slove Samaria) jeden cestu čině (t. jda cestůJ, přišel jest k němu, a uzřev ho, milosrdenstvím hnut jest; a přiblíživ se, uvázal jest rány jeho, naliiv oleje a vína, a vloživ ho na hovado své, vedl jest do chléva, a péči o něm měl. A druhý den vyňal jest dva peníze, a dal jest chlévníku, a řekl jest: Péči o něm měj! a což kolivěk předáš (t. nad to vydáš), já když se vrátím, vrátím (t. odplatím) tobě. tito z těch tří vidí se tobě bližní býti (neb zdá se tobě, že by byl bližní) tomu, jenž upadl jest v lotry? A on vece: Ten kterýž učinil jest milosrdenstvie jemu. I vece Ježíš: Jdi, i ty čni tak (t. buď milosrdný bližnímuJ!

- A. Ač toto svaté čtenie má mnoho smyslův velikých, avšak můž kusy třmi zavřieno býti; neb najprvé pokládá spasitel počátek blahoslavenstvie, jenž jest konec naše práce, k němuž máme táhnúti statečně všemi smysly. Neb blahoslavenstvie jest nejlepší konec a najposlednější v dojiti; ale má býti najprvé v naší žádosti, jakož die spasitel v 6 k. 33 v. S. Mat.: Najprvé hledajte královstvie božieho, to jest, blahoslavenstvie najprvé žádate, a pilni ho budte. A počátek někaký toho blahoslavenstvie byl jest, viděti a slyšeti Krista dóstojně; neb Kristus nazývá ty blahoslavené, kteříž sú ho viděli a slyšeli tělestowně, jakož sú byli apoštolé, a jiní světi mnozí. A toho vidění a slyšení žádali sú králové a proroci zákona starého, a neměli sú. Neb tak jest bůh způsobil, aby někteří počátek měli blahoslavenstvie věřů a poznáním vnitřním rozuma; a někteří měli sú počátek blahoslavenstvie viděním a slyšením tělestowným; a někteří mají v znamení posvátném, jež tělestowně vidie a rozumem věrie, jakož i my nynie vidáme tělestowným okem způsob chleba na mši, jenž jest nám ku paměti své Kristus ostavil, a věříme, že v tom jest skryto před tělestowným čichem jeho tělo. Ale světi starého zákona, jako David, Isaiáš, Jeremiáš, ti sú měli počátek blahoslavenstvie viděním viery a vnitřním poznáním; protož nemajice vidění tělestowného, žádali sú, aby měli, byla-li by božie vôle: O uzřím-li [O si videbo]! A mezi jinými svatými starého zákona, jenž sú žádali Krista tělestowně viděti, naplnila se žádost starců Simeona Anny prorokyně, že Simeon vzem ho na svoji

rucě, řekl jest, Lukáš 2, 29-30: Již necháš, pane! sluhy svého u pokoji, vedle slova svého, nebt sta viděle oči moji spasitele tvého [t. od tebe daného]. Anna také prorokyně viděvši, jako i Simeon, radovala se jest. Luk. 2 k. 38 v. Apoštolé také vidúce, radovali sú sě, a byli sú již blahoslaveni, jakož i jiní světi, kteříž sú hodně viděli Krista v tělesenství a skutky jeho, a slyšeli sú slova jeho. Protož die Kristus uředlníkom: "Blahoslaveně oči, kteréž vidíta ty věci, kteréž vy vidíte."

- B. Tu věz, že blahoslavené jest nejprvé to, což zná všechny věci, a jest čisto od každé poškrvny samo od sebe. A tak jedné bůh jest blahoslavený, neb jest vševědúci, a nemá aniž mōž mieti které poškrvny, a toho nemá od koho od jiného. Druhé jest něco blahoslavené, proto že jest rozumné, a nemá nižádného hříechu do sebe. A tak všichni angelé světi, a duše svaté v radosti nebeské jsú blahoslavení a blahoslavené, a po súdném dni posledniem všichni světi budú tak blahoslavení. Třetí jest to blahoslavené, což má rozum, a jest čisté od hříechu smrtného. Tak jest blahoslavený každý člověk zde na světě, kterýž nemá hříechu smrtného; a tak sú byli apoštolé blahoslaveni, i před smrtí Kristovu, i po jeho na nebe vstúpení; a nynie jsú tak blahoslaveni všichni křesťané dobří, jenž hříechu smrtného nemají. Čtvrté jest něco blahoslavené, jenž není rozumné, ale jest kus neb částka věci rozumné. A tak tělo každého svatého člověka, i každý úd jeho jest blahoslavený, jako: nos, ústa, noha, uši, oči. A toho blahoslavenství dotýká ted Kristus: "Blahoslaveně oči, kteréž vidíta ty věci, kteréž vy vidíte."
- C. A jakož o blahoslavenství sem řekl, též rozuměj i o svatosti: tak že bůh jest svatý, že zná všechny věci, a nemōž poškrvny v sobě mieti, a té svatosti nemá od jiného. Pak světi v nebesích jsú proto světi, že jsúce rozumní, již nemají nižádného hříechu, ač sú mohli mieti, a druzí měli sú. Třetí světi jsú lidé zde na světě, že jsúce rozumní, nemají hříechu smrtného, ač mají všední. Čtvrté jsú jich těla a údové světi proto, že jsú částka jich životův. Páté slovů některé věci svaté, proto že sú jich světi požívali. A tak rúcho Kristovo a panny Marie, a jiných svatých, slove svaté, ale méně světější než těla svatých;

neb těla jest Kristus svú krví vykúpil, ale své sukně nic, ani šlojjeře své matky; a těla budú blažená a svatá na věky, ale ne tak rúcho Kristovo, ani jiných svatých.' Šesté slove některá věc svatá proto, že jest k boží službě zvláště ustavena neb dána; a tak kostel, kalich ornát, a jiné věci přizehnané k boží chvále slovú svaté. Sedmé, věci bohu obětované slovú svaté; a tak v starém zákoně každé prvorodnie slulo bohu svaté, a nynie almužna dána pro boha slove svatá. Pak osmé slove věc svatá proto, že znamená jinú věc svatú; a tak písmo slove svaté, že znamená boha svatého, neb jiné věci svaté. Ale ta svatost jest dosti malá; jako říekají lékaři, že voda od člověka pošlá jest zdravá proto, že znamená zdravie toho člověka, ač ta voda v sobě zdravie nemá. A tak obraz, jenž znamená Krista umučeného, neb jiného svatého obraz, móż slúti svatý; a též slovo neb hlas slove svatý neb svaté, že znamená věc svatú. Ale konečnie svaté jest böh, angel a člověk svatý, tak že na věky svatosti nepotrátí ta věc troje.

Dále die čtenie: "A aj jeden zákona umělý vstal jest pokú

- D. šeje ho a řka: Mistřel! co čině život věčný mieti budu?" Tuto již zaviera sě druhý kus zvláště, jenž jest cesta k zaslúžení života věčného, o němž jest zákona umělý Krista otázal; a Kristus ho milostivě naučil, že bude-li milovati dokonale boha a blížnieho svého, tehdy bude život mieti věčný. Dobrú otázku, sobě užitečnú i nám učinil, ač jest zlým úmyslem učinil; neb otázal jest pakúšeje Krista. A tak i proto, že dobrú otázku učinil, i proto, že jest Krista pokusil, die S. Lukáš, jako divě sě: "A aj jeden zákona umělý." Die S. Ambrož: Jeden zákona umělý, slova zákona držě, rozuma zákona neznaje. "Vstal jest," aby lépe byl slyšien, a snad aby jako dobrý byl od lidí vidien. "Pokúšeje ho." Odkud jest vzal pokušenje, böh vie! ale snad vzal jest příčinu z toho, že napřěd byl řekl Kristus učedlníkóm, Lukáš 10, 20: Radujte sě, že jmena vaše napsána jsú v nebesiech. "A řka: Mistřel! co čině život věčný budu mieti?" Mistrem Krista nazývá a ne pánem, snad proto, že chce uměti, ale ne slúžiti, slyšeti, ale ne poslúchati, a mistrem ho nazývá, jehož nechce býti učedlníkem! Die S. Jan zlatoústý, že tento znamená svatých chvalníky, ne následovníky; to jest ty, jenž svaté chválě, ale nenásledují

svatých, jakož obecně jsú ti, jenž písmo umějí, mistři a knězie. I die: "Mistře! co čině život věčný budu mieti?" Zdá se, že tieže pokorně, múdrě a užitečně: pokorně, když die: "mistře;" múdrě, když die: "co čině;" a užitečně, když die: "život věčný mieti budu." Múdrě tieže, řka: "co čině," netoliko co uměje, čta, neb mluvě, ale "co čině;" neb die Kristus v 5 k 19 v. S. Mat.: Ktož činiti bude a učiti, ten bude veliký v království nebeském. A na

- E. skonání tohoto čtenie die Kristus: "Jdi, i ty čin tak!" A Kristus počal jest po svém krstu kázati, řka v 3 k. S. Mat.: Pokánie čňte, neb se přiblíží králevství nebeské. A tak dobrou otázku učinil jest, řka: "co čině, život věčný," to jest radost věčnú, jenž jest vidění Trojice svaté věčné; jakož die spasitel v 17 k. 3 v. S. Jana: Život věčný jest, aby poznali tě, samého pravého boha, a toho jehož's poslal, Jezu Krista. Rozumějž, že každý člověk bude živ na věky, a tak bude mieti svůj život věčný; ale ne každý bude mieti života věčného, jenž jest poznání v radosti Trojice svaté na věky, tak že člověk svatý rozumem pozná Trojici svatú a Krista člověka tělestinýma očima, a z toho znání věčného bude mieti utěšení veliké a ukojení, a tak nasycenie i rozumu svého i vôle, že bude mieti, což bude chtieti, bez nedostatka. A to nasycenie slove život věčný, neb věčné blahoslavenství, o němž Kristus die: "Blahoslaveně oči tě, kteréž vidíta ty věci, kteréž vy vidíte;" vidíta, rozuměj důstojně. A zasě zlořečeně oči, kteréž vidíta nedůstojně, jako oči Judášově, Pilátově, Erodesově, a kněží, jenž viděvše též věci jako apoštolé, potupili sú spasitele. A též rozuměj, že blahoslaveně jsta oči, kteréž důstojně vidíta způsob chleba na mši, v němž jest tělo Kristovo; a zlořečeně, kteréž vidíta nedůstojně.

Dále die čtenie: "Aj on," t. Ježíš, "vece k němu," t. k zákona umělému: "V zákoně," t. v božiem písmě, jenž jest zákon nad jiné zákony, v němž spravedlivý člověk má mysliti i v noci i ve dne, jakož die David prorok, Žalm 1, 2. "Co psáno jest," k obdržení života věčného? "Kterak čteš," k svému zpravení?

- F. kterak čteš, jiným jsa mistrem k naučení? kterak čteš: pilně-li? ustavičně-li a užitečně-li? O by nás každého Kristus otázal; Co psáno jest v zákoně božiem? a kterak čteš? a snad ti, jenž mají jiným cestu k životu věčnému ukazovati, umklí by, nevěduce

co psáno jest v zákoně božiem; ale kdyby jich otázal: kolik kop platu, ospu, kur, vajec, a který den mají mieti býty neb diely své? ihned by uhodli! By nás také otázal každého: Kterak čteš? a mnohých svědomie musilo by odpovědieti, že netbalivě, nenábožně a křivě; neb někteří čtů, a neplnie, co čtů, jako ti, o nichž die Kristus v 23 k. 2-3 v. S. Mat.: Na stolič Mojžiesově seděli !sú mistři a zákonníci: vše což vám budú praviti, to čňte, ale vedlé jich skutkóv nečňte, nebi pravie a nečinie. Na stolič Mojžiesově sedie papeži, biskupové, a jiní duchovní úředníci, jenž mnoho prikazuji, a sami nečinie. Pak někteří činie, a čtů a učie, jako apoštolové a jich věrní náměstkové sú činili, následujícíe spasitele svého, o němž die S. Lukáš, Act. 1, 1: Počal jest Ježíš činiti a učiti. Někteří etů a činie, ale jiných neučie v zbořieh: jako věrní lidé svěťstí, mužie i ženy, jenž lépe již svým příkladem učie než knězie; a ti užitečnějie učie než knězie, jenž řeči učie, ale skutky rušie. Protož die S. Bernard: Prospěšnějšíe jest kázanie příklada, než toliko slova.

- G. Dále die čtenie: "On odpověděv, řekl jest: Milovati budeš," a tak dále. Tento uměl jest slova zákona božieho, protož S. Lukáš nazývá ho zákona umělého; věděl, že psáno jest v zákoně božiem v pátých knihách, Deut. 6, 5, takto: Milovati budeš pána boha svého ze všeho srdce svého, a ze všie duše své, a ze všie síly své. Pak o bližniem psáno jest v třetích knihách, Lev. 29, takto: Milovati budeš přítele svého jako sám sě. A ač nejsú plně táz slova, všaki jest plně týž rozum: neb ono slovo: ze všie síly své, tolik váží, jako toto slovo: ze všech sil svých. A ono slovo v druhém prikázani: přítele svého, tolik vzní, jako toto slovo: bližnieho. A že ve čtení přidáno jest: "a ze všie mysli své," toť sě miení v této řeči, když die písmo v pátých knihách v 4 k., Deut. 4, 9: Nezapomínaj slov, jež sta viděle oči tvoji, a ať nevypadnú z srdce tvého po všecky dny života tvého, učiti je budeš děti a vnúčata svá! A opět die písmo, Deut. 6, 6-9: Budú slova tato, kteráž já prikazuji tobě dnes, v srdci tvém, a praviti je budeš dětem svým, a pamatovati budeš sedě v domu svém, a chodě na cestě, spě i vstávaje; zaviežeš je jako znamenie na své rucě, a budú mezi tvýma očima, a nehnů sě, a napíšeš je na prahu a na dveřích domu svého!

- H. Aj teď máš dosti položeno, že ze všie myslí své má člověk pána boha milovati. A věz, že boha milovati jest, dobře dobré bohu chtieti; a dobře dobré bohu chce, ktož hříecha smrtedlného nemaje, chválí boha, poslouchá, a milováním nejvíce k němu táhne, jakož sem psal v kázání v 30, na den svatého Ducha. I die zákona umělý z božieho zákona takto: "Milovati budeš pána," jenž tě mocně stvořil, mŏž tě obrániti i darovati, a budeš-li zlý, má moc všudy nad tebou pomstiti; "boha," jenž jest mŏdrý, znaje všecky věci od věčnosti, před nímž nemŏž nic tajno býti; "svého," že svú nesmiernú dobrotú učinil sě tvým, dal sě tobě k věčné radosti, ač ho budeš nade všecky jiné věci milovati. A tak "milovati budeš pána- pro moc, "boha" pro mŏdrosť, "svého" pro dobrotu. "Milovati budeš," to jest, budeš tomu chtieti a v tom sě radovati, že on jest pán všemohŭcí, pán nade všemi pány, že jest bŏh vše znající, neb jest nesmierné mŏdrosti, a že jest nesmierné dobrý, a dobrota nesmierná. A tak všecky věci i tě stvořil jest z moci i mŏdrosti i dobroty nesmierné; protož milovati ho budeš, že jest stvořitel, že jest zachovač, a že jest oslavč všech vyvolených k radosti věčné; neb on stvořiv zachovává, a potom slavný činí své milovníky. A tak že jest dobré nesmierné, a tak nejlepší, "milovati ho budeš" nejvíce, a tak "ze všeho srdce svého", to jest v rozumu bez bludu, "a ze všie duše své," to jest z plné vŏle bez protivnosti, "a ze všie myslí své," to jest z plné paměti zapomenutí, "a ze všech mŏcí svých," to jest ze všech snažností, tak aby všechny snažnosti přiložil k rozumu, aby od boha nepoblŭdil; a všechny snažnosti přiložil k vŏli, aby nic jiného víc než boha nevolil, ani co proti jeho vŏli volil; a aby všechny snažnosti a síly přiložil k paměti, aby boha nezapomenul. Ale tak plně ovšem, jakož die S. Augustin, zde člověk, smrtedlný jsa, nenaplní, ale v radosti nebeské tu plně dokoná, což zde počne, jakož nablépe mŏže.
- I. Dále die čtenie: "a svého bližního jako sám sě." Tu věz, že bližního milovati jest, bližnímu dobře dobré chtieti. A že bližnímu dobré by bylo, aby byl bez hříechu smrtedlného, a aby konečně byl spasen, a to dvě jest jemu nejlepší, ač to dvě bude mleti, protož každý člověk, jakož sobě žádati má nejvíce toho dvěho, tak má žádati toho i bližnímu, vedlé božie vŏle. A že,

jakož die S. Augustin, bližní jest všech lid každý člověk, protož každý člověk každému, dokud jest zde na světě jeho bližní, má jemu žádati jakož i sobě hřiechův odpuštění a radosti věčné. Pakli umra bližní jest v nebesiech, tehdy má jemu toho rád přieti; pakli v očistci, ale má zaň boha prositi; pakli jest u pekle, jako Jidáš, tehdy má jemu té muky přieti, poňavadž jest božie vôle, aby tak trpěl muky.

A řekl sem, že bližního milovati laskavě neb hodně, jest bližnímu dobře dobré chtieti. Z toho máš, že ktož bližního k hříechu tiehne, ten ho dobře nemiluje, jakož i sám sebe dobře nemiluje, když hřeší. Neb die David prorok, Žalm 11, 5: Ktož miluje zlost, nenávidí duše své. Z toho dále máš, že lidé, kteříž sobě hříechu pomáhají, ti nejsú sobě věrní přátelé, ale zrádce a nepřítelé. A zasě, kdy až jsa dobře živ, bližního táhne od hříechu radů, napomináním, kázáním, dary, hrózů, neb i pomstů řádnů, ten jest jeho věrný přítel. Protož die S. Řehoř: Ten sám přítel můj bude, kterýž poškrvny duše mé vytierá, to věz napomenutím, naučením, neb jiným obyčejem dobrým. A má tak každý bližního svého milovati, že což by sobě podobně a hodně žádal, aby téhož v též příhodě bližnímu žádal; a což by sobě hodně a spravedlivě nechtěl, aby téhož nechtěl i bližnímu.

Ale dieš: Bližní můj některý jest zloděj, cizoložník, neb jinak zlý, kterakž ho mám milovati jako sám sě? Tu diem, že máš milovati to, což jest bůh stvořil v bližním, jako dielo a chrám boží, a to jest duše a tělo; ale nemáš na něm milovati cizoložství a jiné zlosti. A tak ktož má v mrzkosti hřiech bližního svého, a rád by , aby on byl bez hříechu, tehdy ho miluje, jest-li prvé sám bez hříechu smrtedlného; a čím více mrzí ho jeho hřiech, a má věččí žádost, aby zbyl hříecha, tiem ho více miluje. A jakož sám jsa v nůzi, žádal by pomoci od bližního, od toho, kterýž by mohl pomoci: též sám, móż-li pomoci bližnímu, jenž by také hoden byl té pomoci, má jemu pomoci milostivě. A tak když die písmo: "Miluj svého bližního jako sám sě," nevelí milovati tak velmě jako sě, ani více než sě, ale k témuž jako sě, t. k věčné radosti, a pro též jako sě, t. proto, že jest obraz boží a stvoření jeho, a týmž řádem jako sě, ale prvé sě i více.

Dále die čtenie: "I vece jemu: Právě si odpověděl! to čiň, a budeš živ!" Chválí Kristus odpověď, a velí býti dobře živu, říká: "Právě's odpověděl," to jest: pravdu's pověděl! "to čiň," což die zákon, "a budeš živ" na věky v radosti. "A on chtě zpravití se, K. řekl jest k Ježíšovi: A kto jest můj bližní? Již v té řeči jest svatého čtenie kus třetí, to věz řád, kterým má božie přikázanie naplněno býti. A toho řádu chtě dojíti zákona umělý, tieže, kto by byl jeho bližní; protož die čtenie: "A on chtě zpravití se;" latině stojí justificare se ipsum, to jest: chtě ukázati se spravedlivým před lidmi a před Kristem, jakožto před člověkem, jenž by srdce jeho neznal. Ale však zdá mi se, že v tomto čtenie to slovo: justificare se ipsum, tolik se miení, jako: zpravití se, a tak sem položil ve čtení, aniž jest ůjma; neb zpravití se před lidmi, také jest spravedliva se ukázati. Pak žádal-li jest ten mistr ukázati se spravedliv před Kristem, čili naučen býti, kto jest jeho bližní, jakož slova k tomu vznie i jeho i Kristova, toť Kristus milý vie! Jenž "vzhóru vzhled, řekl jest: Člověk jeden sstupováše od Jeruzaléma do Jericho," a tak dále. Že Kristus vzhóru vzhled, dal jest naučenie, aby ktož chce ůžitečně koho k spasení učiti, žádal pomoci od pána nebeského. Druhé, aby dal znamenie, že člověk neposlušenstvím padl jest od radosti nebeské. A třetí, aby ukázal, že on jest v podobenství Samaritán, jenž jsa bohem, vtělil se, aby byl našim bližním, a aby raněného člověka olejem svého milosrdenství a vínem svatého pokánie uléčil, na své tělesenství utrpenie za něho přijma.

I die čtenie: "Vzhóru vzhled Ježíš, řekl jest: Člověk jeden sstupováše od Jeruzaléma do Jericho, i upadl jest v lotry." Nevím, tak-li se stalo tělesně, ale vím, že tak jest, jakož Kristus miení. A mohlo jest tak býti, neb mezi Jeruzalémem a mezi Jerichem byla jest někaká pustina, na níž sú lúpili lidi; a tu byl jest popaden král Sedechias, utiekaje z Jeruzaléma od bojovní L. kův krále Babylonského, jakož píše prorok Jeremiáš v poslednie kapitole, Jeremiáš 52, 8. Ale duchovně člověk tento, jakož sem psal o tom člověku jedno kázanie zvláště a široce, jest vše lidské pokolenie hříchem poražené; "ten člověk sstupováše" neposlušenstvím "od Jeruzaléma," to jest od viděnie pokoje,

neb Jeruzalém vykládá sě viděnie pokoje, "do Jericho," to jest v psoty a biedy tohoto života neustavičného, neb Jericho vykládá sě neustavičnost, neb měnění, neb proměna. A viz, kterak sě to stalol Aj takto: Člověk Adam před pádem v hříech, jímž upadl jest, měl jest pokoj prvý k bohu poslušenstvím, druhý k sobě nevinností, třetí k světu panováním, tak že byl jest všeho světa po bohu pán; a když jest hada uposlúchav, přestúpil božie prikázanie, tehdy sstúpil jest v nedostatek pokoje hříechem, tak že nedostalo sě mu pokoje i k bohu, i k sobě, i k světu; a v těžké proměnění, že moh neumřieti, shřěšiv musil jest umřieti, také mieti králevstvie nebeské bez biedy, i musil jest býti biedný. Aj hříech ho od králevstvie nebeského vzdálil! To sě miení, když die Kristus: "Člověk jeden sstupováše od Jeruzaléma." Druhé ho hříech v biedu porazil, neb "šel do Jericho." Třetí ho dáblóm poddal, neb jest "upadl mezi lotry." Čtvrté ho hříech milosti božie zbavil, "neb sú ho oblúpili." Páté v mocech přirozených ranil, neb die Kristus: "a rány vloživše." Šesté na duši ho umořil, neb die Kristus: "odpolu živa." Člověk cěl jest živ, když duše jeho jest v těle, a milost ducha svatého v jeho duši; ale odpolu živ jest, když duše živí tělo, a milost ducha svatého neživí jeho duše. A tak každý smrtný hříešník, jsa živ na těle, jest odpolu živ, a jest ten člověk od lotrův raněný. Také světi v nebesiech, jichž těla jsú mrtva a hnijí neb shnila sú, jsú odpolu živí a odpolu mrtví, a v súdný den budú plně živi, majíce živost, o niež die Kristus ve čtení tomto: "To čiň, a budeš živi"

I die Kristus: "Člověk jeden," t. Adam a jeho hříešné pokolenie, "sstupováše," t. hříechem neposlušenstvie, "od Jeruzaléma," t. od viděnie pokoje, "do Jericho," t. do biedy, "i upadl jest v lotry," t. mezi dábly, "kteří" ovšem "oblúpili sú ho," t. obnaživše nevinnosti, tak že svlekli sú s něho nevinnost, a oblekli sú ho v svú šatu, u vinu. "A rány vloživše," to jest v mocech daných od boha ranivše; v rozumu, u váli, v paměti i síle tělestné; rány také slovů hříeši, jimiž člověk jest od dábla raněn; "odešli sú," to věz, od zjevného pokušení pokryli sú sě. Tu věz, že Bába neodešli tak od člověka, by nepokúšeli, ale tak, že lidem sú své chytrosti prikryli; a druhdy také od člověka

odcházějí. A tak die Kristus: "odešli, odpolu živa nechavše. I přihodilo se, že kněz jeden sstupováše tůž cestů, a uzřev ho minul jest. Těž i jáhen, když bieše vedlé cesty a vidieše ho, minul jest." Tento kněz všichnu kněží starého zákona, a jáhen všechny proroky znamená, jenž tůž cestů jdouce, to věz prvorodním hříchem, minuli sú člověka raněného bez pomoci.

- M. "Ale Samaritán jeden," to věz Kristus, jenž proto slove Samaritán, že jest strážný svých věrných; neb Samaritanus vykládá se: strážný; a Kristus jest strážný", k němuž die Job v 7 k. 20 v.: O strážný lidí! proč's mě položil protivna sobě? A David prorok die, Žalm 127, 1: Nebude-li pán ostřiehati města, darmo bdí, ktož ho ostřiehá! A že on jest Samaritán, v tom rozumu, že ostřiehá, když sú mu řekli knězie, Jan 8, 48: Ty jsi Samaritán a ďábla máš! neodepřel jest, řka: Nejsem Samaritán! jakož die S. Řehoř, ale řekl jest, Joh. 8, 49: Jáť ďábla nemám! Ten Samaritán Kristus cestu čině, neb cestů jda, to jest, člověkem pro nás učiněn jsa, přišel k němu, neb šel vedlé něho, to jest, vzal jest kromě oblúpenie duchovnieho a kromě hříecha utrpenie: hlad, žiezeň, horko, zimu, zamúcenie, bolesti i smrt, jakož viera naše ukazuje; a die S. Pavel k židům v 2 k. 17 v., že měl jest se ve všech věcech bratří připodobniti, ač jest hříecha nemohl učiniti. "Ten Samaritán," vida okem svého milosrdenstvie, "milosrdenstvím hnut jest; a přiblíživ se" tak blízko k raněnému člověku, že nemohlo blíže býti; neb jsa bohem, nechtěl, jakož die S. Pavel, Heb. 2, 16-17 v., angelského vzieti na se způsobu, ale člověcký vzal, aby jsa člověkem, byl naším bratrem a blížním; "i uvázal jest rány," prvé staviv krev na krstu, aby netekla, to věz shladiv hříech, jenž teče po člověku až do krstu. Rány jest uvázal, že milostí svú tak jest člověka zpósobil, že moci jeho všechny, i jeho těla, i jeho duše, mohú býti k prvému zdraví navraceny, tak že bude člověk v blahoslavenství tak zdravý v mocech, jako v ráji jest byl. "Uvázal naliv oleje," t. milosrdenstvie, "a vína," t. pokánie, utrpenie neb obradování. "A vloživ ho na hovado své," to jest, vzem utrpenie za něho na tělesenství své; neb die skrze Davida, Žalm 49, 13: Jako hovado učiněn sem. K čemu? Aby nesl hříšného, to věz utrpenie za hříechy jeho. Protož die Isaiáš v 53 k. 4 v.: Věru, neduhy

naše on jest trpěl, a bolesti naše on jest nesl. "Vedl ho do chlěva," to jest do sboru svatého lidí, v němž ranění se léčí, když se hříechův kají. "A měl o něm péči" jistě velikú, více než třidcieti a dvě let pro něho strastně pracuje; i který lékař tak velikú péči můž přiložit k raněnému na těle, jako on jest přiložil? "A druhý den," to jest v čas již milostivý, "vyněm dva penieze," to věz oznámiv starý i nový zákon, na němž jest obraz věčného krále; "i dal jest chlevníkovi, to jest knězi, jenž má obój zákon uměti; ten kněz znamená všecy kněží nového zákona. "A řekl jest jemu: Péči o něm měj!" to věz, aby ho uléčil, ne aby ho odrěl, oblúpil, i více ranil a umořil; "a což kolivěk vydáš," to věz, což práce, pomoci i síly naložíš, "já když se vrátím," to věz v súdný den, "vrátím tobě," to jest zaplatím; to jest: jakož mnoho dobrého učiníš, tak odplatím tobě.

- N. Ale tu věz, že latině stojí: quodcunque supererogaveris, to jest: což kolivěk předáš, to věz, že pravě obój zákon jemu, k tomu i příklad dobrý dáš, i života svého nasadiš. O by chlevníci aspoň ta dva penieze vydávali! neb pohřiechu! málo jich jest, jenž předávají, jakož miení spasitel tuto, jenž die dále: "Kto z těch tří zdá se tobě najbližší tomu, jenž upadl jest v lotry?" to věz, kněz-li, či jáhen, čili Samaritán? "A on vece: Který učinil jest milosrdenstvie nad ním neb jemu." Aj. tento súdí blíznost vedlé milosrdenstvie, řka, že Samaritán, cizozemec, jest bližší raněnému člověku Jeruzalémskému, než kněz a jáhen téhož pokolenie, jenž sů nad ním neučinili milosrdenstvie.
- O. Tu můž býti znamenáno, že milosrdenstvie má býti každému nuznému učiněno, bud žid, pohan, neb zlý křesťan; neb ihned die Kristus: "Jdi, i ty čiň tak!" To jest: čiň milosrdně, když můžeš, každému nuznému; neb každý jest tvój bližní, bud žid, pohan, kacieř, neb nepřítel tvój křesťan. A tak milostivý spasitel příkladem dovedl jest, že každý člověk každému jest bližní. Latině stojí proximus, to jest najbližší; neb tak každý člověk jest každému v člověctví blízký, že nemůž býti bližší v člověctví. Ale jiné blízkosti, jako blízkost po rodu, neb miestem, neb přívuznosti, ty nejsů tak stálé, že by činily každého člověka každému najbližšieho. Pak jest ještě blízkost zvláštnie

v syniech božích vyvolených k spasení, a ta blízkost nemůž přijeti umenšenie ani prispořenie; neb těch synův vyvolených otec najbližní jest Kristus, a církev svatá, to věz sbor vyvolených těch, jest máteř; a tak všichni vyvolení jsú bratřie duchovní vlastní otcem i mateří, jenž zvláště hekají spolu pánu bohu, Matouš 6, 9: Otče náš, jenž jsi v nebesiech. A tak položením této blízkosti učí Kristus podobenstvím tohoto čtenie, že každý člověk má býti každému jinému člověku bližní v žádosti. Z toho jest dokázanie, že z těch tří jedné Kristus byl jest najbližní v žádosti. Protož ty, ktož chceš blahoslavenstvie mieti z bližnosti, "jdi, čin" následováním toho Samaritána Krista "tak" v žádosti: ne ovšem též, neb nejsi bůh a člověk jako Kristus, ale což činiš,, čin k prospěchu církvi svaté, a mocí Kristovu, což můžeš, aby byl pravý úd Jezu Kristův. A z toho jest důvod, že jedné ten jest bližní hodný králevstvie nebeského, ktož pomáhá žádostivě k milosrdenství bližnímu svému, aby církev svatá v svých syniech byla zdráva. A také dietky svaté jsú bližní, že ač žádosti nemají k prospěchu, avšak že mají nevinu ze krstu, jsú také pomocny k naplnění počtu synův božích; a když k letům přijdú, tehdy mají, Krista poslouchajíce, činiti tak milosrdně k bližnímu, jako učinil Samaritán on požehnaný na věky, svých věrných jenž vždy ostřiehá.

NEDELE ČTRNADCTA PO SVATĚ TROJICI.

S. Lukáš v 17 kapitole, 11-19 verši.

V ten čas, když jdíeše Ježíš do Jeruzaléma, šel jest mezi Samari (tú zemí) a mezi Galilei (tú zemí). A když vcházieše v jeden hrádek (t. město), potkali sú ho [jsúc v těstě k němu] deset muióv malomocných, kteřížto [malomocní] stáli sú zdaleka, a zdvihli sú hlas, řkúce: Ježíši prikazatelil smiluj se nad námi! Jež (malomocné) jakž uzřě, vece: Jděte, ukažte se kněžím. A stalo se, když sú šli, učištění sú. A jeden z nich, jakž uzřě, že učištění jest, vrátil se jest, s velikým hlasem velebě boha, a padl jest na tvář pléd nohy jeho (Ježíšovy), dieky čině; a ten bleše Samaritán. A odpověděv (k tomu Samaritánovi) Ježíš, řekl jest: Však deset uzdravení sú (neb uzdraveno jich), a devět kde jsú (neb jich jest)? Nenie nalezen, který by se vrátil a dal slávu bohu, jedné tento cizozemec. I vece jemu: Vstaň a jdi! viera tvá tě uzdravila.

- A. V tomto čtení jest zmienka o Ježíšovi, o desieti malomocných, a o kněžích. Na Ježíšovi ukazuje čtenie práci, moc velikú a milosrdenstvie: Práci, že chodě mezi zemí pohanskú a mezi zemí židovskú, kázal jest slovo božie; neb die čtenie: "Když jdíeše Ježíš do Jeruzaléma, šel jest mezi Samari," jenž jest země pohanská, "a mezi Galilei," jenž jest země židovská. Pak milosrdenstvie jeho se ukazuje i v tom, že jest tak kázal, i v tom, že jest malomocných uzdravil; a též moc jeho božská ukazuje se v tom uzdravení. Pak na malomocných ukazuje se bieda veliká na všech, a počátek pěkný, ale vděčnost konečná nad jedniem, a na devieti nevďěčnost. Na kněžích čtenie nic zjevně neukazuje; než jest domněnie, že jsúce (nepřítelé) zákona Kristova, nepřikázali sú vyčištěným, aby šli k Ježíšovi a dieku jemu vzdali, že je ráčil milosrdně uzdraviti. I die čtenie: "Když jdíeše Ježíš do Jeruzaléma," to věz, kázat šel jest, ne pyšně jel, jako nyněšie knězie jezdíe. I já pohriechu! jezdím, a v tom svú ne statečnost vyznávám, že nechodím pěš kázat, jakoj' mój vyku-

pitel chodil; neviem, pomôž-li mi to, že bych pěš tak daleko a tak brzo nemohl přijíti. "I šel jest mezi Samaři," pohanskú zemí, "a mezi Galilei," židovskou zemí. "A když vcházieše v jeden hrádek," to jest v město, "potkali sú ho," vyšedše na pole, "desět mužův malomocných."

- B. Tu věz, že před městem sú ho potkali, a tu se div stal: Prvé proto, že malomocní v městech sú nepřebývali, neb bylo jest přikázáno v zákoně Levitici v 13 k. 46 v. A v knihách Numeri v 5 k. 2 v. psáno jest takto: Prikáž synům Izraelským, at vyvrhú z měst každého malomocného. Druhé proto stal se div ten před městem zjevně, aby mnohým prospěl k viere, kteří stáli sú z daleka: první proto, že sú z přikázanie zákona nesměli přistúpiti; druhé snad pro poctivost, kterůž sú měli k Ježíšovi, chce uzdraveni býti. "A vzdvihli sú" z veliké žádosti zdravie, a aby je slyšal, "hlas říká: Ježíši prikazateli!" Hlas jich jest modlitba sladká, pokorná, a duchovnie, a obecná: Sladká, že říká: "Ježíši!" neb jakož die S. Bernard, Ježíš jest sladké zpívání v uše, stred v ústech, a veselé v srdci. Pokorná, že říká: "prikazateli," vyznávající, že jim má prikázati jako svým. Duchovnie, že nežádají peněz, jako obecně žádají malomocní, ale žádají slitování, říká: "Smiluj se nad námi!" Obecná, že žádný sám za se neprosí, ale všickni spolu za se, všickni říká: "Smiluj se nad námi!" A takú modlitbu Ježíš rád slyší: sladkú, pokornú, duchovní a obecnú, jakož jest uslyšal tyto, a uzdravil je od malomocenství. A první vzešel na ně milosrdně; neb die čtenie: "Jež jakž uzřel," t. okem tělesným, jež jest viděl od věčnosti známím božským, "řekl jest: Jděte, ukažte se kněžím!" Troje věc na Ježíšovi se tu ukazuje: milosrdenství dobrotivé na vzeření, múdrost na rozkázání, a moc na uzdravení; neb jest dobrotivý, múdry a mocný Ježíš.
- C. Tu věz, proč jest kázal jim Ježíš, aby se ukázali kněžím. A jest první příčina naplnění zákona starého; neb psáno jest Levitici v 14 k. 2 v., že vyčištěný od malomocenství měl se ukázati kněžím, a to pro dvojí věc: první proto, že knězie měli sú znáti malomocenství, a znáti, který člověk byl by vyčištěn od malomocenství, aby ohlásili, že můž býti v obci; druhé proto, aby malomocný obět dal, kterůž jest bůh rozkázal. A tu knězie ny-

nějsí berú pochop, že velé sobě od zповědi penieze dávati; ale nepomóż jim to, neb jest Kristus, kněz nového zákona, nevzal nic od malomocných, uzdraviv je, a kněžím svým nového zákona řekl jest v 10 k. 8 v. S. Mat.: Darmo ste vzěli, darmo dávajte! Darmo ste vzěli, t. bez peněz, darmo pro mě dávajte bez peněz. I kázal jest Kristus těmto mužóm ukázati se kněží, pro naplnění zákona starého, jenž ještě nebyl jest ovšem v podobenstvích a v ustaveních obětných [in figuris et in cerimoniis] pominul. Druhě kázal se jim ukázati kněžím proto, aby oni lidu pravili, že Ježíš uzdravil jest malomocné, a tak aby lid k Ježíšovi jako k bohu mocnému obrátili. Třetíe proto, aby knězie naučili ty muže věřiti v Ježíše z toho skutku, že je uzdravil, a také aby knězie radili jim, aby šli k Ježíšovi, a vzdali jemu dieku a chválu. Učinili-li sú to knězie ti, neviem, ale nezdá mi se; neb vždy sú tupili skutky Kristovy i ty, ktož sú Krista rádi slyšeli. Čtvrté proto kázal se jim ukázati kněžím, aby ukázal, že v duchovniem uzdravení od hřiechův mají hřešní jiti k kněžím, a bráti od nich radu, kterak mají se podobně hřiechův káti. Ale aby ukázal milý spasitel, že on jest ten, jenž sám duši od hřiechu čistí, a že bez kněží móż odpustiti a odpůstie hřiechy, uzdravil jest tyto malomocné na cestě, prvé než sú kněží došli. A ten skutek vázie světi, a zvláště S. Jeronym, jenž die, že jakož knězie starého zákona měli sú moc, aby rozeznali, kto jest malomocný a kto nenie, ale neměli sú moci, aby koho učistili od malomocenstvie, ani by toho, jenž jest nebyl malomocný, učinili malomocným: též knězie nového zákona mají moc, aby rozeznali mezi hřiechem a mezi hřiechem, ale nemají moci, aby koho v duši vyčistili od hřiecha, ani aby čistého od hřiecha, když by chtěli, učinili nečistého. Tak pokládá S. Jeronym. O tom sem jinde mnoho psal.

A položíe, že Kristovo přikázanie toto: "Jděte, ukažte se kněžím!" jest podobenstvie zповědi, již lidé činiti mají před kněžími, tehdy vážím takto slova: že když die Kristus malomocným: "Jděte, ukažte se kněžím!" že v tom znamená, aby smrtedlní hřešníci šli ukazovat svých hřiechův kněží, jenž by uměli rozeznati mezi hřiechem a mezi hřiechem. A když die: "jděte!" ukazuje, že hřešný nemá meškati svým ukázaním,

a také aby ne bezděčně, ale dobrovolně se ukázal. A když die: "ukážte," ukazuje tiem, aby hříšný netajil hříchův, ale aby je ukázal. A řka: "kněžím," ukazuje, že kněžíe mají moc, aby slyšeli hříechy a radili, kterak můž člověk moci Kristovú od hříchův vyčištěn býti. Z toho máme, že zpověď má býti dobrovolná, brzká, zjevná, knězi, svých hříchův, celá; neb když hříšní volají srdcem k Ježíšovi, a jdú, aby ukázali se kněžím, on je svú moci, prvé než kněží dojdú, od hříchův na duši vyčišťuje. Protož die S. Augustin: Veliká dobrota božie, že k samému slíbení hříechy odpúštíe; ještě napraví ústy, avšak již bůh v srdci slyší. Tak mluví na ono slovo Davidovo, Ps. 31, 5: Řekl sem: Praviti budu proti sobě nespravedlnost svú pánu! a ty odpustil's zlost hřiecha mého. A teď die čtenie: "A stalo se jest: když sú šli, čistí učiněni sú."

Ale dělé se na dvě ti, kterýmž hřiechové sú od Krista odpúštění: Jedni jsú, jenž velebiece kněžstvo, pravie, by bez jich rozhřěšení nižádný nemohl rozhřěšen býti; a ti sú jako židé od malomocenstvie uzdraveni, jenž sú se k Ježíšovi, aby jemu chválu dali, nevrátili. Druzí jsú, jenž věrně pravie a věrie, že můž hříšný mieti odpúštění hříchův od boha, ač by ho nižádný kněz zde nerozhřěsil; jakož jest pán bůh učinil s mnohými v starém zákoně i v novém, a s lotrem na kříži, a s oniem zjevným hříšníkem, jenž v 18 k. 13 v. S. Luk. zpovíedal se bohu, řka: Bože! milostiv buď mně hříšnému! A že mu bůh hříechy odpustil, svědčí tu Kristus, řka, Lukáš 18, 14: že přišel jest v dóm svůj jsa spravedliv. Ale těch, jenž tu moc Kristovi dávají, jest málo, jakož z malomocných jediný se k Ježíšovi s chválú vrátil, a tož Samaritán, to jest pohan z Samařie, z té pohanské země. Jakož die čtenie: "A jeden z nich, jakž uzřě, že učištěn jest, vrátil se jest," a tak dále. "Jeden" z desieti uzdravených! Tu se ukazuje řiedkost lidí k Ježíšovi vděčných, jakož v dole sám Ježíš to praví. "Uzřěv, že učištěn jest od malomocenstvie, navrátil se, s velikým hlasem velebě boha;" hlas veliký ukazuje velikost vděčnosti, náboženstvie a viery, protož velebil jest boha, ne kněží, jimž se ukázal. "A padl jest na tvář," v tom pokoru jest ukázal; "před nohy jeho," v tom jest dobroděnstvie Ježíšovo vyznal; "dieky čině," t. jako bohu. "A ten

bieše Samaritán," to jest z Samařie pohan. A to die S. Lukáš, jako by mienil, že jiní byli sú židé, jenž sú své uzdravenie jako od zákona sě domněli mieti, že sú sě ukázali kněží; ale Samaritán ten jest vyznal, že od Krista jest uzdraven. "A odpověděv Ježíš řekl jest: Však deset uzdraveni sú, a devět kde jsú?" Tu die výklad: Na nevděčné jako na neznámé tieže, řka: "kde jsú?" neb jako nevděčný nevyznává božieho dobroděnství, takéž bůh nevyznává ho k spasení a k milosti. Dále die Kristus: „Nenie nalezen, který by sě vrátil," t. z těch devieti, "a dal chválu bohu, jedné tento cizozemec." Aj ony oznamuje spasitel v nevděčnosti, a tohoto chválí z vděčnosti, a die jemu: "Vstaň a jdi, neb viera tvá tě uzdravila." "Viera," jenž jest založení všech ctností k spasení; "tvá," ne cizie, ne kněze; "tě" pokorného a vděčného; "uzdravila" na těle od malomocenství, a na duši od hřiecha, a to mocí pána našeho Jezu Krista. Amen.

Svatý Beda na toto čtenie die, že malomocní znamenají kacieře, jenž sú vnitř rozličnými poškvrnami zprzněni a mají od lidu lúčení býti, aby svým hřiechem jiných nezprznili. A že svatokupectvie, to veliké kacieřství, pohřiechu! velmě jest kněží zprznilo, by měli odlúčení býti, aby jiných neprznili, prodávajíce odpustky, zpověd, křest, kázanie, mši slůženie, pohřeb, olej svatý, žehnání, i kostelův svěcenie i oltářův, a věččí svatokupci prodávajíce biskupství i jiné obroky, a jiní kupujíce, by řku ti byli s pomahači svými odlúčení od úřadu kněžského a od obce, věrně nedostalo by sě mnoho kněží! a musili by druzí biskupové i jiní k roli jíti, aby kněžství nepoživali, dokud by sě od toho Ježí malomocenství pokáním pravým nezčistili.

NEDĚLE PATNADCTA PO SVATĚ TROJICI.

S. Mat, v 6 kapitole, 24-33 verši.

V ten čas i. J. u. s.: Nižádný (člověk) nemóž dvěma pá-noma (protivnýma v panování) slúžiti (hodně), ie aneb jednoho [dábla] v nenávisti bude mieti, a druhého (boha) milovati, aneb jednoho strpí [dáblaj, a druhým (bohem) pohrzie. Nemóžete bohu slúžiti a penězóm (mammonae, zboží]. Prolož pravi vám, nepečlivi budte duši své (životu svému), co by jedli, a tělu svému, več by se oblekli; však duše vaše více jest (t. hodnějšie jest) než pokrm, a tělo více (důstojnějšie) než oděv. Hledte na ptáky nebeské, žeť nesějí, ani žnú, ani shromažďují do stodoly, a otec váš nebeský krmí, je; však vy více mnohé jste nad ně (t. vážností, to jest: mnoho více jste váini než ptáci, neb i kto]. A kto z vás myse móž (jako by řekl: nižádný nemóž) přidati k vzróstu svému loket jeden? A o oděvu co (nezřiezeně) pečlivi jste? Znamenajte lilia polská (neb kviete rozličné), kterakť rostú (k svému okrášlení], nedělají, ani přadú; neb pravi vám, že ani Šalomún (král mocný, múdry a bohatý) ve vší své oslavě [královské] odien jest [tak pěkně v bělosti] jako jeden (květ) z nich. Neb poňavadž seno polské, kteréž dnes jest a zajtra v pec vrženo bývá, bůh tak odievá (t. okrášluje], ovšem více (oděje] vy malé viery (t. jenž jste malé viery, máte-li nezřiezenú péči]. Prolož (t. poňavadž tak jest] nerodte pečlivi býti, řkúce: Co budeme jiesti? aneb, co budeme píti? aneb, čím se odějeme? však těch všech věci pohané (jenž viery nemají] hledají. Jistě viet otec váš (nebeský], že těchto všech věci potřebujete; prolož (věriece a jemu doufajice, že vás neopustí] hledajte najprvé [najviece pilni budte] královstvie božieho (t. radosti nebeské] a spravedlnosti jeho (t. ctnosti všelikaké, jenž vede k nebeskému království], a tyto vsecky věci (t. životu potřebné] přidány budú vám [vedlé miery].

- A. Spasiteľ milosrdný túto svatú reč svojú verné tiehne od zlého milovanie zemských vecí, a k milování nebeských vecí je tiehne: prvé prikazuje, aby zboží neslúžili; druhé, aby pilnosti nezbieženie k telesným vecem neprikládali; tretie, aby ufajice otci nebeskému, nebeského kráľovstva najprvé hľadali. A ač spasiteľ veľmi dobré toto sväté a užitočné prikázanie k spasení našemu jest mluvil, však píše S. Lukáš 16, 14, že slyšiete to zákonníci, ktorí sú byli lakomí, posmievali sú sa jemu. Tu die S. Beda: Napomenul byl Kristus prvé před tím mistry a zákonníky, aby v své spravedlnosti neufali, ale hříšné kajicie přijímali, a almužnami své hříchy vykupovali; a oni pak prikazatele milosrdenství, pokory a střízlivosti v posměchu měli! Protož die S. Lukáš, že slyšiete to zákonníci, kteří sú byli lakomí, posmievali sú sa jemu, a to pro dvě příčiny: prvá, že by jim velmi neúžitelné věci rozkazoval, aneb že by jim, ani sú vše učinili, darmo prikazoval. Tak mluví S. Beda. A jakož nyní běží stav mistrský, kněžský i zákonníci, nedělí se od oněch; neb též v posměchu jest čtenie toto u nich, jako i oněch. A ještě věcí posměch nynější činie Kristovi než oni, neb oni aspoň zjevně sú jeho řeč zavrhlí, ale tito pod pokrytstvím; neb řkú, že je držíe jedni, a druzí skutkem a řečí jemu se protívíe, a obojí je na mši líbají, ale lakomství nenechají. A tak jsú uředníci Kristovi, a Jidášovi následovníci, jenž jest to čtenie od Krista slyšel, a zrazuje pro lakomství Krista jest líbal. Ale ne tak Petr, a jiní apoštolé i jich následovníci, jenž sú panství i lakomství zavrhlše, majíce co píti a jísti, a hodný oděvec k práci, měli sú na tom dosti; uposlúchali sú Krista v tomto čtení, že kráľovství nebeského najprvé sú hľadali, sami dobře byli živi, a jiné témuž sú učili, a tak jedinému pánu najvíce bohu sú slúžili, jenž die: "Nižádný nemůž dvěma pány slúžiti."
- B. Tu věz, žeť miení Kristus o dvou pánu protivnú v panování, a o slúžení řádném, tak že nemůž nižádný spolu dvěma pány protivnýma řádně slúžiti. Neb jakož Kristus dáva příklad, řka: "Nemůžete bohu slúžiti a penězóm," jest najhlupějšiemu rozumnému člověku vědomo, že nemůž člověk spolu řádně a rozumně žádosti své i k bohu i k penězóm přichýliti; než musí to býti, neb že k bohu jest víee přichýlen svou žádostí s přivolením než

ku penězům, aneb více ku penězům než k bohu. A kam jest více přichýlen s přivolením, tam jeho služba se obrátila; a tak jest-li věčně žádost s přivolením k bohu, tehdy služba jest boží, ale ne peněz, pakli věčně jest žádost k penězům než k bohu, a tak než k spasení, tehdy člověk slouží penězům a ne bohu. A tak Kristus po žádosti pilně tu službu váží, říká: "Nebuďte pečliví duše své, co by jedli;" a tu zapovídá žádost přelišnou. A když die: "Najprve hledejte království božího a spravedlnosti jeho," tu přikazuje, aby největší žádost měli k bohu, jenž jest království vyvolených, a spravedlnosti království, to jest každé ctnosti, jenž k nebeskému království vede. Protož kdož chce znáti na sobě, komu nejvíce slouží, ten obrát rozum svůj, a važ, kam se pilnost nejvíce obrátila, a ihned pozná, komu nejvíce slouží. U příkladě: má-li Petr dva pány, a jest žádostivě pilnější služby Janovy než Příbikovy, tehdy Janovi více slouží Petr než Příbikovi. A též má-li Petr dvě milé: Kateřinu a Markletu, a jest pilnější žádostivě Kateřiny než Marklety, tehdy více miluje Kateřinu než Markletu. Nu lakomý! sudiž: kam tvá žádost s pilností více se obrátila, tam i tvá služba.

A že není podobné, aby mohl kdo hodně více, neb tak velmě kterému stvoření svou žádostí přichýlen býti, než k bohu, neb by tak ihned boha méně než stvoření v žádosti vážil, a tak by jím pohržel i v nenávisti měl, protož nelze jest, aby hodně spolu bohu i penězům sloužil. Protož die spasitel: "Nemůžete bohu sloužiti i penězům." A počínaje čtenie, die takto: "Nízádný nemůž," t. hodně, řádně, neb s žádostí laskavě, "dvěma pánoma," t. protivněma v panování, "sloužiti." A věz, že tě věci jsta dva pány protivná, kteréž jinam a jinam žádost člověčí táhnú. A tak bůh a ďábel jsta dva pány protivná, odporná neb nesvorná; neb bůh jsa pánem pravým všeho světa, proto že jej stvořil a zachovává, a jest pán zvláště člověčský, že člověky neb lidi stvořil jest, a svou krví vykúpil jest je, a krmí je, a dá jim království nebeské, ač jemu budú právě sloužiti; a tak on jest sám pán nade všechny jiné pány. Ale ďábel není právě pán, než lúpežně, že nemaje nížádného práva k člověku, aby řádně nad ním panoval, zlostí pod se kase, kohož můž; a také slove král nade všemi syny pýchy, jakož die S. Job v 40 k. A Kristus

die, že on jest knieže tohoto světa, to jest zlých lidí v tomto světě.

- C. Nu kto chceš slúžiti pánkovi hubenému, aby břicho naplnil a šatu hubenú měl, ptáš se po něm pilně, a přistupě k němu, tiežeš se, co máš činiti v jeho službě? a ten pánek nemož tobě nic dáti bez vůle velikého pána! Ej milý bratře! bud pilen pána nejlepšího, najmocnějšího, najbohatějšího, a najštedřějšího: nejlepšího, jenž nemož křivdy učiniti, ani darmo se hněvati; najmocnějšího, jehož nižádný nemož přemoci, a jenž mož svého sluhu před každým protivníkem obrániti; najbohatějšího, jenž má vsecky věci v své moci; a najštedřějšího, nad něhož nemož nižádný štedřěje svému sluzě za službu dáti; neb dává svému sluzě království své nebeské a radost plnú, nad niž nemož právě nic více požádati. O milý bratře! k tomu pánu na krstu si se přikázal, protož jemu pilně služ; neb on tě stvořil, svú krví vykúpil, on tě krmí, on od ďábla brání, on svým tělem krmí, svú krví napájie, on k sobě obrácenému hříechy odpúštíe, ctnostmi daruje, v dobrém potvrzuje, konati dobrého pomáhá, srdce obveseluje, a kde sám jest, tu chce aby byl konečně jeho sluha. A tak on jest najvěrnější a nejlepší pán, jemuž slúžiti, die S. Řehoř, jest kralovati. I kto zlořečený nechce býti pilen, aby slúžil tomu pánu? u něhož služba jest velmě lehká, tato: milovati pána toho najvíce, a svého blížního. Ta služba zaviera, aby člověk hříechu nevolil, a dobré miloval. A jest proto ta služba lehká, že mož ji člověk naplniti sobě k zaslúžení i u povětří, i na moři, i v žaláři, i v kládě, i chudý, i nemocný, i nahý; le dokud jedné duše jest v těle, dotud mož člověk tu službu pánu bohu učiniti, a za ni království věčné (vzieti), jenž jest radosti nasycenie bez nedostatka.

O běda lidem, že netbají služby toho pána, a že slúžie radějšie jinému pánu, jemu protivnému, ďáblu najbiednějšiemu, najhoršiemu, najchuzšiemu, najukrutnějšiemu, jenž své sluhy šeredny a mrzky činí, z ctnosti lúpi, v dobrém mdlí, v zlé vede a v něm sílí, v duši mrtví, a potom na věky v temnostech a v ohni mučil. Aj tato jsta dva pány protivná v panování, jimaž nelžie jest spolu v jeden čas slúžiti. Protož mýlě se ti, kteříž přikázanie božieho nedržíe mnějí, by jemu slúžiti posty, almužnami,

modlitbami neb jinými skutky, a slúžiece v ten čas hriechom smrteľným dáblu; ano die pán, jenž selhati nemôž, že "nižádný nemôž dvéma pánomu slúžiť." "Nemôž" rádně, žádostivě v jeden čásek, spolu "dvéma pánomu," v panování protivnýma, proto že "aneb jednoho v nenávisti bude mieti," jako dábla, "a druhého," jakožto boha, "bude milovati"; "aneb jednoho strpí," jakožto ďábla - S. Lukáš v 16 k. 13 v. die: jednoho se přidržeti bude, a obé dobře jest řečeno; neb ač hříšný nedie, by ďábla miloval nad boha, však ho trpí nad sebou v zlosti, jako die teď čtenie, a hříchem se ho přidrží, jako die S. Lukáš - "a druhým pohrzie," jakožto bohem; neb každý, ktož smrteľně hřeší, ten zamietaje božie prikázanie, pýchú hřeší, a bohem hrzie. S. Augustin die takto v kázaní, In omel: "Pohrzie" die, a nedie: "v nenávisti bude mieti;" neb nižádného svědomie sněsti nemôž, aby boha nenávidělo. A hrzie jím, to jest, nebojí se ho, ktož jeho prikázaní neostříhá. To Augustin.

Dále die spasitel, vykládaje sám: "Nemůžete bohu slúžiti a penězóm." Die výklad: Slúžiti zboží, jest boha zapřieti. A věz,

- D. že v latinském čtení stojí: mammonae. Die S. Jeronym, že řečí syrskú mammona jest zboží, a také Mammon jest dábel, ten kterýž zbožím lidi vede v hříech. I zdá mi se, že sem měl položití ve čtení: "Nemůžete slúžiti bohu a mammonae, aneb zboží." A to se ukazuje z řeči Kristovy, že ihned die: "Protož pravi vám, nepečliví budte duši své," to jest životu svému, "co by jedli." A tak dotýká pokrmu a oděvu, dvou věcí, na níž všechno zboží člověku užitečné záleží; neb když jest člověk syt a tepl, již by měl dosti na tom mieti. A poňavadž spasitel brání nezřiezené přelišnosti v tom dvěm, v pokrmu a v rúše, člověku najpotřebnějším, ovšem v jiných věcech.
- E. A aby lépe rozuměl čtení, věz, že troje jest služba: Prvá přirozená, již každé stvoření má slúžiti bohu, chtěj neb nechťej. Druhá služba jest laskavá, již každý člověk má slúžiti každému; a to činí, když v milosti boží jsa, dobrými skutky bohu slúžě, angelóm, i všem svatým slúží, nebeským, předpekelným i zdejším. Třetí služba jest lidská, to věz od lidí nalezená, a ta častokrát jest nezřiezená; a již lidé jedné k té službě obecně střěpie. A ta služba jest uvedena trojím obyčejem: prvé přě-

bojováním, že jedni druhé pod svú službu podstrčie; druhé jest uvedena dobrovolenstvom, tak že jeden člověk poddá se volně druhému v službu pro odplatu tělesnú; třetí jest uvedena služba nespôsobností člověka, tak že bude přirozenie hrubého k dílu a k práci hodnější než jiný. A tato příčina jest najpodobnější, aby taký člověk jiným lépe zpôsobnějším slúžil, jenž i v tělesném způsobu i v rozumu jiné převyšuje. Neb die Aristotiles mudřec, že lidé čichem a rozumem zpôsobní, z přirozenie nad jinými jsú páni a jich zprávcie.

- F. Druhé věz, že pečlivost jedna jest dobrá, a druhá zlá. Dobrá opět jest dvojce: Prvá, již člověk k bohu, k ctnostem a k skutkóm duchovním žádostivě a pilně zří; a ta pečlivost slušie na život bohomyšlný, jež jiní nazývají život duchovní. A tu pěči měli sú apoštolé a jich následovníci. Druhá pečlivost dobrá jest zamúcená, již člověk má v životě pracovitém, hledě najprvé k bohu, k ctnostem, a k dobrým skutkóm, a vede práci tělesnú. Prvá péče byla jest na Maři Magdaleně, jenž jest pečlivě k Ježíšovi hleděla a k jeho slova slyšení; nechavši prácě tělesné, seděla jest u noh jeho. Druhá péče byla jest na Martě, neb ona pěči jest měla o Ježíšovi a o jeho učedlnících, co by jim jiesti dala; ale v té práci se mútila, když jest tělesně pracovala. Protož řekl ji spasitel, Lukáš 10, 41: Marta, Marta! pečlivá jsi, a mútiš se pro mnohé věci. Pak mimo této dvě pěči každá jiná jest zlá, již člověk více pečuje o menšie dobré než o věčcie; jako pečují lakomci více o zbožie než o královstvie nebeské, a více o hříech stojie mnozí než o ctnost, jako: smilníci, opilci, žráci, kostečníci, pyšníci i lháři. A ty zlé pěče zapovídá spasitel; ale dobré pěče nezapovídá, ale brž prikazuje, řka skrze Jeremiáše: Budte pečliví, aby ostřiehali všech prikázání, kteráž jsú v knihách zákona Mojžiešova. A S. Pavel die Eph. 4, 3: Bulte pečliví zachovati jednotu ducha v svazku pokoje, to jest v lásce. A tak když die spasitel: "Nepečliví bulte," zapovídá pěči zlú, ale dobré nezapovídá, ani diela. Protož nedie: neděľajte, ale nepečliví bulte duše své," t. živosti své, a tak životu, "co by jedli," aneb tělu svému, "več by se oděli; však duše vašě více jest," t. důstojnější a bohu vzácnější "než pokrm, a tělo více," t. vzácnější "než oděv neb rúcho."

G. Tu znamenaj, že tři věci pokládá spasitel, které jest otec nebeský dal člověku, to jest: duši, tělo, a oběmu potřebu. Duše ta jedné bohu má býti poddána, tělo duši, a zboží oběmu, jakož to pravý rozum velí. Ten řád převracují lakomci, že i duši i tělo dávají pro zboží; jako jest Jidáš. Také ten řád převracují ti, jichž těla nad duši panují; jako jsú obžerníci, smilníci a jiní, jenž těla k smrtedlnému hříechu přivolují. A zamietá spasitel dvojí péči: jednu, již nazývá péčí života, a ta péče jest o pokrmu; druhú nazývá péčí těla, a ta jest o oděvu. I zamietá Kristus tě dvě péči takto: Život člověka jest důstojnější, dražší, a tak lepší než jeho pokrm, a tělo lepší než rúcho; neb i pokrm i rúcho jest konečně pro člověka. A poňavadž bůh dal jest i duši i tělo, a on neopustí řádu od sebe daného, tehdyž dá životu pokrm, a tělu oděv; protož nemá nezřízená pečlivost býti o pokrmu a oděvu. Protož všicku svú pilnost máme k bohu obrátiti, a v ctnosti a v činy ctnostné, abychom se bohu líbili; a tu má naše péče státi, neb jinak byla by nezřízená. A tak kteráž kolivěk péče nenie potřebná k jednomu konci, jenž jest radost věčná, ta jest péče nehodná. A péče o živosti a o tělu má býti měřena tak, aby člověk pečoval o pokrmu a oděvu, jakož mu hodno jest k spasení.

Z toho máš, že ti, kteří péči mají, aby byli bohatí, světu vzácní, aby tancovali, veselé plodili, neb hry, jenž k spasení nepomáhají, všickni tací proti tomuto čtení Kristovu jsú nezřízeně pečliví. Jenž die dále: "Hleďte na ptáky nebeské." S. Lukáš v 12 k. 24 v. die: Znamenajte havrany, žeť nesějí, ani žnú, ani shromažďují do stodol, a otec váš nebeský krmí je; otec váš, jenž vy stvořil, vás živí, a budete-li ho poslouchati, dá vám dědictvie: nebeské královstvie. "Však vy více mnohé" to věz "jste" vážnosti "nad ně," to jest, mnoho více jste vážni, než ptáci: vy rozumní, k věčné radosti stvoření, a ptáci pro vás stvoření, nerozumní, jenž zhynú. "A kto" neb "i kto z vás myslě můž přidati k vzrůstu svému loket jeden?" Jako by řekl: Nižádnýl neb to nenie na jeho vůli. S. Augustin die: To jest: Čiž mocí a panstvím stalo se, aby k vzrůstu našemu tělo přišlo, neb tak vzrostlo, takét jeho opatrností odieno můž býti. A vaší péči se to nestalo, aby k tomu vzrůstu došlo tělo, a ač by myšlením

chťeli přidati loket jeden, nemůžete; protož tomu péči o oděvu poručte, jehož péči jest tělo vzrostlo. "A o oděvu co pečliví jste?" t. nezřiezeně; "znamenajte lilia polská, kterakt rostú, nedělají ani přědú," t. k svému okrášlení. Když die: "nedělají," tu zamietá pečlivost mužskú, již mužie přielišně pečují; a když die: "ani přadú," zamietá pečlivost ženskú _nezřiezenú. "Neb pravi vám, že ani Šalomún ve vší své oslavě," to věz, ač jest byl múdřý, bohatý a mocný, "odien jest jako jedno z nich," tak pěkně v bělosti.

- H. Tu věz, že latině stojí: Znamenajte lilia; česky neumieme lilium jmenovati, jenž jest květ velmě bílý, jehož bělosti nemohl jest Šalomún na svém růšě dosáhnúti. A zdá mi se, že skrze lilium miení Kristus kvietie rozličné; protož řekl jest: lilia, t. mnohá kvietie, jakožto lilium, růži, fiolu, a jiné pěkné kvietie. Protož die S. Augustin: Které hedvábie, která králová purpura, které zmalování tkadlnic móż se kvietí přirovnati? co se tak červená jako růže? co se tak bělé jako lilium? a fiolu která přěsahá purpura? To Augustin.

"Neb poňavadž sěno polské, jenž dnes jest a zajtra v pec uvrženo bývá, bůh tak odievá," to jest okrašluje, "ovšem viece" t. oděje "vy malé viery," t. jenž jste viery malé, budete-li pečliví nezřiezeně. "Vy," die Augustin, jenž jste k bohu podobní stvoření, k věčnému dědictví v nebesiech jenž přislušiete, stvořitel váš potřebné věci vám způsobí, a nahotú nedá vám zahynúti. To Augustin. Dále die Kristus: "Protož," to věz poňavadž tak jest, "nerodte pečliví býti, řkúce: Co budeme jiesti? aneb co budeme píti? anebo čím se odějeme? však těch všech věcí pohané hledají," neb viery pravě nemají, mnějice, by jedné zde měli býti živi. Jakož die S. Augustin, že pohané těch věcí pilní jsú, neb na budúcie věci netbají, ale jedné časných a přítomných [t. nynějších] pilní jsú, jako hovada zemské tyto věci čenichají. Jakož prorok David die, Žalm 49, 13 a 21: Přirovnali sú se hovadóm nemúdrým, a podobní učinění sú k nim. To Augustin. "Jistě viet otec váš, že těch všech věcí potřebujete." "Otec váš," jenž nemóż v moci, v znání a v dobrovolenství nedostatečen býti, "vie," v který čas a kterou měřú k blahoslavenství "těch věcí potřebujete." Protož věriece, a jemu doufajce,

že vás neopustí, "hledajte najprvé kráľovstvie božieho," to jest, najviece žadaťte a pilni buľte radosti nebeské, "a spravedľnosti jeho," to jest ctnosti všelikaké, jenž vede k nebeskému kráľovství, "a ty všecľy věci," to věž životu a těľu potřebné, "budú přídány vám," t. vedľe miery, k nebeskému kráľovství jenž můž prospěti. A pokľadá spasitel najprvé kráľovstvie, jehož máme hledati najprvé; druhé pokľadá spravedľnost, jenž vede k tomu kráľovství; a najposľé pokľadá potřebné věci těľestné. V tom ukazuje, že kráľovstvie nebeské jest najlepšie, protož má býti najprvé v žádosti; potom spravedľnost, již člověk docházie kráľovstvie, a ta má býti druhá v žádosti; a třetie pokrm a oděv, jako najmenšie. Dajž milý spasitel, abychom radost věčného kráľovstvie najviece v žádosti měli, a tak, jakož Kristus velí, jeho hledajice konečně došli. Amen.

NEDĚLE ŠESTNADCTA PO SVATĚ TROJICI.

S. Lukáš v 7 kapitole, 11-16 verši.

V ten čas jdíeše Ježíš do města, jenž slove Naim. A jdíechu s ním učedníci jeho, a zástup veliký. A když přibližováše se k bráně města, a j umrlý nešen bleše, syn jediný matky své, a ta vdova bleše, a zástup města veliký s ní. Již kdy uzřě pán, milosrdenstvím hnut nad ní, lekl jest jí: Neroď plakati! A přistúpil jest, a dotekl se jest par, a ti jenž nesěchu, stáli sú. I vece: Mládče, tobě prav!, vstaň! I sěde ten, jenž bieše umřěl, a poče mluvíti. A da ho mateli jeho. I chváti se všech bázeň, a velebili sú boha řkúce, že prorok veliký vstal jest v nás, a že böh navštívil jest lid svůj.

- A. Svatý Lukáš v tomto čtení ukazuje najprvé, že spasitel náš byl jest pilen kázanie, když die: "Jdíeše Ježíš do města jenž slove Naim." "Jdíeše," to věz kázat. Druhé ukazuje náboženstvie v pilnosti slyšenie slova božieho, když die: "A jdíechu s ním učedníci jeho, a zástup veliký." Třetí ukazuje, co se přihodilo, když Ježíš přibližoval se k bráně, řka: "A když přibližováše se k bráně města, aj umrlý nešen bieše." Čtvrté ukazuje, co jest Ježíš učinil milosrdně s umrlým i s jeho mateří; a páté pokládá, že lid vida div od Ježíše veliký, chválil jest boha i Ježíše, že jest prorok veliký. A tak znamenám na Ježíšovi moc božskú a milosrdenstvie: moc, že mrtvého svým slovem vzkřiesil, a milosrdenstvie, že hnut jest milosrdenstvím, aby to vdově zamúcené k utěšení, a nám k duchovnímu prospěchu ráčil učiniti.

Čtenie toto, vedlé slov, jakož se stalo, jest k rozumu snadné. A vedlé rozumu duchovníeho, jež vede S. Augustin i svatý Beda, umrlý tento mládec znamená člověka hříchem smrtným v duši mrtvého, vdova sbor svatý, lože neb páry znamenají svědomie hříšného netbalivé, nosiči znamenají zlé žádosti, neb zlá tovařistvie, jenž hříšného k ztracení nesú. Ale toho

lidé hrubí netbají, než slyšie, co Kristus jest učinil, a divie se, ale rozumu svého dále nepovzdvihnú. Protož die S. Augustin v kázání takto: Divy pána našeho a spasitele Jezu Krista všemi, kteříž slyšie a věrie, hýbají, ale jedněmi jinak a jinými jinak; neb někteří lidé tělestní, jeho se divóm diviece, na věčcie věci hleděti nechtie, a někteří činy slyšiece na tělách, více v duši se divie. Dále die: Každý člověk má oči, jimiž móż viděti z mrtvých vzkříšenie, tak jakož jest vstal syn této vdovy, o němž nynie čtenie čteno jest; ale kterak by viděli lidé srdcem, že mrtví vstávají, ne všickni toho mají, jedné ti, kteříž sú již vstali na srdci; neb věčcie jest vzkřiesiti, aby vždy byl živ, než vzkřiesiti, jenž opět umře. Z mládence toho radovala se jest vdova, a pro lidi, jenž každý den se vzkřěšují na duchu, raduje se cierkev svatá. On jest byl umřel na těle, ale oni mrtví sú byli na duši. Onoho smrt zjevná zjevně byla oplakána, oněch smrt nebyla vidiena, ani sú jie hledali, ani sú jie viděli. Hledal jest ten, jenž jest znal mrtvé; ten jediný jest znal mrtvé, jenž mohl jest je učiniti živé; neb by nepřišel, aby mrtvé křiesil, jenž sú byli nemrtví, apoštol by neřekl, Efezským 5, 14: Vstaň ty, jenž spíš, a vstaň z mrtvých, a osvietí tě Kristus. O mrtvém slyšíš, když die: Vstaň z mrtvých!

- B. A potom die S. Augustin: O třech čteme, jenž sú z mrtvých vzkříšeni čitedlně, a o tisíc nečitedlně. Dále die: Protož vizme, co nás chtěl naučiti třmi, kteréž jest z mrtvých vzkřiesil. Dále vyčítá, které jest Kristus vidomě z mrtvých vzkřiesil, to věz: dievčičku, mládce a Lazara. Dievčička znamená člověka, jenž jest k hříechu v duši přivolil, ale ještě skutku neučinil: to znamená se, že dievčička ještě nebyla jest vynešena z pokoje, v němž jest umřela. Mládec znamená člověka, jenž jest k smrtnému hříechu přivolil, dokonal jest jej skutkem, ale obyčeje v něm neměl: a to znamená se, že mládec již bieše nešen z brány, jako hříech čichem z mysli. Lazar smrdutý znamená člověka toho, kterýž přivolil k hříechu smrtnému, již učiniv, dlůho v něm stojí: to znamená se, že Lazar již do čtvrtého dne ležel jest v hrobě, již smrdě. Neb takto smrt duše se děje, že nejprvé jest lektanie neb libost v srdci o hříechu, a tu ještě nenie smrt duchovnie; druhé přivolenie k hříechu smrtné-

nému, a tu již jest smrt duše; třetí skutek, čtvrté obyčej. Neb jsou někteří, kteříž zlé věci, jenž na mysl vzběhnú, ihned odstrčíe, tak že se ani pokochají; jsou někteří, jenž se pokochají, ale nepřivolují: ještě není dokonána smrt, ale některak počata. K rozkoši přistupí přivolenie, a tu jest již smrt; potom skutek, potom obyčej, a potom zúfalstvie. I vzkriesil jest Kristus jedné tři čítedlně za svého kázanie, aby ukázal, že troje smrteľné hriešniky na duši kriesí: ty jenž jedné v duši k hriechu smrteľnému přivoluji, ty jenž i činie hriech smrteľný ne obyčejně, i ty jenž hriech mají v obyčejí; ale dále nic nekriesí, neb zúfalcov nechá v zúfalství, neb se nechtie káti. A tak odpúštie pán böh hriech smrteľný, z přivolenie, z skutku, z obyčejie učiněný, když jedné nepřistupí zúfalstvie, jenž jest konečné hriechu nekánie, tak že člověk konečně se nekaje, to jest, neželě hriečov; neb ten hriech, jakož die spasitel, Matouš 12, 32, jest proti duchu svatému, jenž nebude odpúštěn ani zde, ani po smrti, poňavadž zde ho neželě, a po smrti také nebude žeti.

Měl bych tu praviti, kterak dievčici jest Kristus vzkriesil, kterak mládce, kterak Lazara; ale že by dlúho bylo, musím opustiti. Ale vážití chci, jakož die S. Augustin, že jest-li kto, jenž již smrděl, a jsa napominán, i napominán slovem pravdy, k hlasu Kristovu z mrtvých vstane, živ potom bude, ten mohl jest jíti, ale nemohl jest na věky zahynúti. Ale kteříž zlé činiece, zlým obyčejem zavieží, tak že zlý obyčej nedá jim znáti, že to zlé jest, braniči bývají zlých činov svých, hněvají se, když je treskci, tak že Sodomští někdy řekli sú muži spravedlivému, jenž jest tresktal jich najhorší vůli, I. Mojžíšova

- C. 19, 9: Přebývat přišel si, ale ne aby zákony vydával! Tak veliký tu obyčej nevýmľuvně mrzkosti bieše, že již zlost bieše spravedľnost, a ten jenž jest bránil hřešiti, byl jest tresktán, a který jest hřešil, nebyl jest tresktán. Tací obyčejem zlostným utlačení jako pohřebeni jsou. To vše S. Augustin. Znamenají, kto chce, není-li nyní též jako mezi těmi Sodomskými, ač ne v hrieše němém, ale v cizoložství, v smilství a v lakomství, zvláště mezi kněží, že tak sú již zvykli pohriechu! smilniti a lakomství vésti, že když člověk spravedľivý, žádaje jich spasenie, potreskce jich zlosti, tehdy se ihned naň oboříe, řkúce: Chcešli s námi bydliti,

činiž jako my, a neustavuj nám nových zákonóv! Neb již sú ďábelským obyčejem tak utlačeni, že již smrdie jako pohrabáni. Protož jako Marta, již jako nenadějíc se, by Kristus Lazara vzkřiesil, řekla jest, Joh. 11, 39: Pane! jižť smrdí, nebi již čtyřdný jest! tak již mnozí znamenajíce smrdutý obyčej kněžský v smilství a v lakomství, v pýše a v rozkoši, již lekají se, že mnozí z nich nebudú vzkřieseni, jedné ač Kristov plác a křik před mnohými z toho-obyčeje vyvolá. Neb jakož Lazara před mnohými s pláčem a s křikem vzkřiesil jest z smradu a z mrtvých, tak obecným nyní křikem a pláčem mohou někteří z nich moci boží z toho smrdutého obyčeje vstáti; neb die výklad: Zjevný hřiech zjevného potřebuje lékařství. Protož die S. Augustin: Přišel jest pán, jemuž všechny věci byly sú lehky, a nesnázi někakú ukázal jest tu: zamútil se, křičal jest; ukázal jest, že velikého křiku v tresktání třeba jest na ty, kteříž sú se obyčejem zatvrdili. Avšak pro křik pán Krista ztrháni sú svazkové nuzní smrti, trásla se moc pekelnie, vrácen jest Lazar živý; neb vysvobozuje pán i z zlého obyčeje čtyřdni mrtvé, neb Lazar čtyřdný Kristovi, když jest ho vzkřiesiti chtěl, spal jest. To S. Augustin. A na konci kázanie takto die: Hlubocě umřel jest ten, kohož obyčej hřiecha tiskne neb tlačí; ale vysoký Kristus umie křikem těžká břemena rušiti, umie sám vnitř obživiti, rozvázaného učedlníkom dáti. Čiňte i ti také pokánie! Však Lazar po čtyřech dnech vstav z mrtvých, v hanbě jest proto neostal, že jest byl umřel. Protož ktož jsú živi, buďte živi; a kteříž kolivěk mrtví jsú kterou smrti těchto tří smrtí, tak čiňte, aby již brzy z mrtvých vstali. To S. Augustin.

Již se vrátím ke čtení, jenž die: "Jdieše Ježíš do města, jenž slove Naim." Naim vykládá se "hnutie," a znamená tento svět, v němž hnuli sú se lidé z svých stavův, počnouce od prvých až do posledních; neb die S. Jeremiáš v 8 k. 10 v.: Od menšího do největšího všickni pilni jsú lakomství, a od kněze až do proroka všickni činie lest. A tak hnuli sú se knězie z dobrovolné chudoby Kristovy, a z čistoty, nesmilnosti a pokory v lakomství, v smilství a v pýchu. Protož die David, že hnutí sú, a bázeň zachvátila je, Žalm 48, 7. Že hnutí sú z Kristova následování, a chopili sú se panství, protož strach obklíčil je, jako

kněží židovskú za Krista, že se strachují ztratiti zboží; protož hradie všemi stranami, aby nebylo kázáno proti jich lakomství, aby jim neubylo zboží: ale bez pochybenie oni, chtiece je zachovati, ztratie je. Hnuli sú se také pohřiechu! kniežata, páni i obecni z božieho prikázanie, že ho nedržíe; neb mnozi ani manželstvie, ar' - srdovstvie, ani panenstvie nedržíe. A tak málo jich jest, by se nehnuli z tohoto prikázanie božieho: "Nesesmilniš." A tak všickni spolu tak hnuti jsú město, k němuž jdíeše i jde Ježíš svým kázáním, aby hřiechu ostali. Jdú také s ním i učedlníci jeho, věrní knězie, i jiní, kážice a rušiece hřiechy toho města hnutého z božieho prikázanie. Jde také za Ježíšem veliký zástup, v němž ne všickni jsú dobří; neb mnozi jsú křesťané zlí, jenž také káží a mluvie proti zlosti, a sami jsú zlí.

"A když se přiblížováše Ježíš k bráně města." Brána toho

- D města, t. lidu, jenž se hnul z prikázanie božieho, jest svoboda k hřešení. Tú branú nesú umrlého, to věz hřešníka smrtedlného, k pohřebu dvojímu, to věz k obyčejí hřecha a k věčnému zatracení, čtyři nosiči: prvý naděje dlúhého zdravie, druhý naděje pokánie, třetí naděje božieho milosrdenstvie, čtvrtý pochlebenstvie. I nesú takto hřešného, že die: Však budu dlúho zdráv, a pakaji se potom, a böh jest milosrdný, odpustí. A pochlebenstvie kněžské a jiných postrká, a die: Však to nenie tobě hřiech; pakli jest, ale malý, odbudeš ho almužnú, zaprosíš mši, dáš kněžím platu dvě kopě, a budú za tě věčně zpíevati vigilie. A tak i těpie ho na duši umrlého ti nosiči v hrob zlého obyčejie a v hrob pekelný, a chtie, aby mládec zsmrděl se jako Lazar v hrobu. Ale vdova, to věz cierkev svatá, jenž jest sbor svatých, kteříž jsú zde v světě, - ta vdova slove, že muž jejie, Kristus, neobcuje s ní vidomě zde, ale čaká, aby se k ní vrátil - ta vdova jde plačíc syna svého; neb všichni věrní zde křesťané žádosti jdú po hřešníku, a pláčí jeho, že jest na duši umřel. Aníž má věrný křesťan viece plakati proč, než proto, že jest sám hřešil, a když vidí, ano jiný hřeší; a proto plakal jest milostivý spasitel, a řekl jest, Matouš 5, 4: Blahoslavení ti, jenž pláčí. Ale pohřiechu! křesťané nynější pláčí, když se jim co protivného stane, neb když jim přítel na těle umře; ale nepláčí, když sami na duši jsú mrtví, ani když vidie, že jich blížní

na duši sú zemřeli. Protož die S. Augustin: O jsú-li v tobě litostivá třeva, křesťanél jenž pláčeš těla, od něhož jest odstúpila duše, a nepláčeš duše, od kteréž, jest odstúpil bůh? To Augustin. I věrně jisté jest, žeť nenie pravý křesťan, kterýž vida, ano jeho blízní smrtně hřešie, a tak na duši mrú, neželě jich, a aspoň pláče v srdci a lkánie nemá, vida tak velikú nehodu a protivenství svého spasitele. Ale vdova, to věz sbor věrných křesťanův, ta pláče každého takého umrlého na duši. S níž jde veliký zástup; ale jedni pláčí, to věz dobří jejie přátelé, věrní křesťané, a druzí nepláčí, to věz ti, kteříž hřešníkům na duši zmrlých neželejí.

Tu vdovu vida Ježíš, "hnut jsa milosrdenstvím nad ní, die jí: Neroď plakati," tak mniec, byť tvůj každý umrlý syn nevstal; "ale doufaj," žeť obžive na duši. "A přistúpě," to věz svú mocí, "dotkne se par." Páry ty jsú tělo hřešného, na němž se nese duše hřešná k obyčejí hřešův; neb jakož s par již jedné tělo má býti uvaleno v hrob, tak duše smrtným hřechem obklíčená již nic nemá dále býti nešena, než vystúpi-li z těla, aby ihned byla v pekle pohřbena; jakož toho jest důvod, že die Kristus: Umřel jest bohatec, a pohřben jest v pekle, Lukáš 16, 22-23. Prvé čertie donesú duši do pekla, než lidé tělo do hrobu; a aby nižádný ďábel po duši nepřispěl, hřechem smrtný ten by ji tam ihned porazil. "Pak ti, kteří sú nesli, stáli sú." Tehdy, když Kristus par, to věz těla hřešníka, se dotkne "rukú," to jest mocí svú pro pláč vdovy, tehdy stanú nosiči tito: naděje dlúhého zdravie, naděje pokánie, naděje milosrdenství božieho, a pochlebenství; tak stanú, že již složí člověk kající marné ty tři naděje, a die: Snad dnes umru, a nepokaje se! a bůh ač jest milosrdný, však já nemám hřešiti na jeho milosrdenství! a pochlebenství mi hřechemu nic neoblehčí, ale viece mě raní v duši, a muk mi neujme. Protož nedám se viece nésti těm nosičům k hřechemu! Dále pak die Kristus tak umrlému, když stanú ti nosiči: „Mládče! tobě pravi, vstaň." A sedne, to jest, od hřechemu odpočine ten, ješto byl na duši mrtvý, a "počne mluvíti," t. dieky vzdáváje bohu a chválu. "A dá ho Kristus materi jeho," to věz, navrátí k milosti a k obcování cirkvi svaté. "A to když lidé poznají, budú se diviti a boha velebiti, řkúce, že

veliký prorok jest" spasitel, jenž jest mezi nimi bydlil a tělesenstvím z nich posel, aby mrtvé i na těle i na duši křiesil, a tak jsa bohem, lid svůj milosrdně jest navštívil.

Ještě znamenám tuto, že Kristus dievčici, a mládcě, a muže Lazara vzkřiesil, ale nižádného starého děda ani baby. V tom můž býti znamenie, poňavadž ty tři osoby znamenají hříšníky, že kteříž se v hříšiech nezastarají, že brzy mohú z hříechův vstáti; ale kteříž se zastarají, nebrzy: jakož i dřevo zavlé staré nebrzy se napraví, a hovado zastaralé nebrzy se co naučí jako mladé. Hyběť šietóm starým a babám, u viere i v boží děstě zmeškalým, jenž jsú jako dietě v rozumu! O tom dietěti die písmo, Izaiáš 65, 20: Zlořečené dietě stoleté! Daj hospodin, aby zmladli slovem Ježíšovým, jenž die: "Mládcel tobě pravi, vstaň." Tu věz, že hříšný od Krista vzkřiešený z starosti v mladost se obrátí; protož die S. Petr křesťanóm, I. Petrova 2,2: Jako nynie urození, rozumní, beze lsti mléka žádajte. A to obrácenie miení se v tom slově: "mládcě." Druhé se hříšný upokojí od trápenie dáblova; to se miení, že mládec sešdl. Třetí vyzná chválu boží; neb die čtenie, že "počal jest mluvití." A čtvrté, že v milosti ostane; neb die čtenie, že "ho vrátil mateři jeho," jenž jest choť Jesu Krista.

NEDĚLE SEDMNADCTÁ PO SVATĚ TROJICI.

S. Lukáš v 14 kapitole, 1-11 verši.

V ten čas, když bleše všel Ježíš v dóm jednoho kniežete (jenž ho byl pozval) zákonníkov v sobotu jest chleba, a oni ostríeháchu ho (pilně znamenáchu i v skutcích i v řečích). A aj člověk jeden vodnotelný (t. maje tu nemoc, jenž slove vodné tele) bleše před ním. A odpověděv (k jich myšlením) Ježíš, řekl jest k zákona umělým (t. k mistrům) a k zákonníkům, řka: Slušie-li v sobotu (v svátek) uzdraviti? A oni mlčiechu. A on chopeného (t. rukú dotknutého) uzdravil ho a pustil. A odpověděv k nim, řekl jest; Či z vás osel neb vól padne v studnici, a ne ihned vytáhne ho v den soboty? A nemohli sú k těm věcem (t. k té řeči) odpovědiati oni. A lekl jest i k pozvaným podobenství, vida, kterak prvnie sedění voléchu, řka k nim: Když pozván budeš na svatbu, nesědaj na prvním místě, at snad počestnější tebe není pozván od onoho, a přijde ten, jenž tebe i onoho volal, nedie tobě: Daj tomuto místo! a tehdy počneš s hanbú poslednie místo držěti. Ale když pozván budeš na svatbu, jdi, sedni na posledním místě, cit když přijde ten, jenž tě zval, die tobě: Příteli! vstup výše. Tehdy bude tobě chvála před spolu sedícími. Neb každý, ktož se výší, bude ponížen, a ktož se níží, bude povýšen.

- A. Jest toto svaté čtenie velmě utěšené a vážné k naučení; v němž jest zmienka o Ježíšovi, o mistřích s zákonníky, a o člověku vodnotelném. Na Ježíšovi ukazuje nám čtenie pokoru, milosrdenství, moc božskú, a ustavičnost v dobrém skutku; na mistřích a na zákonnících ukazuje čtenie zlost z pokrytství, z závisti, z nemilosrdenství a z pýchy; na člověku vodnotelném prvé nedostatek, a potom zdravie. I počíná S. Lukáš o Ježíšovi takto: "Když bieše všel Ježíš v dóm jednoho kniežete zákonníkov," t. jenž ho povolalo, to knieže, "v sobotu jiesti chleba," tu rozuměj i jiné věci jidlné. Tu věz, že tento

zákonník byl jest pozval Ježíše k obědu, jakož po tomto čtení die S. Lukáš, a učinil jest to pro pokušení, s jinými zákoníky drže. Avšak milostivý spasitel, věda to, šel jest k svým nepřítelům a jedl jest s nimi, proto aby dokonalu lásku ukázal, a svým nepřítelům aby prospěl svým naučením i pokorným obcováním; a tak učil jest i toho, jenž ho zval, i jiné, jenž sú tu byli, a i nás učí. Toho zákonníka, jenž jest byl kníže nad jinými zákoníky, podobně snad jako opat nad jinými mnichy, takto učil: "Když činiš oběd neb večeři," neroď zváti přátel svých, ani bratří svých, ani přirozených svých, ani susedův svých bohatých," at' snad i oni tebe neodzovú, a bude tobě odplacení. Ale když činiš hodování, volaj chudé, mdlé, klécavé, slepé, a blahoslavený budeš; nebi nemají z čeho odplatiti tobě, ale odplaceno bude tobě v zmrtvých vstání spravedlivých. O by tuto svatú řeč lidé vážili, tehdy by z pýchy bohatých nezvali, ale chudé; neb ti neodzovú zasě, ale spasitel v súdný den pozove za ně milostivých, řka, Matouš 25, 34-35: Podte, požehnaní! přijmete království otcě mého; neb byl sem lačen, nakrmili ste mě, žiezniv, napojili ste mě. A bohatým, jenž sě sami zovú a chudých nic, postrčí do pekla, řka, Matouš 25, 41-42: Jděte zlořečení do věčného ohně! neb lačen sem byl, a nedali ste mi jiesti, žiezniv, a nedali ste mi píti.

Dále čtenie ukazuje, kterak sú sě měli mistři a zákonníci k Ježíšovi, když die: "A oni ostřieháchu hol" to jest, pilně znamenáchu i v skutcích i v řeči, aby ho v něčem polapili. Měl jest Ježíš kněží a zákoníky v svých činech ostřeháče, v své řeči protivníky, a v svém utrpení posměvače. A v čem sú ho ostřiehali u toho oběda, die výklad, že v tom, rušil-li by sobotu; protož v sobotu ho pozvali, to jest v hod sváteční, a člověka vodnotelného nastavili před něho. Protož jako divě sě jich chytrosti lstivé, die S. Lukáš: "A aj člověk jeden vodnotelný bieše před ním." Vodnotelný, to jest maje tu nemoc, jenž slove vodné tele; jenž jest nemoc vodná, že když žaludek nepožívá dobře, tehdy zacházie mokrost za kuoži, mezi kóži a mezi maso, i odme člověka, a poruší i vnitř dýchání jeho, že mu smrdí. Aj tak nemocného postavili sú před Ježíšem, neb jinak nebrzy by mistři a zákonníci pustili tak nemocného člověka k svému

stolu na hodech. A postavili sú tiem úmyslem, že neuzdravil-li by ho, tehdy by řekli, že nenie milosrdný, uzdravuje jedny a druhých nic, aneb že nemůž uzdraviti; pakli by uzdravil, tehdy by řekli, že sobotu ruší, to jest, svátku nesvětí, jenž jest v sobotu od boha ustavený, jakož již my držíme neděli.

Dále die S. Lukáš: "A odpověděv Ježíš," t. k jich myšlení, jímž sú mienili, že neslušie v sobotu uzdravovati, "řekl jest k zákona umělým," t. k mistrům a také k zákonníkům, "řka: Slušie-li v sobotu uzdraviti?" Můdrý mistr Ježíš! to osidlo, kteréž oni sú jemu polékli, to jim on na hrdlo vzděl. A oni znamenajíce, že což by odpověděli, tiem by sě potupili, i umlkli sú. On jich otázal, věda, že slušie v sobotu uzdravovati, a oni sú mlčeli, nevěduce, co sobě k polepšení odpovědieti; protož die čtenie: "A oni mlčeli sú." A milostivý uzdravitel, nechť milosrdenstvie pro jejich zlost opustiti, a chtě ukázati, že slušie v sobotu milosrdný skutek učiniti, "chopeného," t. rukú dotknutého, "uzdravil ho a pustil," t. nechal jíti již zdravého. Ujal ho milostivý Ježíš rukú, ne by toho k uzdravení potřeboval, ale aby pokoru ukázal a příklad dal, abychem sě nemocných neliknovali, když bychom jim prospěti mohli. "A odpověděv k nim," t. jenž sú myslili, že neslušie v sobotu uzdravovati, "řekl jest: Či z vás osel neb vól padne v studnici, a ne ihned vytáhne ho v den soboty?" Dovodí spasitel tú řečí, že slušie uzdraviti nemocného v sobotu; neb poňavadž oni osla neb vola, když jest upadl v studnici v sobotu, ihned sú vytáhli s velikú prací, tehdy ovšem slušelo jest Ježíšovi, aby bez práce vytáhl člověka z nemoci; neb to jest skutek milosrdný, ale onen nenie milosrdný, jedné ač by kto z milosrdenstvie vytáhl cizieho osla z studnicě. Tu jich kárá zlost, že více sú vážili osla neb vola, než svého bližnieho zdravie.

V tom hříechu jsú, a ještě u věčciem, nynější preláti, mistři a zákonníci, jenž více vázie svá hovada, než zdravie duchovnie svých bližních. Protož die S. Bernard k papežovi Eugeniovi: Padne oslicě, a jest kto vzdvihna; hyne duše, a nenie kto by pomyslí. Věděl S. Bernard, že u papeže jsú pilnějšie jeho apoštolé oslic a mezkyň, než duší, jenž sú v bláto hříechův zabředly. A jakož oni z lakomstvie osla sú z studnicě dobývali,

a řekli sú, že by soboty nerušili, ale kdyby uzdravil kto nemocného, tehdy by sobotu rušil, též nynější: což z lakomství vedú, toho za hřích nekladú; ale což kto z milosrdenství činí, to za hřích pokládají. Aj oni židovští osla vytáhli sú ihned, kdy jest upadl do studnice, aby neumřel; a nemocnému řekli: Neslušie uzdravenu býti v sobotu! A nynější řkú, že neslušie bez jich odpustění slova božieho kázati, a hřešné z h.říchův táhnúti; a řkú, že jim slušie jakož chtě obroky prodávati, a což kolivěk přikáží, že jich mají poslúchati. Ale konečně umlknú před Ježíšem, jakož i oni umlkli sú, o nichž die čtenie: "A nemohli sú k těm věcem odpovědieti oni;" neb sú již byli pravdú přemoženi.

"A řekl jest i k pozvaným podobenství," a tak dále. Prvé milostivý spasitel učil jest mistry a zákonníky milosrdenství, a kterak není hřích nemocného uzdraviti v svátek; již tuto učí i je i jiné pokore, příkladem svatby tělestné. A mluví v podobenství, mieně svatbu duchovní, jenž jest svolenie mezi Kristem a mezi církví svatú, kterážto církev svatá jest sbor všech vyvolených k spasení. K té svatbě volá Kristus každého zde člověka putujícíeho duchovním napomenutím vnitř, neb kázáním, neb jiným znamením. Miesto na té svatbě prvnie jest nejvyššie důstojenství z zaslúžení před bohem; protož ten na té svatbě sedá všetečně na prvé místo, ktož má se za hodného nejvyššieho před bohem důstojenství, mně by on byl před bohem najdůstojnější. A tak přijímá-li papež svú volí, že on jest otec zde najsvětější, nemaje od boha zjevení, že by taký byl, tehdy proti této Kristově záповědi sadí se na prvé místo svatby Kristovy. A že každý zde člověk má pokorně o svém důstojenství naději mieti a ufati, že mu Kristus dá místo vedlé jeho zaslúžení, protož má se posaditi na posledním místě, to věz položiti se najmenším z vyvolených k spasení; neb v súdný den Kristus, jenž jest volal všechny k té svatbě, povýší každého vedlé jeho zaslúžení, nebera osoby, jako berú jiní.

Pak místo najnižšie po súdném dni jest místo věčného zatracení, jenž bude najniže postřed země, jakož hodné jest, aby tam bylo peklo, jakož někteří světi pravie. Ale místo zde v světě najnižšie, na němž velí se Kristus posaditi, jest nejmenšie před bohem důstojenství vyvolencův božích; a toho

miesta má žadatí každý z nás pokorně, nečině se dôstojnejším nad jiné, a nepokládaje se s věččími svatými. A můž rozumný člověk dobře pochopiti, že Kristus nemluví tuto o svatbě tělešné, ani o miestě tělešném: prvé proto, že jeho přikázanie to nekaždému by se hodilo; neb byl-li by král pozván na čí svatbu, nehodilo by se jemu, aby se posadil na posledniem miestě. Druhé proto, že nehodilo by se, aby každý sadil se na posledniem miestě na tělešné svatbě, proto že by byly o to svády mezi hostmi, a také proto, že nemohú všichni seděti na posledniem miestě. Ale na svatbě Kristově každému, jenž se sadí na posledniem miestě, jako již řečeno jest, die Kristus v súdný den: "Prieteli! postup výše. A tehdy bude jemu chvála před spolu sedícími. Neb každý, "ktož se zde výši" nezriezeně pýchú, nepokaje-li se, "bude ponížen" před bohem, "a každý, ktož se níží," to jest, pokorně se má, "ten bude povýšen," když tak v pokoře život dokoná. Aj k tomu úmyslu řeč v podobenství Kristova jest velmē slavná, již jest řekl, vida - latině die se: intendens, to jest: rozuměje; ale položil sem: "vida," to věz božsky jich úmysly - "kterak prvnie seděnie," to jest prvá místa k sedění "volěchu," to jest, volí v srdci k nim mějiechu. Jakož pohřiechu! nynie volé a vybierají, zvláště mistři, knězie a zákonníci; jakož die spasitel v 23 k. 6 v. S. Mat., že milují prvá místa u večeri, a prvé stolicē v zbořiech, a tak i biskupstvie i jiná povýšenie. O bychom tuto Kristovu řeč znamenali, a pomněli, aby každému z nás nebylo řečeno: "Daj tomuto miestol A tehdy počneš najnižšie miesto držěti. Proč? Neb die S. Řehoř: Čím vzchod vyšší, tiem pád těžší. A svatý Jeronym die: Radujeme se z povýšenie, bojme se padenie; nebi nenie tak veliká radost povýšenie mieti, kterak veliká jest žalost s povýšenie upadnutí. To Jeronym.

O běda jim, kteříž sobě dôstojenstvie v křestanství volé pro rozkoš, pro lakomstvie, pro pýchú, a kteří se o ně vadie a súdiel ti sebe nechť dotknú, k nim-li se řeč chýlí, když die svatý Lukáš, že "řekl jest Kristus k pozvaným podobenstvie," rozuměje neb "vida, kterak prvnie místa volěchu, řka k nim: Když pozván budeš na svatbu," t. Kristovu, jenž jest choť cierkvi svaté, sobě ji zasnúbiv a vyvoliv, "nesedaj," t. všetečně svú žádostí se neusazuj "na prvniem miestě," t. na prvniem dôstojenství

před bohem, "at snad počestnější tebe," t. počestnější než ty, 1.nenie pozván od onoho," t. jenž má svatbu. Počestnější před bohem jest ten, ktož jest okornější; jakož die Kristus na konci čtenie: Ktož se níží, ten inde povýšen. A té počestnosti Aristotiles pohan se došmatal, že die: Čest jest odplata ctnosti. To jest: ten má býti ctěn, ktož jest ctnostný. Ale již křesťané převrácení ty ctie, ktož jsú bohatí, a ty tupie, ktož jsú ctnostní; ale Kristus jinak, jenž die v 16 k. 15 v. S. Luk.: Což vysoké jest před lidmi, ohavnost jest před bohem. To jest řekl mistróm a zákonníkóm, když sù se jemu posmievali, že jest kázal proti lakomství; a řekl jim: Vy jste, jenž spravedlivy se činíte před lidmi; ale bóht zná vaše srdce. A tak milý spasitel vždy tupí pýchu, a pokoru výší.

A die dále ve čtení: "A přida," to věz v súdný den, "ten jenž tě i onoho volal," t. Kristus, jenž volal jest na svú svatbu vnitřním vdechnutím, svým slovem, kázáním, neb jiným obyčejem, "(nedie tobě): Daj tomuto miestol" t. na tohoto slušie to dôstojenstvie, jenž ty chceš mieti, ustup jemu ho. A toto se přiházie na svatbách a na hodech tělesných. "A tehdy," tak již jsa ssazen, "počneš s hanbú poslednie miesto držeti." O běda pyšným, kteříž budú ssazeni v poslednie miesto s Luciperem! "Ale když povolán budeš na svatbu, jdi," t. žádostí pokornú, "sedni na posledniem miestě," jenž jest najmenšie dôstojenstvie vyvolených zde v světě. Tak jest sédl Pavel apoštol svatý, řka, 1 Kor. 15, 9: Já jsem najmenší z apoštolův, a nejsem hoden, abych byl nazván apoštolem, neb sem se protivil cirkvi boží, to jest svatým.

Ale tu viz, když chceš se pokoriti, aby věčcie pýchy neučinil: jakož činie ti, kteříž přidúce na hody, sedají tělem na najnižšiem miestě, a žádostí na prvém; a tak před lidmi zdají se pokorní, ale před bohem jsú pyšní. A k tomu krásně mluví S. Jan zlatoústý, řka: Kterak mnozí jsú pyšní, jenž tělem na nižšiem miestě sedají, a srdečným vzdvižením zdá se jim, že na prvém miestě sedie; a kterak mnozí jsú pokorní, na prvém miestě sedící, a v svědomí mnějí se na posledniem miestě! Tak die ten svatý na ono slovo Kristovo, Matouš 23, 6-7: Milují prvá miesta na večerech, a prvnie stolicě v zbořiech, a pozdravovánie na tržišti, a nazváni býti od lidí mistři. Protož slyš ted Krista, jenž

die: "jdi," to věz žádostí pokornů, "sedni na posledniem miestě, ař kdy přijde" v súdný den "ten, jenž tě zval," t. Kristus, "die tobě: Přieteli!" pokorů i jinů ctností, "vstup výše," t. měj miesto věččieho dóstojenstvie, než si sě domněl. "Tehdy," t. v ten čas a potom na věky, "bude tobě chvála před spolu sedícíemi," t. přede všemi v jednom blahoslavenství odpočívajícími, a tak přede všemi svatými. "Neb každý" člověk, "ktož sě výší" nezřiezeně zde v světě, "bude ponížen" před bohem i na onom světě, ač sě nepokaje; "a ktož sě níží," t. tak sědaje pokorným srdcem na posledniem miestě, "bude povýšen" před bohem, i zde, i v radosti věčné. Amen.

NEDEĽE OSMNADCTÁ PO SVATĚ TROJICI.

S. Mat. v 22 kapitole, 35-46 verši.

V ten čas pristúpili sú k Ježíšovi zákonníci, a otázal ho jeden z nich zákona učený, pokúša je ho: Mistře! ktoré jest prikázanie veľiké v zákoně jbožiemj! Vece jemu Ježíš: Milovati budeš pána boha svého ze všeho srdce svého, a ze všie duše své, i ze všie mysli své, to jest največčie a prvé prikázanie. A druhé podobné jest tomuto: Milovati budeš blížnieho svého jako sám se. Na túto dvú prikázani vešken zákon visí i proroci. A sebrav zákonníky, otázal jich Ježíš, řka: Co vám se zdá o Kristovi? či syn by byl? Řekli sú jemu: Davidów. Vece jim: Kakož tehdy David v duchu nazývá ho pánem, řka: Řekl jest pán pánu mému [bóh otec bohu synu]: Sed na pravících mých (t. v najlepších utěšenich), ažť položím nepřátely tvé podnož noh tvých? A poňavadž David nazývá ho pánem jan jest chudým], kterakž syn jeho jest? A nižádný nemohl jest jemu odpovědieti slova, aniž směl byl od toho dne nižádný (neb któj ho více otázati.

- A. Spasiteli našemu osidlo k smrti kladúce mistři, zákonníci a knězie, byvše mezi sebú rozděleni u víře, tak že jedni věřili sú z mrtvých vstanie, to Saducei, a obojí nevěriece v Krista, v pravého boha, sebrali sú se spolu proti Ježíšovi, a dali sú jemu tři pohádky neb otázky: Prvú, mají-li daň dáti císaři? Dovedl jim, že mají. Druhú o z mrtvých vstání; dovedl jim, že bude z mrtvých vstanie. Třetí otázku učinili o velikosti prikázanie zákona, to věz, které by v božiem zákoně bylo največčie prikázanie? A o té otázce jest toto čtenie, k níž milostivý spasitel pro naše naučenie odpověděl jest velmě dobře. I znamenám ve čtení tomto zlost zákonníkův, že sú lstivě svého boha pokúšeli; druhé dobrotu a múdrost Kristovu: dobrotu, že ač sú ho lstivě a ze zlosti tážali, avšak jest jim pokorně odpověděl; a múdrost, že jim velmě dobře odpověděl, tak že nižádný nemohl jest jemu

odpovědieti slova, aniž ho směl kto otázati od toho dne až do Velikého čtvrtka. I die čtenie: "V ten čas," to věz u pondělí po Květnie neděli, "přistúpili sú k Ježíšovi zákonníci," t. jako by oni najpilnějie božieho zákona a prikázanie jeho pilni byli.

- B. Tu věz, že za času Kristova kázanie mezi židy byli sú tři roty, jenž sú sě lúčili od obecného zákona, to věz: Farizei, Saducei a Jesei. Farizei, to zákonníci, měli sú svá ustavenie nad boží zákon, jakož sám Kristus ukázal jim, řka v 15 k. 3 v. S. Mat.: Proč vy přestupujete božie prikázanie pro svá ustavenie, učiecie prikázanie a učenie lidská? A ti zákonníci byli sú velmě liti nepřietelé Kristovi a zlí; protož nazýval jest je Kristus pokolenie zlé, cizoložné, nevěrné, syny ďablovy a hadové pokolenie. A těch v následování pokolenie jsú zlí nynější zákonníci, a ti kteříž svá ustavenie viece vázie než božie, jako jsú velicí prelátově. Pak Saducei ti sú drželi, že nenie aniž bude z mrtvých vstanie, ale že duše mře ihned s tělem. Třetí sú byli Jesei; ti sú bydlili samotně, manželstvie v mrzkosti majíce a tupiece, v obec sú měli všeccky věci k póžitku, rúcha pyšného a krmí rozličných sú sě ostřiehalí, a v sprostném rúše chválu měli. O těchto nemáme nic ve čtení, ale o prvých dvojích máme; neb die S. Mat. v 22 k. v. 34: Farizei, t. zákonníci, uslyševše, že mlčenie vložil Ježíš Saduceóm, sešli sú sě v jednotu, "a otázal ho jeden z nich," a tak dále, jakož die čtenie. A tak, jakož die S. Mat., když o z mrtvých vstání zavřel Saduceóm Ježíš ústa, že sú umlkli, zákonníci uslyševše, sešli sú sě s Saducejskými v jednotu proti Ježíšovi, a kacieři s druhými kacieři proti pravdě sešli sú sě. Proč? die svatý Jan zlatoústý: aby množstvím přemohli, jehož sú rozumem přemoci nemohli. Ze od pravdy sú byli obnaženi, tiem sú dokázali, že sú sě množstvím neb hlukem ohradili (a) pokusili, zda by hlukem ho ustrašiecie přemohli. "Přistúpili sú k Ježíšovi," t. tělestně, a vzdálili sú sě od něho duchovně. "A otázal ho jeden z nich, zákona učený," t. mistr neb učitel. Die výklad: Jeden jest tázal za všeccky, přemohl-li by, aby všichni byli vítězi; pakli by byl přemožen, tehdy aby sám v hanbě ostal. "Pokušeje ho," to jest, aby ho popadl v řeči: "Mistře! které jest prikázanie veliké," t. najvěčcie "v zákoně" t. božiem?

Tu věz, že zdá se, by svatý Marek nesjednával se s týmto čtením: neb die ted čtenie, "že otázal Ježíše, pokúšeje jeho;" a svatý Marek die, Mar. 12, 34, že řekl jest Ježíš tomu mistru: Nejsi daleko od království božieho! Tu jest odpověď S. Jana zlatoústého, že ten mistr prvé s jinými přišel jest k Ježíšovi zlým úmyslem, aby ho pokusil; ale potom uslyšav Kristovu pravú odpověď, želel jest toho, a Kristovy odpovědi potvrdil, řka, jakož píše S. Marek 12, 32-33: Mistře! v pravdě řekl si, že jeden bůh jest, a že není jiný kromě něho, a aby milován byl ze všeho srdce, a tak dále. A Kristus řekl jest jemu: Nejsi daleko od království božieho! A kdož chce znamenati, pozná, že tento zákonník učený v písmě, ač jest pokusil pána Ježíše, avšak byl jest menšie zlosti, než jsú nyní mistři, a to v tom, že učinil otázku, kterúz jest v srdci vážil, a již jest rozuměl. Ale nynější neumějící přikázanie božieho, jsú více pilní ustavení lidských než božieho zákona: jako jsú práv ukové, jenž slovú juristé. A ž-e toho mistra byla jest otázka velmē užitečná, protož odpověděl jest k ní milý spasitel, věrný učitel a mistr, řka: "Milovati budeš pána boha svého ze všeho srdce svého, a ze všie duše své, a ze všie mysli své, to jest největčie a prvé přikázanie." Tů odpovědi otázce dosti jest Kristus učinil: pravdu vyznav, své protivníky jest potupil, a své věrné užitečně jest naučil. Ale proč jest Kristus řekl, že to přikázanie: "Milovati budeš" jest největčie a prvnie? ano ho neotázal zákonník, které jest největčie a prvnie, než řekl jest: "Které jest veliké?" Tu jest odpověď, že zákonník tázal jest chytře, aby mohl Krista potkati, kdyby Kristus řekl: Toto jest veliké, jmenuje: "Milovati budeš." A zákonník by řekl: Ano toto: Nebudeš mieti bohův jiných! také jest veliké. Protož aby všechna vrtlánie zákonníku s jeho rotů přestříhl, a nám naučení dal, řekl jest, že to jest největčie a prvé neb najprvnější přikázanie: "Milovati budeš pána boha svého," a dále.

- C. Co jest boha milovati, a kterak má milován býti, psal sem v 46 kázání; neb toto přikázanie položeno jest ve čtení třetienadce neděle po svatě Trojici. Avšak ještě krátce věz, že bůh jest nejlepší dobré; a jakož kto boha zná, tak ho miluje. Nejprvé znají ho světi v nebesiech, jakož jest; protož velmē ho mi-

luji, tak jako i toto přikázanie velí: "Milovati budeš pána boha svého," a dále. Druhé znají boha mudrci [philosophi] svými vtipy a důvody. Třetí znají boha sprostní věř. A vedlé toho trojiego znánie neb vidění boha milují lidé rozličně. I jest velmě poražený člověk v znání neb u vidění boha ten, kterýž neumie povzdvihnúti svého rozumu, aby věděl, že bůh v božství nenie stvořeníe, a opět že bůh jest nejlepšíe dobré, a že panuje nade všemi stvořenými věcmi. A poňavadž bůh jest nejlepšíe dobré, protož má býti milován, a najprvé sám v sobě a pro se. Z toho jest důvod, že najprvé máme boha milovati, a nic jiného nemáme milovati, jedné k jeho vůli a k jeho chvále; aniž máme co milovati, jedné což on miluje.

- D. Dále z toho máme, že pro nižádnú věc, již by moh člověk mieti, ani pro kterou, aby ji zachoval, ani pro výstrahu smrti má člověk shrěšiti. Důvod jest tento: že bůh nemůž voliti, aby člověk hrěšil, poňavadž hrěšiti jest zlé. A poňavadž bůh nemůž voliti, aby člověk hrěšil, protož člověk má táhnúti k té boží vůli, aby také hrěšeníe nevolil. Viece z toho máme toto, že každý člověk má svú vůli podobniti k vůli boží ve všech věcech, tak aby nic nevolil člověk, jedné což by chtěl bůh, aby to člověk volil; a tak připodobní člověk svú vůli boží vůli, když nic jiného nevolí, než což bůh chce, aby on volil. Viece z toho máme toto naučení, že když kolivěk člověk chce něco mieti, a toho nemá, tehdy má toho žádati, řka: Ač jest božie vôle, abych měl. A tomu nás naučil milý Kristus, když se modlil otcí, řka, Mat. 26, 42 a Mar. 14, 36: Otče! chceš-li, odveď ote mne umučeníe toto; avšak ne má vôle, ale tvá staň se. A z toho opět jest toto naučení, že každý má se plně poddati vůli boží, a nereptati proti bohu, což kolivěk ho potýká; neb choť svému chotí najmilejšíemu má svú vůli v hodných věcech poddati. A poňavadž věrná duše jest choť Kristova, a vie to do něho, že on nemůž na ni přepustiti, jedné což jí jest hodné a užitečné, ač ona nepoblúdí, protož má mile trpěti, což ji potká.
- E. Pak proč má člověk boha milovati, sbeř takto: Prvé proto, že jest svrchované dobré, to jest nejlepšíe dobré, nad něž nemůž lepšíe pomyšleno býti; druhé proto, že jest svořitel všech věcí

kromě sebe; třetí proto, že jest lidí, jenž by byli zatraceni pro hříech, vykupitel; čtvrté proto, že všechny věci on drží v moci své, aby nezhybnuly; páté proto, že věrné sluhy své oslaví i na duši i na těle. A ještě pro mnohé jiné věci, jimiž člověk jsa hnut, má milovati pána boha svého; neb die spasitel: "Milovati budeš pána boha svého." "Pána," jenž má moc, aby pomstil, "boha," jenž má poznání zlosti každé, "svého," jenž má právo k tobě; a tak že můž, umie a chce pomstiti nad tebou, když shrěšiš. A tak že jest pán, máme se ho báti, a že jest pán dobrý, máme ho milovati. Dobrý řku pán: neb nežádá nic od svého sluhy, jedné což služě jest užitečné; neb on pro velikost svého panstvie, ne k své potřebě, má sluhy, ale aby sluha potřebný od něho, jenž ničehož nepotřebuje, byl vzveleben. A že on nem62 nám přikázati nic neúčitečného, protož on sám jediný jest ten pán, jemuž nemůžeme slúžiti kterým hříechem. Jest on také proto dobrý pán, že nemůž zle zmeškati odplatú svého sluhy, ale brž on prvé dává služě každému více, než jest zaslúžil. Třetí jest b6h dobrý pán, že proti všem nepřátel6m brání svého sluhy, a stojí za škody všem svým sluhám. O kteraký jest člověk, že neslúží vši svú mocí tomu pánu, a že nemiluje nade všechny pány toho pána, o němž die Kristus: "Milovati budeš pána boha svého!" "Pána," a tak boha otcě, "boha," a tak syna, "svého," a tak ducha svatého; neb pán tv6j jest otec, b6h tv6j jest syn, tv6j zvláště jest duch svatý.

Pak kterak má člověk boha milovati, die Kristus: "ze všeho srdce svého, a ze všie duše své, i ze všie mysli své." "Ze všeho srdce svého," a tak silně boha otcě, "a ze všie duše své," a tak múdrě boha syna, "a ze všie mysli své," a tak dobrovolně ducha svatého. Silně, aby se nedal svěsti lahodám, libostem a pomlsk6m; múdrě, aby se nedal svěsti chytrostem; dobrovolně, aby se nedal polomiti protivnostem. Toť se miení "ze všeho srdce, ze všie duše, a ze všie mysli," aby člověk pro milost boží přemohl libosti, chytrosti i protivnosti, miluje pána boha svého nade všechny jiné věci; neb die pravý b6h Kristus, že to jest "najvěčcie a prvé přikázanie." Najvěčcie proto, že tiehne člo věka k najvěčci věci; a prvé proto, že má býti najprvé naplněno, neb nelžě jest nižádného bez něho naplniti.

F. Dále die Kristus: "A druhé podobné jest tomuto: Milovati budeš svého bližního jako sám se." Važ slova, že die Kristus: "druhé podobné jest;" nedie rovné, ani tak veliké, ale podobné prvému, t. v skutku, že také jest o milování, a že tiehne k člověku, jenž duší svú jest bohu podobný. Protož ktož bližního svého miluje, ten boha v jeho obrazě a v podobné věci miluje; a že člověk duší jest obraz Trojice svaté, a ne tak tělem, protož má každý více milovati duší svého bližního než jeho tělo, ani než své tělo. A diem, že člověk jest podoben duší k Trojici svaté, proto že jakož bůh, jenž jest Trojicě svatá, jest duch, tak duše jest duch; a jakož otec, syn, duch svatý jsú tři osoby a jeden bůh, tak rozum, paměť, vůle jsú tři věci, ale jedna duše. Protož Kristus, nejlepší mistr, die: "Milovati budeš pána boha ze všeho srdce svého," to věz vším rozumem k němu táhna, "a ze všie duše své," to věz celú volí k němu táhna, "a ze všie mysli své," to věz všichnu paměť k němu obrátě. Aj ted máš, kterak rozum, vůle a paměť, ty tři věci, jsú v duši, jimiž člověk jest obraz Trojicě svaté; a když tak miluje boha moudře, volně a pamětlivě, jakož Kristus velí, tehdy jest obraz podobný k bohu, jenž jest Trojice svatá. Ale když nemiluje tak, tehdy jest obraz boží, ale nepodobný k Trojici svaté: jako některý obraz bude králův, ale ještě nepodobný k němu, dokud nebude způsoben, aby v tváři byl jako on; ale když bude mieti tak tvář, ač ne plně tak způsobenú, tehdy bude již obraz králův, k němu podobný.

Nu již můžeš věděti, proč die spasitel, že druhé přikázanie jest podobné prvému: že proto, že jest o milování, jako i prvé, a že tiehne k člověku, jenž duší jest k bohu podobný. I die: "Milovati budeš bližního svého jako sám se." To jest: což by který kolivěk bližní tvój řádně tobě učinil, v takéž příhodě aby ty jemu, ač můžeš, učinil. O tom více viz v 46 kázání, co jest milovati bližního, a kto jest bližní. Než ještě diem, že nepřikazuje spasitel, aby každého více než se miloval, ani tak velmě jako se, neb má býti v řád milování; neb dvoje jest milování, jedno řádné, a druhé neřádné: řádné, když člověk miluje boha, se i bližního, tak jako bůh velí; neřádné, když člověk miluje boha, se neb bližního, jakož bůh brání. Protož miluje-li kto

pána boha viece proto, že jemu dáva zbožie, než proto, že bôh jest najlepšie dobré, tehdy převrátil jest řád v milování, a tak neřádně a zle miluje; jako prázdná žena miluje toho, ktož ji peníze za smilstvie dává. Též neřádně člověk se miluje, když k hříechu přivoluje. A bližního neřádně miluje, když ho pro hříech, jako pro smilstvie, miluje; aneb že jemu hříechem zbožie dopomáhá; neb že ho netreskce, věda an hřeší, a moha ho tresktati; neb když miluje pro zbožie, pro rúcho, neb pro přirození, neb pro jinú věc, jenž nenie ta věc ctnost, tak že pro ty věci miluje některého člověka méně užitečného cirkvi svaté, než toho, jenž jest viece prospěšen cirkvi svaté, tehdy blúdí v milování svého bližního. Protož velmē jest člověku třeba,

- G. aby milování řiedil tak, aby najviece boha miloval, pak aby se řádně miloval. Neb zřiezené milování od sebe člověka má počieti, pak bližního viece duši než své tělo milovati, aby druhdy, jest-li potřēbie, nasadil pro spasenie svého bližního těla svého až do smrti. Ale pohříechu! již v tom prikázani takměř vešken svět blúdí.

A k bližním věz, že troje mōž býti milování: neb někteří bližní jsú přirození, jako otec, mátē, děti, bratřie; někteří přivuzní, jako žena, zēt, svák, a jiní; někteří ani přirození blízkým rodem, ani přivuzní, ale jsú ctnostní. A tak z přirození člověk miluje bližního: otec neb mátē viece miluje syna, než syn otcē neb máteř. Pak v přivuznosti: že manželé jsú sobě najbližší, protož má muž viece ženu milovati k manželství, než otcē a máteř, ale viece má milovati otcē a máteř k jich zdraví, než ženu, a vice má milovati ctnostnějšieho, kterýž viece jest prospěšen cirkvi svaté. A nižádného nemá člověk milovati k povýšení v světě, ani k utěšení kterému, jedné ač to povýšení a utěšení tiehne k ctnosti, a tak k prospěchu cirkvi svaté, k boží chvále, a k spasení té osoby, již člověk miluje. Z toho máš naučení, že člověk mōž milovati jednoho bližního viece v jednom řádu milování než druhého, a zasē též: tak že já pro ctnost a pro užitek cirkvi svaté viece miluji cizozemcē ctnostného a užitečného cirkvi svaté, než bratra vlastního ne tak užitečného; a zasē z přirození viece miluji bratra svého, když vizi, že nenie zle zjevně živ, než cizozemcē viece prospěšného. A tak má mi-

lovanie zriazeno býti, aby což jest bohu vzácnějšíe a cierkvi svatě užitečnějšíe, bylo v milování napřed položeno. Aj již ni-že rozuměti, kterak máš bližního svého řádně jako se milovati.

Dále die mistr utěšený Ježíš, že "na túto dvě přikázání vešken zákon visí i proroci." "Vešken zákon," t. boží, "visí," t. záleží, že se plní v přikázáních, v múdrostech i v súdech. V přikázáních takto, že prvé přikázanie drží v sobě tři přikázanie prvé dcky: neb ktož miluje ze všeho srdce boha, ten všecko srdce obrátil jest k bohu, a tak nemá bohův jiných; a ktož miluje boha ze všie duše své, ten neběře na svú duši jmena božieho nadarmo; a kto miluje boha ze všie mysli své, ten mysli své neobrátil jest k marným věcem, ale pamatuje božie dobroděnstvie, a vyprázdňe marnosti z své duše, pomní, aby den sváteční světil. A tak máš, že v prvém Kristově velikém přikázání ta tři přikázanie k naplnění jsú zavřiena. - Pak v druhém přikázání k naplnění visí sedm přikázání druhé deky Mojžiesovy: neb ktož miluje bližního jako sám se, ten ctí otcě a máteř svú, ač je má živý, tak že jich v dobrém posluchá, neb sám je k dobrému vede, a jsú-li nuzní, pomáhá jim, a má se k nim pokorně; pakli jsú mrtví, ale prosí za ně v naději boha; pakli jeden z nich živ a druhý mrtev, ale rozdělí na dvě čtenie: za mrtvého boha prosí, a živému dobře činí; neb též by chtěl mieti od svých dětí, by je měl. Též miluje-li bližního, nezabie ho křivě; neb by sobě řádně chtěl témuž, to věz, aby ho bližní bez viny nezabil. Též miluje-li bližního právě, nesesmilní, ani jemu pokrade, ani křivě proti němu svědčiti bude, ani domu jeho ani ženy požádá neřádně, ani jeho které jiné věci. Protož die S. Pavel k Římeninóm v 13 k. 8 v.: Ktož miluje bližního, zákon jest naplnil: neb nescizoložíš, nezabieš, nepokradeš, ne křivého svědectvie dieš, nepožádáš věci bližního svého, a jest-li které jiné přikázanie v tomto slově založení má: Milovati budeš bližního svého jako sám se. To svatý Pavel, ukazuje, kterak jiná přikázanie zákona v tomto přikázání jsú zavřiena.

Dále die čtenie: "A sebrav," t. svolav zákonníky, otázal jich Ježíš, řka: Co vám se zdá o Kristovi, či syn by byl?" Tu Kristus chce jim dovesti, že on jest pravý bůh, a tak že má ze všeho

srdce milován býti; a chce dovesti, že on jest pravý člověk, a tak že má jako bližní milován býti. Neb poňavadž on jest pán Davidův, tak velikého krále, tehdy jest bůh; opět že jest syn Davidův vedlé těla, tehdy jest pravý člověk. Protož řekl jest jim: "Co vám se zdá o Kristovi, či syn by byl?" A že nemohli sú zapřieti, že Kristus jest syn Davidův vedlé těla, "řekli sú jemu: Davidův!" A to sú řekli, majíce za to, že Kristus jest člověk, ale ne bůh. Ale Kristus dovodě jim, že jest syn Davidův, a také i bůh, řekl jest jim: "Kakož tehdy David v duchu" t. svatém, t. vdechnutím ducha svatého, Ps. 109, 1, "nazývá ho pánem, řka: Řekl jest pán," to věz bůh otec, jenž jest pán všeho světa, "pánu mému," t. bohu synu svému, jenž jest pán máj jelikožto bůh, ač jest syn můj jelikožto člověk: "Sed na praviciach mých," t. v najlepších utěšeních. A rozuměj tu, žet bůh otec nemá tělelných pravic; druhé rozuměj, že to seděnie Kristovi příslušie jelikožto člověku, jenž nad angely i nade všechny lidi má miesto a utěšenie v oslavnosti. "Ažt položím nepřátely tvé," to jest zákonníky, židy, i všechny předveděnce k zatracení zachované, "podnož noh tvých," to jest, aby byli tobě poddáni, i tvým nohám. "A poňavadž David," tak veliký prorok a král, jehož vy písmo držíte, "nazývá ho" duchem svatým "pánem," an jest chudý člověk, "kterakž syn jeho jest?" Jako by řekl: Nenie syn jeho, jelikož ho nazývá pánem; neb tak jest synem božím, ne Davidovým.

"A nižádný nemohl jest jemu odpovědieti slova." Pisma nesměli Davidova zapřieti, a jinam se neuměli aniž mohli vrci. A netreskce jich Kristus, že sú řekli, že Kristus syn Davidův jest, ale chce jim dáti poznánie, že také Davidův pán jest: syn, jelikožto člověk, a pán jelikožto bůh. A že Kristus písmem je prostým přemohl, protož die čtenie: "Aniž jest směl byl od toho dne kto ho více otázati;" neb báli sú se již též hanby. Tu die výklad: Jich pohaněnie jest dobrých naučení; pohaněn jest zlý, aby polepšil se dobrý; což bůh činí zlým, to se pro dobré děje. A tak máme v tomto čtení plnost zákona Kristova, neb ten zákon učí najlépe, že máme boha milovati; a jest zákon ten najpřirozenější, najlehčejší, najkratčí a najůžitečnější, od boha vydaný, jenž jest požehnaný na věky. Amen.

NEDĚLE DEVATYNADCTA PO SVATĚ TROJICI.

S. Matůš v 9 kapitole, 1-8 verši.

V ten čas vstúpiv Ježíš v lodičku, prevezl sě a prišiel jest do města svého. A aj obětováchu jemu dnů trpícíeho na loži ležícíeho. A vida Ježíš vieru jich, vece dnů trpícíemu: Doufaj, synu! odpúštějť sě tobě hřiechové tvoji. A aj, někteří z mistrův řekli sú v sobě: Tento sě rúhá. A když uzřě Ježíš myšlenie jich, řekl jest: I co myslíte zlé věci v srdcích svých? co jest snazšie Jneb snáže) řeci: odpúštěti sě tobě hřiechové tvoji, čili řeci: vstaň a chod? A aby věděli, že syn člověka má moc na zemi odpúštěti hřiechy, tehdy vece dnů trpícíemu: Vstaň a vezmi lože své, a jdi do domu svého. I vstal jest, a šel jest do domu svého. A v:duce zástupové, báli sú sě a velebili sú boha, jenž dal jest moc takú lidem.

- A. V tomto svatém čtení máme dokázáno, že spasitel milostivý byl jest pilen lidského spasenie, chodě a káže, a přēs moře sě plavě. Ukazuje také čtenie jeho milosrdenstvie a moc božskú v tom, že dnů trpícíeho uzdravil, a hřiechy jemu odpustil. Druhé ukazuje čtenie zlost zákonníkův, že sú Kristovi přidali krívě rúhánie. A ač oni ukázali sú v srdci zlost proti Kristovi, však on milostivě učil je, že nerúhá sě bohu, ale že má moc hřiechy odpúštěti. Také dotýká čtenie viery těch, jenž sú dnů trpícíeho nesli přěd Ježíše, a zástupův, jenž sú boha velebili, že jest dal moc lidem, aby nemocné uzdravovali. I die čtenie: "Vstúpiv Ježíš v lodičku," die výklad: aby z země Gerassenorum vyšel, neb sú prosili, aby od nich odšel, jakož die S. Mat. 8, 34, proto, že když jest dábly z jednoho člověka vyhnal a uzdravil ho, dábli jeho odpúštěním uprosili sú sě v svině a ztopili sú je v moři. "I přěvezl sě a prišiel jest do města svého." S. Marek v 2 k. 1 v. jmenuje Kafarnaum, neb v tom městě uzdravil dnů trpícíeho. Tu věz, že ač každé miesto jest Kristovo, jelikožto jest bůh, i jelikožto jest i člověk, avšak Nazaret slove jeho zvláště, že sě

v něm počal i vzchoval, Betlém jeho, že se v něm narodil, Kafarnaum jeho, proto že na počátku svého kázanie mnoho v něm divov činil, pak Jeruzalém slove jeho město, že v něm smrt trpěl.

Dále die čenie: "A aj obětováchu jemu," t. před něho podáváchu, aby uzdravil, "dnů trpícíeho, ležícíeho na loži." Dnů trpícíeho položil sem, že mi se lépe zdá, než dnů zlámaného; neb neviem, byl-li jest zlámán, ale viem, že jest dnů trpěl. A druží Čechové řekli by pokostního, neb pokostníka, od pokostnicě té nemoci, již říkají pokostnicě, že po kostech se tluče, a obecně slove dna. "A vida Ježíš" okem vnitřním v jich duši, a tělezným na skutku "vieru jich," t. těch, jenž sú ho pilně nesli před něho, "řekl jest dnů trpícíemu: Doufaj, synul odpůštějít se tobě hřiechové tvoji." Tu die S. Jeronym: O veliká pokoro! mrzkého a mdlého, ve všech údech poraženého synem nazývá, jehož sú se knězie nechtěli dotknúti. A jistě jest znamenitá řeč Ježíšova: i že synem ho nazval v milosti, neb jest jemu hřiechy odpustil, i že die: "doufaj," v naději ho potvrzuje, i že "odpůštějí se tobě hřiechové," jenž jsú příčina nemoci. Jistě dobrý lékař milostivý spasitel: prvé na duši léčí, potom na těle, aby ukázal, že těžšie jest nemoc duše než těla, a že lepšie jest zdravie duše než těla. A die spasitel: "odpůštějít se hřiechové tvoji," a nedie: já tobě odpůštiem hřiechy! aby knězie potom téhož se nechopili a neřiekali: Ženo, já tobě odpůštiem hřiechy! jakož die S. Aug., ale aby knězie napomenuli člověka, řkúce: Synu! doufaj a želej, a odpustí tobě pán bůh hřiechy; neb želěš-li, a nechceš-li více hřešiti, a ufáš-li plným srdcem, tehdy odpůštějí se tobě hřiechové tvoji mocí boží.

- "A aj někteří z mistrův," die S. Marek v 2 k. 6 v., že biechu někteří z mistrův, sediece a mysléce v srdcích svých. A ted die S. Mat.: "Někteří z mistrův řekli sú v sobě," t. myslili sú: "Tento B. se rúhá!" to jest, v boží moc se vieže, nejsa bohem. Tu věz, trojím obyčejem bývá rúháníe: Prvé, když kto od boha domněním neb řečí chce odjeti to, což na boha slušie. Tak sú se rúhali židé, i dnes se rúhají, řkúce, že Kristus bůh nenie; a rúhali sú se bohu na púšti, mnějice, by jich bůh nemohl nasytiti. Druhé rúháníe bývá, když bohu to přidávají, což na něho neslušie:

jako kdyby kto mněl neb řekl, že bůh mŏž lháti, křivě súditi, neb jinak hřešiti. A tak sů se rúhali ted Kristovi mistři, řkúce: "Tento se rúhá!" Aj přidávali sů bohu hřiech, Kristovi, že by

- C. on hřešil, an jest nemoh hřešiti. Třetíe bývá rúhánie, když to, což na samého boha slušie, přidávají púhému stvoření. U příkladě: stvořiti některú věc slušie na samého boha; pak ktož die, že by které stvoření jiné věci mohlo by stvořiti, neb která věc, ten by se bohu rúhal. A v tom rúhání jsů knězie, kteříž pravie, že by oni byli stvořitelé svého boha, a že na mši stvořují tělo božie; ale to jest lež: neb ani toho stvořie, jež jest panna Maria urodila, neb to jedínú jest od boha stvořeno a od panny Marie porozeno, a nikdy jest nezhyne, aniž zhyne; ani také stvořují jiného těla Kristova, neb nikdy nemá jiného, aniž bude mieti. A stvořiti jest něco učiniti, jenž jest prvé nebylo, aby již bylo; a tak bůh jest stvořitel, že učinil jest tento svět z ničehož, jenž jest prvé ne tak byl. Protož věříme v boha všemohúcieho, stvořitele nebe i země, a nevěříme, by knězie byli stvořitelé.

Z toho máš, že ktož laje bohu, neb mluví z úmysla proti bohu, ten se rúhá bohu: neb cpá na boha, což na něho neslušie; a také v knihách Levitici v 24 k. 16 v, prikázal jest bůh všemu lidu kamenovati, řka: Ktož bude láti jmenu božiemu, smrtí umřil! ukamenuje ho vešken lid. A že hřiechy odpúštěti svú mocí slušie na samého boha, a Kristus řekl jest: "odpúštějíť se hřiechové tvoji, řekli sů: Tento se rúhá!" to jest, v boží moc se vieže, nejsa bohem, majíce za to, že Kristus nenie bůh, a že na samého boha slušie ta moc, hřiechy odpúštěti. V prvém sů chybili, ale v druhém nic. A mají tiem těžší hřiech, že Kristus neřekl jest: odpúštiem tobě hřiechy tvé, ale die: "odpúštějí se tobě." A tak každý kněz mŏž řéci člověku pod túto příčinú: Milý synu neb bratře! želěš-li srdečně, a mieníš-li plně nehřešiti, a ufáš-li pánu bohu, tehdy odpúštějí se tobě boží mocí hřiechové tvoji. A tak řka, nerúhá se bohu.

Dále die čtenie: "A když uzřě Ježíš myšlenie ta zlá jich," tu se ukázal bohem, jenž sám mocí svú zná všechna myšlenie srdcí, "řekl jest: I co myslíte zlé věci," to jest zlá myšlenie, "v srdcích svých?" t. mysléce, že já nemohu hřiechův odpustiti, a že já

bohu se ruhám, vieže se v moc jeho. "Co jest snazšie řeči?" jako by řekl: Poňavadž duchovnímu uzdravení nechcete mi moci pojičiti, dovedu vám uzdravením tělešným, vám k vidění. "Co jest snazšie řeči," to věz, aby se ihned stalo mocí toho, jenž die, to-li: "odpůstějí se hříechové tvoji," aby byl zdrav na duši, "čili řeči: vstaň a choď?" t. jsa na těle zdrav. Tu věz, že bohu obě jest lehké, jedno jako druhé; aniž mōž kto kromě boha svū moci uzdraviti slovem na těle i na duši, ač mōž dobrý člověk uprositi u boha jinému člověku zdravie i na těle i na duši. A aby viděli, majíce skutkův očitých důvod, že syn člověka, t. Marie panny, má moc, proto že jest bohem, na zemi odpůštěti hříechy - tu die S. Jan zlatoušty, že čím duše jest dōstojněšie než tělo, tiem věčšie jest odpustiti hříechy, než tělo uzdraviti; avšak z uzdravenie brzkého a mocného na těle měli sú vzieti důvod, že se stalo k jeho slovu uzdravenie na duši - protož "řekl jest dnū trpícímu: Vstaň," t. z nemoci jsa zdrav, "vezmi lože své, a jdi do domu svého. I vstal jest, a šel do domu svého." Aj hříechové odstúpili sú i nemoc, a zdravie i na duši i na těle přistúpilo, a on poslušen jest byl. "A vidúce zástupové, báli sú se a velebili sú boha, jenž" neb kterýžto bōh "dal jest moc takú" k uzdravení "lidem." Tu die výklad: Člověka, jenž tak mocně činil jest mezi lidem, zástupové ti mienili sú, že bōh takú moc Kristovi a také i jiným, že sú nemocné uzdravovali. A pravda jest, že bōh dal jest Kristovi jelikožto člověku tu moc, i jiným svatým, aby uzdravovali lidi, ale jinak Kristus, a jinak jiní světi. Těž Kristus má moc na duši uzdravovati, a také jiní světi, ale výše Kristus nežli oni: on když ráčí a kohož ráčí, uzdravuje svū moci; ale jiní prosbū, jeho slovem, i jeho moci. Protož jemu buď chvála, i nyní i na věky! Amen.

NEDELE DVADGATA PO SVATĚ TROJICI.

S. Matúš v 22 kapitole, 1-14 verši.

V ten čas mluvieše Ježíš s ucedlníky svými v podobenstvích, rka: Podobno učiněno jest kráľovstvie nebeské človeku králi, jenž učinil jest svatbu synu svému, a poslal jest sluhý své volat zvaných na svatbu. A nechtiechu přilíti. Opět poslal jest jiné sluhý, rka: Pravte zvaným: Aj oběd mój připravil sem; býkové moji a ptáci domácí zbíti sú, a vsecky věci připraveny; pod"te na svatbu! A oni zmeškali sú, a odešli sú: jiný do vsi své, a jiný na kupectvie své; a jiní zjímali sú sluhý jeho, a haněními trápené zbili sú. A (neb tehdy) když král uslyšě, rozhněval se jest, a poslav zástupy své, utratil jest vražedlníky ty, a město jich zapálil. A řekl jest slukám svým: Jistě svatba připrgvena jest, ale kteří zváni blechu, nebyli sú hodni; protož jděte na východy cest, a kteréž kolivěk naleznete, volajte na svatbu. A vyšedše sluhý jeho na těsty, sebrali sú vsecky, kteréž sú našli, dobré i zlé, a naplněna jest svatba sedících. I vše] jest král, aby spatřil sedící, a uzřel jset tu človeka neoděného rúchem svatebním; i řekl jest jemu: Přieteli! kterak si sěm všel, nemaje rúcha svatebnieho? A on oněmě (t. umlknu). Tehdy vece král sluhám: Sviezice rucě jeho i nohy, pusťte ho v temnosti zevnitřnie; tu bude pláč a skřěhot zubův. Neb mnozí sú voláni, ale nemnozí vyvoleni.

- A. Spasitel náš milostivý, chtě nás přivesti ku poznání nebeských věcí, mluví v podobenství o svatbě tělešné, aby uvedl náš rozum k svatbě duchovní; tak že raduje-li se kto, že zván jest na svatbu tělešnú, aby se více radoval, že jest zván na svatbu duchovní; a bál-li by se, aby nebyl vyhnán z svatby tělešné, aby se ovšem více bál, aby nebyl vyvržen od svatby věčné, a k tomu uvržen v temnosti zevnitřnie, jsa svázán. A tak chtě naučiti spasitel své učedlníky i nás, mluvil jest v podobenství, jakož die čtenie: "Mluvieše Ježíš učedlníkom svým,

rka: Podobno učiněno jest království nebeské," jenž jest sbor lidí zde v světě. A slove nebeské království ten sbor, proto že nebeský král, bůh, jest král toho sboru. Kterak království nebeské rozličně se v písmě vykládá, psal sem napřed v 11 kázání. I vezmíž podobenství teď ve čtení tak, že jakož by král světský učinil synu svému oběd na svatbě, a kázal by volati na svatbu, a tak dále, tak bůh otec i všechna svatá Trojice učinila jest svatbu Kristovi, jelikožto člověku, když zasnúbila jest Trojice svatá jemu sbor všech vyvolených k spasení, o nichž die Kristus na konci čtenie, že nemnoho jest vyvolených. A aby ta svatba Kristova s chotí jeho lépe voněla a žádost naši táhla, v tomto čtení praví Kristus, že oběd na té svatbě hotov jest. Vážmež, kto jest král, že otec bůh; ten učinil jest synu svému Kristovi svatbu, že dal jemu sbor všech vyvolených, a učinil mu svatbu. Die S. Řehoř: Tehdy bůh otec učinil synu svatbu, když ho v životě panny s člověčenstvím sjednal, když jest chtěl, aby bůh, jenž jest před věky, byl člověkem na konci věkův.

"I poslal sluhy své," to jest proroky, "volat zvaných," to věz židův, "na svatbu" neb "k svatbě," to jest k věře o vtělení Kristově, "a nechťechu přijíti," t. nechťechu věřiti. "Opět poslal jest jiné sluhy," t. ty, jenž sú pravili, že již blízko jest oběd svatby, jakož jest poslal Jana Krstitele a jiné, jenž sú již Krista blízko oznamovali, "rka: Pravte zvaným," t. kažte židům i jiným: "Aj oběd můj připravil sem," to jest, die S. Řehoř: tajemství vtělení naplnil sem; "býkové moji," t. proroci, jenž sú pod těžkým zákonem byli, "a ptáci domácí," t. apoštolé, jenž jsú domácí moji krotcí, "zbiti sú, a všecky věci," to věz miesto, pokrm, pitie, "připraveny sú," t. hotovy jsú: tělo Kristovo hotovo i krev, i miesto v nebesiech, "pod'te na svatbu!" podte věřú, nadějí a láskú, činíe dobré skutky. "A oni zmeškali sú," nechťeie věřiti, ani dobře živi býti, "a odešli sú: jiný" t. některý "do vsi své," to se miení k lakomství, a tak ku pýše, když zbožím vládne; "a jiný na kupectví své," tu se miení lakomství v dobývání zbožie; "a jiní zjímali sú neb drželi sú," t. u vězení "sluhy jeho," jako Jana Krstitele a jiné svaté, Petra, Jakuba i Ondřeje, "a haněnímí trápené" neb mukami zmučené "zbili sú," to jest, zmordovali sú. Tu váž, že zlí jsú ti, kteříž sú

zmeškali, jenž sú věřiti nechtěli; horší, kteříž sú, věduce svatbu, k lakomství a k pýše sú se obrátili; a najhorší jsú ti, kteříž pohaněvše sluhy tak velikého krále, pak sú je zmrdovali. A ti najhorší jsú nynější knězie, jenž vyznávají ústy vieru Krista syna božieho, pro své lakomství hrdlují, žalařují, pudie, honie, i klnú ty, jenž je věrně k svatbě volají. "A král když uslyšě" t. zmeškání, odvrácení, a sluh svých zmrdování, "rozhněval se jest," to jest, pomstu ukázal jest, "a poslav zástupy své," t. s Titem a s Vespeziánem, 'utratil jest, aneb zhubil jest vražedníky" neb mórděře ty, "a město jich zapálil," t. Jeruzalém. Aneb takto, jakož die S. Řehoř: Utratil jest vražedníky, neb jest zhubil protivníky; a město jich ohněm zapálil, neb jich netoliko duše, ale i tělo, v němž sú přebývali, věčného ohně plamenem se mučí.

Dále die čtenie: "A řekl jest sluhám," aneb takto: "tehdy," to věz potom "řekl jest sluhám," když sú židé nechtěli věřiti "sluhám," t. apoštolóm: "Jistě svatba připravena jest; ale kteří zváni biechu," t. židé, "nebyli sú hodni" pro nevďěčnost svú, již sú měli k němu, jenž je zval. "Protož jděte na východy cest," to jest mezi pohany, jenž sú z cest pravých vyšli. Stalo se tak, že když sú židé nechtěli věřiti, šli sú apoštolé mezi pohany; protož řekli sú S. Pavel a svatý Barnabáš k židóm takto, Skutkové 13, 46: Vám musilo býti nejprvé kázáno slovo božie: ale že je pudíte, a nehodny se ukázali ste věčného života, aj obracujemet se k pohanóm. A to se miení, když die: "Jděte na východy cest, a kteréž kolivěk naleznete," nepřijímající osob, "volajte k svatbě," to jest k viře Kristově o vtělení jeho. "A vyšedše" jako poslušní "sluhy jeho," apoštolé, "na cesty, sebrali sú," t. svolali sú u vieru křesťanskú "dobré i zlé," t. vyvolené k spasení, i předvďěné k zatracení; neb obojí mezi křesťany jsú, ústy vyznávající vieru. A tak mezi křesťany jsú dobří i zlí, jako u vrší jdú dobré ryby i zlé, a na mlatě zrno i pleva. "A naplněna jest svatba," to jest, naplněn jest počet svatebníkův, jenž slovú sedící na svatbě. "I všel jest král," to věz, vejde v súdný den, "aby spatřil" aneb viděl "sedící na svatbě; a uzřel jest tu člověka," to věz, jakož die S. Řehoř, vešken sbor zatracencův, "neoděného rúchem svatebním," to jest bez lásky, jenž každého

svatebnieho človeka odievá, a kto jsú svatebníci a synové boží, ty odievá.

A slove láska rúcho svatebnie proto, že Kristus z veľiké lásky chcel se vtělit, a tu svatbu připraviti. A druhé proto, neb láska přikrývá mnoho hříchův, ne tak aby byli skryti, ale aby pro ně svatebný člověk netrpěl hanby. Třetí proto, že chrání od věčné zimy; a čtvrté proto, že okrašluje svatebníka. Protož pilní máme býti, abychom láskú byli odieni. A k tomu mluví S. Řehoř v dnešním kázání takto: My vieme, bratříe najmilejší! kteříž na svatbě sedíme syna božieho, kteříž již vieru v sboru křesťanském máme, kteříž písma svatého krmí požíváme, kteříž se radujeme, že s bohem církve svatá jest sjednána; protož znamenajte, přišli-li ste k té svatbě v svatebníem rúše. Myšlenie svá pilně rozvažte, o všech věcech srdce svá převrzte: již-li proti nižádnému nenávisť nižádné nemáte, již-li proti nižádnému ciziemu zčestí vás závisti oheň nepálí, již-li tajemnú zlostí nižádnému nechcete uškoditi. Aj král na svatbu jda, a srdce našeho způsob spatřuje, a tomu, jehož láskú oděného nenalézá, ihned hněviv die: "Příteli! kterak si sem všel, nemaje rúcha svatebnieho?" příteli věřú, ale ne skutkem! To S. Řehoř. "A on oněmě," neb oněměl jest, neb umlkl jest. Aj ten, jenž jest ústy boha vyznával, a skutky svými zapíral, již i v řeči oněměl jest. Die S. Řehoř: V rozsúzení poslednieho lánie každá přestane výmluva; neb ten zevnitř treskce, jenž jsa svědkem, vnitř na mysl svědčí. To Řehoř.

"Tehdy vece neb řekl jest král sluhám," t. angelóm: "Sviežice rucě jeho i nohy:" "rucě," aby nic užitečného k spasení nedělale, "a nohy," aby nikam k radosti nechodily. Aj rucě a nohy svieže muka, jež jest prvé vázala hříšná vina; "rucě," jenž nechtěle sta chudým dávati, "a nohy," jenž sú nechtěly k nemocným choditi, jako die Kristus, Mat. 25, 42-43: Lačen sem byl, a nedali ste mi jiesti, nemocen sem byl, a nepřišli ste ke mně. "Pusťte ho v temnosti zevnitřnie," to jest v temnosti věčného zatracenie. Tu věz, že temnosti vnitřnie slovů hříchové, jenž v duši jsú, a světlo ducha svatého, to věz pravý rozum, vyhánějí. Ale temnosti zevnitřnie slovů nedostakové světla, jenž tělešné věci osvěcuje. Ale zvláště temnosti zevnitřnie,

jimiž často Kristus hrozí, jsú věčné zatracenie, neb po něm již nikdy den nebude. A proto die S. Řehoř: A dobře se die, t. ve čtení, aby v temnosti zevnitřnie byl uvržen; neb vnitřnie temnosti nazýváme slepotu srdce, ale zevnitřnie temnosti nazýváme věčné zatracenie. Protož tehdy každý zatracený ne v vnitřnie temnosti, ale v zevnitřnie puštěn bude: neb tu nerad padne v noc zatracenie, kterýž zde dobrovolně jest padl v slepotu srdce. To S. Řehoř. "Tu bude pláč a skřehot zubův." "Pláč očí," jenž sta neřádně hleděle, "a skřehot zubův," jenž sú lakomě jedli. "Neb mnozí sú voláni" k víře, "ale nemnozí sú vyvoleni," aby na svatbě věčně hodovali. Rozuměj, že nemnozí, přirovnávajice je k těm, jenž sú voláni. Die S. Řehoř: Tiem více každý z nás se pokor, že nevie, jest-li vyvolený; neb mnozí dobře počínají, ale do koncě nesetrvávají. Dajž pán bůh, abychom byli hodni té svatby! Amen.

NEDĚLE JEDENMEZCIETMÁ PO SVATĚ TROJICI.

S. Jan v 4 kapitole, 46-53 verši.

V ten čas bleše jeden králík, jehož syn nemocen bleše v Kafarnaum. Ten když uslyše, že by Ježíš šel z židovské země do Galileje, šel jest k němu a prosil jest ho, aby sstúpil a syna jeho uzdravil, neb počínáše mřieti. Tehdy řekl jest Ježíš k němu: Jedné ač znamenie a zázraky uzříte, nevěříte. Vece k němu králík: Pane! sstup prvé, nežť umře syn můj. Řekl jest jemu Ježíš: Jdi, syn tvůj živ jest. Věřil jest člověk řeči, již řekl jest jemu Ježíš, i jdeše. A když on sstupováše, sluhy potkali sú ho, a pravili sú jemu, řkúce, že by syn živ byl. Tehdy tázáše se na hodinu od nich, v kterú lépe se měl; a řekli sú jemu, že včera v sedmú hodinu ostala ho zimnicě. I poznal jest otec, že ta hodina byla jest, v nižto řekl jest jemu Ježíš: Syn tvůj živ jest! I uvěřil jest on a dóm jeho všecken.

Svatý Řehoř die, že toto čtenie výkladu nepotřebuje, proto že ukazuje upřímo a zjevně, kterak se jest stalo. Ale to váží S. Řehoř, že králík ten, jehož syn jest uzdraven, nebyl jest plné vieri; neb věril jest, že Kristus móż jeho syna uzdraviti, ale nevěřil jest, by to nejsa tělestně při něm mohl učiniti; a tak nevěřil jest králík, by Ježíš byl božstvím s jeho synem. A toto váže, sjednáš svaté, jenž mluvice o tomto králíku pravic, že jest nevěřil; neb jest řekl Ježíš k němu: "Jedné ač znamenie a zázraky uzříte, nevěříte." Tu die S. Jan zlatoústý: Tů řeči ukazuje zjevně pán, že jest nevěřil. A pak zasě die S. Řehoř, že s veliké strany nevěřil jest, jenž moci nedal jest božství. Sjednajž takto svaté: že když die S. Jan: nevěřil jest, to jest, že plně jest nevěřil; a když die svatý Řehoř neb kto jiný, že králík věril jest, to jest, něco jest věřil, ale ne plně. A s obú stranú jest pravda: neb Ježíš ho i potresktal, že jest neměl plné vieri, i také ho uslyšal, že jest věřil, že jemu móż syna uzdraviti. "A potom se vším domem," t. s čeledí, "uvěřil jest plně."

Vází druhé svatý Řehoř, proč Kristus nechce jíti k synu králikovu, an ho za to prosí, a k služě centuriona slibuje přijíti, an ho neprosí? odpovídá, řka: Co jest to, jedné že pýcha naše tiem sě porážie, že na lidech ne člověctvie, jímž sů k bohu podobní učiněni, ale čest a zbožie ctíme; neb když vážíme, co na nich jest, jistě meškáme vážiti, co jsů. Protož vykupitel náš, aby ukázal, že ty věci, kteréž jsů vysoké [vzácné] člověku, svatí nemají na ně tbáti, ně brž je zamietati, k služě centuriona jíti byl jest hotov. Aj pohaněna jest pýcha naše. To S. Řehoř, ukazuje, že tiem Kristus potupil naši pýchu, že k synu králikovu nechtěl přijíti, ano ho králík prosí, a pak k pacholku centuriona, rytieře pohanského, sám řekl, že chce přijíti, an ho neprosí. O biskupové, knězie, i mnišie! bychom to vážili, že pohriechu jsme hotovi jíti k bohatému, ale nechceme jíti k chudému: jest-li bohatý nemocen, jde jich mnoho, a jest-li chudý nemocen, nenazří jeden! A já slýchám, ani hekají: Poňavadž nemáme od svatého oleje bráti, nechtž nám nosie nemocné do kostela. O běda! že nepomnie i tohoto, že k služě sám Kristus, nejsa prošen, šel jest, i onoho, že die v súdný den, Matouš 25, 41 a 43: Byl sem nemocen, nepřišli ste ke mně; jdětež zlořečení do věčného ohně!

A tak ze čtenie vedlé řeči S. Řehoře máme, že milostivý spasitel bludného králíka jest potresktal a naučil, milosrdenstvie jemu učinil, že syna jeho uzdravil, a zvláště že ho i s synem i s čeledí k vieře milostivě povolal; a tak že jest pravý bůh a pravý člověk, ukázav to, nám jest dal příklad, abychom byli pokorní. A k tomu tak mluví svatý Řehoř: Nepýchajme, ač co dobrého činíme, nižádný nás skutek nenadýmaj, ani bohatstvie, ani nás dóstojenstvie povzdviuhj; neb ač kterými věcmi sě dmeme, bohu ohavni jsme. A dále die: To pomněte, bratřie najmilejší! vši myslí: nerodte na svých bližních zbožie tohoto světa ctíti; to pro pána boha ctěte na lidech, ač jim poručeni nejste, že jsů učiněni k obrazu božiemu. To Řehoř. A mluví na to, abychom byli pokorní, ničímž sě nechlubili, lidí ne pro jich zbožie, ani pro urozenie ctili, ani pro rúcho, ale proto, že jsů stvoření podobné k svaté Trojici. A jistě v tom takměř vešken svět blúdí, že viece váží svět člověka bohatého oděného, než pokorného chudého. Ale ne tak bůh, jenž nepřijímá osob, to

jest, nevází více člověka jednoho pro zboží, ani pro urozenie, ani pro krásu těleštnú, než toho, jenž jest chudý, neurozený, neoděný, jedné jest-li ctnostnější. A tak ctnost člověka činí bohu vzácná, tak že ktož jest ctnostnější, ten jest před bohem lepší a tak vzácnější. A tak my máme také vážit, když aspoň po skutcích znamenáme, že chudý člověk zdá se nám lepší než bohatý, abychom nehleděli na zboží, ani na rúcho krásné. A tomu nás učí svatý Jakob apoštol v 2 k. 1-6 v., řka: Bratříe mojil nerodte v přijímání osob mieti viery pána našeho Ježíše Krista. Neb aj vejde-li v sbor váš muž, zlatý prsten máje, v rúše bielém, a vejde také chudý v smrdutém oděvci; a budete strěpěti k němu, jenž jest oděn rúchem bielým neb krásným, a diete jemu: Ty sedni tuto dobře! a chudému diete: Ty stój onde, aneb sedni pod stolicí noh mých! i zdali nesúдите sami u sebe, a ste učinění súdcie myšlení zlostných? Slyšte, bratříe moji najmilejší! však bůh vyvolil jest chudé v tomto světě, bohaty u viere, a dědice královstvie, kteréž jest slíbil milovníkóm svým: a vy nectíte chudého. To vše S. Jakub. O běda mně! kolikokrát já přestúpil sem toto svaté písmo, vstáváje neb kuklu snímaje, aneb se kláněje bohatému, a ne chudému! a spíše posielaje po pitie bohatému groš, než dada chudému peniez! Avšak ufám milosrdnému Ježíšovi, našemu vykupiteli, že mi to odpustil, a že mě již od toho zachová.

Již se vrátím ke čtení, o králíkovi ještě něco poviem. Aj die S. Aug. na to čtenie takto: Ten jenž prosieše, kterak věrieše? Co ote mne čakáte slyšeti? pána otiež, coť o něm vie; neb když ho prosil, tak jest odpověděl: "Jedné ač znamenie a zázraky uzříte, nevěříte." Treskce člověka u viere vlažného, neb studeného, aneb ovšem jenž nížádné viery nenie, ale chce zkusiti o zdraví syna svého, kaký by byl Kristus a kto by byl, a kterak by mnoho mohl. Jistě slova, jimiž jest prosil, slyšeli sme, ale srdce nevěřicieho neviděli sme; ale tent jest vypověděl, jenž jest i slova slyšal, i v srdce hleděl. A také i evangelista svědectvie dáva, že ještě jest nevěřil ten, jenž jest žádal, aby pán do domu jeho přišel. To S. Augustin, ukazuje, že králík jest aneb ihned nic v Krista nevěřil, aneb neplně věřil.

Jest také znamenitě položené, že Kristus die: "Jedné ač znamenie a zázraky uzříte, nevěříte." A ve čtení S. Mat. v 12 k. 38-39 v. kněžím a zákonníkom, když sú řekli k Ježíšovi: Mistře! chceme od tebe zázrak s nebe viděti, odpověděl jest jim, řka: Pokolenie zlé a cizoložné divu neb znamenie žádá. Těmi řečmi milý spasitel ukazuje, že nejsú věřící lidé, kteříž divov žádají u vieře: jedné ač by který svatý pro potvrzenie jiných žádal, aby pán böh svú moc ukázal, jako sú žádali apoštolé, když sú mrtvé kriesili. A mají pilni býti křesťané, zvláště nynějšieho času, aby nedali se falešným prorokóm, poslóm Antikristovým, zázraky i divy svěsti; neb vystřiehá milý spasitel nás, řka v 24 k. 11 v. S. Mat.: Vstanú falešní prorokové, t. kazatelé, a dadie, t. činiti budú divy, neb znamenie a zázraky veliké, a svedú mnohé. Protož třeba opatrnú býti věřícím právě, aby sebú nedali hnúti nikam s pravdy zákona a následovanie pána našeho Jezu Krista, jenž vystřiehá nás, řka, Matouš 24, 4: Vizte, ať vás nižádný nesvede!

Také znamenám, že die čtenie: " biese jeden králík," a nedie: "král," na znamenie tomu, že každý král tohoto světa jest malý králík v připodobnění k velikému králi Kristovi, jenž jest král nad králi: neb královstvie tohoto světa králův jest maličké, neb jest kus země; druhé, že na krátký čas má; třetí, že bezděky je ztratí, a spieše než se naděje. Protož die písmo, Eccl. 10, 11: Všelíkaké panovanie jest krátké, to věz, každé panovanie tohoto světa jest malé. Protož blázniví jsú lidé, kteříž pilnějie pracují a žádost věččí mají k panství neb k království světa tohoto, nežli k království nebeskému, o němž die spasitel, Mat. 6, 33: Nejprvé hledajte královstvie nebeského.

Také tu věz, že každý vyvolený, jsa u milosti boží, to jest bez hřícha smrtnedlného, jest král: Prvé proto, že jeho jest nebeské královstvie. Druhé proto, že jest syn krále najvyššieho, jemuž hodně říká, Matouš 6, 9: Otče náš, jenž jsi v nebesích. Třetí proto, že jest svobodný, neb die Kristus král, Joh. 8, 36: Jisté svobodni budete, když vás syn vysvobodí. Čtvrté proto, že každý syn vyvolený boží, jsa v milosti, jest mazán darem ducha svatého k nebeskému království, jakož die S. Jan v 1 ep. v 2 k. 20 v.: Mazanie máte od svatého, to věz ducha. A tomu na zna-

menie maží na krstu každého obecně, aby bojoval o kráľovstvie nebeské s ďablom, jenž ztrativ je, rád by, aby ho neměl nižádný člověk.

Také mŏž i čtenie znamenáno býti duchovně, že syn králův jest žádost člověka, jenž pro přestúpenie prvěho člověka slove králík, a ne král jako bŏh. Toho králíka syn, to věz žádost, nemocna jest v Kafarnaum, t. v rozkoši; neb Kafarnaum vykládá se "pole tučnosti," v nížto člověk pasa se, jest nemocen často, netoliko na duši, ale i na těle, jakož die bŏh, V. Mojžíšova 32, 15: Ztučněl jest a ztlustěl, a rozšířil se jest a vzpíetl se jest, t. od-stúpiv od mého přikázanie. A této řeči božie nenie třeba dovoditi, neb vidíme očitě, že čím lidé jsú rozkošnější, tiem obecně jsú na těle i na duši nezdravější. Protož die Šalomún v přísloví v 2 k.: Zčestie bláznov zatratí je. A Kristus die v 6 k. 24 v. S. Lukáše: Běda vám bohatým, kteří máte zde utěšenie své! Pak nemoc ta syna králíkova, jenž jest byla zimnice, znamená hřiech, jenž člověkem třese, jako jest pýcha, závist a hněv; neb ten hřiech troj netoliko vytrěse milost boží z duše, ale i tělo častokrát klátí, jakož jest očitě poznánie na lidech pyšných, závistivých a hněvivých. Jiných smyslův duchovních jest mnoho v tomto čtení; ale že pro ukrácenie jedné vždy táhnu, aby rozuměli lidé slovám ve čtení, protož musím těch smyslův duchovních nechávati. A že toto čtenie v slovách, jakož vzní, jest lehké k rozumu, protož nenie třeba ho slova od slova vykládati.

NEDĚLE DVAMEZCIETMA PO SVATĚ TROJICI.

Píše S. Mat. v 18 kapitole, 23-35 verši.

V ten čas ř. J. u. s. podobenstvie toto: Podobno jest královstvie nebeské člověku králi, jenž chtěl jest počet položiti s slukami svými. A když poče počet klásti, dán jest jemu jeden, jenž dlužen bleše deset tisícův hřiven; a když neměl jest, čím by zaplatil, kázal ho pán jeho prodati, i ženu jeho, i děti jeho, a všechny věci, kteréž jest měl, a navrátiti. A pad sluha ten, prosieše ho, řka: Trpělivost měj nade mnú, a všechny věci navrátím tobě. A smilovav se pán nad sluhú tiem, pustil jest ho a dluh jemu odpustil jest. A vyšed sluha ten, nalezl jest jednoho z spolusluh jeho, jenž dlužen bleše jemu sto peněz; a drže hrdléše ho, řka: Vrat, co's dlužen! A pad spolusluha jeho, prosieše ho, řka: Trpělivost měj nade mnú, a všechny věci vrátím tobě. A on nechťel jest, ale odšel jest a pustil jest ho v žalář, dokud by nevrátil dluhu. A vidúce spolusluhy jeho ty věci, které sú sě dály, smútili sú sě velmě; a přišli sú, a pravili sú pánu svému všechny věci, které staly sú sě byly. Tehdy povolal ho pán jeho, a řekl jest jemu: Sluho nepravý (neb zlý, neb zlosynu)! ve ken dluh odpustil sem tobě, neb's mne prosil; protož jistě měl si i ty smilovati sě nad spolusluhú svým, jakož i já smiloval sem sě. A rozhněvav se pán jeho, dal jest ho katóm, dokud by nevrátil všeho dluhu. Těž (neb: takt i otec můj nebeský učiní vám, neodpustíte-li každý bratru svému z srdci svých.

- A. Spasitel milostivý všecko toto čtenie na to jest položil, abychom svým bližním byli milosrdni, a zvláště abychom jim z srdce viny, když zavinie, odpúštěli. A abychom pilni toho při kázanie byli, máme znamenati v tomto čtení Kristovu moc, neb on jest král mocný ku pomstě. Druhé jeho múdrost, že chtěl jest počet položiti s sluhami svými. Třetíe spravedlnost, že toho sluha, jenž neměl jest čím zaplatiti, kázal jest ho prodati i s ženú i s dětmi. Čtvrté máme znamenati jeho milosrdenstvie, že propustil jest sluha, odpustiv jemu dluh. Páté spravedlivú

ale veľmi hroznú pomstu, že kázal jest sluhu nemilosrdného dáti katóm, dokud by nevrátil dluhu. Šesté máme sť strachovati, aby sť nám tťž nestalo; neb die Kristus: "Tak i otec mój nebeský učiní vám, neodpustíte-li každý bratru svému z srdcí svých."

I die takto spasitel: "Podobno jest kráľovstvie nebeské čľovĕku králi," to jest, podobna jest cirkiev svatá v Kristovi čľovĕku králi, tak že Kristus, jenž jest hlava kráľovstvie nebeského, to vĕz sboru lidského, tak sť má k sluham svým v slyšení počtu, jako by sť měl král některý, jenž by mŕďřĕ přĕslyšal v počtu své sluhy, a tak učinil, jakož čtenie dále praví; neb on

- B. jest čľovĕk král, "jenž chtĕl jest," neb od věčnosti jelikožto bŕh volil jest "počet položití," to jest, die výklad, zaslŕženie každĕho sluhy zkusiti. A že počet položití, jest vŕŕecko, co jest čľovĕk přijal neb utratil, zčisti, protož bŕh Kristus král již jest to volil, aby naše skutky vŕecky v počet a na váhu položil; a tak chtĕl jest počet položití s sluhami svými. A klade ten počet s každým sluhŕ: prvé na smrti jeho, druhé položí v den poslední v súdný se všemi spolu. "A když poče počet klásti," to jest, jich zaslŕženie zkušovati. A vĕz, že v tu dobu počíná počet klásti, když každému jeho zaslŕženie počíná ukazovati, jsŕ-li hodná, čili nehodná. O kterak by pilen byl čľovĕk, by jistĕ vědĕl, že má králi tohoto svĕta počet vydati, a kdyby čľakal každŕ hodinu, aby byl přĕd krále k počtu povolán, k mocnému, mŕďřĕmu a spravedlivému: ovŕem má býti pilen, aby přĕd kráľem najmŕďřĕjším, přĕd nímž nic nemŕž skryto býti, dobrý počet vydal ze vŕech věcí, kterĕž jest od něho vzal. Protož die S. Bernard: Sĕdni a sčítaj, co by každý den utiežeti mohl, jsa jist, že přĕd bohem nižádň dobrý skutek nenie bez odplaty; a jakož vlásek s hlavy nezahyne, tak najmenŕie částka času bez odplaty nebude. A tĕž máme rozumĕti o pomstĕ, neb die spasitel
- C. v 12 k. 36 v. S. Mat.: Z každĕho slova práždňĕho, kterĕž promluvie lidĕ, dadie z něho počet v den súdný. Práždňĕ slovo, jakož die výklad, jest slovo nepotřĕbnĕ; a nepotřĕbnĕ jest, kterĕž hodného ŕžitka nenese, ani miení. O kterak vydadie lidĕ počet z každĕho slova smilného, nekázaného, utrhavého, lživého, zrádného a z hnĕvivého!

Dále die čtenie: "A když poče počet klásti, dán jest jemu jeden." Die S. Augustin: Kto jest, by nebyl dlužník boží? jedné ten, v němž nížádný hřiech nemóz nalezen býti. A tak každý člověk jest dlužník Kristův. Ale však tento jeden, jenž jest milosrdenstvie spoluslužě neukázal, a jest katóm dán, dokud nezaplatí, znamená sbor všech zatracencův, jakož skrze onoho,

- D. jenž přišel jest na svatbu nemaje rúcha svatebnieho, jenž svázán jsa vpuštěn jest v temnosti zevnitřnie. Dále die čtenie: "jenž dlužen bieše deset tisícův hřiven." Tu věz, že latině stojí talentum, a znamená v penězích největší ráz, jenž vedlé rozličných zemí jinak a jinak se mění; protož já česky neumím lépe řeci talentum než "hřivna," a ta se ihned mění v Cechách. Pak ten jest deset tisíc Kristovi hřiven dlužen, ktož vážného přikázanie jeho nedržev, jest zatracenie hoden. A tak má vážití člověk více proviněnie proti bohu, než proti bližnímu, jakož váží, že věcčí jest dluh deset tisíc hřiven, než sto peněz.

"A když neměl jest, čím by" nebo odkud by "zaplatil," neb navrátil, to věz, že mocí svú dosti učiniti nemohl, neb tak jest, že člověk sám od sebe móż v hřiech padnúti, ale bez božie pomoci nemóz z hřiechu vstáti, ani dosti učiniti; neb die Kristus, Jan 6, 44: Nížádný nemóz přijíti ke mně, jedné ač otec můj po

- E. táhne ho; "přikázal neb kázal ho pán jeho prodati." Die S. Jeronym: Prodánu býti, jest sluhů zlých duchův býti. A tak kázal ho prodati, die výklad, to jest: slíbil ho spravedlivým súdem, zlých duchův nechati sluhů býti; neb každý, ktož přikázanie božieho nedrží, a zvláště zatracenec, jest sluha zlých duchův. Protož die S. Jan v 1 ep. v 3 k. 8 v.: Ktož hřeší, to věz smrtdelně, z dábla jest, to věz urozen, zlosyn zlosti. A tak i Kristus řekl jest kněžím a zákonníkům v 8 k. 44. v. S. Jana: Vy z otce ďábla jste! A opět tudiež die, Jan 8, 34: Ktož hřeší, sluha jest hřiecha. Proč? proto že jest přemožen od hřiecha, a tak od dábla. A S. Petr die v 2 ep. 2 k. 19 v.: Ktož od koho přemožen jest, toho i sluha jest. A tak dobře die S. Aug., že hřešník koliko má hřiechův, t. smrtdelných, tolik jest sluha dáblův. A věz, že člověk hřiechem sám se ďáblu dává: prvé na duši, druhé na těle; tak že prvé ďábel vládne duši, a potom tělem, a tak prvé běře duši do pekla, než tělo. Dále die: "i ženu," to věz žádost zlů,

jenž počíná zlé skutky, "i syny," t. zlé skutky, neb i s nimi bude poddán d'áblóm, "a všechny věci, kteréž jest měl." Aj tu jest důvod, že zatracenec nic sobě důstojně k utěšení nemá. A každý smrtedlný hříšník, jenž jest v smrtedlném hříše, v tu dobu nic spravedlivě, hodně a sobě k zasloužení spasení nemá; ale když k milosti boží pokáním bude zase navrácen, tehdy ke všemu také bude navrácen, aby již to hodně měl.

- F. Pak že kázal navrátiti neb zaplatiti, t. dosti za dluh učiniti, aneb na věky katóm dānu býti: tu věz, že člověk každý dlužen jest bohu vrátiti i duši i tělo k jeho vůli. Protož aby se člověk dal a navrátil vešken bohu, má jemu vrátiti poslušensťvie v příkázaních, jenž se teď znamenají skrze deset tisíc hřiven. Druhé, má bohu vrátiti poctivost v posvátných věcech: jako v krstu, v božieho těla přijímání, a čtení. Třetí, má vrátiti lichvu, to věz zisk z pojčených věcí. A čtvrté má dáti dosti učinění na přestúpenie. O tom navracení a počtu vydání psal jsem v 9 neděli po světie Trojici, na ono slovo: Daj počet vladarství svého! A pad sluha ten, prosieše ho, řka: Trpělivost můj nade mnú," t. nech mne u pokoji, aneb shověj mi, "a všechny věci navrátím tobě," t. budu se káti, a tak všechny věci: duši i tělo,
- G. i naplnění tvého přikázanie, dám tobě. Tu viz, kterak podobně k milosrdenství pána vede: Aj nejprvé ukazuje pokoru "pad;" druhé modlitbu, že "prosieše;" třetí úmysl dosti učinění, řka: "Všecky věci vrátím tobě." Neb ty tři věci: pokora, modlitba, a dosti učinění, s setrváním konečným, vysvobozují před bohem od věčného zatracení. A tak tento zlý sluha dobře jest počal, ale zle jest skončil, neb jest nad svým bližním nemilosrdenství ukázal. Dále die čtenie: "A smilovav se pán nad sluhú tiem, pustil jest ho a dluh jemu odpustil jest." Smilovav se, neb on jest pán milostivý, hotový dáti milost každému, ktož
- H. jie právě od něho žádá; neb to jest jeho zvláštnost, aby on smiloval se a odpúštěl. Die S. Řehoř: Tu má každý hříšný mieti velikú naději a utěšení, chce-li hříechu ostati a želeti, a svému bližnímu, ač mu jest vinen, odpustiti; neb die čtenie: "pustil jest ho, a dluh jest jemu odpustil." Die S. Jan zlatoústý: Viz

milosrdenstvie božie! prosil jest za prodlenie, a vzal jest všech hriechóv odpuštenie.

"A vyšed sluha ten, nalezl jest jednoho z spolusluh." Všickni jsme spolusluhy, neb všickni spolu máme slúžiti jednomu pánu; protož angel řekl jest svatému Janu, Apok. 22, 9, když jest chtěl kleknúti před ním: Viz aby nečinil! nebť jsem spolusluha tvój i bratří tvých. "Jenž dlužen bieše jemu sto peněz;" to jest, málo jemu byl vinen, neb zavinění proti člověku mnoho jest menšie, než proti bohu. Aj onde die hriven, a teď peněz; onde deset tisíc, a teď sto; a tak i u vázě i v počtu přesahá daleko dluh sluhy ku pánu nad dluh sluhy k spoluslužě. "A drže hrdléše," neb hrdlováše, neb nuzieše, neb dusieše [strangulabat] "ho řka: Vrat" neb plat, "co's dlužen." Ten svého spolusluhu hrdlí, ktož ho, an zaplatiti nemůž, vězí neb mučí, neb hanie, neb klne, neb jinak nuzí. A znamenitě die Kristus, "že drže hrdléše ho." Držeti, die S. Augustin, jest mieti žádost, aby se nad ním pomstil. A to se dobře miení na konci čtenie,

- J. když die Kristus: "neodpustíte-li z srdcí svých." A tak to drženie jest žádost zlého pomstění, a hrdlenie jest všelikaké blížnieho nuzenie, když nemůž nikoli, aneb bez veliké škody zaplatiti,

V tom hrdlení hřešie velmě knězie, i mnišie, a světští, hrdlující rozličné lidi pro platy, pro desátky, neb pro jiné dluhy, a také i bez viny. O běda jim nebožátkóm nemilosrdným! neb die S. Jakub 2, 13, že súd bude tomu bez milosrdenstvie, ktož nečiní milosrdenstvie, A toho jest důvod, že pán tento ve čtení, "dal jest zlého sluhu nemilosrdného katóm." Hybět bude lapkám i pánóm nemilosrdným, ale zvláště kněžím, jenž hrdluji a dusie chudé, když jim nemají dáti desátkóv, a ovšem když je hrdluji, aby jim od posvátných věcí dávali! I kdy to pinie, což die Kristus každému knězi v 5. k. S. Lukáše: Ktož tě tepe v líce, nasad jemu i druhého; a od toho, jenž bere tobě oděv, taky i sukně nerodť brániti; a každému, jenž tě [tebe] prosí, daj, a ktož tobě tvé poběře, nenapomínaj, t. súdem. Neb die Kristus v 5 k. 40 v. S. Mat.: Tomu, jenž s tebú v súdě chce se vaditi a sukni tvú vzieti, nech jemu i pláště. O kdy toto slovo naplnie knězie, jimž jest, jako die svatý Augustin, přikázanie? ani po-

hriechu! pro jedno slovo protivné pohánějí do Říma, druzí jinam, a kleteb dobývají, opět proti přikázání Kristovu, jenž die v 6 k. 27-28 v. S. Lukáše: Vám pravi, jenž slyšíte: Milujte nepřátely své, dobře činite těm, kteří nenávidie vás; žehnejte neb dobrořečte ty, kteříž vás zlořečie, modlte se za háncě své. O milostivý spasiteli! ty si to učinil, i tvoji učedníci; ale Antikrist s učedníky svými zpět činí, neb duch zlý ustavil jest jim, aby nepřátely své hubili, né brž své věrné přátely, jenž jich spasenie žádají, a chtěie, aby plnili to, což ty si jim ustavil, tyť hrdluji, pudie, súdí, klnú, zlořečie a hanějí, jsúce náměstkové tohoto zlého sluhy, jenž držě svého spolusluhu, hrdloval ho.

Dále die Kristus: "A pad spolusluha jeho, prosieše ho, řka: Trpělivost můj nade mnú, a všecky věci vrátím tobě." Aj právě též učinil jest před ním, jako on před svým pánem: i pokoru pádem ukázal, i prosbu učinil, i navrátiti chtěl, by mohl. Ale zlý sluha zapomněv milosrdenstvie svého pána, nechtěl jest ho uslyšeti; protož die Kristus: "A on nechtěl jest," t. shověti jemu. O zlý člověče! nechtěl si rozuměti, aby dobře učinil! ještě jako v hrdle tčela tobě tvá prosba, a nyní jsi milosrdné ze všeho dluhu propuštěn, a již nechceš se za čas slitovati; hybět tobě bude! Aj o tobě die Kristus: "A on nechtěl jest, a odešel jest, a pustil jest ho v žalář, dokud by nevrátil dluhu." Jistě ukrutný jest tento sluha! a ještě jsú ukrutnější, jenž bez viny v žalář, v kládu neb v okovy, a u vězenie sázějí. "A vidúce spolusluhy jeho ty věci, které sú se dály, to věz onoho pokoru, prosbu, a žádost zaplacenie, a tohoto nevďěčnost a ukrutnost, "smútili sú se velmě." Sluhy ty neb spolusluhy jsú angelé a světi, jenž vidúce ukrutnost zlého člověka, neradi jsú tomu. "A přišli sú, a pravili sú pánu svému všecky věci, které staly sú se byly." "Přišli sú," to věz vnitřní žádostí, "a pravili sú," ne by pán nevěděl, ale pravili sú, to věz, pomsty spravedlivé na zlého sluha žádající, a aby hrdlovaný mile trpěl, pomoci jemu prosiece.

- K. "Tehdy povolal ho pán jeho." "Povolal" die, jako by se již stalo, abychom jisti byli, že každého nemilosrdného pán bůh povolá; to volanie má býti nyní nám v srdci, bude druhé na smrti, a třetí v den súdný. "A řekl jest jemu: Sluho nepravý!" Nazývá ho nepravým, proto že vzem milosrdenstvie od pána,

i učinil jest nemilosrdenstvie nad svým bližním; a tak byl jest i nepravý, i zlý i zlostný. "Vešken dluh odpustil sem tobě, neb's mne prosil;" ty si prosil prodlenie, a já tobě vešken dluh odpustil! "protož jistě měl si i ty týmž příkladem smilovati sě nad spolusluhů svým, jakož i já smiloval sem sě." Aj nižádné odpovědi tento zlý sluha nedal jest pánu, pravda jemu ústa zavřela; jako i onomu, jemuž jest řekl král: Přítelil! kterak si sěm všel, nemaje rúcha svatebnieho? Tiem sě ukazuje, že každému nemilosrdenému po smrti výmluva přestane. "A rozhněvav sě pán jeho, dal jest ho katóm, dokud by nevrátil všeho dluhu." "Rozhněvav sě," to jest, zlost velmě jeho váživ, "dal jest ho katóm" neb mučitelóm, to jest dáblóm, jenž sú úředníci a popravcie boží mocí nad zlým sluhú, "aby ho dotud mučili, dokud všeho dluhu nezaplatí." A že zlý sluha nikdy po smrti dluhu

L. nevrátí, protož musí na věky mučen býti. A tu máš odpověď, když kto otieže, proč bůh člověka na věky mučí? že proto, že na věky dluhu nevrátí; a tak jakož zlý člověk na věky zlosti neopustí, tak spravedlivý pán na věky ho z muk nevypustí.

"Tak i otec můj nebeský učiní vám, neodpustíte-li každý bratru svému z srdcí neb z srdce svých." Aj všecko podobenstvie Kristus pro tento konec přivedl jest, chtě ukázati, že nebeský pán člověka, jenž bližnímu nechce z srdce odpustiti, dá katóm dáblóm, aby ho na věky mučili; protož zavieraie čtenie, i die spasitel: "Tak i otec můj nebeský učiní vám," to věz, dá vás katóm, "a nevyjdete," až vešken dluh zaplatíte, "neodpustíte-li každý bratru svému z srdcí svých." Tu řeč pilně važme, a v srdci proti bližnímu zlostného hněvu nedržme. A odpustme prvé, žet bůh tomu chce, a proto jest na kříži umřel, aby svým dlužníkóm odpustil, a je od katów vykúpil. Druhé odpustme pro svůj úžitek: že odpustíme-li málo, odpustí nám pán bůh mnoho, né brž vešken dluh, bud kterak kolivěk veliký; jakož v tomto čtení die pán: "vešken dluh odpustil sem tobě." Třetíe pro hroznú pomstu, chceme-li jie býti prázdni, o níž jest teď zmienka, když die Kristus: "Tak otec můj nebeský učiní vám," to jest, dá vás katóm na věky, "neodpustíte-li bratru svému z srdcí svých." A tak velmě váží milosrdný spasitel to odpuštění, že položil jest v své modlitbě, již jest nám vydal a při-

kázal hekati, rka, Mat. 6, 9: Takto se budete modliti: Otče náš! A potom, Matouš 6, 12: Odpusť nám naše viny, jakož i my odpůstíme svým vinníkům. A potom die, Matouš 6, 14-15: "Jistě odpustíte-li lidem hříechy jich, odpustí vám otec nebeský hříechy vaše; pakli neodpustíte lidem, aniž otec váš odpustí vašich hříechův." O hněvníče zlostný! i kterak nevážíš této i utěšené i hrozné řeči svého spasitele? a nechceš znamenati, že hněv tvůj zlý jest tobě škodlivější, než meč v srdci tvém ostrý, než had neb štír za řadry, a než uhel v lóně tvém! Protož die S. Jan zlatoústý: Budeš-li nenáviděti nepřitele svého, více si sobě uškodil na duši, než jemu na těle; a jemu snad nic neuškodíš nenávidě ho, a sám sobě bez pochybenie škodíš. Protož odpustíš-li nepříteli, sobě si více odpustil; a učiníš-li dobře jemu, sobě si více učinil než jemu. To zlatá ústa. Aj jakož již Kristus přikázal jest nám, abychom milosrdně odpustili svým bratřím z srdce, netoliko ústy, tak máme učiniti, aby on odpustil nám naše hříechy, a dal nám věčný život. Amen.

NEDĚLE TRÍMEZCIETMÁ PO SVATĚ TROJICI.

Píše S. Mat. v 22 kapitole, 15-21 verši.

V ten čas, odšedše zákonníci, v radu sú vešli, aby popadli Ježíše v řeči. 1 poslali sú jemu učedníky své s Erodovými, řkúce: Mistře! vieme, že pravdymluvný jsi, a těstu boží v pravdě učíš, a nenie tobě péče na nižádného, neb nehledíš osoby lidí; prolož pověz nám, co tobě sě zdá; slušie-li daň dáti ciesaři, či nic? A poznav Ježíš nepravost (neb zlost) jich, řekl jest: Co mne pokúšiete? pokrytci! ukažte mi peniez platný. A oni dali sú jemu peniez. I vece jim Ježíš: Či jest obraz tento a napsanie? Řkú jemu: Cesařov. I řekl jest jim: Prolož dajte ciesaři ty věci, které jsú cesařovy, a které jsú božie, bohu.

- A. Ukazuje toto svaté čtenie zlost zákonníkův, kterážto zlost má tyto ratolesti: Prvá, že sú nemohli trpěti pravého učenie a tresktanie od pána Ježíše, pro něž rozhněvavše sě odešli sú od Krista; jakož die na počátku čtenie, "že v ten čas," t. u ponděli po Květnie neděli, když jim mnoho dobrého, ale jich činóm protivného pravil Ježíš, tehdy "odešli sú zákonníci." A tak prvá ratolest jich zlosti jest netrpělivost pravého tresktanie. Druhá ratolest je zlá rada, jíž sú sě radili, aby spravedlivého potupili; protož die čtenie: "aby popadli Ježíše v řeči." Třetí ratolest jich zlosti jest spiknutie s pohany proti spravedlivému; neb die čtenie: "I poslali sú jemu učedníky své s Erodovými," t. rytieři a panošemi. Čtvrtá ratolest jich zlosti jest pokrytství pochlebenstvim přikryté, že řkú: "Mistře! vieme že pravdymluvný jsi, a cestu boží v pravdě učíš, a nenie tobě péče na nižádného, neb nehledíš osoby lidí." Aj v řeči jest chvála, a v srdci nevěra! Činie jako řezník volu, jenž po čele ho drbá, a k smrti úmysl i sekyru v ruce má: oni sú úmysl k jeho smrti měli, a sluhy Erodesovi s braní sú na něho šli. Aj tak jest rostla těch zákonníkův zlost.

B. Pak na pánu Ježíšovi shledáme ve čtení tomto, že jest pravý bůh, jenž zná zlosti srdcí tajemných; neb die čtenie: "A poznáv Ježíš nepravost neb zlost jich." Druhé máme na Ježíšovi marné chvály zavrzenie, neb die křivochvalcóm: "Co mne pokúšiete? pokrytci!" Odpověděl jim právě: co sú pravdy řekli, té jest nezapřel, ale k jich zlým srdcóm ostrě jest odpověděl; oni sú pochlebovali, aby zahubili, a on jest haněl, aby spasil. Neb lepší jest bůh hněvivý, než člověk litostivý, die S. Jan zlatoústý. Třetí na Kristovi jest spravedlivé v jich otázce naučení, bez újmy i božie chvály i daně ciesařovy; neb jest odpověděl jim, řka: "Dajte neb dávajte ciesaři ty věci, které jsú ciesařovy, a které jsú božie, bohu."

Pak čtenie takto slyš: "Odšedše," to věz od Krista k Erodovým sluhám. Die S. Jan zlatoústý: A proč sú to učinili, die dále čtenie: že "v radu sú vešli, aby popadli Ježíše v řeči," jehož nemohli sú popadnutí v skutce, aby ho k smrti připravili. Neb die S. Lukáš v 20 k. 19 v.: Chtiechu kniežata kněžská a mistři ,na něho ztáhnúti ruce v tu hodinu, ale báli sú se lidu; "i poslali sú jemu." Latine stojí mittunt, to jest, posielajú; ale že česky nedobře slušie, a pravda jest, že sú poslali jemu učedlníky své, protož bez újmy pravdy položil sem: "i poslali sú." A rád bych vždy, co bych mohl najpravějie a najrozumnějie položiti, tak položil, aby i pravda plná ostala, i dobře a lehce věrná duše rozuměla. I die čtenie: "poslali sú jemu" t. na pokušení "učedlníky své," jakožto méně známé, neb sú již sami často byli od něho pohaněni; i mienili sú, že se před nimi nevystřeže, a také že by méně byli pohaněni, než by sami byli otázali. A poslali sú je "s Erodovými," to věz s Erodovými rytieri a panošemi, aby učedlníci popadli na řeči, a rytieri chopili ho tělesně; duchovní se spřiehli s pohany o Ježíše, aby duchovní svědčili, a svěští aby lapiece zamordovali. Latine stojí: cum herodianis, neviem lépe česky řeči, než s Erodovými; pakli chceš, rci: s Erodskými. A že sú byli obojí zlí, die S. Lukáš v 15 k.: Poslali sú špehěre neb zpytáky, kteří by se spravedliví pokryté ukázali, "aby popadli ho v řeči," a aby dali ho kniežatóm a moci vladaře t. moci světské na smrt. A chce ho pochlebenstvim podtrhnúti, řkú: "Mistrel vieme, že pravdymluvný jsí." Latine stojí verax, a já

neumiem lépe česky toho říci, než pravdymluvný, jenž pravdu miluje, a hotov jest ji vyznati. A tak řkú: "Mistřel!" t. v umění, 11vieme, že pravdymluvný jsi," to jest, pravdu rád mluvíš a nelžeš, "a cestu boží," to věz, jíž jdú k bohu lidé, a již jest vydal böh, "v pravdě učíš;" to jest, právě učíš, kterou cestú lidé mají býti spaseni, že cestú božích přikázání a rad, a cestú svatého pokání. "A nenie tobě péče na nížádného." Die výklad: nebojíš se povýšené osoby, a tak nebojíš se nížádného, by nezřiezeně pravdu zatajil; "neb nehleďš osoby lidí," to jest, pravíš pravdu upřímo, i velikým lidem i malým v důstojenství. "Protož," t. že jsi tak způsobený, jako my dieme, "pověz nám, co tobě se zdá: Slušie-li daň dáti cesaři, či nic?"

Aj slyšíme, že ač tito byli sú zlí, avšak sú ač pod pokrytstvím přinuzeni, že sú svědectvie Kristovi dobré vydali; ač sú nedobře v tom učinili, neb sú zlým úmyslem to svědectvie vydali, v němž svědčie, že Kristus jest mistr u vjetě pravdymluvný, a že sku

- C. tečně pravdu učí, a že pro bázeň z cesty pravdy nevyvinuje, a že osoby nepřijímá. O bychom toho mistra v těch kusiech následovali, tehdy bychom nejprvé dobře živi byli, pravdu bychom vyznávali, a osoby nepřijímali! Ale pohriechu! zblúdili sme daleko v té cestě Kristově, a zvláště v přijímání osoby, o kterém die S. Jeronym, že mezi všemi hříechy kněžskými největčci jest, že osoby přijímají; protož spravedlivé a chudé zavrhuje, nespravedlivých a bohatých povyšují. To Jeronym. Co jest osobu přijímati, řekl sem v druhém čtení před tímto.

Dále řkú pokušeči: "Protož," t. že jsi taký, jako my dieme, jenž tě mistrem nazýváme, a jako přítelé tvoji tě chválíme,

co tobě se zdá: slušie-li daň dáti cesaři, či nic?" Tato otázka měla jest počátek od narozenie Kristova; neb jakož píše S. Lukáš v 2 k. 1 a 3 v., že cesař Augustus kázal popsati vešken lid po světě, tak aby každý šel do svého města, v němž by byl napsán, a dal peniez cesaři. A že země židovská jest prostřed světa, protož v té zemi stalo se prvé popsání; k němuž šedši panna Maria, urodila nám spasitele Ježíše Krista. A v ten čas ihned šla otázka, slušie-li, aby židé a zvláště knězie dali daň, to jest peniez určený cesařovi, či neslušie? I byl jest jeden, jmenem Judas Galilejský, ten jest řekl, že neslušie, proto že

by neslušelo židóm vyznávať, aby mali ktorého pána na zemi kromě boha, poňavadž jsú lid boží. A v tom úmysle řekli sú biskupové, mistři, knězie a zákonníci k Ježíšovi v 8 k. 33 v. S. Jana: Pokolenie Abrahamovo jsme, a nižádnému neslúžili sme nikdy. A tak mnozí přistúpili sú k té straně, že neslušie jim dani dávaťi ciesaři; a jiní sú držěli, že slušie daň dáti ciesaři, poňavadž on jest pán, a brání jich a obecného dobrého. A že v té otázce nelže se bylo komu oběma stranama libiti, kterůž by kolivěk stranu tvrdil, protož chťiece Krista v nenávist ciesařovu zavesti, položili sú jemu tu dávnú a popudnú otázku, tiem úmyslem: řekl-li by, že slušie daň dávaťi ciesaři, tehdy aby lid vešken židovský byl proti němu; pakli by řekl: Neslušie dani dávaťi ciesaři, aby ho ihned rytieři ciesařovi chopili a k vladaři ciesařovu ho dali, jakož die S. Lukáš v 20 k. 20 v.

A že chytrost lidská nemůž múdrosti božie přemoci, protož die čtenie: "A poznáv Ježíš zlost" neb nepravost "jich." Tu se bohem ukázal, že jest jich zlý úmysl poznal. A diem nepravost proto, že ač sú dobrú a pravú otázku učinili, ale že ne upříemým úmyslem k dobrému, ale k podtržení sú otázali; protož nepravost sú v srdci měli, jenž latině slove: nequitia, a dieš-li jí zlost, nehřešíš. "A tak poznáv Ježíš jich zlost, řekl jest: Co mne pokúšiete? pokrytci!" Tů řeči spasitel otvierá jich zlost, a porážie pochlebenství. Ukázal jest jich úmysl, řka: "Co mne pokúšiete?" ne by chtěli naučení býti, a aby pravdu poznali, ale aby mě v řeči popadli a na smrt dali. Tu die Titus: Co mne pokúšiete? jako by řekl: Řeči pokúšiete, skutkem poslúchajtel Podstúpili ste službu ciesařovu, vzěli ste ty věci, jenž jeho jsú, protož dávajte jemu daň, bohu bázeň; nežádát bůh peníze, žádat viery. To Titus. "Co mne pokúšiete? pokrytci!" jenž řeči pochlebnú přikryli ste před lidem zlost svú a smrti mé žádost velikú; pokrytci! jenž tak tiežice a chválece, užitečnú otázku činíte a pravdu diete, ale srdcem lžete, neb jiné v ústech máte než v úmysle. Mistrem mě a učitelem věrným nazýváte, ale v srdci za svódcí pokládáte. A tak Kristus nepochlebil jim, na

- D. zval jest je zjevně pokrytce. A pokrytec jest ten, ktož jsa zlým před lidmi, ukazuje se jako dobrým, neb žádá, aby ho měli za dobrého, a tak jiné má v úmysle, a jiné mluví neb činí.

Tak sú měli sě tito pokrytci; jimž die Kristus: "Ukažte mi peniez platný." S. Lukáš die, Lukáš 20, 24: „Ukažte mi peniez, či má obraz a napsanie." A věz, že S. Mat. latině ted die: numisma, a svatý Lukáš die: denarium; a to jest peniez, jež sú měli dávati každého léta ciesaři, na němž byl jest obraz cesařov a napsanie. "A oni dali sú jemu peniez," t. k ohledání. "I vece jim Ježíš: Či jest obraz tento a napsanie?" t. na peniezi. "Řkú jemu: Cesařov" t. jest obraz i napsanie. Die S. Jeronym, že Tiberie, toho cesaře, za něhož jest Kristus umučen. A cesař slove každý Římský král, od prvnioho, jenž jest slul cesař. A když sú vyznali, že obraz jest cesařov, i napsanie na peniezi okolo obraza, "řekl jest jim: Protož dajte neb dávajte cesaři ty věci, které jsú cesařovy," t. peníze, dani a poslušenství, neb tiem vyznávajíte, že jste jemu poddáni, "a které jsú božie, bohu." Božie věci, jenž na něho slušejí, jsú poslušenství, chvála, modlitba, milování nade všechny jiné věci. Právě jim rozdělil otázku a moudře, ani cesařovi učiniv křivdy, ani židům. A že mněli sú pokrytci, že by nelže bylo jemu vyjiti bez přemožení, protož die S. Mat. ihned po té Kristově odpovědi, že uslyševše divili sú sě, a opustivše ho odešli sú. Divili sú sě, že je přemohl, tak že nemohli sú jemu dáti odpory v řeči, neb jest jim pravdu ústa svázal. Odpověděl jim, jakož sú byli hodni, tak že k jich otázce odpověděl, ale ne plně vedlé jich slov, jakož sú oni chtěli; neb oni sú chtěli, aby neb řekl, že slušie daň dávati cesaři, neb že neslušie dani dávati cesaři. A on nikterž strany nepoložil jest zjevně, ale však jest odpověděl tak, že nemohli sú mieti z řeči, by křivdu cesaři neb jim učinil. Avšak jsúce naučeni od svého otcě dábla, dali sú žalobu ihned třetí den po otázení před Pilátem, žalující a řkúce, Luk. 23, 2: Nalezli sme ho, an brání dani dávati cesaři. Zlí lháři! ještě jim v srdci i v ústech bylo ostalo, nač sú ho mienili vzněsti, aby ho k smrti připravili.

A ač milý spasitel i sám za sě dal daň cesaři, i za Petra, jakož píše S. Mat. v 17 k. 27 v., i také v tomto čtení rozsúdil jest, aby kněžie a biskupové židovští dávali daň cesaři: však nynější kněžie ani odpovědi pravé Kristovy, ani příkladu jeho chtie přijeti, aby daň s velikého zboží pánóm, když jest k obecnému dobrému, dávali. Aj spasitel náš chudý, platov nemaje ani pan-

stvie svetským behem, avšak ráčil jest daň ciesaři pohanu dáti, nám na príklad, abychem moci svetské v témž byli poddáni. Protož die S. Jan zlatoústý: Ty svět zavrž příkladem Kristovým, a nebudeš povinen svetskému kniežeti; rád slov tě nauč: "Dávajte ty věci, kteréž jsú ciesařovy, ciesaři, a kteréž jsú božie, bohu." To zlatá ústa. A svatý Ambrož die: Ty chceš-li nebyti povinen ciesaři, neroď mieti svetských zboží. To Ambrož. Ale zdá mi se, že knězie nynější nemnozí přijmú příklada svého spasitele i rozkázanie, jímž prikazuje dávati ciesaři, co na něho slušie; ani přijmú brzo túto dvú svatú řeči, jenž velíta, aby ktož nechce dávati dani ciesaři, aby neměl zbožie; neb již málo jest kněží, jenž by nestáli po zboží, vedlé prorocvie svatého Jeremiáše, Jer. 8, 10, jenž die: Od najvěčcieho až do najmenšieho, a od kněze až do proroka [do kazatele], všickni lezú po lakomství! Těž jest prorokoval svatý Petr, řka v 2 ep. 2 k. 1-3 v.: Byli sú lživí prorokové v lidu, a budú mezi vámi mistři lživí; a mnozí pojdu po jich smilství, skrze něž cesta pravdy v ruhání bude, a v lakomství vymyšlenými slovy budú kupčiti. To S. Petr. Také S. Pavel die, 2. Tím. 3, 1-2: V najposlednie dny nastanú časové zlí, a budú lidé sami se milující, lakomí, vzpupní, pyšní. A nenie-lit tak, tehdy nevěř tomu písmu. A viem, že těžce přijmú knězie bohatí a lakomí tuto řeč, neb přílnulo jim zbožie, ač- ne k rukama, ale k žádosti, že nemohú se ho lehce pustiti, aby daň dávali, a ovšem aby svetsky nepanovali. A já znamenám, že je hněte velmě prikázanie Kristovo, jenž die Lukáš 22, 25-26: Králové svěští panují, ale vy ne tak. A že sú přestúpili to prikázanie, protož hněte je toto: "Dávajte ty věci, které jsú ciesařovy, ciesaři." A tak je hněte, že ty, ktož to pravie na kázaní neb v školách, že mají je za kacieře; ale nelže jest jinak býti, než že Kristus, tak prikázav i skutkem plniv, jest kacieř, aneb oni, protiviece se jemu, jsú kacieři! A že milý Kristus nic jest zlého neučinil, ani jest lest nalezena v ústech jeho, protož lživá ústa jsú, jenž tupie Kristovo kněžím prikázané prikázanie. A následovníci Kristovi jsú ti, kteříž pokorně, bez panování, v duchu dobrém, varující se hřiechu, kází slovo božie, jsúce od dani ciesařovy chudobú vysvobození. A jakož Kristově řeči nemohli sú pokrytci odpovědieti, když jest řekl: "Dá-

vajte ty věci, které jsú ciesařovy, ciesaři," tak ti, jenž repcí proti těm, jenž Kristovu pravdu vedú, konečně i před lidem umlknú; neb když jest Kristus řekl: "Dávajte ty věci, které jsú ciesařovy, ciesaři, a které jsú božie, bohu," die S. Lukáš v 20 k. 25 v., nemohli sú slova jeho pohaněti před lidem, a diviece se jeho odpovědi, mlčeli sú. I kterak nynější knězie mohú pohaněti před lidem to slovo Kristovo: "Dávajte ciesaři, co na ciesaře slušie?" neb to, že die kněžím, Matouš 20, 26: Nepanujte! a opět, Matouš 10, 9: Nesobte sobě zlata a stříbra! Poznáme, až zemřeme, co těmi slovy Kristus miení.

NEDEĽE ČTYRMEZCIETMA PO SVATĚ TROJICI.

Píše svatý Matúš v 9 kapitole, 18-22 verši.

V ten čas, když mluvieše Ježíš k zástupóm, aj knieže jedno pristúpi, a modléše se lemu, řka: Pane! dcera má nynie umřela jest; prolož pod, vlož ruku na ni, a budet živa. A vstav Ježíš šel jest po něm, i učedlníci jeho. A a j žena, jenž krve tečení trpieše dvanadct let, pristúpila jest z zadu, a dotkla se jest podolka rúcha jeho; neb řekla jest v sobě: Dotknu-li jedné rúcha jeho, zdráva budu, A Ježíš obrátiv se, vida ji řekl jest: Doufaj, dcil viera tvá tě zdrávu učinila. A uzdravena jest žena a tu hodinu.

O spasiteli našem praví toto čtenie, že jest kázal zástupóm, ženu od nemoci krvotoké uzdravil, a dceru kniežete jednoho z mrtvých vzkriesil; a tak ukázal jest svú pilnost našeho spasenie, své milosrdenstvie, svú moc i múdrosť v těch svých skutcích. I die čtenie: "Když mluvieše Ježíš k zástupóm," to věz pravě učedlníkóm Jana krstitele, proč se nepostie učedlníci jeho, "aj knieže jedno," t. zprávcě sboru židovského, jehož prikázaním židé scházěli sú se do chrámu, svatý Marek jmenuje ho, že slul jest Jajrus, Marek 5, 22, "ten pristúpil" t. pokorně "k Ježíšovi, a modléše se jemu" - S. Lukáš die, Lukáš 8, 41: prosieše ho, pad k nohám jeho - "řka: Pane! dcera má nynie umřela jest." S. Marek v 5 k 23 v. die, že pracuje na konci, a svatý Lukáš v 8 k. 42 v. die, že mříše, a všickni pravdu sú řekli: neb i táhla jest na konci k smrti, i mřela jest. A tak otec její řekl jest, jakož píše S. Mat., že nynie umřela jest, neb sú jemu již byli pověděli, že jest umřela; jakož píše svatý Lukáš, Lukáš 8, 49, že přišel jest jeden ke kniežeti sboru židovského, řka jemu: Umřela jest dcera tvá, neroď trudití mistra. A tu řeč chopiv knieže, i řeklo jest: "Pane! dcera má nynie umřela jest; protož pod, vlož ruku na ni, a budet živa." Tu věz, žet latině stojí: "sed veni," a to slovice "sed" česky vzní jako to slovo

"ale;" avšak v tomto mieste lépe príleží, aby bylo řečeno česky: protož pod; " protož," to věz, že jest nyní umřela, "pod a vlož ruku na ni." Pakli chceš řeci: "ale," tehdy musíš takto viece dorozuměti: "Pane! dcerka má nyní umřela jest; ale," doslyš: tobě ufám, jedné "pod, vlož ruku na ni, a bude živa."

A knieže toto nebylo jest plné viery, jako i onen králík, jehož jest Kristus z nevěry tresktal, řka, Jan 4, 48: Jedné ač divy a zázraky užřite, nevěřite. Tak jest jemu řekl, neb jest žádal, aby Kristus šel k němu, řka, Jan 4, 49: Pane! sstup prvé, nežť umře syn můj. A tak, jakož sem o něm napřěd psal, nevěřil jest, by Kristus jelikožto bůh všudy byl, a také by nemohl uzdraviti syna jeho, jedné ač by tělestně při něm byl. Též tento die: "Pod, vlož ruku na ni, a bude živa." A že jest neplně věřilo toto knieže, ten jest důvod, že neřeklo jest jako centurio, Matouš 8, 8: Pane! řci jedné slovem, a zdrávat bude, neb živat bude dcera má. Protož die svatý Lukáš, Lukáš 8, 50, že "řekl jest Ježíš jemu: Nerod se báti, ale věř jedné a zdrávat bude." Dále die čtenie: "A vstav Ježíš šel jest po něm, i učedníci jeho." Tu die S. Remigius, že divná jest i následovná pána našeho pokora i tichost. Jistě nebrzy ve čas pojde papež s kardinály k nemocnému, jako jest šel ted spasitel náš s učedníky svými!

"A aj žena," Kristus vie která, ale já neviem, ač svatý Ambrož domnievá se, že by byla Marta, sestra Marie Magdaleny; neb die v jedněch knížkách: Kristus štědrý [t. veliký] krve tok usušil jest v Martě, a ďabły vyhnal jest z Marie. To Ambrož. Ale Euzebius praví, In scol. hist. lib 7, cap. 14, že jest byla měštka z města, jenž jest slulo Cesarea Filipova. Bud ta, kterůž Kristus jest uzdravil, a o níž die divě se S. Mat.: "A aj žena, jenž krve tečenie trpieše," to jest krvotoká, z niež jest krev tekla "dvanadct let." Svatý Lukáš die, Lukáš 8, 43, že vešken statek svůj byla jest vydala na lékaře, a od nižádného nemohla jest uzdravena býti. Z té řeči, když die S. Lukáš, že vešken statek svůj byla jest vydala na lékaře, jest veliké domněnie, že nebyla jest Marta, neb Marta měla jest s Lazarem dosti zbožie u Betaní. Ze dvanadct let tu nemoc trpěla jest, a nemohl ji nižádný lékař pomoci, bylo jest znamenie veliké nemoci, a zvláště že jest jejie uzdravenie bylo zachováno k Ježíšově chvále a

k jejie uzdravení na duši, a mnohých jiných. Dále die čtenie: "přistúpila jest z zadu, a dotkla se jest podolka rúcha jeho." Z zadu přistúpila, ne by před Kristem dotknutie ukrasti chtěla, ale že napřed pro zástup přistúpiti nemohla, protož z zadu se dotekla; a potom, jakož die svatý Marek, Marek 5, 33, bojící se a trásující se přišla jest a padla jest před ním, a pověděla jest jemu všicku pravdu. A kteraké viery jest byla, slyš, žeť die čtenie: "neb řekla jest v sobě," t. v mysli plně položila: "Dotknu-li jedné rúcha jeho, zdráva budu." Die S. Jan zlatoústý: Věrnějšíe, t. lépe věřícíe byla jest tato žena, než knieže židovské; neb knieže lékařě vedieše, a tato na dotknutí podolka dosti mějše. To zlatá ústa. A snad jest proto spasitel tu ženu na cestě uzdravil, áby kniežete u viere potvrdil, a také ukázal, že ta žena jest věčcie viery než to knieže. Také že jest na cestě uzdravovoval, dal jest nám příklad, abychom i na cestě, kdež můžem, bližním dobře činili.

A jest mi také veleně znamenitá řeč, že die S. Marek, Marek 5, 26: že tato žena mnoho jest trpěla od mnohých lékařův, a byla jest vydala všecko své zboží, a nic jí neprospělo, ale více hoře měla. To svatý Marek. A aj! jedné že se podolka žádostivě Kristova dotkla, ihned jest krev stála, a byla jest zdráva žena. Tak mnozí vydadúce mnoho peněz lékařóm duchovním, aby je rozhrěšili, a tak krev hříecha stavili a na duši uzdravili, nic neprospievají, ale hoře se mají; ale když podolka, to věz človēctvie Kristova se dotknú, nábožným srdcem věriece, že Kristovo človēctvie, jenž jest nižšie než božstvie, jim tok krve to jest tok hřiechův, staví a je uzdraví, když volati budú s Davidem, řkúce, Žalm 51, 16: Vysvoboď mě z krvi, bože! bože zdravie mého! David jest z krvi od boha skrze človēctvie vysvobozen, když jest z hřiechu smrti Kristovú vykúpen.

Dále die čtenie: "A Ježíš obrátiv se." Svatý Marek die, Marek 5, 30-32: Obrátiv se k zástupu, řekl jest: Kto se dotekl rúcha mého? A řekli sú k němu učedníci jeho: Vidiš zástup, jenž tě tiskne, a dieš: Kto se mne dotekl? A hledieše okolo, aby ji viděl, která jest to učinila. O milostivý spasiteli! i zástup tě tiskne, i žena nemocná tebe se dotýká, a ty mile trpíš! zdá mi se, že by ne tak tvoji náměstkové trpěli, od nichž chudé a nemocné

kyjmi tepúce honie! O milý Kriste! proč si sě obrátil? a proč tiežeš, kto sě rúcha tvého dotekl? a proč si okolo hleděl, aby tu ženu viděl? však's jsa bohem od věčnosti, viděl si, kto tebe dotkne, a kterak i kterým úmyslem. Ba vieme to, milostivý

Ježíši, dobrý lékaři! že žena tato žádostí velikú a věřú pravú viece dotkla jest tvého milosrdenstvie a tvé moci, než podolka; protož aby své milosrdenstvie k ní ukázal, a svú svatú moc oznámil svému lidu, obrátil si sě k zástupu a hleděl si okolo, aby milostivýma očima uzřel tu krvotokú ženu, a aby dal znamenie, že sě k ní máš milostivě. Protož svědčí tvůj písar, S. Matúš, řka dále ve čtení: "A Ježíš obrátiv sě a vida ji, řekl jest: "Doufaj, dcero! viera tvá tě zdrávu učinila." O ženo! kde's toho zaslúzila, že Ježíš böh, pravý král nade všemi králi, biskup najdůstojnější, bez něhož nelže co dobrého učiniti, spasitel vyvolených, k tobě krvotoké sě mile obrátil, na tě vzezřel, a tobě řekl: "Doufaj, dcero!" O ženo! Ježíš tebe ted posiluje, řka: "doufaj" tě dcerú nazývá, nestydí sě tebu spasitel přéd zástupem, že tak biednú dceru v nemoci má! Aj tě dcerú nazývá, a ne lživě, ale v pravdě; neb on jest tě stvořil, on jest krví svú vykúpil, svú krev na kříži vylil! krev miením, od niež slovú i mužie krvaví: krev hřiech šeredný; a k tomu v tobě stavil jest tok tělestné krví, a ještě viece, že tě svú dcerú v milosti své jest učinil, protož tě svú nazývá dcerú. O ženo krvotoká! kterak's vesele slyšeti měla, že král a spasitel světa die tobě: "Doufaj, dcero! viera tvá tě zdrávu učinila!" Aj dcerú tě nazývá, vieru tvú chválí a zdravie dává; a jakož S. Lukáš svědčí, že řekl jest tobě, Lukáš 8, 48: Jdi u pokoji! dal tobě pokoj král pokojný, jenž jest přišel, aby smieřil člověka s bohem, s anjelem, i člověka s člověkem. Aj ten tobě řekl jest: Jdi u pokoji! Prvé byla si v nepokoji s lékaři pro nemoc, již jdi zdráva u pokoji; prvé měla si nepokoj od hřiecha, již jdi mírem jsúc s bohem u pokoji: neb viera tvá ta tě jest uzdravila.

O Kriste! zdali's ty jie neuzdravil, že dieš: "Viera tvá tě zdrávu učinila?" i coť by ji viera uzdravila, by jie neuzdravil? Jistě ty si ji pro její vieru mocí svú z své milosti uzdravil; ale nedieš: Já sem tě uzdravil! aby nás naučil chlúby sě varovati, jenž ač co ty skrze nás dobrého činiš, marně sě chlubíme, a

druhdy nic dobrého nečiniece, chvály žadáme. A že dieš: "Viera tvá ťe zdrávu učinila," tiem ženy u viere potvrzuješ, aby vieru svú veličila v sobě; a nám také dáváš naučenie, abychom pevne věřili, a skrze vieru zdravie na duši vzeli, jakož tato žena jest vzala; o níž die dále čtenie: "A uzdravena jest žena v tu hodinu." Uzdravena jest, když se podolka dotkla, jakož die S. Lukáš, Lukáš 8, 44: Přistúpila jest z zadu, a dotkla se jest po

dolku rúcha jeho, a ihned stál jest tok krve jejie. To S. Lukáš. Aj slyšíš, kdy jest uzdravena, že kdy jest se dotkla; a že se jest bála, protož podal ji uzdravitel naděje, řka: "Doufaj, dcero!" otcě svého se milostivého rúcha dotýkáš; neboj se, "viera tvá ťe zdrávu učinila." Milý spasiteli! proč ohlásil si v zástupě ženu tuto? učinil si ji hanbu, ohlásiv ji v nemoci všemu zástupu! Dobře's všecky věci učinil; neviem, čím bych ťe vinil: učinil's jejie ohlášení, aby ona, jenž tajemně přistúpila jest, byla opravena, a Věřili, že bez jeho vědění nic učiniti nemohla; druhé, aby jejie viera všem byla oznámena; třetí, aby jeho moc byla ohlášena; čtvrté, aby knieže židovské u vieru uvedl. A jiné příčiny ty spasiteli vieš, pro které si ženy krvotoké nepohaněl, ale vzácnú si ji ukázal u viere, řka: "Doufaj, dcenko! viera tvá ťe zdrávu učinila." Dajž, milosrdný spasiteli) nám svú milost, abychom pravú věřu byli na duši uzdraveni.

Konec čtení nedělních celý rok s výkladem.

NA POSVĚCENIE KOSTELA TOTO ČTENIE ČTÚ.

S. Lukáš v 30 kapitole.

V ten čas vyšed Ježíš, jdieše přes Jericho. A aj mui jmenem Zacheus, a ten bieše knieže zjevných hriešnlkóv, a ten bohatý, a žádáše viděti Ježíše, kto by byl, a nemohl jest pro zástup, neb postavú maličký bieše. A předběh vstúpil jest na dřevo iřkové, aby uzřěl ho, neb měl jest tudy jiti. A když přijide k miestu Ježíš, vzezřev uzřěl ho, a řekl jest k němu: Zachee! chvátaje sstup, nebť dnes v domu tvém musím bydleti. A chvátaje sstúpil jest, a přijal ho raduje se. A když sú viděli, všickni sú reptali, řkúce, že k člověku hriešnému šel jest. A stoje Zacheus, řekl jest ku pánu: Aj polovici zboží mých, pane! dávám chudým; a ač co koho zklamal sem, vracujl čtverověćcie. Řekl jest Ježíš k němu, že dnes spasenie tomuto domu stalo se jest, proto že i on syn jest Abrahamův; neb přišel jest syn člověka hledat a spasit, což bylo zahynulo.

Svaté toto čtenie nepříslušie mezi nedělnie čtenie, ale čtú je na posvěcenie kostelnie, pro dvojí věc: Prvé proto, že jest zmienka o domu v něm, kterémužto domu stalo se spasenie, že Ježíš veň zavítal; ten dóm byla jest čeleď Zachea i s ním. A že milostivý spasitel móż tůž milostí navštíeviti kostel svěcený, dáti lidu milost, který v kostel žádostí viděnie duchovnieho se sejde, protož v podobenství tom čtenie čte se na den posvěcenie kostela. Druhé čte se podobně na den posvěcenie kostela proto, že to čtenie jest o zjevném hriešniku Zacheovi, jemuž jest milostivý spasitel hriechy odpustil, aby slyšiece to zjevní hriešníci, jichž bývá mnoho na posvěcení kostela, žádali od Ježíše milosti, aby se ráčil nad nimi jako nad Zacheem smilovati, hriechy jim odpustiti, od jiných je zachovati jako Zachea, a život věčný jim dáti; neb tak užitečně by pamatovali kostela posvěcenie, jsúce svatí. A že k tomu mají lidé pilně táhnúti, ukazuje jim to milostivý spasitel, jenž přišel jest, jakož sám

die, aby hľadal a spasil, čož jest bylo zahynulo. A tak v tomto čtení ukazuje nám S. Lukáš na Ježíšovi veliké milosrdenstvie, na Zacheovi pokánie pravé, a na jiných reptánie nemúdré. O pánu Ježíšovi die čtenie: "Vyšed Ježíš, jdieše přes Jericho." Tu věz, žet v biblí svatý Lukáš die "všed," ale na mši čtú "vyšed;" protož aby věděl, že obé jest učinil Ježíš: i všel do Jericho, i vyšel z Jericho. S. Lukáš die "všel," neb jest k počátku hleděl; neb před tímto čtením píše v 18 k. 35 v., že Ježíš přibližuje se k Jericho, uzdravil jest jednoho slepého. A potom v 19 k. v. 1 ihned die: "A všed jdieše přes Jericho." Všed t. do Jericho, i šel jest skrze Jericho. A ten východ znamenaje, ktož jest čtenie v mšál ustavil, položil jest: "Vyšed Ježíš jdieše přes Jericho," to jest, vyšed z Jericho, minul jest Jericho a šel jest k Jeruzalému, jakož po skonání tohoto čtenie die svatý Lukáš 19, 11, že bieše blízko u Jeruzaléma. I zdá mi se, že by lépe bylo, by byli nechali tak. jako svatý Lukáš píše, řka: "Všed jdieše skrze Jericho." Aníž viem, kto jest položil: "vyšed Ježíš;" snad chybiti mohl písař, ale svatý Lukáš ten jest nechybil, řka: "Všed Ježíš," t. do Jericho, "i šel jest skrze Jericho" k Jeruzalému.

"A aj muž jménem Zacheus." Že die: "A aj," v tom ukazuje svatý Lukáš, i že Zacheus byl jest slovůtný, i že jest měl pilnost velikú, aby uzřel Ježíše. Slovůtný byl proto, že byl jest bohatý, i proto, že byl hříšník zjevný, nad jinými ustavený; pro prvú příčinu slovůtnosti hoden jest chvály, ale pro druhú hoden jest tresktánie i hanby. A tak die S. Lukáš: "A aj muž jmenem Zacheus." Jmenuje ho proto, že hoden jest toho pro žádost velikú, již jest měl, aby viděl Ježíše; druhé proto, že brzy se ku pokání obrátil; třetí proto, že se právě kál; a čtvrté proto, že v knihách Ježíšových k věčné radosti byl jest napsán. "A ten bieše knieže zjevných hříšníkův a bohatý." Aj v tom se ukazuje hojnost Ježíšova milosrdenstvie, že netoliko hříšníka hotov jest přijeti, ale hříšníka nad hříšníky; neb kniže nad hříšníky zjevnými jest největší hříšník zjevný. A jakož prvé psal sem v kázani třetí neděle po světě Trojici o zjevných hříšnících, též tuto rozměj, že zjevný hříšník jest tQn, kterýž netbaje hanby hrěší zjevně; a tak prázdné ženy, kostečníci, svátečné taneč-

nicě, lichevníci, zjevní svatokupci, lakomci, trhovci neb kupci jsú zjevní hriešníci. Pak knieže nad těmi jest, ktož účastenstvie má s nimi v hriechu a jimi vládne; a tak žena, která chová ženim jiným neb prázdných žen, ta jest kněžna nad zjevnými hriešnicemi, a zvláště smilní-li. Také po německu slove hofarta, ale česky slove nad kurvami kurva. Též kto drží místo kopérské neb kostečné, jest kostkář nad kostkáři: ne by uměl najlépe hráti, ale proto, že vinen jest těch všech hriechův zlosti, kteráž se děje při jeho kopérství. Též hospodář, který vědomě přepustí v domu smilniti neb v kostky hráti. Též diem i o tanci, jimž v neděli bohu se rúhají, jako die S. Bernard, že ktož v domu přepustí, a zvláště v klášteř mnišie, majice v něm na své i na cizie hriechy plakati, písmo svatě čísti a nábožně se modliti, i činie z něho jeskyni lotrovú a kurevskú.

Aj Zacheus nazván jest kniežetem nad zjevnými hriešníky, proto že jest byl vladařem nad mýtníky, jenž sú brali mýto a stáli zjevně po zisku. A ti již neslovú zjevní hriešníci, neb již pro obyčej hriecha nechťejí mieti za hriech, jakož to ukazují skutkem i řečí; neb knězie v neděli tancují, i pravie, že nenie hriech tancovati, ano, jakož svatý Augustin die, In lib. de 10 error., lépe by bylo ženě přiesti neb jiné dielo dělati, než v svátek tancovati, a zvláště v neděli, již jest sám bůh přikázal světiti. O běda lidu s jich svátky! neřku svćením, ale hřěšením. I zdalit jest to neděli světiti: hráti, žráti, tancovati, frejovati, vaditi se a býti, píti celý den a tržiti? O! však v neděli neb jiný den světiti, jest se od hriechu zdržeti, diela tělestného ponechati a pilnosti světské, a o bohu mysliti, jemu slúžiti, a všichnu snažnost k svému spasení libě přiložiti. A to chtě od každého pán bůh mieti, řekl jest v třetiem přikázání, Exo. 20, 8, znamenitě takto: Pomni, aby den sváteční světil. Aj die bůh: "pomni" a prikazuje jiná přikázanie, nepřiložil jest tak znamenitě toho slova "pomni;" neb věděl jest pán bůh, že lidé málo budú to přikázanie plniti, jakož vidíme očitě, že ani neděle světie, jenž prvé slula jest sobota, že držiena byla v sobotu. A pán bůh múdrý jediný den zahájil aneb přikázal do téhodne světiti, to jest, ten den od hriecha i od diela tělestného přestati; ale již sú lidé mnoho svátkův nastavěli. A že

nastavěvše svátkův a hodův, najviece v ně hřešie, protož die pán bůh skrze Izaiáš v 3 k.: Hodův vašich nenáviděla jest duše má. A skrze Amos proroka v 5 k. 21 v. die: Nenáviděl sem a zavrhl sem svátky vaše. A skrze Malachiáš proroka v 2 k. 3 v. die: Vespu na vaši tvář úžitek vašich hodův neb svátkův. Tehdy pán bůh na tvář naši úžitek svátkův vespe, když nás přede všemi lidmi v súdný den pro nesvěcenie svátkův pohanie; neb v ten den poznáme, co v svátky svatě činíme. A nepokajeme-li se, o běda nám bude! tu se nám posmějí naši nepřítelé, dábli, jenž se nynie smějí viduce naše svátky, jakož svatý Jeremiáš prorok v svém pláči v 1 k. 7 v. die: Viděli sú ji nepřítelé a posmíevali sú se svátkům jejie. Koho sú viděli dábli, než duši každého člověka, jenž hřeší v svátky, a posmievají se jejie svátkům?

A toto mají knězie lidu praviti zvláště na posvěcení kostela, na němž se scházějí ti, jenž svátkův nesvětíe a zjevně v neděli hřešie; jakož jest Zacheus zjevně hřešil, ač ne tak velmě, jakož již hřešie, o němž die čtenie, "že jest byl knieže zjevných hříšníkův a bohatý." Lakomý jest byl v dobývání zbožie, protož byl jest zjevný hříšník; ale nebyl jest lakomý v držení zbožie, neb jest dával polovici chudým. Ale to by jemu nepomohlo k spasení konečně, by nežádal viděti Ježíše; protož die dále čtenie k jeho již pochvale: "A žádáš viděti Ježíše, kto by byl, a nemohl jest pro zástup; neb postavú maličký bieše." "Žádáš" t. pilně z náboženstvie "viděti Ježíše" tělestně, aby ohledal, kaký jest. Tu die Titus, že zarodilo se bylo v něm siemě k spasení, že žádal jest viděti Ježíše, jehož by byl viděl dávno, by byl od zlosti zjevně odstúpil; neb ktož Ježíše žádostí dobrú vidí, nemůž přebývati v zlosti. A toho jest dovod na Zacheovi, že když jest z dobré žádosti Ježíše uzřel, ihned jest zlosti ostal. I die čtenie dále: "a nemohl jest pro zástup; neb postavú" t. v zrostu "maličký bieše." Byl jest malý na těle, a veliký hříšník na duši; i nemohl jest viděti Ježíše v tu dobu sobě užitečně pro zástup. Tu věz, že mnohým překážie zástup, aby neviděli Ježíše: prvé zástup zlého tovarišstvie, druhé zástup péci tělestných, třetie zástup přátelův, čtvrté zástup čeledi veliké, a zvláště zástup kněží mnohých zlých, jenž branie i viděti i slyšeti Je-

žiše, akož sú bránili knězie a zákonníci, když jest Ježíš tělestowně kázal; a bránili sú volati k Ježíšovi, a láli sú slepěmu, že jest volal na Ježíše, jako die svatý Lukáš v 18 k. 39 v. Protož komu překážie který kolivěk zástup viděti nynie v milosti duchem Ježíše, a potom věčně duchovně i tělestowně, má předběhnúti ten zástup, jenž mu překážie; neb tak jest učinil Zacheus, o němž die čtenie: "A předběh vstúpil jest na dřěvo fíkové." Latině stojí, že vstúpil jest na dřěvo neb na štěp sykomorum, a jest slovo vzaté z řeči řecké, neb řecky sykos řečeno jest fik; i říekají tomu dřěvu bláznivý fik, latině ficus fatua. A na to dřěvo vstúpil jest Zacheus, aby uzřel Ježíše, neb měl jest tudy jíti, to věz, kde jest stálo to fíkové dřěvo, na něž jest vstúpil Zacheus.

A tu znamenaj duchovně, kterak Zacheus, postavy jsa maličké, znamená člověka, jenž pro hřiechy jest malý před bohem, a veliký v zlosti nad jiné zlosyny, má žádati velmě, aby viděl Ježíše, a má předběhnúti zástup, kterýž brání jemu, neb jest příčina, aby neviděl Ježíše; a má k vidění pomoc vzieti od dřěva fíkového, jenž slove fik bláznivý, a znamená kříž, na němž jest Kristus umučen. Na ten má, kto jest hřiešný a chce Ježíše viděti, vstúpiti věřu, naději, myšlením a následováním; neb jinak hřiešný nemůž Ježíše viděti nynie u milosti, a potom v radosti, neb jest pro hřiech postavy malé k vidění. A na ten fik bláznivý, Kristův kříž, to věz utrpenie, jenž kajícím jest sladké a světa milovníkům jest bláznivé, má Zacheus, jenž vykládá se "chvátající neb spravedliv učiněný," má řku vstupovati znenáhla, aby prvá ratolestka utrpenie svatého v pokání byla pokora, druhá žalost hřiecha, třetie naděje milosrdenství božieho, čtvrtá žádost vidění božieho, pátá prospievání v milosti boží, šestá čekání příchodu Ježíšova k smrti a k súdu, s paměti jeho svatě smrti; neb tak člověk Ježíše čekaje uzří, a Ježíš vzezřě na něho, povolá ho, aby již sstúpil s toho utrpenie, akož jest povolal Zachea; o němž die dále čtenie: "A když přijide k místu Ježíš, vzezřev uzřel ho, a řekl jest jemu: Zachee! chvátaje sstup," t. s dřěva, "nebt dnes v domu tvém musím bydleti." Aj Zacheus, zjevný hřiešník, žádal jest Ježíše viděti, a Ježíš milosrdný a kajících milovník žádal jest v Zacheově domu bydleti; neb die čtenie: "A když přijide k místu Ježíš," to jest,

kde jest stál fik, "vzezřev" okem tělešným, jehož jest od věčnosti viděl poznáním božským. Dobré bylo Zacheovi viděti Ježíše, a lepší mu bylo viděnu býti od Ježíše viděním milosrdným, jehož prosí David, řka, Žalm 25, 16 a 86, 16: Vzezři na mě a smiluj se nade mnú! O tom vzezření ted die čtenie: 11vzezřěv uzřel ho, a řekl jest k němu," jakožto již k hodnému slyšení svého: "Zachee! chváťaje sstup." Jmenuje spasitel hříšníka, aby on věděl, že ho zná; druhé, aby mu ukázal ochotnost, že ho miluje, jakož jest řekl Mojžíšovi, Exod. 33, 17: Na-lezl si milost u mne, a já sem tě znal ze jmena. O milosrdný Ježíši! tě Zacheus chce viděti, a ty ráčíš ho milostivě jmenovati, a dieš, aby chváťaje sstúpil, dávaje příčinu, řka, že "dnes v domu tvém musím bydleti," neb přebývati aneb býti. O milostivý Ježíši! kto tě nuzí, že dieš Zacheovi: "dnes v domu tvém musím býti?" jistě tvé veliké milosrdenství, a Zacheova žádost veliká, aby v jeho tělešném domu dnes byl, a s učedníky svými sebe pokrmil, Zachea utěšil a hříechy jemu odpustil.

Dále die čtenie: "A chváťaje sstúpil jest, a přijal ho raduje se." Tu chváli svatý Lukáš poslušensťvie Zachea, že naplnil jest Ježíšovo přikázanie, neb die: "A chváťaje sstúpil jest," ani odmlúvaje, ani se kněží boje, "a přijal ho raduje se." O hříšni! volá Ježíš každý den, abychom jemu hotovi byli, že chce s námi večereti, řka v Apokalipsi v 3 k. 20 v.: Já stojím u dveří a tluku; otevře-li mi kto, budu s ním večereti a on se mnú. A však my horší jsme než Zacheus, když ho vesele v svůj dóm duše své nepřijímáme; neb nejsme poslušni jako Zacheus, prvé hříšný a již svatý. "A když sú viděli, všickni sú reptali, řkúce, že k člověku hříšnému šel jest." Hřěšili sú, i Krista i Zachea zle súdiece: Krista, že by zle učinil, šed do domu zjevného hříšníka, a Zachea majíce ještě za hříšníka, an již byl kající. O hříšni kající! mějte utěšenie, žet Kristus Ježíš rád s kajícími obcuje a sám se k nim zove, an reptákóm ve čtení S. Lukáše v 5 k. 31-32 v., když sú reptali, že jie s hříšníky, řekl jest: Nepotřebují zdraví lékařé, ale nemocní; neb nepřišel sem volat spravedlivých, ale abych volal hříšné ku pokání. A poňavadž kromě něho všickni lidé jsú hříšni svým časem, neb die David, Ps. 13,3: Všickni sú se uchýlili, spolu neúžiteční učiněni sú; nenie

kto by činil dobre. Nenie až do jedného, atak prišiel jest, aby volal nás všetky ku pokání, nazvav se lékařem našim. A jistě dobrý a věrný jest lékař: dobrý, že každou nemoc můž uléčiti, tělesnou i duchovní, kromě konečného nekání, a věrný, že křivdy nižádnému neučiní a bez peněz léčí. Protož poznav toho lékař Zacheus na duši nemocný, jakož die čtenie, postavil se před ním; neb dále se píše: "A stoje Zacheus, řekl jest ku pánu: Až polovici zboží mých, pane! dávám chudým, a až co koho zklamal sem, vracuji čtverověčcie."

Tu věz, že Zacheus stál jest před Ježíšem, jemu tělesně slouž, a hotov jsa ku pokání; a to jest první kus dobrý. A řekl jest ku pánu, jemu se v hříechu znaje: "Až polovici zboží mých," latinské bonorum meorum, to jest dobrých věcí mých, těch polovici "dávám chudým." Dobré tu naučení každému, ktož chce dávat almužnu, aby dával hojně, neb tento die —polovici;a aby dával dobrých věcí, ne zlých jako Kain; a aby dával z svých věcí, ne cizých, nemá-li poručenství, jedné až by bylo veliké potřeba a jiné hodně příčiny; a aby dal nuzným, jako ted die: "dávám chudým;" a pro pána boha, ne pro svůj chválu, neb ted die: "pane!" mieně tak: "Pane!" k tvé vůli a k tvé chvále "dávám chudým, a až co koho," to jest, až co kterak maličko koho zatlhl sem, a tak "zklamal sem, vracuji již čtverověčcie," to jest čtyřkrát věčcie, latinské quadruplum. U příkladě: čtyři groši dobří, tak když stojí každý z nich za jeden, jsou proti tomu groši čtverověčcie dobré, až nejsou čtyřkrát více; neb čtyři groši přesahují jeden groš jedné třemi více. A pomněl jest slehka tento Zacheus, že bůh přikázal v Exodu v 22 k. 1 v.: Kto ukradne jednu ovci, navrat čtyři ovce za jednu ovci. O, lupězníci chudých, násilníci, lichevníci i svatokupci! kdy ten zákon naplníte? A vážím, že nedie Zacheus "vrátím," ale "vracuji;" neb člověk, když můž vrátiti, nemá meškati, až jiné příčiny jsou k navrácení hodně; neb ktož můž hodně cizie vrátiti a nevrátí, die S. Augustin, že se právě nekaje. Zacheus neprodléval vrácením, jako mnozí prodávají až do smrti, a změňjice mukají, chtěie rozkázati, ano jim nerozumějí. Ne tak Zacheus, jenž die: "A až co koho zklamal sem, vracuji čtverověčcie." Že die: "až co," jako pochybuje, tím ukazuje, že nemnoho jest koho zkla-

mal; a že měl jest žádost upříemú, vyznání pravé a navrácenie pravé, řka: "vracuji čtverověčcie," neb čtyřkrát toliké.

A že ktož se právě kaje, tomu jest milostiv Ježíš, protož die dále čtenie: "Ižekl jest Ježíš k němu, že dnes spasenie tomuto domu stalo se jest." Těmi slovy těší spasitel Zachea, a ujišťujeho hříechův odpuštěním a spasením, a potupuje ty, kteříž sú reptali, i od strany Zachea, i od strany své: od strany Zachea, když die ihned: "proto že on," t. Zacheus, "syn jest Abrahamův," t. následovný k spasení; a od strany své tupí reptáky, když die: "neb přišel jest syn člověka hledat a spasit, což bylo zahynulo." Jako vy repcete, že sem k Zacheovi k zjevnému hříeshníku všel, majíce ho za zlého: věztež, že on jest následováním syn Abrahamův, že již netbá zbožie, jako Abraham netbal jest; protož stalot se jemu spasenie již v naději. A na mě také nerepcete, že sem k němu přišel: nebt já proto chtěl sem býti syn člověka a přijíti na tento svět, abych hledal kázáním, a spasil milosti dáním, "což bylo zahynulo" prohřešením. Aj již máš, kterak jest -i se i Zachea milostivý spasitel vymluvil od reptání, dav jim užitečné naučení, aby nereptali, řka: "Dnes spasenie," t. v naději, "tomuto domu," t. vši čeledi v domu, a zvláště Zacheovu svědomí "stalo se jest," t. ode mne jakožto od boha, "proto že i on," t. Zacheus, "syn jest Abrahamův" t. následováním. Jakož die S. Beda, že Zacheus slove syn Abrahamův, ne by z jeho rodu byl urozen, ale že jeho věřu jest následoval. A tak z té řeči Bedovy chtie někteří, že Zacheus nebyl jest z pokolenie Abrahamova, a tak ani židem, neb židé byli sú všichni z pokolenie Abrahamova. A též i svatý Ambrož má domněnie, že by Zacheus byl pohan. Ale netrěba o to se korčiti, neb dosti jest nám, že ten, jenž selhati nemůž, die, že Zacheus jest syn "Abrahamův," buclto syn následovný toliko, aneb přirozený z daleka i následovný; ale zvláště následováním, neb to synovstvie více váží spasitel než tělestné. Protož kněžím židovským, kdy sú chlubili se, že jsú plémě Abrahamovo, řekl jest, Joh. 8, 39-40 a 44: Jste-li synové Abrahamovi, skutky Abrahamovy činite; ale vy z otcě dábla jste!

Taký již nebyl jest syn Zacheus, ač jest prvé hříechem smrtedlným byl dáblův syn následovný; ale již jest syn Abra-

hamón, od Krista osviečený nalezenný a spasenný. Pretož die spasiteľ: "Neb prišiel jest" t. v tento svet vtelením "syn človeka," to jest syn panny Marie, "hľadať," t. aby hľadal kázaním, "a spasit" svú milosť a vykúpením; a tak prišiel jest, jsa pln pravdy a milosti, aby našiel a "spasil to, čo bolo zahynulo," t. jest: človeka, jenž jest byl zhynul v nevinnosti, v milosti boží a v radosti, přestúpením božieho prikázanie. A věz, že řka spasiteľ: "přišel jest syn človeka hľadať a spasit, čo bylo zahynulo," ukázal jest svú božskou dobrotu a pokoru; řka: "přišel jest," tu se ukazuje jeho božská доброта, a když die: "syn človeka," tu jest jeho pokora; neb vzem na se člověctvie, pokořil se jest, že s svými sluhami chtěl býti sluhú, jakož sám die v 20 k. 28 v. S. Mat.: Syn človeka nepřišel jest, aby jemu slúžili, ale aby slúžil, a dal svú duši na vykúpenie mnohých. Pak když die: "hľadať a spasit, čo bylo zahynulo," tu ukazuje biedu, i potřebie, i úžitek náš: biedu, že všechno naše pokolenie bylo zahynulo hřiechem v nevinnosti a v milosti; a bylo by na věky zahynulo, by syn človeka byl nepřišel, nehľadal a nespasil. A tak potřebie bylo nám, že prišiel jest hľadať, a úžitek jest nám, že prišiel jest spasit, on milostivý spasiteľ, požehnaný na věky. Amen.

ČTENIE DRUHÉ NA POSVĚCENIE KOSTELNIE.

S. Jan v 10 kapitole, 22 verši.

"Stalo se posvěcenie v Jeruzalémě, a zima bieše." Tak píše svatý Jan ve svém čtení v 10 k. 22 v. Ta slova vzal sem, abych něco pověděl o posvěcení, jež lidé pamatujíce, velmě se obžierají a jinak rozličně hřešie, a tak pánu Ježíšovi se protivie. A to se podobně znamenalo, že když se stalo posvěcenie v Jeruzalémě, to věz, že hod byl, v který pamatovali sú posvěcenie chráma, jež byl Šalomún ustavil bohu, tehdy židé obklíčili sú Ježíše, a řekli sú jemu, Jan 10, 24-25: Dokud duši naši držíš? jsi-li ty Kristus, pověz nám zjevně! A Ježíš jim odpověděl, řka: Mluvíím vám, a nevěříte. A potom die svatý Jan, Jan 10, 31, že vzdvihli sú židé kamenie, aby ho ukamenovali. Aj ted se stalo na posvěcení Jeruzalémském s Ježíšem, jenž jest, jako die S. Jan, Jan 10, 23, chodil v chráme, v příchramí Šalomúnově, to jest v tom místě, kde jest stával na modlitbě Šalomún. Aj židé na den památný posvěcenie chrámu osopili sú se na Ježíše, a chtěli sú ho kamenovati, a chtěli sú ho popadnutí, jakož píše svatý Jan, Jan 10, 39; ale vyšel jest z jich rukú. Co jest Ježíše kamenovati chtieti, jedné pravdu chtieti poraziti? Ale Ježíš, a tak pravda se před protivníky skrývá, neb v nečistých srdcích nepřebývá; né poňavadž die S. Pavel k židóm v 6 k. 4 6 v., že ti, kteříž sú vieru přijeli a slovo božie, a v hříechy sú se navrátili, že ti druhé sobě křížují syna božieho a v posměch mají: ovšem ti, kteříž pravdu znajíce, protivie se jí, a chtějí ji poraziti, ti s židy chtie Ježíše kamenovati. A těch bývá mnoho na posvěcení kostelníem, a zvláště kněží, jenž sejdúce se v hromadu, i tupie a kacěrují ty, jenž jim pravie pravdu: jako sú knězie Ježíše tupili, a na posvěcení Jeruzalémského chrámu ukamenovati chtěli, když jim jest pravil pravdu.

Pro poznání pravé, co lidé mají za posvěcenie, věz, že posvěcenie kostela pamatují proto, že kněz biskup požehnal ho, aby

v ňom dala sa česť a chvála pánu bohu, slovo božie aby v ňom kázano bolo, ľud aby je slyšeli, mše aby slúžili, a modláce sa aby hriechov odpustenie našli, a za hodné veci v ňom pána boha prosili. O tom psáno jest v tretích kráľovských knihách v 8 k., kterak Šalomún kráľ z prikázanie božieho ustaviv prvý chrám neb kostel, posvätil ho sám, a dal jest všetmu ľudu požehnanie, a modliv sa prvý veľmi krásne, a učinil jest ten den hod slavný, a všeten lid s ním. A toho posväcenie chrámu byla pamätka v Jeruzaleme, jakož svätý Jan die: "Stalo sa posväcenie v Jeruzaleme, a zima bieše." Ale věz, že chrám, jež jest Šalomún ustavil, trikrát jest posväcen: najprvé od Šalomúna, jako již jest řečeno, I. Kráľovská 8, 63, druhé od Zorobabel, 2 Esdr. 10., tretie od Judy Machabejského, 1. Mach. 4, 41 a 54. Pak od tří mužov jest chrám ten poškrvnen: Prvé od krále Jeroboam, jenž jest byl učinil dvě teleti zlaté, jedno v Dan, a druhé v Bétel, I. Kráľovská 12, 28-29, a to učinil jest pro lakomství; a znamená lakomství kněžské, jimž jest křesťanství velmi poškrvнено. Druhé poškrvnen byl chrám od Nabuzardan, kniežete Babylonského krále, kterýžto Nabuzardan byl jest vladar nad kuchaři Babylonského krále, a ten spálil jest chrám v Jeruzaleme, 4 Reg. ult. 8-9; a znamená ty, kteříž obžerně živi jsú. Tretie od Antiocha krále, jenž jest byl velmi pyšný, a učinil jest modlu v chráme, a spálil jest knihy zákona božieho, a zmordoval jest všechny, kteříž sú nechtěli modliti sa modle, 1 Mach. 1, 23-60; a ten znamená pyšné, jenž v cirkvi sväté mají je lidé jako za modly, ani z pychy své hubie ty, kteříž nechtie sa modlám těm modliti, a také i knihy pálé, kteréž jsú proti jich zlosti.

Aj již máš, že chrám, jež Šalomún jest udělal, trikrát jest posväcen, a trikrát poškrvnen. A zdalit neškrvnie nyní chrámov neb kostelov božích na den posväcenie pyšní a lakomí, jenž v nich i pychají i lakomství vedú, a činie z nich jeskyni lotrovú? jakož jest kněžím řekl spasitel v 9 k. S. Lukáše, rozsypav jim peníze a stoly převracěv: Psáno jest: Dóm můj dóm modlitebný jest, a vy ste jej učinili jeskyni lotrovú! Aj teď sám spasitel ukazuje, že kostel jest dóm modlitebný, to jest k modlení ustavený a posväcený, Isa. 56, 7; Joh. 2, 16; protož lidé ne-

mají nic jiného činiti v kostele, než což jest z vůle božie a k jeho chvále.

Aj již máš, co slove posvěcenie kostela: že požehnání kostela, aby v něm se bohu chvála dala; druhé posvěcenie slove hod, veňž neb v který pamatují lidé posvěcenie kostela. A věz opět, že jiná věc jest posvěcenie, a jiná posvěcenie: neb posvěcenie jest světla ukázání; ale posvěcenie, jako sem řekl, jest kostela požehnání, neb hod, v který pamatují to požehnání, jakož obecně pamatují lidé. A o tom posvěcení die S. Jan: "Stalo se jest posvěcenie v Jeruzalémě," to jest, hod památný posvěcenie chrámu, kteréž sú byli učinili Machabejští, když sú chrám po pohanech vyčistili a jeho posvětili, 1. Machabejská 4, 43 a 54. A věz, že ta tři svěcenie chrámu Šalomúnova znamenají tři svěcenie chrámu Kristova, jenž jest zvláště sbor k spasení vyvolených; neb die S. Augustin, De civit. lib. 10: Chrám boží spolu všickni jsme. A svatý Pavel die, 1 Kor. 3, 16: Neviete, že chrám boží jste vy? Ten chrám osvětil jest Šalomún Kristus sám, nejprvé na kříži, rozpav svoji ruce; druhé osvěti po poškrvnění pokáním svatým v mnohých; a třetí posvěti v den z mrtvých vstání, když již všeho chrámu toho i každého kamene jeho v svatosti potvrdí, aby již nemohl býti poškrvněn ani chrám ani kámen. A v tu dobu bude plné spasenie tomu chrámu neb domu, tak že Kristus ukáže v ten den, že spasenie se stalo tomu domu, jenž jest sbor všech k spasení vyvolených.

A že ve čtení svatého Lukáše, jež čtú na posvěcení, jest zmienka o domu, když Kristus die Zacheovi, Lukáš 19, 5: "Dnes v domu tvém musím býti," a dóm duchovní jest bohu vzácnější než všickni domové i kostelé kamenní i dřevění všeho světa, protož o tom domu chci něco krátce položit; neb bez pochybenie, ktož dóm dobrý duchovní mieti bude, k tomu milostivý Kristus přijde. I jsta dva domy duchovnie, jakož Kristus pokládá v 7 k. 24-27 v. S. Mat. a v 6 k. 48-49 v. S. Lukáše: Dóm duchovní prvý jest dóm ctností v Kristovi založených; druhý dóm jest dóm nestálý, na stvořeních založený. O tů domů takto mluví spasitel v 6 k. 47-48 v. S. Lukáše: Každý, ktož jde ke mně, a slyší řeči mé, a činí je, ukáži vám, komu jest podoben: podoben jest člověku dělajícímu dóm, jenž kopal jest hluboko,

a položil jest založenie na kameni; a když se stala povodeň, uderil jest potok na dóm ten, a nemohl jím hnúti, neb jest byl založen na pevném kameni. Aj to máš o domu duchovním pevném. Dále die Kristus, Lukáš 6, 49: Ale ktož slyší a nečiní, po doben jest člověku, jenž stavil jest dóm svůj na zemi bez založenie; na který uderil jest potok, a ihned jest padl, a stal jest se pád veliký domu toho. Aj to máš o druhém domu. K prvému domu, aby byl dokonán, slušie najprvé způsob cesty, to věz, aby člověk šel k Ježíšovi následováním ctnostným; druhé, aby slyšel řeč neb slovo Kristovo; a třetí, aby je naplnil skutkem; neb nižádný nebude spasen, jedné ač zachová ty tři věci. Neb' kto bude spasen, nebude-li Krista následovati v ctnosti? poňavadž nižádný nebude spasen jedné ctnostný, a ctnostný nemůž býti nižádný, jedné ač následovati bude Krista, prvního vůdci. A tak máš první kus: že najprvé člověk má jíti k Ježíšovi. A že každý článek viery jest slovo Ježíšovo, a že nemůž nižádný spasen býti bez viery, protož nemůž nižádný spasen býti, jedné ač každý článek některak aspoň v rozumu bude mieti, a tak jej uchem vnitřním slyšeti: neb hluší od narození, budú-li spaseni, tehdy tak slyšie slovo božie. A to jest druhý kus potřebný k spasení. A třetí jest, že musí každý, jenž spasen bude, naplniti statečně to, což velí jemu slovo božie. Aj ty tři věci miení Kristus, řka, Lukáš 6, 47: Každý ktož jde ke mně, to věz ctnostmi - to první; a slyší řeči mé - aj to druhé; a činí je - to třetí.

A tak má-li kto býti spasen, musí v Krista věřiti, jeho slovo vnitř slyšeti, a je skutkem až do smrti plniti; protož musí pevně dóm ctnosti v Kristovi, jenž jest kámen pevný, založiti. Protož die Kristus v 7 k. 24 v. S. Mat.: Každý, ktož slyší slova má a činí je, podoben bude muži múdrému, jenž stavil jest dóm svůj na kámen. Ten kámen jest Kristus, jakož die svatý Pavel, 1 Kor. 10, 4, na němž má býti založen dóm duchovní; neb jinak by ten dóm proti pokušení nemohl konečně ostati: jako dóm tělesný, nemaje založenie pevného, neostal by před větrem a před povodní. A že každý, jenž spasen bude, má mieti dóm ten duchovní, jenž jest sbor ctností, kterýžto dóm Kristus nazývá věží, v 14 k. 28 v. S. Luk., a že ten dóm má vysoko dělán

býti, právě až do nebe, protože musí býti velmě pevný, a tak na velmě pevněm kameni založen býti. A že založenie jiněho nemůž nižádný položit k toho domu ustavení, jedné založenie, jenž jest Kristus Jezus, 1 Kor. 3, 11, protože ktož chce duchovní dóm ustaviti, musí rozumem hluboko kopati; neb bůh svú hlubokostí jest hlubší než která propast, poňavadž on v sobě zaviera každú hlubokost, širokost, dlúhost i vysokost. A tak pokopá rozumem člověk, že Kristus jest bůh nesmierný, a že jest najlepšie dobré; protože má na něm založit věru, naději a lásku, aby věra byla jako počátek duchovního domu, bez níž nelžě sě líbiti bohu, jakož S. Pavel k židům v 11 k. 6 v. dovodí; a tak věra bude jako prvá na kameni podlaha. A že čtverohranatý dóm pevně stojí, protože musí býti naděje, z níž čtyři stěny mají státi a býti vysoko vzdviženy: Prvá stěna domu duchovního věrných křěstanův má býti od vzhod slunce, to jest naděje vyvolenie k spasení, tak že mají věrní ufati, že jsú vyvoleni k spasení. Druhá stěna od západu slunce, jest naděje věčného nasycenie, jenž slove poslednie večere; a ta stěna má zvláště vzdvižena býti, když člověk táhne k smrti. Třetí stěna jest od puolnoci, naděje zbavenie věčného zatracenie. Čtvrtá stěna na polodne, jest naděje požívání věčné v Kristovi radosti. Aj tyť jsú čtyři stěny domu duchovního věrných křěstanův: aby doufali, že jsú vyvoleni; druhé, že budú na věky nasyceni; třetí, že budú věčného zatracenie zbaveni; a čtvrté, že u věčné radosti budú konečně posazeni. A když tak věrní ufají neb naději mají, tehdy jsú hojní v naději, ustavivše na věře čtyři stěny velmě vysoké. Pak ctnost ducha svatého, jenž nikdy nevypadá, jest láska, jenž jako střecha přikrývá a skonává ten dóm duchovní u věrných křěstanech.

Aj tak dóm duchovní věrných křěstanův na Kristu, pevněm kameni, jest ustaven, že veň věrie, v něho ufají, a jeho nade všecky jiné věci milují, k němu jdú, slovo jeho slyšie a v skutku pinie. A každý z nich jest podoben k muži múdrému, to jest k Ježíšovi, jenž die, Lukáš 6, 47-48: Každý, ktož jde ke mně, a slyší slova má, a činí je, podoben jest muži múdrému, dělajícímu dóm, jenž kopal jest hluboko, a položil jest založenie na kameni; a když sě stala povodeň, udeřil jest potok na ten

dóm, a nemohl jím hnúti, neb jest byl založen na pevném kameni. Neb poňavadž dóm ten ustaven jest na Kristovi, jenž jest kámen, jímž nemož nižádný hnúti, nepadne, kteréž kolivěk pokušenje bude naň sě bořiti; neb ač potok protivenstvie, neb tělestné křehkosti udeří na stěny domu toho, když jedné střecha, t. láska, ty stěny spolu drží, nehne sě ten dóm, neb stojí na kameni, jímž nemož nižádná věc hnúti. A k tomu Kristus v 7 k. 27 v. S. Mat., jako sem položil, tak die: Sstúpil jest děšt, a přišly sú povodně, a dýmali sú větrové, a obořili sú sě na ten dóm, a nepadl jest; neb jest byl založen na pevném kameni. Neb každý, ktož jde k Kristovi a slyší jeho zákon, uče sě jemu, a činí plně skutkem, což velí, jest jako múdry domustav, stavě všecy skutky své na Kristovi, tak že pro něho a k jeho vůli činí. A tak přijde-li děšť pomsty božie, neb pokušenje božieho, a povodně, to jest protivenstvie lidská, neb tělestná hnutie, a větrové pýchy, závisti, lakomstvie a hněvu, dóm vždy stane pevně: neb ctnosti přemohú hříechy, stojíce na založení pevném. Neb die člověk, jako řekl jest S. Job v 2 k. 10 v.: Přijeli-li sme dobré věci z rukú boží, proč bychom i zlých nestrpěli?

Aj máš ukázáno, co jest duchovní dóm dobrý: že sbor ctností, na Kristovi ustavený z viery, z naděje a z lásky. A ktož kolivěk jest křěstanem, a ten dóm tak jest ustavil, ten jest pravý křěstan, jemuž die Kristus jako Zacheovi, Lukáš 19, 5: "Dnes musím v tvém domu býti." A aby lépe ten dóm poznal, věz, že viera jest rozumem drženie pravdy božie, jiež člověk nevidí; a tak věriti jest k pravdě rozumem přistúpiti, jiež člověk nevidí: jako věří, že syn boží sě vtělil, narodil z panny, trpěl jest, a tak dále, a věří, že Trojicě svatá jest otec, syn, svatý duch, tři osoby, ale jeden bůh. Pak naděje jest čakanie věčné radosti, z zaslúžení a z milosti božie jenž pochází; a tak ten má pravú naději, ktož jsa dobře živ, čaká z milosti božieho blahoslavenstvie. Pak láska jest dar boží, jímž člověk jest bohu vzácen. Protož nižádný toho domu duchovnieho na Kristovi jest neustavil věrú, naději a láskú, ktož jest v hříeše smrtedlném, ač mní, by věřil, naději měl a lásku. A proti těm jest ono slovo S. Pavla k Titovi v 1 k. 16 v.: Vyznávají, by znali boha, a skutky zapierají. Protož tací nemají viery živé milosti boží, jakož die S. Ja-

kub v 2 k. 26 v., že viera bez skutkóv mrtvá jest, to věz neprospěšná k spasení; neb die potom svatý Jakub, Jakubova 2, 19, že dáblové tak věrie a třasú sě. Protož hříšníci smrtedlní prvé založení sú porušili, a slovú, jako David die, Žalm 144, 7 a 11, "nevěrní synové;" a lépe by bylo jim viery nepřijímati, než přijmúce nevěrnú pánu bohu býti. Těž jest i o naději: neb poňavadž jsúce zle živi, jsú svému pánu bohu nevěrní, zjevno jest, že ctnostně neufají, ale brž neprávě ufají; neb jsúce svému pánu bohu nevěrní, i čakají od něho bez zaslúžení věčné odplaty, a tak neustavili sú právě své naděje v Kristovi. Pak ovšem lásky, zjevno jest, že nemají smrtedlní hříšníci, poňavadž boha nemilují; neb die S. Jan v I. epištole 2, 3 a 4, 20: Ktož die, že miluje boha, a přikázaní jeho neostřiehá, lháři jest. A tak mnozi klamají sě, mnějice, by dóm duchovní na Kristovi ustavili věrú, naději a láskú, ano jim ďábel smrtedlným hříchem všecko stavenie již obořil.

Dále věz, že každý, ktož má dóm duchovní, z viery, naděje a z lásky ustavený na Kristovi, tak že k němu táhne věrú, naději i láskú, ten má krásen učiniti ten dóm, prostra na podlahu viery pokoru, a ostra čtyři stěny naděje čtyřmi ctnostmi: tak aby spravedlnost byla na stěně od východ slunce, statečnost na stěně od pólnoci, skrovnost od polodne, a opatrnost od západu slunce. Z toho máš, že každý, ktož jest ustavil na Kristovi dóm, ten jest pokorný, spravedlivý, statečný, skrovný a opatrný; neb nelžě jest nižádnému, ktož má pravú vieru, naději a lásku, býti pyšným, nespravedlivým, nestatečným, neskovným a neopatrným; neb každý, ktož má lásku, jest čist od každého smrtedlného hříechu, a ten nenie pyšný, ale pokorný, založiv pokoru na Kristovi, jenž die v 11 k. 29 v. S. Mat.: Učte sě ote mne, žet já tichý jsem a pokorný srdcem. Pokořě sě velí od sebe naučiti, a od pokory k jiným ctnostem přijíti; neb jakož každého hříecha počátek jest pýcha, Eccl. 10, 14, tak že pýchú ďábel najprvé jest shrěšil, a člověk nemóž smrtedlně shrěšiti, by prvé bohem nepohržel, nechťě jeho přikázanie držěti: tak bude-li kto ctnostný, tehdy musí od pokory počieti, neb všech ctností založení jest pokora. Protož syn boží v pokořě čistě panny vtělil sě jest; neb jakož Kristus nemohl jest pyšný býti, tak nemóž nižádný po-

kornější býti než jest on; protož na jeho pokoře má býti naše pokora založena, jakožto na najnižší podlaze. Aníž tebů hýbaj, dieš-li: Tehdy by Kristus byl ve zpod jako podlaha, kterak by pak byl najvyšší? Neb vieš, že on die, Matouš 23, 12: Ktož se níží, bude povýšen. A že on se jelikožto člověk nejvíce ponížil, protož bůh jeho nejvíce povýšil; a tak jest i najnižší i najvyšší: najnižší pokorů, to jest najpokornější, a najvyšší důstojenstvím, neb jest najdůstojnější. Protož die S. Pavel k Filipenským v 2 k. 8-11 v.: Pokoril jest se, byv poslušen až do smrti, a tož smrti kříže; protož i bůh povýšil jest ho, a dal jest jemu jmeno, jenž jest nad každé jmeno, aby ve jmeno Ježíše každé koleno klekalo, nebeských, zemských i pekelních; a každý jazyk aby vyznával, že pán Ježíš Kristus v oslavě jest boha otce. Aj slyšíš, kterak se jest pokoril poslušenstvím otce: že slůživ nám, a bolesti i pohanění přijev, umřel jest k vůli otce za nás, a ne lehků smrti, ale ukrutnú na kříži. A že tak nad jiné se ponížil, protož nade všechny ho otec povýšil, a dal jest jemu jmeno, to jest byt, tak že jest Ježíš, to jest spasitel, jakož angel vyložil jest Jozefovi, řka v 1 k. 20-21 v. S. Mat.: Jozefe, synu Davidův! neroď se báti, vzieti Marie manželky své; neb což v ní se urodilo, od ducha svatého jest; a porodit syna, a nazoveš jmeno jeho Ježíš; nebi on lid svůj spasí od hříchův jich. Aj ted pověděl jest angel, proč slove Ježíš: že proto, že lid svůj spasí od hříchův jich; a tak Ježíš jest tolik řečeno jako spasitel, aniž jest jmeno jiné, jímž by mohl kto spasen býti, než Ježíš. Protož svatý Petr, jako píše S. Lukáš v 4 k. 7 a 10 v. skutkův apoštolských, řekl jest před biskupy a před kněžími, když sú tázali apoštolův, řkúce: či moci a čím jmenem to činie? to věz káží a nemocné uzdravují, řekl jest jim Petr: že ve jmeno neb jmenem pána našeho, Jezu Krista Nazaretského, jehož ste vy ukřížovali. A potom die, Skutkové 4, 12: Aníž jest jmeno jiné pod nebem dáno lidem, jímž musíme spasení býti. Aj to jmeno dal jest bůh otec jemu, to jest ten byt, aby byl Ježíš, to jest spasitel všemohůcí; a to jest jmeno nad každé jmeno, aby ve jmeno neb pro to jmeno "Ježíš," to jest pro spasitele všemohůcieho, každé koleno klekalo, to jest, každá moc se nížila: nebeských angelův, zemských lidí, i pekelních dáblův. Aj máš po-

výšenie ted veliké! A dále: A každý jazyk aby vyznával, jakož musie v súdný den vyznati, že pán Jezus Kristus v oslavě jest boha otče, t. že jest tak slavný v božství jako otec, a jelikožto člověk přesáhl jest slavností všecka stvořeníe. A tak Kristus uptiemo jest ďáblu protiven; neb Kristus jest najpokornější a najslavnější, a ďábel jest najpyšnější a najbiednější. Protož chceš-li se bohu líbiti, nebud pyšný; neb tak dóm tvůj pevně stane, jímž nebude moci hnúti pýcha, hněv, závist a smilstvie. Z toho máš, že jakož od jednoho kořene zprzněného, to věz od ďábla pyšného, jsú všickni potomní hříši, tak od Krista jakožto od prvního kořene jsú všechny ctnosti, a tak i spasenie každého člověka, jenž bude spasen.

A aby lépe dóm duchovní znal, věz, že pokora jest ctnost, již kto miluje zřízeně v svém stavu státi. Z toho máš, že ten nenie pyšný, ktož rád řádem vedlé božie vůle chce zde i v nebesiech býti světější; neb má každý býti božích přikázání pilen, aby byl což móż světější, ač se nemá pokládati nad kterého svatého, dokud zde živ jest, by nad něho byl světější; neb má vždy zde na svatbě Kristově seděti na posledním místě, to jest v naději mieti, že jest aspoň nejmenší z vyvolených k spasení. Dále věz, že spravedlnost jest ctnost, již kto dá každému, co na koho slušie. A tak člověk jest spravedlivý, když bohu dá největší chválu, počestnost a milování, a svému bližnímu toho přěje, což by sobě hodně přiel v takéž příhodě. Dále věz, že opatrnost jest ctnost, již kto zpravuje všechny své činy, aby nic proti bohu neučinil. Pak statečnost jest ctnost, již kto stojí po chvále a po pravdě boží, a hotov jest mile trpěti až do smrti, než by ustúpil božie pravdy. Pak skrovnost jest ctnost, již kto požívá jedenie a pitie, jakož pravý rozum velí.

Aj tak ty ctnosti poznaje, takto krátce duchovní dóm na Kristovi ustav: Nejprvé měj vieru, věř jeho, jemu a v něho: věř řku jeho, to jest, věř že on bůh jest; druhé věř jemu, tak že což on die, že pravda jest; a věř v něho, to jest, nade všechny jiné věci miluje ho. Když tu vieru máš, tehdy ihned i naději máš, že pro tu vieru budeš spasen, maje naději, že jsi syn boží vyvolený; a ihned přikryješ láskú, miluje pána boha ze všeho srdce svého, a ze vše duše své, a ze vše mysli své. A tak

čině ihned budeš pokorný, následuje Krista; a že toho nemôž činiť bez spravodlnosti, pretože dať bohu najväčšie milovanie a chválu, a svému blížnemu, čož na ňo siušie, máš spravodlnosť; a že by nemohol tak činiť bez opatrnosti, již všetky činy zpravuješ, pretože máš opatrnosť; a že nebyl by práve opatrný, kdyby statečně netrpěl pro pravdu, a nebyl hotov trpěti až do smrti, protože ihned musí k tomu statečnost býti; a že by nebyl statečný, dal-li by se obžerství, opilství neb smilství poraziti, protože ihned po statečnosti máš skrovnost. A tak máje ty ctnosti, z milosti božie máš dóm duchovní na Kristovi ustavený, jenž drahotu přesahá všechny kamenné i dřevěné domy v tomto světě. A že toho domu nemôž nižádný mieti, jedné z milosti božie najprvé, prolož jakož nižádný zde v světě člověk bez zjevení nevie, jest-li v milosti boží bez hříechu smrteľného, tak nevie bez vzjevení, ustavil-li jest dóm ten duchovní na pánu Ježíšovi, jenž jest i první založení toho domu, i dvěře, i tesař neb stavěč, bez něhož, jako sám die, Jan 15, 5, nemôžeme nic učiniti.

A že dóm bez oken není světly, protože v tom domu jest pět oken: prvé, oka řádné vidění, ucha pravé poslušensťvie, nosa mezi hříechem smrduťým a mezi ctností rozdělení, úst božské dobroty chut, dotknutíe, činův dobrých zjevné činěníe. A že dóm prázdny, v němž by nižádný nebydlil, byl by pustý, a tak neužitečný, a tak dobrého domu neslušie pusta nechati, aniž môž pust býti, když jest tak způsoben, protože člověku Zacheovi, jenž se vykládá "spravedlivý učiněn," die Kristus, Lukáš 19, 5: Dnes musím v tvém domu býti. A že Kristus nemôž sám býti v domu tom, protože die v 14 k. 23 v. S. Jana: Ktož mě miluje, řeč mů zachová, a otec můj milovati ho bude, a k němu, to věz k tomu člověku, přijdeme, to věz já s otcem, a přibytek u něho učiníme. A že otec bůh a syn nemôžeta býti bez ducha svatého, protože i duch svatý v tom domu přebývá; protože S. Pavel die věrným, I. Korinským 3, 16: Chrám boží jste vy, a duch svatý přebývá v vás. A že duch svatý jest velmē štědrý a milostivý, a utěšitel největší, protože on bez darův velikých nepřebývá v domu; ale když zavítá, ihned sedm darův dá, to věz: bázeň, dobrotivost, uměníe, statečnost, radu, rozum a múrost. Bázeň dá

proto, aby človek bál sě boha, a odchýlil sě od zlého; dobrotivost proto, aby odpustil blížiemu; uměníe, aby věděl, čeho má mstiti súdem z spravedlnosti, a co odpustiti z milosrdenstvie; statečnost proto, aby silně činil, což zná dobrého, a aby neodpadal od něho pro hrózu neb pro strach; radu dává proto, aby statečnost nepřekvapila, ale aby prvé rada ostřiehla a ukázala, co statečnost má činiti; rozum proto, aby ukázal, co jest lepšíe, a kterak zlé člověka obtěžuje a dobré tvrdí; múdrost proto dává duch svatý, aby vážně a přísně při skrovnosti držela rozum. A tak člověk ustavě dóm duchovní svaté Trojici, jest tak sedmi dary ducha svatého obdarován, že najprvé bázní jest pokorný, druhé dobrotivostí milosrdný, třetíe uměním vtipný, čtvrté statečností svobodný, páté radu výstražný [cautus], šesté rozumem opatrný, sedmé múdrosti přísný, vážný a k bohu povzdvižený.

A pro ty dary jest dóm ten velmě od hříecha smrtnedlného čistý: neb prvý dar, bázeň, odpúzie pýchu; druhý dar, dobrotivost, odhánie závist; třetí dar, uměníe, odpúzie hněv, jenž člověka činí jako trhlého blázna; statečnost, čtvrtý dar, odpúzie lenost; pátý dar, rada, odpúzie lakomstvie; šestý dar, rozum, odpúzie lakotu; sedmý dar, múdrost, odpúzie smilstvie. A že darové ti netoliko od člověka sedm smrtnedlných hříechův pudie, ale blaženým ho činie, protož bázeň činí pokorné, o nichž die spasitel v 5 k. 3 v. S. Mat.: Blažení neb blahoslavení duchem chudí, to věz nenadutí, nepyšní, nepovzdvižení, ne sami sobě vzácní, neb jich jest královstvie nebeské. Druhý dar, dobrotivost, činí tiché, aby sě nemstili, nehněvali, a popuditi nedali, jimž die Kristus, Matouš 5; 5: Blažení tiší, neb oni vlásti budú zemí. Třetí dar činí lkajície; neb ktož jest poznal, že od ďábla jest hříechem přemožen, a co jest dobrého byl ztratil, ten lká neb pláče; protož těm lkajícím die Kristus, Matouš 5, 4: Blažení, kteříž lkají, neb budú utěšeni neb obradováni. Čtvrtý dar, statečnost, činí lačné a žieznivé spravedlnosti; neb stateční velikú žádostí stojie, aby božie pravda nebyla utlačena, a tak aby došli věčné radosti. Těm die spasitel, Matouš 5,6: Blahoslavení, kteříž lačněji a žieznie spravedlnosti, neb budú nasyceni. Pátý dar, rada, příslušie milosrdným; neb veliká rada jest, že člověk sám sobě poradí, aby milostivě odpustil blížiemu, chce-li, aby jemu

bylo odpúšteno, a učiní dobre blížniemu, dá jemu, aby bylo také jemu dáno; protož milosrdným die spasitel, Matouš 5, 7: Blahoslavení milosrdní, neb oni milosrdenstvie dojdú. Šestý dar, rozum, príslušie čistým srdcem; neb rozumem čistým spatríe to, co jest oko tělestné nevidělo; jimž die spasitel, Matouš 5, 8: Blahoslavení čistí srdcem, neb oni boha viděti budú. Sedmý dar, múdrost, príslušie pokojným, v nichž múdrostC všecky ty věci jest zřídila, a nižádná hnutie v nich nejsou proti rozumu; neb již jich duch plně poddán jest bohu, a jich tělo duchu jich; o nichž die Kristus, Matouš 5, 9: Blahoslavení pokojní, neb synové boží budú nazváni.

Aj již máš, že sedm darův duch svatý s sebou má v domu duchovním, jimiž odpúzie sedm hříchův smrtných, a uvedí sedm blahoslavenství; a proto slovů zvláště darové ducha svatého, ač vše dobré, jež dává bůh, jest dar ducha svatého. Aj o ten dóm tak způsobný má státi každý člověk svými všemi silami, rozumem, volí i pamětí, aby přebýval v domu onom na věky. O němž die David prorok, Ps. 83, 5: Blahoslavení ti, kteříž přebývají v domu tvém, pane! na věky věkův chváliti budú tě.

Tě chvály v tom domu rač všem svým vyvoleným všemohúci spasitel dopomoci, jakož jest dopomohl tohoto sprostného výkladu na všecka čtenie nedělnie dokonati, aby milovníci boží v neděli měli čím duše své pokrmíti, rozumu povzdvihnúti, a tak mysléc, čtúc i mluviec bohu se líbiti, skrze zaslúžení pána našeho Jezu Krista, jehož léta tisícíeho čtyřstého a třináctého, v den postný svatých apoštolův Šimona a Judy, na hradě, jenž slove Kozí, toto vyloženie svatých čtení jest skonáno. Amen.

DODAVEK.

Jiné kázanie na čtení 46,
o němž na stránce 367 Postilly této zmínka se činí.
(Dle Postilly vytištěné v Norimberce léta 1563.)

Prosi jeden člověk, ufám bohu, z dobré žádosti, abych něco napsal na to slovo, Lukáš 10, 30: "Člověk jeden sstupoval od Jeruzaléma do Jericho, i upadl mezi lotry, kteříž sů oblúpili ho, a rány vloživše, odešli sů, odpolu živého nechavše."

Ta slova promluvil jest milosrdný spasitel, pozdvihl oči svých, chtě naučiti toho mistra, jenž jest, co čině měl by království nebeské? otázal, i nás, jenž máme to učiniti, jakož jest mistru tomu ukázal milosrdný spasitel, to věz: že máme milovati pána boha svého ze všeho srdce svého, a ze všie mysli své, a ze všech mocí svých, a blížního svého jako sami se. A že o tom milování bylo by dlúho psáti, a také že sem o tom psal v knihách o božiem přikázání v 31 kapitole, protož to nyní opustím; ale toto budu vážiti: "Člověk jeden sstupoval od Jeruzaléma do Jericho, upadl jest v lotry, kteříž oblúpili sů ho, a rány vloživše, odešli sů, odpolu živa nechavše." Stalo-li se tak v skutku o kterém člověku mezi Jeruzalémem a mezi Jericho, těmi městy, v nichž nyní přebývají pohané, toho neviem jistě; než v rozumu duchovním jistě tak se stalo. A že milostivý spasitel chtěl jest, aby to bylo od nás váženo, protož, jakož die S. Lukáš 10, 30, vzezřel jest vzhuoru a řekl jest: "Člověk jeden sstupoval od Jeruzaléma do Jericho, upadl jest v lotry, kteříž oblúpili sů ho, a rány vloživše, odpolu živa odešli sů ho." Milosrdný Ježíš vážil bídu člověka, v níž jest upadl hříchem. Odšed od Jeruzaléma, to jest od vidění pokoje, do Jericho, to jest do neustavičnosti v světě, v níž jest oblúpen, raněn, a odpolu živ odběžen. Vážil to pán Ježíš, važme i my. Co? Odchod, pád, oblúpenie, ranění i odpolu mrtvení. Nebe pán Ježíš vzezřev vzhuoru pilně, řekl jest: "Člověk jeden sstupoval od Jeruzaléma

do Jericho, a upadl jest v lotry, kteříž ho oblúpili, a rány vloživše odešli sú, odpolu živého nechavše."

Važme odchod. Kterak? Takto: Kto odšel? že člověk jeden. Odkud? že od Jeruzaléma. Kam? že do Jericho. Co mu se stalo? že upadl mezi lotry, oblúpen, raněn, odpolu živ odběžen. Člověk jeden: Který? Adam s svým vším hříšným pokolením. Odšel neposlušenstvím od Jeruzaléma, to jest, od vidění pokoje a od blahoslavenství. Kam sstúpil? Do Jericho, to jest, do neustavičnosti světa tohoto. Kterak odšel? Slyš, že die spasitel, že sstupováše. Kterak? Takto: Stvořil pán buoh Adama a Evu, dal jim přikázanie, aby nejedli z dřeva umění dobroty i zlosti, řka, I. Mojžíšova 2,16-17: Z každého dřeva v ráji jezte, ale z dřeva umění dobroty a zlosti nejzeste. Jistě který kolivěk hodinu jiesti budete, smrti umřete. Aj přikázanie toto slyšal Adam a Eva, slyšal záповěd, slyšal i pomstu, nezdržal-li by. Co se stalo? Uzřela Eva dřevo očima utěšené a k jedení chutné, viděvši požádala. Spatřil dábel chytrý, vzem spuosob hada, jehož nic se Eva nebála, neb jest hříechu neměla. Přílez die jí, nalezl ji samu: Proč vám buoh zapověděl jiesti z dřeva umění dobroty i zlosti? Řekla Eva: Abychom snad nezemřeli. Řekl jie had: Nikoli neumřete, ale budete jako bohové, znajíce zlost i dobrotu, aneb zlé i dobré. Uposlechla Eva hada, vzala, jedla a muži dala, jenž jest jedl. A odevřieny sú byly oči obů, a poznali sú, že jsú nazí, a udělali sú sobě z listí fíkového věníky. I. Mojžíšova 3,1-7. O, koho to had oblúpi do nahoty? Člověka. Koho rani? Člověka. Koho odběhne? Člověka. Živého plně? Nic. I kterak? Odpolu živého. I Co umřel Adam? A co's mněl, by sklamal bůh? řekl jest, aby se nestalo? jistě se stalo: umřeli sú Adam a Eva na duši, ač sú živi byli ostali na těle, a tak odpolu živi.

Slyš pád od blahoslavenství v neustavičnost a v ranění, znamenaj člověka sstupování; neb die spasitel: "Člověk jeden sstupoval." Kterak sstupoval? Takto: Pochybila Eva v božiem přikázání, dábla uposlechla, ovoce viděla, požádala, přivolila, jedla, a tak božie přikázanie přestúpila. Sstupovala: počala sstupovati, když přestúpila vnuknutím; dále sstúpila, když jest ovoce i řeč hadovu oblíbovala; a krok sstupování dokonala, když konečně přivolila, bohu nevěřila, an jí řekl, I. Mojžíšova

2, 17: Který kolivěk den jiesti butete, jistě umřete. Ona pak řekla, I. Mojžíšova 3, 3: Abychom snad neumřeli? A had chytrý slyše to, doráží, řka, I. Mojžíšova 3, 4-5: Nikoli neumřete; nebt vie buoh, že v který den jiesti budete, otevřu se oči vaše a budete jako bohové, znajíce zlé i dobré. Aj již slyšíš, kterak jeden člověk sstupoval: že vnuknutím, zalíbením, v božiem slovu pochybením, přivolením a k skutku dokonáním; že Eva ponuknutie hada přijala, v slovu božiem pochybila, radě hada přivolila, tolik jako buoh věděti chtěla. Vzala ovoce, jedla, a Adamovi dala, a tak sú spolu sstupování od Jeruzaléma do Jericho svému hříšnému pokolení dokonali. A tak jeden člověk, jenž je sstupoval, znamená všekno Adamovo pokolenie, jenž tú cestů hřícha jde jako Adam.

To vida pán Ježíš Kristus, řekl jest: "Člověk jeden sstupoval od Jeruzaléma do Jericho a upadl v lotry, kteříž oblúpili ho, a rány vloživše, odešli sú odpolu živého." O bláznivý člověče! věřil's více hadu než pánu bohu! Cožt se nedostávalo? i zdali's byl lačen? Co's mienil býti bohem? Angel, ten had, sáhl v nebesiech na boží moc, chtě mu býti rovným: a ty si sáhl na moudrost, jeho radů, chtě býti jako buoh moudrý. Protož získali ste: onen ďáblem jsa, jest zatracen na věky, vyhnán z nebe; a ty člověče, porobiv své pokolenie, jsi vyhnán z ráje! O člověče! sstúpil's s výsosti v nízkost, u vinu od nevinnosti, od světla v temnost, od sytosti v lačnost, od zdravie v nemoc, a od živosti v smrt; a by nebylo Samaritána, umřel by, a na věky byl by zatracen jako ďábel. Protož vzezřev Ježíš a vida to tvé sstúpenie die: "Člověk jeden sstupoval od Jeruzaléma do Jericho a upadl v lotry, kteříž oblúpivše ho a rány vloživše, odešli sú, odpolu živa nechavše."

O člověče! znamenaj, že zlé jest sstupování, pád horší, najhoršíe oblúpenie, ranění a odpolu umřenie: zlé sstupování od božie milosti v hněv, od podobenství božieho v podobenství hovadné i ďábelské; pád horší, že nad to padl's od pokoje v nepokoj, od angeluov mezi lotry ďábly; najhoršíe oblúpenie, ranění a umřenie: oblúpenie z nevinnosti, ranění ve všie moci, a umřenie v duši. Jistě hrozná přehoda! Vzezřel Ježíš a viděl, viděv vážil těžkost sstúpenie, pádu, ranění, oblúpenie i umře-

nie; a tak váživ pádu velikost zamútil se v duchu, a omdlel jest až do krvavého potu. Proč? Proto: neb on jest měl sstupování, pád, oblúpenie, ranění i umřenie těžkú smrti opravití. Kterak? Takto: všetečně, zle a nemůdře člověk, chtě bohem býti, křivě se povýšil: syn boží chtěl býti můdře a dobře člověkem, a tak se ponížil. Proč? Proto: že nelze bylo podobnějie býti člověku z pádu, z oblúpenie, z ranění a z umřenie vyzdvíženu a k prvnímu stavu navracenu. Proto že člověk se povýšil, buoh se ponížil; onen křivě, a tento právě; onen hříchem, a tento milostí. Člověk chtěl jako buoh vše všetečně uměti: buoh zase chtěl jako dietě nerozumné jmien býti. Chtěl boha člověk v umění lúpiti: zase syn boží, jsa nelúpezně bohu otci rovným, chtěl strastným sluhú býti. Lúpen člověk od dábluov: lúpen syn boží pro něho od rytieřuov a od židuov. Přemohl d'ábel člověka na dřevě: přemohl zase syn boží dábla na dřevě. Eva hleděla na dřevo vesele a líbezně, I. Mojžíšova 3, 6: Maria stála u kříže žalostivě a bolestivě, Jan 19, 25. Adam vzal s dřeva sladké ovoce, jedn, I. Mojžíšova 3, 6, sebe i své pokolenie umoril: Kristus na dřevě pil ocet a žluč s mirrú, na těle umřev, Jan 19, 30, své syny na duši obživil. A tak co člověk ztratil, to syn boží navrátil: ztrativ milost, navracen jest k milosti; oblúpen a raněn z plného zdraví.

Neb dal jest byl bůh zdraví v ráji člověku, že nic jest nebylo, ani v něm vnitř, ani co zevnitř, by jemu uškodilo, ani by bolest ho bodla, ani práce trudila, ani hanba pohaněla, ani zima uškodila, ani hróza zstrašila, ani která nemoc zemdlila, ani starost údy jeho nestatečně učinila. Neb byla jest v člověku živost bez umřenie, nebyla v něm protivnost zákona těla a zákona vôle, ale plně odpočívání; byla v něm paměť bez zapomenutí, rozum bez blúzení; velmě jest byl u vóli svobodný, neb měl jest moc nehřešiti. A i také jest měl zdraví člověk před pádem, a když jest sstúpil, oblúpen jest z božie milosti i z ctnosti, a raněn jest, že jej bode bolest, trudí práce, hanie hanba, pálé vedro, třese zima, strach uráží, síla hyne, neduhové rostú, jimž konečně lékaři nespomohú. Tělo se duši protíví, těžko se učiti, paměť hyne, rozum blúdí, a již najhoršie, že člověk zde bez hříechu všedního nemůž býti. A tak jest raněn, že znamenitě die Izaiáš,

Izaiáš 1, 6, že od paty nohy až do vrchu hlavy, tělesné aneb duchovně. Od paty, to jest od najnižšího pomýšlení, až do vrchu hlavy, t. až do nejvyššího rozumu rozumění, v němž mnoho jest zastienění z hlúposti i jiných přiekaz. I není to veliké na těle i na duši ranění? málo-li ran tu jest? málo-li bolesti až do polu umrtvení, né brž že celý člověk umřel jest, prvé na duši potom na těle? Jistě těžký pád, nemůž býti těžší, než do věčného ohně v peklo, ani těžšie oblúpenie, jedné všie radosti zbavenie, ani věčšie ranění, jedné v pekle věčné mučení!

Vzezřel Ježíš, a nám ukázal tak člověka padlého, oblúpeného, raněného i mrtvého, řka: "Člověk jeden sstupoval od Jeruzaléma do Jericho, i upadl v lotry, kteříž oblúpili ho, a ranivše odešli odpolu živa." Kdo tak biednému mohl pomoci? kněz-li? či prorok? jistě nižádný než syn boží. Proč? Proto že sů tůž cestů sstúpili. Protož die spasitel: "I přihodilo se, že kněz jeden sstupoval tůž cestů, a uzřev ho minul jest. Těž i jahen, když byl vedlé cesty, a viděv ho, pomínil jest." Kněz ten všechny knězie, a jahen všechny proroky znamenají, jenž jsúc sami těž oblúpeni, raněni i pomořeni, nemohli sů člověku pomoci. Ale kdo? Ukazuje pán Ježíš, řka: "Ale Samaritán jeden cestu čině, přišel k němu, a vida ho, milosrdenstvím hnut jest, a přiblíživ se, uvázal jest rány jeho, naliv oleje a vína, a vloživ na své hovado, vedl jest do chléva a péči o něm měl." I který jest ten Samaritán milostivý, jenž by ráčil, a tak mocný, jenž by mohl tak padlého, oblúpeného, raněného a nemocného i pomořeného uléčiti? Jistě syn boží, Kristus, jest ten Samaritán, neb Samaritán řečeno jest "strážný;" a kdo lepší strážný než Kristus, jenž nikdy v božství nespí, ani v noci ani ve dne, bez jehož ostřežení nižádný nic neostřeže? Jakož die David, Žalm 127, 1: Neostřeželi pán města, darmo bdí, kdo ho ostřiehá. Ten Samaritán cestu čině, aneb cestů jda, to jest, člověkem pro nás učiněn jsa, šel jest vedlé raněného člověka, že vzal na se kromě hřícha utrpenie, hlad, žiezeň, horko i zimu, zamúcenie, bolesti i smrt. Jakož die S. Pavel, Židům 2, 17: že měl jest se ve všech věcech bratřím připodobniti, ač neměl jest hříechu na se přijeti, tak aby hřešil. Ten jsa milosrdenstvím hnut, přiblížil se, tak blízko, že nemůž

blíže býti; neb jsa bohem, nechtěl angelské osoby býti, jako die S. Pavel Židům 2, 16, ale jsa bohem, chtěl býti člověkem, aby jsa biedný, nuzný, bolestivý a smrtedlný, byl milosrdný a věrný biskup před bohem, aby slitoval se nad hříechy lidu. Neb proto, že on jest trpěl i pokúšien, mocen jest těm, jenž trpí pokušenie, pomoci. Aj takt se přiblížil k raněnému člověku, přivázał rány tak k zdraví prvniemu, že moci všechny, i duše i těla, mohou býti navraceny tak, že bude člověk v blahoslavenství tak zdravý, jako byl v ráji. Neb tak jest dobře uvázał, naliv oleje a vína: oleje milosrdenstvie, a vína srdce obradovanie, a vloživ ho na hovado své, to jest, vzem utrpenie za něho na tělesenstvie své; jakož die skrze Davida, Žalm 73, 22: Já hovado učiněn seml vedl ho do chléva, to věz do sboru lidí svatého, v němž leží nemocní a hříechov se kají; a měl o něm péči převelikú, více než dvě a třidceti let strastně pro něho přebýváje. "A druhý den," to jest, v čas již milostivý, "vyňav dva penieze," to jest, oznámiv starý i nový zákon, "i dal jest chlěvníkovi," to věz knězi, jenž má hnuoj hříechuov ven kydati. O chlěvníci, hnojikydové! bohdať sami z sebe hnis smrdutých hříechov vykydali! "A řekl jest: Péci o něm měj," t. aby ho uléčil, ne aby ho odřel, oblúpil, více ranil a umořil; "a což kolivěk vydáš," to věz, což práce, pomoci i síly naložíš, "já když se vrátím," to věz v súdný den, "zaplatím tobě."

Aj slyšíme teď slavné spasitele svého naučenie, slyšíme své oblúpenie, raněnie, pád i umořenie. A slyšme také veliké spasitele milosrdenstvie, že chtěl se tak, jsa bohem, ponížiti v člověčenstvie, aby navrátil na kříži, co ztratil Adam u dřeva v ráji. Lehce a brzy se zhřešilo, dlouho se čekalo, a těžce se ztracené navrátilo. Adam a Eva drahně sú utrpěli, mnoho se kajíce zde na světě; několik tisíc let u vězení temném sú přebývali po smrti. My viníme Adama aneb Evu, a více hřešíme, majíc již jimi výstrahu. Eva na hada hříech počítala, když se před bohem vymlúvala; Adam na Evu. Ona řkúc, I. Mojžíšova 3, 13: Had mne oklamal! Adam: I. Mojžíšova 3, 12: Žena, již's mi dal, dala mi jest a jedl sem. My pak i na hada, i na Evu, i na Adama. a tak na boha vinu cpáme, když se jsúc vinni z hříechu vymlúváme! Protož věduce, že tak se vymlúvati jest těžký hříech, ne-

chajice hřiechův i výmluvy, milujme boha nade všechny jiné věci, a svého bližního, člověka Ježíše Krista, bratra nejmilejšího, jenž die dále: "Který z těch tří zdá se tobě najbližší tomu. jenž upadl jest v lotry? A on vece: Ten, kterýž učinil jest milosrdenství jemu. I vece Ježíš: Jdi, i ty učin též."

Co jest: Jdi, i ty učin též? než buď milosrdný bližnímu, jako jsem já milosrdný; nepřijímaj osoby, jako já nepřijímám; trp pro spasení bližního, jako sem já trpěl; važ utrpení mé, nebť sem já vážil oblúpení i ranění tvé. Aj z dobré otázky mistra židovského pán Ježíš co nám dal naučení dobrého, abychom svůj nedostatek poznali, jeho dobroděníství vechně vážili, a tak jeho ze všeho srdce milovali, bližnímu milosrdni byli, a tak života věčného se dočkali pomocí boží a zaslúžením milostivého pána Krista. Amen.

I.

Husova Postilla, Vyloženie svatých čtenie nedělních, jak ji sám autor nazývá, vyšla tiskem třikrát v 16. století. První její tisk je z roku 1563, kdy byla vydána "v slavném říšském městě Nornberce" u Jana Montana a Oldřicha Neybera. Měla titul "Postilla svatě paměti M. Jana Husi, mučedlníka božího, na evangelia, kteráž se čtou přes celý rok. K nížto přidané jsou mnohé jiné knihy téhož M. Jana Husi, kteréž jsou ještě nikdy nebyly imprimované, a již nyní teprv na světlo jsou vydané. MDLXIII." Tento tisk má předmluvu z pera Husova, která je i v tomto našem vydání hned ira počátku, pak předmluvu tiskařovu, po níž následuje další předmluva Husova, která je v našem vydání připojena za "Ukazadlem". Dále zde vidíme obraz Mistra Jana Husa na hranici, zdobený nahoře nápisem latinským a dole doprovobený českými verši. V tomto prvním tisku jsou připojeny ještě jiné Mistrovy spisy. Postilla zabírá prvních 145 stránek. Je na ní zajímavé to, že její text nejvíce odpovídá musejnímu rukopisu. Roku 1564 byla Postilla znovu vytištěna neznámo kde, asi v Německu, a roku 1592 vyšla ještě jednou v Norimberku; to jest ovšem pouze vydání obálkové.

Po dlouhé piestávce byla vydávána znovu teprve v novější době. Karel Jaromír Erben, jako "ředitel archivu a jiných úřadů pomocných Pražského magistrátu", vydal v letech 1865, 1866 a 1868 s vydatnou pomocí ruských přátel 'Mistra Jana Husi Sebrané spisy české', a to ve třech dílech. Postilla je II. dílem těchto Spisů, Text Erbenova vydání je pořízen "z rukopisu na papíře ve fol. z roku 1414, v bibliotéce musejní v Praze", jak sám za titulním listem poznamenává. Je to t. zv. Horčíčkův rukopis, zvaný po akademickém malíři Františku Horčíčkovi, jemuž jednou náležel, a je podrobně rozepsán v Bartošově Soupise ruk, Nár. musea I, 195-6. Má značku IV C 18 a obsahuje 233 listů, z čehož na Postihu připadá 196 listů, kdežto na ostatních listech jsou ještě jiné Husovy spisy. Přepis Postilly dokončil Zikmund z Domažlic 24. listopadu 1414. I když je to co do rozsahu rukopis nejzachovalejší, přece jen v něm chybí část 4. čtení. Erben tuto mezeru doplnil z rukopisu Národní a universitní knihovny v Praze XVII A 11. Tuto okolnost poznamenává pod čarou na str. 20. Vedle zmíněných rukopisů měl v ruce ještě rukopis Budyšínský, jak praví III, 329, u něhož však zase chybí konec. Jsou to tedy jen tři rukopisy, jichž použil pro text svého vydání. Z tisků mu při této práci ještě sloužilo k srovnání norimberské vydání z roku 1563.

Po přestávce delší třiceti let se Postilla dočkala dalšího tisku, a to roku 1900 v pěkné úpravě Václava Flajšhanse, který ji však převedl do nové češtiny. Jsou k němu připojeny ilustrace Ladislava Nováka. Je to vydání bibliofilské a vyšlo nákladem J. R. Vilímka v Praze.

A tu na začátku století následovala poměrně rychle za sebou vydání další.

Roku 1904 začal Flajšhans v spolupráci s Milanem Svobodou vydávat první řadu Husových spisů, do níž pojali Husova díla latinská ve třech svazcích v překladu Svobodově. Druhá řada, která pokračovala záhy potom (rok vydání v ní není uveden), obsahuje rovněž tři svazky, do nichž byly pojaty spisy české. Posledním svazkem je Postilla, opětne uvedená v novou češtinu. Nakladatelem byl J. R. Vilímek v Praze.

Brzy potom, roku 1906, vydal ji František Žilka přepsanou novým pravopisem a opatřenou poznámkami.

Naše vydání je teprve o s m ý m, ač si právě tento Husův spis zasloužil jistě větší pozornosti.

Pokud jde o rukopisy Postilly, o její překlady do latiny a němčiny, i o literaturu, která se jí týká, mohu upozorniti na Literární činnost M. J. Rusi (Praha 1948) od F. M. Bartoše (str. 110-1). Odtud jen uvádím, že mimo tři rukopisy užité Erbenem máme dnes ještě tři jiné rukopisy souvěk a několik zlomkovitých. Filolog, jenž by z nich ze všech sestrojil znění, jak asi vyšlo z ruky Rusovy, se dosud nenašel.

I I.

Jestliže tedy od posledního vydání Postilly uplynulo takřka půl století, je vzhledem k závažnosti a zajímavosti této Rusovy práce přirozené, že byla pocíťována potřeba, aby vyšla znovu. Po novém vydání je právem voláno nejen odborníky, kteří používali dosud vydání Erbenova, jež je však dnes již také hledanou vzácností, ale i lidový český čtenář by rád zase měl v ruce její nový tisk. Proto se Komenského fakulta odhodlala k nové edici reformátorových spisů a začala ji právě Postillou.

1. Jestliže jsme chtěli vyhovět čtenáři z širších kruhů i odborníku, stáli jsme před otázkou, jak má nové vydání Postilly vypadat? Má to být kritické vydání, které by mělo zřetel ke známým rukopisům a tiskům? Již v předmluvě praví F. M. Bartoš, že takové vydání má nyní za úkol a v programu Česká akademie. Ale to by bylo vydání přístupné toliko vědeckým pracovníkům. Jsme přesvědčení, že bychom nevyšli vstříc obecné poptávce, kdybychom se pokusili o pořízení kritického textu. Dále jsme se tázali, zda by nebylo záhodno vydat Postillu v překladu do moderní češtiny. Uvědomili jsme si však, že by muselo jíti o překlad, nikoli jen o pouhý přepis nebo převod, tedy o pečlivou práci filologickou, která by ostatně nemohla zase uspokojit odborníky.

Rozhodli jsme se tedy pro střední cestu a vydáváme Erbenův text. Domníváme se, myslím, právem, že čtenář ze širších vrstev, který po Postille sáhne, celkem pochopí starou češtinu, zvláště vezme-li na pomoc slovníček staročeských výrazů, který jsme sestavili a připojili k tomuto jejímu vydání. Je pořízen podle výborného Slovníku k českým spisům Husovým od Karla Nováka, který vyšel v Archivu pro

lexikografii a dialektologii nákladem České akademie věd a umění, Praha 1934. Přihlédli jsme však i k Slovníčku staré češtiny od Františka Šimka, Matice česká - Orbis, Praha 1947. Na druhé straně může našeho vydání použít i náročný odborník, který dosud pracoval s vydáním Erbenovým, než se dočká vydání České akademie. Při přejímání Erbenova textu jsme ponechali i jeho úpravu, hlavně interpunkci, a po jeho způsobu jsme umístili "Ukazadlo" vzadu a na okraji jsme ponechali odkazová písmena, jakož i "Dodavek", který obsahuje jiné kázání na čtení 46. podle Postilly z roku 1563.

III.

2. Vynechali jsme však p o z n á r n k y p o d č a r o u, které uvádí Erben. Připojujeme je teprve nyní. Jsou to: Na str. 20., řádka 7. shora (str. 32., ř. 20. shora našeho vydání) k slovu "jenž" v předposlední větě textu čtení: "Tuto v rkp. musejním vytržen list, i nahrazen jest z rkp. cis. veř. bibliotéky XVII. A. II. až po slova "(dosto)jenství vyznává Jan, řka" na str. 22" (str. 34., ř. 8. zdola našeho vydání). Na str. 142., ř. 2. zdola (naše str. 164., ř. 2. shora) k slovům "božíelro těla" poznamenává pod čarou: "Tuto připsáno nad řádkem rukou pozdější a jiným černidlem: "a jeho krve svaté," kterýchžto slov sice rukopis c knihovny také nemá." Na str. 143. ř. 3. shora (naše str. 164., ř. 6. shora) k slovům "Augustina svatého" dole poznamenává: "Celé toto místo o svědectví S. Augustina v rukopisu musejním přetrženo jest hustě černidlem, aby se nemohlo čísti; v Postillách pak tištěných pohřešuje se celý článek, zde pod "Sedmé" uvedený. Tyto změny pocházejí patrně od utkrakvistův, jimž ta místa nebyla vhod." Na str. 160. Ě. 6. shora (naše str. 182., ř. 2. shora) k slovům "ten kacieř" Erben uvádí: Co tuto i jinde položeno v závorkách [1, psáno jest v obou rukopisích, musejním i cis. veř. bibbliotéky, mezi řádky, aneb i po straně." U slova "širocé" na str. 336. ř. 1, shora (naše str. 367., ř. 3. zdola) poznamenává: "Toto kázání doloženo jest na konci Postilly této." Na str. 384. ř. 14. zdola (naše str. 419., ř. 8. shora) k slovům "ně brž je zamietati" praví dole: "Oba rukopisové mají: "neb je zamietati," a Postihla tištěná: "neb je zamietá." "Konečně na str. 411. ř. 12. zdola k slovům: "zlosyny" uvádí: "Oba rukopisové i tisk mají: zlosynem" (naše str. 447. ř. 15. shora).

3. Pokud jde o b i b l i c k é c i t á t y, jsou v Erbenově textu dvojího druhu, jednak s udáním citace, jednak bez jejího udání. V prvním případě je obvykle citována biblická kniha latinskou zkratkou s udáním kapitoly. Hus ovšem neměl dělení na verše, které se objevuje teprve po práci pařížského tiskaře Roberta Stefana z roku 1551. Proto jsme pro snazší orientaci čtenářovu v textu doplnili verše. Při názvech knih jsme ponechali Husovo označení. Jelikož se však v číslování kapitol a veršů objevují odchylky, zvláště pokud jde o Žalmy, kde se v latinské Vulgátě liší nejen číslování Žalmů, ale i veršů od číslování jak je známe v

biblich, které jsou čtenáři nejbližší, uvedli jsme v rejstříku vedle číslování podle Vulgaty také číslování podle Kralické bible z roku 1613. V druhém případě, kde Hus bibli citoval, avšak citaci nevyznačil, doplnili jsme ji tím způsobem, že jsme citovanou knihu zpravidla vypsali česky s připojením kapitoly a verše podle Kralické, takže čtenář může snadno poznati původní citaci, kterou učinil Hus, a odlišiti ji od citace námi zjištěné. Mylné citace jsou sice v textu ponechány, avšak v seznamu biblických míst je uveden odkaz na správnou citaci. Při citování apokryfických knih jsme se přidrželi Vulgaty. Použili jsme jejího antverpského vydání z roku 1643, již jsme vůbec použili i při určování míst z knih kanonických.

V připojeném seznamu biblických míst jsou místa citovaná Husem uvedena bez závorky, citace námi vložené jsou v závorkách. Knihy apokryfické jsou v seznamu řazeny podle české bible (hallské) z roku 1766. Pochybné citace jsme označili otazníkem.

4. Vedle množství biblických citátů uvádí Hus mnoho citátů z církve v níž ho to c ů a s p i s o v a t e l ů. Jejich správnost a původnost jsme nezjišťovali, to by patřilo spíše do kritického vydání, avšak ve jmenném seznamu jsme uvedli jména se stručnými údaji.

5. Protože Hus měl při svém způsobu kázání přirozeně vztah k poměrům, v nichž žil, připojujeme i seznam výraznějších dobových h n a r á ž e k, které zvláště mohou čtenáře zajímat.

6. Taktéž uvádíme i seznam míst, kde Hus činí z m í n k y o s o b ě nebo kde odkazuje na s v ě s p i s y.

7. V ě c n ý s e z n a m nepřipojujeme a ponecháváme "Ukazadlo", které autor sám sestavil.

8. Konečně připojujeme prve zmíněný s l o v n í k staročeských výrazů. V naději, že čtenář i badatel budou míti porozumění pro možné nedostatky, které se vloudí i do nejpečlivější práce, přejeme tomuto vydání Husovy Postilly, aby bylo všemi laskavě přijato a aby četba této vzácné knihy přinesla každému hojný užitek.

Prof. dru F. M. Bartošovi děkuji bratrsky za cenné rady a pokyny, jimiž tuto práci ochotně provázeli.

V Poděbradech v květnu 1952.

J. B. J e s c h k e.